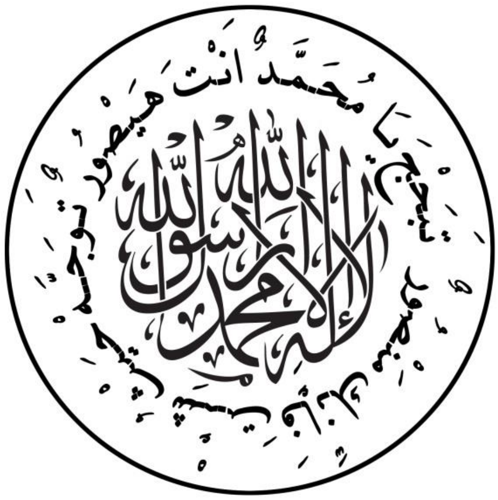
YAZILAR
45

2016

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2016

بِسْـــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2016 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazılardan bir kısmıdır.

Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 10. 03. 2016

Bitiş : 30. 03. 2016

4 Yazılar

İçindekiler

QUEEN OF EARTH/ YERYÜZÜNÜN KRALİÇESİ (2015)

Süre: 90 dk

Yönetmen: Alex Ross Perry

Senaryo: Alex Ross Perry

Ülke: ABD

Tür: Dram, Gerilim

Vizyon Tarihi:07 Şubat 2015

Dil: İngilizce

Müzik: Keegan Dewitt

Oyuncular: Elisabeth Moss, Katherine Waterston, Patrick Fugit, Kentucker Audley, Keith Poulson

Özet

Catherine ve Virginia birlikte büyümüş iki arkadaştır. Hayatı yolunda gitmeyen Catherine, Virginia'nın göl kenarındaki evine gider. Dinlenmek ve sorunlarından arınmak isteyen Catherine, burada da aradığı huzuru bulamayacaktır. İki kadını birbirine bağlayan yol, çatlaklar ve düş kırıklıklarıyla doludur.

Seyredilmesi gereken bu film, Persona ayarında olmasa da metaforları ile ilgi çekici tarafı tek kişiliğin iki kişi bazında gösterilmesidir. Gelgitlerin arasında kalmak bu demek oluyor.

Filmden

12 Yazılar

Bana bunu neden yapıyorsun?

– Bunu açıklayamam. Açıklayamazsın. Açıklayamazsın.

– Açıklayabilirsin. Açıklayacaksın.

– Hayır, yapamam. Gerçekten. Kazadan hemen sonra bunu nasıl yapabildin?

O kaza değildi, Catherine. Kasıtlıydı. Ayrıca bu aşırı bağlılık bunaltıcı oldu.

– Onunla ne ara görüşmeye başladın?

– Bu saçma bir soru.

– Cevap ver.

– Önce. Önce.

– Önce mi?

– Sakin olur musun?

– Hayır, sakin olamam.

– Senden özür diliyorum. Özrün kabul edilmedi, pislik herif. Senden nefret ediyorum.

– O zaman fazla acı vermemeli.

– Hayır, fazla acı vermemeli. Çünkü her şeyin üstüne bir ilave daha oldu.

– Bir ilave daha...

– Abartıyorsun. Babam benim hayatımdı, ailem benim hayatımdı. Sonra sen ikisinin de parçası oldun. Şimdi ise senden nefret ediyorum. Şimdi senden nefret ediyorum, ikiyüzlü yılan!

– Beni anlamanı beklemiyorum.

– Güzel! Çünkü öyle bir ihtimal yok! Bence son birkaç aydır öfkeni benden çıkarıyorsun ve artık katlanamıyorum. Aferin sana! Bunu anlamayı başardığına sevindim. Güzel. Daha iyisin ya?

Güzel. Sence de geldiğimiz şu noktada birbirimize haddinden fazla bel bağlamış değil miyiz?

Sakın bana yardım etmek için ya da beni kurtarmak için çaba sarf edip iyilik yapıyormuşsun gibi gösterme. Teşekkür etmeliymişim gibi! Bu yalan değil. Hayır, yalan değil. Git artık. Git artık. Git. Beni böyle görmeni istemiyorum. Git. Lütfen beni yalnız bırak. Lütfen beni yalnız bırak.

**

Catherine:

Bana her şey çok yakın. İyi de kötü de.

Şu an o kadar da kötü değil.

Hayır. Kesinlikle haklısın, Virginia.

Daha kötü. Çok daha kötü.

Şu an yapabileceğin hiçbir şey yok.

– Ayrıca...

– Çok çekmiş olmalı. Yani babam. Hastaydı. İnsanlar depresyona hastalık diyor. Ama ben hiç öyle düşünmemiştim. Hep onun problemlerinden biri sanmıştım. Tıpkı işle veya parayla ilgili problemler gibi. Şimdi öldü ve tek düşündüğüm bu.

**

14 Yazılar

–

Selam.

– Selam. Uyuyorsun sandım. Dışarı çıktım.

– Uyuyamadım.

– Burası çok sessiz. Aynen. Güzel olmuş.

– Paslanmışım.

– Ne?

– "Paslanmışım" dedim.

– Başka bir şey söyledin sandım.

**

"Sorma" demek sana başka bir anlam mı ifade ediyor?

– Biz aynı taraftayız.

– Olmasak daha iyi. Hâlâ burada olduğundan emin değildim. Başka nerede olabilirim?

Yürüyüşe falan çıkmak ister misin?

Dışarısı güzel.

Yüzüm acıyor.

Nasıl yani?

Şu an beni konuşturmasan olmaz mı?

Üzgünüm. Burada ne yapıyorsun?

Nasıl yani?

Burada tam olarak ne yapıyorsun?

Burası çok karanlık.

Saklanıyorum.

Neden?

**

Böyle yerlerin şehre çok yakın olması beni deli ediyor.

– Böyle yerler mi?

– Evet, sükûnetin hayal olmadığı yerler. Ailem kullanmadığı sürece istediğin zaman gelebilirsin. Her zaman mı, Ginny?

İşçi Bayramı, Anma Günü, Dört Temmuz?

Bana Ginny deme, demiştim.

– Şaka yapıyor.

– Bazı şakalar beni rahatsız ediyor.

– Bu benim hatam mı?

– Hayır, hiç değil. Şunu yapmasak olmaz mı?

Rahatlamaya geldik sanıyordum.

Sizi bilmem ama en azından ben öyle yaptım.

Rahatlamak veya tatil yapmak belli bir yerde son bulur. Yani her şeyden uzaklaşamazsın. Eğer öyle yapıyorsan o zaman sadece aylaksın.

Sen aylak mısın, Ginny?

Ne kadar salakça bir şey.

Geri dönmek gibi bir derdim yok.

Aslında şimdi düşündüm de, yakında dönecek değilim.

– Doğru. Aylak.

16 Yazılar

– Sen kendi işine bak, majesteleri. Tamam.

– Nereye gidiyorsun?

– Şey, ben sizi yalnız bırakayım.

– Gerek yok. İyiyiz. Ben yine de izninizi isteyeceğim.

– Lütfen yapma.

– Evet, lütfen yapma. Teşekkür ederim.

Çok olgun bir davranıştı.

Her zaman her şeye verecek bir cevabın olması nasıl bir duygu?

– Büyük zevk olmalı.

– Öyle. Muazzam.

Lütfen şöyle yapma. Yani dünyanın sonu değil ama en azından bu gezideki amacımı düşünmekten kendini alamadığını itiraf eder misin?

– Bana kötü arkadaş mı diyorsun?

– Kötü arkadaş olduğunu mu söylüyorsun?

Ne söylememi istediğini bilmiyorum.

Seni her şeyden çok seviyorum, aptal çocuk!

Yer değiştirmeliyiz. Bakalım o zaman ne hissedeceğiz.

**

– Affedersiniz.

– Sorun değil. Çocuklar, bu Rich. Yandaki ev onlara ait.

– Selam.

– Selam Rich, ben James.

Memnun oldum.

– Yemek nasıldı?

– Güzel.

– Yan tarafta mı yaşıyorsunuz, Rich?

– Evet.

– Ne zamandır oradasınız?

– Uzun zamandır. Çok uzun. Evet, bizimkilerden önce.

– Bira ister misin?

– Elbette. Teşekkürler. Şey, hayır... Biz gitsek iyi olur.

– Hayır, takılın. Gerçekten.

– Takılalım. Hadi, geç otur. Bir şeyler içelim. En son ne zaman tatile çıktığımızı bilmiyorum. Ben iş için çok seyahat ediyorum.

– Sen ne iş yapıyorsun, Catherine?

– Babamın işlerini idare ediyorum. Şüphe uyandırıcı bir şey, değil mi?

Catherine'in babası New York'un önde gelen sanatçılarından.

– Vay! Adını duyduk mu?

– Hiç sanmıyorum.

– Union Square'deki dev heykeli o inşa etti.

– Perisphere.

– Ne oldu?

Bir şeyler biliyorum.

– Etkilendim. Beklemiyordum. Peki ne yapıyorsun?

Perisphere'i mi izliyorsun?

Perisphere'i mi cilalıyorsun?

– İşlerini yoluna koyuyorum.

– Büro işleri. Hayır, değil. Yani evrak işi değil. Değil mi?

Niye ellerinde hep kâğıt kesiği var?

Sorumluluk isteyen bir iş.

Sıkıcı.

Catherine harika bir ressam. Ama kendi başına kalma korkusuyla babasının gölgesinde saklanıyor.

Teşekkür ederim ama sorumluluk isteyen bir iş ve yaptığım için çok memnunum. Aslında onun asistanı.

Hâlâ hayatta olan sanatçılarımızdan birinin asistanı olmakta bir sakınca göremiyorum.

Bu harika mevkiye gelmek için kaç kişiyi geride bıraktın?

Sana anlatırdım ama iş görüşmesi kavramını anlayabileceğini sanmıyorum.

Tanrım, beni öldürüyorsun.

– Lütfen benimle bu şekilde konuşma.

– Nasıl?

– Benden veya buradakilerden üstünmüşsün gibi.

– Neden?

Çünkü sıkıcı.

İlginç değil.

Hepimiz büyülü bir hayal dünyasında yaşayamayız. Bence hayal gücünü kullanırsan hoşça vakit geçirebilirsin.

Bence bu inanılmaz biçimde cahilce ve çocukça bir söz.

Tamam. Bilmiyorum.

Ben o tür saçmalıklar için yaratıldığımı sanmıyorum. Bana kalırsa modern aristokrasinin bir üyesi olmak için yaratıldım.

Bunun anlamı ne?

Çünkü bu harika eve sahibim. Burası ailenin evi. Ara sıra kullanmana izin veriyorlar.

Sen kazanmadın, o yüzden seninmiş gibi davranma.

– Neden her şeye muhalifsin?

– Ben sadece gerçekçiyim. Ciddiyim, ben güzel vakit geçirip dinlenmek istiyorum.

Neye karşılık?

Ömrünün her günü dinlenmeye mi?

Ben her gün dinlenmiyorum! Üzgünüm, 3 ay kadar önce başına kötü bir şey geldi.

Yorucu ve stresli bir yaşama ara vermişsin gibi davranma. Tamam, bak ne diyeceğim.

Benim için endişe etme.

– Etmiyorum.

– Beni düşünme. Unut gitsin. Lütfen. Cat, hadi. Bak sen şu konuşana.

Şimdi mi katılmak istedin?

– Hayır, sadece yorulduk.

– Yorulmadık. Yoruldük deme.

Ben yorulmadım.

Sen yoruldun diye ben de yorulmuş değilim.

– Aynen öyle.

– Ben çok yoruldum. Rich yorulmuş. Evet, Rich yorgun. Ben gidiyorum.

– Gitme, Rich.

– Evet. Gitme, Rich. Evet, eve gitmeliyim. Yarın görüşürüz.

– Tanıştığımıza memnun oldum, Rich.

– Memnun oldum, ahbap. Memnun oldum, K. Takma kafana. Kusura bakma.

**

20 Yazılar

Catherine:

Sonbaharda ekim ayıydı. Uzun yürüyüşlere çıkardık ve paket servis alıp benim evde videolar izlerdik. O zamanlar bodrum katındaydım. İçerisi hiç ışık almazdı, o yüzden güneşin doğuşunu bile göremezdin. O daireyi seviyordum. Ama sonra birkaç 6 hafta sonra o ve kız arkadaşı tekrar birlikte olmaya başladı.

Benimle ilişkiyi kesti. Beraber derse giriyorduk, kibar davrandık ama gerçekten boktandı. Bu da kalbimi çok kırdı çünkü beni seçmemişti. Daha sonra birkaç yıl geçti, belki daha fazla. Belki iki buçuk yıl kadar. Hiç beklenmedik bir anda o mektubu aldım. Kâğıda kalemle yazılmış gerçek bir mektup. Çok tatlıydı ve özür diler mahiyetteydi. Ama açıkça veya can sıkıcı biçimde değil. Neyse, bir gece işten sonra onunla buluşmayı kabul ettim.

Aralık ayıydı. -7 dereceydi.

Dışarıda dikiliyordum ve hep taktığım o beyaz örme şapkayı takıyordum. Sonra geldi, bire bir aynı görünüyordu. Benim de aynı göründüğümü söyledi ama bu doğru olamaz çünkü o zaman kısa sarı saçlıydım. Bir bara gittik, bir şeyler içtik. Bana ilişkisinin, olması gerektiği gibi, kaçınılmaz sona nasıl geldiğini anlattı. Beni aklından çıkaramamış. **Farkına bile varmadan 2 yıl süren kırgınlığa rağmen onu affetmiştim.** Beni seçmemesine rağmen onu affetmiştim. Onun evi yakındaydı. Oraya doğru yürüyorduk ve tuvaleti kullanabilir miyim diye sordum. Ucuz bir hareket olduğunu da biliyordum. Ama gerçekten gitmem gerekiyordu. Oraya girip sonra çıkarım diye düşündüm. Ama içerisi çok sıcaktı, dışarısı da çok soğuktu. Sonra kendimizi konuşup öpüşürken bulduk. Bilirsin işte, bir süre orada uyuduk. Ondan sonra tatilleri birlikte geçirdik. O benim evime geldi, ben onun ailesiyle tanıştım. Çok iyi gidiyordu. Zamanında yaşamadığımız şeyi nihayet yaşadığımızı hissettik. Çok samimi, çok önemli bir şey. Sonra birkaç ay geçti. Yine uzaklaşmaya başladı. Hafta sonu gezileri planlayıp onu arkadaşlarımla tanıştırarak hayatıma dâhil etmeye çalışıyordum. Fark ettim ki ondan haber almadan iki üç gün geçiyordu. **Birden kafama dank etti, yine yapıyordu. Daha önce yaptığı şeyin tam da aynısını yapıyordu. Bense artık çok geç olmadan fark edemeyecek kadar aptaldım. Benim problemim, benim sorunum, sürekli başıma gelen hadise buydu.**

Neredeyse 3 yıl sonra tam olarak aynı yerdeydim çünkü karakterindeki sözde değişimden çok o yazıdan elle yazılmış o yazıdan etkilendim. Yani gösterdiği o çabayı duygularının kâğıda yansımasını gördüm. Gerçek değildi ama ben gerçek sandım. Sadece banal, klişe, saçma bir şeydi. Yani gerçekti, gerçek bir kâğıt parçasıydı. Hatta utanarak söylüyorum ki ondan sonra taşındığım 3 kirada da yanımdaydı. Ama gerçek değildi. Tamamen boş ve sahte bir şeydi. **Ömür boyu süren mağlubiyet döngüsü içinde olduğumu bana gösterdi.**

İçinden çıkamıyordum çünkü içinden çıkamam. Çünkü içinden çıkamam. İnsan doğasının en kötü eğilimlerinden biri diğerlerini en iyi sanmasıdır.

Virginia:

Chad'i hatırlıyor musun?

Onunla arkadaştık, değil mi?

Ortaokulda ne anlama geliyorsa artık. İlk öpüştüğüm oydu. Yıllar boyu aynı arkadaş grubundaydık. İlk öpüştüğüm kişi olduğunu bilmiyordur. Bu konu hakkında hiç konuşmadık. Ama diyebilirim ki lise, mezuniyet, üniversite boyunca en iyi 20 arkadaş arasındaydı. Üniversiteden sonra her nedense birbirimizi sık görmeye başladık. Haftada birkaç kez falan takılırdık. Konsere giderdik, yemeğe çıkardık. Sonra birden sevgili olduk. Buluşup geceyi onun evinde veya benimkinde geçirirdik. Sonra yaz geldi. Harikaydı. Kesinlikle o yaz şeylerinden biriydi. O dönemle ilgili tüm hatıralarım bir şekilde onunla bağlantılı. Ama o lisansüstü eğitimine veya hukuk fakültesine gidecekti. O yüzden temmuzda ona söylemeye başladım. **Bu iş olacağına varır.** Onunla birlikte lisansüstüne varmaz. Anladığını söyledi ama sonra işler ciddileşmeye başladı. Belli oldu ki uzun zamandır ciddi bir ilişki yaşamamıştı. O yüzden çıkmaza doğru gittiğimizi ona sürekli hatırlattım. O da dedi ki:

"Tamam, anladım. Sorun değil. Anladım."

Ben de ona inandım. Sonra ağustos geliverdi. Daha gitmeden önce bana onu ziyaret etmemi, geri dönmek için bir gezi planı yaptığını söylüyordu. Yani ekim ayında. Dedim,

<u>"Hayır, öyle olmayacak. Hiçbiri gerçek değil."</u>

Şaka yaptığımı sandı. Kısaca göz ardı etti. Sonra gitti. Bir veya iki hafta içinde başkasıyla görüşmeye başladım. O ise sürekli arıyordu. Bir gece, bir cumartesi gecesi bir barın kapısındaydım. Aradı ve gece saat 2 veya 3'te dışarıda olduğum için azarladı. Kendimi kaybettim ve ona bağırdım. **Hayal dünyasında yaşadığını, duyduklarıma inanamadığımı ve onunla işim olmadığını söyledim.** O kadar. Eylül ayıydı. Noel'de dönünceye kadar ondan haber almadım. Belli ki dönmüştü. Hepimiz bardaydık. Bunlar olurken sen neredeydin bilmiyorum. Belki o yıl herhangi bir sebeple yoktun. Her neyse, birbirimizi gördük. Sanki hiçbir şey olmamış gibi. Kibardı ama kızgın olduğu belliydi. Onu görmek beni öyle sinir etti ki... Çünkü artık hayalperest ve çaresiz bir adam olduğunu görebiliyordum. Lanet olsun, o kadar itici ki...

Demek istediğim başkasının hayatından çıkabilirsin ama kendininkinden çıkamazsın.

Sen onun elle yazdığı mektubun kurbanı oldun.

Ben de onun gerçekle yüzleşme acizliğinin kurbanı oldum. Ve işte ikimiz de buradayız.

Onlar hangi cehennemde?

22 Yazılar

**

– Neden buradasın?

– Kızlarıma merhaba demek istedim.

Elbette onu derken beni kastediyor olamazsın.

Ne var ne yok bakayım dedim.

Ginny'nin arabası dışarıdaydı.

Ona Ginny deme.

– Neydi o?

– Ben bir şey duymadım. O adam neden burada?

Kim?

Rich mi?

Evet. "Rich." Ara sıra takılmayı seviyor. Bilmiyorum. Kimin umurunda?

– Önümüzdeki hafta planın ne?

– Hiçbir fikrim yok. Güzel olsa gerek. Ne?

Öylece oturup hiçbir yapmamayı seçmek.

Burada olmayı ben seçmedim. Kimse bu durumda olmayı seçmez. İstemeyerek bu duruma düştüm.

Evet, nasıl hissettiğini biliyorum. Çünkü o kadar karışık olamaz. Her şeyin yolunda olduğunu söyle. Hepsini yerli yerinde bıraktım.

Evet, ayın sonuna kadar orada olacak, dedim. Sıra dışı bir durum var, dedim.

Açıklama gereği duymadım.

Bu ailevi bir mesele. Onları kesinlikle ilgilendirmez.

Ne olduğunu anlat.

Kimseyi ilgilendirmez. Ben nasıl söylüyorsam öyle söylemelisin. Belli bir üslup ve ses tonuyla konuşmalısın. Aksi takdirde dinlemez. Sonradan gelen kadın telaşlandı, bebeği çıkarmak zorundaydı. O arada suyum geldi. Onu hissetmeden önce gördüm. Çünkü apış aramı hissetmiyordum. Ama su buz gibi soğuktu. Evet, sarsmamaya çalışıyordum ki çıkabilsin. Kadına dönüp dedim ki:

"Bebek geliyor. Onu içimden çıkarmalısın."

– Dişlerim döküldü.

– Sahi mi?

Ama başardım. Artık tüm bunları hayatımdan defetmek istiyordum. Bana sıkıntı ve rahatsızlıktan başka hiçbir şey vermeyen bir sürü değersiz ve olumsuz insanı zaten hayatımdan çıkarmıştım. Onun ne farkı var ki, dedim.

– Çünkü aile farklıdır.

– Hayır, değiller.

– Kimse babamın oğlu değil.

– Bu korkunç bir söz. Korkunç bir duygu, keşke öyle hissetmeseydim. Keşke ilişki kuramadığım insanlarla yakın olabilseydim. Ama bir kez önemsiz olduklarında veya ömür törpüsü olduklarında ya da dikkat dağıtıp moral bozan birisine dönüştüklerinde onlarla ilişkiyi kesmek zorundayım, elimde değil.

– Evet, elinde.

– Hayır, değil. Denedim. **Onlardan nefret ediyorum. Onlara yakın olmaktan, onlarla konuşmaktan nefret ediyorum. O düşmanları hayatımın her alanından çıkarmayı seviyorum. Yetişkin birinin düşman kelimesini kullandığını hiç duymamıştım. Saf olma, tek kelime odur. Bilmiyorum. Sanırım doğru olanı yapıyorum.**

– Yapıyorum.

– Bu pek olgun bir davranış değil. Sen barajı aştın. Seni seviyorum. Bunu kutlayalım. Şanslıyım.

– Evet, ayağını denk al.

– Düşman olmak istemiyorum.

**

Bu salatayı sana yaptım.

Güzeldir. Yesen iyi olur.

Teşekkür ederim.

Kusura bakma, biraz yayıldım.

**

Ortaklaşa yaptığımız tek şeydi. Birlikte bir şeyler yapmak istedik. Güzel bir portreydi. Tamamen başka bir şeye dönüştü. Evet. Ölümünün tasviri hâline geldi. Onunla daha fazla uğraşmak istemedim. Korkunç bir resimdi. Komik olduğunu düşünmüştük.

– Onunla çalışmak hoşuna gitti mi?

– Evet, o bir dâhiydi.

– Yani evet mi?

– Bana her şeyi o öğretti. Biliyorum, sahip olduğum her şeye kayırmayla ulaştığımı söylediler. Ama hiç umursamadım. Umurumda değil. **Onu sadece babam olarak görmedim. Harika bir sanatkâr olarak takdir ettim. Klişe, mazlum, nihayetinde intihara meyilli bir sanatkâr.**

Sanırım Rich buraya gelecek.

Ne?

– Kesinlikle bir şey demedim.

– Aynen.

– Gelmek zorunda mı?

– Sorun nedir?

Sabit durman gerekiyor.

– Ben baş başa olacağımızı sanmıştım.

– Evet, geçen yaz ben de öyle sandım.

Tamam. İyi. Rich'i seviyorum.

– Büyüleyici biri.

– Hadi ya. Sadece senin için yeterince iyi olduğunu düşünmüyorum. Bence o da diğer herkes gibi.

– Ne demek istiyorsun?

– Başkasının işine burnunu sokuyor.

Geçen sene benimle ilgili iki soru sormadı, şimdi ise her şeyi bilmek istiyor.

– Neden acaba?

Hepsi bu.

– Seni daha iyi tanıyor.

– Beni hiç tanımıyor.

– Merak ediyor.

– Babam fazla meraktan öldü.

– Baban depresyondan öldü.

Üzgünüm, sabit durmazsan bunu yapamam.

**

– Frank ve Sylvie'nin evi mi?

– Yeğenlerinin misafiriyim.

– Virginia.

– Evet.

– Daha önce geldin mi?

– Bir kez. Geçen sene. Kötü insanlar.

– Şu an burada değiller.

– Biliyorum. O kadar para insanların gözüne batar.

– En son ne ara geldin?

– Geçen yıl bu zamanlar. Geçen yıl havalar güzeldi. Evet, iyiydi. Dikkatli ol, hiç belli olmaz.

– Ne belli olmaz?

**

– Aynen. Bakalım. Kesinlikle.

– Selam.

– Neden çalılıklardasın?

Neredeyim?

– Yardım et. Felaketim.

– Sanırım fenayım demek istedin. Haydi. Bekle.

– İşte sıcak suyun.

– Sağ ol. Mekân güzelmiş.

– Teşekkürler. Benim değil.

– Galiba bir defa partiye gelmiştim. Geçen sene İşçi Bayramı'nda "Cinsellik İçin Giyin" partisini veren sen miydin?

Burası benim evim değil diye daha kaç kez söylemeliyim?

– Ama seni burada gördüm, değil mi?

– Olabilir. Geçen yıl buradaydım. Biliyordum. Daha önce buraya hiç gelmedim demiştin. Hayır, şimdi düşündüm de o parti başka bir yerdeydi.

– Yürüyüşe çıkalım mı?

– Hayır. Neden?

<u>Şu an seni öldürsem kimsenin haberi olmaz.</u>

**

Artık burada mı yaşıyorsun?

<u>Dün gece geç saatlerde dolaştığını duydum. Sanki kendi kendine konuşuyordun. Evet, kendi kendime konuşuyordum.</u>

Niye öyle bir şey yapayım ki?

Önümden çekilir misin?

– Evet, buyur.

– Hayır, kalsın. Ben kendim alırım, teşekkürler.

– Ne oldu ya?

Ne yapıyorsun?

– Neden buradasın, anlamıyorum.

– Burada yaşamıyorsun.

– Senin derdin ne?

Benim derdim en iyi arkadaşımla hoşça vakit geçirmek ve sen sürekli buradasın.

– Beni buraya Ginny davet etti.

– Ona Ginny deme.

– Al şunu.

– İstemiyorum.

– Sana bir fincan kahve yaptım.

– Hayır, istemiyorum. Sen ciddi misin?

Hayret bir şey! Şımarık kahpenin tekisin, biliyor musun?

**

Baban kim olursa olsun, sen bir bok değilsin.

Ne kadarını gördün?

Şey... Kahretsin.

- Ne var?

- Yok bir şey, düşünüyordum.

Ne hakkında?

İkimiz hakkında. Kötü hissediyorum. Berbat durumdayım.

Özür dilerim. Yüzüm sürekli ağrıyor.

- Baş ağrısı gibi mi?

- Hayır, sanki derimin altındaki kemikler aşınıyor. Öyle bir şey olacağını sanmam. Konsantre olmamı zorlaştırıyor.

Son zamanlarda uyumuyorsun, değil mi?

Şu tavır olmasa iyi olurdu.

- "Catherine delirmiş" tavrı.

- Deli olduğunu söylemedim.

Düşündün.

28 Yazılar

Bana ne düşündüğümü söyleme.

Tamam. Benim hakkımda konuşabilmek için Rich'i çağırdığını biliyorum.

Seninle ilgili her şeyi değil.

Biliyorum.

Çok enteresan. Sanki seni ilk defa görüyormuş gibiyim.

Ne demek istiyorsun?

Hep mükemmel olduğunu sanmıştım. Her şeyi çözdüğünü düşünmüştüm. Ama sen sadece etrafını adamlarla çeviriyorsun.

James'le, babanla. Sana göz kulak oluyorlar. Onlar olmasa işte sen busun. Sanırım şu an benim için en iyisi sonunda babam gibi olmamak.

Ne durumdasın?

Kıyısındayım. Artık hayatta olduğumu bile hissetmiyorum. Ve bana gerçekten değer veren iki insan beni terk etti.

__30 Yazılar__

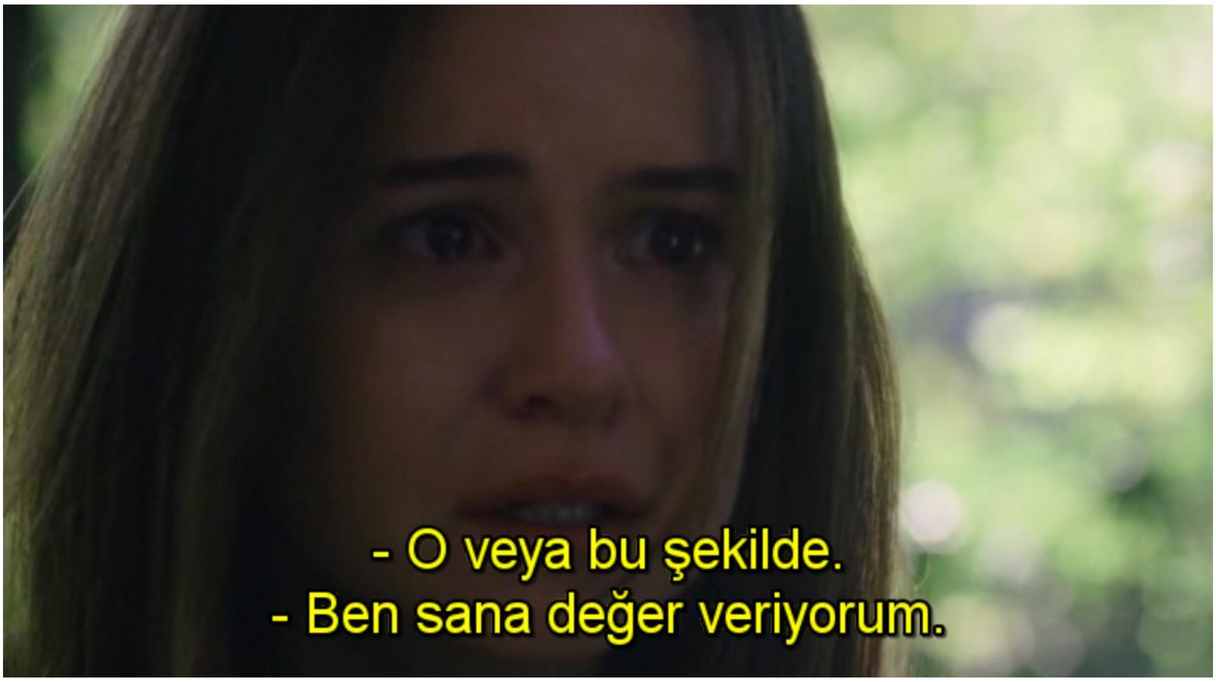

- O veya bu şekilde.

- Ben sana değer veriyorum.

Hayır, vermiyorsun.

Sabit durman gerekiyor çünkü şimdi yüz hatlarını çizmeliyim.

**

Güvende hissetmiyorum. Evet, bugün beni kayığa bindirdiler. Çok tuhaftı. Çok aptalcaydı. Ben de seni özledim.

Öyle mi?

Kusura bakma.

Sonra arasam olur mu?

Tamam. Güle güle.

Kiminle konuşuyordun?

– Seni ilgilendirmez.

– Sadece merak ettim. Ciddiyim, seni ilgilendirmez.

– James miydi?

– Hayır. Catherine...

Biliyorum. Tamam.

Biliyorsun.

**

İyi misin?

Catherine...

Bu Warlock bu da Dragon.

Hayır. Hayır! Hayır! Ah! Hayır! Hayır! Hayır!

Beni rahat bırakın! Hayır!

Beni rahat bırakın!

Beni rahat bırakın!

Beni rahat bırakın! Hayır!

**

– Burada ne işin var?

– Şey, sanırım...

Ben yeğenin arkadaşıyım. Sağ ol.

– Dünya küçük.

– Giderek.

– Baban Ginny'nin babasıyla dost muydu?

– Hani merak etmiyordun?

– Sohbet ediyoruz.

– Öyle mi?

Bu ne lan?

Catherine! Lanet olsun!

– Yüzün iyi mi?

– İyi. Yine ağrıyor mu?

Bir şeyler içmek iyi mi geliyor kötü mü?

– Genelde iyi.

– Doktora gittin mi?

Bir sürü doktora gittim. Dermatoloğa gittim, dişçiye gittim KBB'ye gittim. Röntgen ve MR çektirdim. Sonuç?

Hiç. Bana psikosomatik gibi geldi.

– Pardon?

– Diyorum ki yarım düzine doktor sana...

– En az bir düzine. Dünya kadar doktor sende bir sorun yok diyorsa bundan başka hangi sonuca ulaşabilirsin?

Bilmiyorum, Rich.

Belki de yanılıyorlar.

Sen doktorlardan daha iyi biliyorsun. Virginia'nın portresi ne durumda?

– Rich, kes artık.

– Ne?

Merak ettim. Üzerinde çalışıyoruz dediniz. Görmek için sabırsızlanıyorum.

Senin derdin ne?

Basının göstereceği ilgiyi bir düşün. Trajediden vücut bulan o denli başarılı bir tuval. Fevkalade bir hadise olacak.

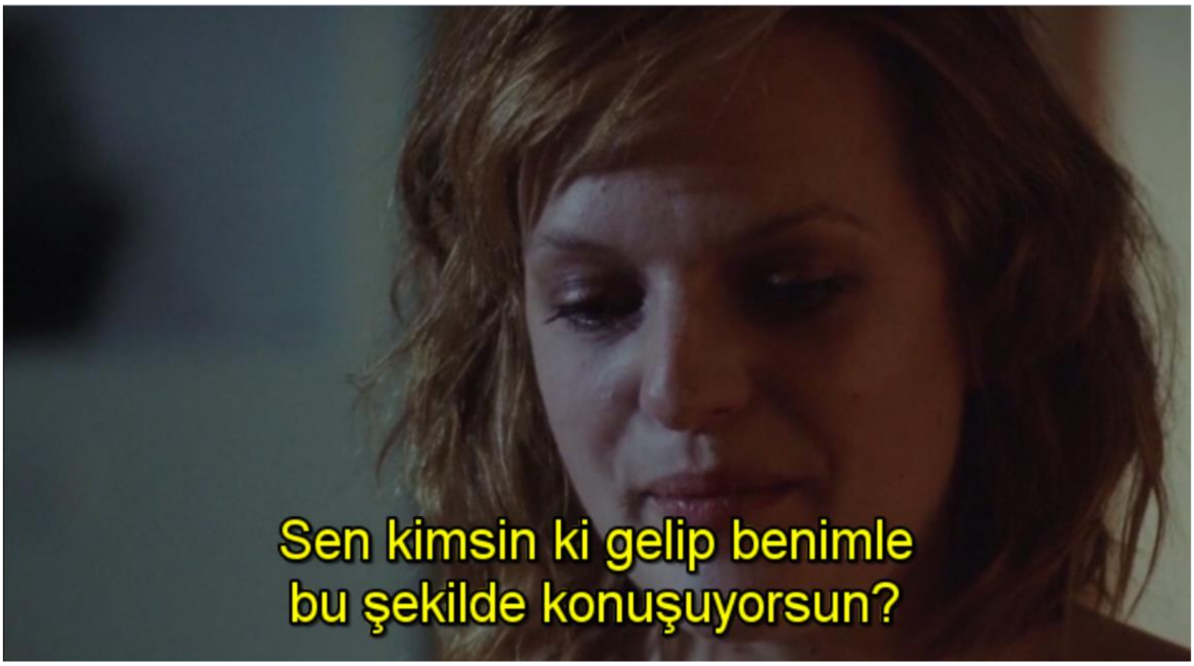
Bu ne cüret?

Sen kimsin ki gelip benimle bu şekilde konuşuyorsun?

Seni tanımıyorum bile. Ne cüretle benimle böyle konuşursun?

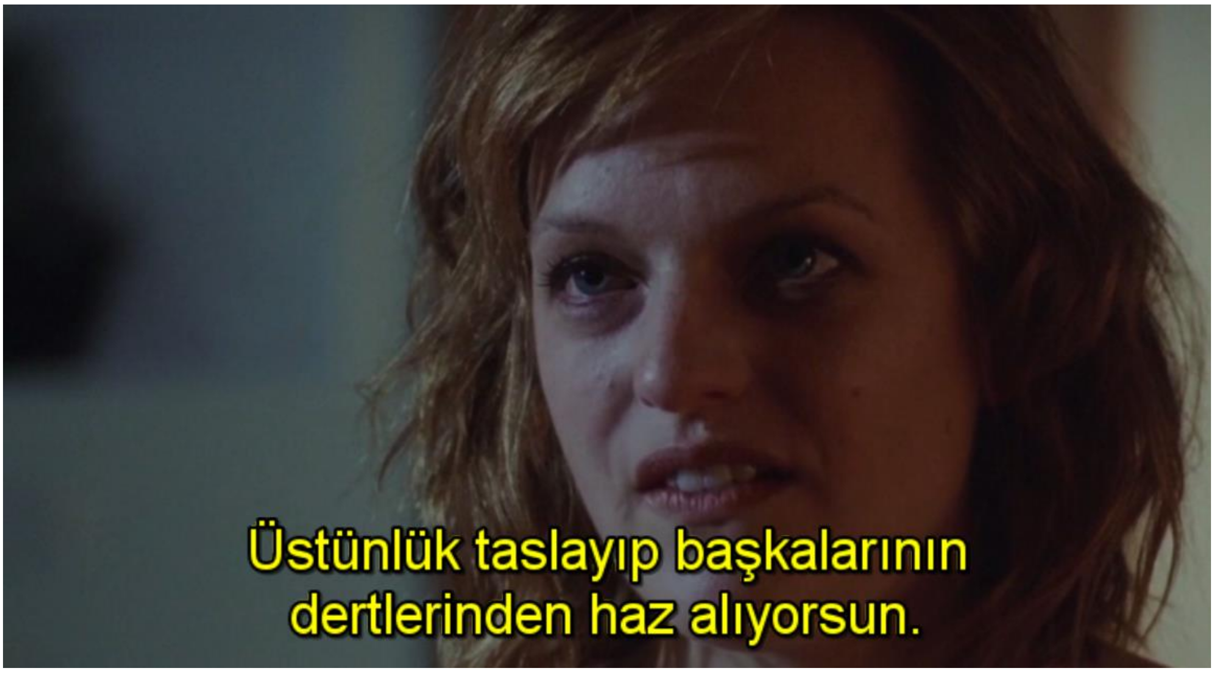
Hayvan herif. Arlanmaz pislik.

Üstünlük taslayıp başkalarının dertlerinden haz alıyorsun.

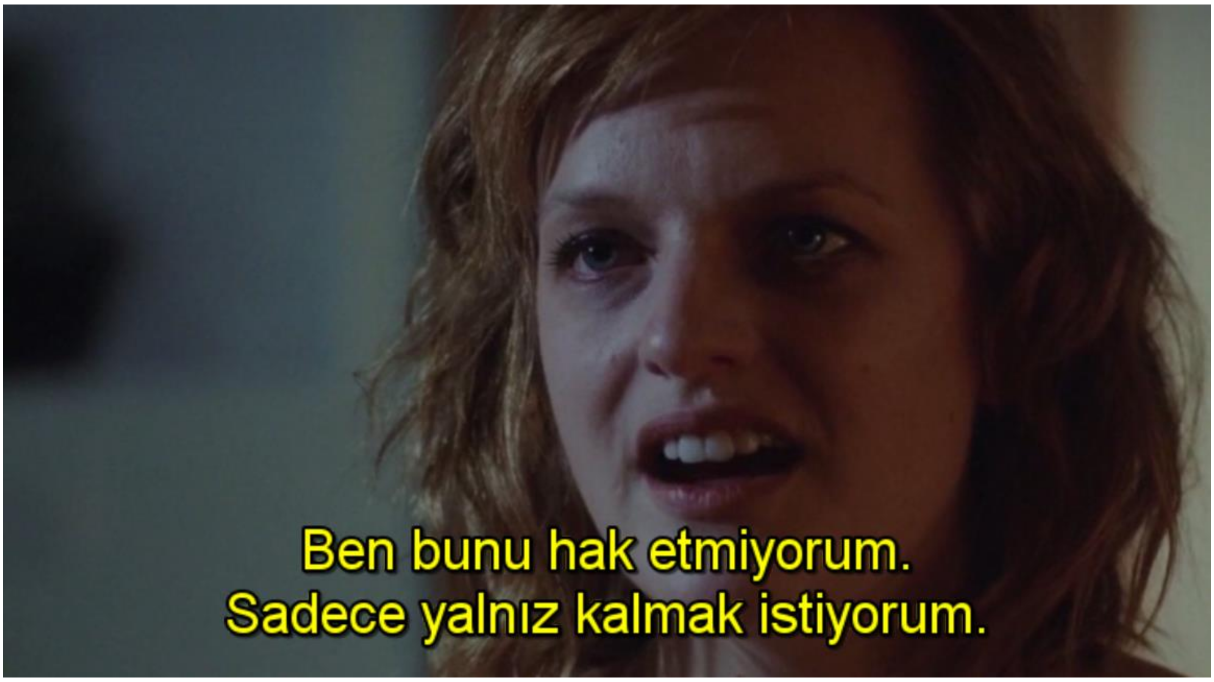

Değersizsin.

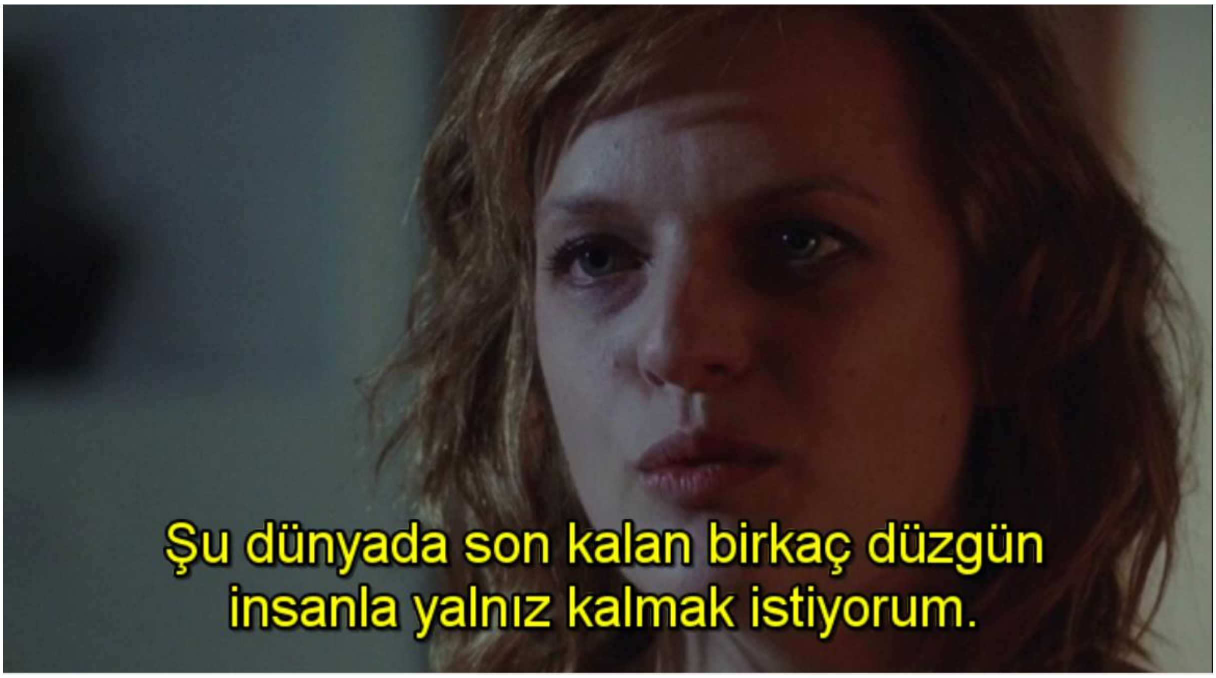
Benim hakkımda hiçbir şey bilmiyorsun.

Gelip en iyi arkadaşımı beceriyorsun.

Başkalarının hayatlarına karışıyorsun. Kendi hayatının ne kadar değersiz ve sıkıcı olduğunu saklıyorsun. Ben bunu hak etmiyorum.

Sadece yalnız kalmak istiyorum. Şu dünyada son kalan birkaç düzgün insanla yalnız kalmak istiyorum. Sen zayıf, açgözlü ve bencilsin.

Bütün sorunların sebebi sensin. İnsanların birbirini aldatma sebebi sensin. Artık güvenli ve neşeli bir yer olmamasının sebebi sensin.

Depresyonun var olma sebebi sensin.

Ahlaksızlık, dedikodu ve yalandan kaçış olmamasının sebebi sensin.

Sen, Rich...

Babamın ölmek zorunda olmasının sebebi sensin. Çünkü böyle bir dünyada yaşayamadı. Buraya ne zaman döneceğini merak ediyordum.

**

Güya burada tatil yapacaktım. Bozduysam kusura bakma. Beni neden sevmiyorsun?

Yani gerçekten neden?

Sen zengin ve şımarık birisin. Bir balonda büyümüşsün ve o balon patladığında herkesin etrafına toplanıp senin için üzülmesini bekledin.

– Sadece yalnız kalmak istemiştim.

– Hayır, istemedin. Dikkatleri üzerine çekmek istedin.

– Evet.

– Evet. Ama beni iyi tanımıyorsun. Öyle mi?

Geçen sene kendini beğenmiş biriydin. Bu sene de kendini beğenmiş birisin. Yani... Asla baban olamayacaksın, biliyor musun?

Asla olmayacaktın. Aslında ikna oldum. Yakını olmasaydın muhtemelen yanına bile yaklaşamazdın. Cat?

Ne yapıyorsun?

Dur. Kes şunu. Tamam. Peki. Cat, kes şunu. Ne yapıyorsun?

Rich, özür dilerim. Özür dilerim, Rich. Ginny?

Ginny, özür dilerim. Çok üzgünüm. Ginny, özür dilerim. Çok üzgünüm. Ortalığı dağıttım. Ortalığı dağıttım. Özür dilerim. Özür dilerim.

Lütfen bana... Lütfen bana kızma.

Beni bırakma, olur mu?

<u>38 Yazılar</u>

Ginny. Söz veriyorum, iyileşeceğim. Söz veriyorum. Söz veriyorum, iyileşeceğim. Tamam.

Beni bırakacak mısın?

**

- Hazır mısın?

- Hayır. Keşke hiç olmasam. Buraya geldiğim için memnunum. Onu getirmekle hata ettiysem özür dilerim.

- Adı neydi?

- Hatırlamıyorum.

- Seneye aynı zamanda?

- Şüphesiz. İyi olacaksın.

Teşekkürler.

Sen de.

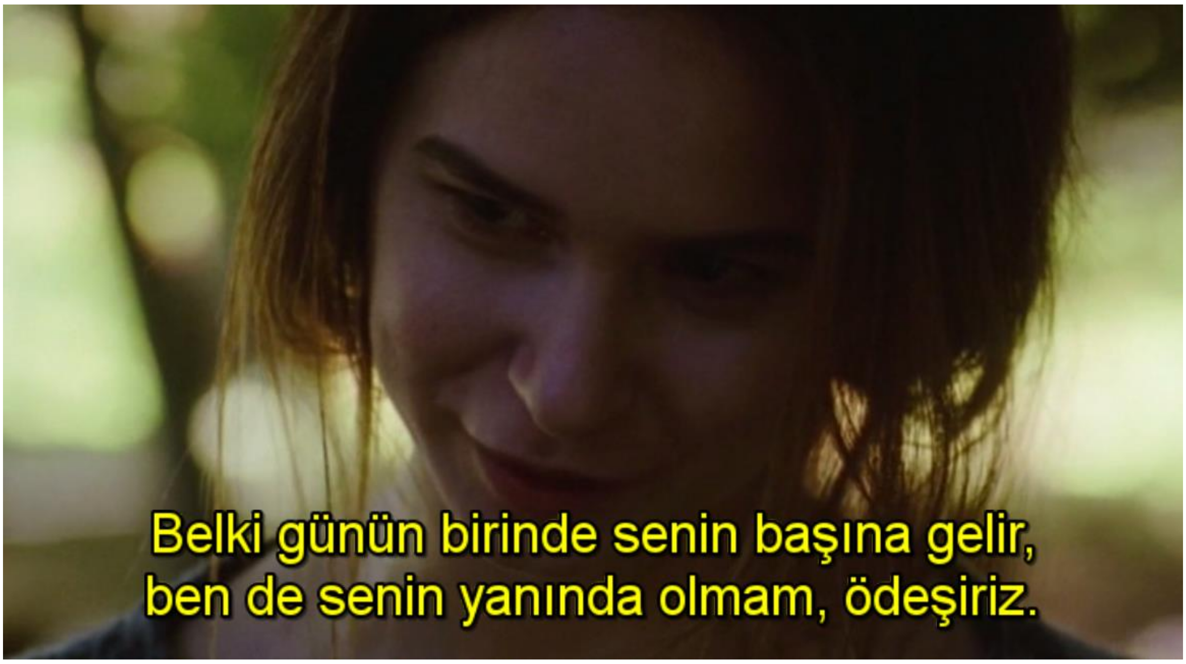
Zor bir dönemden geçtiğini biliyorum. Eğer yanında olamadıysam özür dilemek istiyorum.

Belki günün birinde senin başına gelir, ben de senin yanında olmam, ödeşiriz.

Umarım. Tamam.

Zor bir dönemden geçtiğini biliyorum.

Belki günün birinde senin başına gelir,
ben de senin yanında olmam, ödeşiriz.

40 Yazılar

**

REMEMBER (2015) HATIRLA

İnsanlar geçmişinden kurtulamazlar.
Hataları bir gün su yüzüne çıkar.
Çıkmasıyla kalmaz, zaaflarınızı bilen birileri,
kullanıcı rolüyle intikamını da alır.
Yaptım oldu, geçti gitti yoktur.
Dün dündür, demekle sorunlar unutulmuyor.
Bu film teröre bulaşanlara ders olacak türden.

Süre: 95 dk

Yönetmen: Atom Egoyan

Senaryo: Benjamin August

Ülke: Kanada, Almanya

Tür: Dram, Gerilim

Vizyon Tarihi:20 Ocak 2016

Dil: İngilizce

Müzik: Mychael Danna

OyuncularChristopher Plummer, Dean Norris, Martin Landau, Jürgen Prochnow, Natalie Krill

Özet

Auschwitz toplama kampından sağ kurtulan arkadaşı ve onun yazdığı mektubun yardımıyla demans hastası Zev Gutman (C.Plummer), ailesinin ölümünden sorumlu olan Alman askerinin peşine düşer..

Filmden

– Kim o?

– Adım Charles Guttman. Sanırım babam burada. Selam, rahatsız ettiğim için özür dilerim. Ama taksinin bir süre önce babamı buraya bıraktığını söylediler. Evet, dışarıda babamla birlikte. Tanrı'ya şükürler olsun. Bir haftadır kayıp. Kayıp mı?

– Bilmiyordum. İçeri gelin.

– Teşekkür ederim.

– Baba?

– Tanrım.

– Anne?

– Lütfen korkma. Korkma. Baba, neden silahını indirmiyorsun?

– Charles?

– Evet. Burada ne yapıyorsun?

Baba, silahını indir.

– Silahını indir, baba.

– Hayır. Hayır. Bana doğruyu söyleyene kadar olmaz. Bunu neden yapıyorsun?

Onlara kim olduğunu söyle. Bu deliliğe bir son ver lütfen. Onlara ne yaptığını söyle.

– Onları yalnız bırak, lütfen.

– İngilizce konuş! Sana yalvarıyorum. Onların dediklerini anlamasını istiyorum. Baba, neden bahsediyor?

Onu dinlemeyin. Delirmiş! Öyle mi?

Çok kolay bir seçimin var. Ya doğruyu söylersin ve o yaşar, ya da yalan söylersin ve o ölür. Üç saniyen var.

– Bir.

– Lütfen dur.

– İki.

– Lütfen. Beni öldür.

– Baba, kes şunu.

– Üç. Tamam. Tamam. Tamam. Savaş sırasında, ben bir mahkûm değildim. Daha yüksek sesle.

– Savaş sırasında ben bir mahkûm değildim.

– Daha yüksek! Savaş sırasında ben bir mahkûm değildim! Ben bir Nazi'ydim. SS askeriydim. Auschwitz kampının Bölge Müdürü idim. İnsanları öldürdün mü?

Evet.

– İnsanları mı öldürdün, Poppy?

– Kaç kişiyi öldürdün?

Bilmiyorum. Çok. Şimdi onlara gerçek ismini söyle.

Benim adım Kunibert Sturm.

Hayır. Senin adın Wallisch!

Hayır, adım Kunibert Sturm.

Sen Otto Wallisch'sin!

Hayır. Sen! Senin adın Otto Wallisch!

Yalan söylüyorsun.

Hayır. 70 yıldır ilk kez yalan söylemiyorum. Senin adın Otto Wallisch. Adım Kunibert Sturm. İkimiz de Bölge Müdürü idik.

Hayır... Ben mahkûmdum. Koluna bak. Senin numaran 98814. Benimki 98813. Birbirimize dövme yaptık. Kaçabilmemizin tek yolu buydu.

Baba?

Bu doğru mu?

Hayır, hepsi yalan. Hepsi yalan. Doğru değil. Yalanlar mı?

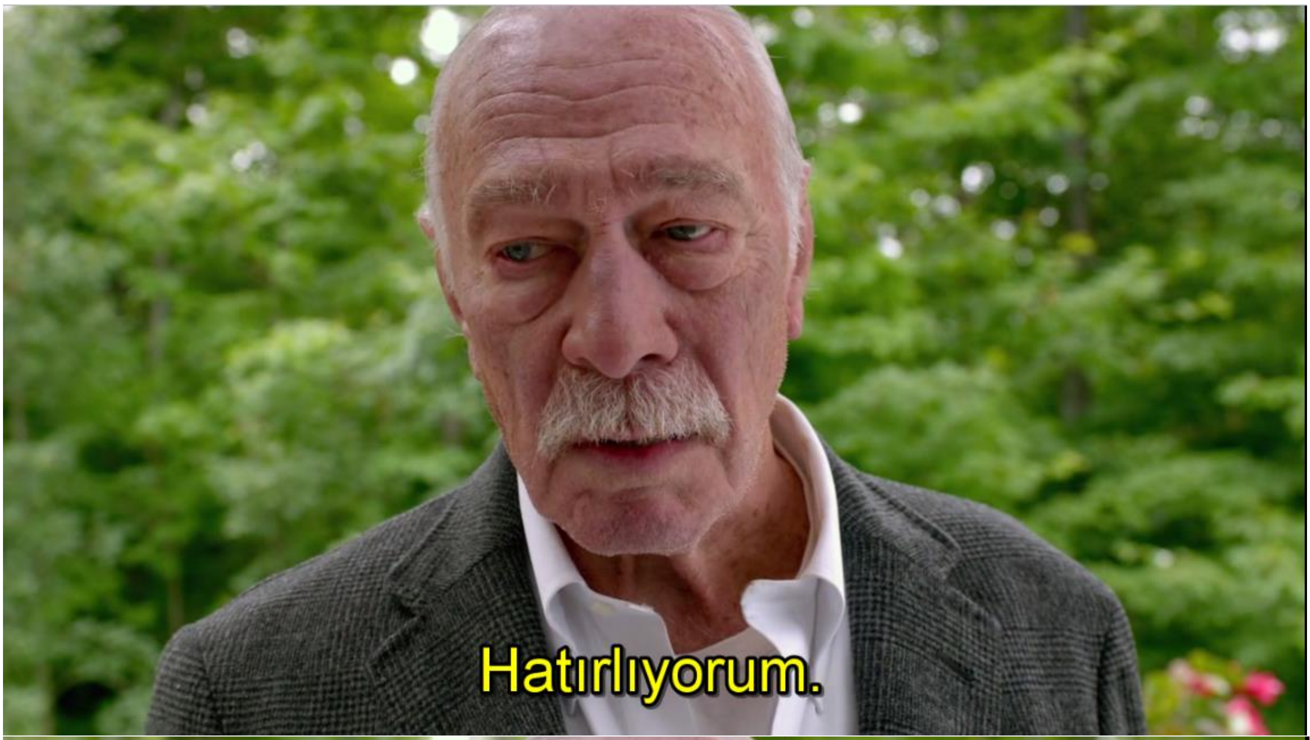
Nasıl unutabilirsin?

Zev ismini aldın çünkü "kurt" anlamına geliyordu. Bizim kurt olduğumuzu söyledin! Ah, aman Tanrım.

Hatırlıyorum.

Baba?

Baba!

Lake Tahoe Polis Merkezi'nden gelecek olan haberleri bekliyoruz. Henüz gazetecilere herhangi bir açıklama yapılmadı. Ancak bir saat içerisinde bir açıklama yapacaklarını bildirdiler. Burada yaşayan halk ise şok olmuş durumda. Kamera önünde konuşmak istemeyen birkaç kişi ile görüştüm. Bunlardan birisi bana şunları söyledi...

- Zavallı Zev.

- Trajik. Tamamıyla trajik. Ne yaptığını bilecek durumda değildi.

Ne yaptığını tam olarak biliyordu.

Ne?

46 Yazılar

Sen neden bahsediyorsun, Max?

Öldürdüğü adamın adı Kunibert Sturm idi. Ve Zev'in adı da Otto Wallisch idi. Onlar benim ailemi öldürdüler.

HATIRLA

BİLE BİLE

ne çok biriktirir insan içinde.

dünyaları sığdırır o bir avuç büyüklüğündeki kalbine.

söyleyemeden çoğu şeyi hayattan ayrılacağını bile bile

satır satır yazamadan neler hisseder kim bilir.

ağlarken gülerken neler düşler.

yarını şimdiyi sözlerine dökemeden gideceğini bile bile

yaşar bir vakit. sonrası hep aynıya

işte kara bir toprak örter bedenini.

fani hayatın cilvelerini bir kenara bırakıp gider bilinmeze..

blngul

THE BLUE ELEPHANT (2014) Mavi Fil

Süre: 170 dk

Yönetmen: Marwan Hamed

Senaryo: Ahmed Mourad

Ülke: Mısır

Tür: Dram, Korku, Gizem, Gerilim

Vizyon Tarihi:28 Temmuz 2014

Dil: Arapça

Müzik: Hesham Nazih

Kelimeler:psikiyatrist, cin, şeytan çıkarma, mısır

Oyuncular: Kareem Abdel-Azeez, Khaled El Sawy, Nelly Karim, Mohamed Mamdouh, Dareen Haddad

Özet

Beş yıl ara verdikten sonra El-Abaseya Psikiyatri Hastanesi 'ndeki işine geri dönen Psikiyatr Dr. Yahya, kolejden arkadaşı Şerif'i karşısında bulur. Cinayetle suçlanan Şerif, akli ve ruhsal sağlığının değerlendirilmesi için hastaneye getirilmiştir. Yahya, arkadaşına yardım etmeye çalışırken kendisini, varlığından hiç haberinin olmadığı gizemlerin içinde bulacaktır.

Filmden

40110020019

**

El Ma'moon'un kamisi.

- Ne Ma'moon'u?

Şu kamisin hikâyesini anlat artık Şerif.

**

Ağacın yanında karşılaşmak alnımızda yazılıydı.

- Kimden bahsediyorsun Sayid Amca?

- Buranın sahibi. Sırların sahibi. El Ma'moon.

Yahya! Yahya. Yahya! Yaklaş.

Derim parçalandı. Dayanamıyorum. İğnelemeye gerek var mı?

Kınayla yapsak olmaz mı?

Mükâfatı almak için dayanman gerek. Sık dişini kızım. Bahr'ı gördün mü?

Adı Bahr'dı. Kimmiş o adı Bahr olan?

Yörenin en ihtişamlı katırıydı. Annesi safkan bir Arap atıydı. Güneş vurunca rengi hafiften maviye çalardı. Tıpkı deniz gibi. Ben de ona deniz anlamındaki Bahr adını verdim. Ne katırı?

- Nasıl oluyor da

- Kamisi buldun mu?

Kamis bende. O kamis yerine dönmeli. Onu yak Yahya. Sözümü dinle. Evvela sana nasıl ulaştığını öğrenmem lazım. Onu çaldım Yahya. Çaldım. Kamisi getir ve yak.

- Anlat önce.

- Peki. Peki.

Ancak oyunumuzun kurallarına göre soru sorma sırası bende. Soru geliyor... Yahya, dürüstçe cevap ver. Yahya, kaç defa gözlerini kapatıp Lobna'yı kollarındaymış gibi hayal ettin?

Yalan söylemek yok ama. Lobna işini uzattın iyice. Bıkmadın mı?

Bıkmadın mı daha! O soruyu benim sana sormam lazım. Yahya. Halen intihara kalkışmamış olman beni çok şaşırtıyor. Tüm ömrünü ona vitrinden bakarak mı geçireceksin?

Ömrünü sevmediği bir adamla geçirmesine göz mü yumacaksın?

Kadın onu sahiplenen erkeğe âşık olur. Tecavüz edip ardından öldürene de. Değil mi?

İnsana direnme de haz verir.

Al onu benden.

- Rüyalarıma nasıl giriyorsun?

- Rüyalarına girdiğim falan yok. Asıl benim dünyama giren sensin. Kamis diyorum. Kamisi getir, yak ki bütün sorularının cevabına ulaşasın. Haydi kahramanım benim. Haydi. Yakmayacağım Şerif. Yakmayacağım. Ta ki her şeyi anlayana dek.

- Muhsin!

- Hayır Yahya. Bu şekilde sadece kendine zarar verirsin. Kamisi yakmazsan eğer ölmeyi yeğleyeceğin bir hale düşersin. Şerefli bir ölüm de olmaz.

**

Hanımlar ve beyler.

50 Yazılar

Mavi fil huzurlarınıza geliyor.

 - Anne! Anne!

- Nur!

El Ma'moon Efendi.

Yaklaş. Şeytanın işi bu efendi. Büyücü!

Karına dövme yapan kadın asla affedilmemeli. Tılsımı dünyanın öbür ucundan bile hissedebilmek için ona çiftleşen bir cin zerk etti.

Kara bir köpek suretine bürünüyor. Seni ele geçiriyor ve ölü biri haline geliyorsun. Sen farkında bile olmadan senin bedenini kullanarak kadınınla çiftleşiyor.

Maya.

Uzak durman gereken bir uyarı. "Nail" ismi, dedesi İblis'in Cennet'ten kovulmadan önce kullandığı aynı isimden geliyor.

Ya hâlis, ya Zâhir, ya Mâni.

İstifra et evladım, istifra et. Her gün parmağını boğazına sokup istifra edeceksin. Bedenini boşaltıp yerini tuzla dolduracaksın.

Tuzla arınıp temizleneceksin.

Tuz saftır, seni de saflaştırır.

Tuz çiftleşen cini uzaklaştırır. Onu yakar, boşa çıkarır ve öldürür.

Bu kamis senin koruyucundur. Üzerine Allah'ın ismi nakşedilmiştir. Dokuz rakamla şifrelenmiştir.

Hiçbir cin bunu okuyup anlayamaz.

Kapını çalanlar olursa senin koruyucun ve yardımcın olur.

Bu rakamlar seni her türlü silahtan her türlü anahtarla gelen İblis'ten ve çiftleşen cin Nail'den koruyacaktır.

Sen de, saçma sapan kamisin de...

Yıkılın karşımdan!

En kıymetli ziynetlerini elinden almadan senin peşini bırakmaz.

Kamis! Kamis! Kamis! Kamis!

**

"Ayın 25'inde banyodan bazı eşyalar çalan bir kadını tutukladılar ve Bab Zuvayla kapısında sallandırdılar.

Çarşamba günü, ayın 7'sinde El Ma'moon isimli biri karısını öldürdü. Birkaç gün sonra vicdan azabından kendi elini kesti. Delirmiş olması şüphesiyle Kalaoon Hastanesine yatırıldı."

Gördüklerim gerçekten yaşanmış öyleyse.

O bulduğumuz El-Jabarti'nin kitabında da bahsi geçiyordu.

Tam olarak ne gördün Yahya?

Şerif'inkiyle eş bir hayat gördüm. Ama farklı bir zamanda. Kamisi, El Ma'moon'u ve burada tasvir edilen her şeyi.

**

Tek bir soru soracağım.

- Basma'ya sen mi dövme yaptın?

- Ben karısıyla değil, Şerif'le anlaştım. Şerif'in karısı olduğunu söylemedim ki, seni şıllık! - Ne dövmesi yaptın?

- Bir çiçek.

- Çizimi aldığın kitabı getir.

- Hatırlamıyorum. Kitabı getir dedim! Şurada. Getir!

Fena bir tılsım.

- Büyü bu!

- Böyle olmamalıydı. Diğerlerinde işler yolunda giderken bu sefer çok ters bir durum oldu. Tüm olay dövmeyi yapıp sesli okumada bitiyor. Ve bir köpeğe yediriliyor.

Haksız mıyım?

Seni pislik fahişe!

- Devam et.

- Basma geldi.

Kocasıyla tartıştıklarını anlattı. Ondan bıkmış bir durumdaydı.

Cinler Viagra'nın yapamadıklarını yapabilirler. Gelir, insanı ele geçirir ve karısıyla yatar. Kimse farkına bile varmaz. Sabah iki taraf da mutlu uyanır.

Aman Allah'ım. Bu işler böyledir. Cinsel haz alındığında hayat yolunda gider. Cinsel haz yoksa çiftler birbirini suçlar soğukluk ve zafiyetin ardından kör bıçakla birbirlerinin canını yakarlar.

- Ya köpek?

– Büyüyü yiyen köpek bir hafta banyoya kilitlenir. Kadının iyi olduğunu gözlemlemek için bir hafta yeter. Ardından köpeği zehirlerim. Köpek öldüğündeyse her şey eski haline döner.

– Bu sefer köpeği öldürmedin.

– Evet. Kendi kendine ölmüş.

Ben her şey yoluna girmiştir diye düşündüm. Basma'da başka şeyler oldu. Başından savılamayan, daha önce hiç şahit olmadığım bir şey.

**

Harfleri rakamlara çevirme [Ebced] tekniği biliyordum. Tekniğin ismi Elafe'ydi.

Her harf bir rakama tekabül ediyordu.

Kelimeyi rakamlara dönüştürüp kutular içinde yazınca da bu sayı bir güç kazanıyordu.

Cinleri kontrol altına alabilecek gizli bir enerji.

Bir hesaplamayla bu enerjinin üzeri örtülebiliyor veya bir büyüye dönüşebiliyordu.

Şerif ile Basma'da da bu ikincisi olmuştu.

Kamisin üzerinde, insanı çiftleşen cin Nail'den koruyan rakamlar vardı.

Rakamları dönüştürdüğünde, Allah'ın engel olan anlamındaki **ismi Mâni çıkıyordu.**

Nail'e engel olmanın tek yolu.

Her cini zayıflatan ve kovan bir isim vardı.

Şerif bunun peşindeydi.

Nail ise beni kandırıp kamisi yakmamı sağlamaya çalışıyordu

Benim adım Na'il!

**

El-Mâni.

Tüm dünyayı arkamda bıraktım ve tövbe ettim.

Ancak gerçeklikle hayal arasındaki bağlantıyı merak denen o kapı sağlıyor işte.

54 Yazılar

ع ٤٠	ن ٤٣	ا ٤٦	م ٣٢
م ٤٥	ا ٣٣	ن ٣٩	ع ٤٤
ن ٣٤	ع ٤٨	م ٤١	ا ٣٨
ا ٤٢	م ٣٧	ع ٣٥	ن ٤٧

AN INSPECTOR CALLS (2015) MÜFETTİŞİN ZİYARETİ

"Allah'ın göndermiş olduklarını tebliğ edenler,
Allah'tan korkarlar ve O'ndan başka kimseden korkmazlar.
Allah hesap gören olarak yeter." Ahzab, 39

Bir kadının hayatı 25 şilin mi eder?

Zenginler kanundan kurtulduklarında Tanrıdan da kurtulduklarını sanırlar. Rantiyeci ailenin babası, annesi oğlu damadı ve kızı zulmün hangi tarafında bulunur. Bütün sorulara cevap bulacağınız bir film. Bu filmle paraya ve şöhrete tapanlardan tiksindim. Sizde seyredin, tiksinirsiniz.

Süre: 87 dk

Yönetmen: Aisling Walsh

Senaryo: J.B. Priestley, Helen Edmundson

Ülke: İngiltere

Tür: Dram, Gizem, Gerilim

Vizyon Tarihi:13 Eylül 2015

Dil: İngilizce

Müzik: Dominik Scherrer

Oyuncular: Sophie Rundle, Lucy Chappell, Miranda Richardson, Ken Stott, Finn Cole

Özet

Film, gizemli bir müfettişin, varlıklı bir aile olan Birling ailesini ve onların akşam yemeğinde misafirleri olan genç bir kadının intiharını araştırmasını konu ediniyor.

**

Filmden

-
Tanrı'ya inanır mısın?
- Evet.
- Nasıl oluyor da inanabiliyorsun?
- İnsanlara inanamıyorum çünkü. Bir şeylere inanmam gerek yoksa düşerim. Çatlaklardan içeri düşerim ve duramam.

**

- Tanrı'ya inanır mısın?

Girin. Merhaba. Merhaba. Teşekkür ederim. Arthur. Sheila buradayken hiç uygun kaçmaz.

- Saçmalama, anne.

– Sheila daha kötülerini de duydu.

– Gerçekten mi?

– Sen de biliyorsun. Yemek bir harikaydı. Aşçıya tebriklerimi ilet, Sybil. Misafirlerin önünde böyle şeyler söylememen gerekir. Başım yine belada! Gerçekten de her şey birinci sınıftı, Bayan Birling.

– Teşekkür ederim.

– Gerald artık misafir sayılmaz bence. Bu akşamdan sonra başka bir seçeneği yok. Biraz iç, anne. Bu akşam özel bir kutlama yapıyoruz. Pekala. Sadece birazcık.

– Tamam, Edna. Kahve istersek zili çalarım.

– Elbette, hanımefendi. Senin derdin ne?

Bilmiyorum. Özür dilerim. Ben sadece

– Çakırkeyif oldu.

– Hiç de bile.

– Sheila.

– Artık kadehlerimiz dolduğuna göre bu özel günün şerefine birkaç kelam etmek istiyorum.

– Siz ikiniz kesin artık. Gerald, rahatlıkla söyleyebilirim ki Sheila ile nişanlanmanız benim için çok önemli. Sen, tam hep istediğim gibi bir damatsın. Babanla, çok uzun yıllardır iş alanında rakibiz ancak sen, bizi bir araya getirdin. **Belki de, Birling Şirketi ile Crofts Şirketi'nin rekabet etmek yerine birlikte çalıştığı bir geleceği iple çekebiliriz.**

– Katılıyorum.

– Maliyetler düşer, fiyatlar artar. Babam da kesin aynı fikirde olur. Duyan da diyecek ki politik bir birliktelik kuruyoruz. Hepimiz çok daha fazlası olduğunu biliyoruz. Evlenmek için harika bir zaman seçtiniz. Ekonomi sonunda çıkışa geçti, işçiler teslim oluyorlar ve kendileri için neyin iyi olduğunu anlamaya başlıyorlar.

– Ya savaş?

Savaş falan olmayacak, Eric.

– Almanlar da bizim gibi savaş istemiyorlar.

– Cidden mi?

– Çünkü gazetelere göre

– Şimdilik bu konuyu kapatalım. İkinize de sonsuz mutluluklar diliyorum. Ben de katılıyorum, Gerald. Sheila, hayatım Tebrikler ve mutluluklar. Teşekkür ederiz. Şey Evet. İkinize de mutluluklar. Sheila çok kötü sayılmaz, Gerald. Biraz sinirlidir. Sağ kroşesine dikkat et.

– Salak.

– Umarım mutlu olursunuz, gerçekten. Ciddiyim. Ben buna kadeh kaldıramam herhalde. Ben neye kadeh kaldırayım?

– Kadehini bana kaldırabilirsin.

– Tamam, öyle yapacağım.

– Kadehimi sana kaldırıyorum, Gerald.

– Ben de sana. Umarım seni hak ettiğin kadar mutlu edebilirim. Ve bunu vererek başlamak istiyorum. Ah, Gerald! Takmamı istediğin yüzük mü?

Ta kendisi.

– Anne, bak. Çok güzel değil mi?

– Kesinlikle öyle. Aferin. Ah, Gerald Kendinize gelin.

– Şimdi gerçekten nişanlı hissediyorum.

– Umarım öyledir! – İçeri geçelim mi kızım?

– Hadi geçelim.

– Biz de birazdan geliriz.

– Lütfen.

– Biraz konuşabilir miyiz, Eric?

– Elbette, anne.

– Lütfen şarabı fazla kaçırma.

– Çakırkeyif değilim. Bence birazcık çakırkeyifsin. Hem bu akşam bu kadar içmenin sebebi ne?

Baban gibi dayanıklı olmadığın ortada. Hatta Gerald kadar bile. 40 yaşına geldiğimde de aynı şeyi söyleyeceksin sanırım. Sen 40 yaşına geldiğinde ölmüş olabilirim. O yüzden şimdi söylüyorum.

– Endişelenme, anne. Ben sadece

– Görgü kuralları, Eric. Burada olmayı çok istiyorlardı tabi ki ama yılın bu zamanı tatil yapmayı alışkanlık haline getirdiler.

– İşlerin başına seni mi bırakıyorlar?

– Evet, öyle. Duydun mu, Eric?

Gerald'ın babası ara sıra işlerin başına onu bırakıyormuş. Çok etkileyici. Aklını başına toplarsan günün birinde sen de olabilirsin.

– Mutlu musun?

– Evet. Bunun asla gerçekleşmeyeceğini düşündüğüm zamanlar olmuştu.

– Aferin.

– Ödül kazanmadım ki. Bir bakıma kazandın sayılır. Geleceğini garantiye aldın. Söylediklerimi yanlış anlama Gerald ama içimden bir his diyor ki annen, kızımdan iyisini bulabileceğini düşünüyor gibi, sosyal açıdan falan.

– Bence hiç de öyle

– Sorun değil. Onu suçlamıyorum. Sybil'e kur yaptığımda, onun ailesi de benim için aynı şeyi düşünmüşlerdi.

– Öyle mi?

– Kesinlikle. Şimdi, sorun olmazsa senden gizlice annene aktarmanı istediğim bir şey var. Bir sonraki onur listesinde adımın geçmesi çok büyük bir olasılık.

– Şövalyelik unvanı.

– Vay canına! – Tebrik ederim! – Teşekkürler. Henüz onun için erken ama bir iki yerden duyum aldım. Belediye Başkanı olarak iyi iş çıkardım tabi. Parti de işe yarıyorum. Önümüzdeki birkaç ay beladan uzak durursak şansım yüksek.

– Tek engel oysa Ailemin haberi var ama başka kimse bilmiyor. Annemle bu sırrı paylaşacağım. Çok mutlu olacak. İyi. Eric'e de daha önce söyledim önemli olan bu hayata nerede başladığın değil, nerede bitirdiğin. Bir erkek isterse, **bu ülkede aklına koyduğu her şeyi başarabilir.**

– Bu ülkeyi mükemmel kılan da bu.

– Tamamen aynı fikirdeyim. Yapman gereken, başını yere eğmek ve kendi işinle ilgilenmek. **Bu kuş beyinliler bugünlerde öyle bir konuşuyorlar ki sanırsın herkes diğer herkesle ilgilenmek zorunda aynı kovandaki arılar gibi iç içe geçmişiz. "Toplum"! Bu kelimeyi bir kere daha duymak zorunda kalırsam Sen bana kulak ver. Bir erkek, kendi işleriyle ilgilenmeli. Kendisiyle ve ailesiyle ilgilenmeli. Ondan sonra her şey çorap söküğü gibi**

– Bir müfettiş geldi, efendim.

– Ne müfettişi?

Bir polis müfettişi, efendim. Önemli olduğunu söylüyor. Buraya getir o zaman.

– Baş belası! – Hâlâ Hakimler Heyeti'nde misiniz, efendim?

Evet. Eminim bir arama izniyle falan alakalıdır. Müfettiş Goole geldi, efendim. Bay Birling'le mi görüşüyorum?

Evet, Müfettiş. Oturabilirsiniz. Teşekkür ederim, beyefendi. Umarım uzun sürmez. Aile içinde bir kutlama yapıyorduk da. Bir kadeh şarap alır mıydınız?

Viskimiz de var. Teşekkürler, almayayım Bay Birling. Görev başındayım.

– Siz yenisiniz, değil mi?

– Evet, beyefendi. Yeni atandım. Yüzünüzü önceden görmediğimi biliyordum.

– Civardaki bütün polis memurlarını tanırım.

– Elbette. Sizin için ne yapabilirim?

Konu bir arama izniyse Sorun olmazsa biraz bilgi almaya gelmiştim. **Üç saat önce, revirde genç bir kadın öldü. Kendi hayatına kıymaya çalıştı. Doktorlar kadını kurtarmaya çalıştılar ama çok geçti.**

Ulu Tanrım, ne korkunç bir şey!

– Evet?

60 Yazılar

– Kadın kimmiş?

Siz kimdiniz?

Şey Eric Birling. Oğlum. Kadının ismi Eva Smith. Eva Smith Onu hatırlıyor musunuz, Bay Birling?

İsim tanıdık geldi ama bir şey ifade etmiyor. Odasına uğradım. Bir mektup ve günlük gibi bir şey bırakmış.

– Bir aralar sizin çalışanınızmış.

– Sorun bu demek. İş yerimizde yüzlerce genç kadın çalışıyor ve sürekli değişiyorlar. Bu genç kadın yani Eva Smith, biraz sıra dışıymış. Kaldığı yerde bir fotoğrafını buldum. Belki hatırlarsınız.

– Ben de bakabilir miyim?

– Korkarım ki olmaz. Neden ki?

Ben sadece Ben böyle çalışırım. Tek seferde tek soruşturma. Öyle olsun. Şey Ben kızı tanır mıyım, baba?

Hayır. Hayır. Bu kız bizden ayrılalı neredeyse iki yıl oluyor. Sen işe başlamadan çok önce.

– Eylül sonu, 1910.

– Evet, haklısınız. Şimdi hatırladınız demek?

Evet, hatırlıyorum Ben çıkarsam belki daha rahat edersiniz, efendim?

Yok, Gerald. Hayır, kal.

Eminim müfettişin bir itirazı olmayacaktır. Bu beyefendi, Crofts Şirketi'nin sahibi Sör George Croft'un oğlu Gerald Croft. Kızımla nişanlanmalarını kutluyorduk aslında. Anlıyorum. Yani Bay Gerald Croft, Bayan Sheila Birling ile evlenecek?

Öyle umuyorum, evet. O halde kalmanızı tercih ederim, beyefendi. Bakın olayın hiçbir gizemli ya da skandal yaratan bir tarafı yoktu. En azından benim bildiğim kadarıyla.

- Her şey usulünce

- Hangi olay?

Onu kovdum, hepsi bu. Onu işten attım. Neden kovdunuz, beyefendi?

Neden?

Ne önemi var ki?

Bela çıkartıyordu. Sebebi bu işte. Nasıl?

Beş kişilik bir çetesi vardı. O yaz bana gelip maaşlarına zam istediler. Kabul etmedim. Liderleri o kızdı Bu kanıya nasıl kapıldınız?

Öyleydi çünkü. Bütün konuşmayı o yapıyordu. Sonra bir baktım ki, bütün iş yerini greve ikna etmiş. Kulağıma çalınmıştı. Ne yaptıklarını çok iyi biliyorlardı. O zamana kadarki en büyük siparişimizin geldiği zamana kadar beklediler. Yani zekice davrandılar?

Evet. Öyle denilebilir.

- Tehlikeli bir şekilde.

- Kesinlikle. Sen de kızı kovdun mu?

Hayır. Hemen kovmadım. Ne yaptınız?

İlla bilmeniz gerekiyorsa ona bir şans daha tanıdım. Beni görmeye geldiğinize çok sevindim, Bayan Smith.

- Nasılsınız?

- İyiyim, teşekkür ederim. Gerçekten mi?

62 Yazılar

Yüzünün rengi solmuş. Grev iki haftadır sürüyor. Sıkıntı çekmeye başlamışsınızdır. Öyle. Hepimiz öyleyiz. Ama başka şansımız yok.

Bay Birling, ev kiraları sürekli artıyor ama iki yıldır maaşımıza hiç zam almadık. Birçoğumuz kiramızı ödeyebilmek için aç kalıyor.

- Kömür alacak paramız yok

- Nerelisiniz?

Taşradansınız, değil mi?

Tepelerdeki köylerin birinden. Oralar güzeldir. Gerçekten. Burada olmanıza aileniz ne diyor?

Sorun olmazsa ailem hakkında konuşmak istemiyorum. Sizin yaşınızda bir kızım var. Kızımın sizin durumunuza düşmesini hiç istemezdim. Üzgünüm ama haksızlık yapıyorsunuz, efendim. 25 şilin ödeyen fabrikalar olduğunu biliyorum Bakın ne diyeceğim. Siz, iyi bir işçisiniz. Bunu biliyorum. Sizi işçi başı yapsam nasıl olur?

Emriniz altında on kız çalışır. 25 şilininizi veririm. Diğerlerini geri çağırırsınız ve siparişi yetiştiririz.

- Korkarım ki bunu kabul edemem.

- Nedenmiş?

Hepimiz zam almalıyız. Hepimiz zam almalıyız, efendim. Çok kışkırtıcı birisiniz, değil mi?

Erkek olsaydım benimle böyle konuşmazdınız. Erkek olsaydık, bize bu kadar az maaş vermeniz yanınıza kâr kalmazdı. Bu küçük greviniz en fazla bir hafta daha sürer. Önümüzdeki pazartesi, o kızlar ellerindeki son kuruşlarını da harcayınca koşa koşa bu kapılara gelecekler. Bekleyin de görün. Siz değil. Benim fikrim önemli mi bilmem ama başka seçeneğiniz yokmuş. Doğru söylüyorsun. Yoktu.

- Parayı ödeyebilirdin.

- Ne dedin?

25 şilini ödeyebilirdin.

– Başka bir yolu vardı mutlaka.

– Sen nereden bileceksin ki?

Ben de fabrikada çalışıyorum, baba. Eric, böyle insanları iş gücünün arasında saklayamazsın. Söylenecek başka bir şey yok. Çalışanlarıma standart ücret ödüyorum. Beğenmeyen varsa başka yere gitmekte özgürler. Tabi, zaten her yer iş kaynıyor ya. Kadınlar için durumun daha zor olduğunu biliyorsun. Kadınlar için kasabalarını terk etmek çok zor bir durum. Kadınlar konusunda uzman mı oldun?

En azından kızın elinden işini almayabilirdin. Sırf diğerlerinden daha hırslı diye Bu insanların üzerine sert bir şekilde gitmezsen bir bakarsın senden dünyaları isterler.

– Doğru.

– İsteyebilirler. Ama dünyaları istemek dünyayı sahiplenmekten daha iyidir. Ne demek istediniz?

Ne demek istediğimi çok iyi anladınız. Özür dilerim. Annem içeri ne zaman geleceğinizi merak ediyor.

– Neler oluyor?

– Her şey yolunda, hayatım. Müfettiş, babana birkaç soru soruyor sadece. İşten attığı bir kız, bu öğlen canına kıymış.

– Korkunç bir haber.

– İki yıl önce kovduğum bir kız. İntihar etmesinin benimle bir alakası yok. O konuda sizinle aynı fikirde değilim, beyefendi. O zaman başına gelenler sonradan yaşadıklarını tetiklemiş olabilir. Bir olay zinciri. İletişimde bulunduğum her kişinin iki ya da üç yıl sonra yaptıklarından ben sorumlu tutulamam ya.

– Saçma bir fikir.

– Öyle mi?

– İsminiz ne demiştiniz?

– Müfettiş Goole. Emniyet Müdürü ile aranız nasıl?

Belki bilmek istersiniz, kendisiyle düzenli olarak Batı Brumley'de golf oynuyorum. Ben golf oynamam. Kız genç miydi?

– Evet, küçük hanım.

– Çok üzücü.

– Öyle. Güzel miydi?

Bu öğlen gördüğümde pek güzel sayılmazdı. Ama evet, güzel bir kızmış. Bu kadarı yeter. Sheila, annenin yanına git. De ki, buradaki işim birazdan bitecek. Lütfen kalın, Bayan Birling. Tavrınızı hiç sevmedim. Kız hakkında bildiğim her şeyi anlattım. Neden bu kadar önemli olduğunu anlamıyorum. Şimdi sizden akşamın geri kalanında bizi yalnız bırakmanızı isteyeceğim. Ancak işim bittiğinde giderim, Bay Birling. Bay Birling, size bildiği her şeyi anlattı. Şurası kesin ki, sizi asıl ilgilendiren kıza sonrasında neler olduğu.

– Ona ne oldu?

– Başka bir iş buldu mu?

Günlüğünde yazanlara göre, haftalarca işsiz kalmış. Anne ve babası hayatta değillermiş, o yüzden gidecek bir evi yokmuş. Pansiyonda kalıyormuş, çok arkadaşı yokmuş, açlık çekiyormuş.

– Çaresiz hissediyormuş.

– Öyle olmalı. Dünyanın her şehrinde ve kasabasında bu tarz hayat yaşayan sayısızca kadın var, Bayan Birling.

– Kızımın bunları dinlemesi gerekmez.

– Belki de dinlemem gerekiyordur. İki ay sonra, başına büyük bir talih kuşu konmuş anlaşılan. Çok iyi bir dükkandan iş teklifi almış. Milwards.

– Gördün mü?

– Milwards mı?

Alışveriş mağazası mı?

Oraya gidiyoruz. Evet. O aralar büyük bir grip salgını varmış. Çalışana ihtiyaç duymuşlar ve kıza bir şans vermişler. Oranın iyi bir iş yeri olabileceğini düşünmüşümdür bazen. Evet, bir süreliğine öyleymiş. Fabrikadan sonra iyi bir değişiklik olmuş. Onca güzel kıyafetin arasında olmaktan hoşlanmış. Başarılı olmuş. Ancak altı hafta sonra işten ayrılmasını istemişler.

– Sorun mu çıkarmış?

– Yok, hayır. Müşterinin biri şikayette bulunmuş ve kızı işten çıkarmışlar.

– Dediğim gibi, sorun çıkarmış.

– Onun gibi insanların hep yaptıkları şey. Hep işverenlerine sıkıntı çıkartırlar. Ne zaman olmuş bu?

Ne zaman işten çıkartılmış?

Geçen yıl Ocak ayının sonunda. Sevgilim?

Kız nasıl biriydi?

Görmek isterseniz kızın bir fotoğrafı var. Sorun nedir, Sheila?

Bendim. Onu şikayet eden bendim. Onu neden şikayet etmiştiniz, Bayan Birling?

– Kızım şikayet ettiyse mutlaka iyi bir nedeni vardır.

– Evet. Yoktu. İyi bir nedenim yoktu. Moralim çok bozuktu. Ben Tek başıma alışveriş yapmaya gitmek istemiştim sadece.

– Sana hiç yakışmaz.

– Evet, daha önce de söyledin. O kesim elbise, seninkinden farklı yapıda bir vücuda çok daha fazla yakışır. Modayı takip etmek güzeldir ama insan kendine yakışanı giymelidir.

– Zamanla öğreneceksin.

– Moda konusunda derse ihtiyacım yok. Sesini yükseltme lütfen. Anne, bir süreliğine tek başıma bakınabilir miyim?

Yarım saat sonra buluşalım. Ne dersin?

Yardım gerekiyor muydu, Bayan Birling?

– Şimdilik yok, Bayan Francis.

– Ben bunu beğendim. Evet. Çok güzel, değil mi?

Yeni bir tasarım, henüz geldi. Kızıma da dediğim gibi, onun vücuduna yakışmaz. Bence bana yakışır. Kızım?

Bu tarafa gelir misin?

Görüyor musun?

Bu tasarım herkese yakışmaz. Taşıma meselesi. Denemek istiyorum. Tabi. Elbette, küçük hanım.

– Kalmana hiç gerek yok, anne.

– Aşağı katta olacağım. İhtiyacın olursa beni çağırırsın. Utanç vericiydi. Sanki herkes gözlerini dikmiş bana bakıyordu. Çok yakıştı, küçük hanım. Öyle mi?

Rengi pek hoşuma gitmedi. Neye gülüyorsun öyle?

– Ben Ben gülmüyordum. Sadece

– Sırıtıyordun. Kör değilim ya.

– Bayan Birling, eminim ki niyeti

– Sana komik mi geliyorum?

– Hayır. Kesinlikle değil.

– Bayan Birling

– Yöneticiyle görüşmek istiyorum.

– Eminim ki niyeti

– Hemen. Tabi, küçük hanım. Hemen gidip bulayım. Elbiseyi çıkart. Gerçekten de gülmüyordum, küçük hanım. Ben asla Sessiz ol. Yapacağını yaptın.

– Yönetici geldi ve sonra

– Sonra ne oldu?

Şey, ortamı yumuşatmaya çalıştı ama ben bir dahaki sefere dükkana uğradığımda kızı orada görürsem babamdan derhal hesabı kapatmasını ve başka yerde alışveriş yapmasını isteyeceğimi söyledim. Sonra yönetici onu kovdu mu?

Kovduğunu görmedim ama kovmuş olmalı. Sonra kızı bir daha görmedim.

– Üzgünüm. Çok ama çok üzgünüm

– Kimseden özür dilemek zorunda değilsin. Yaptıktan hemen sonra pişman oldum. Ben Ben niye öyle yaptım bilmiyorum. Yaptınız çünkü onu kıskandınız. Evet, onun etkisi vardı. Evet, kız çok güzeldi. Kendinden çok emin gözüküyordu. Asla Bunu bir daha asla yapmayacağım. Hiç kimseye. Tamam, geçti. Gerçekten de çok talihsiz bir durum.

– Çekinmeden söyle, Gerald! Korkunçtu.

– Korkunç bir şey yaptım. Sen sanki hiç hata yapmadın.

– Seni eleştirmiyordum. Özür dilerim. Bence çok yazık olmuş.

– Kız ailemizi çok sevmiştir kesin! – Kapa çeneni! Acaba aradaki bağlantıyı bulabildi mi?

Sanırım benim de bu işte bir parmağım olduğunu söyleyeceksiniz?

Milwards'da bana baktıklarını fark etmiştim. Sanırım Bu neden oldu ki?

Bu öğlen kızın cesedine bakarken ben de kendi kendime sordum: Bu neden oldu?

Sonra düşündüm ki, "Neden olduğunu öğrenmeliyiz." Bu yüzden buraya geldim ve neler olduğunu öğrenmeden buradan ayrılmayacağım. Biliyordunuz, değil mi?

Benim yaptığımı biliyordunuz. Evet. Kızın yazdığı bir şeyden ötürü tahmin etmiştim.

– O yüzden mi intihar etmiş?

– Öyleyse neden en başından söylemediniz?

– İçeri dalıp kızımı üzeceğinize

– O yüzden mi intihar etmiş?

– Sheila

– Bilmek istiyorum. Milwards'tan ayrıldıktan sonra işler onun için hiç iyi gitmemiş. Olan bitenlerden sonra ona referans verememişler. Aylarca süren yalnızlık ve açlıktan sonra başka bir şey denemekten başka bir şansı olmadığına karar vermiş. İsmini değiştirmiş. Ne olarak?

İsmini ne olarak değiştirmiş?

İsmini Daisy Renton olarak değiştirmiş. Ne dediniz?

Dedim ki, ismini Daisy Renton olarak değiştirmiş. Sorun nedir?

– Biraz viski alabilir miyim?

– Tabi ki. O kızı tanıyordun, değil mi?

– Çocuğu biraz rahat bırak.

– Gerald?

Onu nereden tanıyordun?

Ben şey Eric, gidip anneni buraya çağır. Gerald'la yalnız konuşmak istiyorum. Müfettiş Bey hariç, o kalabilir. Ne konuşulacaksa benim önümde konuşulmasını tercih ederim. Gider misin artık, Eric?

! Eric, şu müfettiş hâlâ burada mı?

– Evet, burada.

– Sheila nerede?

Bir kız ölmüş, intihar etmiş. Soruya cevap ver! Arthur, neler oluyor?

Söylemeye bu kadar korkuyorsan sadece tek bir anlamı olabilir.

– Korkmuyorum.

– Çocuk değilim. Gerçeği istiyorum. Anlaşılan Gerald'ın da kızla bir mazisi varmış. Ne demek istiyorsun?

Nasıl bir mazi?

Henüz söylemedi. Bence bu iş yeterince uzadı. Onları biraz yalnız bırakmalıyız bence.

– Olmaz. Güya bu akşam nişanlarını kutluyorduk

– Biliyorum

– Onları içeride bıraktığına inanamıyorum.

– Sybil! Size bir soru sordum ve cevaplamanızı istiyorum, Bay Croft. Tamam, cevaplayacağım ancak Bence bunun hiç sırası değil Ona ben karar veririm. Kızla ilk nerede ve ne zaman tanıştınız?

Palace Varyete Tiyatrosu'nun barındaydık. Bir akşamlığına öylesine uğramıştım. Uzun süre kalmak niyetinde değildim. Bir viski. Alderman Meggarty.

– Evet?

– Ben Gerald Croft.

– Geçen seneki mason yemeğinde tanışmıştık.

– Tabi. Sanırım babam Lord Croft tanıştırmıştı bizi. Evet. Öyle oldu sanırım. Anlaşılan sevgilime göz kulak oluyordunuz. Size müteşekkirim. Geç kaldığım için çok özür dilerim, sevgilim. Gidelim mi?

Gidelim. Umarım yakında yeniden görüşürüz. Tekrar teşekkürler. İyi akşamlar. Size de iyi akşamlar. Lütfen kusuruma bakmayın. Korkarım ki çok ileri gittim.

– Hayır, hayır. Aslında

– Üzüntülü bir kadın görmeye dayanamam da. Çok naziktiniz, beyefendi. Öyle mi?

Güzel. Özür dilemek adına bir içki ısmarlayabilir miyim?

Özür dilemenize gerek yok. O zaman o canavardan kurtuluşumuzu kutlamak adına?

İyi değilsiniz. Hayır, hayır, ben Zavallıcık. Sebebi şu, ben bugün hiç Birazdan düzelirim. Acele etmeyin.

– Üzgünüm.

– Saçmalamayın. Size yemek ısmarlayabilir miyim?

Ben de yemek yemedim ve County Otel'de bir rezervasyonum var. Yalnız yemek istemem. Rica ederim. Oldukça sessiz ve saygın bir mekandır. Ne diyorsunuz?

Bir şeyler yedikten sonra biraz rahatladı. Bana biraz kendisinden bahsetti. Palace Bar'a neden gittiğini sordum. Oraya ilk defa gittiğini söyledi ki ben de öyle düşünmüştüm. Nasıl bir yer olduğunu biliyor muymuş?

Evet.

– Ona biri anlatmış ama

– Çaresiz bir durumdaydı. Evet. Evet, gerçekten de öyleymiş. Kaldığı yerden atılmak üzereymiş çok kötü bir yermiş anlaşılan ama kirayı ödeyememiş. Lütfen devam edin, Bay Croft. Şansa bir arkadaşım vardı yeni altı aylığına yurt dışına gitmişti. Şehirdeki birkaç odalık

güzel evinin anahtarlarını bana bırakmıştı. Durumunu düzeltene kadar gidip orada kalmasını önerdim. Bu onu Bu, onu ağlattı. Çok iyisiniz, dedi bana. Böyle iyiliklere alışkın değildi. Kızı eve o akşam götürdünüz mü?

Evet. Peki bir ihtiyacınız var mı, Bayan Renton?

Daisy diyebilirsiniz. Hayır, bir ihtiyacım yok.

- Goldilocks gibi hissediyorum.

- O nedir?

Şey Arkadaşınızın gelmeyeceğinden emin misiniz?

Tamamen eminim. Güvenin bana. Şey için İşleri yoluna koymanız için. Ben Borcumu ödeyeceğim. Teşekkür ederim. Herhangi bir şikayetiniz olursa yöneticiyi arayın, küçük hanım. Sakıncası yoksa yarın iş çıkışı ziyaretinize gelirim. Olur. Burada olmazsanız da sorun değil. Sonradan tekrar uğrarım. Pekala iyi geceler. İyi geceler. İyi geceler. Peki sonraki akşam geri döndünüz mü?

Döndüm.

- Kaldınız mı?

- Kendinize gelin. Tabi ki kaldı. Metresiniz oldu, değil mi?

Evet. Bu, planladığım bir şey değildi. Umarım bunu anlayabilirsin. Ona yardım etmek istemiştim.

- Son derece iğrenç! - Hayır. Hayır, Bayan Birling. Kusuruma bakmayın ama iğrenç değildi. Yaptığım yanlış olabilir ama iğrenç değildi. Ne zaman oldu bu?

Geçen yaz. Tabi. Geçen yaz yanıma hiç uğramamıştın. Seni kendimden uzaklaştıracak bir şey yaptığımı sanmıştım.

- Sheila

- Bana işte çok yoğun olduğunu söylemiştin.

- Öyleydi. ben

- Defalarca aynı şeyi söyledin. Söylediğim doğruydu. Meşguldüm, çok meşgul ancak Ona aşık mıydınız?

Evet, ben de tam bu soruyu soracaktım. Ona aşık mıydın?

Dinle Onun bana karşı olan hisleri daha yoğundu. Tabi, sen onun muhteşem masal prensiydin. Bana bel bağlamıştı. Çok müteşekkirdi.

- Çok hoşuna gitmiş olmalı.

- Tamam, kabul. Bir süreliğine hoşuma gitti. Yerimde hangi erkek olsa hoşuna giderdi. Bu akşam ağzından çıkan en güzel cümle. En azından dürüstçe. Tanrım! Çok üzgünüm. Durum şu ki Gerçekten öldüğüne inanamıyorum. İlişkiniz ne zaman bitti, Bay Croft?

Eylül'de. İkimiz de devam edemeyeceğini biliyorduk. Eylül'de birkaç haftalığına bir iş gezisine çıkmıştım. Bu sürenin ayrılmak için iyi bir fırsat olduğunu söyledim. Nasıl karşıladı?

Düşündüğümden daha iyi karşıladı.

– Çok cesurca davrandı.

– Senin adına sevindim. Yılın sonuna kadar idare edebileceği kadar para verdim. Ve Geri döndüğümde kaldığı yerden ayrılmıştı.

– Onu bir daha görmedim.

– Bu da bir şeydir. Temiz bir ayrılık olmuş. Ondan istediğinizi alıp sonra bir kenara fırlattınız yani.

– Öyle değildi.

– Değil miydi?

Nereye gittiğini biliyor musunuz?

Kafa dinlemek için iki aylığına deniz kenarında bir yere gitti. Aranızda geçenleri yad etmek için. İlişkinizin anısı daha uzun sürsün diye.

– Bunu nasıl oluyor da bilebiliyorsunuz?

– Bir günlük tutmuş. Bir daha başına bu kadar güzel bir şey gelmeyeceğinden korktuğunu yazmış. Bunu güzel bir şey olarak adlandırıyorsa, korkarım ki kız için hiç umut yokmuş. Böyle söyleme, anne. Kocam akşam söylediklerinizi anlattı. Adınız neydi, Müfettiş Bey?

Goole. Bu olay yüzünden bizi suçlamanız beni çok kızdırdı. Bu sınıftaki kızların başlarına ne gibi bela açabilecekleri kimse bilemez ki. Kes şunu! Sorun olmazsa biraz çıkmak istiyorum. Tabi. Şimdilik sizinle konuşacağımız bir şey kalmadı, Bay Croft. Bekle. Seni sevmediğimden değil. Ve sanırım garip bir şekilde sana eskisinden daha çok saygı duyuyorum. İlk başta amacının ona yardım etmek olduğunu söylediğinde sana inandım. Bu kadar umutsuz bir durumda olması da benim suçum. Ancak hiçbir şey eskisi gibi değil, değil mi?

Evet. Sheila Onu savunduğum yok ama gerçek şu ki genç erkekler

– Gerald ne demek istediğimi biliyor. Evet, biliyorum.

– Gitmem gerekiyor.

– Olduğun yerde kal. Fotoğrafı görebilir miyim, Müfettiş Bey?

Hayır, henüz olmaz. Eric, burada kal! Endişelenmeyin, dönecek. Oğlumuz söz konusu olduğunda fikrinize ihtiyacımız yok, Müfettiş Bey. Kızın fotoğrafını görmek ister misiniz, Bayan Birling?

Hayır, istemem.

– Bakmak için bir sebep göremiyorum.

– Bence gerçekten bakmalısınız. Öyle olsun.

– Tanıdık geldi mi?

– Hayır, gelmedi. Son zamanlarda değişmiş olabilir ama tanınmayacak kadar değişmiş olamaz. Ne demek istediğinizi bilmiyorum. Bana gerçeği söylemiyorsunuz. Buna tahammül edemeyeceğim. Karımdan özür dileyin! Neden?

Görevimi yerine getirdiğim için mi?

Bu kadar kırıcı olduğunuz için. Unutuyorsunuz, ben bir halk adamıyım. Halk adamlarının ayrıcalıkları oldukları kadar sorumlulukları da vardır. Olabilir. Ama şundan eminim ki buraya gelme sebebiniz bana sorumlulukları öğretmek değil. Ne kadar komik göründüğünüzün farkında değil misiniz?

– Sen nasıl olur da ?

– İkinizin de burnu havalarda. Gerçek olmadığı halde sanki bununla bir alakamız yokmuş gibi davranıyorsunuz.

– Boğazımıza kadar battık.

– Hemen kes sesini! Hemen doğruyu söyle, anne. Zaten eninde sonunda söylettirecek. Anlamıyor musunuz?

Kızımız üzerinde büyük bir etki yaratmışsınız, Müfettiş Bey. Evet. Gençleri etkilemeyi başarırız genellikle. Bayan Birling, Brumley Kadınlar Hayırseverler Derneği'nin seçkin bir üyesisiniz, değil mi?

Evet, öyle. Neden sordunuz?

Muhtaç kadınlara çeşitli yollarla yardım eden bir dernek, öyle değil mi?

Evet. Muhtaç olanlara yardım ettiğimiz birçok vaka oldu. Evet. İki hafta önce dernekte bir toplantı olmuş.

– Toplantıya siz başkanlık etmişsiniz.

– Ne olmuş?

Neden ağlıyorsun?

Yapmamam gerekirdi. Barda olmanın sebebinin şey olduğunu düşündüm

– Bir şey

– Fark etmeyeceğini düşündün. Eninde sonunda olacaktı. Şimdi olması bir şey değiştirmez. Böyle söyleme. Yalvarırım böyle söyleme. İsmin nedir?

Bilmiyorum. Ne demek istiyorsun?

Fotoğraftaki bu kız, size tanıdık gelmeyen bu kız size ve derneğinize yardım istemeye geldi, öyle değil mi?

Değil mi?

– Evet.

– Anne

– Bu doğru mu?

Kendini ne Eva Smith ne de Daisy Renton olarak tanıttı.

– Evet.

– Ne olarak tanıttı?

Bayan Birling olarak. Daha sonrasında Bayan Birling'in aklına gelen ilk isimmiş gibi davrandı.

– Mümkün.

– Beklerken ismi duymuş olmalı ve

– Küstahlığa bak. Onu sorgulamaya başladıktan hemen sonra yanlış isim verdiğini itiraf etti. Aslında evli değilmiş ve kocasının onu terk ettiğine dair anlattığı hikaye baştan aşağı yalanmış. Ona gerçeği, en azından bazı gerçekleri söyletmem çok zor olmadı. Tekrardan başlayalım. İsminiz nedir?

Alice Grey. Peki bizden hangi konuda yardım istiyorsunuz, Bayan Grey?

– Hiç param yok.

– Lütfen yüksek sesle konuşun. Hiç param yok.

– Aktif olarak iş arıyor musunuz?

– Arıyordum fakat Gerçek neydi peki?

Neden sizden yardım istemeye gelmişti?

Bence neden geldiğini çok iyi biliyorsunuz. Bir bebeğim olacak. Anlıyorum.

– Peki çocuğun babası kim?

– Söylemesem daha iyi.

– Hamileliğinizi biliyor mu?

– Evet. O zaman size bakmak onun görevi. Parası yok. Çok genç ve çok içiyor Bu bir mazeret değil. Böyle bir kabahat işleyecek kadar olgunmuş. Yardım etmek istedi. Kendisi, şey bana para vermeye başladı ama paranın çalıntı olduğunu fark ettim. Artık para vermemesini istedim. Başı derde girsin istemiyordum. Çok tatlı gerçekten Bu kadar yeter. Söylediklerinize bakılırsa bence öyle özel bir pişmanlık duymuyorsunuz. Pişmanlık duymadığımdan değil. Yani

– İyi bir insan olarak yetiştirildim

– Bir dakika.

– Bence ona yardım edemeyiz.

– Katılıyorum.

– Her şey bir yana hikayesinde bir sürü çelişki var.

– Haklısın. Korkarım ki size yardımcı olamayacağız, Bayan Grey. Size önerim gidip bu delikanlıyı bulmanız ve onunla evlenmeniz ve çocuğunuzu birlikte yetiştirmeniz. Evlenemeyiz. O Biz aynı sınıfa ait değiliz.

– İşe yaramaz.

– İşe yarayacak bir yol bulmalısınız. Tüm söyleyeceğiniz bu kadar mı?

Sizin muhtaçlara yardım etmeniz gerekir. Gerçekten yardım etmeyeceksiniz bütün bunların ne anlamı var?

Kararımızı duydunuz. Sıradaki. Öne doğru gelin lütfen. Size iyi günler, Bayan Grey.

- İsminiz?

- Mary Kelly, hanımefendi.

- Geliş sebebiniz?

- Kaldığım yerden kovuldum, hanımefendi. Kiramı ödeyemiyorum.

- Hamile miydi?

- Evet. Yine de o Ben Ben buna dayanamam. Artık belki kızın ne kadar müşkül bir durumda olduğunu anlarsınız. Kaç aylık hamileydi?

Yaklaşık üç aylık. En azından bebek senin değilmiş. Kendi canına kıyması kızın karakteri hakkında bazı şeyleri göz önüne sürüyor hamile olduğunu bile bile Bana sorarsanız, bence son derece korkakça davranmış.

– Biraz sakin ol, Sybil.

– Benim de kendimce fikirlerim var. Evet ama Lanet olsun! Bu durum, bizi hiç iyi göstermeyecek. Basın bayram edecek. Keşke kıza yardım etseydin.

– Gerçekten mi?

– Evet! İlk başta kızın işsiz kalmasına sebep olan ben değildim. Ben görevimi eksiksizce yerine getirdim.

– Hâlâ yaptığınızdan pişmanlık duymuyor musunuz, Bayan Birling?

– Hayır, duymuyorum. Kız öldüğü için üzgünüm tabi ama benim hiçbir suçum yok.

– Kim suçlu peki?

– İlk olarak kızın kendisi suçlu! İkinci olarak da kızın başını belaya sokan delikanlı. Kızın iddia ettiği gibi adam başka bir sınıftansa, alkolik genç bir avareyse adamın yakalanması için bir sebep daha! İbret-i alem olmalı.

– Alenen mi?

– Evet, alenen.

– Yaptıklarıyla yüzleşmeli.

– Anne Söylediklerimi mazur görün ama bizi gereksiz sorularınızla taciz edeceğinize dışarıda o adamı aramanız gerekir. Asıl o zaman "görevinizi" yapıyor olursunuz. Kesinlikle görevimi yerine getirmek niyetindeyim, Bayan Birling. Anne, dur lütfen. Olan biteni göremiyor musun?

Eric! Eric olamaz! O O Gösterin. Yüzüme bak. Yalvarırım. Çok güzelsin. Seni tekrar görebilir miyim?

Neden gülüyorsun?

Benim gibi bir kıza sorulacak tarzda bir soru değil. Soruyorum işte. Soruyorum. Kızla ilk ne zaman tanıştınız?

Sarah. İsmi Sarah'dı.

- Birkaç ay önce Kasım'da

- Sybil, gitsen iyi olur.

- Sen de, Sheila.

- Kalıyorum. Onunla nerede tanıştınız?

- Şey

- Palaca Bar'a gittin, değil mi?

Niye gitmeyecekmişim ki?

Evlenme çağına geldim ya! Uçkuruna hakim

- Nefsine biraz hakim olmalıydın.

- Ne yani, Gerald gibi mi?

- Ya da şehirdeki diğer erkekler gibi mi?

- Alderman Meggarty

- Sen de onlardan biri olabilirsin.

- Kapa çeneni! Sorun neydi?

Kendinizi huzursuz, hüsran dolu veya yalnız mı hissediyorsunuz?

- Evet.

- Kızı oradan alıp onun evine mi gittiniz?

Evet. Yalnız evine gittiğimizde Fikrini değiştirmiş gibiydi. Anlatın. Ancak ben sarhoş olmuştum ve devamını getirmek durumundaydım. Ona karşı sert mi davrandınız?

Evet. İlk seferinde birazcık. Kaç sefer oldu ki?

! Kızı zorlarken onu düşündünüz mü hiç?

– Ona zor kullandım diyemeyiz.

– Onu kullanırken diyelim. Sanki kız bir hayvanmış gibi. Bir eşya. Hayatına yapacağı etkileri düşündünüz mü?

Hayır. O kadehi bırak! Yeteri kadar zarar verdi. Bırakın içsin. Bu seferlik bırakın içsin. Onunla ne sıklıkta buluştunuz?

– Bana izin verdiği sıklıkta.

– Her seferinde ücret ödüyordun sanırım?

Dediğin gibi değildi. Beni dinlerdi.

– Bana yardım etti.

– Eminim etmiştir. Ona ihtiyacım vardı! Onun bana ihtiyacı olduğundan daha çok ihtiyacım vardı ona. Çocuğu olacağını ne zaman öğrendiniz?

Bir ay kadar önce.

– Geldiğin için teşekkürler.

– Sorun nedir?

Sarah?

Onunla evlenmeniz gerektiğini ima etti mi?

Onunla evlenmemi istemedi. Teklif ettim.

– Ah, Eric.

– Onu sevmediğimi düşünüyordu. Hayatımı mahvetmemi istemediğini söyledi. Ne yapmayı önerdiniz?

Ne yapacağımı bilmiyordum.

– Ona para vermekte ısrar ettim.

– Ne kadar?

– 50 sterlin.

– 50 sterlin mi?

! O parayı nereden bulacaktın?

İçki içip şehirde sürtmekten sonra?

Şirketten aldım. Şirketten buldum.

– Çaldınız yani.

– Geri ödeyecektim. Eric?

Benim kasamdan mı?

Toplanması gereken bazı hesaplar vardı. Oraya gittim ve nakit istedim. Şirketin faturasını verip parayı aldın. Evet. Yapabileceğim başka bir şey yoktu! Onlardan çaldın. Müşterilerimizden çaldın! – Beni beş parasız bırakmayıp iyi bir maaş verseydin

– Benim suçum mu oldu?

Seni salak.

– Neden bana gelmedin ki?

– Sence neden?

! Çünkü sen, insanın başı belada olduğunda gideceği türde bir baba değilsin. Sebep bu! Senin sorunun ne biliyor musun?

Çok şımarıksın.

– Arthur! – Doğduğu günden beri şımartıldı.

– Özel okulun, bu üniversiteli tavırların

– Tabi, tabi, tabi.

– Perişan bir haldeyim, değil mi?

! – Kesin! Bunlar için vaktim yok. Aranızdaki anlaşmazlıkları ben gittiğimde halledersiniz. Para çaldığınızı fark ettiğinde kız ne yaptı?

Artık para kabul edemeyeceğini söyledi. Benden uzak durmamı istedi. Korkak olduğumdan dolayı dediğini yaptım. Doğruyu söylüyordu demek. Sana söylediği her şey doğruydu. Ve ismini Bayan Birling olarak vermesi

– Şimdi her şeyi anlıyorum.

– Ne demek istiyorsun?

Onunla konuştunuz mu?

Ne zaman?

Buraya mı geldi?

Eric İki hafta önce yardım için annenizin komitesine gitmiş. Geri çevrilmiş. Neden?

Ona inanmadım.

– Yardımınıza ihtiyacı vardı.

– Evet. Şimdi bunun farkındayım ama Çocuğum.

– Karnındaki benim çocuğumdu.

– Durumunu anlamamıştım. Anlamamıştım. Nasıl öldü?

– Kendi canına kıydı.

– O kadarını biliyorum.

– Nasıl?

80 Yazılar

– Yüklü miktarda dezenfektan yutmuş. Bütün iç organları yanmış. Izdırap içinde öldü. Beni dinleyin. Hepiniz. Başka bir şey öğrenmeme gerek yok. Sizin de öyle. Hepinizin kızın ölümünde parmağı var. Bu gerçeği hatırlayın. Asla unutmayın. Bakın, Müfettiş Bey Binlerce sterlin verirdim evet, binlerce sterlin verirdim eğer Parayı yanlış zamanda öneriyorsunuz, Bay Birling. Eva Smith öldü artık. Ona daha fazla zarar veremezsiniz. İyilik de yapamazsınız. "Özür dilerim, Eva Smith" bile diyemezsiniz. Ama şunu aklınızda tutun. Hâlâ bizimle birlikte geride kalan milyonlarca Eva Smith ve John Smith var. Hayatları, umutları, korkuları acıları ve mutlu olma şansları bizim hayatlarımızla düşüncelerimizle, söylediklerimizle ve yaptıklarımızla iç içe olan insanlar. Dünya üzerinde yalnız yaşamıyoruz. Bütün insanlığın sorumluluğu hepimizde. İnsanoğlu, bu dersten sınıfta kalırsa çok yakında gün gelecek dersini etrafı ateşle, kanla ve ızdırapla çevrili şekilde öğrenmek zorunda kalacak. İyi akşamlar.

– Bir soruşturma olacak.

– Evet, korkarım haklısınız. Hepimizi tanık olarak çağırabilirler.

– Her şey su yüzüne çıkacak.

– Umarım çıkar. Katılıyorum. Sandığımdan da aptalmışsın. Aramızda gerçekten suç işleyen bir tek sen varsın.

– Bunu nasıl söyleyebilirsin?

– Çünkü yasalar böyle. Geri kalanımız içinse bir tek

– Utanç var. Şövalyeliğim buraya kadarmış. Hangi hesaplardan para çaldığını harfi harfine söyleyeceksin. Seni hapishanede yatmaktan kurtarabilirsem çok şanslıyız. Hapishanede yatarım ben de. Burada kalmaktansa hapis yatarım.

– Eric, hayatım

– O parayı geri ödeyene kadar burada kalacaksın! Yüz yıl sürse bile! Eric Onlar gibi olmamak için elimden ne gelirse yapacağım. Tek umursadıkları, bu olayı nasıl örtbas edecekleri. Umarım savaş olur. Umarım onların sonunu getirir. En kötüsü ne biliyor musun?

Yine olsa yine yaparım. Bazen bir bakıyorum ki kızları süzüyorum Tekrar yapmayacaksın. Olanlardan sonra yapmazsın. Her şey değişti. Bu Çok üzgünüm, Eric. Durum Her şey çok korkunç.

– Bir içki almalıyım.

– Ben getiririm. Gerek yok.

– Sen iyi misin?

Sheila

– Şimdi olmaz, Gerald. Eric

– Ne?

– Lütfen böyle yapma. Hepimiz olanlar konusunda bir anlaşmaya varmalıyız. Polis geri dönecektir. İfade isteyecekler. Umarım yine o adamı göndermezler. Sinir adam. Müfettişi tekrar göreceğimizi sanmıyorum. Evden ayrılırken ettiği veda çok açıktı. Hiç polis memuru gibi değildi.

– Gereksiz yere sert davrandı.

– Onun gibi polis memuruna rastlamamıştım. Sizce de garip değil miydi?

Neden hemen bu akşam ifademizi almadı?

Sanki şey gibiydi prosedürle ilgilenmiyordu, tek istediği Yaptıklarımızla yüzleşmemizdi. Evet. Bence çok sıra dışı bir adamdı. Sanki aklımızı okuyordu. İsmi neydi?

Şey

– Sanırım Müfettiş Goold.

– Ben Goole dedi sandım. Edna. Kapıdan içeri girdiğinde Müfettiş sana ne söyledi?

Polis müfettişi olduğunu söyledi. Evde olup olmadığınızı sordu ve sizi acilen görmesi gerektiğini söyledi. Kimlik kartı gösterdi mi?

– Hayır, efendim.

– İsminin ne olduğunu söyledi?

Müfettiş Goold dedi sanırım.

– Yanlış bir şey mi yaptım?

– Hayır. Sen neden gidip yatmıyorsun?

Çayla ben ilgilenirim. Teşekkür ederim, küçük hanım. Ortada ters bir şeyler dönüyor.

– Arthur?

Kimi arıyorsun?

– Polis şefini. Akıllıca mı sence?

Brumley 8742, lütfen. Sence biliyor mudur?

Albay Roberts ile görüşebilir miyim?

Ben, Bay Arthur Birling. Roberts?

Bu kadar geç bir saatte aradığım için özür dilerim. Son zamanlarda kadrona Müfettiş Goole adında biri katıldı mı acaba?

Goole veya Goold da olabilir. Yeni bir adam, yeni tayin edilmiş. Uzun boylu Anlıyorum. Evet Şey, mesele anlaşıldı. Hayır, hayır, hayır. Sadece aramızda küçük bir anlaşmazlık oldu da. Şey Teşekkür ederim. Teşekkür ederim. Baş üstüne. Teşekkür ederim. İyi akşamlar. Müfettiş Goole adında biri yokmuş. Brumley karakoluna da yeni biri tayin edilmemiş.

– Anlamıyorum.

– Oyuna getirildik. Bir sahtekar. O adamın polis memuru olmadığını biliyordum. Gelir gelmez adamın kimliğini kontrol etmen gerekirdi. Kim niye böyle bir şey yapsın ki?

Belki de biri alacağım şövalyelik unvanını duydu ve beni alaşağı etmek istedi. Kıskançlıklarından. Kötü niyetlerinden. Bu, her şeyi değiştiriyor. Kimdi peki?

Ne yapacağız?

– Tekrar Albay Roberts'ı mı arasak?

– Hayır, hayır. Bekle Şunu etraflıca bir düşüneyim. Bu, hiçbir şeyi değiştirmez.

– Bal gibi de değiştirir.

– Değiştirmez. Müfettişe söylediğimiz her şey gerçekten de yaşandı.

– Adam Müfettiş değildi.

– Bizi teftiş ettiği kesin. Ona gerçeği söyledik. Haksız mıyım?

Ablam haklı. Hiçbir şeyi değiştirmez. Sarah öldü ve onu el birliğiyle biz öldürdük. Öyle mi yaptık?

– Öyle olduğunu biliyorsun.

– Hayır, bir düşünün. Diyelim ki sahtekar, şehre iniyor ve bizim hakkımızda bilgiler ediniyor yüzümüzü kızartacak bilgiler. Sonra buraya gelip hepimize, kızın ölümünde pay sahibi olduğumuzu itiraf ettiriyor.

– Oldu ama.

– Evet ama hepimizin aynı kızdan bahsettiği ne malum?

Hepimiz, söylediğimiz o şeyleri yaptık. Senin Eva Smith'inin benim ilişki yaşadığım kızla aynı kız olduğunu nereden biliyoruz?

Yani Daisy Renton ile?

– Çünkü fotoğrafa baktık.

– Ben bakmadım. Sadece adamın söylediklerine inandım. Fotoğrafı tek seferde sadece bir kişinin görmesi konusunda nasıl da inatçı davrandı?

Ya hepimize farklı fotoğraf gösterdiyse?

Haklısın.

– Hepimizin bahsettiği kızlar farklıydı.

- Olmaz. Buna inanmıyorum. Gerçekler birbirleriyle mükemmel şekilde uyuşuyor. Kız kendisini Bayan Birling olarak tanıtmış. Aynı kız olmasa neden böyle bir şey yapsın ki Bu öğlen gerçekten de bir kızın öldüğünü kim söyleyebilir?

Adamın sözlerinden başka kanıtımız var mı?

Evet, Hemşire Hanım?

Evet, evet dinliyorum. Peki. Anlıyorum. Hayır. Teşekkür ederim, Hemşire Hanım. Evet. İyi akşamlar. İntihar eden biri yok.

- Morgda öyle bir kız yokmuş.

- Tanrı'ya şükürler olsun! Tanrı'ya şükürler olsun!

Kandırıldığıma bu kadar sevinmemiştim daha önce! Seni geri kazanmak için her yolu deneyeceğim. Tanrı'ya inanır mısın?

Evet. Nasıl oluyor da inanabiliyorsun?

İnsanlara inanamıyorum çünkü. Bir şeylere inanmam gerek yoksa düşerim. Çatlaklardan içeri düşerim ve duramam.

Ne oldu, küçük hanım?

Onu bulmaya gidiyorum. Birling ikametgâhı. Benim. Anlıyorum. Bir kız ölmüş. İntihar. Bir polis müfettişi bize bazı sorular sormaya geliyor.

GÜNAH İŞLEME ÖZGÜRLÜĞÜ VE AFFI MESELESİ

Neyzen Tevfik kaddese'llâhü sırrahu Efendim buyurdular ki;

> Yazılmış alnına fa´ilin her ne ise reddi nâ-kabul
> Hüner bu defteri almalı, hoşça dürmektir
> Musaddaktır bu dava ta ezelden mühr-i hikmette
> Cihana gelmekten maksat bu tatbikatı görmektir.

Allah Teâlâ'nın muradı bizden önce geliyor ve hata işlememiz ile bizi affederek seviniyorsa, günah benim olsun, demek güzel bir şey değil midir?

Şeyh Galib kuddise sırruhu'l-azîz Efendimde buyurdular.

> Tedbîrini terk eyle, takdir Hudâ'nındır.
> Sen yoksun o benlikler hep vehm-ü gümânındır.
> Birden bire bul aşkı bu tühfe bulanındır
> Devrân olalı devrân Erbâb-ı safânındır.
> Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihanındır

**

Hz. Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor:

"Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Hz. Âdem ve Musa aleyhimâsselam münakaşa ettiler. Musa, Âdem'e:

"İşlediğin günahla insanları cennetten çıkaran ve onları şekâvete (bedbahtlığa) atan sensin değil mi!" dedi. Âdem de Musa'ya:

"Sen, Allah'ın risalet vermek suretiyle seçtiği ve hususi kelamına mazhar kıldığı kimse ol da, daha yaratılmamdan (kırk yıl) önce Allah'ın bana yazdığı bir işten dolayı beni ayıplamaya kalk (bu olacak şey değil)!" diye cevap verdi." Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem devamla dedi ki:

"Hz. Âdem Musa'yı ilzam etti (delille susturdu)!"

[Kaynak: Buhari, Kader 11, Enbiya 31, Tefsir, Tâ-ha 1, 3, Tevhid 37]

<u>Bu konuda önemli olan günah ve işlenilmesi değil, tövbe edilmesidir.</u> Nitekim Âdem aleyhisselâm tövbe etmiştir. Ayrıca günah işleme özgürlüğünden bahsedilecek olursa, kulun günah işlemesi kulluğunun işaretidir. Fakat aynı şekildeki fiil konusunda, sabreden başka bir kul olur, ve onun bulunduğu hal ile diğer günahkar eşleştiğinde, iyiye yakın olanın tercih edilme durumu vardır. Eğer Âdem aleyhisselâmın hatasını işleyen bir benzer kul olsaydı, ve o kul bu hatalı durumu başka bir şekilde atlatsaydı, kıyamet günü kulların birbirlerinden alınacak hakları olan terazide, bu işlenilmiş fiil ve hakkın tahsilinde, iyi olanın hakkı kötü kuldan alınır mesabesinde cezâi mueyyide düşünülmektedir.

Kimse, bir başkasının günahını yüklenmez, kaidedir. Fakat onun etkisinden hali de değildir. Bu meselenin en son çözümü de Allah Teâlâ kullarına karşı merhametlidir. Kulunu affedebilir. Bir kul olarak bizlere, "neden onu affettin, bunu affetmiyorsun" diye sormak muhal durumdur. Yine mevzu Allah Teâlâ'nın çok büyük oluşu, bizim yokluk mesabesinde olan ahvalimizle ilgilidir. Bu bir farktır farkı fark etmek gerekiyor.

Günah işleme özgürlüğü kuldan alınmamıştır. Ancak kullar diğer kulun günah işleme özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Kısıtlama Allah Teâlâ tarafından değildir. Çünkü bizim sevap ve günahlarımızdan dolayı Allah Teâlâ hiçbir şekilde etkilenmemektedir. Sorun yine biz kulların içsel sorunu olarak devam edeceğinden, Allah Teâlâ nizam-ı âlem için rasüller ve şeriatler göndermiştir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

(4141).1 (...) - Ebu Eyyub (radıyallahu anh) anlatıyor: "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

> "Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah Teâlâ hazretleri sizi helak eder ve yerinize, günah işleyecek (fakat tevbeleri sebebiyle) mağfiret edeceği kimseler yaratırdı."

[Müslim, Tevbe, 9, (2748); Tirmizî, Da'avât 105, (3533).]

(4142).2. (...)- Müslim'de Ebu Hüreyre'nin bir rivayeti şöyledir: "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdular ki:

> "Nefsim kudret elinde olan Zat'a yemin ederim ki, eğer siz hiç günah işlemeseniz, Allah sizi toptan helak eder; günah işleyen, arkadan da istiğfar eden bir kavim yaratır ve onları mağfiret ederdi."

[Müslim, Tevbe 9, (2748).]

Rezîn şu ziyadede bulundu: "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

> "Nefsim elinde bulunan Zat-ı Zülcelâl'e yemin olsun ki, günah işlemediğiniz takdirde ondan daha büyük olan ucb'e düşeceğinizden korkarım."

[Bu rivayet, Münzirî'nin et-Terğîb ve't-Terhîb'inde kaydedilmiştir (4, 20).]

KOMUTANDAN ZANA'YA İNSANLIK DERSİ

AYDINLIK

http://www.aydinlikgazete.com/gazilerin-sesi/komutandan-zanaya-insanlik-dersi-h85566.html

Muş'ta PKK saldırısında 1 asker şehit oldu. Çatışma bittiğinde olay yerine Leyla Zana geldi. Komutanlarımıza **'İnsan Hakları var, bunları yapamazsınız!'** diye çıkıştı.

Komutan, Zana'nın kolunu tutarak şehidin yüzünü açtı,

'Bu şehidin ailesine git, insan haklarından sen bahset!'

Dedi.

Mart 2016 Pazartesi

1993 yılında Mardin, Bingöl, Muş, Siirt, Bitlis ve Şırnak kırsalında Komando olarak askerlik yapan Gazi **Bektaş Oruç**, yaşadıklarını Aydınlık'a anlattı. Oruç'u babasız geçen bir çocukluk döneminden sonra zorlu bir askerlik bekliyordu. Arkadaşlarını gözleri önünde yitirdi, sağ ayağından 3 mermi, bir de topuğundan 1 mermi yedi... Şimdi aradan 30 yıl geçti ama Oruç hala o günlerini unutamıyor.

Oruç'un kendi ağzından 1993 yılının Doğusu:

O dönem PKK terör örgütü çok güçlüydü. Bölgede 150-200 kişilik guruplar halinde geziyorlardı.

Bir gün PKK, Bingöl Genç'te bir Jandarma Karakolu basmıştı. Bulunduğumuz tepeden gözümüzle görüyorduk. İzli mermilerden teröristlerin çok kalabalık olduklarını anlıyorduk. Bizimkiler de karşılık veriyordu. Ama teröristler sayıca fazlaydı. Sabah karakola araçla gittik. Darmadağın olmuştu. İçeri girmişler. Çok şehit vardı. Bütün askerlerin silahlarını ve sırt çantalarını almışlardı.

Oradan Muş'a geçtik 15 gün kadar kaldık. Orada da çatışmaya girdik bir şehit oldu. Çatışma bittiğinde Helikopter bekliyorduk şehidimizi alsın diye. O anda **Leyla Zana** geldi. Komutanlarımıza kızarak **"İnsan Hakları var, bunları yapamazsınız!"** diyordu. Komutan da Zana'nın kolunu tuttu. Şehidin yüzünü açtı: **"Bu şehidin ailesine git, insan haklarından sen bahset!"** dedi.

'BU BENİM SON OPERASYONUM'

Kasım ayında Siirt, Eruh, Yağızoymak tarafından Şırnak Besta Dereler'e intikal ederken mola esnasında Tim Kom. Mustafa Astsubay Bülent'e "Askerlik bitince ne yapacaksın?" diye sordu. Bülent de durdu, "Bir şey söyleyeceğim ama hiç kızmayın bana. Bu benim son görevim. Bir daha göreve çıkmayacağım! Şehit olacağım!" dedi. Biz şakaya vurmak istedik ama herkes bir anda sustu. Çünkü çok bağlıydık birbirimize.

Dere yatağındaydık uzaktan taciz ateşi açıldı oradan bölgeye hâkim bir tepeye çıktık. Sabaha karşı mevziimize roket yedik. Mevzi yıkıldı. Bir arkadaşımız sırtından yaralandı, Amasyalıydı. Bir kolunu kaybetmiş... Git gide yaklaşıyorlardı. Üstten ateş ediyorlar, alttan sızma yapıyorlar. Mevziden çıktıktan 10 adım kadar sonra kendimi uçarak yere attım. Boyuna mermi geliyordu. Yere düşerken vurulduğumu hissettim. Sağ ayağımdan 3 mermi, bir de topuğumdan 1 mermi yedim. Toplam 4 tane. Silahımı buldum çalışmıyordu. Kurma kolundan isabet almış Yani tam kalbime denk gelmiş. Bülent Aras diye bahsettiğim arkadaşım da orada şehit oldu. Yanımdaki mevziideydi. Şarapnel parçası gelmiş ve bayılmış. Hala unutamıyorum. Aradan 30 sene geçti ama hep arkadaşlarımı düşünüyorum. Benim silahım çalışsaydı belki kurtulacaktı Bülent. Kendimi affedemiyorum. 3 şehit, 18 yaralı verdik o çatışmada.

'ÇÖZÜM SÜRECİ'NDE DEVLET DÜŞMANA SIRTINI DAYADI

Gazi Bektaş Oruç, "çözüm süreci"ni eleştirdi. Bu süreçte PKK'nın tekrar güçlendiğini vurgulayan Oruç, **"Düşmana hiçbir zaman güvenmeyeceksin. Devlet düşmana sırtını dayadı. Teröristleri gördükleri halde dokunmadılar, teröristler de güçlendikçe güçlendi. Şimdi terör neden bu kadar arttı diye sormasınlar. Aynaya baksınlar. Devlet teröre karşı tedbir almıyor. Milletvekilleri teröristlerle kol kola... Medyada istedikleri kadar seslerini çıkarıyorlar. Nerede ne kadar asker vurduklarını bile yazıyorlar ama hiçbirinin karşılığı yok. Ama sen git gazi olarak bir başbakana laf söyle hemen alıyorlar içeri"** diye konuştu.

GAZİLİĞİMİN DEĞERİ KALMADI

Gazi olduktan sonra İzmir Büyükşehir Belediyesi İz Beton'da çalışmaya başlayan Bektaş Oruç, yaşadıklarını şöyle anlattı:

"Yaralandıktan sonra 1999-2000 senesinde İzmir Büyükşehir Belediyesi İz Beton'a işe girdim. Kazma kürek işi verildi. Ağır iş yapıyordum. Sakatlığıma uygun değildi. Şikâyet ettim daha kötü oldum Kanalizasyon, yol ızgarası temizliğine gönderdiler. En son dayanamayıp çekip gittim. Ben çalışmıyorum dedim. Her işi yaptım. Kahvecilik yaptım. Sandviççide garsonluk yaptım. Şoförlük yaptım. Şu anda da cıvata fabrikasında çalışıyorum. Yine ağır iş yapıyorum çünkü mecburum. Gazi olduğumu da söylüyorum ama hiç değeri yok artık. Saygı da gösterilmiyor."

****

Ya Rabbî !
Onlar görmüyorlar,
Sen Basîr ve Habîr Değil misin?
Adaletin nerEde mi dememizi bekliyorsun.
YETMEZ Mİ!

Rıfkı Melûl MERİÇ

O ki bir ihtişamlı dünyaya

Ses ve tel kudretiyle hakimdi;

Adeta benziyor muammaya;

Ulemamız da bilmiyor kimdi?

O eserler bugün define midir?

Ebediyyette bir hazine midir?

Bir bilen var mı? Nerdeler şimdi ?

Yahya Kemal BEYATLI

İbnülemin Mahmut Kemal İnal, Melûl adı için şunları yazıyor : «Malumdur ki şair ve âşık, bu iki derdmend, hüzn içinde yaşar, hüzn içinde ölürler. Hüzn, bunların nasibi ezelisidir. ·Hal ve şanıma mutabık bulduğum "Melühi kullanmaktayım" diyen şu bizim şairi Melûl'e bak.. Hakikatde o, Melûl'i kullanmıyor, Melal onu kullanıyor ki zahiren ve batman Melûl oluyor.

Yüzüne yakından bakmağa lüzum yok, şöyle uzaktan göz gezdirilse Karadenıiz'de gemileri batmış, yahut doğduğu günden beri tabutlukta yatmış gibi hüzn ve melale müstağrak olduğu görülür.

İnsanlar, yad olundukları isimler ve mahlaslardan müteessir olurlar. Davaya, bürhan istenilirse işte Rıfkı Melûl. Kendisiyle beraber doğan hüzn ve melamet, ba husus melali şairiyet, yetmiyormuş gibi bir de senelerden beri «Melül» namını kullanmağa kıyam etmiş. Fakat öyle de olmasa şair olamazdı. O güzel şiirleri ortaya koyamazdı. Ne yapalım, kısmet böyle, şair melûl olur. [Son Asır Türk Şairleri, cüz VIII, s. 1472, ikinci baskı, 1970]

Sh: 33

Kaynak: Rıfkı Melûl MERİÇ, hzl: Dr. Muhtar TEVFİKOĞLU,Türk Büyükleri Dizisi: 27,1986, Ankara

KİTABI İNDİR

TÜRK DÜNYASININ REMZİ -BAHTİYAR VAHABZADE-

«Meşhur Türk şairi Mehmet Emin Yurdakul'un bir beyti her zaman bana Vahabzade'yi hatırlatır:

> Unutma ki şairleri haykırmayan bir millet,
> Sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir.

Vahabzade, fikir ve sanat dünyasına geldiği günden beri Azerbaycan'ın dertlerini haykıran soylu şairlerinden birisi olmuştur.

Türk edebiyatı için Mehmet Akif, Yahya Kemal, Necip Fazıl ne ise Azerbaycan Edebiyatı için de Vahabzade odur.

Vahabzade bütün Türk dünyasının ortak sesi, seven yüreği, aydınlık yüzü, güzellik çizgisi, remzidir.

O, eserlerinde manevi dünyası inkâr edilen, kökünden koparılmak istenilen insanların dertlerini ortaya koyar. Hissiyatımız karşısında aklımızın ve vicdanımızın önemine vurgu yapar. Bugünkü cemiyeti sarsan, yıkan felaketleri eserlerinde gözlerimizin önüne serer. Böylece Azerbaycan'da cereyan eden dehşetli olayları bilenler şairin eserlerinde kendisini bulur. Onu yürekten alkışlar.

Ben ilk defa Vahabzade'yi Türkiye'de yayımlanan şiirleri ile tanıdım. İlk defa 1980 yılında Bakü'de yüz yüze görüştük. 1982 yılında ikinci defa Bakü'de Hazar denizi sahillerinde karşılaştık. Bu görüşümüzde Azerbaycan halkının şaire olan hayranlığını, sevgisini görmüştüm. Bir şairin halkının gönlünde taht kurması ne kadar güzeldir. Bu büyük sevgi, onun öz milli değerlerine, köküne sağlam bağlarla bağlıolmasından ve zulmün karşısında halkının ve hakkın sesi olmasından kaynaklanır.»

Yavuz Bülent BAKİLER

[slideshare id=60118231&doc=bahtiyarvahapzadeerdalkaraman160328143509&type=d]

ARA NESİLDE EDEBİYAT VE TENKİD

Hazırlayan: Mahmut BABACAN

Araştırmamızda "Ara Nesil »in edebiyat ve tenkide dâir bölüm bölüm incelediğimiz fikirlerine bir bütün olarak bakılınca şu müşâhedeleri tesbit etmek mümkündür:

"Ara Nesil» edebiyatın lûgat mânâsından yola çıkarak, zamanla kazandığı yeni mânâlar, değişen mâhiyet ve fonksiyonu üzerinde bazen ortak, bazen şahsî görüşler ortaya koymuşlardır. öncelikle onlar edebiyat ile ahlâk arasında münâsebet kurmuşlardır.

Edebiyat, insanın manevî yönünü etkilemesi ve eğitmesi bakımından önemlidir. Keza edebiyat, insanlardaki kötü ahlâk temayüllerini tasfiye eder ve onlardaki fikrî, hissî ve vicdanî güzelliklerin ortaya çıkmasını sağlar. Aynı zamanda cemiyet eğitimi açısından da edebiyat ile sosyal ahlâk arasında sıkı bir münâsebet vardır.

Bir milletin "ilmen", "rûhen", ve "maddeten" kalkınması için ilimden önce edebiyata düşen görevler vardır. Bu itibarla güzel sanatların bir kolu olarak edebiyat, felsefe, sosyoloji, fen gibi sosyal ve müsbet ilimlerden önce gelir veya onların hayattaki rolünü tamamlar. İnsanoğlu sadece mücerred güzelliğin değil, tabiatta ve kâinattaki güzelliklerin varlığını da edebiyat sâyesinde hissetmiştir.

Edebiyatın umumî olarak mâhiyet ve fonksiyonu budur.

"Ara Nesil" mensupları şiir ve şâir hakkında bazı görüşler öne sürer ve tarifler yaparken, daha ziyade o devir edebiyatının da nabzını elinde tutan Recâizâde Mahmud Ekrem ve Abdülhak Hâmid'in tesiri altında kalmışlardır. Ancak onların bu gibi konulara dair düşüncelerine yeni yorumlar getirmek suretiyle devrin şiir ve şair görüşlerini hem aksettirmiş hem de genişletmişlerdir. Ayrıca o yıllarda Batı'dan tercüme, yoluyla edebiyatımıza girmiş olan Romantizm akımının aşırı hassasiyet, sübjektiflik, tabiatla birleşmiş duygu ve düşünceleri lirik bir şekilde ifade etme, insan "ben"inin hürriyeti, tabiata kaçış ve sığınma gibi hususiyetleri ile Ara Nesil »in şiir anlayışı arasında dikkat çekici bir benzerlik mevcuttur. Bu genişlik ve hürriyet şiirin şekil ve teknik unsurlarına da tesir etmiştir.

Artık şeklin katı kuralları duygu, düşünce ve hayâlleri sınırlamamakta, bilâkis şiirin dış yapısı, şâirin düşünce ve duygularına göre şekillenmektedir. Şiirde ön plânda gelen güzelliktir ve güzelliğin muhtevasını yapan her şeydir. Şiirde örneğini tabiattan alan ve ancak tabiat hâdiseleriyle açıklanabilecek vasıfları hâiz his, fikir ve hayâlin meydana getirdiği güzellikler önem taşımaktadır. Ferdî hisler derinleşmiş, fikirler ulvileşmiş, insan tabiatı her ân beş duyuyla hisseder ve yaşar olmuştur.

"Ara Nesil" mensupları içerisinde romantik ve santimental şiir anlayışının yanında, şiirin belli bir hazırlıktan sonra ulaşılabilecek, belli bir kültür birikimiyle elde edilebilecek bir cevher olduğunu öne sürenler de vardır.

Ayrıca o devre kadar kik sık tekrarlanan bir görüş, yani umumî olarak edebiyatın ahlâkla sıkı münâsebeti, cemiyetin emrinde bir eğitim vasıtası olması ve böylece sosyal bir vâkıa özelliğini kazanması, şiir ve şâir hakkında da geçerli bir fikir hükmündedir.

Nihayet bu nesil, güzel sanatların bir kolu olarak Şiiri resimle mukayese etmiş, onu resimden üstün görmüştür.

"Ara Nesil "in vezin hakkındaki görüşleri aruz-hece mukayesesi, veznin şiir için önemi ve şiirin âhengini sağlamadaki rolü gibi meseleler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Ali Ferruh, parmak hesabı da denilen hece vezninin bizim millî veznimiz olduğuna kânidir. Nureddin Ferruh ise, vezni arabî dediği aruz veznini de bırakır, "serbest şiir" i savunur. Ona göre veznin şiirde bir âhenk teşkil ettiği fikri yanlıştır.

"Ara Nesil" Hâmid, Ekrem ve Muallim Nâci gibi üstad saydıkları şâirlerin görüşlerinden yola çıkarak kafiye hakkındaki düşüncelerini de ortaya koymuşlardır. Menemenlizâde M. Tâhir, kafiyenin şiirde bir âhenk unsuru olduğu görüşündedir. Ancak kafiyenin hâlihazırda varolan katı kuralları hafifletilmezse, şiir tabiilikten uzaklaşabilir böylece fikir ve hisler kayıt altına alınınca, şiirde sun'îlik ve samimiyetsizlik ortaya çıkar. Nureddin Ferruh vezinde olduğu gibi kafiyede de serbestlik tarafdarıdır. Şiirin bir "kayıd" olan kafiyeden ziyâde, "hissiyâta tâbi olması" gerekir.

Recâizâde M. Ekrem'in "nesr-i muhayyel" terkibiyle karşıladığı daha sonra da "mensur şiir" olarak adlandırılan ve Türk edebiyatına Batı'daki tercüme yoluyla giren mensur şiir, "Ara Nesil "in ilgi gösterdiği bir edebî türdür.

Bazı "Ara Nesil" mensupları, roman ve hikâyeyi şiire tercih etmişlerdir. Bu tercih hem şiirin o devirdeki durumuna göre eski edebiyatın kalıplaşmış şekil ve muhtevasına tepki gösterilmesi, hem de Batı tesiriyle müşahhas insana, hayata ve hakikate yönelen bir edebiyat anlayışının iyice yerleşmesi dolayısıyladır. Bunu da en iyi şekilde ancak hikâye ve roman vasıtasıyla gerçekleştirmek mümkündür.

"Ara Nesil"e göre romanda esas gaye, insanın duygu, düşünce ve hayâllerini araştırma ve gözleme dayanan tasvirlerle, ortaya koymaktır. Onların sık sık tekrarladığı "tedkîk", "tasvîr", "tecrübe", "hakikat" kelimeleri edebiyatımızın Romantizm'den Realizm ve Natüralizm'e doğru bir sıçrama yapmaya hazırlandığını açıkça göstermektedir.

Bu nesil tiyatro türünün tarifi, cemiyetteki fonksiyonu, önemi, ferdin ahlâk, terbiye ve kültür bakımından gelişmesindeki rolü üzerinde de durmuşlardır.

Onlara göre tiyatro, cemiyetin ilerlemesi bakımından faydalı bir vasıtadır. Bununla birlikte ferdin ahlâki ve fikrî olgunluğa erişmesi için de tiyatroya çok önemli bir görev düşmektedir. Tiyatro insanın başından geçebilenecek olayları, çeşitli karakterleri aksettirmek suretiyle seyredenlerin "ders-i ibret" almalarını canlı ve müşahhas Şekilde temin eder. Diğer önemli bir görev de tiyatronun eğitim vasıtası oluşudur. Zira tiyatro, insan ve cemiyetin **"ilmen, edeben ve ahlâken"** gelişmesine hizmet eder. Eğitim ve kültürün tiyatro vasıtasıyla geliştirilmesi ayni zamanda "tehzîb-i ahlâk" demektir. Bu bakımdan "Ara Nesil" mensupları tiyatroyu bir sahne sanatı ve saf bir edebiyat türü olmanın ötesinde, sosyal bir fonksiyon ifâ eden, fert ve cemiyetin eğitimine yarayan bir araç olarak görürler. Böylece onlar tiyatronun "faydalı bir eğlence" olması fikriyle cemiyetin ahlâki, fikrî ve siyasî olgunluğa erişmesine büyük hizmeti olacağını söyleyen Namık Kemal'le hemen hemen aynı görüşü paylaşırlar. Kaldı ki tiyatronun hem bir edebiyat türü, hem de sahne sanatı olarak "tehzîb-i ahlâk' hizmet edeceği düşüncesi ilk tiyatro yazar ve tenkitçilerinden . itibaren kabul edilmiş ortak bir görüştür. Ara Nesil bu görüşe sadece devrin yorumunu getirmiştir.

Tiyatro konusunda son olarak, bazı yazarlar, tiyatro mevcut tiyatro binalarının durumuna dikkati çekmişler ve Avrupa'daki binaların düzen ve güzelli iğinden bahsetmişler, nihayet geleneksel şaline ve temâşâ sanatlarımızdan söz etmişlerdir.

Ara Nesil şahsiyetlerinin ön plânda gelen faaliyeti, onların çeşitli edebiyat ve tenkit meseleleri üzerinde hem teorik olarak düşünmeleri, hem de yerli ve yabancı edebî şahsiyet, eser ve akımları incelemek, onlar hakkında değerlendimeler yapmak suretiyle pratik tenkit örneği vermiş olmalarıdır.

Bir edebiyat teriminin ve türünün adı olarak Fransızca “ecritique" kelimesi, Ara Nesil tarafından eş anlamlı kelimelerle karşılanmıştır. Onlar bu kavramı, bu kelimeyi, "tenkid”, "intikad" ve "muâheze" karşılıklarıyla tercüme etmişlerdir.

Menemenlizâde Mehmet Tâhir ”tenkid”i "muâheze" tabiri ile karşılamıştır. Fakat burada "muâhaze” kelimesi, eser ve sanatçının sadece kötü, eksik ve yanlış taraflarını ortaya koyma mânâsında ele alınmamış, aynı zamanda iyiyi, doğruyu ve başarılıyı bulma şeklinde anlaşılmıştır.

Ara Nesil'in tenkit ve tenkitçiye dâir düşüncelerinden çıkarılacak ortak hususlar şu şekilde mütalâ'a edilebilir.

Tenkitçi, bir eser veya sanatçıyı şahsî ve indî görüşlere kapılmadan, İlmî ve objektif olarak incelemeli, iyi veya kötü, doğru veya yanlış bütün yönlerini delillerle ortaya koymalıdır.

Tenkitçi derin bilgi, kültür ve dikkat sahibi olmalıdır. Bir eseri veya eser sahibini incelemeden önce, o eser veya şahıs üzerinde araştırma yapmalı, böylece çok yönlü bilgi edinmelidir. Ayrıca bir eserin vücûda geliş şartlarım, sanatçının mizacını, zamanını, çevresinden aldığı tesirleri ve çağdaşlarını iyice araştırmalı, şahsiyet ile eser arasındaki münâsebetlere dikkat etmelidir.

Tenkitçi bizzat edebiyatçılara bir rehber olduğu gibi, halkı aydınlatan bir eğitici olma vasfını da hâiz bulunmalıdır. Böylece onlar edebiyatın gelişmesinde Adeta önderlik yapmış olacaklar, öte yandan insanların ruhî, ahlâkî ve terbiyevî yönlerden ilerlemesini sağlayacaklardır. Bunun içindir ki tenkitçiler seçkin şahsiyetlerdir. Edebiyatı kendi dar çerçevesinden, sadece eser olma vasfından dışarı çıkararak insan, hayat ve cemiyetle münâsebetlerini tesbit ve tayin edenler asıl onlardır.

"Ara Nesil” in diğer bir ortak yönü, devrinin tenkit anlayışını beğenmemesi ve .şık sık gerçek mânâda bir tenkitçinin yokluğundan şikâyet etmesidir. Mehmet Refet Efendinin tenkide dâir söyledikleri ve daha sonraki yıllarda Servet-i Funûncuların -özellikle Ahmed Şuayb'ın- geniş olarak üzerinde duracağı Hippolyte Taine'in teorik tenkit görüşleriyle paralellik arzetmesi bakımından önemli bir husustur.

Bu nesil in tenkit ve tenkitçi anlayışında artık hissi değerlendirmelere, yahut şahsi intihalara dayanan «sübjektif» veya »impresyonist" bir tenkit görüşü hâkim değildir. Münekkit, -kendilerinin tavsifiyle- "mütefenninl' sıfatını da taşıdığı andan itibaren tenkidin mâhiyeti değişmiştir.

Bir eserin vücut bulmasında san'atkârın mizaç ve şahsiyeti, muhiti, hayatı gibi faktörlerden bahsetmek, Türk tenkidini alışılagelen tenkit düşüncelerinden kurtararak Batı tenkidinin bazı teori ve kavramlarına yaklaştırmak demektir. Yahut onların tesiri altında bir tenkit görüşü

ortaya koymaktır. Bu itibarladır ki Ara Nesil mensupları, "sübjektif tenkit«ten ziyade «objektif tenkit»in örneklerini vermişlerdir. Gerçi edebi eserlerinde bazen santimantalizme varan hissi bir davranış göstermişlerdir. Fakat muayyen eser, şahsiyet ve akımları ele alırken yer yer tenkidin objektif ölçülerini ve meselelerini de ihmal etmemişlerdir..

Bu bakımdan bazı Türk ve Batı edebiyatçıları, onların bir kısım eserleri ve edebiyat akımları üzerindeki düşünceleri ve bunlar dolayısıyle de bizzat tenkide ve tenkitçiye dâir söyledikleri dikkate şâyândır.

»Ara Nesil», Eski Türk edebiyatının şâirleri üzerinde dururken onları dil ve üslûp yönünden değerlendirmişler, ayrıca diğer yabancı edebiyat ve edebiyatçılarla da mukayese etmişlerdir.

"Ara Nesil "e göre eski edebiyatımız bizim klasiğimizdir. Avrupalı klâsikler kadar mükemmeldir. Bununla birlikte dîvan şâirlerimiz Acem edebiyatı yerine Arap şiirini örnek alsalardı, şiirimiz bugün müşâhedeye dayanan ve gerçeğe daha yakın olan bir estetik zevke ulaşmış olacaktı. Yabancı milletlerin edebiyatlarından etkilenmek tabiîdir. Ancak aşırıya kaçarak taklîde düşmek millî edebiyatın gelişme ve ilerlemesine engeldir.

Her şâiri kendi muhit ve sosyal şartlarına göre değerlendirmek gerekir. Milletlerin edebiyatları devirlerden ve onların silsilesinden meydana geldiği gibi, her devri temsil eden ve aynı zamanda bir "tavr-ı mahsus" sahibi olan "üstad şahıs"lardan da vücûda gelir. Eski şâirlerimizde de görülen budur.

Ara Nesil, gerek tercümeler gerekse telif eser ve makaleler vasıtasıyla birçok Batılı edebiyatçılara kesif bir alâka duymuştur. Sözkonusu tercüme ve telif faaliyeti, onların Avrupa edebiyat ve matbuâtını yakından takip ettiklerini gösterdiği gibi, edebiyatta Batı'ya yönelişin artık dönüş süz-, vazgeçilmez ve engelsiz bir hız kazandığını da açıkça ortaya koyar.

Hemen hemen bütün Batı edebiyatlarından tefrika ve münferit parçalar hâlinde yapılan tercümelerin kronolojik ve alfabetik listeleri, onlardan çıkarılacak istatistik! Sonuçlar bu vâkıayı şaşmaz bir şekilde ve müşahhas bir tarzda meydana çıkaracağı gibi, mukayeseli edebiyat araştırmalarının da zengin bir kaynağını teşkil edecektir.

Başta Victor Hugo, Emile Zola ve Shakespeare olmak üzere birçok Batılı Şahsiyet hakkında kaleme alınan makalelerde ise 95 mumiyetle **"hayat-şahsiyet ve eser"** bütünlüğüne dikkat edilmiştir. Bu inceleme ve değerlendirme tarzı zamanına göre dikkate değer bir metottur»

"Ara Nesil", Batı'dan yaptıkları tercümelerle, eser tanıtmaya dâir ve biyografik mâhiyetteki makalelerle aynı zamanda edebiyatımızda Romantizm, Realizm ve Natüralizm gibi akımların tanınmasına yol açmıştır. Ayrıca edebiyatımızda edebî akımlar hakkındaki nazarî görüş, tenkit ve tartışmalara da ilk defa bu devirde rastlanır*. Edebiyat akımları üzerindeki yazı ve tartışmalar, Beşin Fuat'ın "Victor Hugo" isimli eserini neşretmesi üzerine yoğunluk kazanır. Bu eserden itibaren "hayâlîyûn" tabiriyle karşılanan "romantizm" ile "hakikîyyün" denilen "realizm" mukayese edilerek "Akım tenkîdi"hin bizdeki ilk tartışmalı örnekleri verilir.

"Ara Nesil" mensupları, gerek Romantizm, gerekse Realizm ve Natüralizm hakkında kaleme aldıkları yazılarda belli ölçüleri gözönünde bulundurmuşlardır. Cevap aradıkları ve bulmaya çalıştıkları meseleler şunlardır:

- **Sanatta gaye ne olmalıdır? Hakikat mi güzellik mi sanatın prensibidir?**
- **Eser cemiyete faydası ve ahlâka uygunluğu nisbetinöe değerli ve güzeldir-**

- Tabiat ve eşyayı, insanları ve olayları »tarif ve tavsif »ederken »hakikate ve fenne" uygunluk mu önemli,, yoksa sanaatlı, duyguları cezbedici ve güzel ifâde etmek mi önemlidir?

- Cemiyet ve tabiatın sadece "rezalet ve sefaletlerini değil, "fazilet ve güzellik"lerini de ele almak, görebilmek ve göstermek gerekir-

Menemenlizâde Mehmet Tâhir'in dışında Ara Nesil yazarları umûmiyetle Realizm ve Natüralizm'in edebiyat ve sanat prensiplerini tercih etmişlerdir-

Nihayet şu mühim noktayı belirtmek lâzımdır:

"Ara Nesil" mensupları her ne kadar Batılı edebiyatlara yoğun bir ilgi ve rağbet göstermişlerse de, Eski edebiyatımız kadar ortak İslâm kültürünün kaynaklarını, Arap ve İran edebiyatlarının temel eserlerini de unutmuş değillerdir. "Şark klâsikleri" olarak vasıflandırılan eserlere mecmualarında yer vermişler, onları devrin okuyucularına tanıtmışlardır. Bu tesbit bizi bir defa daha Yeni Türk edebiyatının şu vakıasına götürür:

Ara Nesil'de, Batı tesirinde bir yenileşme hareketi devam ettiği kadar Müslüman-Şark edebiyatları" ve-eski kültürümüzle münâsebetimiz de kesilmiş değildir. Bu demektir Yeni Türk Edebiyatı daima Batı Edebiyatına açık ve yalnız onun tesirinde bir edebiyat değildir. Eski ve klâsik fark, yeninin içinde devam etmektedir. Batı kültür ve edebiyatı karmaşık bir terkip olan Yeni Türk Edebiyatı'nın bütünüyle kendisi değil, onu yapan unsurlardan sadece bir. tanesidir. Bu büyük terkip, başından beri üç büyük kaynak ve gelenekle beslenmiştir: **Divan edebiyatımız - Halk edebiyatımız - Batı edebiyatı... Asıl değiştirici ve yenileştirici tesir, şüphesiz Batı'dan gelir.** Fakat Yeni Türk edebiyatının bu terkibi karakterini iyi anlamadan, onu tam ve doğru olarak değerlendirebilmenin mümkün olamayacağını da bilmek lâzımdır. Bizim tezimizden çıkardığımız belki de en önemli sonuç budur.

Sh.248-256

Kaynak: Mahmut BABACAN, Ara Nesilde Tenkid, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Tezi,1993, İstanbul

TEZ İNDİR

BU AYRILIK NEDEN OLDU

Ellerini üzüb menden

Yarim bir baş geder oldu

Can deyib can eşiderdik

Bu ayrılıq neden oldu

Qızıl güller desteyem men

Bülbülem qefesdeyem men

Gezirem men qemli qemli

Gören deyir hesteyem men

Öz eşqimden dileyimle

Ayrı düşdüm illerde men

Ancaq senden ayrı gezen

Ürek deyil beden oldu

Can deyib can eşiderdik

Bu ayrılıq neden oldu

https://youtu.be/CNONf5N6jLU

https://youtu.be/t42IMEsnX4o

STEVE JOBS (2015)

Süre: 122 dk

Yönetmen: Danny Boyle

Senaryo: Aaron Sorkin, Walter Isaacson

Ülke: ABD , İngiltere

Tür: Biyografi, Dram

Vizyon Tarihi:11 Aralık 2015 (Türkiye)

Dil: İngilizce

Müzik: Daniel Pemberton

Oyuncular: Michael Fassbender, Kate Winslet, Seth Rogen, Jeff Daniels, Michael Stuhlbarg

Özet:

Teknoloji devi Apple şirketinin kurucusu ve 20yy.'ın deha isimlerinden olan Steve Jobs'un yaşam öyküsünü yeni bir perspektif ile beyazperdeye aktaracak filmin yönetmenliğini Oscarlı isim Danny Boyle' üstleniyor, senaryoyu ise yine Oscar ödüllü Aaron Sorkin.

Apple'ın öncü kurucusu Steve Jobs'u Michael Fassbender, Macintosh'un eski pazarlama müdürü Joanna Hoffman'ı ise Kate Winslet canlandırıyor. Apple'ın kurucu ortaklarından Steve Wozniak'ı Seth Rogen canlandırırken, Jeff Daniels ise Apple'ın eski CEO'su John Sculley rolünde.

Filmden

– Merhaba. 2001 yılında şuan ki yaşımda olacak kişi. Belki de O, senin tanımladığın dünyaya daha hazırlıklı olacak. Temel fark, o büyürken. Aslında, biz 2001 yılına kadar beklemeyi isteseydik. O kendi evinde bunlar kadar büyük olmayan bir bilgisayara sahip olacak, en azından bir konsol kendisiyle etkileşebileceği dost bir yerel bilgisayar. ve hayatında hergün ihtiyaç duyduğu her bilgiyi, kendisine verebilecek banka hesap dökümlerini ya da sinema rezervasyonlarını, şu modern ve karmaşık toplum hayatı dersinde ihtiyaç duyduğun her bilgiyi. Hepsi kompakt, kısa ve öz biçimde onun evinde bulunacak. Bir televizyon ekranı olacak, aynı bunun gibi, ve de bir klavye. Bilgisiyarla iletişim kuracak ve bilgiyi alacak. ve bunu bizim telefonlaşırken anlaştığımız gibi kolaylıkla yapacak. Merak ediyorum da, yine de, nasıl bir sosyal hayat olurdu ki?

Demek istediğim, eğer bütün hayatımız bir bilgisayar etrafında şekillenecekse, bilgisayar bağımlısı bir toplum haline gelir miydik?

Bir çok bakımdan evet, fakat onlar toplumu zenginleştireceklerdir çünkü hayatı yaşanabilir kılacaklar gerçekten, nerede nasıl istersek. Bütün iş adamları ve yöneticiler, Dünya'nın herhangi bir köşesinde yaşayabilecekler ve bu aletle birlikte işlerine devam edebilecekler. Bu muhteşem bir şey. Yani, artık şehirlere sıkışıp kalmak zorunda değiller. İstediğimiz ülkede yaşayabileceğiz, neresi olursa olsun.

**

"Lisa", "Yerel Birleşik Sistemler Mimarisi*"'nin kısaltması. *Local Intragated Systems Architecture L-I-S-A.

**

Guy Kawasaki Macworld'de yazmış. Şöyle olacaksın. Hep beraber daha sonra eğlenmeye ne dersin?

Apple'ın NeXT'den senin işletim sistemini almasıyla ilgili parodi bir yazı yazmış. Apple'ın senin işletim sistemine ihtiyaç duyup NeXT'i satın almak zorunda kalacağını, Senin de yakın zamanda CEO olarak geri döneceğini hayal etmiş. Bill Gates söylemişti, "Jobs, Microsoft tarafından kopyalanması gerekecek daha bir çok yenilik yapacak."

**

Nasıl oldu da ben yaşlandım ama sen aynı kaldın. Şeytanla kendisinden hiç teklifini alamadığım bir anlaşma galiba.

**

Yetenekli insanlar birbirlerinin çekimine kapılırlar. Buna sahip olmayan insanlarsa bunu tehdit edici bulur.

**

Gezegendeki en idareli hayvan akbabadır. En savurgan hayvanda insan. Onu nispet yapmak için bitirmemelisin

**

Makaleler.

- Bir tanesini okumak isterim..

- Tabii. Hayır, şuan istiyorum yani. Makalelerinden birini şuan okumak istiyorum. Hadi ama. Sahneye çıkman gerekiyor. iMac sen bana bir makaleni verene dek tanıtılamayacak. Yani dünya seni bekliyor. Çok çok özür dilerim, çocuklar.

100 Yazılar

İyi şanslar. Cebinin içine müzik koyacağım.

Ne?

Yüzlerce şarkı. Binlerce şarkı. 500 tane şarkı. Binlerce şarkı cebinde olacak. Bu anlaşılması güç Walkman'e daha fazla bakamayacağım. Etrafta tuğla gibi kaset taşıyorsun. Biz barbar değiliz. Böylece cebine binlerce şarkı koyacağım.

- Yapabilir misin?

We'd get soaked right through

We used to tell them I was staying at yours

Sheltered in our own world

We grew up at midnight

We were only kids then

Loving woman, loving man

Here for you, doing the best we can

Hard to figure, hard to bear

Hard to think knowing how much you care

It's the strangest thing through thick and thin

All this time kept the promise you made

If you're telling, I'll be told

I'll come running and be there as soon as I can

Outside of the window, I was stuck on you

We were only kids then

I was staying at yours

**

We grew up at midnight

We were only kids then

We grew up at midnight

We were only kids then

Woz.

But that night we knew

Whoo!

'Twas in another lifetime, one of toil and blood

When blackness was a virtue, the road was full of mud

I came in from the wilderness, a creature void of form

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

And if I pass this way again, you can rest assured

I'll always do my best for her

On that, I give my word

In a world of steel-eyed death

And men who are fighting to be warm

"Come in," she said, "I'll give you shelter from the storm"

Not a word was spoke between us

There was little risk involved

Everything up to that point had been left unresolved

Try imagining a place where it's always safe and warm

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

I was burned out from exhaustion

Buried in the hail

Poisoned in the bushes and blown out on the trail

Hunted like a crocodile, ravaged in the corn

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

Suddenly I turned around and she was standing there

With silver bracelets on her wrists and flowers in her hair

She walked up to me so gracefully

And took my crown of thorns

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

Now there's a wall between us

Something there's been lost

I took too much for granted, I got my signals crossed

Just to think that it all began on an uneventful morn

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

Well, the deputy walks on hard nails

And the preacher rides a mount

But nothing really matters much

It's doom alone that counts

And the one-eyed undertaker, he blows a futile horn

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

I've heard newborn babies wailing like a mourning dove

And old men with broken teeth stranded without love

Do I understand your question, man?

Is it hopeless and forlorn?

"Come in," she said, "

I'll give you shelter from the storm"

…STEVE JOBS: THE LOST INTERVİEW (2012) Kayıp Röportaj……..

ASKER KAHRAMANLAR

“Toprakta kan olursa,

Uğruna can olursa.

Canlar kurban olmaz mı.

Adı vatan olursa”

Hazırlayan: ASKER KAHRAMANLAR, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı, Gençlik Ve Halk Kitapları Dizisi : 34 Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 884, Ankara

KİTAP İNDİR

ÇERKEZ'İN KAHVE

İşin adabını bilmeden kahveye girip,

"Bir orta kahve rica edebilir miyim" siparişinde bulunan erkân bilmez müşterilere bütün kahve sakinlerinin hışımlı ters nazarlarla bakıp da pala bıyıklar burduğu ve **"Töğbe estağfurullah, ahir zamana kaldık"** diye kahırlandığı zamanlarda Sivas kahveleri; duvarlarında Mareşal Fevzi Çakmak'tan Kâzım Karabekir'e, iftihar-ı millîmiz Yavuz zırhlısından yılanlar padişahı Şahmaran'a, namlı pehlivanlarımız Yaşar Doğu'dan Celal Atik'e, kulağında ibret küpesiyle Yavuz Sultan Selim Han'dan Hazret-i Fatih'e kadar, millî hafızanın temel rükünlerini teşkil eden destan kahramanlarının itina ile çerçevelenmiş resimlerinin sıraladığı, birer ekâbir meclisi idiler. Masif gürgen bacaklı ve her yarım saatte kirli paçavralarla tertemiz edilen mermer tablalı ağır masaların etrafında, ağır adamlar, ağır edalarla, ciddiyetle hüznün buluştuğu bir ifadeyle oturur, tavşan kanı ağır çaylar, ama ille de kaynaya kaynaya zifti çıkmış zehir-zıkkım acı kahveler içerler, Ulus gazetesi kıraat edip nikel-bafon iri sigara tabakalarından birer tutam Bitlis tütününü alışkın parmaklan arasına yatırıp sigara haline getirir, som kehribar ağızlıklarla dumanını savururlardır Önünde daima peştemal önlüğüyle gezinen Ortacı, arasıra sorup sual etmeden kahveleri tazelerken, ocakçı ocağından demlik ve boy boy kahve cezvelerinin asılı durduğu ocağından omuzunda peşkiri, duvara asılı destan kahramanlarından biriymiş gibi suskun, işiyle meşgul olurdu. Kesif tütün dumanı, kahve kokusu ve pes perdeden ağır muhabbetlerin kıvama getirdiği atmosferi arasıra bir hayalet gibi ocağa kadar nadiren domino oynayan yaşlıların keyifle muşamba zemine vurduktan pirinç dominoların şakırtısı sessizliğin biteviyeliğini bozabilirdi.

İşte Çerkez'in kahvesi, Afyon Sokağı'nın hemen girişinde emektar Şehir Oteli'nin böğründe nasılsa unutulup kalmış bir geçmiş zaman yadigârı olarak o ağır günlerden bu hoppa günlere intikal etmiş bir mekândır. Mekân dediysek gözünüzde büyütmemelisiniz. Altı, siz bilemediniz yedi metrekare ebadında, iki metre irtifaında mahzenle dükkân beyninde bir yerdir Çerkez'in Kahve. Orada daima yan yana diz dize ve ağız ağıra otururlur: küçüktür Kimse kusura bakmaz! Orta kahve istemek gafletinde bulunan tıfıl ve cahil yabancılar haricinde herkes birbirini tanır. Hem nasıl tanır? Medenî durumundan aile ahvaline, alışkanlıklarından siyasî temayüllerine. Brezilya dizisinde meclûbu olduğu dilberlerin adından en gizli zaaflarına kadar Çerkez'in kahvede herkes birbirinin âşinâsıdır. Son zamanlarda kahveye genç kuşaktan yeni müdavimler de takılmağa başlamışlarsa da mekânın asıl erkânı başta **Kenedi Hüseyin, Gürunlü Ahmet Hoca, Emir Hoca, Ahmet Ürgüp. Halit Gülle olmak üzere sinn-i kemale erişmiş bir grup ehl-i muhabbettir.** Lâkin sözün burasında kahveye ismini ve şahsiyetini kazandıran Çerkez"dcn bir fasıl açmamız icab etmektedir.

Mübalâğasız iki metreye yakın bir boy ve boyuyla mütenasip bir enlilikte, eski tabirle "varlı-yakışıklı, ense-kulak yerinde" ve şirin bir adam.. Sesi, müheykel cüssesine yaraşmayan bir tonda biraz ince ve yaşlı Çerkezler'in ağzını tatlandıran bir şive çalkalanmasıyla süslü. Gömleğinin kolu dirseğine kadar, yakası göğsüne doğru hep açık. Güzel, sıcak ve vefadar bir adamdı **Çerkez Hüseyin.** Sevdiklerine. "İster misin?" diye sormadan bir bardak çavı müteakiben cezveyi ateşe sürer, kağıt gibi ince, süslü ve fakat iri ve kallâvi porsiyonlarda Çin fincanıyla köpüğü baştan çıkaran nefis bir kahve pişirir, ardından neredeyse yaprak dolması cesametinde bir kaçak tütün sigarası sararak ikramda bulunurdu. **"Yandım Allah"** diyene kadar çayın ardının arkasını kesmez, arada "bir de limonlu çay içsem" dediğimizde biraz gücense de, yarım limonu demli çaya boca ediverir ve sanki dükkânın sahibi değil de

müdavimlerden biriymiş gibi sohbete koyulurdu. Gençliğinde pehlivanlık da yaptığından fevkalâde güçlüydü. Onunla tokalaşmak gafletinde bulunan herkes, neredeyse biribirine yapışan parmakların sızısıyla birlikte bu ayrıntıyı da hatırlayacaktır.

Allah rahmet eylesin! Günün birinde göçüp gitti ve kahve, o tarihlerde delikanlılığının ilk günlerini yaşayan iki oğluna kaldı: **Sami ve Ömer.** Sami, bilâhare memuriyete atılarak dükkândan uzaklaştıysa da Ömer, babasını hatırlatan bir güleryüz ve samimiyetle **"baba ocağım"** hâlâ tüttürmektedir ve hâlâ Sivas'ta en güzel kahveyi Ömer pişirmektedir.

Bundan onbeş yıl önce kahvenin müdavimleri olarak bizim kuşak, memleket gerçekleri hakkında hiçbir şey bilmeyen(!) yaşlılara Türkiye'nin nasıl kurtarılması gerektiğini bıkmadan anlatır, ara-sıra kahvenin as kadrosunu teşkil eden yaşlıların bizi nasıl gizlice "ti"ye aldıklarını fark etmeden soluğumuzu tüketir, tam anlamıyla **"laf ile dünyaya nizamat"** verirdik. Çok geçmeden tebdil-i kıyafet etmiş "sivil" bazı memurların da bizim memleket kurtarma senaryolarına ilgi duyduğunu fark edince, yoklamalara sıkça **"namevcut"** yazılmağa başladık. O günlerden sonra Çerkez'in kahve ara-sıra uğradığımız için biraz kırgındı galiba. Yine de yakaladıkça, sual etmeden demli çayları zorla içirir, yaprak sarması cesametinde tütün cigaraları tüttürür ve ağır kahvelerle ikramda bulunur ekseriyetle para almayı reddeder, çok ısrar edersek, yuvarlak bir rakamla hesabı kapatırdı. Toprağına haber gitmesin, kendisinden en müşteki olduğum husus. Ömer'in iri bakraçla evden getirdiği ve hâlâ lezzetine alışamadığım Çerkez yemeklerinden tattırmak için dayanılmaz ısrarlarda bulunmasıydı.

Bugün Çerkez'in kahvede, geçmiş zamanların takvimlerinden koparılmış yüzlerce ayrıntı yaşayıp durmaktadır. Marpucu İzmir işi nargilelerin eskisi gibi revacı kalmamışsa da. ufaktan iriye doğru dizilmiş ve pınl pırıl oğulmuş bir bürü bakır demlik, birkaç tane kalmış olsa da kağıt inceliğinde bir kaç Çin fincanı, duvar resimleri, geniş aynalar ve her yıl birkaçı ebediyyen nâmevcut yazılan eski simalar, Çerkez'in kahvede çözülmesi güç bir vefa duygusuyla eski zamanları yaşayıp durmaktadırlar Vakıa bazı yenilikler yok değildir; yırtık pırtık iskemle ve tabureler tazelenmiş, çinkodan yeni bir tatlı su sarnıcı yapılmış, tezgâh yenilenmiş ve kahvenin küçük kanatlı kapısının yerine mini bir camekân ilâve edilmiş ama Çerkez'in kahvede bütün asli elemanlar hâlâ yerli yerindedir.

Kahvenin en görünür yerinde, iri çerçeve içinde **''Basından methiyeler"** gibi iddialı bir başlık altında, kahve hakkında yazılmış şiir ve yazılar camlatılmıştır ve buradaki en güzel şiir nice kereler Çerkez'in yaprak dolması cesametinde kaçak tütününden nezâket belası içmek zorunda kaldıktan sonra öksürük nöbetine tutulan Beşir Ayvazoğlu'na aittir. **"Çerkez'in Kahve'de Bir Kış Gecesi"** başlıklı bu güzel şiiri, Çerkez'in okuyamamış olduğuna ne kadar yerinsem yeridir.

Çerkez'in Kahvesi, Afyon Sokağı'nın girişinde emektar Şehir Oteli'nin böğründe nasılsa unutulmuş bir geçmiş zaman yadigârıdır ve mahzenle dükkân beynindeki bu küçük dükkânın göremediğimiz bir yerinde müheykel göğdesiyle Çerkez emmi, hâlâ sevdiklerine kallâvi kahveler pişirip, dolma cesametinde cigaralar sarmaktadır.

Ahmet Turan ALKAN, Altıncı Şehir, İstanbul 1992. 80-84

ÇERKEZ'İN KAHVEDE BİR KIŞ GECESİ

Uzatıp saçaklardan sivri dişlerini
zehir zemberek bir zemheri
ipini koparmış itler gibi
saldırır açık kalmış kapılardan
patır patır dökülür donuk yıldızlar
ay gök sofrasında bir tabak buz

Ortada nar gibi kızarmış ördek soba
çekres emmi'den evvela
sıcacık bir “buyrunuz"
çaylar mı? tavşan kanı, şâhâne
çerkes'in bir kahvesi var
altı kaval üştü şeşâne

Ha tepede sallanan kırk mumluk ampul
ha duvarda isli bir gaz lambası
farkedilmez sedirin yağlılara muşambası
masanın bacakları çarpıksa ne gam
varsın endam aynaları
çevirsin surattan cin çarpmışa
çerkes emmi çıkarıp gümüş tabakayı
kalın bir cigara sarsın yeter
tütün tütün değil altın mübarek
cigara cigara değil yaprak sarması
ve okkalı bir fincan orta kahve
yahut tavşan kanı çay ooh keyf kekâ
koy o parayı cebine behey divâne
çcrkes'in kahvesi var
altı kaval üstü şeşâne

Ah o kırmızı kuşaklı bardaklar
kuşaklarda “hoşgeldiniz"
ocakta sıra sıra çaydanlıklar

kimi çin işidir kimi capon

çerkes zevk sahibi patron

dilli mi dilli

dizi dizi nargileler

marpuçları allı yeşilli

ve yukarda gülümseyen adnan menderes

“kahbe felek sana nettim neyledim"

ulan recep yenir miydi bu nâne

çerkes'in bir kahvesi var

altı kaval üstü şeşâne

Yatsıyı kıldı mı damlarlar birer birer

ince kar kuşanmış eski adamlar

evvela buzlu selamlar

çözülür aynalarda "aleykümselam"

halhatır sorulur hoşbeş edilir

derken lakırdılar dumanaltı

aşık hulusi'yi gördü ya aşık helâli

bir acayiptir hâli

haydi helâl ı dokun sazın tellerine

gidelim yâr illerine

suspus olmuş helâli

gözleri duvardaki levhada

"âh minel aşkı ve hâlâtıhî”

Ve pattadak düşer iriyarı bir nükte

göçer hulusi'nin eline helali'nin yuları

sinsi sinsi güler bir hin oğlu hin

kahkahalar yükselirken, köşesinde

keyif tazeleyen müslüm efendi'nin

arada kaynar nargile fokurtuları

gitgide koyulaşır muhabbet

çerkes'in üstüste çaylarıyla

ve sonra mapusane gediklisi
üç beş adam doğramış
kasabın oğlu bıçakkesmez hulusi
âşık hulusi
ayaklarında yumurta topuk kundura
kaim kara bıyıklarını bura bura
bir köroğlu tutturur tane tane
çerkes'in bir kahvesi var
altı kaval üstü şeşâne

Hulusi, canın çıksın e mi
sen köroğlu kırat dedin
bitti tepemizde bu kör beygir
aklına turp sıktığım şaban ağa
dilinde çoktan eskittiği yeni küfürler
yüklenir kapıya körkütük sarhoş
ört kapıyı lan godoş
burası meyhane mi
rakı şarap ne gezer burası kırâatâne
çerkes'in bir kahvesi var
altı kaval üstü, şeşâne

Açar bayramlık ağzını şaban ağa
sessizlik yalınkılıç dolaşır
aynalar ayna değil iri birer kulak
müslûm efendi yâ sabır çeker
kaşgöz oynatır çerkes emmi
acans geldi sâmi
çek radyonun kulağını

Bir köşede sami elinde kör kerpeten
hababam tepeler kelle şekerleri
nerde o eski tiryakiler

kıtlama çay içen mi kalmış tek tük
gönül ahbab ister kahve bahane
çerkes'in bir kahvesi var
altı kaval üstü şeşâne

Uzatıp saçaklardan sivri dişlerini
zehir zemberek bir zemheri
ipini koparmış itler gibi
saldırır açık kalmış kapılardan

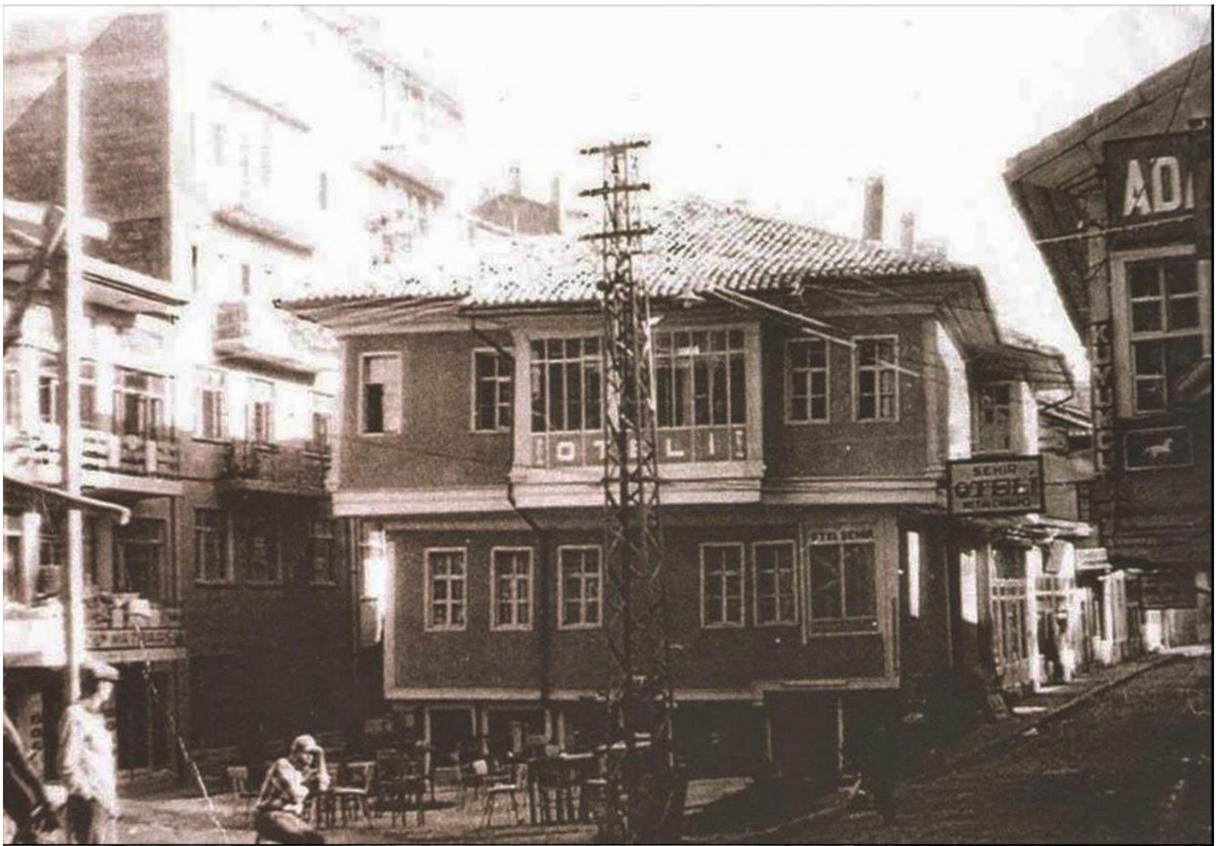
**

patır patır dökülür donuk yıldızlar
ay gök sofrasında bir tabak buz
Ortada nar gibi kızarmış ördek soba
çekres emmi'den evvela
sıcacık bir “buyrunuz"
çaylar mı? tavşan kanı, şâhâne
çerkes’in bir kahvesi var
altı kaval üştü şeşâne

Beşir AYVAZOĞLU, Kaknus, İstanbul 1991. 35-39

https://youtu.be/_B4kKcmUg3U

OTELİ
ŞEHİR
OTELİ
METİN ÇORAPCI
OTEL ŞEHİR
ÇERKEZİN KAHVESİ
OTEL

OTELİ

DOSTUN KAPISINDA AĞLAYANLARLA

Üstadım Molla Lutfi rahmetu'llâhi aleyhi ziyarete gittim.

–Efendim, hayli zamandır görüşemiyoruz, dedim.

–Oğul aramızda perde yok ki, seninle, ayrılık olsun da, bulup görüşelim. Gönüller beraber değil mi?

–Evet, dedim. Sonra

–Efendim bir kardeşim, "namaz kılmak, benim için olağanlaştı, zevk alamıyorum, tat bulamıyorum" dedi.

–Evlat, bir şeyin sık tekrarında insan için biraz bıkkınlık hasıl eder. Ancak doğru olan ilke "terk etmemek" ve "bağı koparmamaktır". Çünkü hayat kendi içerisinde her an bir sıkıntı ile karşı karşıyayız. Şimdi neyin geleceği belli olmayan bir hayat yaşayan insanoğlu, bir sıkıntıya düştüğü zaman, sığınacağı bir kapısı olmalıdır. Bunun içinde en elzem olan, sık sık ziyaret ettiği dostun kapısıdan başkası değildir. Uğramadığın yere, bir sebeple gittiğinde, soğuk karşılama olmaz mı? Nedenli karşılanacağına, nedensizlerle gidebilmek için, dost kapısını incitmeden, yük olmadan çalmak uygundur.

–Efendim, siz bizim kıldığımız namazlar niyaz değil, yatıp kalmadır, diyen siz değil misiniz?

–Evet, bizim ibadetlerimiz inhinadır. Uçma kaçma cinsinden olsa da terk etmemeliyiz. Çünkü dosta vefa, boyun kesmekten gelir. Bir gün büyük alim Fahreddin Râzi için bir kıssa anlatılır.

Fahreddin-i Râzî âhirete intikal ettiğinde, malum sualler… Hepsine cevap verdikten sonra **"Senin imanın nasıl bir iman?"** sualine cevap bir türlü cevap veremez. Ben alimim aklımla buldum demek ister. Fakat bir konu da soruluyorsa, bu bir noksanlığa işaret cinsinden zuhur ettiğini bildiğinden şaşırıp kalır. Aklına bir türlü ışık düşmez. Manevi olarak Üstadından yardım dilenir. Necmüddîn el-Kübrâ kuddise sırruhu'l-azîzden yardım gelir.

–Oğul **"Taklittir, de, taklit."** O da,

–**"Taklittir",** de diyor.

– **"Kimin taklidi?"** diye soruyorlar. Yine üstadı

–**"Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin taklidi,"** de derler.

–**Tamam, geçtin**, denilir.

–Evlat, bunun için kelime-i şehâdette olsun, kelime-i tevhîdde olsun, büyüklerimiz **"La ilâhe illa'llah alâ muradillah"** [La ilâhe illa'llah'tan Allah Teâlâ'nın kastettiği murat ne ise]

"ve alâ murad-ı Rasûlillah" [Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz tebliğ ederken ne kastediyorsa ben de o kasıtla diyorum] üzerine **"sen de öyle de"** derler.

-Bu taklittir.

-Olmuyor, yapamıyorum demek yoktur. Zaten sen ne kadar varsın ki, o kadar yok olasın.

-Yine Hz. Mûsâ aleyhisselâm zamanında Firavun'un yandaşlarından Haman, Hz. Musa aleyhisselâmı taklit ederdi. Hz. Mûsâ aleyhisselâm, biraz kıllı vücutlu, göbekli, başı dazlak ve konuştuğunda sinirli birisi olduğundan dili zorlanırdı. İşte bu adam, başına işkembe geçirir, karnına bir yastık koyar, elinde asayla Hz. Musa aleyhisselâmı taklit ederdi. Niye, Firavun'u güldürecek.

Hz. Mûsâ aleyhisselâm bunu haber alır. Allah Teâlâ ile Tur-u Sina' da konuşurken,

"Yâ Rabbî, onu kahretsene" dedi. Allah Teâlâ ise;

-**"Kahretmem"** diye karşılık verdi. Hz. Musa aleyhisselâm nedenini sorunca, Allah Teâlâ;

"O, Firavun'u değil, seni taklit ediyor." Buyurdu.

-Evlat her ne kadar biz hakikatine varamasak, dost kapısına yüz koymalıyız. Biz bu gerçeği bilmek ile gönlümüz kanlanır, başımız kesilmeye razıdır. Anak bizim gibi körlere, taklitle iş yapmak gerekir!

> **Şu halde Tanrı'dan bir şey umarak, Tanrı'dan korkarak sevenler, taklit defterinden ders okumaktadırlar.**

"Mesnevî Cilt, 3, b.4595"

-Evlat, doğrusunu görmekte zorlandığın hususlarda inkar etmek yerine taklide daim olmalıyız. Gerçi taklidin değeri yoktur, derler. Olsun, dostun kapısında taklitle durmak, uzak durmaktan iyidir. Velevki hakikati uzak durmakla buldum diyenler varsa da.

-Sen gel, uzak kalma orada, hakikaten ağlayanlarla ağla kapıda, nasıl olsa, bir rahmet busesi sana da olmaz değil ya..

İhramcızâde İsmail Hakkı

NUŞÛZ MESELESİNİN ÇÖZÜMÜ

Nuşûz, yükseklik ve tümseklik anlamından kaynaklanarak, kadının kocasına kafa tutup, isyankâr bir davranış içine girmesidir. Kendisini kocasından üstün görerek ona itaati bırakmasıdır. [Mehmet Yaşar Soyalan, Elmalılı Tefsirinde Kur'ani Terimler ve Deyimler, Ağaç Yayınları: 259. (1351)]

Nüşûz, dört şekilde tefsir edilir:

1. Kadının kocasına isyan/itaatsizlik etmesi

"Nüşûzlarından korktuğunuz (kocalarına isyan/itaatsizlik ettiklerini bildiğiniz) kadınlara nasihat edin, (isyandan/itaatsizlikten vazgeçmezlerse) onları yataklarında yalnız bırakın, (yine vazgeçmezlerse) onları dövün. Size itaat ettikleri takdirde artık aleyhlerine bir yol aramayın! Şüphe yok ki Allah çok yücedir, çok büyüktür." [Nisâ: 4/34]

2. Kocanın eşlerinden birini diğerine/diğerlerine tercih etmesi

"Şayet bir karı, kocasının nüşûzundan yahut yüz çevirmesinden korkarsa (diğer kadınlarını kendisine tercih ettiğini bilirse), sulh yolu (mal) ile sulh yaparak aralarını düzeltmelerinde kendileri için bir günah yoktur."[Nisâ: 4/128]

3. Ayağa kalkmak için doğrulmak

"Size, "Ünşuzû" (doğrulun, oturduğunuz yerden kalkın) denildiğinde, fenşuzû (hemen oturduğunuz yerden doğrulup kalkın)..." [Mücâdele: 58/11]

4. Hayat vermek/canlandırmak

"Kemiklere bak: onları nasıl nüşûz ediyoruz (hayat veriyoruz)." [Bakara: 2/259. Mukâtil b. Süleyman, Kur'an Terimleri Sözlüğü, İşaret Yayınları: 357-358.]

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ

وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا

**

Nisa, 34- Erkekler, kadınların koruyup kollayıcılarıdırlar. Çünkü Allah, insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta (ve ailenin geçimini sağlamakta)dırlar. İyi kadınlar, itaatkârdırlar. Allah'ın (kendilerini) koruması sayesinde onlar da "gayb"ı korurlar. (Evlilik yükümlülüklerini reddederek) **başkaldırdıklarını gördüğünüz kadınlara öğüt verin, onları yataklarında yalnız bırakın. (Bunlar fayda vermez de mecbur kalırsanız) onları (hafifçe) dövün.** Eğer itaat ederlerse, artık onların aleyhine başka bir yol aramayın. Şüphesiz Allah, çok yücedir, çok büyüktür. Diyanet Meali

Rivayet edilir ki: Ensârın ileri gelenlerinden Sa'd ibn-i Rebia' karısı Habiybe bint-i Zeyd ibn-i Züheyr'e serkeşlik etmiş; o da, ona bir tokat atmıştı. Babası Zeyd, kızını beraberine alarak Resûlül-lah'a şikâyet etii. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem:
«Her hâlde ondan kisas'ını alırız.» buyurdu.
Bunun üzerine,' bu Âyet-i kerime nazil oldu. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem de:
«Biz, bir emir irâde, ettik. Allah da diğer bir emir irâde buyurdu. Şübhe yok ki hayır, Allah'ın irâde ettiğidir.» dedi.

**

Fahreddin-i Râzi Tefsiri'de, Hz. Ömer (radıya'llâhu anh)'in, "Ey Kureyşliler, erkeklerimiz kadınlarına hâkimdi. Medine'ye geldiğimizde, onların kadınlarının erkeklerine hâkim olduğunu gördük. Kadınlarımız onların kadınları ile içli-dışlı oldular. Bundan dolayı da kocalarına karşı serkeşlik edip baş kaldırdılar. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme gelip, **"Kadınlar, kocalarına baş kaldırıyorlar"** dedim. O da, kadınları dövmeye müsaade etti. Derken Hz. Peygamber'in hanımlarının odalarının etrafında, kocalarından şikayet eden birçok kadın görünmeye başladı. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem **"Yemin olsun ki bütün gece**

Muhammed ailesinin etrafında, herbiri kocasını şikayet eden, yetmiş kadın dönüp dolaştı. Halbuki sizler, o kadınlarını dövenlerin, hayırlılarınız olduğunu göremezsiniz" buyurdu ki bu, **"Hanımlarını dövenler, dövmeyenlerden daha hayırlı değillerdir"** demektir.

Başka bir hadis de bu hususu teyit etmektedir. "Biriniz karısını köle döver gibi dövüyor, sonra da günün sonunda onunla aynı döşekte mi yatıyor!.."

[Çelişkili ifadeler]

**

[Kurtubi Tefsirinde] Ebu Mansur el-Lüğavî der ki: Nüşûz, eşlerden her birisinin ötekinden hoşlanmaması demektir. Burada "ze" harfi yerine "sad" harfi geldiği takdirde, o zaman geçimi kötü olan kadın hakkında kullanılan bir fiil olur. İbn Faris der ki: Kadının nüşûz etmesi, kocasına karşı sert ve zorlu bir hal alması demektir Erkeğin nüşûz etmesi ise karısını dövmesi ve ona ağır davranması, ondan uzak durması demektir.

İbn Cüreyc der ki, bu fiilin kadın hakkında kullanılıp, son harfinin "ze" olması da "sad” olması da aynı anlamı ifade der.

TEZ MAHİYETİNDE BİR YORUM

Yukarıda kısaca değindiğimiz nuşûz meselesindeki sıkıntı, Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellemin razı olmadığı bir husus hakkında Allah Teâlâ’nın aksi bir emir göndermiş gibi olan beyânın çözümünde çeşitli zorlamalar vardır. Bu konuda orta yolu bulmak için şu düşünceler zikredilmek istendi.

a- Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem hevasından konuşmadığına, fiil işlemediğine göre inen bu ayet onun muradına uygun olmalıydı. [Bedir savaşından sonraki esirlerin fideye meselesinde uyarı yapılmıştı.]

b- Eğer bu ayet emir olsaydı ilk uygulayıcısı Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem olması gerektiğinden, O’nunda hanımlarını dövmesi gerekirdi. Halbuki

Tahrim Suresine konu olan vakıaya istinaden, böyle bir şey olmamış ve Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem bir ay uzlete çekilmiştir. Bu meyanda ayetin ifadesinde sahabe ve sonraki nesilde noksan anlamaya bir düştüğümüz görülmektedir.

Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin yapmadığı bir hususu, ümmetin uygulaması dinle alakalı olmayıp fıtrat, töre ve kültür ile alakalı olduğu üzerinden yorumlar yapılmalıdır. Yani dinle alakalı bir husus olarak kabul edilmemelidir.

c- Ayrıca ayetin وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ üzerinde siyak ve sibak itibarıyla belagat ve dil dilimi üzerinden yeniden inceleme yapılması ile manadaki emirin bilgi mahiyetinde olup olmadığı üzerinde tartışma yapılmalı, gizlenmiş olan kaideler varsa açığa çıkarılmalıdır. Ayetin manasında belki kadınlara uyarı şeklinde, **"eğer siz kadınlar serkeşlik ederseniz, erkekler size konuşurlar, olmadı mı yataklarınızı uzaklaştırırlar, o da olmadı mı sizleri dövmeye kalkışırlar, haberiniz olsun"** gibi manaya geldiği söylenilebilmektedir. [Bu mana nereden çıktı diyenler olabilir.] Eğer bu şekilde bir mana verilebilecek kaidelerin eski arap dil kullanımında benzerlerini bulunursa, ayetin ve Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin sebebi nüzuldeki irade-i ilâhiyyenin var gibi görünen açmazları da kapanmış olacaktır. Yukarıdaki şekilde bir mana veya benzerinin bulunmasıyla **"darb"** fiilinin unutulmuş manalarını bulup çıkarmak yerine, erkek fıtratının kadın üzerindeki tahakkümünün sert yüzünü açığa çıkarılmış olur. Bu şekilde ayet reformist kafadan da rahata erer.

d- Şimdiye kadar bu tür bir açıklama olmadı şimdi eski köye yeni adet getirildi mesabesinde olan bu tür düşünce tarzı içinde söylenecek söz ise Stanley Milgram deneyindeki **"Otoriteye boyun eğmek"** ve **"sıradanlık"** ilkesi ile bir önceki kültür ve bilgiye karşı uyum adına susmak, teyit ederek, aşmaya cesaret bulamamaktır. Bu nedenle ayetin şaz okumaları, sarf, nahiv ve belagat yönünden inceden inceye ehlince tekrar ele alınmalıdır. Çünkü Allah Teâlâ ve rahmet nebisi efendimiz salla'llâhu aleyhi ve sellemin gelecek nesillerde aşırı tenkite maruz kalacak bir

emir tebliğ etmeyeceğini bilmekteyiz. Bu nedenle dinin taabbudi ibadetleri yanında ahlaka yönelik hususlar arasında fahiş manayı andıracak durumların İslâm'ın temel dinamiklerini sarsacağını herkesten önce Allah Teâlâ bildiğine göre ayetin içerik ve manasında bizlerin yanlış anladığı apaçık ortadadır.

Bize göre ümmi kaynaktan gelen bir habere göre ayetin manasında erkeklerin zarar vericiliği haber verilmiş, emir derecesinde mana gözetilmemiştir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

NEFESLER

Erenler serveri, gerçekler piri,

Hünkâr Hacı Bektaş erleriyiz biz.

Balım Sultan, Abdal Musa şahımız,

Seyyid Ali Sultan gülleriyiz biz...

Kaygusuz Sultandır bir serdarımız,

Karadonlu Çan'dır türbedarımız,

Kamber Ali Sultan şehsüvarımız,

Necef deryasının gevheriyiz biz.

Sarı İsmail, Hacım'dır ulumuz,

Şah-ı Horasan'a çıkar yolumuz,

Muhammed Ali'den kokar gülümüz,

Oniki tarikin serveriyiz biz

Türâbi, üçlerin birisi oldu,

Yedilerle kırklar meclise güldü,

Horasan erleri azmedip geldi,

Muhammed Ali'nin kullarıyız biz...

***

Bu nefesler sizin için

Gel gönül gidelim aşk illerine,

Meramın yâr ise bir tane yeter..

Fikreyle kıldığın amellerine,

Heva-yı cehline efsane yeter.

Meyl-i dünya olup gel olma bednam,

Kim almış felekten muradınca kâm?

Ölüm var mı yok mu âhir ü encam?

Hakka ibâdete virâne yeter.

Türâbi özünü pây-i mâl eyle,

Erenler yolunda kesb-i hâl eyle,

Şu fâni dünyayı bir hayal eyle,

Konan göçtü kalan nişane yeter.

***

Vakit tamam oldu çilleler doldu,

Gel gezelim bizim elleri şimdi.

Hamdülillah maksud yerini buldu,

Seslendi muhabbet telleri şimdi.

Şükür kabul olduk Hak divanında,

Canımız kurbandır âsitanında,

Bir gece misafir Yıldız hanında,

Seyredelim Çamlıbelleri şimdi.

Sürelim dergâhda devranı, demi,

Derdimin dermanı, yâremin em'i...

Ziyaret edelim âb-ı zemzemi,

Akar Akpınarın balları şimdi.

Sıtkiyâ, göründü Çillehaneler,

Uyku görmez âhû gözlü sunalar,

Ah eder yavrular, ağlar analar,

Gözler şehzadeler, yolları şimdi...

UYANAMAYACAĞI UYKUYA YATANLAR

Bir tavsiye üzere teoloji ve felsefe üzerine ömrünü vermiş bir zatın video sohbetlerini seyrettim. Videoda ilahiyatın yıllardır bünyesinde çözmeye çalıştığı ve sonuçlandırmadığı birçok konuda konuşuldu.

Netice: çözüm yok, çare yok cevap yok olan şüphe ve çaresizlik.

İnsanların çözmeye çalıştıkları birçok konu aslında çözülmüyor. Uğraşıldıkça daha kararıyor. Aklı kullanın maşası ile meseleler tutuluyor mu, yoksa soğutuluyor mu belli değil.

Aklı kullanın demek, mesele çözmek ile algılanacağına, öleceğine bak sonunda insan ol/bul demek mi olduğuna karar verilmeden, sallana sallana bir dar koridorda, o duvardan bu duvara çarparak yürümeye benzeyen bu konuşmalar artık huzur vermiyor. Yani sohbeti eden/dinleyen insanın bir kazancı kafası karışması mı olmalı?

Hayat, gerekli olmayanı bırakmaktır. Bir mesele zuhur ederse öğrenirsin doğru ve yanlış yapar gidersin. [Çünkü doğruların doğru olmadığı bir dönemde yaşıyoruz. Senin doğrun ötekisinin yanlışı.]

İnsanın bilmediği bir kısım her zaman bulunmalıdır. Doğrusu da budur. Bu gibi durumlarda mistik veya tasavvuf terbiyesinin faydası çıkıyor. Ayrıca aşkı olan insanın zaten sorunu yok ki. [Kocakarının da inancı kulluktur. Felsefecinin en son bulduğu yer olan kulluğu, o Allah Teâlâ vergisiyle bulmuştur. **Aklını yoranların bulacağı sıradanlık noktası, kulluk.** Maalesef, filozof kul olmada yolda kalır. Soracaklarını son nefesine dahi bitiremez.]

Sorgulayıcı aklın en son sorguladığı kendi olduğunda, yine kesin cevabı yoktur. Çünkü düşünen insan kendini bir yere koymaktan hep korkmuştur. Hep bir ötesi vardır onun için. Bu nedenle bir insan için en güzel şey diğer bir insana huzur verebilmesidir. Huzuru artırmayan her şey kalp üzerinde bir kara nokta olur, gönlü karartmaya başlar.

Bu meyanda yıllardır söylenen meseleleri şöyle olsaydı böyle olmalıydı teknesinde ekşitmek yerine, insan için ne gerekliye gitmek doğru değil midir? Dinin naslarını aklın potasında müspet ve menfi cevaplamak ile din kendini değiştirmediği gibi, uğraşan insanı çok yorar.

Bunalım denilen marazın emareleri bu mudur?

Herşeyi çözmemiz gerekli diyen birçok akıllı insanların Ashab-ı Kehfin mağrasında uykuya daldıklarını görüyoruz. Kehf asahab-ı yedi kişiydi. Onlar üçyüzyıl sonra uyandılar. Burada uyumaya çalışan diğer insanların uyandığı görülmedi. Onun için bu mağaraya girmek ve uyumak hoştur. Ancak insan uyanamayacağı bu uykuyu neden taleb eder ki.

İhramcızâde İsmail Hakkı

SADO Taht (2015)

Saltanatın gölgesinde yaşayan insanların çilesini, entrikaları görmek açısından seyredeceğiniz filmde, iktidar ve sahiplerinin imrenilesi bir hayatlarının olmadığını, krallıktan da güçten de nefret edeceksiniz. Ayrıca filmde birçok ders verici hususlar bulunmaktadır. Tavsiye ederim

Süre: 125 dk

Yönetmen: Joon-ik Lee

Senaryo: Chul-Hyun Cho, Seung-hyeon Oh

Ülke: Güney Kore

Tür: Dram, Tarihi

Vizyon Tarihi:16 Eylül 2015

Dil: Korece

Müzik:Jun-Seok Bang

OyuncularKang-ho Song, Ah In Yoo, Geun-yeong Mun, Hae-suk Kim, Won-sang Park

Özet

1762 yıllarında geçen tarihi hikaye, öz babası tarafından mühürlü tahtadan bir fıçının içinde öldürülmüş olan Prens Sado'nun ölümü anlatmaktadır.

Yeongjo (1694-1776, r. 1724-1776) Joseon Hanedanlığı'nın 21. kralıdır. Sukjong'un ikinci oğludur ve abisi Gyeongjong'un yerini almıştır.

Kral Yeongjo oldukça derin bir Konfüçyüsçü ve çok sert, bilge bir hükümdardı. Kendisinin ve torunu Kral Jeongjo'nun hükümdarlığında 16. yüzyılın sonu 17. yüzyılın başlarındaki mücadelelerde Konfüçyüslük, ekonomik iyileşmenin temel noktasıydı.

Kral aynı zamanda, Amhaeng-eosa yani gizli hükümet müfettişi olarak atadığı Park Mun-su'ya verdiği değerle bilinirdi. Park, Yi In-ja'nın isyanını bastırarak büyük bir erdem kazandı ve ülke çapındaki yozlaşmış yerel liderleri kral adına tutukladı.

Önemli derecede üzücü olan tek olay ise hükümdarlığında oğlu **Veliaht Prens Sado**'nun zorunlu intiharıydı. **Sado muhtemelen akıl hastalığından acı çekiyordu. Saraydaki insanları rastgele öldürüyordu ve anormal bir sapkınlığı vardı.** Yeongjo oğlunu kendi elleriyle öldürmeyi reddetti ve Sado babası tarafından hayatının alınmasıyla ilgili emirlere karşı geldi. 1767 yılının sıcak bir ağustos gününde Sado, ahşap bir pirinç sandığının içine girmeyi emretti. Sekiz gün sonra Sado havasızlıktan öldü.

Dokuz yıl sonra Yeongjo öldü ve Sado'nun oğlu Jeongjo kral oldu. Yeongjo Donggureung'daki hanedanlık mezarlığına defnedildi.

Yeongjo ülkedeki Katolik faaliyetlere karşıydı. 18. yüzyıla kadar Katoliklik, Gangwon ve Hwanghae illerini ele geçirmeye başlamıştı. 1758'de Yeongjo, Katoliklik'i yok etmek için yasa dışı olduğunu ilan etti.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Yeongjo

Filmden

Sıradan insanların hayatında büyükler çocuklarını sevgiyle büyütür. Fakat kraliyet ailesinde çocuklar düşman olarak görülür. Nedenini biliyor musun?

- O ailelerin çocuklarını önemseyenlerden ne farkı var?

- Farklılar.

Jongmyo'yu her ziyaret ettiğimde ecdadımızın akan gözyaşı ve kanlarının sesini duyarım. Burası 40 yıl hüküm süren babama tahsis edilmiştir. Büyük Kral Sukjong. Bu ihtiyar adam karısını zehirle idam eden bir kraldı.

Bu, abim Büyük Kral Gyeongjong. İnsanların dediğine göre kral olabilmek için kendi abimi öldürmüşüm.

Senin fikrin nedir?

Kendi yararınıza olduktan sonra yapılabilecek şeylerin sınırı var mıdır?

Kendinizi üzmeyin.

Bu sarayda krallar, ülkesini koruma adına kendi kardeşlerini ve yeğenlerini öldürdü. Çocukları düşmanmış gibi büyütmenin anlamı budur.

Şimdi anladın mı?

Hele bir kral ol da anlayacaksın.

**

Anlam Öğretisi'nden bir içerik. Yoldan bir anlığına bile çıkılamaz. Bir anlığına bile çıkılırsa o doğru yol değildir. Gizlenen, görülmeyen ya da duyulmayana karşı erkek adam tetikte olmalıdır. Gizlenen kişiden daha aşikar bir şey yoktur. Küçük şeyden daha aşikar bir şey yoktur. Dolayısıyla erkek adam bir başına bile olsa tetikte olmalıdır.

- Geçti! - Geçti mi?

Geçti mi?

Doğrusu: **"Erkek adam bir şey görmese de duymasa da tetikte olmalıdır."** Bir kelimeyi de değil tüm cümleyi yanlış söyledi. Ne geçmesi?

Veliaht Prens, bir gün ülkenin temel taşı olmayacak mısın?

Bu ülkenin mahvolmasını istemiyorsan niye bu haldesin?

Baban, bu kitabı uykusuz kalıp senin için yazdı. Bunu bile zihninde tutamıyorsan ileride gerçek anlamda hangi kitaba çalışabileceksin?

Sen... bu yıl kaç kez kendiliğinden ders çalışmak istedin?

- Bir iki kez.

- Ne?

Majesteleri, nasıl olur da bir iki kez dersiniz?

Sözleriniz aşırı oldu. Hocam, kalbimde ne olduğunu bariz olarak biliyorum. Öyle mi?

Dürüstsün, çok dürüstsün. Ben senin yaşındayken ya kitap okuyamazsam diye kaygılanırdım. Sen böyle rahat bir yerde olduğun halde tembellik edip ders çalışmayı reddediyorsun.

Majesteleri sıkıcı klasiklerle pek ilgilenmiyor ancak söz konusu Batı'ya Yolculuk ve Su Hattı olunca- Veliaht Prens'in öyle kitaplar okumasına izin mi veriyorsun?

Kral hazretleri, öfkenize hakim olunuz. Bu çocuğun kabiliyeti var, biraz sabırlı- Şu çocuğun koyu tenine bakınca da öyle mi düşünüyorsun?

Tüm gün dışarıda oyun oynadığı için bu hale geldi. Oyun oynamak sana anlık zevk verir ancak ders çalışmak ömür boyu zevk verir. Daha kaç kez söylemem lazım?

Hâlâ öyle boş boş bakıyor musun?

**

Demin babanın Yeong Bin'in 60. yaşı için kutlama yaptığını söyledin değil mi?

- Evet.

- Sen de tazimde bulundun o zaman.

Evet. Büyükannen yalnızca bir cariye.

Yalnızca Kral ve Kraliçe için yapılan bir töreni nasıl ona karşı yaparsın?

Bu Konfüçyüs'çülük kaidelerine karşı gelmek değil mi?

Cevap ver, Prens.

Büyükbabam kral olmasaydı da yüzlerce, binlerce kez tazim edebilirdim.

Neden böyle dedin?

İnsan olduğu için Konfüçyüs'çülük meydana gelmiştir.

Nasıl Konfüçyüs'çülük kaideleri insandan önce olabilir ki?

Konfüçyüs der ki **"kaideleri öylesine yerine getirmeyin samimi bir kalple yerine getirin."**

**

O gün ben babamın samimiyetini gördüm.

Ağabeyin, Veliaht Prens Hyojang öldükten sonra kırk yaşını geçtiğimde sen doğdun. Yedinci Gün Ne kadar da mutluydum.

Kundakta olan seni veliaht tayin edip 2 yaşından itibaren krallık için yetiştirdim. O zamanlar bana gösterdiğin zekânı ve kabiliyetini asla unutamam.

Öyle olan sen kılıçla oyun oynayıp köpek resimleri çizdin. Ders çalışmayı reddettin. Dünya başıma çöktü sandım.

O yüzden mi beni saray görevlilerinin önüne bir kukla gibi oturtup işe yaramaz biri gibi gösterdin?

Seni iyi bir kral yapmak için yapmıştım onları.

Her hata yaptığında yüreğim ne kadar acıdı biliyor musun?

Bu nasıl benim hatam olabilir?

Krallığında saray görevlileri zayıflığımı yakalar diye endişe ettin hep.

Kral olamayan prensin kaderini bilmez misin?

Onların yardımını aldığım halde kral olamasaydım o anda ölürdüm.

Ben ölseydim, sen de olmazdın.

Ben de bu konuda seni anlamak için çok çaba sarf ettim.

Lakin senin katı yöntemlerin beni boğduğu için katlanmamın mümkünatı yoktu.

Ders çalışmak o kadar önemli bir şey miydi?

Gerçekten de o kadar önemli miydi Cahil bir hükümdarsan pantolonunun paçası görünse bile hakir görülürsün.

En çok da saray görevlileri tarafından.

Bu ülkede eğitim ulusal bir temeldir. Konfüçyünizm temeldir.

Neden o gece seni öldürmeyip öylece geri döndüğümü biliyor musun?

İnsan olduğu için Konfüçyüs'çülük meydana gelmiştir.

Nasıl ulusal temeller ve Konfüçyüs'çülük insanı ezen bir şey haline gelebilir?

Krallıktan da güçten de nefret ediyorum.

İstediğim tek şey bana sıcak bir bakışın ve sevgi dolu sözlerindi.

Nasıl oldu da sen ve ben böyle farklı yollara sapabildik?

Böyle bir olayı mı konuşmak zorundaydık?

Ben tarihe oğlunu öldüren baba olarak yazılacağım. Ve sen de kralı öldürmeye çalışan hain olarak değil de delirip babasını öldüremeye çalışan bir hasta olarak tarihe yazılacaksın. Ancak böyle oğlun hayatta kalabilir. Ben kral olmasaydım sen de Kral'ın oğlu olmasaydın böyle şeyler yaşanır mıydı?

Kaderimiz bu.

Sen Neden babanı bunu yapmak zorunda bıraktın?

Oğlunun ölümüne sebebiyet veren bir anne yaşayıp da ne yapacak?

Mezarımda ot bile bitmeyecek. Oğlum

**

EXPERİMENTER (2015)

Teröre ve Şehit haberlerine nasıl alıştırıldığımızı öğrenmek için bu filmi seyretmeniz gerekiyor.

Süre: 98 dk

Yönetmen: Michael Almereyda

Senaryo: Michael Almereyda

Ülke: ABD

Tür: Biyografi, Dram, Tarihi

Vizyon Tarihi:25 Ocak 2015

Dil: İngilizce

Müzik: Bryan Senti

Kelimeler: deney, radikal, tartışma, bilim adamı, bilim

Oyuncular: Winona Ryder, Taryn Manning, Peter Sarsgaard, Anton Yelchin, Kellan Lutz

Özet

1984'te hayatını kaybeden Yale Üniversitesi Psikoloji Hocası, ünlü psikolog Stanley Milgram'ın hikayesinin anlatıldığı filmin yönetmen koltuğunda Michael Almereyda oturmaktadır.

Milgram insanların otoriteye boyun eğmelerini araştıran Milgram Deneyinin ve dünya üzerindeki her hangi iki insanın birbirine en fazla altı insan kadar uzak olduğunu anlatan Six Degrees of Separation yasasının sahibidir. Kişinin davranışlarını belirleyen, karakteri değil; içinde bulunduğu durumdur." diyerek sosyal psikolojinin önde gelen isimleri arasında yer almıştır.

1961 yılında Stanley Milgram (Peter Sarsgaard) insanların başka bir odada,bir sandalyede bir yabancıya (Jim Gaffigan) elektrik şoku vererek düşüncelerini kontrol edebileceğini düşündüğü bir psikoloji deneyi tasarlar.

Merhametini göz ardı ettiği uygulamalarda, deneklerin çoğunluğu onlara söylendiği gibi hareket etmektedir, çünkü ölümcül elektrik şoku ne düşündüğünü ve uygulaması gerekenleri engellemektedir. Karısı Sasha (Winona Ryder) herkesin aksine ona ve deneylerine karşı çıkar.

Filmden

Deneyi bitirdik..

Tamam.

Şimdi gidip öğrenci ile konuşacağım. Sanırım bir miktar üzgün olabilir. Bu arada asistanım size bazı sorular soracak.

- Sakıncası yoksa.

- Elbette sorabilir.. Doktor Milgram?

Nasılsınız?

Şey size Hayır, teşekkürler.

- Size bazı sorular sormak istiyorum.

- Buyrun.

Yan odadaki adama yani öğrenciye neden şok verdiniz?

Gördüğünüz üzere, yarıda durmak istedim çünkü her şok verişinizde adam bağırdı.

Sesi acı çekiyor gibi miydi?

Evet.

Sizden deneyi durdurmanızı istedi mi?

Evet.

Deneyi durdurma hakkımız var mı?

Bilmiyorum.

Size dur dediği anda - neden durmadınız?

- Neden mi durmadım?

- Mm-hm.

- Çünkü Çünkü bana devam etmemi söyledi.

Neden acı çeken adam yerine devam et diyeni dinlediniz?

Çünkü çünkü bu deneyin bana bağlı olduğunu sanıyordum.

-Ve kimse bana dur demedi.

- Öğrenici size dur dedi. Doğru ama o ona denek diyebilir miyiz?

Kim bu adamın şoklandığı gerçeğinin sorumluluğunu kim alıyor?

Bilmiyorum.

Önünüzdeki anketin sorularını 6'dan 18'e kadar doldurur musunuz lütfen?

Buyrun kalem. Biraz tırstım. Gerginim. Yan odada Bay Wallace'a da açıkladığım gibi bu şoklama cihazı aslında laboratuvar deneyleri için küçük hayvanlar üzerinde kullanılıyor. Fareler, sıçanlar gibi. Görsel olarak aslında yanıltıcı olabiliyor. Aslında bu şoklama cihazının ayarları ile oynandı yani sizin deneyimlediğinizden bir miktar fazla hissediliyor.

İyi misin?

Evet iyiyim.

Pek bir şey hissedilmiyor. **Muhtemelen aynını ben de yapardım.** Görüşürüz.

Her deney, öğrencide bir uzlaşı sağlıyor. Denekten olanları gizli tutmasını istiyoruz ki kendinden sonrakilere ipucu vermiş olmasın. Yolun sonunda, daha tarafsız oluyoruz. Söylemek istediğim ilk şey yan odadaki adam aslında şoklanmadı. Gerçek olan, başta size uygulanan deneme şokuydu. Biz asıl olarak, tanımadığınız birinin canını acıtırken verdiğiniz tepkiyi incelemek istedik. Bu deney, emirlere itaat etmekle ilgili. Yan odadaki adam, ekibimizden bir çalışan.

Jim, artık çıkabilirsin.

Gerçekte hiç şok hissetmedi, keyfi yerindeydi. Sizi aptal yerine koymaya çalışmadık, tepkilerinizi incelemek istedik.

Hayvan herif. Ben ben çok endişelendim. Sandım ki Sen iyi bir adamsın. Canını sıkma, sorun yok.

Ama adama gerçekten şok sinyali gönderdiğini sandın. Adamın sesi soluğu kesildiğinde işte o anda endişelendim.

Devam etmek istemedim.

- Ama devam ettin.

- Evet ama istemeyerek.

Nasıl olduğunu gördün, durmak için nasıl savaştığımı.

Deneyin amacını senden gizleme nedenimizi anla. İnsanlardan gerçek tepkiler almak istiyoruz, anlatabildim mi?

Proje tamamlandığında, raporun bir kopyasını sana iletiriz. O zamana kadar, konuyla ilgili tek kelime etmemeni istiyoruz.

Potansiyel bir katılımcı ile konuşuyor olabilirsin. Şimdi gerçeği bildiğine göre, buraya gelip deneye katılmakla ilgili ne hissediyorsun?

Yani Artık gerçeği bildiğim için, umursamıyorum.

Geldiğiniz için çok teşekkür ederim. Bize vakit ayırdığınız için minnettarız.

**

> Stanley Milgram:
>
> 1933 Bronx doğumluyum. Babam Macar, Annem Roman. Yahudi göçmenler. Doğu Avrupa'daki milyonlarca insan gibi toplama kamplarına alınıp Naziler tarafından öldürülmek yerine çocuk yaşta ABD'ye gelip New York'ta bir aile kurmaları büyük şans. İtaat deneylerinin arkasındaki asıl neden de bu. Aradığım ipucu benim başıma bela olan şey.
>
> **Nasıl oldu da uygar insanlar yıkıcı, insanlık dışı eylemlere iştirak etti?**
>
> **Nasıl oldu da soykırım bu kadar sistemli, etkili biçimde uygulandı?**
>
> **Ve nasıl oldu da cinayetin failleri kendilerine katlanabildi?**

Kızım Michele, kıymetlim, -ki hikayenin bu kısmında henüz doğmadı- Okuldaki çocuklara: “babam bir psikolog ama uzanmış insanlarla konuşan türden değil” derdi O deneysel bir psikolog.

Milgram mı?

Milgram İbranice'de nar demek. Nar mı demek istedin?

İncilin yedi meyvesinden biri.

- Sen de benim gibi Yahudisin.

**

Beni buradan çıkarın!

Acıya dayanamıyorum!

Adamın canı yanmış gibi görünüyor.

Kalıcı bir doku hasarı yok.

Evet ama şokların insana ne yaptığını biliyorum. Ben elektrik mühendisiyim, daha önce çarpılmışlığım var. Şok geçirirsiniz, hele de bir akımın daha geldiğini biliyorsanız. Üzgünüm.

Mutlak surette devam etmeniz gerekmekte.

Etmiyorum, hele de dışarı çıkarın diye bağıran bir adam varken.

Başka seçeneğiniz yok.

Nedenmiş o?

Buraya kendi irademle geldim. Bir araştırma projesine katkım olacak sanmıştım. Ama eğer can yakacaksam ya onun yerinde olsaydım.. Hayır, devam edemem. Şimdiden çok ileri gittim bile. Çok üzgünüm.

Ağlayabilirim. Beni pataklamak istiyor gibi baktı bana. Anlıyor musun, ağlamaktan bahsediyorum. Çünkü bütün gün "Yanlış" "Zzzzt" sesinden başka bir şey duymuyoruz. Bütün gün oturup senin çığlıklarını dinliyorum?

Ne var ben de seni dinliyorum.

Nereliydi?

Danimarkalı mı?

Hollandalı.

Evet ama onu durduran memleketi değil mesleğiydi. Elektrik işi yapıyor.

Hmm. Herkes seni etkilemek istiyor

- neden bilmem.

- Mm-hm. Ama neden?

Neden herkes, -büyük çoğunluk- son düğmeye kadar gidiyor?

Neden Hollandalı adamın meydan okuması standartların dışındaydı?

Görüşünü aldığım tüm psikolog ve psikiyatrlar sonuna kadar tıkır tıkır giden bir kişi bulmakta zorlanacağımız konusunda hemfikirdi.

**

Neredeyse her deneyde başlıca sonuçlar hep aynıydı. Tereddüt ettiler, iç çektiler, titrediler ve sızlandılar ama son düğme olan 450 volta ilerlediler

"Tehlikeli Şiddetli Şok XXX", çünkü kibarca ilerlemeleri söylenmişti. Sonuçlar ürkütücü ve düşündürücü. Amerikan toplumunda oluşturulan karakter tipinin, vatandaşlarını, kötü niyetli otoriteye tepki olarak gaddarlıktan ve insanlık dışı muameleden muaf tuttuğu söylenemez.

**

26-27 Mayıs 1962. Dört gün sonra, Adolf Eichmann Kudüs'te infaz edildi. Eichmann, soykırımın mimarı, milyonlarca Yahudi'nin katlinin sebebi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Arjantin'e kaçtı.

1960'ta Mossad tarafından yakalanıp yargılandığında Ricardo Klement takma adıyla ailesiyle beraber yaşıyor, Mercedes-Benz'de çalışıyordu tamamlanmış tercümeler, 887 sayısının Almanca çevirisini göndermek için..

Eichmann suçlarını inkar etmedi, hiç bir suçluluk ya da pişmanlık göstermedi. Sadece verici görevi gördüğünü söyledi.

"Üstlerimin talimatları dışında büyük ya da küçük hiç bir şey yapmadım" dedi

**

Beşik bir uçurumun üzerinde sallanır ve sağduyumuz bize varoluşumuzun iki ebedi karanlık arasında kısa bir ışık çakmasından başka bir şey olmadığını söyler.

**

Solomon E. Asch. Harvard'da bitirme tezimi okudu, Princeton'daki Gelişmiş Çalışmalar Enstitüsü'nde özenle ve sefilce asistanı olarak çalıştım.

Çizgi Deneyi'ni Asch yaptı değil mi?

Yıllar önce. **Bugün görev aldığınız çalışma, çizgi uzunluklarının algıya etkisini irdeliyor**. Gördüğünüz gibi, numaralı kartlarımız var ve her kartın üzerinde bazı çizgiler var. Göreviniz çok basit. Soldaki çizgiye bakıp sağdaki 3 çizgiden hangisinin soldaki ile aynı boyda olduğunu bulmak. 70'lerde çektiğim bir kayıt. 6 katılımcıdan 5'i bizim adamımız. Beyaz tişörtlü olan tek gerçek denek kendi cevabını açıklamadan önce herkesin cevabını duyuyor.

- İki.

- İki.

– İki.

– İki. İki. Çok güzel. Diğer karta geçelim. Beyler soru aynı.

– Üç.

– Üç.

– Üç.

– Üç. İlk bir kaç turdan sonra, gruptakiler yanlış çizgileri seçiyor.

– İki.

– İki. Denek, gözüyle gördüğünü inkar ederek grubun etkisinde kalıyor. İki. Çok güzel. Teşekkürler. Sosyal bilimler dilinde, bu deney**, "Grup Baskısının Muhakemedeki Değişim ve Bozulma Üzerindeki Etkisi"** olarak biliniyor.

– Ne başlık ama. Deney Asch'i üne kavuşturdu –sosyal bilimciler arasında– Deneyin çizgilerle alakalı oluşu beni hep rahatsız etti. İnsani olarak daha manalı şeyler yapmak istedim.

**

Stanley, neden itaat etmenin olumsuz yönleri üzerinde durmak istiyorsun?
Neden itaatin yıkıcı gücüne odaklanıyorsun?

İtaat her zaman bir kötülük aracı değildir. Son hikayeye bakarsak, sanırım hemfikiriz. sizi bu ülkeye getiren, zorbalığın gücünü gördüğümüz, benzersiz canilikteki hikayeye.

Deneyin bana neden pis şeyler hissettiriyor?

Bu sonuçları almayı beklemiyordu. Şartları değiştirmeyi denedi, böylece insanlar itaat etmeyi reddedecekti.

Bütün zaman Üzgünüm, bu biraz ürkütücü. 780 deneğin içinden, bir tanesi bile yerinden kalkıp kapıya gidip çığlık atan adam iyi mi diye bakmadı. Bir tanesi bile.

Sasha okuluna, yani Smith College'a sosyal hizmet eğitimi için geri döndü. Neredeyse 2 sene önce Anormal ve Sosyal Psikoloji Dergisi'ne gönderdiğim itaatle ilgili ilk çalışmam Harvard Sosyal İlişkiler Bölümü'nde asistan profesör olarak işe başlamamın hemen ardından nihayet 1963'ün Ekim ayında yayınlandı.

Harvard'da çalışmaktan dolayı kendimle böbürlendim mi?

Doktoramı burada yaptım, Harvard gidilebilecek en güzel okul. **Denekler küfürler etti, titredi, kekeledi, dudaklarını ısırdı, tırnaklarını köküne kadar yedi.. bunlar karakteristik tepkilerdi, istisna değil. Bu davranışlara rağmen, çoğunluk boyun eğdi.**

**

Hile yapmayı nasıl haklı buluyorsunuz?

Ben bunu bir ilüzyon olarak görüyorum, aldatmaca değil. Anlamsal denebilir, ama ilüzyon?

Bilirsin.. ilüzyonun meydana çıkarıcı bir özelliği vardır. İllüzyon, açıklayıcı olmak için sahnelenir bazı anlaması güç gerçekleri açığa çıkarır. Ama yine de izlemek için bilete para ödersiniz. İzlediğiniz bir oyundur, bilirsiniz.

Denekler, gerçek olmadığını bilmiyordu.

Onları kandırdınız.

Merhaba, bugün kötü niyetli otoriteye körü körüne itaat hakkında bir deney yapacağız. Sizden, bu makinayla, yan odadaki kişiye acı dolu elektrik şokları gönderiyormuşsunuz gibi davranmanızı istiyorum. Bunun ne kadar sahici olacağını düşünüyorsunuz?

Düşünsenize, gerçekten, deneklerinize elektrik veriyorsunuz. Psikolojik şoklar.

– Ve kaygılar

– Hayır metodik olarak, bir yıl boyunca. Eğer gerekçelerin hayal gücün kadar sağlam olsaydı,, bunun yanlış bir benzeşim olduğunu anlardın. Kierkegaard'ın dediği gibi, "düşünürden paradoksu alın – sizin bir profesörünüz var."

– Asistan bir profesör

Şu an için, Dr. Milgram ve bendeniz tek asistan profesörleriz. Doğru.

Şu an asansördeki beyefendi gizli çekimin yıldızı. Asansöre giren şu beyaz tişörtlü adam, mantolu kadın ve sonradan binen diğeri; hepsi ekibimizin elemanları sırtlarını dönüyorlar bireyselliğini korumaya çalışıyor. ama azar azar saatine bakıyor ama aslında duvara doğru birazcık dönmesi için bahanesi oluyor. Aslında doğru. Neredeyse bütün işimde birazcık ilüzyon vardır. Anlaşılan bu adam daha önce de grupta bulunmuş. Gizli kamera bir referans noktasıdır, bunu inkar edemem.

Yale'de başlayıp Harvard'da bitirdiğim Kayıp Mektup Tekniği'nde bunu açıkça görebilirsiniz.

Birinin bulması için, damgalı pullu ama postalanmamış bir mektup bırakın. Kaldırıma, bir mağazanın içine, telefon kulübesine koyun. Mesela park etmiş bir aracın cam sileceğinin altına "arabanın yanında buldum" notuyla koyun. Bütün mektuplar aynı posta kutusuna yazılmış olsun. Ama mektuplar 4 gruba ayırılıp üstlerine 4 farklı alıcı ismi yazılsın. Komünist Parti Dostları Nazi Partisi Dostları, Medikal Araştırma Topluluğu ve Bay Walter Carnap. Hepsi de hayali isimler. Şayet birisi yeterince merak edip zarfı açar da okursa, içeriğinde Max'ten Walter'a yazılmış ve yaklaşan bir toplantıyı bildiren zararsız bir mesaj görecek.

Carnap. [Eşi benzeri olmayan bir isim. Ünlü filozof Carnap gibi mi acaba?]

İki hafta içinde, her 4 isim için 100'er kayıp mektup dağıtıldı Medikal Araştırma Topluluğuna 72 tane mektup ulaştı, Bay Walter Carnap'a 71 tanesi ulaştı, Ancak Komünist Dostlar'a sadece 25 tane, ve Naziler'e de yine 25 tanesi ulaştı.

Buradan şunu çıkarmamız mümkün; Amerikan halkı, komünizmden ve Nazilerden pek haz etmiyor. Açıklanabilir ve rahatlatıcı sonuçlar, şaşırtıcı değil. Ama neden bir adım ileriye gitmeyelim?

Taketo Murata, bir başka öğrenci, yeni bir grup mektup kaybetmek için Kuzey Carolina'ya Charlotte ve Raleigh'e gidiyor. Mektuplar adreslere ulaştığında, yüzdeler beklediğimiz

tahminleri yine doğruluyor. beyazların yaşadığı mahallelerde beyazlara yazılan mektuplar daha sık postalandı. Siyahlara yazılanlar da siyah mahallelerinden postalandı. Çeşitlilik.

Worcester, Massachusetts'te alçaktan uçarak kayıp mektuplar bırakması için tek kişilik uçakla bir pilot tuttum. Mektuplar ağaç dallarına, havuzlara, çatılara düştü. Bütün fikirlerim parlak değilmiş demek. Ana sayfada değil, çok tuhaf. Buldum. Onuncu sayfada. Tamam. Uh **"Yale deneyi, zulmetmekten rahatsız olanların yine de durmadan zulmettiğini gösterdi"** Gazetede birinin ismini görmek tuhaf, ama belki alışmalıyım.

"Deneyler, 24 farklı deneysel durum altında çalışıldı" Bin değil miydi?

Muhabirle yarım saatten fazla konuştum ağzımdan çıkan tek bir laf göremiyorum.

"Doktor Milgram, 1933'ten 1945'e kadar, milyonlarca insanın sistematik emirler nedeniyle katledildiğini söyledi.

"Gaz odaları inşa edildi, ölüm kampları himaye edildi, ölüm aletleri işgüzarca imal edildi, aynı şekilde cesetler üretildi."'

Böyle yazıyor. Bu gazeteyi okuyan var mıdır?

**

Muhtemelen alınganlığın zirvesindeyim, bu doğru ama "Amerikalı Psikolog" dergisinde **"Araştırma Etiği Üzerine Bazı Görüşler: Milgram'ın İtaat Üzerine Davranışsal Çalışmasına Cevap"** başlıklı bir makalede saldırıya uğrasan ne hissederdin?

Psikiyatristler, bu odadakilerin çoğu, 500 volta kadar sınırlanmış bir tahminle bin kişiden birinin levhaya şok ileteceğini öngördüler. Labaratuvarda olan şeyler keşfedildi; önceden planlanmadı. Ama umdun, birilerini endişelendireceğini biliyordun.

– Mmm.

– Baskı, aslında.

– bir parçasıydı.

– Aslında her Aşırı stres. Her deney, tahmin edilemez, başarısızlık ihtimali olan, sonunun ne zaman geleceği belli olmayan bir süreçtir.

Belirsizlik, heyecanın bir parçasıdır. Etik. Etik anafor. İtaatin psikolojik işlevleri ile alakalı bir takım sorulara cevap almak istedim. Şartlar şekil verirken, savunma mekanizması da şarta bağlar. **İnsanı itaat etmeye iten duygusal etkenler. Savları olan ahlaki bir öğretici olarak, bilimin, ahlaki kişiliğimizi güçlendirmesi gerektiğini söylemeliyim; azaltması gerektiğini değil. İnsanları, diğerlerine işkence yapmaya zorladınız.**

– Hayır.

– Ne yapacaklarını gör Hayır hayır hayır. Bu benim görüşüme aykırı. Kimse zorlanmadı, tamam mı?

Denekten bir eylem gerçekleştirmesi istendi. Komut ve sonuç arasındaki sürede yaşananlar bireyseldir. Vicdan ve irade söz konusu ise, kim itaat eder ya da etmez. **Toplu cinayete taammüden katılımın olduğu bir laboratuvar incelemesinde mağduriyeti nasıl eşitlersin anlamıyorum.**

Mağduriyet mi?

Bak Deneyler tamamlandığında bütün denekler bu anketi doldurdu. Burada bir kaç örnek var. Yüzde 84'ü deneye katıldığı için memnun olduğunu söyledi. Yüzde 15'i iyi ya da kötü bir şey hissetmedi. Yüzde 1,3'ü olumsuz hissetti. Yüzde 1,3. Beşte dördü bunun gibi deneylerin daha çok yapılmasını önerdi. Ve yüzde 74'ü deney sayesinde insan eylemlerini şekillendiren durumlar ve kendi benlikleri hakkında bir şeyler öğrendiklerini söyledi. Çalışmadan bir yıl sonra, Muhtemel olumsuz etkilerden zarar görebilecek deneklerle çalışması için Paul Errara isimli bir psikiyatr görevlendirildi. Bu yeni bir deney değil. Burada hiç bir hile yok. Bazı şüpheleriniz olduğunu anlayabiliyorum.

- Evet.

- Evet. Bu, bir bilgi aktarım toplantısı. İkincil etkileri belirlemek için burada bulunuyoruz. Bize ne hissettiğinizi söyleyin. Bunun amacını bilmek isterim. İnsan doğası hakkında birşeyler öğrenmek. Amaç buydu. Professor Milgram?

Umuyorum Kalpten umuyorum ki, bu deneyin bir parçası olmamış olmayı tercih etmiyorsunuzdur. İlginç bir yaşam deneyimi. Birinin canını yakmış gibi hissetmiyorum sonuna kadar gittiğim için de kendimi anlayamıyorum.

- Kendimi suçlu hissettirdi.

- Mm-hm. Kahve içmemiz gerekmez mi?

Evet. Kocama anlattım. Biliyorum anlatmamam gerekirdi. Ama bana söylenen her şeyi yapmıyorum zaten. Kocam, **"yerinde olsam şokları vermezdim, redderdim"** dedi. Ağlamak istedim ama gülmeye başladım.

- Galiba hem ağladım hem de güldüm.

- Oldukça ürkmüştüm, titriyordum, bennn Aslında ben de kelime çiftlerini anımsamaya çalıştım devreyi açmış olsalardı ben bu şokları almak zorunda olmazdım. Kişinin, yaptığı her şeyin içindeki duygu ya da fikirlerden kaynaklandığını düşünme eğilimi vardır. Kahve almadınız. Kahve içer misiniz?

- Evet.

- Süt ya da şeker alır mısınız?

- İki şekerli.

- Sütlü şekerli lütfen. Evet, teşekkürler. Bazen bireyin eylemleri kendini içinde bulduğu duruma göre değişiklik gösterir. Ve bu deneyde, durumun gücü kişisel gücünüzü yendi. Ben anlayışlı bir kişiyim. Tamam mı?

Zeki bir insanım. Bana gerçeği söyleyin acı bir gerçek olsa bile sizinle işbirliği yaparım ama bana yalan söylemeyin. **Amaç, bilimi geliştirmek, bir şeyler öğrenmek. Eğer aldatmak zorundaysanız, belki de bu tarz deneyler yapmamalısınız. Bakın, diğerlerini kandırabilirsiniz ama beni kandırmayın.** Errara ve davetli deneklerle yarım düzine toplantı yaptık. Toplantılar, az katılımlı, bol karmaşalı ve sızlanmalıydı ama hiç kimsenin zarar görmediği, kimsenin travma yaşamadığı sonucuna vardık.

**

Artık kitabını bitirmen lazım. Yayınla ya da yok et değil mi ama?

Aslına bakarsan,"Küçük Dünya Deneyi"yle uğraşmaktan kitaba bakamadım.

Küçük Dünya Deneyi için, Kansas ve Omaha'lı insanlardan Massachusetts'te yaşayan birine paket kargolamalarını istedik.

Talimatlar basitti. Hedefte tek kişi vardı: Massachusetts'te yaşayan Jacobs isimli bir borsa simsarı. Dosyayı bir arkadaşına, akrabana ya da tanıdığı birine zincirleme gönderebilirsin ancak mutlaka gönderilmek zorunda ve ipucu şu ki, sadece ismiyle bilinen birine gönderilecek. Bir liste ve süreci izlemek üzere Harvard'a geri postalanması için ücretsiz cevap zarfları var. İşe yarayacak mı?

Bilmiyoruz. Omahalı kadın, dosyayı Iowa'da bankacılık yapan lise arkadaşına gönderiyor. bankacı, Massachusetts'li bir yayıncıya, yayıncı, Sharon'da yaşayan bir tabbaka, tabbak Sharon'da yaşayan metal işçisi üvey kardeşine, kardeş bir dişçiye, dişçi matbaacıya, ve matbaacı da Bay Jacobs'a gönderiyor. Zincirde yedi halka var. Zincir ortalaması, aslında 5,5 halka içeriyor. Ömrünüz boyunca karşılaşacağınız ya da karşılaşmayacağınız birbirinden farklı milyonlarca yabancı ile sizin aranızda altı katmandan daha az bir ayrımın varlığını tespit ettik. Bu iletişim ağının yapısını kavradığımızda, toplumun yapısı hakkında daha iyi bir sentez yakalamayı başardık. Bu ortak insanî şikayet, belki de mutlak olarak savunulmamıştır. Paramparça olmuş, yabancılaşmış ve yalnız kalmışlık hissi. Detaylandırmama gerek yok değil mi?

Bükreşte 16 yaşındayken yaşadığım şeyler işte. Cinayetler, işkenceler, terör.

- Bunları nereden çıkarıyorsun şimdi?

- Konu ile ilgili. Adamın Harvard'daki kadro başvurusu reddedildi. Trajediye biraz derinlik vermek istiyorsun. Tam olarak öyle değil. Çünkü, katlanması zor ama İnsanları mezbahalara götürüp canlı canlı et çengellerine astılar. Karınlarını tıpkı bir sığır gibi deştiler. 5 yaşında bir oğlan çocuğu. Bağırsaklarının dökülmesini izlediler, kan gölünü, notlar yazıp cesetlerin üstüne iğnelediler. "Helal gıda" Serge bana bir ders verdi Gerçeklik hakkında mı?

Savaş esnasında Romanya'daki kıyım hakkında. Demir Muhafız insanları kor ateşlerde yaktılar, binalardan attılar. Kocanın işinin oldukça önemli olduğunu söylememim cezbedici yolu ve de vakitli. <u>Çünkü teknikler değişir, kurbanlar değişir, ama soru aynıdır. Tüm bunlar nasıl meydana geldi?</u>

Nasıl kurumlaştılar?

Cezayir Savaşı, işkenceler. Sizin Amerika'da bu olanlardan haberiniz var mı?

Evet, elbette. İtaat deneylerini Avrupa'da yapmalısın Stanley. Fransa, Almanya. Yinele. Farklı olur mu?

- Sanmıyorum.

- Kim finanse eder ki?

Deneyler ahlaka aykırı. Hatırladın mı?

Kadro yoksa, fon da yok. Ya Bilimsel Etik Kurulu?

Etik Kurulu, evet Normalde Etik Kurulu'na başvuru yapmadan bu deneyleri yapamazsın. Kitabını bitirdikten sonra Stanley itaat deneylerinden ayrılmak istiyor, neden olmasın?

Bir kayanın altındaymışsın da çirkin yaratıklar görüyormuşsun gibi bir haldesin, çirkinlerle yüzleşmeliyiz. Diğer deneylerin, mektuplar, haritalar, zekice ve umut verici ancak itaat deneylerine devam etmen lazım.

**

Her sabah metroya yürüyüp şehre giden trene biniyorum. Bu rutin hoşuma gidiyor. Günün görevi: Yerel bir otobüse binip, otobüs hareket halindeyken, yolcuların duyabileceği kadar yüksek sesle, en sevdiğiniz şarkıyı söyleyin. İstek şarkı var mı?

Sözleri bildiğiniz kadarıyla ama yüksek ve net bir sesle. Biriyle eşleşin. Eşlerden şarkı söylemeyen notlar alsın, sonra rolleri değişin. "Eeee yani?" diyebilirsiniz. Şarkı söylemeyi herkes becerebilir. Ya da "ben şahsıma münasırım, uyumlu biri değilim" Ve yahut "Bu çok aptalca, şarkı söylemek dünyayı değiştirmez" Sizden istediğim şey bu. Otobüse binip şarkı söyleyin. Şimdi gidin, hemen, haydi! Mırıldanmak yok.

**

Sıradaki konuğum New York Şehir Üniversitesi Lisansüstü Merkezi'nden bir psikoloji pofesörü. Kendisi etkileyici bir kitap yazdı, huzur bozucu bir kitap. **"Otoriteye İtaate Deneysel Bir Bakış"** Harper & Row yayınevi tarafından yayınlandı. Lütfen oldukça yaratıcı, ihtilaflı sosyo psikolog Stanley Milgram'a hoşgeldin deyin.

Doktor Milgram. Yani 450 voltluk elektrik veren denekleriniz şokların gerçek olduğunu mu sandı?

– Yüzde 65'i.

– Mm. Ancak özellikle sadist ya da agresif insanlar değillerdi. Yale Üniversitesi civarında yaşayan ortalama bir Amerika vatandaşının tipik örnekleriydi. Deneyi New Haven'da yapacaktık itaat etme oranı oldukça sınırlı olacaktı sonra deneyi Berlin'de yapacak, ve itaat oranını oldukça yükseltecektik. Yol masrafından kâr ettiniz demek?

Açıklığa kavuşturmama müsade edin. Deneyi 60'ların başında yaptınız değil mi?

1974 senesindeyiz ve kitabınız ekranlarda. Neden böyle?

İnsanların otoriteye direnecek becerileri yok. Deneyin bize öğrettiği şey tam olarak bu. Fakat insanlar bunu duymaya hazır değil. Deney, sosyal düşüncede bir tür çatlak, donukluk olduğunu, ahlaki değerlerin askıya alındığını açıklıyor.

Size yöneltilen eleştiriler –ahlaki sapmanın sizde olduğunu söyleyen eleştiriler– hakkında ne düşünüyorsunuz?

Eleştirilerden biri, deneylerin son derece duygusuz, hilekâr olduğu yönündeydi. Bir diğeri deneylere ahlaken itici ve aşağılık dedi.

"Milgram şok makinasının diğer ucundaydı" Deneylerde belirgin bir kalite var, Franz Kafka'nın romanlarındaki gibi. Kafka derken?

Deney, şeyi düşündürüyor insan doğasının işlenebilirliğini. Kötülük ya da fevrilikten bahsetmiyorum, kesin bir işlenebilirlik. Gönüllülerin yüzde 65'i itaat etti. Ahlakî sorumluluk

hisseden kalan yüzde 35'i hareketlerinin sorumluluğunu aldı ve emirlere karşı koydu. Kalıcı doku hasarı yok. Bu senin fikrin. eğer devam etmek istemiyorsa Talimatları öğrenciden alıyorum. Deneye göre devam etmeniz gerekiyor. Başka seçeneğiniz yok. Rusya'da olsak dediğiniz doğru olabilirdi, Amerika'da değil. Fakat denekler arasında itaat etme, boyun eğme yaygın olarak gözlendi. Siz söyleyin, "Bunu yapamazdım, bunu asla yapmazdım." Montaigne ne demiş?

> "İçimizde daima iki kişi var. İnandığımızdan kuşkulanıyoruz, ve kınadığımız şeyden kendimizi kurtaramıyoruz."

Deneylerimden bir diğeri. NY Üniversitesi lisansüstü öğrencisi Hank, **"Kalabalık Kristali"** adı verilen deneyde, var olmayan bir şeye, havadaki sabit bir noktaya bakıyor. Paydaşları çoğalttığınızda, meraklarını uyandırdığımız için yukarı bakan insanların sayısı katlanarak artıyordu. Bu esnada, Otoriteye İtaat sekiz dile tercüme edildi ve ulusal kitap ödülüne aday gösterildi.

**

24 Ekim 1974, 16:25

Sheila Jarcho, J-A-R Nasıl yazıldığını biliyorum Stanley C-H-O, Zihin haritaları projesi için çalışıyor ve gelip 500 adet bastırılan merkezi haritada yapılmış hataları söylüyor. bir araştırma asistanı olarak kapasitesinin tamamını sergilediği yüz ifadelerinden anlaşılıyor. Gözlerim birbirine gerçekten bu kadar yakın mı?

> Bütüne bakınca, kadınlar da erkekler de kendi fotoğraflarını irdelerken hayli acımasız oluyor. İnsanlar kendi görüntülerini yargılarken, kibir faktörü sıradanlıktan çıkıyor. İtaat Deneyleri'nden sonra her şeyin biraz heyecanını yitirdiğinden, işinin, yaptığın her şeyin, saman alevi gibi bir anda bitmesinden rahatsız oluyor musun?

Doğrusu şu ki; hakimiyet fikrine yatırım yaptın ve bunu başımıza kakmaya da bayılıyorsun. Benim, diğer öğrencilerin hatta karının bile.

– Ben mi?

– Evet sen. Burada çalışıyorum çünkü maaş alıyorum, söylediğin çok komik. Sheila, neyin var?

Kocan ne yapmanı söylüyorsa yapmaya devam et. Öğrencilerim olmadan yapamıyorum. Saman alevi mi?

Kaç kişi üstesinden gelebilir ki?

Bir takım psikolojik deneyler yaptım ama aklımda hâlâ Broadway müzikali yazmak var. 16:27. Paul Hollander, bronz tenli ve formda, Massachusetts'ten geliyor. Bronz tenli, formda ve zavallı. Çok üzgünüm Paul. Bir evlilik daha heba oldu.

– Böyle olacağını bilmeliydim.

– Korkunç, berbat. İyi görünüyorsun ama. En kötüsü de, karımın, kızımla aramıza – bir Berlin Duvarı inşa etmiş olması.

– Oh.

– Ofisin güzelmiş.

– Bir Harvard değil tabi ama teşekkürler. Harvard, buranın yarısı kadar bile bir oda vermezdi sana böylesi büyüleyici bir sektere de. Nerde iş varsa orda çalışıyorum. Eee benim fotoğrafımı da çekmeyecek misin?

Düşünüyorum. Bir an kendini yenilmez hissedip sonrasında değersiz hissettin mi?

Hem evet hem hayır. Kamera, göstermek istediğiniz şeyi çeker. Kameraya pasif bir kayıt cihazı diyemeyiz bilakis kaydettiği insanları aktif şekilde etkisi altına alır. Stanley Milgram mı?

Nasıl bu denli yaşlandım ben?

Şu Kierkegaard sözü neydi?

"Hayat daima sadece geriye doğru bakıldığında anlaşılabilir."

**

24 Ekim 1974, 16:29

Paul Hollander'le görüşmem, İtaat Otoritesi'nin Almanca baskısını getiren kuryenin içeri girişiyle yarıda kaldı. Kapağında kaba saba dikenli tel resmi var. Tanrım! – Adın ne?

– Thomas Shine. Deneyime dahil olmak ister misin?

Bilmem ki. Sadece fotoğrafını çekmek istiyor. Herkes katılıyor.

– Tamam, önce bir imza alayım.

– Tabi. Fotografik imgelerin teyit edilmemiş gücü ilgilisi çekiyor. Peki. **"Hayat geçmişe bakarak anlaşılabilse de yalnızca geleceğe doğru yaşanır."**

Bu zaman zarfında, **"Tanıdık Yabancı"** üzerinde çalışıyorum.

Tren peronunda bekleyenlerin fotoğrafları çekiliyor. Fotoğraflardaki her figüre numaralar veriliyor. Fotoğraflar çoğalıp öğrenciler, figürleri takip ediyor. Selam, NY Üniversitesi'nde okuyorum, Şu anketi doldurmak ister misiniz?

– Peki.

– Ayrıca, şu insanlardan her hangi birini daha önce gördünüz mü?

Hayır.

– Peki bu?

– Aa bu benim. Evet. Başka birini tanıyor musunuz?

İsmen değil. Çoğu katılımcı, günlük rutinlerinde görüp de daha önce konuşmadıkları kişilerden ortalama 4 tanesini anımsadılar. Tanıdık yabancılar**. "Sosyometrik yıldızlar"** Figürler sadece yüzleri anımsamıyor, aynı zamanda tahmin de yürütüyorlar. Bu yabancıların nasıl hayatlar yaşadıklarını işlerinin ne olduğunu merak ediyorlar. **Başka bir yerde karşılaşsalar, ya da bu rutinden bir sebeple sıyrılsalar, birbirleriyle konuşurlar, aslında birbirlerini tanıyorlar.** NY Üniversitesi'nde ders veriyorum ve seni burada hep görüyorum, merak ettiğim şeyler var. Seni gözüm ısırıyor. Hangi bölümdesin?

Sosyal psikoloji. **"New York şehri koca bir laboratuvardır."** İngiliz olduğunu bilmiyordum. İngilizsin değil mi?

– Evet.

– Sanırım bu aksan gerçek.

– Sizi TV'de gördüm.

– Günaydın Amerika'da.

– Bir yerden gözüm ısırıyor demiştim.

– Elektrik şoklarıyla – insanlara işkence ediyor.

– Doğru değil. Hakkında çok şey söyleniyor. Kitabımı okudunuz mu?

Sen?

Çok istiyorum ama henüz fırsatım olmadı.

– Sorun değil.

– Hakkındaki eleştirileri okudum. Epey çok eleştiri vardı. Times dergisindeydi değil mi?

Acımasız. Evet öyle, acımasızcaydı. Kitabım bir ödüle aday gösterildi ama kimin umrunda?

Neden önyargılarınızdan sıyrılmıyorsunuz?

Ne?

Bayan sizi kızdırmak istemem. Sadece iyi günler, tamam mı?

Abe, seninle tanışmak güzeldi. Kitap hakkında yazılanları okuduğumda sarsıldım, Times'daki röportajda da. Sonrasında kitabın kendini ve bilimsel yayınları okudum ve derin derin düşündüm.

– Derin derin?

– Evet. Bu irdeleme, gerçekleştirdiğiniz deneyleri ve sonrasını kurgusal biçimde işleyen yüksek nitelikli, nezih bir yetişkin Tv programı yapma fikrini doğurdu. Karakterlerim için bir başlangıç noktası olacaksın ve bazı durumsal sahneler için. Ben bunu sakladım. Nasıl sararmış gördün mü?

Stan, afedersin, yardımın gerek. İsminin etimolojisini, nereden geldiğini merak ediyorum. Milgram İbranicede "nar" demek. İncil'in yedi meyvesinden biri. Yahudiyim, sormaya çalıştığınız buysa.. Elma da İncil'deki diğer meyve değil mi?

incir, üzüm. Zeytin, tabi eğer meyve ise?

Hannah Arendt, Kötülüğün Sıradanlığı, My Lia Katliamı, hepsi ama hepsi arasındaki paralelliği, bağlantıyı gösterdiğinizde herhalde nereli olduğunuz anlaşılıyor. Teklif ettiğim dramaya karşı çok ciddi bir önerim olduğu için buraya geldim.

**

> Temelde, insanlar üçe ayrılır. Deneyin bunu gösteriyor.
> Birşeylerin olması için uğraşan insanlar, olan biteni izleyen insanlar, "ne oldu" diye soran insanlar.

Değil mi?

Ben bir senaristim, çok belli, bilim adamı değilim. Çalışman, temel insan inançlarını açığa çıkaran bir başlangıç noktası. Danışmanlık ücretini aldın.

**

Kötülüğün Sıradanlığı.
Sorumluluk almıyorum.
Sorumluluğu sen alıyor musun?

Sorumluluğu ben alıyorum. Yanlış say. Cevap verilmezse yanlış olarak kabul ediliyor. Düğmeyi çek, kahretsin! Hadi düğmeyi çek! Bay Dahlquist, bu sizin işiniz. Yapmam. Bu şekilde kimse birşey öğrenemez.

Kadın ve erkelerin, ne olursa olsun, varlığım dünyaya tamamen daldığında insani tepkiler verdiğine dair şüphelerim oldu. İnsanlar bütünü görmek yerine daha ziyade küçük parçalarıyla ilgileniyor.

Bir iş bölümü var ve insanlar, küçük, sınırlı, uzmanlaşmış işler yapıyor, ve yukarıdan gelen yönelndirmeler olamadan hareket edemiyoruz. Buna "Agentic Hâl" diyorum. insanların kendi kendini idare hakkını erteleyip, akla uygun bir otoritenin, bir başka kişinin idaresine girmesi. Bay Dahlquist, kuralları kabul ettiniz. Agentic Hâl, bir "mağaza polikası"dır. "İşimi yapıyorum" ya da "Bu benim işim" ve ya "Kuralları ben koymuyorum" "Bunu burada yapmıyoruz." "Emirlere uyuyorum." "Kanun böyle" "Agentic Hâl"de kişi, kendini diğerlerinin isteklerini gerçekleştiren bir araç olarak görür. Asker, hemşire, yönetici. Oyuncu. Şirket çalışanı hatta akademistenler ve sanatçılar.

– Devam et lütfen.

– Tanrım. Tanrım.

– Mr. Dahlquist?

– İki dakika sesini kes! Şimdi, dayan! – Hadi, hadi – Orospu çocuğu!

Kişiler seçim yapabilir. İtaatkar olmayı seçebilir. Ancak seçiminizi bir kez yaptınız mı geri dönüşü imkansızdır.

**

Piaget'i tercüme ettiğimi hatırlıyor musun?

Çocuk gelişimi için çizgiyi aştım. gelişme çağındaki çocuğun, var olan ve var olabilecek şeyler arasındaki mesafenin varlığını farketmesi önemli bir noktadır.

Bana öyle geliyor ki, eşimizi seçerken gerçekliğimizi de seçiyoruz.

Ne demek bu?

Evlilik bir fantezi değildir.
Yo yo yooo Doğru.
Bir seçimdir. Seni seçtiğimi bil. Her gün seni seçiyorum.

**

1984. 1984 benim için önemli bir yıldı. Ders ücretlerim zirve yaptı. Tüm dünyada itaat deneylerimi anlatmam istendi, tabi ki Orwell'in kahin kitabıyla ilişkililendirerek. O kitap ki, insanların kendilerini düşünmekte pek de iyi olmadıkları totaliter bir dünyayı anlatıyor. Kim açıklayabilir?

Nedenini kim söyleyebilir Aptallar gerekçeler sunar Zekiler asla denemez

1984 yılı aynı zamanda öldüğüm yıl. 51 yaşındaydım.

Afedersin?

Derhal doktoru görmemiz lazım. Ben Stanley Milgram. Kimliğim. Sanırım ellinci kalp krizimi geçiriyorum. Dr. Heissenbuttel Geçen sefer beni tedavi eden doktor. Bunu doldurmanız lazım. Agentic kişilik. Belirli bir durumun gereklilikleri sunulduğunda kimse ne yapıp yapamayacağını kestiremez.

2008'de, Santa Clara Üniversitesi'nde bir profesör, itaat deneylerini yineledi ve neredeyse aynı sonuçları aldı.
Gönüllülerin yüzde 60'ı öğrencisine şok dalgalarını verdi.
Deneyler, 2010'da "Le Jeu de la Mort", Ölüm Oyunu isimli bir Fransız realiti şovunda uygulandı. Katılımcılar canlı yayın yapan bir tv stüdyosuna alındı, Yüzde 80'i sonuna kadar ilerledi. Alexandra Milgram, Sasha, Riverdale'deki dairemizde yaşıyor.
Çocuklarımız, kendi çocukları ile birlikte Boston ve Toronto civarında yaşıyor.
Sasha tekrar evlenmedi.
İtaat deneylerinden, neredeyse dünyadaki tüm psikoloji kitaplarında bahsedildi.
İtaat deneyimin videosu West Point'teki her sınıfta izletildi.
Yöntemlerim ve sonuçlarıma meydan okunmaya devam edildi, küçümsendi, açıklanmaya çalışıldı.
Dünyaya zorbalığın salındığı, şiddetin sistematik ve teyit edilen eylemlere dönüştüğü her an İtaat deneyleri, cevapsız sorulara yeni pencereler açması için konuşulur oldu.
Biz kuklayız diyebilirsiniz.
Algı süresi ve farkındalığı olan kuklalar olduğumuzu düşünüyorum.
Bazı zamanlarda ipleri görebiliyoruz ancak farkındalığımız özgürlüğe giden yolda ilk adımımızdır.

"MİLGRAM DENEYİ" İLE 7 MADDEDE İÇİNİZDEKİ İŞKENCECİ İLE TANIŞIN!

Arslan Ural Karabağlı

30 Aralık 2014

"İnsanların çoğunun muhakeme yeteneğinin olmaması, muktedirler için ne büyük bir nimettir''

Adolf Hitler

Tanıdığınız bütün insanların bir gün gelip acımasız birer işkenceciye dönüşeceğini söylesek ne düşünürdünüz?

Dehşet verici değil mi?

Ama ne yazık ki aynı zamanda bir 'gerçek!'

Nasıl mı? Adı Milgram olan bir deney aracılığıyla içinizdeki işkenceciyle tanışmaya hazır olun..

1961 yılında sıcak bir Temmuz günü Yale Üniversitesi'nin eski kampüsündeki tarihi yapılardan biri sıradışı bir trafiğe sahne oluyordu. Giriş katındaki laboratuvara sırayla alınan gönüllü denekler de, onları denek olarak istihdam eden uzman da, birazdan başlayacakları sosyal deneyin, 20'nci yüzyıl psikoloji tarihinin en ünlü, en tartışmalı deneyi olacağını ve insan doğasıyla ilgili muazzam sorulara kapı aralayacağının henüz farkında değildiler.

Aşağıdaki galeri Cemal Tunçdemir'in (www.amerikabulteni.com) sitesindeki yazısından hazırlanmıştır.

Kaynak: http://amerikabulteni.com/2014/12/18/sir...

1-) Solomon Asch'in 'Uyumluluk' Deneyi

Deneyi yöneten Stanley Milgram, Harvard Üniversitesi'nde sosyal psikoloji alanındaki doktorasını kısa süre önce tamamlamış ve Yale Üniversitesi'nde sözleşmeli asistan profesör olarak işe başlamıştı.

Doktora dönemindeki temel ilgi ve araştırma alanı 'uyum'du. Nitekim, doktora tezini de psikoloji profesörü Solomon Asch'ın 1951 tarihli ünlü 'uyum' deneyi üzerine hazırlamıştı.

Asch'ın deneyinde, bir grup deney işbirlikçisi ile bir denek yer alıyor. Denek, içinde yer aldığı grubun tamamının kendisi gibi denek olduğunu sanıyor ama aslında sadece kendisi denek. Diğerleri deney ekibinin üyeleri. Ve Profesör Asch, gruba iki ayrı kart gösteriyor. Birinci kartta tek bir siyah çizgi yer alıyor. İkinci kartta ise farklı uzunluklarda üç ayrı siyah çizgi yer alıyor.

Asch, gruba tek tek birinci karttaki çizginin, ikinci karttaki çizgilerden hangisiyle aynı uzunlukta olduğunu söylemelerini istiyor. Soru önce işbirlikçilere soruluyor. Denek kasten en sona bırakılıyor. Ve bütün işbirlikçiler aynı yanlış çizgiyi gösteriyor. Sıra asıl deneğe geldiğinde, aslında hangi çizginin doğru olduğunu apaçık gördüğü halde, kendinden öncekilerin tamamının gösterdiği yanlış çizgiyi o da gösteriyor. Asch, insanların önemli bir kısmının, kendi başınayken doğru olduğuna inandığı şeyi, yanlışta ısrar eden bir grubun içinde açıktan söyleyemediğini belirleyecekti.

2-) Adolf Eichmann Yargılandığı Dava, Milgram'ı Harekete Geçirir

Milgram, Asch'ın deneyindeki bireysel bulguların, toplumsal düzeyde ve hatta ulusal boyutta bir karşılığı olup olmayacağını merak ediyordu. Zihninde kıvılcımı yakan, 11 Nisan 1961 günü başlayan bir mahkeme oldu. Arjantin'de yakalanan Nazi SS subayı Adolf Eichmann,

İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudi toplama kamplarındaki işkencelerinden dolayı Kudüs'te yargılanıyordu.

Yargılanan eski Nazi subayı Eichmann, son derece soğukkanlıydı ve kötü bir insan olmadığına inanıyordu. Çünkü, Nazi hiyerarşisinde karar alıcı değildi ve bütün yaptığı kendisine emredilen şeyleri yapmaktan ibaretti.

Eichmann'ın aslında özel olarak Yahudi nefretine sahip olmadığının anlaşılması ve yaptığı onca zalimlikten suçluluk duygusu duymaması, psikolojik açıdan bir çok soruyu gündeme getiriyordu. Davayı izlemeye dünyanın her yerinden gazeteciler akın etmişti.

Bunlardan biri de New Yorker dergisi adına Kudüs'e gelen Yahudi kökenli New Yorklu politik teorisyen Hannah Arendt'ti. Arendt'in daha sonra 'Eichmann in Jerusalem (Eichman Kudüs'te)' adıyla kitaplaşacak yazı dizisinin son cümlesi, sosyal psikolojinin en çok atıf yapılan terimlerinden birine dönüşecekti. Arendt, Eichmann'ı, 'kötülüğün sıradanlığı'nın vücut bulmuş hali olarak niteleyecekti.

Arendt, kötülüğün sadece zalim ruhlu insanlar tarafından yapılan bir fiil olmadığını, şartları sağlandığında ve yeterli motivasyonla sıradan insanların da korkunç zulümleri soğukkanlılıkla yapabilecek potansiyele sahip olduğunu savunuyordu.

Otoriteden emir alan, sonuçlarını çok da düşünmeden emri yerine getirebiliyordu. Nazi toplama kamplarından sağ çıkanlardan biri olan yazar Simon Wiesenthal da, 1988 tarihli, 'İntikam değil Adalet' adlı kitabında, Eichmann'ın ruh halinin, dünyanın, 'masa başı zalimlerinin de varlığının farkına varmasına yardımcı olduğunu' belirtiyordu.

Zulmetmek, psikopatlara, fanatik sadistlere özgü değildi. Emirleri sorgusuz sualsiz yerine getiren sıradan bir insan da zalimleşebilirdi.

Nitekim, Eichmann'ı kaldığı hücrede ziyaret edip günlerce gözlemleyen altı psikolog da, Nazi subayının her hangi bir akıl veya ruh sağlığı problemi bulunmadığını tespitin yanı sıra arkadaşlarına ve ailesine düşkün son derece normal ve sosyal bir kişiliğe sahip olduğunu belirleyecekti.

3-) Kariyer ve Terfi Beklentisi Zalime Dönüştürüyor

'Kötülüğün sıradanlığından söz eden yazar Hannah Arendt, Eichmann'ın zulüm emirlerini rahatsızlık duymadan yerine getirmesindeki motivasyonlarından birinin de kariyerinde yükselmek olduğuna da dikkat çekecekti.

Eichmann'ı yönlendiren ana saik Nazi ideolojisi değil, profesyonel kariyer endişesi ve terfi beklentileri, amirlerinin gözüne girme isteğiydi. Eichmann, sadece emirleri yerine getirdiğini ve böylece sadece emirlere değil kanunlara da uyduğunu dile getirerek, yaptığı zulümlerden

sorumlu tutulamayacağını ifade ediyordu. Eichmann, tek başına bir şeyi değiştirebilecek güçte olmadığını da dile getiriyordu.

Arendt, netice olarak, Nazı subayının başkalarına zulmetmekten zevk alan bir sosyopat veya fanatik olmadığını, ancak, muhakeme yerine klişelere dayalı bir düşünme biçimine sahip, yüksek seviyede bir ahmak olduğunu yazacaktı.

Arendt, 'sıradanlık' derken, bu subaylarca yapılan korkunç kötülüğü kastetmiyordu. Sadece muhakeme yeteneği olmayan her hangi sıradan bir insanın bile nasıl korkunç bir zalime dönüşebileceğine dikkat çekiyordu.

Küçük kişisel çıkarlarına odaklanmış, terfi derdindeki insanlar, nasıl büyük bir zulmün dişlisi haline geldiklerini farketmiyorlardı bile. Bireysel olarak zararsız ve normal bir hayat yaşadıkları halde, topluluk olarak ahlaksız ve zalimce bir yıkıcılığın parçası olabilen insanlar için kullanılan "Little Eichmanns (Küçük Eichmann'lar)" tabiri de sosyal psikoloji literatürüne Eichmann'a atıfla girecekti.

4-) Milgram Deneyi

Hannah Arendt'ın oldukça tepki gören tespitlerinden etkilenenlerden biri de 28 yaşındaki Stanley Milgram'dı. İşte bu genç psikolog,1961 yılının Temmuz ayında Yale Üniversitesi'ndeki tarihi deneyine başlarken, şu temel soruya cevap arıyordu: Sıradan hayat yaşayan zararsız bir insan, kendisi gibi bir insana zulmetmekte, acı çektirmekte ne kadar ileri gidebilir?

Bu sorunun cevabını bulmak için bir elektro şok makinesi geliştirdi. Ve Yale Üniversitesi'nin bulunduğu Connecticut eyaleti New Haven şehrindeki yerel gazetelere, bir öğrenme yöntemi deneyi için gönüllü yetişkinler aradıkları ilanı verdi. Başvuranlar arasından normal bir mesleği olan ve normal bir hayat yaşayan yetişkinleri denek olarak seçti.

Deney odasında her defasında biri deney yöneticisi kılığında olan üç kişi bulunuyordu. Aslında denek gibi davranan diğer kişi de işbirlikçiydi. Denek, odadaki tek denek olduğunu bilmiyor, diğer kişiyi de denek sanıyordu. Beyaz bilim adamı önlüğüyle deney yöneticisi rolünü oynayan, kura çekeceklerini ve iki kişiden birinin öğretmen diğerinin öğrenci olacağını söylüyordu.

Tabii ki kurada hile vardı ve deneğe öğretmen rolü çıkıyordu. Denek bir paravanın arkasına oturtulan öğrenciye elektro şok kablolarının bağlanmasına bizzat nezaret ediyor ve şokun fiziki etkisini hissetmesi için de deney başlamadan deneğe 40 voltluk hafif bir şok

uygulanıyordu. Öğrenci rolü oynayacak işbirlikçi sandalyesine bağlandıktan sonra denek paravanın öbür tarafındaki elektro şok makinesinin başına oturtuluyordu.

Milgram deneyi Otoriteye boyun eğmek 1

Elektrik şoku veren makinede 15'den 450'ye kadar çeşitli voltaj seviyelerine ait düğmeler vardı. Ayrıca bu düğmeler de 'hafif şiddetli (75–120 volt), 'şiddetli (135 – 180 volt arası)' gibi etiketlerle gruplandırılmıştı. 375 volt ile 420 volt arası 'tehlikeli' diye gruplandırılırken, en yüksek şok seviyesi olan 435 – 450 volt arası 'XXX' şeklinde etiketlendirilmişti.

Denekten, diğer tarafta elektro şok makinesine bağlanan öğrenciye elindeki kağıttaki kelime eşleme sorularını sorması istendi. Yanlış cevapta öğrenciye elektrik şoku vermesi ve her yeni yanlış cevapta da bu şokun voltajını 15 volt artırması istendi. Denek, paravanın öbür tarafındaki öğrencinin her yanlış cevapta gerçekten de elektrik şokuna maruz kaldığını sanıyordu. Ama gerçekte öğrenciye her hangi bir şok verilmiyordu.

Deneğin her voltaj artırımında öğrenciden duyduğu acı çığlıkları ise önceden kaydedilmişti ve teypten çalınıyordu. Voltaj derecesi yükseldikçe, öğrencinin çığlık derecesi de yükseliyor, belli bir voltajdan sonra paravanı yumruklamaya başlıyor ve kalbinin sıkıştığını haykırıyordu. Belli bir voltajdan yükseklikte ise öğrencinin sesi ve tepkisi tamamen kesiliyordu. Bu aşamada bir çok denek, deneyi durdurup, öğrencinin iyi olup olmadığını kontrol etmeleri gerektiğini söylüyordu. 135 volttan sonra, bazı denekler, deneyin amacını sorgulamaya başlıyordu. Ancak çoğunluk, sonuçlardan sorumlu tutulmayacakları garantisi verilince, öğrenciye şok vermeye ve artırmaya devam ediyordu.

Milgram deneyi Otoriteye boyun eğmek 2

Denek, deneye son vermeleri gerektiğini söylediği her anda, yöneticinin 4 aşamalı sözlü uyarısına maruz kalıyordu. Deney yöneticisi rolünü oynayan kişi, şok vermekte tereddüt eden deneğe ilk olarak, 'lütfen devam et' diye sesleniyordu. Ardından, 'deney, devam etmenizi gerektiriyor' diyordu. Eğer yine tereddüt gösterirse, 'devam etmeniz çok önemli' deniyordu. Son olarak, 'başka seçeneğiniz yok, devam etmeniz lazım'uyarısı yapılıyordu. Bu son uyarıdan sonra da denek, deneye devam etmeme iradesi gösterirse, deney sonlandırılıyordu. Aksi halde deney, öğrenciye verilen şokun voltajı450 volt olana kadar devam ediyor ve bu seviyede 3 kez elektro şok uygulanıyordu.

Deney başlamadan önce, Milgram, deneklerin çoğunun bir başkasına 150 volttan fazla elektrik şoku vermeyi reddedeceği tahmininde bulunmuştu. Yale Üniversitesi'ndeki bir grup psikiyatrist ve psikolog arasında yaptığı ankette de, deneklerin sadece yüzde 1'inin 450 volta kadar çıkacağı tahmini yapılmıştı. Ama öyle olmadı. Herkesi şok eden bir sonuç ortaya çıktı. İlk deney grubunda bulunan 40 denekten 26'sı, yani yüzde 65'i, acı içinde bağıran öğrenciye

kulaklarıyla duydukları halde, otoriteye itaat ederek 450 voltaj uygulamaya kadar çıktı. Daha da vahimi, deneklerin tek biri bile, 300 volt seviyesinden önce deneyi bırakmadı.

Deneklerin çoğunun, paravanın öbür tarafındaki kişi acılar içinde çığlık atarken, büyük bir stres ve huzursuzluk yaşadıkları belli oluyordu. Kiminde terleme, kiminde elini, dudağını sıkma gibi vücut hareketleri oluşuyordu. Ama buna rağmen, otoritenin emrine itaat edip voltajını artırarak şok vermeye devam ediyorlardı.

5-) Milgram'a Göre Sonuçlar Ne Anlatıyor?

Milgram, 'İtaatin Riskleri' başlıklı makalesinde, deneklerin kötülük yaptıklarını düşünmediklerine dikkat çekiyor. Bir zulmün parçası olan sıradan insan, sadece görevini yaptığını düşünüyor. Böylece, içinde herhangi bir nefret ve düşmanlık hissetmeden de muazzam bir yıkıcılığın parçası haline gelebiliyor.

Ahlakın temel ilkeleri ile çatışan bir hareket yapmaları istendiğinde, çok az insan bu emre direnebiliyor. Bir hiyerarşinin ve otoritenin emrini yerine getirdiğini düşünen kişi, oluşan zalimlikten kendisini sorumlu görmüyor. Milgram'a göre bu itaatin zararlı sonuçlarının oluşmaya başladığı kritik eşik. Bu eşiği geçen kişi her kötülüğü yapmaya hazır hale geliyor.

Yine deneğin, öğretmen rolünü kurayla kazandığını düşünmesi de çarpıcı bir detaydır. Yani, denek, aslında elektrik şoku verilecek öğrenci de olabilirdi. Bu durumda, yan odada elektrik şokuyla acı çeken kişinin kendisi de olabileceğini bildiği halde, hiçbir empati hissi yaşamadan otoriteye itaate devam ettiler.

Milgram, sonradan deneyini, itaatin farklı varyasyonlarını test ettiği daha izole faktörlerle de tekrarladı. Bir varyasyonda, deneyi daha az bilimsel görünen bir mekan ve ortamda yaptı. İtaat oranı yüzde 48'e kadar düştü ancak hala çok yüksek bir orandı.

Bir başka varyasyonda ise deney yöneticisi rolünü oynayan deneğin yanı başında oturmak yerine telefonla yönetti. Odada otorite figürü olmayınca, deneklerin sadece yüzde 21'i 450 volta kadar çıktı. Milgram, odada otorite olmayınca, bazı deneklerin voltajı her yanlış soruda 15 volt artırmak yerine daha düşük voltajda şok verdiklerini gözlemledi.

İlginç bir başka varyasyonda ise deneğin yanı başında, bir yerine en az 2 otorite figürü yer aldı. Bu iki otorite figürü, voltaj yükseldikçe, kendi aralarında deneğin de duyabileceği yükseklikte, devam edip etmemeyi tartıştı. Bu varyasyonda, tek bir denek bile devam etmedi.

Yine, öğrenci ile denek arasındaki mesafe de sonucu etkileyen bir başka faktördü. Şok verdikleri öğrenciyi gözleriyle de gören deneklerin sadece yüzde 40'ı itaate devam edecekti. Kurbanı görmek, empatinin gücünü artırıyordu.

Cinsiyetin de çok fark oluşturmadığı tespit edilecekti. Kadın denekler de erkek deneklerle neredeyse aynı oranda otorite emirlerine itaat sergileyerek zulmü sürdürüyordu. Tek fark, kadınların kendi iç dünyalarında çatışma yaşadığı daha belirgin gözlemlenebiliyordu.

6-) Philip Zimbardo, "Herkes bir işkenceci olabilir"

Stanford Üniversitesi psikologlarından Philip Zimbardo, Milgram deneyindeki bir başka ayrıntıya dikkatimizi çekiyor:

Milgram'ın araştırmasıyla ilgili sorulacak soru, 'normal insanların çoğunluğu neden böylesi bir kötülüğü yapabiliyor?' sorusu değil, 'açıkça acı çeken birine acı vermeyi reddeden itaatsiz azınlık ne yaptı?' sorusudur. Deneye devam etmeyi reddedince, bu zulmü durdurmak için müdahalede bulundular mı? Acı çeken mağdurun yardımına koştular mı? Hayır! İtaatsizlikleri bile 'onaylanma' endişesi çerçevesindeydi. Koltuklarından kalkmadılar bile. Oturmaları istenen sandalyede kibarca oturup, otoritenin onlara çıkmalarını söylemesini beklediler.

Philip Zimbardo Hapishane Deneyi - 1. Bölüm

Zimbardo kendisi de, 1971 yılında yönettiği ünlü bir deney ile, iyi insanların şartları uygun bir ortama bırakıldığında diğer insanlara muazzam kötülükler yapabileceklerini gösterecekti. Stanford Üniversitesi'nde kurulan bir hapishane ortamındaki denek öğrencilerin yarısına gardiyan, yarısına da mahkum rolü verildi. Deneklerin rollerine kısa süredeki uyumu Zimbardo'nun kendisini bile şaşırtacaktı. Gardiyan rolündekiler kısa sürede sert, zalim birer işkenceciye dönüşürken, mahkumlar ise otorite, işkence ve istismarı kabullenen birer zavallıya dönüşecekti. Zimbardo, 'Lucifer Etkisi' adlı kitabında, öğrencilerin kişilikleriyle rolleri arasındaki mesafenin kayboluş hızını farkedince korkudan altıncı gününde deneyi sonlandırdığını anlatıyor.

7-) Otoriteye İtaat

Milgram Deneyi, ilk olarak 51 yıl önce 'Journal of Abnormal and Social Psychology' adlı bilimsel dergide yayınlandı. Çok büyük yankı yaptı. Çok tartışıldı. Milgram, deneyin sonuçlarını ve düşüncelerini, 1974 yılında yayınladığı, 'Obedience to Authority (Otoriteye İtaat)' adlı kitabında topladı.

New York Times gazetesi, Milgram deneyini duyurduğu haberinde, ''Kim bir köle gibi kendine her emredileni yapıp, milyonları gaz odalarına gönderebilir?'' diye soracak ve ''Herhangi birimiz'' yanıtını verecekti. "İnsanların çoğunun muhakeme yeteneğinin olmaması, muktedirler için ne büyük bir nimettir'' diyen Hitler bu gerçeğin farkındaydı belki de…

İngiliz fizikçi ve edebiyatçı C.P. Snow, "insanlığın uzun ve iç karartıcı tarihine baktığınızda, itaat adına işlenen korkunç suçların, isyan adına işlenenlerden çok daha fazla olduğunu görürsünüz" diye yazıyor. Milgram, hepimizin içinde, açığa çıkmayı gözleyen itaatkar bir Nazi toplama kampı subayı olduğunu gösterdi.

Otoriteye İtaat kitabında şöyle yazdı Milgram:

"Milyonlarca siyahın ülkeye getirilip köle yapılması, Amerikan yerli nüfusunun imhası, Japon kökenli Amerikalıların toplama kamplarına tıkılması, Vietnamlı sivillere napalm kullanılması, demokratik bir toplumun otoritesince, toplumun itaati sağlanarak gerçekleştirildi".

THEY LİVE / Yaşıyorlar (1988)

Önemli mesajları olan bir film
Seyretmeyenler için

Yönetmen: John Carpenter

Senaryo: Ray Nelson, John Carpenter

Ülke: ABD

Tür: Aksiyon, Korku, Bilim-Kurgu, Gerilim

Vizyon Tarihi: 01 Mart 1990 (Türkiye)

Süre: 93 dakika

Dil: İngilizce

Müzik: John Carpenter, Alan Howarth

Nam-ı Diğer: John Carpenter's They Live | They Live!

Oyuncular Roddy Piper ,Keith David, Meg Foster , George 'Buck' Flower ,Peter Jason

Özet

Hayatını sürdürebilmek için yolu büyük şehre düşen John bir inşaatta çalışmaya başlar. Orada tanıştığı arkadaşı onu yaşadığı mahalleye götürür ve John orada korkunç bir keşif yapar. Tüm dünyan uzaylılar tarafından istila edilmiştir… Ve tek sahip olduğu onları görebildiği gözlüğü ve tüfeğidir.

Genel Yorum:

– Öngörülerine göre 2025 yılında tüm dünya gizli mesajlar aracılığıyla kontrol altına alınacak. 2011'deyken bunun ne etkili boyutlara ulaştığını görebilmek zor değil. Yeni neslin TV, internet başında kuruyup gittiğini görmek içler acısı… Facebook'taki büyük bir sayfa milyonlarca kişiyi kontrol edebilecek düzeye ulaştı. TV haberleri ne derse koyun diye tabir edilenler çobanına 'itaat et'memek için bir gerekçe göstermez. Şöyle bir dünyaya yukarıdan bakın: İnsanlar sabah-akşam aynı saatlerde iş telaşı içindeler, kimileri ekran karşısında zombiye dönmüştür, kimileri taraflı bir gazetenin her dediğine inanır vb… Zombilerin Şafağı filminde de benzer bir eleştiri vardı, günümüz insanların ruhsuz birer bedene dönüştüğünü vurguluyorlardı. They Live'da da buna benzer bir olay var. Olayı öyle bir eleştirmişler ki bu hale gelebilmemiz için ancak uzaylıların kontrolü altında olmamız gerekiyor, yani kendi kendimizi bu hale getirmemiz trajikomik halde deniliyor. Film bir bakıma 'uyanma projesi' amacı taşıyor denilebilir.

– Dergi, afişlerdeki gizli yazılar dahihaneceydi. İndirim ilanını görür görmez geceden sıraya giren kişileri ekranlarda sıkça görmüşüzdür. Bunu iyi bir şeymiş gibi gösteren kanallar ayrı bir mesele zaten. Gerçekten de sanki bir güç insanları kontrol altına almayı hedefliyormuş gibi… Dikkat ettiyseniz genelde tezgahtarlar, alışveriş yapanlar, kuaföre para döken kadınlar uzaylı olarak gösteriliyor. Efendimiz olan şeyin para olduğuna vurgu yapılıyor. Uzaylılar falan hikâye, ama şu bir gerçek ki "Onlar yaşıyorlar, biz uyuyoruz!"

Eleştiriler için
https://eksisozluk.com/they-live–40500

THE PERVERT'S GUİDE TO IDEOLOGY
Normüstü İnsanın İdeoloji Rehberi (2012)

Filmden

Seni aldatmak için dillerini kullanıyorlar. Zehir dudakları üzerinde. Ağızları, acı ve lanetlerle dolu. Gözlerinde Tanrı korkusundan eser yok. Liderlerimizin kalplerini ve beyinlerini aldılar. Zengini ve güçlüyü yanlarına aldılar. Gerçeği görmememiz için bizi kör ettiler. İnsan ruhu baştan çıkarıldı. Neden aç gözlülüğe tapınıyoruz?

Çünkü görüş sınırlarımızın dışında bizi onlar besliyor. En yüksektekilere kadar, doğumdan ölüme kadar onlar, bizim sahibimiz. Bize sahipler. Bizi kontrol ediyorlar. Onlar bizim efendilerimiz. Uyanın! Onların hepsi etrafınızda.

**

Bazen televizyon izlediğimde kendimi kaybediyorum. Kendimi büyük bir yıldız gibi hissediyorum. Ya da kendi şovumu yapıyor gibi hissediyorum. Ya da kendimi haberlerde limuzinden inerken hayal ediyorum. Yapmam gereken tek şey ünlü olmak. İnsanlar beni izliyorlar. Ve beni seviyorlar. Asla yaşlanmıyorum ve asla ölmüyorum.

**

Detroit'de karım ve iki çocuğum var. Onları 6 aydır görmüyorum. Çelik fabrikaları insanları kovuyorlardı. Sonunda battılar. Çelik fabrikalarında çalışmayı bıraktık. Kendilerine ne verdiler biliyor musun?

Zam.

Altın kural: Altına sahip olan adam kuralları koyar.

Bir fabrika daha kapatırlarsa kahrolası yabancı arabalarını mahvedeceğiz.

– Biraz daha sabırlı olmalısın.

– Artık sabrım kalmadı.

Tüm mesele sanki çılgınca bir oyun gibi. Seni başlangıç çizgisine koyuyorlar. **Oyunun adı: Hayata karşı yarış!**

Herkes kendisi için çabalıyor ve senin de aynı şeyi yapmanı bekliyorlar.

Yapabileceğin her şeyi yap. Ama unutma ki; ben de seni mahvetmek için en iyisini yapacağım.

– Peki nasıl başaracaksın?

– Para için ağır işler yapıp şansımın dönmesini bekleyeceğim.

Amerika'ya inanıyorum. Kuralları takip ediyorum.

**

İçgüdülerimiz farklı bir şekilde yönetiliyor. Bilinç altımızda yapay olarak kandırılarak yaşıyoruz.

Eylem, sekiz ay önce, olayı kaza sonucu fark eden küçük bir grup bilim adamı tarafından başlatıldı. Fakirler ve alt sınıflar büyüyor. Adalet ve insan hakları yok oluyor. Acımasız bir toplum yarattılar ve biz kasıtsız suç ortaklarıyız. Kural koyma amaçları, bilinci yok etme altında yatıyor. Bizi transa geçirdiler. Bizi kendimize ve diğerlerine göre farklılaştırdılar. Yalnızca kendi çıkarlarımıza odaklanmış durumdayız. Lütfen anlayın. Onlar keşfedilmedikleri sürece güvendeler. Bu, onların hayatta kalma yöntemleri. Bizi uyutuyorlar, bizi bencilleştiriyorlar.

- Bizi durgunlaştırıyorlar.

– Bunları nerenden uyduruyorsun!

**

Uyuyan orta sınıf üzerinde duruyorlar.

Gittikçe daha fazla insan fakirleşiyor.

Biz onların sığırlarıyız.

Kölelik için kullanılıyoruz.

**

ONLAR YAŞIYOR BİZ UYUYORUZ

**

– Şimdi gitmem gerek. Belki başka bir zaman.

Bu dünya beni kör etmiş olabilir ama Tanrı görmemi sağladı. Geri geleceksin. Sözüme geri geleceksin.

**

Her zamanki gibi, insanların çoğu gördükleri rüyadan sonra çıldırıyorlar.

Gerçeği bilmek ister misiniz?

Bu saçmalık her yüzyılın sonunda oluyor. Sadece insanlar gelecekle yüzleşmekten korkuyorlar. Neler oluyor?

**

Şu anda bir işim var ve onu kaybetmemeye çalışıyorum.

Sürekli beyaz bir çizgide yürüyorum. Kimseyi rahatsız etmiyorum. Kimse de beni rahatsız etmiyor. Siz de aynısını yapmaya başlasanız iyi olacak.

Yolun ortasındaki çizgi. Bu sürülecek en kötü yer.

**

Bizi rahat bırakın! Sizi tanıyoruz.

“Ölümün gölgesindeki vadide yürümeme rağmen şeytandan korkmuyorum.”

**

Birileri Üçüncü Dünya Savaşı’nı mı başlatmak mı istiyor?

**

Gözlüksüz olarak gördüğün reklam panosu

Gözlüklü gördüğün reklam panosunun gerçeği "İTAAT ET İTAAT ET"

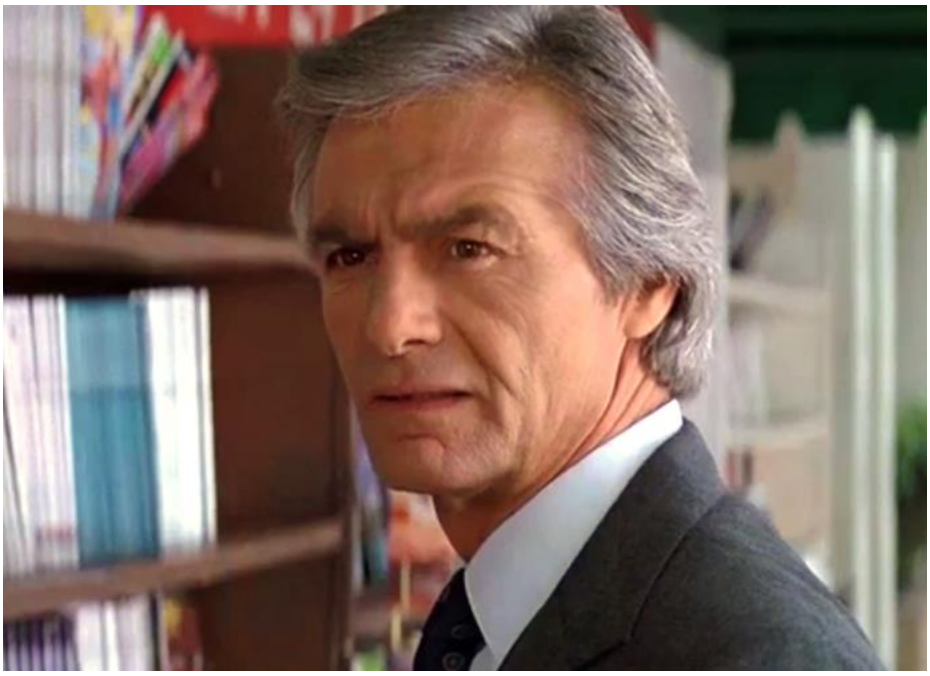
Görünen Tabela

Gördüğümüz Tabelanın Aslı (Bağımsız Düşünce Yok)

Gördüğümüz Bürokrat

Görünenin Aslı

İTAAT ET

İTAAT ET

EVLEN VE ÇOĞAL

Bağımsız Düşünce Yok

TÜKET

SATIN AL

İTAAT ET,

UYKUDA KAL,

İTAAT ET

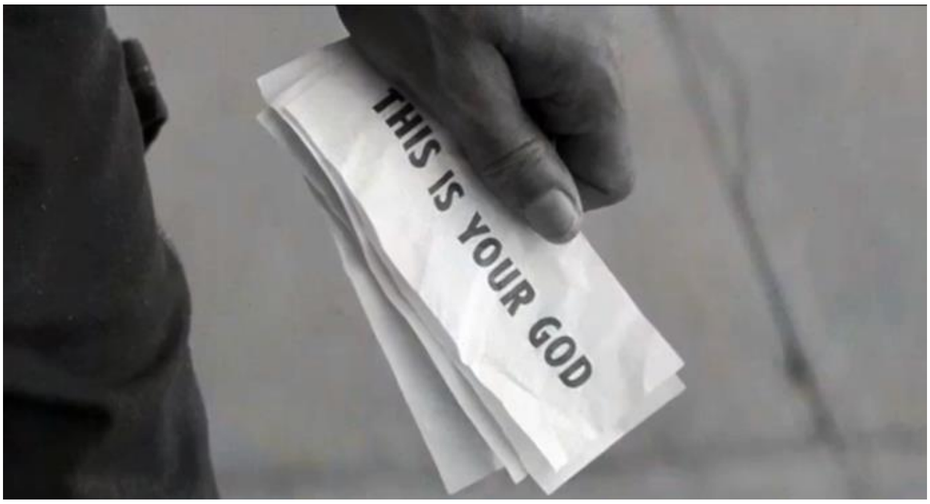
OTORİTEYİ SORGULAMA

**

BU SENİN PARAN

ASLINDA BU SENİN TANRIN

**

Uzun boylu bir erkek, görüş gözlüğü takıyor. Sırrımızı görüyor.

**

Tüm dünya tehlikede. Onlar her yerde. Onları sadece bu özel gözlükle görebilirsin. Bu şeyler tarafından kontrol ediliyoruz. Ne olduklarını ya da nereden geldiklerini bilmiyorum ama onları durdurmamız gerek.

**

– Tamam. Hiçbirimizin gözlüksüz göremeyeceği bir şeytan gücüyle savaşıyorsun.

– Al ve bak.

– Eğer gözlüklerinden bakmamı istiyorsan, bakarım. Senin gördüğün şeyi görmesem bile, nasıl olsa onu göreceğim.

– Kendi seçimini kendin yaptın.

– Bu benim seçimim değil, senin seçimin.

**

Tak şu gözlükleri bir kere.

– Benden uzak dur!

-Senin ve ailenin hayatını kurtarmaya çalışıyorum.

-Sen kendi hayatını bile kurtaramıyorsun! Sana bir seçenek sunuyorum.

Bunları tak ya da bu çöp kutusunu yemeye başla.

**

Kes şunu! Gözlükleri tak.

Dostum, sana bu işe karışmak istemediğimi söyledim.

Lanet olası aptal! Al ve bak. Tak şunu. Hayır! Üzgünüm.

Gözlükleri tak!

Tak şunları!

Canın cehenneme!

Bak! Her yerdeler.

Bizi görebiliyorlar.

Sıkı dur.

Rüyadan uyanan ilk kişi sen değilsin.

Bu da ne?

Kardeşim, hayat bir fahişe gibi.

**

Tek görenler biz olamayız. Bunları yapan insanları bulmamız gerek. Evet, aralarında hala yaşayanlar varsa tabii.

**

Uzun zaman önce her şey çok farklıydı. Babam beni nehre götürüp bana güç ve zaferi anlatmıştı. Kurtuldum. O değişti. Kabalaştı. 13 yaşımdayken kaçtım. Bir keresinde eski büyük bir usturayla beni kesmeye kalktı. Onu boğazıma dayadı. “Baba, lütfen.” dedim. Ama o bir ağacı keser gibi ileri geri hareket etmeye devam etti. **Belki de şu dışarıdaki şeyler her zaman bizimle birlikteydi. Belki de birbirimizden nefret ettiğimizi, birbirimizi öldürdüğümüzü kendi soğuk kalplerimizden beslendiğimizi görmek hoşlarına gidiyor.** Ona haberlerim var. Ödeme zamanı. Çünkü ben artık babasının küçük oğlu değilim.

**

DÜNYANIN BİR UYANMA ÇAĞRISINA İHTİYACI VAR.

BU ÇAĞRIYI BİZ YAPACAĞIZ.

**

– Herhangi bir sorun var mı?

– Hayır. Şehir bizi arayan polislerle dolu. Ve polislerin çoğu insan. Hükümete meydan okumaya çalışan komünistler olduğumuz söylendi. Ve bazıları üye oluyorlar.

– Yani insanların onlara katıldığını mı söylüyorsun?

– Çoğu çıkarları için katıldı. Terfi alıyorlar, banka hesapları kabarıyor, yeni evler, arabalar Mükemmel değil mi?

Zengin olmak için her şeyi yaparız. Floritkarbonlar 1958’den bu yana arttı. Yeryüzü yeni bir iklime giriyor. Bizim atmosferimizi kendi atmosferlerine çeviriyorlar.

– Bu şeyler ne istiyor?

Neden buradalar?

– Onlar serbest girişimciler. Yeryüzü gelişen başka bir gezegen. Onların üçüncü dünyası. gezegeni tüketip, bir diğerine geçecekler. Kayıtsızca yayılıyorlar. Onlara göre hayvan olabiliriz, yiyecek olabiliriz. Ama aslında onlar için birer malız. Bir hücum birimine ihtiyacımız var. Onların üstesinden gelecek birileri.

– Mevcut.

– Hiç aniden kaybolduklarını gördünüz mü?

Bir kez.

**

2025 yılına kadar sadece Amerika değil, tüm gezegen bu güç birliği ile koruma altına alınacak. Çıkarlar bizim ve sizin için önemli. Güçlü, seçkin insanlar. Yayılmamız için ihtiyacımız olan kaynakları bize verdiniz. Karşılığında her birinizin kişisel geliri büyüdü. Yalnızca bu yıl ortalama %39. Ve şimdi, daha büyük bir galibiyet kazandığımız haberini aldım. Yer altı terörist şebekesi yok edildi. Durum normal haline döndü.

**

Operasyonun beyinleri burada. Sinyaller bir uydu yoluyla tüm dünyaya yayılıyor.

**

Bekleyin çocuklar, büyük bir hata yapıyorsunuz.

– Hatayı sen yaptın.

– Hayır, beni dinlemelisiniz. Anladığınızı sanmıştım. Bu sadece iş. Hepsi bu. Hala anlamıyorsunuz değil mi çocuklar?

Artık ülkeler yok. Artık iyi adamlar yok. Tüm oyunu yönetiyorlar. Tüm gezegene sahipler. İstedikleri her şeyi yapabilirler. Bir değişim için bu bile iyi. Eğer onlara yardım edersek para kazanmamız için bizi rahat bırakacaklar. Siz de iyi bir yaşamdan faydalanabilirsiniz. Bunu herkes ister.

– Bunu senin gibilerle yap.

– Sorun ne?

Hepimiz her gün çıkarımız için, kazanmak için bunu yapıyoruz.

**

GÜNAHLAR ORTAYA DÖKÜLDÜĞÜ ZAMAN

****

BİLİNÇALTINA ETKİ EDENLER (SUBLİMİNAL)

BAKINIZ

EXPERİMENTER (2015)

HAK HUKUKA VASIL OLUNCA

Bir kahraman suikastle şehit edilmiş, Hakk katına vasıl olmuştu. Rabbi sormuştu,

“Kanın yerde kalmasına biz razı olmadık. Tahsil edilmesini ister misin?”

Kahraman:

“Vatan için millet için can feda olsun. Ancak kendim için istemediğimi olur ya milletimin çocukları hainlerle işbirlik içinde olanlar yüzünden devrilmeye başlarsa, bende hakkımı isterim” dedi.

Sözler bakidir. Cehennemi süre denilen bir zaman bitti. -Ehli hal bilir.- Hak olacak hesap defterlerinde silinecek bir emare kalmadı. Fakat devlet için canlar devrilmeye başlayınca Hakk ahdi cari oldu.

Devrilmez dağlar devrildi. Durmazların çarkları durdu. Kan yerde kalmadı. Beklenmeyen tecelliyat batıdan doğan güneşle oldu. Hak hukuka vasıl oldu.

Ey adl-i ilâhi mazlumların sahibi ve vekili sen değil misin?

İhramcızâde İsmail Hakkı

JACK STRONG (2014)

Süre: 128 dk

Yönetmen: Wladyslaw Pasikowski

Senaryo: Wladyslaw Pasikowski

Ülke: Polonya

Tür: Aksiyon, Biyografi, Suç, Dram, Gizem

Vizyon Tarihi:07 Şubat 2014

Dil: Lehçe, İngilizce, Rusça

Müzik: Jan Duszynski

Oyuncular: **Marcin Dorocinski, Maja Ostaszewska, Patrick Wilson, Dimitri Bilov, Dagmara Dominczyk**

Özet

Şubat başında yeni bir Polonya filmi gösterime girdi. Pek çok Polonyalının yıllardır ‘hain’ diye gördüğü Albay Ryszard Kuklinski’nin öyküsü. Filmin ismi Jack Strong… Kendisi bu kez ‘hain’ değil bir ‘kahraman’ olarak beyazcamda sahne alıyor.

Jack Strongismi, Kuklinski’nin CIA’deki kod ismi. Soğuk Savaş döneminde Polonya ordusunun Sovyet ordusuyla bağlantısını sağlayan Kuklinski, 1979’de işçilerin isyanının kanla bastırılmasının ardından Sovyet yönetiminden soğuyor ve NATO ve CIA’in casusu oluyor. İddiaya göre verdiği çok değerli bilgiler ve belgeler NATO ve CIA için paha biçilmez. Üstelik Kuklinski bunların karşılığında rivayete göre para da almıyor,

‘HAİN CASUSTAN KAHRAMANA…’

Ne var ki Sovyet blokunun çöküşü Kuklinski’ye nam getirmiyor ve ‘hain’ olarak anılmaktan kurtulamıyor. Öyle ki, Polonya’da komünizm yıkıldıktan sonra başa geçen Dayanışma lideri Leh Walesa tarafından bile reddedilmişti. 2004’te Amerika’da sürgündeyken öldü.

Ama köprülerin altından çok sular aktı. Kuklinski yeni filmde bambaşka bir biçimde karşımıza çıkıyor. Ülkede bilinçli biçimde kan dökülmesini önleyen bir kahraman… ‘Rus karşıtlığının’ şu sıralar ne kadar gündemde olduğunu bir düşünün…

http://turkhaber.com.ua/tag/gurcistan/

Albay Ryszard Kuklinski

Soğuk Savaş'ın ünlü casuslarından Varşova Paktı belgelerini CIA'ya sızdıran Polonyalı eski Albay Ryszard Kuklinski 74 yaşında Washington'da öldü.

Polonya PAP haber ajansının haberine göre, Kuklinski bugün Washington'da bir hastanede öldü. 1972 ile 1981 yılları arasında Amerikan Merkezi Haberalma Örgütü'ne (CIA) 35 bin kadar çok gizli Varşova Paktı belgesini sızdıran Kuklinski, yakalanmadan ailesiyle birlikte ABD'ye iltica etmişti.

Polonya'da komünist dönemde bir mahkeme, yönetimin 1981'de Dayanışma Sendikası'nı bastırmak için sıkıyönetim ilan etmeyi planladığı da dahil birçok gizli planı Batı'ya sızdırdığı için Kuklinski'yi gıyabında idama mahkum etmişti.

Polonya'da komünizm 1989'da yıkılmasına rağmen Washington'da yaşayan Kuklinski hakkındaki ölüm cezası kararı, ancak 1995'de kaldırıldı ve eski casus ancak Eylül 1997'de tüm vatandaşlık haklarını geri alabildi.

Kuklinski, 1998'de Polonya'yı ziyaret etti ve zamanın merkez sağ hükümeti tarafından bir kahraman gibi karşılandı.

Kuklinski, eşi ve iki oğlu ile birlikte, sahte bir isimle Batıda yaşamaya devam etti, ancak her iki oğlu da şüpheli bir şekilde öldü. Bir oğlu yatla seyahat ederken

kayboldu ve daha sonra cesedi bulundu, öbür oğluysa trafik kazasında yaşamını yitirdi.

https://en.wikipedia.org/wiki/Ryszard_Kukli%C5%84ski

Filmden

"Bir kıtadan diğerine; Baltık'taki Stettin'den, Adriyatik'teki Trieste'ye demir perde çekildi. Varşova, Berlin, Prag, Viyana, Budapeşte, Belgrad, Bükreş. Tüm bu ünlü şehirler Sovyet topraklarına girdi."

İkinci Dünya Savaşı'ndan birkaç yıl sonra, Soğuk Savaş patlak verdi.

İki taraf karşı karşıya geldi: Sovyetler Birliği ve esir ülkeleriyle, Amerika'nın yönettiği özgür ülkeler.

Sovyetler'in avantaj kazandığı bir silâhlanma yarışı başladı. Dünya, başka bir dünya savaşı tehdidi ile karşı karşıyaydı.

Bu seferki, nükleer savaş.

**

17 Mayıs, saat 23.17. Albay Ryszard Kuklinski'nin sorgusu teknik bir aradan sonra, on birinci oturum ile devam ediyor. Sorgulayan, Zygmunt Nowak. İşbirliği yapmaya başladığında Penkovsky olayı hâlâ tazeydi. Sık sık Oleg Penkovsky'nin sonunu düşündüm. Amerika'ya casusluk yaptığından dolayı Moskova'da bir askerî mahkeme tarafından hüküm giydi ve Mayıs 1963'te kurşuna dizilerek infaz edildi. İster bizim, ister onların olsun; her casusun sonu er ya da geç Penkovsky gibi olacak .

**

1984'te Albay Kuklinski gıyabında, askerî mahkeme tarafından idam cezası verildi. 1997'de mahkeme, tüm suçlamalarından akladı, baskı altında hareket ettiğini söyledi. Kuklinski'nin ihanet davası, Polonya'nın NATO'ya katılımı için önemliydi. İki oğlu, Bogdon ve Waldemar, 9O'larda şüpheli bir şekilde öldü.

PUŁKOWNIK
RYSZARD KUKLIŃSKI
JACK STRONG
AK

THE PROPHET (2014) Peygamber

Muhakkak seyretmeye çalışın.
Bulacağınız çok şey var.

Yönetmen: Roger Allers, Gaëtan Brizzi, Paul Brizzi

Senaryo:Roger Allers, Kahlil Gibran, Irene Mecchi

Ülke:ABD ABD

Tür: Animasyon

Müzik:Gabriel Yared

Oyuncular: Salma Hayek, Liam Neeson, John Krasinski, Alfred Molina, Quvenzhané Wallis

Özet

Peygamber Al-mustafa oniki yıllık bir aradan sonra doğduğu ve büyüdüğü yere geri döner. Bu küçük şehirde yaşayanlardan biri olan Orphalese'e danışmaya gider ve aralarında insanoğlunun hayatının üzerine temel sorulardan ilerleyen bir konuşma başlar.

Roger Allers, Joan C. Gratz, Tomm Moore, Bill Plympton, Chris Landreth, Nina Paley ve Michal Socha olmak üzere yedi farklı yönetmen tarafından yönetilecek olan filmin senaryosu Kahlil Gibran'ın romanından uyarlandı

Film Metninden

Git. Kış!

Kış!

Hey!

Evlat!

Buraya gel. Onu geri getir!

Dikkat et!

Dur!

Küçük sinsi!

Almitra!

Almitra!

Yumurta, bal, meyve, fındık. Yedi gümüş diyelim. Ne?

Evet, elbette. İzin verin Almitra!

Kızınız pek bir yumurcak, değil mi?

Aslında, çok tatlıdır. Evet. Tıpkı limon gibi. Ballı limon. Dört, beş, altı Almitra!

Bir daha söylemeyeceğim!

ve yedi. Almitra, in oradan aşağı!

Hayır, hayır, hayır. Hayır, hareket etme!

Hayır, hayır, hayır. Yavaş ol, evlat!

Aman!

İyi misin?

Yine mi?

Hurmalarım mahvoldu. Onun bir hayvan gibi koşmasına izin veren annesinin hatası. Üzgünüm. Üzgünüm. Çok üzgünüm. Alın, lütfen alın. Bu hâlâ iyi. Bunlar iyi. Bir daha olmayacak. Bir köye maloldu, değil mi?

Bir özür hiç fenâ olmazdı. Üzgün olduğumu söyledim. Hayır. Ondan bekliyorum. **Tüm bunların sorumlusu o. Onun konuşamadığını biliyorsun. Ya da konuşmadığını. Babası öldüğünden beri konuşmuyor. O iki yıl önceydi.** Bak, sana daha sonra ödeme yapacağım. Hepinize. Hafta sonunda. Maaşımı aldığım zaman. Peki ya onun çaldıkları ne olacak?

Benim kızım bir hırsız değil!

Ona göre öyle, evet.

Hey, Almitra, bak.

Dilini yakalayan kediyi bulduk. Kendinizden utanmalısınız. Tatlım, onlara aldırış etme. Onlar sadece şapşal çocukların teki. Bu ne?

Bebeğim, babanı özlediğini biliyorum. Ben de özlüyorum. Eğer onu geri getirebilseydim, getirirdim. Ama artık sadece ikimiz varız. Ve ne biliyor musun?

Her şey yoluna girecek. Tek yapmamız gereken bir arada olmak. En çok neyi özlüyorum biliyor musun?

Sesini. Tamam, benim küçük kızım. Senin için okul vakti, benim için ise iş vakti. İyi olmaya çalış, tamam mı?

Lütfen bir keçi olsun. Almitra. Neden beni takip ediyorsun?

Okulda olman gerektiğini biliyorsun. Seni geri götürecek vaktim yok, ve ben bu işi kaybetmek istemiyorum. Sanırım benimle gelmek zorundasın. Ama dinle. Sakın hiç bir şey alma. Ben ciddiyim, Almitra. Biz bu ailede çalmayız. Anlaşıldı mı?

Günaydın, Halim.

Kamila.

Günaydın, hanımefendi. İyi misin?

Mükemmel. Bugün yanında yardımcı da getirmişsin. Belki de sen bir casussun. Evet, o Direnişçiler'in lideri. Özür dilerim. Bekle!

Gitme hemen. Yani Doğru belgeler olmadan girişe izin veremem. Kız için. Ne?

Haydi, Halim. Buna vaktim yok. Yapacak bir işim var. Bu mahkûmun ciddi bir güvenlik riski olduğunu biliyorsunuz. Tehlikeli bir suçlu. Beni neden onu korumak için görevlendirdiklerini sanıyorsunuz?

Hiçbir fikrim yok. Hey. Tamam. O zaman ona bakabilirsin. Bu arada, çok uslu bir çocuktur. Size hiç bir sorun çıkaracağını sanmıyorum. Almitra, neler yapıyorsun?

Tanrım!

Hey!

Ona ne dedin?

Neredeyse. Tamam. Bu çok güzel. Mükemmel bir gün geçiriyorum!

Hey, geri gel. O benim şapkam. O resmi bir şapkadır. Devlete ait bir şapka. Gel buraya!

Haydi, cik cik, cik cik Bir fare mi duyuyorum?

Dikkatli ol, küçük fare. Her yerde tuzaklar var. Beni ziyaret eden olmaz. Biraz sohbet etmek fena olmazdı bir fare ile bile olsa. Nereye gittin?

Küçük fare?

Hayır. Orada değil. Ha-ha!

Biliyorum. Bisküvi kavanozu. Merhaba. Hayır. Orada da değil. O zaman İşte buradasın!

Kapana kısılmış bir fare. Kurabiye ister misin, küçük fare?

Benim adım Mustafa. Seninki ne?

Almitra. Güzel bir isim. O zaman, Almitra, pek çok farklı tür kafesler vardır. Bu ev yedi yıldır bana ait. Benim suçum ne mi?

Şiir. Fare kapanlı kadın. Çabuk ol!

Biz mahkumlar dikkatli olmalıyız. Komik olan ne biliyor musun?

Benim bir mahkum olduğumu sanıyorlar.
Ama ben pek çok kez kaçtım.
Evet. Oradaki pencereden. Tüm adanın üzerinde. Sana bir sır vereyim.
Bizler, evler ya da bedenlerimiz tarafından mahkum edilmedik. Diğer insanlar tarafından bile değil.
Bizler birer ruhuz. Rüzgar gibi özgür. Bu herkesin bildiği bir sır değil. **"İnsanların kendi özgürlüklerine tapınmak için çırpındıklarını gördüm. Tıpkı kölelerin zalim hükümdarlarına yaptığı gibi.**
Hükümdar her ne kadar onları aşağılasa da aralarında en özgür olanlarını gördüm. **Özgürlüklerini bir kelepçe gibi takanlarını.**
Yüreğim kan ağladı. Özgürlük bir hedefin olmaktan çıktığı zaman özgür olmuşsun demektir.
Kendine bağladığın zincirleri kırmadan nasıl özgür olabilirsin?
Özünde, özgürlük dediğin şey bu zincirlerin en sağlamıdır.
Halkaları güneşin altında parlar.
Özgür olabilmek için kendine ait olmayan neyi çıkarırsın?
Bir hükümdarın tahtı sensindir. Eğer bakılmayı gözden çıkaracaksan, onu sen seçmişsindir. Ve korkudan kaçacaksan o korkunun kaynağı kalbindedir. Korkanın ellerinde değil. Bu şeyler senin içinde hareket eder. Aydınlık ve karanlık nasıl sürekli birbirini tamamlıyorsa sen de özgür olacaksındır. Bakılmaya ihtiyaç duymadığın zaman değil. Ya da yas tutmayı bıraktığın gecelerde. Bu geceler senin hayatını aydınlattığında ve sen onların üzerine yükseldiğinde serbest kal. Artık yeter!

Nerede o?

Onun o küçük tüylü boynunu sıkmak istiyorum. Halim?

Almitra nerede?

Sana beladan uzak durmanı söylememiş miydim?

Halim!

Ona bakman gerekiyordu!

Mustafa, kızım senin işini böldüğü için çok mutluyum. Onu gözünün önünden alacağım. Hiç şüphen olmasın. Hayır, hayır, hayır. Biz iyiyiz. Sadece sohbet ediyorduk. Öyle değil mi, Almira?

Sohbet mi?

Evet. **Rüzgarın kanatlarında dalgalanıyorduk. Bu bana dün gece gördüğüm o güzel rüyayı hatırlattı. Bir limana yaklaşa bir gemi gördüm. Beni anavatanıma götürecek olan bir gemi. Halim, bugün bir gemi görmedin, öyle değil mi?**

Hayır. Doğrusunu söylemek gerekirse bakmıyordum. Almitra, derhal buraya gel!

Mustafa!

Çok özür dilerim. Yani, Almira çok özür diliyor. İzin verin Sen yap. Çok acıyor olmalı. Hayır, hayır, hayır. Ben iyiyim. Gerçekten. Hayır, hayır, hayır. Resmine bak. Tümüyle mahvoldu. Hayır, hayır. Hiç de bile. Aslında, daha da iyi oldu. Hayır, hayır, Mustafa, bunu demek istiyor olamazsın. Evet istiyorum!

Ama çok çirkin. Şuna bir bak. Endişelenme. Ne yapacağımı bilmiyorum. - Gel ve bir otur hele.

- Her şeyi denedim. Söylediğim ya da yaptığım hiç bir şey onun kafasına girmiyor. Tümüyle kontrolümün dışında.

Elbette öyle.

Ne?

O sana ait değil. Değil mi?
Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır, Mustafa.
Onu bu dünyaya getirenin ben olduğunu çok iyi hatırlıyorum.
Evet, evet, bu doğru.
Senin sayende geldi, ama senden gelmedi.
Çocukların senin çocukların değildir.
Onlar hayatın kendisine olan özleminin oğulları ve kızlarıdır.
Çocukların senin çocukların değildir. Onlar hayatın kendisine olan özleminin oğulları ve kızlarıdır. Senin sayende gelirler.
Ama senden gelmezler. Seninle olsalar bile, kendilerine aittirler.
Onlara sevgini verebilirsin, ama düşüncelerini veremezsin.
Onların kendi düşünceleri vardır.
Onların bedenlerine ev sahipliği yapabilirsin, ama ruhlarına değil. Onların ruhları geleceğin evlerinde ikamet ederler.
O evleri rüyalarında bile ziyaret edemezsin.
Onlar gibi olmak için ne kadar çabalarsan çabala ama onları kendin gibi yapmaya çalışma.
Hayat geriye doğru gitmez.
Dünle vakit geçirmez.
Sen çocuklarından gelen bir yaysın yaşayan oklar ileri gönderildikçe.
Okçu sonsuzluğa giden yolu aradıkça ve seni kudretiyle yönlendirdikçe onun okları uzağa gidebilir.
Okçunun seni yönlendirmesi senin mutluluğun için olsun. Uçan okları ne kadar severse sevsin sağlam olan yayları daha çok sever.

**Okçunun seni yönlendirmesi senin mutluluğun için olsun.
Uçan okları ne kadar severse sevsin sağlam olan yayları daha çok sever. Uçan okları ne kadar severse sevsin sağlam olan yayları daha çok sever.**

Halim!

Çavuş, bu onuru neye borçluyum?

Sana artık serbest olduğunu söylemek için geldim. Ne?

Serbest mi?

Bir parti düzenlemeliyiz, müzikli. Serbest, serbest. Mustafa!

Kendi ülkene geri dönmen ve bir daha asla Orphalese'ye ayak basmamak koşuluyla serbestsin. Eğer Halim buna razıysa sana çıkış yapacağın limana kadar eşlik edeceğiz. Şimdi. Şimdi mi?

Eşyalarını toplamana yardım edeceğim. Tüm çalışmalarını. Hayır, sen toparlanıp gideceksin. Onun kişisel eşyaları ile daha sonra ilgileneceğiz. Çavuş, haydi ama!

Eminim bir parti için zaman Şimdi bizimle geleceksin. Tabî eğer burada bir yedi yıl daha kapalı kalmak istemiyorsan. Zor bir karar. Bu senin son ödemen. Bugünden sonra hizmetlerine artık ihtiyacımız yok. Çok üzgünüm, Kamila. Umarım kısa sürede yeni bir iş bulursun. Ziyaretlerin benim burada geçirdiğim zaman için çok değerliydi. Hoşça kal. Teşekkür ederim, Mustafa, her şey için. Lütfen yeni arkadaşım Almitra'ya da güle güle dediğimi söyle. Keşke daha çok zamanımız olsaydı. Ne?

Tahmin etmeliydim. Sessiz hırsız. Pazar yerinde şânın gittikçe artıyor. Hapishanede birkaç gece geçirmek için çok genç olduğunu sanma, dostum. Sen de!

Fare kapanları!

Halim!

Almitra, hayır!

Çavuş'u duydun. Daha fazla belaya bulaşamayız. Biliyorum, biliyorum. Onu ben de özleyeceğim. Tamam. Sanırım bitirsem iyi olacak. Bak!

Şair!

Mustafa?

Özgür mü?

Çok uzun zaman oldu. Mustafa!

– Serbest mi bırakıldın?

– Neden seni götürüyorlar?

Limana. Bugün mutlu bir gün. Hepiniz için, elbette, benim için de!

Serbest bırakıldım. Eve gidiyorum.

– Muhteşem!

– Mükemmel!

O zaman kutlamamıza katılmalısın!

Kesinlikle olmaz. Bağlı kalmamız gereken bir takvim var. Çavuş!

Ağır ateşte pişmiş kuzu sevmez misiniz?

Tamam. Beş dakika. Bir saniye daha fazla değil!

Evet, evet, teşekkür ederim. Grubu hazırla. Kutlamamız gereken iki farklı olay var. Öpmek. Tek bildiği şey bu. Yemesine izin ver Allah aşkına. Yeni evlendiler. Yapmaları gereken şey de bu, değil mi?

Kim bilir ki?

En son güzel bir kızı öptüğümde Ölü Deniz sadece hastaydı.

– Yeter.

– Büyük baba. Teşekkür ederim. Bunu özlemişim!

Mutlu çifte kadehlerimizi kaldıralım!

Ve Mustafa'ya!

Aşka ve özgürlüğe!

Aşka ve özgürlüğe!

Özgürlüğe!

Aşka mı?

Mustafa, lütfen, kızımın evliliğini kutsar mısın?

Bu benim için bir onurdur.
Birlikte doğdunuz ve sonsuza dek birlikte olacaksınız.
Ölümün beyaz kanatları sizi ayırana kadar birlikte olacaksınız.
Allah'ın sessiz hatıralarında bile birlikte olacaksınız.
Ancak birlikteliğinizde bile bir mesafe olsun.
Cennetin rüzgarlarının aranızda dans etmelerine izin verin.
Birbirinizi sevin. Ancak aşk bağı ile bağlanmayın.
Ruhlarınızın kıyılarına vuran deniz dalgaları olmasına izin verin.
Birbirinizin kadehlerini doldurun ama tek bir kaptan içmeyin.
Ekmeğinizi paylaşın ama aynı somundan yemeyin.
Birbirinizle dans edin, eğlenin ama birbirinizin yalnız kalmasına da izin verin.
Bir udun telleri bile yalnızdır ama aynı müzikle coşarlar.
Kalbinizi verin, ama birbirinizinkini korumak için değil.
Sadece hayatın avucu kalplerinizi tutabilir.
Bir arada durun, ama birbirinize çok yakın mesafede durmayın.
Bir tapınağın sütunları nasıl ayrı duruyorsa ya da meşe ve servi ağaçları birbirinizin gölgesinde büyümeyin.

– Teşekkür ederim, Mustafa. – Bu çok güzeldi. Rica ederim. "Beş dakika" demiştim. Ve sen benim cömertliğimi kullandın. Gidelim. Şimdi!

Gıcık. Hoşça kalın, millet. İkinize de iyi şanslar. Bizi kutsadığın için teşekkürler, Mustafa. Yine öpüşüyorlar. Gel buraya. Hoşça kal, Mustafa. Güle güle!

Denize açılmak için ne güzel bir gün. Eğer Mustafa o gemiye ayak basarsa, ben de fesimi yerim!

Kendine dikkat et. Güle güle, iyi insanlar. Güle güle!

İyi yolculuklar!

Elveda!

Kekim!

Ben baklava yiyeceğim. Aptal köylüler. Her sözüne inanıyorlar. Tüm bu olanlardan sonra bile seni liderleri olarak görüyorlar. Affınıza sığınarak, Çavuş, onlar ne birer aptal ne de birer köylü. Ne de ben bir liderim.

Ne o zaman?

> **Öğretmen mi?**
> **Öğretmen nedir?**
> **Öğretmenler seni sadece aklının sınırlarına kadar yönlendirebilir. Hepimiz aklımızın içinde yalnızızdır, çavuş. Sen ve ben. Duydun mu, Mustafa?**
> **İşte insanlar budur. En güçlüsü tarafından yönlendirilmeyi bekleyen bir kuzu.**

Siz, iyi misiniz, efendim?

Bunu kim yaptı?

Şey, çavuş, sanırım bazen kuzular da son sözü söyleyebilirler. Vay canına!

Aferin. Şey ben yaptım. Ha?

Ha!

Ha?

Ah!

Gördün mü?

Mustafa?

Bu o. Acele et. Mustafa?

Mustafa.

– Aman Allah'ım.

– İyi misin?

Çok yakındı. Sorun değil, sorun değil, ben Ben iyiyim, teşekkürler.

– Hoş geldin.

– Seni yeniden gördüğüme memnun oldum.

– Eşin nasıl?

– Seni özledik. Çocuklar nasıl?

O kadar büyüdüler ki artık onları tanıyamazsın. Muhteşem. Geri dönmene çok sevindim. Evet, evet, evet. Mustafa'yı yeniden gördüğümüze çok sevindik. Ama işlerinize geri dönmenin vakti geldi. Doğru, büyük baba. **Zeytinlerin kendi kendilerine ezilmeyecekler, değil mi?**

Yapacak önemli işlerin var. Hayır, efendim. **Onun sözleri benim zeytinlerimden daha önemlidir.**

Saçmalık bu, dostum. Bu doğru, Mustafa. O korkunç geçen kurak yılı senin sözlerin olmadan nasıl atlatırdım bilmiyorum. Ya da biz çocuğumuz hastalandığında. Ya da ben kaynanamla uğraşırken. Gerçekten, senin işin bizimkilerden çok daha önemli. Kesin sesinizi. Tatlım, yardım etmeme izin ver.

> Arkadaşım, her iş asildir. Dünya'ya ve Dünya'nın ruhuna ayak uydurmak için çalışırsın. Boş kalmaktan mevsimlere yabancı olmak ve hayatın geçit töreninden çıkmak için. Krallıktaki yürüyüşler ve sonsuzluğa doğru olan gurur verici boyun eğiş. Çalışırken bir flütsündür saatlerin fısıltısının müziğe dönüştüğü birisinin kalbi gibi. Aşk ile çalışırken kendini kendine bağlarsın.
> **Birbirine ve Allah'a bağlarsın. Aşk ile çalışmak nedir?**
> **Kalbinden gelen ipliklerle bir parça kumaş dikmek midir?**
> Sevdiğin kişi o kumaş parçasını giyecek olsa bile özenle bir ev inşa etmektir.
> Sevdiğin kişi o eve yerleşecek olsa bile tohumları yavaşça ekmek ve ektiğini neşeyle biçmektir.
> Sevdiğin onun meyvesini yiyecek olsa bile yaptığın her şeyi kendi ruhunla doldurmaktır.
> Ve tüm kutsanmış ölmüşlerin etrafında durup seni izlediğini bilmektir.
> Sık seni, sanki uykunda konuşurmuşçasına **"mermer ile uğraşan ve ruhunun şeklini taşta bulan bir kişi toprağı süren birinden daha soyludur.** Gökkuşağı tutup onu bir insan gibi kumaş parçasının üzerine seren kişi ayaklarımız için sandallar yapan kişiden daha fazladır." derken duydum. Ama ben, öğle vakti tamamıyla uyanık olduğumda rüzgârın küçük çimenlere kıyasla dev meşelerle daha çok konuştuğunu söylerim. Ve onlar, rüzgârın sesini birer şarkıya dönüştürmekte ve kendi aşkları ile onu daha tatlı yapmakta çok iyidirler.
> İş, aşkın görünür kılınmış hâlidir.
> Bu çok güzeldi, değil mi?

Çok öğreticiydi. Ama gitmemiz gerekiyor. Acelen ne?

Daha henüz serbest bırakıldı. Onu yıllardır görmedik. Onu nereye götürüyorsun?

Onun özgür olduğunu sanıyordum. Ben özgürüm, dostlarım. **Bugün, anavatanıma gönderiliyorum. İtiraf etmeliyim ki, evimi yeniden görmek çok iyi olacak.** Lütfen, efendim. Gitmeden önce size düzgün bir yemek ısmarlamak isteriz. Evet, herkes o gemide yemeklerin kötü olduğunu bilir. Gel. Otur. Çekilin yoldan millet. Haydi. Bashira!

Mustafa için en iyisi. Yolculuğunuz için erzağa ihtiyacınız olacak. Birkaç portakal alın. Biraz çam fıstığı. Bir dakika. Buranın sorumlusu benim. Ben ise Oh. Taze helva mı o?

Tamam, beş dakika. Bir saniye bile fazla değil. Ne cömertlik!

Yeter, yeter!

Teşekkürler, sevgili insanlar. Çalışmanızın eserlerini hediye ettiğiniz için teşekkürler. Ve Dünya'ya da hediyeleri için teşekkürler.

> **Keşke Dünya'nın kokusu ile yaşayabilseydiniz. Bir bitki gibi ışıkla sürdürülebilir olsaydınız. Ama yemek için öldürmek zorunda olduğumuzdan o zaman gelin bunu bir tapınma hareketi yapalım. Üzümleri şarap yapmak için topladığınızda, kalbinizde "Ben de bir üzüm tarlasıyım ve benim meyvelerim de şarap yapmak için toplansın. Şarap sonsuz kaplarda korunsun" deyin. Dişinizle bir elmayı ısırdığınızda kalbinizin derinliklerinde "Tohumların vücudumda yaşasın. Ve senin yarınının tomurcukları kalbimin derinliklerinde açsın. İkimizin kanı cennetin ağacını besleyen bitki özleri gibidir. Ve ikimiz de tüm mevsimler boyunca neşe içinde olacağız" deyin.**

Teşekkür ederim, dostlar. Sizi özleyeceğim. Hepinizi özleyeceğim. Ona göz kulak olun. Birazdan dönerim. Tamam!

Ne Hayır, dinle Beni dinle!

O bir tehlike, ve onun etkileri büyümeye devam ediyor. Burada en az beş adama ihtiyacım var. Oraya gidince daha da fazlasına. Hayır, hiçbir şeyden şüphelenmiyor. Ama halk Bir direniş olabilir. Evet. Paşa, Mustafa'nın nasıl kontrol edileceğini bilir. Hey!

Sen!

Bu kapıyı hemen aç!

Çok doğru. Mustafa, dostum, biz bedenleri besliyoruz. Ama sen ruhları besliyorsun. Efendim?

Sizinle konuşabilir miyim?

"Efendim" mi?

Yedi yıl sonra mı?

Lütfen, Halim. Al, biraz şarap iç. Seni rahatsız eden bir şey var mı, Halim?

Hayır!

Hayır, hayır. Ben sadece Evet, var. Evet mi?

Devam et. Beni herkesin kendine güvenen, korkusuz, yıkılması mümkün olmayan bir kale gibi gördüğünü biliyorum. Ama, şey gerçek şu ki, ve buna şaşırabilirsin, aslında beni korkutan bir şey var.

Nedir o?

Aşk hissini yansıtabilmek. Aşk.

Kamila için mi?

Biliyor muydun?

Onun güzel yüzünü her gün görüyorum. Ama onun nasıl hissettiği hakkında hiç fikrim yok. Yani, belki de, benim statüm, benim yetkilerimden korkuyor olabilir. Korkuyor mu?

Senin Hayır. Hayır, hayır. Bunun seni endişelendirmesine izin verme. İyi. Tamam. İyi. Ama şimdi madem ayrılıyorsun, o zaman artık o gelmeyecektir. Ve yakında bir şey yapmazsam, onu tümüyle kaybedebilirim. Ne yapacağım ben?

Ben Yani, ne yapabilirim?

- Halim, Halim.

- Ben Ben Evet?

O mangoyu bastırıyorsun. Ben de.

> Halim, aşk seni çağırdığında, onu takip et. Yolları zorlu ve dik olsa bile**. Aşk seni çağırdığında onu takip et yolları zorlu ve dik olsa bile.**
> Ve onun kanatları seni sardığında, ona teslim ol.
> Kanatlarının arasında kılıcını saklıyor olsa bile.
> Ve o seninle konuştuğunda ona inan onun sesi rüyalarını mahvetse bile.
> Aşk seni hem yüceltir hem çarmıha gerer. Her ne kadar büyümen için olsa da, seni budamak için de oradadır.
> Aşk senin en ince dallarını okşayacaktır.
> Ve köklerinden sallayacaktır.

Tıpkı bir yulaf demeti gibi, seni etrafında toplayacaktır.
O seni bir harman gibi döver, eler, över ve yoğurur.
Daha sonra seni o kutsal ateşine davet eder.
Bu sayede Allah'ın kutsal ziyafetinin kutsal bir ekmeği olabilesin diye.
Tüm bu şeyleri aşk sana yapar. Bu sayede kalbinin sırlarını bilebilirsin.
Ve bu bilgi bir koku haline gelir.
Yaşamın kalbinin kokusu. Korkularında sadece aşkın barışını ve zevkini ararsın.
Çıplaklığını örtüp, aşkın harman yerini aşıp gülebileceğin mevsimsiz bir Dünya'ya geçiş yapsan iyi olur. Ama kahkahaya gerek yok.
Hıçkıra hıçkıra ama tüm göz yaşlarını kullanmadan ağlayabileceğin.
Aşk kendisinden başka hiçbir şey vermez. Ve kendisinden başka hiçbir şey almaz. Aşk ne sahip olur, ne de sahip olunur. Aşk için bu yeterlidir. "Ben Allah'ın kalbindeyim" demelisin.
Aşkı yönlendiremezsin.
Eğer aşk seni buna değer bulursa, seni yönlendirir.
Şafakta kanatlı bir kalp bulmak için. Eve şükrederek gelebilmen için. Ve kalbinin sevdiği duacı ile uyuyabilmek için. Ve dudaklarında bir şükran şarkısı "Ve kalbinin sevdiği duacı ile uyanabilmek için." "Ve dudaklarında bir şarkı."

Yakaladım seni. Evet. Arkadaşımla tanıştın mı?

Adı Almitra. Arkadaşın demek. Evet, daha önce tanıştık. Güzel. Onun da arkadaşları olması kendimi iyi hissettiriyor. Özellikle ben gittiğimde ona bakacak birileri olması.

Sorun ne, Yusuf?

Sorun şu ki konuşmayı reddeden birisini tanımak pek kolay değildir. Ne demek istediğini anlıyorum. Öte yandan bazen insanlar düşünceleri ile baş başa olmayı bıraktığında konuşur. Ancak doğru, bazılarının yüreğindedir. Sadece bunu kelimeleri dökmezler. Bunların yüreklerinde, ruh ritmik bir sessizlikle döner. Sen bunu nasıl O küçük zorbayı bulursam onu demirlere atacağım!

Paydos bitti. Haydi, gidelim.

– Şşt.

– Şimdi gitme. Mustafa, lütfen. Daha yeni geldin, Allah aşkına. Haydi. Hareket et. Yürü. Lütfen geri çekilin!

Haydi, haydi, kıralım bunu!

Bu kadar yeter. Kalk ayağa. Çok vaktimiz yok. Üzgünüm, efendim. Haklısınız. O gemi sonsuza dek beklemeyecektir. Mustafa, efendim, buradaki tüm dostlarınızdan seyahatiniz için erzak. Haydi, Mustafa. Hayranlarını bırakmanın vakti geldi. Yolun açık olsun. Seni özleyeceğiz.

– Hoşça kalın!

– Yine gel. Güle güle!

Kendinize iyi bakın. Burada kal, tamam mı?

Anneni bulana kadar güvende olacaksındır. – İyi yolculuklar!

– Hepinize çok teşekkür ederim. Güle güle!

Güle güle!

İşte buradasın!

Her yerde seni arıyorum. Ne?

Kamila. Hayır, borcum ne söyle ve bu konuyu burada kapatalım. Hanımefendi, hayır, hayır. Her şey yolunda. Bana borcunuz yok. Tamam. Teşekkür ederim. Endişeden delirmek üzereydim. Hayır. Bu sefer değil. Bugün Mustafa'yı kaybettim. Seni de kaybedecek değilim. Ne, ne?

Ne istiyorsun?

Almitra, sınırlarımı zorlama Bu ne?

Burada neler olduğunu biliyor musun?

Çünkü benim hiç fikrim yok. Hoşça kal, Mustafa!

Bak, bu o. – İşte orada!

– Yaşasın!

Mustafa!

Bir dakika, Mustafa. Merkezde icabına bakmam gereken birkaç detay var. Lütfen. Benimle gel. Hiçbir fikrim yoktu. Elbette yoktu, Halim. Tamam o zaman, çavuş.

– Onu nereye götürüyorsun?

– Lütfen geri çekilin. Ne yapıyorsun?

Gemi bu tarafta. Burada görecek bir şey yok!

Nereye gidiyor?

Bırak gitsin!

Neler oluyor?

Çok saçma!

Buna inanamıyorum!

Onun özgür kaldığını sanmıştım!

Hayır, özgürdü!

Almitra, sen biliyor muydun?

– Bırak gitsin. – Yanlış bir şey yapmadı!

Kanuna karşı gelmeyin!

Çekilin yolumuzdan. Hayır!

Onu geri getirin!

– Lütfen geri çekilin. – Evlerinize geri dönün!

– Yol açın. – O masum bir adam!

Almitra, hayır!

Almitra!

Burada daha fazla adama ihtiyacımız var!

Çekin şu insanları kenara!

Dikkat et!

İşte!

Kız!

Getirin onu!

Onu rahat bırakın!

Seni domuz!

Almitra. - Hayır!

- Bekle!

Meydanı boşaltın!

Evlerinize dönün!

Meydanı boşaltın!

Bu size son uyarımız!

Kalabalığı temizlemene yardımcı olmama izin ver. İnsanlar seni ele vermeyecektir. Çabuk ol!

Teşekkür ederim, Halim. Ama seni bu duruma Hayır, çavuş. Yardım etmeme izin ver. Orphalese halkı!

Dostlarım, size yalvarıyorum!

Lütfen!

Sakin olun!

Ama seni götürüyorlar!

Onlar birer yalancı!

Onlar şeytan!

Başkalarını şeytan itham etmekte acele etmeyelim. **Çünkü şeytan, kenti açlığı ve susuzluğu ile işkence görmüş bir iyiliktir.**
Özünde iyi aç olduğunda, karanlık mağaralarda bile yemek arar. Susadığında ise, ölü sudan bile su içer.
Fedakarlık yaptığın zaman iyisindir. Ama kendinden faydalandığında şeytan değilsindir.
Faydalanmak için çabaladığında Dünya'ya yapışan ve göğüslerini emen bir kökten başkası değilsindir.
Hiç şüphesiz meyve, köke **"Benim gibi ol, olgun ve yetişmiş. Bolluk ve bereket içinde"** diyemez. Meyve için vermek bir ihtiyaçtır. Tıpkı kök için almanın ihtiyaç olduğu gibi.
Kendinle barışık olduğun zaman iyisindir. Ama kendinle barışık olmadığın zaman, şeytan değilsindir.
Dümeni olmayan bir gemi tehlikeli sularda gidebilir.
Buna rağmen batmayabilir. Hedeflerine emin adımlarla ilerlediğin zaman iyisindir. Ama sendelediğinde şeytan değilsindir.
Sendeleyenler bile geri gitmezler. Ne yazık ki geyikler, kaplumbağalara hızlı ve çevik olmayı öğretemezler.

Ama güçlü ve çevik olan sen nezâket bekleyen topalın ardında sendelemiyorsun. Kendi mükemmel benliğine olan özleminin altında iyilik yatmaktadır.
Ama bazılarınızda, bu özlem, denize doğru uzanan bir fırtına gibidir. Yamaçların sırlarını ve ormanların şarkılarını sırtında taşır.
Diğerleri için ise bu düz akan bir nehir gibidir.
Dönüşlerde ve kavislerde kendini kaybeden. Kıyıya ulaşamadan duran. Kendi mükemmel benliğine olan özleminin altında iyilik yatmaktadır. Bu özlem hepimizin içindedir.

Mustafa. Özgürlüğünün ilk gününde kapımıza isyan mı getiriyorsun?

İsyanı getiren senin adamlarındı. Sokaklarda nizam korunmalıdır. Yoksa anarşi olur. Varlığının tıpkı yedi yıl önce olduğu gibi tahrik edici olduğunu görmek beni üzüyor. Dağda geçirdiğin zaman sana hiçbir şey öğretmedi mi?

Oldukça, teşekkürler. O zaman neden bu hazince davranışlarda ve isyankâr söylemlerinde ısrar ediyorsun?

Haince mi?

Ben sadece aşk ile konuşuyorum. Sadece aşk ve çiçekler, öyle mi?

Sanırım bu senin. Sesini yükseltmeyen bir ulusun cenazeye gittiğinde konuşması ne acı. Geçmişi yok olduğunda onunla övünmesini bilir ama boynu kılıç ile taş arasına gelmedikçe isyan etmek aklına gelir.

Aşk ve çiçekler. İsyana davetten başka bir şey değildir!

Ben öyle düşünmüyorum. Görünüşe göre birbirimize katılmıyoruz. Eğer geçmişinde sarf ettiğin bazı acı sözler, senin anavatanına dönmeni engelleseydi ne acı olurdu. Hâlâ eve dönebilmem için bir şans var mı yani?

Şans mı?

Kesinlik var. Biz kin tutmayız. Biz barbar değiliz. Bunu yap. Yazılarının ve öğretilerinin, yanlış yönlendirilmiş bir gençliğin eseri olduğunu ve tahrik edici olduklarını belirten bu anlaşmayı imzala. Onları artık kabul etmediğini, onların sahte olduklarını ve devletin barışı koruma görevi olduğundan bir suçu olmadığını belirten falan filan. Bunu yapamam. Elbette yapabilirsin. Bu senin tövbekar ve bizim yüce olduğumuzu göstermek için bir fırsat.

Tüm inandıklarımı reddedersem başka neyim kalır ki?

Hepsinden önce hayatın. Sana hainliğin cezasının ölüm olduğunu hatırlatırım, Mustafa. Tamam, istediğin gibi olsun. Seni bu gece düşünmen için hapishaneye gönderiyorum. Muhafızlar!

Şimdi!

Nasıl oldu da buraya geldik?

Almitra?

Burada ne yapıyorsun?

Gitmelisin. Burada sadece bela var. Sadece bela. Sen Sen uçabilirsin. Ne?

Ne dedin sen?

Uçup gidebilirsin. Daha önce yaptığın gibi. Keşke yapabilsem. Ama sen yapabildiğini söyledin!

Evler değil, bedenler değil. Ruhlar. Evet. Ruh. Tamam. Gel. Gel. Uç git. Almitra, korkarım burada kalıp olacaklarla yüzleşeceğim. Ama sana kötü şeyler yapabilirler. Hayır!

Ölebilirsin!

> **Sevgili Almitra, ölümden korkmamıza gerek yok.**
> **Yaşamla ölüm birdir.**
> Tıpkı nehirle denizin bir olduğu gibi.
> Yaşamın özünde onu aramadığımız sürece ölümün sırrını nasıl bilebiliriz?
> Sadece geceleri çalışan ve gündüzleri kör olan bir baykuş ışığın gizemini ortaya çıkaramaz. Umutlarının ve arzularının derinliklerinde öbür dünyanın sessiz bilgileri yatar.
> Tıpkı karın altında düş kuran tohumlar gibi, kalbin de baharın hayalini kurar.
> Sonsuzluğun kapılarının yer aldığı bu hayallere güven.
> Çünkü ölüm, rüzgarın altında çıplak durmak ve güneşe doğru gitmekten başka nedir?
> **Ve nefes almayı bırakmak, onu azgın dalgalardan özgür bırakmak değil de nedir?**
> **Yükselebilir, genişleyebilir ve engelsiz bir şekilde Allah'ı arayabilir.**
> Sadece sessizliğin nehrinden içtiğin zaman şarkı söyleyebilir, ve dağın zirvesine ulaştığında tırmanmaya başlayabilirsin.
> Ve toprak bacaklarını kavradığında gerçekten dans etmeye başlayabilirsin.
> Almitra?

Evet. Benim için bir şey yapmanı istiyorum. Elbette. Evimdeki resimleri hatırlıyor musun?

Ve yazdığım kağıtları?

Hani şu Çavuş'un almama izin vermediklerinden bahsediyorum. Onları almanı istiyorum. – Ben mi?

> ***- Evet. Başkası bulmadan önce onları almanı istiyorum.***
> ***Onların imha edilmediğinden emin olmak için.***
> ***Tamam mı?***
> ***Güzel. Daha sonra onları insanlarla paylaşabilirsin.***
> ***Rüzgarda birlikte uçtuğumuz zamanı hatırlıyor musun?***
> **Kelimelerim benim kanatlarımdır.**
> **Ve sen benim habercimsin.**
> ***Haydi. Git!***

Onları güvende tutacağım, Mustafa. Bekle. Kemiklerimi kıracaksın. İyi misin, anne?

Evet, oldukça iyiyim. Muhafızlar!

Gidin, çabuk olun!

Onların icabına bakarım. Selam çocuklar, Fransız kartpostallarımı görmek isteyen var mı aranızda?

Sana öğretilerinden vaz geçmek için son bir şans daha veriyorum. Ben sadece insanların zaten yüreklerinde bildikleri şeyleri söyledim. Bu hiçbir şeyi değiştirmez. Eğer bunu imzalamazsan, senden geriye hiçbir şey kalmaz. Eserlerin bile. Hepsini yakarız. Her bir kelimesini ve resmi.

> **İnsanlar, ben gittikten çok uzun zaman sonra bile onları hatırlayacaklardır.**

Şair'in evine gidin. Bak, anne, bir tane daha buldum!

İyi, iyi. Mustafa!

– Mustafa!

– Mustafa!

Seni özleyeceğiz, kardeşim!

Elveda, Orphalese halkı!

Sabır, gemimin kaptanıdır.
Ve dalgalar da yelkenim.
Denizciler denizin şarkısını duydular ve daha fazla beklemeyeceklerdir.
Ben hazırım.
Size geri geleceğimi unutmayın.
Yakında, özlemim, bir başka beden için toz ve köpük getirecektir.
Yakında rüzgârların üzerinde biraz dinleneceğim ve başka bir kadın beni taşıyacaktır.
Size ve sizinle geçirdiğim gençliğime elveda.
Daha dün bir rüyada tanışmıştık ama şimdi uykumuz kaçtı, rüyamız bitti ve ayrılma vakti geldi çattı.
Hafızalarımızın alacakaranlığında bir kere daha buluşmalıyız. Bir kere daha konuşacağız ve sen bana daha derin bir şarkı söyleyeceksin.

Bak!

İşte orada, anne!

Ne?

Kim, Almitra?

Nerede?

Mustafa!

Orada!

Üzgünüm, tatlım, ama o Hayır, bak!

Gemide!

Gördün mü?

Gördüm, Almitra. Gördüm.

Arkadaşından ayrıldığında, yas tutma.
Çünkü onun yokluğunda onda en çok değer verdiğin şey daha belirgin olabilir.
Arkadaşlıkta herhangi bir gaye olmasın.
Ruhun derinliklerini korumaktan başka.

THE PROPHET- HAKK ERENLER (NEBİ) (ERMİŞ)- Halil Cibran

"DİKKAT EDİNİZ! ALLAH'IN LANETİ ZALİMLER ÜZERİNEDİR"

"Hud Suresi. 18.ayet"

Bu ayet Hud Suresinin 18. ayetinin sonudur. Yüce Allah meleklerin veya peygamberlerinin dilinden hikaye ederek, o kimselere kıyamet günü şöyle denileceğini haber vermektedir:

> "Allah a yalan uydurandan daha zalim kim olabilir? Onlar Rabb'lerine sunulacaklar, şahidler de, "işte Rabb'lerine karşı yalan söyleyecekler bunlardır" diyecekler. "İyi bilin ki, Allah'ın laneti zalimlerin üzerinedir."

Hadis: "Safvan b. Muhriz el-Mâzenî anlatıyor (Allah ona rahmet etsin): Ben İbni Ömer'in elini tutmuş olduğum halde, onunla beraber yürüyordum. Bir adam geldi ve **"Necvâ (: fısıldamak)"** konusunda Hz. Peygamberden nasıl bir açıklama duydun?" diye sordu. İbn Ömer

"Ben Allah'ın Rasülünden konu ile ilgili şu hadisi duydum:

"Kıyamet günü Allah Teâlâ mümini yaklaştırır ve üzerine şefkat kanatları koruma örtüsünü (hicabı hıfzını) örter. Böylece onu diğer insanların gözlerinden gizler ve o kişiye şöyle der:

> "Ey kulum, Şu günahını bilirsin değil mi? Şu günahı da bilirsin değil mi? Şu günahını da bilirsin değil mi?"

diye sorar. O kişi de

"Evet ey Allahım!" diyerek, bütün günahlarını İkrar ve İtiraf ettikten sonra, kendi kendine helak olduğunu anlayınca. Allah Taâlâ

> **"Kulum sen dünyada kendi aleyhine olan günahlarını halktan gizledin. Ben de bu gün senin için bu günahlarını affediyorum"**

buyurur. Bunun üzerine o kulun sevab (hasenat) defteri sağından verilir. Kafir ve münafıklara gelince, (meleklerden ve peygamberlerden) bir çok şahidler onlara şöyle diyecekler:

> "İşte şunlar Rablerinc (ortak koşarak) yalan söyleyenlerdir. Allah ın laneti o zalimlerin üzerine olsun!"

AÇIKLAMA VE YORUMU:

"Necvâ", yavaşça ve gizlice söylemeye denir. Fısıldamak manasına da gelir. Buradaki manası, **Allah Teâlâ'nın kıyamet günü inanan kuluyla gizlice konuşmasıdır.** Bu da Allah'ın büyük lutuflanndan biridir. Çünkü kulunun günahlarını affetmek için gizilce önce kendisine hatırlatıyor, sonra da affediyor.

Allah'ın mümin kuluna yaklaşması, mekan ile ilgili bir yaklaşma değil, rütbe ile ilgili bir yaklaşmadır (et-takribü'r-rütbi).

Hadiste sözü edilen. Allah Teâlâ'nın mümin kulunu rahmet ve merhamet kanatları altına alarak, mahşer günü toplanan bütün insanların gözlerinden saklayıp, onu örtmesi, hadiste geçtiği gibi, arkasından da ona sorular sorarak, cevablarını ikrar ettirmesi. beliğ bir temsili

içeriyor. Konu ile ilgili olarak mî şöyle diyor: **Bu hadisde gecen örtme ve ilahi koruma, kuşun kanadından istiare olmuştur. Nasıl ki kuş kendi kanadıyle hem kendi hayatını, hem de yumurtasını örterek korur. İşte Yüce Allah da mümin kulunu mahşer halkının bakışlarından. örtmek suretiyle gizler. O kulunu rezil olmaktan korur. İşte bu durumu anlatmak için hadiste istiare sanatı kullanılmıştır.**

Hadisin son kısmı, yukarıdaki başlıkta yer alan ayetin bir bölümüdür. **Bu ayette geçen zulüm, Allah'a inanmama, yani Küfür ve münafıklıktır**. Çünkü her zulüm bu ayetin manasına girmez ve Allah Teâlâ'nın lanetini gerektirmez. Çünkü Allah'ın katında kafirliğin cezası. diğer küçük günahların cezası gibi değildir.

"Lânet". Allah'ın rahmetinden kovulma ve uzaklaştırmadır.

Bu hadis şu ayeti kerimeyi tefsir etmektedir:

> "Sonra o gün (size verilen) nimetten sorulacaksınız.. (Tekasür Suresi. 8)

Helal nimetten sorulacak soru, sadece Allah ın insana verdiği nimetleri ona ikrar ettirmek için sorulan bir sorudur. Nitekim Yüce Allah insana o gün. daha önce kendisine isyan ederek yaptığı günahlarını da ikrar ettirerek o günahlarını affediyor. Durum böyle olunca. Allah'ın kullarına verdiği helal nimetten dolayı sorguya çekmesi. kendilerine verilen nimetlerin ikrar edilmesi olarak anlamak, intikam veya hesap sormak için sorguya çekmek olarak anlamaktan daha iyi ve doğrudur.

> Bu hadis günah işleyen müminlerin - işledikleri günah büyük bile olsa- kafir olmadıklarına bir delildir.

Halbuki Hariciler büyük günah işleyenin kafir olacağını savunmuşlardır. Yine aynı hadis büyük günahların da Allah tarafından affolunabileceğine de delildir. Halbuki Mu'tezîliler sadece küçük günahların affedilebileceğini iddia etmişlerdir.

Sh:113-116

KİŞİ ANNE VE BABASINDAN İZİNSİZ CİHADA ÇIKAMAZ

Hadis: Abdullah b. Anır (radıya'llâhu anh) şöyle dedi: Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme bir adam gelerek.

"Cihad yapmak istiyorum"

dedi. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem:

"Senin annen baban var mı?"

diye sordu. Adam "evet" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"O halde, madem ki annen ve baban var. onlar için savaş (çalış, uğraş, mücadele et)"

Sh:174

Kaynak: Doç. Dr. Talat SAKALLI, Bedruddin AYNÎ,(Hayat, Eserleri ve İlmî Şahsiyeti), TDV, 1995, Ankara

KİTAP İNDİR

SPOTLİGHT (2015)

insanlar hatalı filleri işlemekten kurtulmazlar. Önemli olan onları gizlemek değil, tedbir alıp bir daha yapılmasına engel olmaktır. Şayet kurumların menfaati için suçlar örtbas edilirse, kötülüklerin artmasından başka bir getirisi olmayacaktır.

Süre: 128 dk

Yönetmen: Thomas McCarthy

Senaryo: Josh Singer, Thomas McCarthy

Ülke: ABD

Tür: Biyografi, Dram, Tarihi, Gerilim

Vizyon Tarihi:29 Ocak 2016 (Türkiye)

Dil: İngilizce

Müzik: Howard Shore

Oyuncular: Mark Ruffalo, Michael Keaton, Rachel McAdams, Liev Schreiber, John Slattery

Özet

The Boston Globe gazetesinde çalışanların, rahiplerin çocukları taciz ettiğine dair skandalı çözmeye ve bölgedeki Katolik kilisesinin de bu olayı örtmeye çalışmasının anlatıldığı film gerçek bir hikayeye dayanıyor. Asıl gerçeği araştıran gazetecilerin önüne, kilise çalışanlarından ve avukatlardan oluşan bir engel çıkar... **Spotlight filmi 2015 Venedik ve Toronto film festivallerinde de yerini alacak.**

Filmden

Bay Garabedian'ın söylediğine göre Kardinal Law bunu 15 yıl önce öğrenmiş ve hiçbir şey yapmamış. O avukat kafayı oynatmış bence. Ayrıca Kilise, suçlamaları reddetti. Herkes böyle söylüyor.

Bay Garabedian kafayı oynatmış olsun ya da olmasın Kardinal'in haberinin olduğunu kanıtlayacak belgelerinin olduğunu söylüyor. Bildiğim kadarıyla da bu belgeler şu anda mühürlü.

Evet. Konumuz 80 çocuğu istismar etmiş Bostonlu rahip.

Elimizde, Law'ın haberi olduğunu kanıtlayabileceğini söyleyen bir avukat var. Bizse geçen 6 ay içinde sadece iki haber yapmışız bununla ilgili. Bana göre yerel bir gazete için oldukça büyük bir haber bu. En azından bu belgelere bir göz atmalıyız.

Nasıl yapmak istiyorsunuz bunu ?

Burada kanunlar nedir bilmiyorum ama Florida'da mahkemenin kapısını çalardık. Kilise'ye dava açmak mı istiyorsunuz ?

Teknik olarak Kilise'ye dava açmış olmayız belgelerin mührünün kaldırılması için mahkemeye başvurmuş oluruz. Kilise bunu, onlara dava açmak olarak algılayacaktır. Tıpkı diğer herkes gibi.

Öğrendiğim iyi oldu.

İşteki ilk günü için çok cesurca bir hareket .

- Bunun tek bir anlamı var .

- Ne diyecekler sence buna ?

Gilman deliye dönecek .

- Merhaba .

- Kapıyı kapat .

- Nasıldı ?

Baron, Geoghan Davası'ndaki mühürlü dosyalar için dava açmak istiyor. Kilise'ye dava açmak mı ?

Çok iyi haber. 3 yıl önce haber boşa düşünce Geoghan'a destek çıkmıştık. Baron o zamanlar Miami'deydi .

- Daha doğrusu Times'da da olabilirdi .

- Burada değildi sonuçta.

Dava açmak işe yarayabilir mi yani ?

- Yargıç'a göre değişir .

- Hangi cemaatten olduğuna göre bir de. Bradlee. Evet. Tamam .

- Baron bizimle konuşmak istiyor .

- Bizimle mi ?

Tamam Jim, teşekkür ederim.

Evet. Anladım, sağ ol. Yarın, ajans dışı bir avukatla buluşma ayarladım .

- Jon Albano .

- Evet .

- Davanın yargıçlığını kim yapacak ?

- Constance Sweeney .

- Bu iş zor .

- Nedenmiş o ?

- Kendisi sağlam Katoliktir. Okuduklarıma bakacak olursak Geoghan Davası'nda çok derin bir araştırma yapmamışız .

- Haklı mıyım ?

– Hayır. Haksızsınız. Geoghan Davası'nı çok yakından incelemiştik. Metro'dan David Armstrong ve din bölümünden Michael Paulson ilgilenmişti. Yanlış anlamadıysam, günlük yayınımızın dışında Kardinal Law'ın durumdan haberinin olup olmadığını sorgulayacak uzun vadeli herhangi bir araştırmada bulunmamışız. Evet, bulunmadık. Bu, senin ekibinin yaptığı bir şey değil mi ?

Spotlight mı ?

Evet. Ama hâlâ size söylediğim Boston Polisi haberini inceliyoruz .

– Bırakabilir misiniz ?

– Evet. Marty, Spotlight'ın geçmişte büyük başarılar elde etmesinin sebebi kendi projelerini kendileri seçmeleri. Bunu da seçmeyi düşünebilir misiniz ?

Seninle ilgili yazacak mı bilmiyorum ama aradığını söylerim. Oldu.

**

Sana nasıl yardımcı olabilirim ?

Geoghan Davası'nda verilen karara itiraz etmek istiyorum.

Katolik Kilisesi'ne dava açmak mı istiyorsun ?

İtiraz edeceğiz sadece, ama evet .

– Önemli bir durum mu sence ?

– Evet, önemli. Çünkü Kilise, bütün gücüyle üzerimize gelecektir bildiğin gibi. Abonelerimiz de buna sessiz kalmayacaktır. Yüzde 53'ü Katolik çünkü.

Bence de sessiz kalmayacaklar. Tamam. Marty, Kardinal'le yüz yüze tanışman için seninle irtibata geçebilirler, olağan bir durum bu.

Evet, çoktan geçtiler.

Önümüzdeki haftaya ayarlandı. Yerinde olsam bu durumdan bahsetmezdim.

**

– Geoghan Davası'nı biliyor musun ?

– Evet, 80 davacı vardı. Hepsi münferit davalardı. Garabedian içlerinde kaybolmuştu.

Kardinal Law'a karşı herhangi bir suçlama var mıydı ?

Evet, orası biraz karmaşık.

Bir şeyi anlamanız gerek. Bunlar pis davalar. Zamanaşımı 3 yıl ile sınırlı. Bu durumdaki mağdurların çoğu bu süreden daha önce öne çıkmıyor .

– Neden peki ?

> Daha çocuklar çünkü. Suçluluk, utanç... Ayrıca bu çocukların çoğu, kötü mahallelerde büyüyor. Hiçbirisi böyle şeyleri duyurmak istemiyor. Hayatlarını değiştirmiş oluyorlar. Kendi yöntemleriyle mücadele etseler bile hayırsever dokunulmazlık yasası gereği sadece 20 bin dolar ceza kesiliyor.

Çocuk tacizine sadece 20 bin dolar mı ?

Yasalara göre sistem bu şekilde işliyor, evet. Kilise, güçlü bir oluşum. Yapabilecek en etkili şey böyle davaları basınla halletmek. Tıpkı benim Porter'da yaptığım gibi. Ama dediğim gibi, mağdurların büyük çoğunluğu televizyona falan çıkmak istemiyor.

Mitch ise pek göz önünde olmayı seven biri sayılmaz.

Evet, Garabedian'ın çocuk mağdurları alıp da basına götürmesi oldukça büyük bir

Haklısın.

Daha kırk fırın ekmek yemesi lazım. Bana soracak olursanız, Law'ın aleyhine herhangi bir şeyi yok. Ne yani, blöf mü yapıyor ?

Daha iyi bir sonuç elde etmek için adını duyurmaya çalışıyor. Pervasız bir hareket olur bu.

**

BİLİNDİK BİR OLAY

Porter, 87 kişiyi taciz suçlamalarıyla Massachusetts Mahkemesinde

Adı RTKG. Rahip Tacizinden Kurtulanlar Grubu.

Liam Barrett. Philadelphia'da bazı çocukları taciz etmiş. Sonra Boston'a taşınmış. Aynı şeyi burada yapmış. Sonra yine taşınmış .

Evet. 1987'de Lance Diego yazmış.

**

Liam Barrett .

– Haberi biz yapmıştık. Haberi yaptığımızı söylüyorum sadece. Adam birkaç yıl boyunca cemaatten cemaate sürgün edilmiş. Tıpkı **Geoghan ve Porter** gibi.

Bence arada bir benzerlik var. Basit bir şeye benziyor. Başka ne buldunuz ?

Sacha, mağdur topluluğundan birini buldu.

Phil Saviano.

RTKG mi ?

Onun haberini de biz yapmıştık. Hani sen maçı seyrediyordun Steve .

– Adam çok yanar döner biri Mike .

– Onunla ilgili birkaç haber yapmıştık .

– Mektup yazmayı bırakmamıştı .

– Din savaşı çıksın istiyor .

**

Geçen gün internete girdim.

Aklınıza gelen her şey vardı. İtiraf etmeliyim, bir rahip olarak beni biraz rahatsız etti bu. İş güvenliği hakkında endişelenmeli miyim ?

Hiç sanmıyorum. Bilgi, ayrı bir şeydir. Ama kader ise... Kader ise bambaşka bir şey .

**

- İsminiz ?
 - Phil Saviano .
 - Tamam. Bekleyin biraz.
Kurtulanlardan konuştuğunuz ilk kişi ben miyim ?
 - Evet, sensin .
 - Peki. İlk önce, beni buraya çağırdığınız için teşekkür edeyim. Topluluğum PTKG'nın tam işbirliği içerisinde olacağından emin olabilirsiniz.
Topluluğunda toplam kaç kişi var Phil ?
 Son yaptığımız sohbette 11 kişiydik. Pardon, 10. Karen yeni taşındı .
 - Grubunuzda kadın da mı vardı ?
 - Tabii ki de, kadın da vardı. İş tacize geldiği zaman ayrım yapmıyorlar. Mesele ise eşcinsel olmaları değil. Mesele, çocuklara tecavüz etmek için rahiplik yapmaları. İster çocuk, ister erkek ister kız olsun. PHIL SAVIANO YAŞ 11 11 yaşındaydım. Wester'da, Peder David Holly'nin kurbanı olmuştum. Kulu değil yalnız. Kurbanı oldum .
 - Aranızda Katolik olan var mı ?
 - Katolik olarak yetiştirildim. Ama artık karımın Presbitryan Kilisesi'ne gidiyorum. Ben de bıraktım. Ama arada büyükannemin Kilisesi'ne gidiyorum. Hepimiz de Katolik olarak yetiştirildik denilebilir, ama artık.. .
 - Öyle değiliz .
 - Size bir şey anlatayım o zaman. Fakir bir ailenin fakir bir çocuğuysanız din sizin için birçok şey demektir.
Bir rahipin dikkatini çekerseniz ise, bu önemli bir şeydir.
 İlahi kitabını getirmenizi veya çöpleri çıkarmanızı istediğinde, kendinizi özel hissedersiniz.
Tıpkı Tanrı'nın yardım istemesi gibidir.
Size pis şaka yapması tuhaf bir durumdur ama artık bir sırrınız olmuş olur.
Siz de ses etmezsiniz.
Daha sonra size bir porno dergisi gösterir.
Siz yine ses etmezsiniz.
Yine ses etmezsiniz.
Ta ki sizden otuzbir çekmenizi veya ağzınıza almanızı isteyene kadar.
Ve buna da ses etmezsiniz.
Tuzağa düşürüldüğünüzü düşünürsünüz. Çünkü size, O, yardımda bulunmuştur. Tanrı'ya nasıl hayır diyebilirsiniz ki ?
 Bunun, fiziksel istismar olmakla kalmayıp aynı zamanda manevi istismar olduğunu da bilmeniz çok önemli. Bir rahip size bunu yaptığında inancınızı elinizden almış oluyor.
Şişenin dibini görür veya şırıngaların sayısını unutursunuz.
Bunlar bir işe yaramazsa gidip bir köprüden atlarsınız.
Bu yüzden kendimize "Kurtulanlar" diyoruz. Jason Barry'nin kitabını okudunuz mu ?
 Louisiana'daki Gauthe Davasını yazmış .
 - Baş harfi G.. .
 - G-a-u-t-h-e. Richard Sipe ile konuştum. Kilise'nin tedavi merkezlerinden birinde çalışıyordu. Eskiden rahipti.
Bir rahibe ile evlendi.
İşte. Cass Davası'ndaki ifadesi. Tedavi merkezi nedir Phil ?
 Suçlu bulunan rahiplerin gönderildiği yer. Hepsi kutunun içinde. 5 yıl önce hepinize de göndermiştim.

Globe'a mı ?
Kimin adına gönderdin ?
Kim olduğunu söylemek istemiyorum. İlgilenmediklerini söylemişlerdi. Ama Phil, seninle ilgili birkaç haber yapmışız. Kupürlerini gördüm. Evet ama hiç de yeterli değildi. Anlamanız gerekiyor.
Bu büyük bir olay. Sadece Boston'dan ibaret değil. Bütün ülkeyi, bütün dünyayı kapsıyor. Vatikan'a kadar uzanıyor .
- Buna herhangi bir kanıtın var mı Phil ?
- Hayır, henüz yok. Ama unutmayın, işin içinde bir sürü kişi var .
- Yoksa kimse nasıl ses etmesin .
- Bir sürü olan kim ?
- Rahipler ya! Rahipler!
Sadece Boston'da 13 tane biliyorum.
Boston'da, çocukları taciz eden 13 tane rahip mi var ?
Evet. Söylediğim her şeyi neden tekrarlıyorsun ?
Açıklık getirmeyi seviyorum.
5 yıl önce bu dosyaları gönderdiğimde açıklık getirseydin ya. Hepsi burada duruyor .

**

– Joe. Merhaba .

– Lanet olsun .

– Sorun değil .

– Özür dilerim. Oturun lütfen .

– Sorun değil. Teşekkürler .

– Masanın yeri iyi mi ?

– Çok iyi. Beklerken bir tane kek yedim. İki tane daha doğrusu. Gergin olduğum zaman yemek yiyorum. Ben de yerim aslına bakarsanız. Geç kalmadım umarım. Phil saat 1'de demişti. Hayır, kalmadınız. Ben erken geldim. Bir saat falan.

Sorunlu ailelerin çocukları için bir grup kurmuştu .

– Nerede bu ?

– San Ambrose, Dorchester. Tamam. Beni, Peder Shanley ile tanıştıran oydu. Uzun saçları olan, hippi tipli bir Sokakçı Rahip'ti .

– Beni Back Bay'deki evine davet etmişti .

– Back Bay'in neresinde ?

– Beacon Sokağı'nda .

– Beacon, tamamdır. Buralı mısınız ?

Hayır, Ohio'da büyüdüm. Ama annem Boston'lu. Sokağı bilmeniz anlaşıldı. Back Bay'i daha önce hiç görmemiştim ben. Gittiğinde ne oldu peki Joe ?

İlk başta çok iyi davrandı. Çok komikti. Çok sıradandı. Gey olduğumu anlamıştı sanırım. Üzerinde çocuk resimleri olan zührevi hastalık aracını göstermişti. Ama farklı kelimeler

kullanıyordu. Homoseksüel, transeksüel, biseksüel. Peki. O zamanlar gey olduğunu biliyor muydun Joe ?

Evet. Ama bunu kimseye söylemiyordum. Dorchester'da söylenmez. Peki. Aracı gösterdikten sonra ne oldu peki ?

Biraz korkmuştum. Anlamıştı bence. Çıplak poker oynarsak kendini iyi hissedersin demişti. Tabii ki kabul ettim. Olaylar ondan sonra gelişti. Neler olduğunu ayrıntılı olarak söyleyebilir misin ?

Ayrıntılı olarak beni taciz etti. Joe, burada kullandığımız kelimeler büyük önem taşıyor. Söylenenleri hafifleştiremeyiz. "Taciz etti" demek yeterli değil. İnsanların, gerçekte neler olduğunu öğrenmesi gerekiyor .

- Bunları paket yaptırsak iyi olur o zaman .

Daha rahat hissetmemi sağlayacak bir yol bildiğini söyledi. Sonra ne oldu ya ?

Elbiselerini çıkardı. Çok gergin olduğumu benimkini ağzına alarak keyfimi yerine getirebileceğini söyledi. Klasik! - Kabul ettin mi peki ?

- Evet. Neden böyle bir şey yaptığımı sorguluyorsun biliyorum. Karşımda benden 30 yaş büyük ürkünç bir adam var. Ama şunu iyi anlamalısınız. Bu, hayatımda birinin bana gey olmanın sorun olmadığını ilk söyleyişiydi. Ve o kişi bir rahipti. Oral seks yaptınız mı yani ?

Cinsel birleşme oldu mu ?

Evet, ama o zaman değil. Sonra. Bu durum beni mahvetmişti. Duygularımı bastırdım artık. Ama o, her şeyin başlangıcıydı. Çok kafa karıştırıcı bir şeydi. Seks ile böyle tanışmak, sonra... Sonra erkeklere bağlı olmak... Özür dilerim. Dayanamayacağımı biliyordum. Özür dilerim. Özür dileme. Sorun değil Joe. Sorun değil. Görüyorsun, her yerde Kilise var. Yanında da çocuk parkı .

- Joe, bunları kimseye anlattın mı ?

- Kime, bir rahipe mi ?

**

Not almamın bir sakıncası var mı ?

Sorun olur mu ?

- Not almamın sakıncası yok değil mi ?

- Adımı kullanacak mısınız ?

Hayır. İstemiyorsanız kullanmayacağım. Hayır. Bir çocuğum var. Daha bir yaşında. Ama bunları öğrenmesini istemiyorum. Sorun değil, anlıyorum. İstediğin zaman röportaja son verebilirsin Patrick

- Anladın mı ?

- Anladım .

- Tamam o zaman .

– Not alabilirsiniz .

– Pekala. Olay ilk yaşandığında nerede oturuyordun ?

Hyde Park'ın oradaki Konutlarda .

– Stop & Shop'ın oradaki mi ?

– Evet. Biliyor musunuz ?

Evet. Birkaç yıl taksicilik yaptım. Çok kötü kahveleri vardı. Evet, öyleydi. Olay yaşandığında kaç yaşındaydınız peki ?

12 yaşındaydım. Babam intihar ettikten hemen sonrasıydı .

– İnanamıyorum .

– Pisliğin önde gideniydi. Annem de pek aklı başında biri değildi .

– Nasıl yani ?

– Delinin tekiydi yani .

– Şizofrendi .

– Aynı kapıya çıkıyor. Geoghan ile ne zaman tanıştın ?

Kız kardeşim onu Dunkin' Donuts'ta görmüş. Babamın öldüğünü söyleyince hemen yanımıza gelmişti. Barbara adında bir rahibe vardı.

– Tamam. Geoghan çıkageldi. Annem birden havalara uçtu .

– Sanki Tanrı evimize gelmiş gibiydi .

– Anlıyorum. Sonra ne oldu peki ?

– Gerçekten öğrenmek istiyor musun ?

– Evet Patrick, istiyorum. Beni dondurmacıya götürmeyi teklif etti. Adam rahip. Ben de çocuğum, gittim tabii. Tamam. Eve dönüyorduk... Bacağımı okşamaya başladı. Sonra ise elini yukarı götürüp çükümü avuçladı. Donup kaldım. Taş kesildim resmen. Hareket edemedim. Ne yapacağımı bilmiyordum küçük bir çocuktum daha. Anlıyorum. Dondurmamı yiyememiştim bile. Eriyip kolumdan akmıştı. Bundan sonra... Bundan sonra onu bir daha gördün mü ?

Evet. Tamam, yeter bu kadar. Şimdilik burada bırakalım. Olur.

– Telefonunuzu kullanabilir miyim ?

– Evet, tabii ki de. Yerini biliyorsun .

– İstiyorsan ismimi kullanabilirsin .

– Teşekkür ederim Patrick.

Teşekkür etme. O şerefsizleri alt et.

**

Şanslı olanlardan biri kendisi. Hâlâ yaşıyor .

**

– Merhaba Richard. Nasılsın ?

– İyiyim .

– Aradığın için teşekkürler. İsmini bana Phil Saviano vermişti. Birkaç soru sorabilir miyim acaba ?

– Tabii ki de .

– Harika. Phil, Baltimore'daki Kilise Tedavi Merkezleri'nden birinde çalıştığını söyledi. Evet. Seton Pskiyatri Kurumu. Hayırsever Rahibeler tarafından yönetiliyordu. Peki ne zamandı bu Richard ?

1965'te psikoterapi grubunda çalışmaya başladım. 5 yıl boyunca gidip geldim. Sonraki 30 yılımı ise tacizci rahiplere ve mağdurlarına yardım ederek geçirdim.

Gerçekten mi ?

Bütün işin bu mu oldu ?

Kilise, o adamların birkaç çürük elma olduğunu düşünmemizi istiyor Mike. – Onlardan çok daha fazlası var .

– Ne kadar fazla Richard ?

Araştırmalara göre konuşacak olursak yaygın bir psikolojik fenomen olduğunu söyleyebilirim. Bu kadar fazla, demek .

**

Bay Rezendes. Evli misiniz ?

Evet. Karınız sürekli çalışmanızı sorun etmiyor mu ?

Evet, ediyor. Bu yüzden hiç evlenmedim işte. Çok meşgulüm. Yaptığım iş çok daha önemli. Yeni editörünüz Yahudi değil mi ?

– Evet, öyle .

– İşe baksana adam geliyor birden bütün gözler Kilise'ye dönüyor .

– Neden biliyor musun ?

– Hayır. Çünkü işe yabancı gözle bakılması gerekiyor. Tıpkı benimki gibi. Ermeniyim ben. Boston'da kaç tane Ermeni tanıyorsun ?

Globe'ta çalışan Steve Kurkjian. İki etti. Kendini ödüllendirmen falan gerekir .

– Sen nesin peki İtalyan mı ?

– Hayır, Portekizli .

– Nerede doğdun ?

– Doğu Boston'da Sahi mi ?

Doğu Boston'da mı ?

Öyle görünmüyorsun. Bu şehir... Bu insanlar... Bizim gibilerin buraya ait olmadığını yüzümüze vuruyor. Ama bizden iyi bir yanları yok. Kendi çocuklarına nasıl davrandıkları ortada. Sözlerimi bir kenara yazın Bay Rezendes**... "Bütün köy, bir çocuğu yetiştirebildiği gibi pekâlâ ona tecavüz de edebilir."**

**

Bu işte bugüne kadar hep duyduğum ama hiç tanışmadığım Robby Robinson'du. Beni dinle Jimmy.

Bu konuda doğru tarafta olmak istersin.

Bahsettiğin şey Kilise Robby. Etrafına bir bak, bunlar iyi insanlar şehir için onca iyilik yaptılar. Partinin keyfini çıkar.

Bunların üzerinden defalarca geçtim. "Hava Değişimi" bu rahipleri görevden aldıklarında kullandıkları tek terim değil. Türlü türlü terim var.

Görevde Değil Atamada, Acil Durum Müdahalesi .

- Her türlü çalışıyor adamlar .

- İnanç işi hariç. Diğer rahiplerden çok daha fazla cemaat değiştiriyorlar. Ben çocukken rahip 7-8 yılda tayin olurdu. Bazen daha da fazla. Bunlarınki en fazla 2-3 yılda bir .

- Saviano'nun söylediği bütün rahipler için bu atamayı kullanmışlar mı ?

- Evet .

- Çok açık bir düzen var .

- Millet Sipe arıyor. Krizi tam anlamıyla anlamak istiyorsanız dini sebeplerden ötürü cinsellikten uzak durma gereğiyle başlamalısınız.

Bu benim ilk büyük bulgumdu. Rahip sınıfının sadece % 50'si cinsellikten uzak duruyor. Çoğunluğu diğer yetişkinlerle seks yapıyor. Ama bu durumdan, pedofiliye müsamaha gösteren hatta onu koruyan bir gizlilik olgusu meydana geliyor.

Yani Kilisenin bu krizin boyutundan haberi var diyorsunuz ?

Kesinlikle. Louisiana'daki büyük skandaldan sonra papalık elçisi adayı Tom Doyle pedofil rahipleri uyaran rapora el koyarak milyar dolarlık borcu öğrenmişti. 1985'te olmuştu bu .

- 1985 mi ?

- Evet. Raporu kim gördü, Katolik kıdemlilerinden kimse gördü mü ?

Elbette. Doyle raporu Ulusal Katolik Piskopos Konferansı'nda lanse etmeyi denedi. Aslında Kardinal Law başlangıçta borcun kapatılmasına yardım etmişti. Ama sonra vazgeçip raporu rafa kaldırdı .

- Şaka mı bu ?

- Richard. Ben Robby. Boston'da bu duruma uygun 13 rahip olduğunu düşünüyoruz bu da çok büyük bir haber demek. Sence mümkün mü ?

Sayısı yani ?

Evet, mümkün Robby. Sayı bana oldukça düşük geldi.

Benim tahminim % 6 kadar reşit olmayanlarla seks yapan var .

- % 6 ne ?

- Bütün rahiplerin % 6'sı.

Boston'da ne kadar rahip var ?

1500 kadar. % 1, 15 eder, % 6 ise... 90 ?

- Doğru 90 rahip .

- Bu mümkün mü ?

Metrik bakış açısına göre evet. Benim bulgularım kesinlikle bu yönde.

Alo ?

90 rahip mi dedin ?

Boston'da mı ?

Adam öyle dedi. O piçlerden 90 tane olsaydı insanlar bilirdi .

- Belki de biliyorlardır .

- Kimse tek kelime etmedi mi yani ?

Korkaklar işte. Bence halka duyurmak istediğin bir mukayese değil bu. Macleish haberdardı

- Hiçbir şey söylemedi .

- O, 13 rahip biliyormuş. 13 ve 90 arasında çok fark var. Sipe denen adam bu rakamları nerden öğrenmiş ?

30 yıl üzerlerinde çalışmış. Eğitimli bir psikoterapist kendisi. Peki ama rahibeyle yaşayan hippi eski bir rahipin rakamlarından daha fazlası gerekiyor. Daha fazla mağdur ararız. Daha fazla rahip bulmuş oluruz sonra da onları kayıt defterinden kontrol ederiz .

- Yığınla mağdur olacak .

- Hallederiz .

- Ne kadar sürecek ?

- Çok uzun .

**

Merhabalar. Ronald Paquin'i arıyordum. Buyurun ?

- Peder Paquin siz misiniz ?

- Evet. Ben Boston Globe'dan Sacha Pfeiffer. Peki .

- Birkaç soru sorabilir miyim ?

- Buyur sor tatlım.

Küçükken Haverhill'deki Aziz John The Baptist'ten size tanıyan çocuklarla konuştuk. Sizin onları taciz ettiğinizi söylediler, doğru mu bu ?

Şakalaştığım doğrudur. Ama asla kendimi hoşnut etmedim. Anladım. Aziz John The Baptist'teki çocukları taciz ettiğinizi itiraf ediyorsunuz yani ?

Evet ama dediğim gibi onlardan hiç zevk almadım. Burasını anlamak çok önemli. Anlıyorum. Bu çocuklarla nereden ve nasıl bir şekilde şakalaştığınızı söyler misiniz ?

Açıkça söylemek istiyorum. Ben kimseye tecavüz etmedim. Arada fark var.

Biliyorum .

– Nereden biliyorsunuz ?

– Ben de tecavüze uğradım. Affedersiniz, kim tecavüz etti ?

Tatlım kiminle konuşuyorsun ?

– Sorun yok Jane .

– Size kim tecavüz etti Peder ?

Siz kimsiniz ?

– Sacha Pfeiffer, Globe'dan .

– Lütfen verandamdan çıkın .

– Eve gir Ronald .

– Bayım.. .

– Gir içeri dedim! – Peki .

– Affedersiniz siz kimsiniz ?

– Ben kız kardeşiyim .

– Bir daha buraya gelmenizi istemiyorum .

**

Law, Geoghan'dan yıllardır haberdarmış. Şüphe yok. Jamaica Plain'de yaşayan Martha Gallet adlı bayanın Law'a yazdığı mektup var. 80'lerin başında Geoghan da oradayken yazmış. Şunu dinle.

> Ailemizin kökenleri Kilise'ye dayanmaktadır. Arzumuz kutsal emirleri korumaktır. Her ne kadar ailemizden 7 çocuğun kirletilmesinin ızdırabının ortasında olsak bile. 7 Robby. 7 tane çocuk!
> Sessizliğimizi korumamız tavsiye edildi.
> İki yıl önce Kilise'nin otoritesini sorgulamamıştık. Ama o zamandan beri Peder Geoghan hâlâ cemaatinde görev yapıyor.

Mektubu Law'a göndermiş ama Law hiçbir şey yapmamış!

Law'a bir mektup daha var, aynı yıl.

Bunu da dinle.

Peder Geoghan'ın Weston'daki Aziz Juluis'a öğretim üyesi olarak son atanma emri.
Peder Geoghan'ın genç çocuklarla homoseksüel ilişki geçmişi var.
San Brendan'dan ayrılmasının bu sebepten kaynaklı olabileceğini düşünüyorum.
Peder Geoghan bir çeşit terapi alırken sadece hafta sonu çalıştırılması doğru mu merak ediyorum. Daimi endişeleriniz için çok minnettarım.
Sizin ve bizim Tanrımıza en içten dileklerimle.
Papaz John M. Darcy. Yardımcı Boston Piskoposu. 7 Aralık 1984 .

– Yardımcı Piskopos mu yazmış bunu ?

– İnanılmaz. Onlardan farklı konuşmuş. Gallet bu mektubu ne zaman yazmış ?

– 1984'te .

**

Eğer bunu yayınlarlarsa ve yanlış aksettirirlerse Kilise üzerini örter .

– Hemen şimdi yapmamız gerek .

– Mike, Mike. Ne var ?

Neden tereddüt ediyoruz ?

Baron, Law'ı devirmemizi söyledi. Bu da Law işte.

Baron sistemi devirmemizi söyledi. Daha kapsamlı incelememiz lazım. Bu işe son verecek tek şey bu. Ben'e götürelim, ne yapacağımıza o karar versin. Ben zamanı geldi deyince Ben'e götüreceğiz.

Zamanı geldi Robby!

Zamanı geldi! Haberleri vardı ve çocuklara bunun olmasına izin verdiler.

Tamam mı ?

Sen de olabilirdin, ben de olabilirdim. Hepimiz olabilirdik. Bu şerefsizlerin tabutuna çiviyi çakmalıyız. İnsanlara kimsenin bundan paçayı kurtaramayacağını göstermeliyiz. Ne bir rahipin, ne Kardinal'in, ne de Papa'nın!

– Bitirdin mi ?

– Evet bitirdim. Saçmalık bu!

**

Neden o kadar sinirlendim bilmiyorum.

Bence Robby yanılıyor. Haberi çok önemsiyorsun Mike.

Hepimiz öyle. Evet, sanırım. Büyükannemle Kiliseye gitmeyi bıraktım. Çok zor anlarsın ya işte.

Orada otururken Joe Crowley'i ve diğerlerini düşünmeye başlıyorum.

Çok sinirleniyorum. Büyükannene nedenini söyledin mi ?

Haftada 3 kere Kiliseye gidiyor Mike. Bu beni gerçekten çok sinirlendiriyor. Evet. Küçükken, Kiliseye gitmeyi gerçekten seviyordum .

– Neden bıraktın ?

- Bildik saçmalıklar işte. Ama garip olan... Bence... Sanırım günün birinde geri... Geri dönerim sanıyordum. Buna tutunmuştum ben. Sonra o mektupları okuyunca... Bir şeyler parçalandı .

– Çok berbat bir duygu .

– Evet. Berbat bir duygu .

**

GEOGHAN MEKTUPLARI

Neredeyse bütün kurbanları ilkokul çocuklarından oluşuyordu.

Bir tanesi 4 yaşındaydı.

Son teslim tarihine 21 gün 4 saatiniz var ...

Kilise yetkilileri neden yaptığını hiç sormadı...

Son teslim tarihine 8 gün 2 saatiniz var ...3 yıl sonra Geoghan hâlâ...

**

Bir şey söyleyebilir miyim ?

Bazen, zamanımızın çoğunu karanlıkta tökezleyerek harcadığımızı unutmak kolaydır. Birden ışık yanar ve suçlanacak bir şeyler bulunur. Ben gelmeden önce yaşanan olaylardan konuşamam. Hepiniz burada iyi bir gazetecilik örneği gösterdiniz. Yaptığınız gazeteciliğin okuyucularımız üzerinde doğrudan ve kayda değer bir etki göstereceğine inanıyorum. Benim açımdan böyle bir haber bu işi yapma nedenimiz. Bununla birlikte Kardinal Law ve Katolik Cemaati epey güçlü bir cevap verecektir. Eğer zamana ihtiyacınız varsa bunu hak ettiniz. Ama Pazartesi sabahı size burada ihtiyacım var. Odaklanmış ve işinizi yapmaya hazır bir şekilde .

**

KİLİSE, RAHİPLERİN TACİZİNE YILLARCA İZİN VERMİŞ

2002 yılı boyunca Spotlight Ekibi skandalla ilgili yaklaşık 600 tane haber yaptı.
Boston Başpiskoposluğu'ndan 249 rahip ve peder cinsel istismardan suçlu bulundu.
Boston'da, kurtulanların sayısı 1000'in üzerine çıktı.
Aralık 2002'de Kardinal Law, Boston Başpiskoposluğu'ndan istifa etti.
Dünyanın en yüksek dereceli Roman Katolik Kiliseleri'nden biri olan Basilica di Santa Maria Maggiore'ye atandı.

ÖRTBAS EDİLMEMİŞ BAŞLICA TACİZ SKANDALLARI ŞUNLARDIR

Albany, NY
Altoona, PA
Anchorage, AK
Anchorage, KY
Baker, OR
Baltimore, MD
Billings, MT

200 Yazılar

Bridgeport, CT
Briscoe Memorial, WA
Brooklyn, NY
Burlington, VT
Camden, NJ
Cape Girardeau, MO
Charleston, SC
Chicago, IL
Cincinnati, OH
Cleveland, OH
Collegeville, MN
Conway Springs, KS
Covington, KY
Dallas, TX
Davenport, IA
Denver, CO
Detroit, MI
Dubuque, IA
East Greenwich, RI
El Paso, TX
Fairbanks, AK
Fall River, MA
Fargo, ND
Farmington, IA
Fort Worth, TX
Gallup, NM
Goshen, NY
Grand Mound, IA
Grand Rapids, MI
Greenbush, MN
Hannibal, MO
Hartford, CT
Helena, MT
Honolulu, HI
Indianapolis, IN
Jackson, MS
Joliet, IL
Kansas City, KS
Kansas City, MO
Lincoln, NE
Los Angeles, CA
Los Gatos, CA
Louisville, KY
Manchester, NH
Marietta, GA

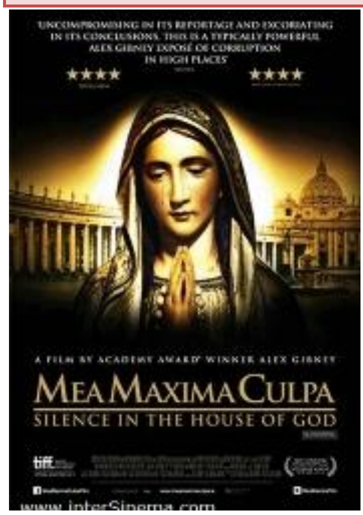
Marty Indian School, SD
Memphis, TN
Mendham, NJ
Miami, FL
Milwaukee, WI
Mobile, AL
Monterey, CA
Nashville, TN
New Orleans, LA
New York, NY
Oakland, CA
Omaha, NE
Onamia, MN
Orange, CA
Palm Beach, FL
Peoria, IL
Philadelphia, PA
Phoenix, AZ
Pittsburgh, PA
Portland, ME
Portland, OR
Providence, RI
Raleigh, NC
Richmond, VA
Rochester, NY
Rockville Centre, NY
Rosebud Reservation, SD
Sacramento, CA
San Antonio, TX
San Bernardino, CA
San Diego, CA
Santa Barbara, CA
Santa Fe, NM
Santa Rosa, CA
Savannah, GA
Scranton, PA
Seattle, WA
Spokane, WA
Springfield, MA
St. Francis, WI
St. Ignatius, MT
St. Louis, MO
St. Michael, AK
St.Paul/Minneapolis, MN
Stebbins, AK

Stockton, CA
Toledo, OH
Tucson, AZ
Wellesley, MA
Wilmington, DE
Worcester, MA
Yakima, WA
Yuma, AZ
Adelaide, Australia
Akute, Nigeria
Antigonish, Canada
Arapiraca, Brazil
Auckland, New Zealand
Ayacucho, Peru
Ballarat, Australia
Bass Hill, Australia
Bathurst, Australia
Berazategui, Argentina
Berlin, Germany
Bindoon, Australia
Bo, Sierra Leone
Bontoc, Philippines
Brits, South Africa
Bruges, Belgium
Buenos Aires, Argentina
Caen, France
Canberra, Australia
Cape Town, South Africa
Cebu City, Philippines
Chatham, Canada
Chimbote, Peru
Christchurch, New Zealand
Ciudad de Mexico, Mexico
Comillas, Spain
Cottolengo, Chile
Cuacnopalan, Mexico
Curracloe, Ireland
Dandenong, Australia
Dublin, Ireland
Edinburgh, Scotland
Feilding, New Zealand
Flawinne, Belgium
Franca, Brazil
Gortahork, Ireland
Goulburn, Australia

Grenada, Spain
Hamilton, New Zealand
I Iobart, Australia
Hollabrunn, Austria
Igloolik, Canada
Kilnacrott, Ireland
Kircubbin, Northern Ireland
Lancefield, Australia
Letterfrack, Ireland
London, England
Lota, Ireland
Maipu, Chile
Manchester, England
Manila, Philippines
Mariana, Brazil
Masterton, New Zealand
Medellin, Colombia
Melbourne, Australia
Melipilla, Chile
Merida, Venezuela
Middlesbrough, England
Mildura, Australia
Mittagong, Australia
Monageer, Ireland
Morisset, Australia
Moron, Argentina
Mount Isa, Australia
Munich, Germany
Nairobi, Kenya
Naval, Philippines
Neerkol, Australia
Newcastle, Australia
Ngong, Kenya
Ollur, India
Ottre, Belgium
Parana, Argentina
Perth, Australia
Pilar, Argentina
Poznan, Poland
Preston, England
Quilicura, Chile
Quilmes, Argentina
Rab, Croatia
Reading, England
Riekhofen, Germany

Rio de Janeiro, Brazil
Rufisque, Senegal
Saint-Jean-de-Maurienne, France
Salta, Argentina
San Luis Potosi, Mexico
Santiago, Chile
Santo Domingo, Dominican Republic
Sherbrooke, Canada
Silverstream, New Zealand
Soni, Tanzania
St. Johns, Canada
Sydney, Australia
Toowoomba, Australia
Trondheim, Norway
Tubay, Philippines
Wagga Wagga, Australia
Wexford, Ireland
Wilno, Canada
Wollongong, Australia

MEA MAXİMA CULPA: SİLENCE İN THE HOUSE OF GOD (2012) Madonna Ağlıyor

Yönetmen: Alex Gibney

Oyuncular: Ethan Hawke, Larry Hunt , Matthew Ryan Hughes

Tür: Belgesel

Yapım Yılı: 2012 (106 dk)

Senaryo: Alex Gibney

Yapımcı Firma: Jigsaw Productions

Yapım Ülkesi: ABD

Dil: İngilizce

Orijinal Adı: Mea Maxima Culpa: Silence in the House of God

Özet

Oscarlı yönetmen Alex Gibney'den, kilise çatısı altında yaşanan sarsıcı bir trajediyi gözler önüne seren, cesur bir belgeseldir.

Belgesel **Peder Lawrence Murphy Milwaukee** ile başlıyor. Peder Murphy, 1943 yılında St Francis Ruhban okuluna girmiş ve 1950 yılında bir rahip olmuştur. Daha sonra Sağırlara eğitim veren St John Okula müdür olmuştur. Saygın bir rahip görüntüsü veren Peder Lawrance Murphy, kendi koruması altındaki 200'den fazla sağır çocuğa eziyet dolu cinsel tacizlerde bulunmuştur. Bu acımasız işkenceye bizzat maruz kalan dört kahraman daha sonraki dönemlerde yapılan tacizleri belgesel filmde anlatmaktadır.

Film Hakkında

İrlanda ve İtalya'da da benzeri vakaları araştıran belgesel, Vatikan'ın gizli arşivlerine kadar uzanmaya çalışıyor.

Ayrıca konulara değinmektedir.

Vatikan'da 1995 yılında, çocukluk çağı cinsel istismar çeşitli sorunların örtbas edilmesi ve engellenmesi için 7 milyon $ bir bütçe ayrıldığını;

Bu şekilde kilisenin itibarını korumak için dünya çapında taciz politikası skandalı gizlediğini; fakat başarılı olmayacağı daha sonraki yıllarda açığa çıktığını;

Vatikan Peder Murphy hakkındaki bilgiyi yaklaşık 20 yıldır bildiği halde saklamayı başardığını;

Tacize uğrayan çocuklar savcılığa dahi başvursalar da Peder Murphy sorumlu bulunduğu kilisenin bütçe ve para ve her şeyi yönetiyor olması nedeniyle, okuldan alınması konusunda başarılı olamadıklarını;

Bu olay üzerine Kilise pedofili rahibleri için **İtalya, Fransa, İngiltere, Afrika, Güney Amerika ve Filipinler** özel merkezlerinde 2.000 'den fazla rahip tedavisi için 80.000.000 $ harcandığını dile getirmektedir.

> **Pedofili,** çocuklara karşı cinsel duygular beslenmesine neden olan zihinsel bir hastalıktır. Aktif ve pasif olmak üzere iki çeşidi vardır. Pasif pedofili kişinin kendi içinde yaşanan, psikolojik bir rahatsızlık olarak kabul edilmektedir. Aktif pedofiliyse çocuklara karşı cinsel istismar ve hatta çocuk tecavüzü gibi olaylara bile varabilecek ağır bir hastalıktır.

Belgesel devamında bazı gerçekleri göz önüne seriyor.

Sorunlar bir türlü çözüm aşamasına ulaşamıyordu. Çünkü Vatikan'ın suçlara karşı olan tutumu, yani **"rahiplerin sorunları sivil yetkililerle ilgili değildir"** diye tavır koyması sorunları sürekli artırıyordu. Bu politikası yanında Vatikan tarafından 1866 yılında konulmuş olan **"kesinlikle gizli tutmak, ilke"** side her şeyi biraz daha gizliliğe sevk ediyordu. Ancak cinsel taciz skandalları Kanada, Amerika Birleşik Devletleri sadece olur intibası Peder Murphy davaları ile birden yıkıldı. Ve, aniden, 2010 yılında Avrupa'da büyük skandallar patladı. Belçika'da, Fransa'da, İsviçre'de, Avusturya'da, Almanya'da, İrlanda'da ile devam etti.. Herkes bunun Vatikan en yüksek koridorlarında götüreceğini düşünmeye başladı. Aslında Kilise 1700 yıl cinsel taciz ile uğraşıyordu. 2001 yılında, **Kardinal Ratzinger**, II. John Paul tarafından onaylanan bir yetki ile bütün cinsel istismar davalarını topladı. Kardinal Ratzinger, XVI Papa Benedict, cinsel istismar ile ilgili dünyanın en bilgili kişileri oldular.

Olaylar ardından **"neden rahipler bu duruma düşüyor"** diye sorulmaya başlandı.

Bir adam bir rahip rütbesi aldığı zaman, ontolojik (varlık) olarak değişiyordu. Rahipler kendilerini farklı bir insan, melek gibi veya daha fazla olarak İsa Mesih gibi hissediyorlardı. Çünkü onlar Tanrı tarafından seçilen doğaüstü kişiler oluyorlardı. Bu nedenle yaptıklarından dolayı vicdanen rahatsızlık hissetmedikleri gibi kilisenin kendilerini korumalarını istiyorlardı. Bu nedenle kilisede, neticesiyle dikkatli davranması gerektiğini düşünüyordu.

Yüzyıllar boyunca Vatikan mükemmel olduğunu her zaman dünyaya göstermek zorunluluğunu bünyesinde hissetmiştir. Buna ilaveten Vatikan, ruh, zihniyet ve hiyerarşinin ahlakı bir parçası olan **"Omerta=suskunluk yasası"** ile sırlarını da koruyunca her geçen gün gizliliği daha da artırmıştır. Bu yasanı birçok faydası da vardı. Bu yasa ile Vatikan kilise düşmanlarını yok etmek dışında, diğer karşıt faaliyetleri kendinden uzak tutmayı da başarmıştır.

Vatikan Katolik Kilisesi 1929 yılında, Mussolini Papa ile bir anlaşma yaptılar. Kilise Mussolini'ye vereceği destek karşılığında devlet niteliğini kazanmıştır. Faşistler tarafından Katolik Kilisesi için bir devlet oluşturulmuştur. Günümüzde 178 ülke Vatikan'ı bir devlet olarak kabul eder. Hakikatte Vatikan gerçekten bir devlet olmadığı gibi Roma'da, minik bir dini yerleşimi vardır. Aslında bir halkı olmayan bekâr din adamlarından oluşan bir grubdur. Görünen bir ordusu, futbol takımı, devlet niteliklerini taşıyan hiç bir özelliği de yoktur. Yine de, dünya siyasetine yön verecek kuvvette tarihi bir anomali gücü vardır.

Sonuç olarak belgesel film, itiraf olarak, Vatikan'da cinsel taciz sorunları bitmediğini, sorunun üzerine giden veya uğraşamaya Papa XVI. Benedict'in **"bu sorunu çözmek mümkün olduğunu sanmıyorum"** diyerek 15 Şubat 2013 de altıyüzyıl sonra bir ilk olarak istifa ettiğini söyleyerek sonlanıyor.

EK BİLGİ:

Cinsel istismarın tarih boyunca ve kuvvet ve iktidar/muktedir olmuş kurumlarca sürdürülmesinin bir gerçeğinin var olmasını düşünüyoruz. Mesela, Roma ve devamında Osmanlı İmparatorluğunda erkekler arası olan Lûtîliğin göz yumulması arkasında sosyolojik bir gerçeğin var olması iktidarların ve kuvvetli olmanın gerekçesi gibi görmüşlerdir, denilebilir. Ahmed Cevdet Paşa'nın ünlü eseri ''Máruzát''tında 19. yüzyılın sonlarında yazdıkları bilgiler ile yapılan tahliller devlet ve millet yapısındaki sosyolojik ve piskolojik gerçekleri dile getiriyor.

"Zen-dostlar çoğalup mahbûblar azaldı. Kavm-i Lut sanki yere batdi. İstanbul'da öteden berü delikanlılar içün ma'rûf u mu'tâd olan aşk u alâka, hâl-i tabî'îsi üzre kızlara müntakil oldu. Sultan Ahmed-i Sâlis zamânından berü mu'tâd olan Kâğıdhâne seyri ziyâde rağbet buîdu. Gerek orada, gerek Bâyezid meydânında arabalara işaretlerle mü'âşaka usûlü hayli meydân aldı. Küberâ içinde gulâmpârelikle meşhur Kâmil ve Âlî Paşalar ile anlara mensûb olanlar kalmadı. Halbuki Âlî Paşa da ecânibin ilirâzâtından ihtiraz ile gulâmpâreliğini ihfâya çalışurdu."

Günümüz Türkçesiyle

''...(Tanzimat'tan ve 1854'teki Kırım Savaşı'ndan sonra) Kadın düşkünleri çoğaldı, delikanlı meraklıları azaldı. Oğlancılık sanki yere battı. İstanbul'da eskiden beri delikanlılara karşı olan aşk ve ilgi kızlara yöneldi. Sultan Üçüncü Ahmed zamanından beri devam eden Kâğıdhane seyri daha fazla rağbet buldu. Gerek orada, gerek Bayezid Meydanı'nda arabalara işaret verme usulü gelişti. Devletin önde gelenleri arasında kulamparalığıyla meşhur Kámil ve Álî Paşalar ile onlara mensup olanlar kalmadı. Halbuki Álî Paşa yabancıların eleştirisinden çekinerek kulamparalığını gizlemeye çalışırdı''

(Ahmed Cevdet Paşa, Ma'rûzât, trc: Yusuf Halaçoğlu, Çağrı yay. 1980, İstanbul, sh: 9)

Bu konuya ilaveten **J. Edgar Hoover**'den bahsetmek gerekir.

Amerika bugün FBI ile gurur duyuyorsa bunda hiç şüphesiz ki J. Edgar Hoover'ın on yıllarca kendisini mesleğine ve büroya adamış olmasının etkisi vardır. 20.yy.'ın en tartışmalı, en esrarengiz ve en güçlü portrelerinden biri olan J. Edgar'ın Amerikan Adalet Bakanlığı'ndaki yükselişi ve neredeyse 50 yıl boyunca Federal Büro üzerindeki etkisi, FBI´ın tarihsel gelişimi sürecinde Kennedy suikastı, Sovyet komünizmi, Martin Luther King, Nixon hatta Rockefeller gibi zenginlere karşı güçlü oluşu yanında korkuları, zaafları, kapalı kapılar ardında sakladığı büyük sırlarını birçoğumuz duymuşuzdur. (J. EDGAR (2011) -Film)

Bu iki örnekten çıkarak şu sonuca ulaşılabilir.

Yasak ilişkiler ve dolayısıyla toplumun ve kültürün kabul etmediği olaylar çıkar ilişkilerini kuvvetlendirdiği gibi zaman içerisinde yıkılması güç olan yapıların oluşmasına ve sömürmeye

sebebiyet verir. Her geçen gün olaylar ve ilişkiler neticesinde kararan yapısı ile oluşan bu tür kurum ve komiteler, toplumu istismar etmek şöyle dursun daha otoriter bir oluşuma dönerler.

Bu gibi yapıları yıkmak çok zordur. Bu türlü oluşumların yıkılışında kurum veya cemaatlerden çok belgeselde bahsedildiği gibi zayıf karakter özelliği taşıyan ferd bazlı unsurlar ve kişiler ile yıkılırlar. Onların zayıflıkları en büyük güçleridir. İlk başta basit gibi görünseler de zamanla illegalleşmiş örgütü ve kurumu paramparça ederler.

Belgeselde dört tane sağır insanın yıkılmaz Vatikan'a başkaldırışı örnek bir davranış olarak görmemiz gerekir. Ancak Vatikan'ın kısa bir zaman içerisinde içinde barındırdığı tutarsızlığı çabukça yok edebileceğini düşünmek biraz zor görünüyor. Yalnızca Allah Teâlâ'nın onlara bahşedeceği İslâm hakikatini kabullendikten yani Hristiyanların Müslüman olduktan (Nüzülü İsâ zuhur ettikten) sonra sorunların çözüleceği bir gerçektir. Çünkü evlenme engeli olan bu insanların fuhşiyatı aşmaları insan tabiatına aykırıdır. Bu sorun yani evlenme durumları çözülmeden Vatikan'ın sorunları da çözmeyeceği gibi gizli, örgüt olma özelliğini de mecburen devam ettirecektir.

[Bk: http://samil.ihya.org/ansiklopedi/ruhban.html]

Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur.

"Allah'ı bırakıp, kulları durumundakilerden koruyucular, otoriteler edinenlerin durumu, dişi örümceğe sığınanların durumuna benzer. Dişi örümcek bir yuva yapar, bir aile kurar. Evlerin en çürüğü, tehlikeye en açık olanı, ailelerin en çok sıkıntı çekeni, dişi örümceğin evi ve ailesidir. Keşke, anlayabilselerdi." [Kur'ân-ı Kerim, 29 / Ankebût - 41]

ALLAH TEÂLÂ'YA KAVUŞMAK

"Müftüler sana fetva verseler de sen fetvayı yine kalbine sor."

Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurur.

"Kulu Allah Teâlâ'yı kendisine ne derece yakın bilirse O da kulunu kendisine o derece yakın tutar."

Bu ise Allah'tan korkmanın, O'nu bilmenin, marifetine ermenin derecesine göre olur.

Allah'ı tercih edeni Allah da tercih eder.

O'na itaat eden, O'nu sevmiş demektir. Kim herhangi bir şeyi O'nun için terkederse Allah da ona onunla azab etmez. Nitekim Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyururdu ki.

"Seni şüphelendiren! bırak, şüphelendirmeyeni yap."

Zira sen Allah için terk ettiğin bir şeyin, yokluğunu duymayacaksın.

Kötü gördüklerini iyiye yormak suretiyle kalbini su-i zandan koru. Emellerini azaltmak suretiyle hasedi kov. İzzeti bürünerek kibri yok et. Seni özür dilemek zorunda bırakacak her işi terket. Seni külfete atacak her halden uzak dur. Hakk'a uymakla dinini koru, ilim öğrenmekle emanetini muhafaza et. Halım kimselerin adabıyla aklını emniyete al. Her yerde sabra hazır ol. Zikrullah ile helvette kal.

Nimetlerle beraber şükür bulundur.

Her işte Allah'tan yardım dile. Her halükârda Allah'tan hayır talep et (istihare yap). Allah senin için bir şey diledimi artık onun hakkında itirazda bulunma. Hangi amelinle Allah' a kavuşmam istiyorsan onu kendinden ayırma. Başkalarında gördüğünde hoşlanmadığın her şeyi ahlâkından kopar at. Her gün senin bir hayrım artırmayan arkadaşın arkadaşlığım terk et. Affetme ve bağışlamadan nasibini al.

İyi bil ki, mü'minin sadakati her halükârda denenmektedir. Nefsi belalarla imtihan edilmektedir. Üzerinde Allah'ın gözcüsü vardır.

öyleyse Hakk yolda sabit kal. Çünkü sen, yardımı istenensin. Talebinde sadık ol ki, basiret ilmini elde edesin ve marifet kaynaklarım göresin. Kendini, Allah'ın halis tevfik ve inayetiyle doğacak şeylerin ilmine ayır. Çünkü öncelik çalışanındır. Ürperti (Haşyet) bilende olur, tevekkül güvenende bulunur, korku yakîn ilmi olanda vardır, şükredeninki artırılır.

Bil ki, kulun varabildiği anlayış derecesi; aklım nefsi arzularına tercih etmesi, mevcut ilmi ye bunlarla beraber Allah'a olan takvası ve taatı ölçüsündedir.

Her kime Allah akıl nasip eder, imanından sonra onu ilimle ihya eder ve yakîn bilgisiyle ona kendi ayıplarını da gösterirse o kimse için artık "Birr" (iyilik, hayır) hasletleri dizilmiş demektir. Öyleyse "birr"i takvada ara. İlmi Allah korkusu olanlardan al. Sıdkı tefekkür diyarlarında sıdkı araştırmakla celbet. Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"İşte böylece ve bir de kesin bilenlerden olması için biz İbrahim'e de göklerin ve yerin hükümranlığını gösteriyorduk."

Sh: 32-34

ALLAH TEÂLÂ'NIN SANA YAKIN OLDUĞUNU ÖĞREN...

Halktan bir şey beklememek suretiyle tamah kapısını kitle. Kanaat etmekle toklukluğuna, zenginlik ihtiyaçsızlık kapısını aç. Allah'a yapacağın zikri, O'na hoş olmayan şeyleri izafe etmekten temizle.

Vakitlerini değerlendir. Gecenin ve gündüzünün alıp götürdüklerini öğren. Her an tevbeyi yenile, ömrünü üç zamana böl: Bir bölümünü ilme, bir bölümünü amele, bir bölümünü de nefsinin haklarına ve sana lazım olacak şeylere kullan. Gidenlerden ibret al.

İki grubun Allah Teâlâ'nın huzurunda varacakları yeri düşün: Bir grup O'nun rızasıyla Cennet'te, bir grup da gazabıyla Cehennem'de...

Allah'ın sana yakın olduğunu öğren. Yazıcı Hafaza Melekleri'ne ikramda bulun. Allah'ın nimetlerinden anlayarak istifade et. Karşılıklarında da O'na sana ve şükür gönder.

Nefsini, birtakım makamları görmekle itham etmekten ve insanları küçümseyerek Hakk'ı kabulde sefihleşmekten sakın. Zira bu, öldürücü bir zehirdir. O'nun kızmasını hesaba katarak, insanların gözünden düşerim korkusundan uzaklaş. Ecelin yakın olduğunu düşünerek fakirlik korkusunu at. Yaptığın salih işleri elinden geldiğince gizli tut.

Danışma vukuunda (Doğruyu bulmak için) bütün gücünü sarfet. Allah için azim (kesin kararlılık) ile sev. Allah için alâkayı kestiğinde de mütereddid olma. Mütteki ve alim olandan başkasıyla dostluk kurma. Akıllı ve basiretli olandan başkasıyla düşüp kalkma. Senden önce geçen imamlara (Müctehidlere) muktedî, Ümmet'in senden sonra geleceklerine de muallim ol. Müttekilerin imamı, irşat arayanların sığmağı ol.

Sakın ha! Kimseye bir şikâyette bulunma. Dininle dünyayı yeme. Uzletten nasibini al. Helaldan başkasına el sürme. Haramdan kaçın. Dünyadan yetecek kadarıyla kanaat et.

Edebi ilim bağlarında, ünsiyeti halvet mevzilerinde, hayayı nefsin dar sokaklarında, itibarı (ibret, va'z ve öğüdü) tefekkür vadilerinde, hikmeti havf (Allah korkusu) bahçelerinde ara. **Emrine muhalefet ettiğin halde Allah'ın ikramının devam etmekte olduğunu, zikrinden Iraz ettiğin halde O'nun sana halim davrandığı O'nun çok az utandığı halde günahlarını örttüğü ve sen O'na muhtaç olduğun halde O'nun sana ihtiyacı olmadığını öğren.**

Nerede Rabbini bilen alim?..

Nerede günahından korkabilen?..

Nerede (Allah'a) kurbiyetiyle sevinen?..

Nerede O'nun zikriyle meşgul olan?..

Ve nerede O'na uzaklığından ürperti duyan...

Ey aldanmış, mağfiret olunan budur işte!.. Senin perdeleri yırttığım Celîl olan Allah görmedi mi zannediyorsun?..

> Ey kardeşim, iyi bil ki, günahlar gaflet iras [miras] ederler.
> Gaflet kasvet (kalp katılığı) doğurur.
> Kasvet Allah'tan uzaklaştırır.
> Allah'tan uzaklaşma da Cehennem'e götürür.
> Ama bunu ancak diriler tefekkür edebilirler. **Ölüler ise kendilerini dünya sevgisiyle öldürmüşlerdir.**

Sh: 45-46

Kaynak: SELEFİ TASAVVUF, İmam Haris el MUHASİBİ, Tahkik- Abdülfettah EBU GUDDE, Tercüme, Dr. Faruk BEŞER, Şubat/1990 – İstanbul

KİTAP İNDİR

MEVLÂNÂ VE SELÇUKLULARDA HASTALIKLAR VE TEDAVİ ŞEKİLLERİNDEN

Selçuklu toplumunda sağlıklı olmanın temizlikle mümkün olabileceği inancı vardı. Özellikle vücut temizliğine çok önem veriliyordu. Bu hususu her şeyden evvel şehirlerdeki hamamlar'ın çokluğundan anlıyoruz. Gerçekten Eflâkî eserinin müteaddid eserinin müteaddid yerlerinde hamamlar'dan bahsetmiştir. Gene o, kaplıca ve ılıcaları da sık sık zikreder. Bu gibi yerlerde sağlıkla ilgili tedbirlerin yerine getirildiği muhakkaktır. Nitekim «Bir kaplıcanın hamamının yıkanıp buhurlandığından» söz edilir. Söz konusu ettiğimiz devirlerde hastalıklar deyim yerindeyse iki meslek grubu tarafından tedavi ediliyordu: Hekimler ve şeyhler. Bir tarikat mensubu olarak Eflâkî eserinde hekimlerden ziyade, başta M e v l â n â olmak üzere M e v l e v î l e r'in tedavi usulleri hakkında daha çok durur ve onların tedavi şekilleriyle hastalıkların bir anda nasıl şifa bulduğunu iftihar ederek anlatır. Biz evvelâ bu tür tedavi şeklini görelim. Sistemin esası başlıca el teması ve okuyup üflemeye dayanıyordu. Nitekim M e v l â n â **«Mübarek elini bir şahsın parçalanan ayak parmakları üzerine koymuş bir şeyler okuyup üfleyince derhal yara kapanıp iyileşmiştir».** Devrin yaygın hastalığının sıtma olduğu anlaşılmaktadır. Zira Eflâkî hastalıklar içinde en fazla sıtmadan bahseder. Bununla beraber bütün hummalı hastalık çeşitlerinin o devirde sıtma olarak tavsif edildiği anlaşılmaktadır. Mevlânâ, sıtmayı çeşitli şekillerde tedavi ediyordu. Yüksek ateşli ve tehlikeli bir sıtmaya yakalanan ve doktorların tedavi edemedikleri bir şahsı ziyaret eden Mevlânâ **«Doktorlar bu tedavi tarzından haberdar olunca hastanın akıbetinden ümit kestiler».** Buna rağmen hasta hemen o gece terleyip iyi oldu. **Bunun üzerine doktorlar bu tedavi, Mevlânâ'nın kudret elinin yaptığı bir tedavidir. Bunun tıp kaidelerinde ve hikmet kanunlarında yeri yoktur»** dediler.

M e v l â n â üç diş sarmısakın ve bunları yiyemeyince de üç bademin üzerine **«Ezan, izin, besin (?) kelimelerini yazdı ve sıtmalı bir hastaya yedirdi hasta üç günde iyileşti.»** Bir gün de sıtmadan şikâyet eden bir şahsa **«yaz ve suya atıp sıtmalıya verde, Tanrının lûtfu ile iyileşsin»** deyip şunları yazdırdı:

> Ey Ümmü'l-Mildem, Eğer sen yüce Tanrı'ya iman ettinse başı ağrıtma ağzı bozma, eti, yeme, kanı içme, beni veya filân kimseyi bırakıp Tanrı'ya şirk koşan kimseye git; çünkü ben: **«Tanrı'dan başka Tanrı yoktur, Muhammed Tanrı'nın kulu ve elçisidir:»** diyorum.

Sıtmalı bu sodan içince İyileşti. Bu olayda Mevlâna hastanın vücuduna giren cinleri kovma tekniğine başvurmaktadır. Bilindiği gibi o devirlerde her hastalığın bir cini olduğunu inanılıyordu. Mevlânâ bu anlayışı esas tutarak cine hitap etmiş ve hastasını iyileştirmiştir. Eflâkî kendisinin sıtmaya nasıl yakalandığını ve nasıl tedavi edildiğini şöyle anlatır: «Bir gün Lâdik şehrine giderken ben miskinden bir hata sâdır olmuştu. Binun üzerine Arif Çelebi bana bir baktı. O anda halim değişti ve titreme ile birlikte şiddetli bir sıtma ortaya çıktı. Hayale döndüm....... Yalvarıp yakarmama rağmen Ç e l e b i iltifat etmedi. Tam kırk gün o amansız belâya mübtelâ oldum. Kurban bayramının arifesinde Kütahya'ya geldiğimizde ağlayıp inliyordum. Birdenbire Celebi geldi gülümseyerek «Kalk iki kulağını tut üç defa yukarı sıçra ve şu şiiri oku» dedi. Ben ölmüş kulun eline bir nar verdi: «Mesnevi oku ve semâ ile meşgul öl» dedi. O anda o hastalığın tamamiyle geçtiğini gördüm» Bu olaydaki, hasta sıtma değil isteri nöbeti olduğu anlaşılmaktadır. Ârif Çelebi, Eflâkî'yi bugün de uygulanan- psikoterapik metodu kullanarak telkin ile tedavi etmiştir. Olayın bir yönüde hastalıkların nedeni hakkındaki telâkkidir. Zira o devirde geleneğe ve kitaba aykırı hareketlerde bulunanların hastalandığına ve onların vücuduna cinlerin daha kolay girdiğine İnanılırdı.

Nihayet sıtma için bir tedavi şekiî de eshab-ı kehfin köpeği olan kıtmirin tüyünü ile tütsülenmekdi. Sözü geçen kıtmîr Arif Ç e l e b i'nin köpeği îdi. Anlaşıldığına göre E f 1 â k i, bu şekildeki tedavi usulünün yalnız Çelebi tarafından yapıldığını söylemek istemektedir.. Mevlânâ, adem-i iktidara müptelâ olan» yeni evli bir çifte konuşmasıyla moral kazandırmıştır., Nitekim Mahmude adındaki bir kadınla evlenen erkek cinsî münasebette bulunamadı. «Büyük bir adem-i iktidar onları kaplamıştı». Anlaşıldığına göre kadının da vücudu kasılmıştı. Bindenbire M e v l â n â evin kapısından içeri girdi: «Mübarek olsun» dedi, ve birkaç dinar attı. **«Hayır hayır Mahmude (aynı zamanda muhsil olarak, kullanılan bir nebat) tutucu ve bağlayıcı değildir. Mahmude, de tutukluk ne arar?»** dedi. Eflâkî'ye göre o anda her ikisinde de bir açılıma baş gösterdi tutukluk ortadan kafktı.

M e v İ â n â gene telkin ile tedavi yapmıştır. Onun yaptığı gibi, bugün de böyle vakalarda her iki tarafada telkin de bulunulmaktadır. **M e v i â n â okuyup üflemeden, yalnız elini sürmek suretiyle bazı hastalıkları tedavi ediyordu.** O, uyku fazlalığından şikayet eden bir şahsa haşhaşın usaresini çıkarıp yemesini emretti. Hasta denileni yaptı. Fakat bu defa da uykusuz kaldı. Bunun üzerine Mevlana elini onun başına sürdü ve hastayı şifaya kavuşturdu. El ile temas o devirde orta çağda, Avrupa'da da vardı. Hattâ bazı imparator ve-kralların cüzzamlılara dokundukları ve onları şifaya-kavuşturdukları batı kaynaklarında vardır. Diğer taraftan Eflâkî, Mevlânâ'nın haşhaşın hangi kısmının usaresinin yenilenmesini öğüt verdiğini tasrih etmemiştir.

«Göz ağrısı»nın tedavisini Mevlânâ tükürük ile yapıyordu: Gençliğinde gözü ağrıyan ve doktorların ilâçlar ile şifa bulmayan H ü s a m ü d-d î n adında bir şahıs - bir dervişin tavsiyesiyle Mevlânâ'ya götürüldü. O sırada M e v l â n â'nın gözü rahatsızdı. Hasta olan genç: **«Kendi derdine çare bulamayan kimse başkasınınkine nasıl bulur?»** diye düşündü, Mevlânâ derhâl: **«Hüsamü'd-dîn, gözlerini görmem için biraz daha ilerle»** dedi, Mevlânâ iki parmağı İle tükürüğünü hastanın gözüne sürdü ve: **«Oğul, bıçak kendi sapını kesmez. Fakat bir yerde Züifükârlık yapar. Tann'nın kulları birbirlerine muhtaçtırlar.. Fakat hakikatte bütün o ihtiyaçları Tanrıya'dır»** dedi. İkinci gün hastanın gözleri açıldı.

İnsanlarda, hiç bir organik bozukluk olmadan da bazı şikâyetler ve belirtiler vuku bulabilir. Bunların arasında ağrılar beş duyguya ait yakınmalar, yani bu körlük, sağırlık koku ve tat almama elde, kolda, bacakta çeşitli felçler çift görme, bulanık görme, baş dönmesi ve bayılmalar olabilir. Bu duruma konversiyon denilir. Bir, iki seanslık telkin ile Mevlanâ'nın yaptığı gibi semptom (belirti) ortadan kalkabilir. İsterik zemin mevcud olan kişilerde bu tür belirtiler, kolaylıkla gelişebilir ve kolaylıkla geçebilir. Ancak, dış şartlar hasta için düzelmediği takdirde aynı semptom veya benzeri tekrar nüksedebilir. Ortaçağdaki gibi, zamanımıza nisbeten ilkel toplumlarda bu tür belirtiler, devrimizdeki sanayileşmiş toplumlara oranla daha sıktır. İleri toplumlarda ise hastalık astım, ülser, hipertansiyon gibi organik şekillerde tezahür etmektedir. <u>Olayın diğer bir yönü de Mevlânâ'nın görme zorluğu çekmesidir. Bundan, onun son yıllarında katarak'a mübtelâ olduğu sonucuna varılabilir.</u>

Emir Arif'in yedi aylıkken boğazında büyük bir şiş peyda olmuş ve çıban çıkmış yedi gün yedi gece süt emmemiş ve şerbet içmemiştir. Bunun üzerine Mevlânâ mürekkep ve kalem getirmelerini emretti. Kalem ile hasta çocuğun boynuna uzunlamasına ve genişlemesine yedişer çizgi çizdi. Altına (Akıllıya bir işaret kâfidir) yazdı. Derhal o çıban patladı. Çizgilerin ne anlama geldiği hususunda tartışmalar oldu. Bazıları bebeğin yedi yıl, bazıları yetmiş yıl yaşayacağını tahmin ettiler. Ancak E m i r A r i f kırk dokuz yaşında öldü. Böylece yedi kere

yedinin kırkdokuz olduğu nokta-i nazarından sonucuna vanldı. Bu vak'ada, Mevlâ â bugün de yapıldığı gibi çıbanı patlatmış, ancak bu; operasyonu kalem ile İcra etmiştir. Müzmin başağrısı'na karşı ise Mevlânâ haşhaşın sütünün aç karnına içilmesini tavsiye etmiştir.

Eflâkî, sadece Mevlânâ'nın değil, onun halefleri olan, Mevlevi Şeyhleri'nin temenni mahiyetindeki sözlerinin dahi hastalara şifa kazandırdığına dair örnekler verir: «İdrar tutamamak hastalığı'na mübtelâ olan Ahi Mehmed adındaki bir şahısı Â r i f Çelebi yakalayıp semaya soktu ve döndürmeğe başladı. Ahi Mehmed rahatsızlığı dolayısıyle müşkül bir durumda kalmaktan endişeye düştü. Bunun üzerine Çelebi semâ devam ederken ona: **«Bundan böyle keyfine bak, bugünden sonra artık bu hastalıktan zahmet çekmeyeceğin ümid olunur»** dedi. Hasta İyileşti.

Bu vaka'nın varid olmadığı anlaşılmaktadır. Zira telkin ile tedavi, ancak gece işemelerinde İyi netice verebilmektedir. Burada olduğu gibi gündüz de bu hastalığı mübtelâ olanların tedavisi telkin ile mümkün olmamaktadır.

Buraya kadar hekim olmadığı halde psikiyatrik metod veya verdiği ilâçla hastaları iyileştiren tarikat erbabının tedavi şekillerini gördük. Şimdi, Eflâkî'nin daha az söz ettiği hekimlerin tedavi metodlarını ve diğer hastalık çeşitlerini görelim. Yazarın ifadesinden o zamanların ürkütücü hastalıkları olan veba ve cüzzam'ın Anadolu'da da zaman zaman salgın halinde olduğu anlaşılıyor. Nitekim: «Birkaç gün sonra bir veba geldi. T a b e r i s t a n 'lı kadı Bahaüddîn ve onun bütün kavmi öldüler. Yine derler ki Taberistan'lı kadı, yedi gün burnundan kan geldikten sonra öldü» kaydı vardır.

Veba da burundan kan geldiği bilinmekteyse de, bu olayda olduğu gibi yedi günlük bir süre değildir. Ancak yedi rakamının buraya yazar tarafından yakıştırıldığı ileri sürülebilir. Cüzzam'dan ise eserin birkaç yerinde bahsedilmektedir. Cüzzam'ın tedavisi için kaplıcadan' faydalanıldığı anlaşılmaktadır. Gerçekten bir pasajda «Hamam, bütün cüzzamlılar ve diğer hastalıklara tutulanlarla yine doldu» yazılıdır . Ancak müzmin yaraların da cüzzam adı altında zikredilmiş olması mümkündür. Bir başka yerde de, cüzzam ve sersam o devirde yaygın olduğu anlaşılan nezle dolayısıyle zikredilmiştir. Mevlânâ Hazretleri semaın çokluğundan ve mizacının letafetinden kış mevsiminde nezle olmuştu. Nezle sersam (insanı sersem eden beyin illeti) karşılar ve cüzzamın damarım keser. Önce kan almak, sonra da hamama gitmek lâzımdır, denildiği için o anda kan aldırmağa niyet etti ve gömleğini de kan alıcıya verdi. İkinci günü de hamama gitti.

Görme azlığına karşı hekimler şalgam yemeyi tavsiye ediyorlardı. Bir pasajda «Tıbba ait ilimlerde ve İlâhî hikmetlerde mümtaz olan Seyyid hazretlerinin **şalgamı çiğ yemek göze aydınlık verir»** şeklindeki öğüdü vardır.

Bugünkü araştırmaların sonucunda., şalgamda göze olan A vitamini bulunduğu ve vitaminlerin pişirilmeden yararlı oldukları göz önüne alınırsa, hekimin tavsiyesinin ne kadar isabetli olduğu anlaşılır. Hava ve su değişmesinden ileri gelen rahatsızlık için doktorlar hastalarına sulandırılmış şarap içiriyorlardı

Günümüzde de İ ş t a h açıcı olarak tebabette şarap kullanılmaktadır. Göbek kuluncu (kramp, barsak kolik'i) tiryak ile tedavi ediliyordu.

Böylece afyon ekstresinden yapılan tiryak ile hekimler hastanın karın ağrısını kesmiş oluyordu. Kabızlığa karşı yukarıda zikrettiğimiz tohumlan müshil olarak kullanılan mahmude bitkisi ve ağızda eritilen sarı helile istimal ediliyordu.

Eflâkî homoseksüellik'ten de söz etmiştir. Yukarıda «Edeb ve Terbiye Kuralları» bahsinde gördüğümüz gibi Nasırü'd-dîn adında biri kendisini kullanmaları için kölelere para veriyordu. Müritleri bir gece ilâç verip onu bu namussuzluktan kurtardılar.

Bu vak'ada müritler şeyhlerine cinsel arzuya zayıflatan uyuşturucu bir madde vermiş olabilirler. Gene homoseksüellikten mahbupperestlik (güzel düşkünlüğü) deyimi ile eserde bahis vardır.

Yazarın yalnız adını verdiği hastalıklar şunlardır: Felç, mesh baras illeti abraşlık vücutda yer yer Mesh illeti, bir insanın şeklinin kötü ve çirkin bir şekle sokulmasıdır. Meselâ insanın maymun ve domuz şekline sokulması gibi. K u r â n 'da Tanrı'nın lanet ve gazabına beyazlıklar olması ağızdan köpük gelmesi (yazar herhalde sara hastalığını kastediyor) ve bebek ölümleri. E f l â kî. Sultan Veled'in karısının doğurduğu birçok çocuğun altı ay, on ay ve bir yaşlarındayken öldüğünü kaydeder. **Bugünkü tıpba göre kan uyuşmazlığı nedeniyle yeni doğan çocuklar ilk günlerde ölürler.** Eflâkî'nin zikrettiği şekilde ölümler frengi'den veya yaz ishali'nden vukubulmuş olmalıdır. Ancak frenginin bu seçkin ailede bulunmadığı muhakkaktır. Eflâkî, cerrahî'den bahsetmez. Bununla beraber yukarıda «Adalet Hayatı» bahsinde gördüğümüz, bir emirin bir kadının hadım edilmesi ve huslerinin çıkarılması şeklinde verdiği emrin bu konuda bir nev'i uzman olan iğdişçiler veya esirciler tarafından yerine getirildiği tahmin edilebilir. Cerrahî müdahalelerin neşter ile yaptığı malûmdur. Yazar, neşterden kan almak vesilesiyle söz eder. Biraz yukarıda nezlenin tedavisi konusunda gördüğümüz gibi o devirlerde bazı hastalıkların tedavisinde de, kan alıcı (hacamatçı) lar neşter vasıtasıyle kan alıyorlardı.

Devrin hekimleri yalnız teşhis ve tedavi ile meşgul olmuyor, ilâçlarda hazırlıyorlardı. Nitekim «Dünyanın doktoru, zamanın Eflâtun'u Ekmelü'ddîn Tabib» Sultan Kılıç Arslan IV'ün emri üzerine tiryak-i Farukî (panzehir) imal etmiştir. Bunun için hekim «bütün ilâçları hazırladıktan sonra halvethanesinde macun haline getirmiş bu sırada evdeki bütün hizmetçilere izin vermiştir O devirde her hekimin kendisine özgü bir formülü vardı. Bu formül ve ilâçların imali gizli tutuluyordu Bu nedenle tabib, evindeki hadimlerden gizli olarak macunlan hazırlamıştır. Bu macunlar panzehir olarak kullanıldığı gibi, bazı türleri de cinsel gücü arttırmak içindi. Bir başka anekdottodda hazırlanan bu macunların 3.000 direm-i Sultani'ye mal olduğu yazılıdır. Pahalı olmasının sebebi içine misk ve amber konulmasından ileri gelmektedir. Biraz yukarıda işaret ettiğimiz gibi bu macunlar göbek kuluncuna da istimal ediliyorlardı. Eflâkî, yukarıda «Doğum» bahsinde bir sosyal mesele olarak değindiğimiz çocuk düşürme konusunda temas etmiş ve bir kadının kadının ilâç kullanıldığından ve şiddetli hareketler yaptığından bahsetmiştir. Yazar tıpta müşahede hakkında hemen hiç bilgi vermez. Yalnız bir pasajda helvanın ateşli hastaya dokunduğu hakkında küçük bir not vardır. Bütün bu yazdıklarımızdan anlaşıldığına göre; tarikat erbabı daha ziyade psikiyatrik, hekimler ise medikal tedavi metodlarını izliyorlardı. Bu bahsi M e v l â n â'nın doktorları ile yaptığı, hayal mahsulü olduğu anlaşılan bir tıbbî tartışmayı nakil ile bitirelim. Tahmin edileceği gibi, bir Mevlevi olan yazar, bu tartışmayı M e v l â n â'nın galebesi ile sonuçlandırır:

«İnsanın nefsi kanla mı yoksa başka bir şeyle mi yaşar diye büyük bir bahis olmuştu. Doktorlar kanla yaşar, yoksa insanın kanı tamamıyla giderse derhal ölür»

dediler ve fakihleri susturdular. Fakihler, söz birliği ile Mevlânâ hazretlerine gelip bu meseleyi arz ettiler. O **«İnsanlar muhakkak kanla mı yaşarlar?»** buyurdu. Onların hepsi: **«Hükema mezhebinde bu böyledir»** dediler ve bunun için birçok felsefî diller ve akla uygun kanıtlar ileri sürdüler. Fakat M e v l â n â **«Filozofların mezhebinin o kadar kıymeti yoktur. İnsan kan ile değil, Tanrı ile yaşar»** dedi. Bunun üzerine hiç birisinin **«Niçin ve bunu kabul edemiyoruz»** demeğe mecali kalmadı. M e v l â n â, bir hacamatçının getirilmesini emretti. Hacamatçı gelip, hemen iki mübarek kollarının damarlarından neşter vurup kan aldı. O kadar kan akmağa bıraktı ki, neşter vurulan yerde bir sarı sudan başka bir şey kalmadı. Mevlâna hekimlere dönerek **«Nasıl insan kanla mı, yoksa Tanrıyla mı yaşıyor»** diye sordu. Bunun üzerine hekimlerin hepsi baş koyup Tanrı erlerinin kudretine iman ettiler. M e v l â n â'da kalkıp derhal hamama girdi ve oradan çıkınca semâa başladı.

Sh:79-90

Kaynak: Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı, (Menâkibü'l - Arifin'in Değerlendirilmesi), Dr. AYDIN TANERİ, 2. BASIM1978, Ankara

Not: Yazarın **«Nasıl insan kanla mı, yoksa Tanrıyla mı yaşıyor»** meselesini hayal mahsulü notuyla değersizleştirmesi bize göre hatalıdır. Bu meseleye insanı kamiller ile normal sürü insanı arasındaki farkı gözeterek bakmak gerekir. Terbiye edilmiş insanlar için yaşamın şartları değişime uğramıştır.

https://youtu.be/ARY-yY2ARmc

VİCTOR HUGO- NOTRE DAME'NIN KAMBURU HANİF MİYDİLER?

"Bu bir tezdir"

Hanef kelimesinin ayaktaki eğrilik, sağ ayağın baş parmağının sola, sol ayağın baş parmağının sağa doğru eğilmesi, ayağın ters dönmesi sureti ile o ayağın, sırtı üstünde yürümek, istikamet, doğruluk, meyletmek, sapmak ve dönmek ma'nalarına geldiği, İslâmi kaynaklarda yer almaktadır

(Cemaluddin Muhammed b. Mükrim İbni Manzur Lisanu'i-Arab, C. IX, s .56; İsmail b. Hammad el-Cevherl, es-Sıhah, C. IV, Mısır 1956, s.. 1347; Seyyid Muhammed, Murteza ez-Zebidi, Tacu'l-Arus, C. VI., Beyrut, 1966 s. 77).

Sh: 115

**

İbrahim motifi, sadece Arap yarımadasında değil, Suriye'de, Anadolu'da hatta Avrupa'da da zaman zaman görülmüştür. IX, yüzyılda Antakyalı İbrahim tarafından organize edilen, Allah'ın biriğine inanan ve İsa'nın ulûhiyetini reddeden bir grup ortaya çıkmıştır. Bunlara «İbrahimîler» (Abrahamites) adı verilmekteydi (Amrahamities, The Encyclopedia Americana, V. I, Newyork, 19G8, p. 64). Bunlar, bu ismi kurucularına nisbetle almış gibi görünüyorlarsa da O'nlar, İbrahim ile sembolleşen tevhid inancına sıkı sıkıya bağlı idiler. Benzer bir diğer grup, **Avrupa'da XVIII. yüzyılın sonlarına doğru Bohemya'da ortaya çıkmıştır. Bunlara da «İbrahimîler» deniliyordu ve liderleri Jan Huss idi.** Bunlar, Tanrının birliğinden başka hiç bir dinî doktrin kabul etmiyorlardı, Eski ve yeni Ahd'i kabul etmiyorlar, sadece On Emir ile Tanrıya dua etme ilkesini benimsiyorlardı.

[https://ismailhakkialtuntas.com/2014/05/29/jan-hus-johannes-huss/]

Hristiyan bir muhitte ortaya çıkan bu cemaatin, tek Tanrıcılıktaki rehberi İbrahim aleyhisselâm olduğu için, bunlar kendilerine «İbrahimîler», adını veriyorlardı. 1782 yılında imparator Joseph II, Onlara Hristiyan veya Yahudi doktrinlerinden birini kabul etmeleri halinde kendilerine müsamahalı davranılacağını, aksi halde sürgün edileceklerini söylemesine rağmen O'nlar bu teklifi reddettiler. Bunun üzerine Macaristan, Transilvanya ve İskandinavya'ya sürgün edildiler. Bunlardan bir kısmı daha sonraları Katolikliğe döndü. Bir kısmı ise inançlarında sabit kaldı. İbrahimî görüşte baki kalan bu kimseler, inançlarını kendilerinden sonra gelen nesillere intikal ettiremeden ortadan kayboldular ve bu hareket yok oldu (Abrahamities, The Encyclopedia Britanica, V. I Cambridge, 1910, p. 72; Abralıamities, The Encycîopedia Americana, V.I; p. 40).

Sh: 184-185

Victor Hugo'nun Notre Dame'nın Kamburu isimli eserindeki karakterlerden: Quasimodo: Sağır bir kambur; Notre Dame Kilisesi'nin çanını çalmakla görevlendirilmiş. Kuvvetli ve çirkin bir adam; kendisiyle alay edenlere vahşîce davranır; efendisi Claude Frolio hariç; cemiyetin hemen hemen dışında yaşar.

Kaynak: Yrd. Doç. Dr. Şaban Kuzgun, Hz. İbrâhim ve Haniflik, Birinci Baskı : 1985,, Kayseri

KİTABI İNDİR

İŞTE V. HUGO'NUN HZ. MUHAMMED salla'llâhu aleyhi ve sellem İÇİN YAZDIĞI DİZELER

Hristiyan dünyasının asırlardır tartıştığı Victor Hugo'nun Hazreti Muhammed (SAV) için yazdığı dizelerin tam metni Türkçeye çevrildi.

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Dil Eğitim Merkezi Fransızca Bölümü Öğretim üyesi Yakup Yaşa tarafından uzun araştırmalar sonrası orijinal metnin üzerinden 'Mahomet' şiirinde Hugo Hz. Muhammed'in yaşam tarzını ve ölmeden önceki son günlerini anlatıyor. Hazreti Muhammed'in doğumunun 1443'üncü yılının kutlandığı günlerde Fransız düşünür ve yazar Victor Hugo'nun Hazreti Muhammed için yazdığı dizeler Türkçe'ye çevrildi. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Dil Eğitim Merkezi Fransızca Bölümü Öğretim Görevlilerinden Yakup Yaşa, uzun araştırmalar sonrası orijinal metnin üzerinden tercüme ettiği 'Mahomet'in her dizesinde Peygamber'in mütevazı yaşamı ve yüceliğinden izler var. Hugo eserinde Hz. Muhammed'in ölmeden önceki son zamanlarını anlatıyor.

Victor Hugo, uzun yaşamı, üstün dehası, insana ve insanlığa dair soylu düşünceleri ve güçlü yapıtlarıyla, 19'un yüzyıla damgasını vuran yazarlardan biri. Yapıtları güçlü bir lirizm içeren Hugo, eserlerinde daha çok, aşk, baba şefkati, ölüm, insan yazgısı, özgürlük, yoksullara iyi davranma, emeğin kutsallığı, hayatın hüzün ve neşesi ile tüm evreni kuşatan Tanrı'nın varlığı gibi konulara yer vermişti.

Ünlü Fransız yazar Victor Hugo'nun, 1855 yılında sürgündeyken yazmaya başladığı, insanlık tarihi ve gelişimini anlatan ve hala Fransa'nın gerçek anlamdaki tek destanı olarak kabul edilen, "La Légende des Siècles (Yüzyılların Efsanesi)" adlı eserinde; Allah, İslam, Kur'an ayetleri ve Hz. Muhammed ile ilgili çok sayıda şiirinin olduğu yüz yıllardır biliniyor. Ancak, aynı eserin Brüksel'de 28 Eylül 1859 yılında yapılan ilk baskısında yer alan İslam ve İslam peygamberine dair 'Mahomet', diğer baskılarından çıkarılmıştı. Yüzyılın Efsanesi'nde de yer alan "Mahomet"'i Le Centre national de la recherche scientifique (Fransa Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi), ancak, Hugo'nun ölümünden yüzyıl sonra yani 1985 yılında yayınlamıştı. Bu yayınla birlikte Hristiyan dünyasında bir çok tartışmaya neden olan Hugo'nun Müslüman olduğu da tartışılmaya başlanmıştı.

Hugo'nun 'Mohamet'i nin orijinal metinlerini Le Centre national de la recherche scientifique 'den elde eden Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Dil Eğitim Merkezi Fransızca Bölümü Öğretim Görevlilerinden Yakup Yaşa, uzun bir çalışma sonucu eseri Türkçe'ye çevirdi. Yakup Yaşa, "7 yıldır yaklaşık 400'e yakın Fransızca şiiri Türkçe'ye çevirdim. Uzun süredir Hugo'nun Hz. Muhammed'e yazdığı şiir üzerinde çalışıyordum. Fransa'da çeşitli üniversitelerde görev yapan edebiyatçı akademisyenlerle görüştüm. Hugo'nun şiirinin orijinalini bulup Türçe'ye çevirdim. Çeviriyi henüz bitirdim. Üniversitede üzerinde çalışmalarımız sürüyor. Hugo şiirinde Hz. Muhammed'i o kadar güzel anlatıyor ki etkilenmemek mümkün değil. Bu anlatımlar Hugo'nun İslamiyet'le ne kadar ilgili olduğunu gösteriyor" dedi.

"Kim olduğumu ve adımın ne olduğunu, yalnızca Allah bilir"

"Son zamanlarda Victor Hugo ile ilgili yazılan en ciddi yapıtlardan biri olan ve ünlü yazın araştırmacısı, Henri Guillemin imzasını taşıyan "Hugo" adlı eserin ön sözünde, Hugo'nun şu sözlerine yer vermektedir:

> *"Je m'ignore ; je suis pour moi-même voilé, DIEU seul sait qui je suis et comment je me nomme :*
> **Ben bile kendimi tanıyamıyorum ; kendi kendime yabancıyım, kim olduğumu ve adımın ne olduğunu, yalnızca Allah bilir."**

Hugo'nun, gerek iki oğlu gerek erkek torununun vaftiz edilmediğini ve Hristiyanlık adetlerine göre defnedilmediğini belirten yazar, ayrıca kitabın bir çok yerinde onun sürekli evinde gizli ibadet ettiğini belirtir. Bu durum ve "Mahomet" mersiyesindeki içerik, detaylar ve anlatılan

öykü Hugo'nun Müslümanlığının konuşulur hale gelmesine en büyük etkendir. Yaşar'ın çevirdiği dizeler şöyle:

L'AN NEUF DE L'HEGIRE
(HİCRİ DOKUZUNCU SENE)

MAHOMET
HZ.MUHAMMED salla'llâhu aleyhi ve sellem

Vazifesinin yakın olduğu içine doğmuştu

Metindi, kimseyi kınamıyor, incitmiyordu

Yolda gördüğü kimselerle selamlaşıyordu

Her gün sanki biraz daha yaşlanıyordu

Oysa sadece yirmi ak vardı siyah sakalında

Durup su içen develeri izliyordu arada sırada

Böylece, deve güttüğü zamanları hatırlıyordu.

Sanki Cenneti görmüş, İlahi Aşkı bulmuştu

Sanki kâinatın yaratılışına şahit olmuştu

Alnı dik, yanakları kusursuz, benzersizdi

Kaşları ince, bakışları anlamlı ve keskindi

Boynu, gümüş bir testinin boğazıydı sanki.

Tufanın sırlarını bilen Nuh'un havası vardı.

Ona danışmaya gelenlere, adil davranırdı

Kimi itiraf eder, kimi güler ve inkâr ederdi

Sessizce dinler, en son konuşurdu kendisi

Ağzından dua ve zikir hiç eksik olmazdı

Çok az yer, karnının üzerine taş koyardı.

Boş durmaz, koyunlarını sağıp oyalanırdı

Oturur yere, elbiselerini kendi yapardı

Artık genç değildi, eski gücü de kalmamıştı

Yine de, herkesten daha fazla oruç tutardı

Altmış üç yaşında, bir ateş sardı vücudunu

Kutsal Kitap Kur'an'ı bir kez daha okudu

Sonra, sancağı, Said'in oğluna teslim etti.

Onlara: "Artık aranızdan ayrılma vakti geldi

Allah birdir, hep onun yolunda savaş" dedi.

Mahzundu, bakışlarında, yurdundan zoraki

Sürülen yaşlı bir kartalın hüznü vardı sanki

Yine, her günkü vaktinde mescide geldi,

Ali'ye tabi olanlar da arkasından geliyordu

Ve, kutsal sancak rüzgarda dalgalanıyordu.

Benzi soluktu, döndü ve kalabalığa seslendi

"Ey insanlar, ömür bitiyor, hayat gelip geçici

Biz, karanlıkta birer zerreyiz, yüce olan O'dur

Ey insanlar, O'ndan başka rehberim yoktur

Onsuz bir değerim olmazdı."

Bir zat ona : "Ey müminlerin gerçek Sultanı!

Seni dinler dinlemez, herkes inandı sözüne

Sen doğduğunda, bir yıldız doğdu gökyüzüne

Kisra sarayının üç kulesi birden devrildi" dedi.

O da: "Melekler ölümümü müzakere etti;

Vakit tamam, dinleyin! Eğer herhangi birinize

Bir kötülük yaptıysam, çıksın herkesin önünde

Ben ölmeden, gelsin intikamını alsın şimdi;

Kime vurmuşsam, o da bana vursun" dedi.

Ve uzattı usulca asasını oradan geçenlere.

Yaşlı bir kadın, bir koyunu kırpıyordu eşikte

Ona: **"Tanrı yardımcın olsun!"** diye seslendi.

Bakışlarında bir hüzün vardı, oldukça bitkindi

Dalgındı; birden, şöyle dedi: "Herkes duysun!

Allah benim adımı andı! Bundan emin olun

Topraktan insan, nurdan bir peygamberim

İsa'nın getirdiği dini tamamlamaya geldim.

Ashabım, ben sabır taşıyım, İsa tatlı dilliydi.

Zira her şafak, doğacak güneşin müjdecisi

İsa benden önce, ama ne Tanrıdır ne de oğlu

O, gülü koklayan Bakire Meryem'den doğdu.

Unutmayın, ben de etten kemikten bir faniyim

Kuruyan bir balçıktan başka bir şey değilim;

Şu dünyada başıma gelmeyen şey kalmadı;

Çektiğim çilelere, yol olsa, dayanmazdı
Baskı ve işkenceden, şu bedenim çok çekti;
Ve eğer işlediğimiz her bir günahın bedeli
Korkunç bir haşere olsaydı, o karanlık mezarı
Bize dar eder, cehenneme çevirirdi orayı.
Tekrar tekrar bedenlenir cehennem ehli
Ve kurtlar yeniden kemirir tüm bedenlerini
Böylece, defalarca tükenir ve yeniden dirilir
Cezalarını çekince de, yeniden huzura erişir.
Ben, kutsal savaşların mütevazı meydanıyım
Bazen bir efendi bazen de bir köle gibiyim
Kelamım, tıpkı çöldeki kum ve kuyular gibidir
Bir sözüm korkutuyorsa, bir diğeri müjdecidir;

Ey inananlar! Çektiklerimi görüyorsunuz işte!
Karşıma alıp, insanı aldatıp yeniden delalete
Sürüklemek isteyen o dehşet saçan iblisleri
Engellemeye çalıştım, bağladım o pis ellerini
Çoğu zaman, Yakup gibi, karanlıklar içinde
Çarpıştım durdum, görmediğim kimselerle;
Fakat insanlar beni özellikle öldürmek istedi
Bana karşı sürekli kin ve kıskançlık besledi
Ben ise, asla, Hak davamdan vazgeçmedim
Onlarla savaştım, ama kimseden incinmedim
Savaş boyunca: "Bırakın yapsınlar!" diyordum
Kanlar içinde tek yaralı ben olayım istiyordum
Varsın hepsi vursun bana, zaten durmazlar ki
Zira sağ ellerine Ayı, sol ellerine Güneşi
Versem de, düşmanlarım vazgeçmezdi asla
Yine de saldırırlardı bana şu çileli yolculukta
Fakat ne olursa olsun geri adım atmadım
Zira bu kutsal dava uğruna tam kırk yıl savaştım
İşte, böyle geçen bir ömrü nihayet tamamladım

Şimdi Allah'a gidiyorum, dünyayı geride bıraktım.

Greklerin Hermès'i, Yahudilerin de Lévi' yi

Desteklediği gibi siz de hiç bırakmadınız beni

Çektiğiniz bu sıkıntılar, mutlaka son bulacak

Bu soğuk, ıssız geceye elbet Güneş doğacak

Müminler, asla ümidinizi kesmeyin O'ndan

Zira Kronnega dağlarını aslan yuvası yapan,

Denizleri incilerle, karanlıkları da yıldızlarla

Donatan Allah, elbet sizleri de koymaz darda.

Sonra: "O'na inanıp teslim olun " diye ekledi

İnanmayan, ancak, inkâr da etmeyenlerin yeri

Cennet ile cehennemi ayıran duvarın üzeri

Kararmıştır kalpleri, günah işlemek tek işleri;

Hiç kimse tamamen günahsız değildir belki

Ama çabalayın ki, Allah cezalandırmasın sizi

Namaz kılın, bütün azalarınız değsin yere

Zira o dayanılmaz cehennem ateşi, sadece

O'nun için yere kapanmayan bedenleri yakar

O, kapkaranlık dünyayı, masmavi gökle açar;

Misafiri sevin, dürüst olun, adaletle hükmedin

Yüce katında türlü türlü nimetler var sizin için

Yedi göğü geçmek için altın eğerli atlar,

Ve yıldırımları geride bırakan hızlı arabalar

Huriler, tertemiz, hep ter ü taze ve neşeli

İncilerden yapılmış köşklerde oturur her biri

Cehennem ateş ehlini bekler, vay hallerine!

Ateşten ayakkabıları olacak ve giydiklerinde,

Sıcaklıkları kazan gibi beyinlerini kaynatacak

Cennet ehli ise, pek neşeli ve gururlu olacak."

Biraz durdu, hep ümitli olmalarını öğütledi

Sonra, ağır adımlarla yürümeye devam etti

Ardından : "Ey insanlar! Size sesleniyorum

Vakit saat doldu, ebedi bir âleme gidiyorum

Belki bu sizinle son görüşmemiz, acele edin
Beni tanıyan herkes gelip son kez dinlesin
Bir hatam olduysa, yüzüme söylesin" dedi.
Kalabalık sessizce sağa sola açılıp yol verdi
Gitti ve Ebufleya Kuyusunda sakalını yıkadı
Biri ondan üç drahmi istedi, çıkardı verdi
"Şimdi, mezara bırakmaktan daha iyi" dedi.
Herkesin, bir güvercininki gibi ışıl ışıldı gözleri
Bakıp, kendilerini hep kollayan o yüce insana,
Ağlıyordu halk; evine kadar eşlik ettiler ona
Birçoğu gözünü bile kırpmadan orada bekledi
Bütün geceyi dışarıda taşların üzerinde geçirdi
Ve ertesi sabah, günün ağardığını fark edince
"Ben artık kalkamıyorum, dedi, Ebubekir'e
Kitap'ı alıp yanına, sen kıldıracaksın namazı."
Eşi Aişe de o sırada cemaatin arkasındaydı
Ebubekir okuyor, Muhammed ise dinliyordu
Nihayet, okuduğu ayetleri usulca bitiriyordu
O, dua ve zikrini yaparken herkes ağlıyordu
Ve, Ölüm Meleği çıka geldi akşama doğru
"İçeri girebilir miyim" diye müsaade istedi
"Gelsin" dedi. Dünyaya açtığı o ilk günkü gibi
Yine ışıl ışıl parlıyor ve gülümsüyordu gözleri,
Ve, Melek ona : **"Allah seni bekliyor"** dedi
Memnuniyetle, dedi. Şakakları şöyle bir titredi
Bir an aralandı dudakları ve ruhunu teslim etti.

Erişim: http://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/2014/04/20/iste-v-hugonun-hz-muhammed-icin-yazdigi-dizeler

99 HOMES / 99 Ev (2014)

Bir kere yapmaya cesaret ettiğimiz her şey iyi kötü fark etmeden olağanlaşır. Bu nedenle iyi işleri kendimize örnek almalıyız.

Süre. 112 dk

Yönetmen: Ramin Bahrani

Senaryo:Ramin Bahrani, Amir Naderi, Bahareh Azimi

Ülke: ABD

Tür: Dram

Dil: İngilizce

Müzik: Antony Partos, Matteo Zingales

Oyuncular: Michael Shannon, Randy Austin, Carl Palmer, Andrew Garfield, James Brown

Özet

Dennis Nash, hapisten yeni çıkmıştır. Geri döndüğü hayatı kaldığı yerden devam etmez. Ailesi, yaşadıkları evden çıkarılmıştır ve Dennis geri alabilmek için iş arar. Sonunda da Rick Carver adında bir emlakçının yanında çalışmaya başlar. Rick, Dennis'e aynı zamanda evini hacizden geri alabilmek için yasal ve yasadışı taktikler vermeyi de ihmal etmez.

Filmden

Hayatın boyunca ev inşa ederek namusunla para kazandın. Kapına dayanmamdan başka ne elde ettin

Çalıyor musunuz

Hırsızlık mı bu

2006 yılında evini ipotek göstererek 85 bin dolar borç aldın ve geri ödemedin, Nash.

- O yaptığın hırsızlık değil mi

- Ne

Ciddi misiniz

Hırsızlık değildi, borç aldım. O borcu ödemek için canımı dişime takarak çalıştım. Geri ödemek istedim. Çalmadım.

Bankalar veya kefaleti ödeyen vergi mükellefleri öyle düşünmüyorlar.

Porsche mu aldım sanıyorsunuz

Hayır.

Borç aldığım her kuruşu inşaat ekipmanlarına harcadım ki o borcu geri ödeyebileyim, ailemin kalacak bir yeri olsun, çocuğuma yiyecek alabileyim. Ekonomi çöktü. Tahmin edemezdim ya. Hava durumunu tahmin edemem. Ben edebilirim.

Aynı Doppler radarı gibiyim. Bir şeyler aldın ve geri ödemedin. Banka da burnundan getirdi.

İstediğini seç. Her halükarda kaybettin. Ancak ben, o ekonomik kriz sırasında hiç olmadığı kadar para kazandım. Sen de kazanabilirsin. Tek yapman gereken kendini kandırmayı bırakıp şu soruyu sorman:

"Ne yanlış yaptım da ailem bir motelde yaşıyor"

Varım. İstediğiniz her şeyi yapacağım ama bana bir iyilik yapıp evimi geri almama yardım etmelisiniz.

Bunu ilk ödemem olarak kabul edin.

Konu emlak olunca duygusallığa kapılma. Çok geç.

Orası benim aile evim. Çocuğumun okulu orada. Lütfen kabul edin.

Bu kadarı kesmez. O parayı yatağının altına koy.

Bankaya yatırma. Onlara daha fazla para vermiş olursun.

Yeteri kadar biriktirdiğinde ne yapman gerektiğini söyleyeceğim. Şimdi, az önce kazandığın parayı ikiye katlamayı istiyor musun

**

Üç yıl öncesine kadar sıradan bir gayrimenkul temsilcisiydim. İnsanlara ev bulurdum, emlak değerlemesi yapardım. İşim buydu. 2006 yılında Robert ve Julia Tanner, 25 yıldır nasılsa eksikliğini hissetmedikleri bir bahçe avlusu yaptırmak için 30 bin dolar kredi aldılar. Kaldırıma kadar eşlik ederken yüzüne tükürdüklerinde bunu onlara sorsana

Bu adamlara esnek kredi verirken ne düşündüklerini bankaya sorsana

Üstüne bir de gidip hükümete neden her türlü yönetmeliği kaldırıp geri zekalı üvey çocuk gibi kıçlarının üstlerine oturduklarını sor. Sen, Tanner, bankalar, Washington buradan Çin'e kadar diğer tüm ev sahipleri, hayatımı tahliyelere çevirdiniz. Aristokrat falan değilim. Bu hayatın içine doğmadım. Babam çatı ustasıydı, tamam mı

Günün birinde bir belediye binasının çatısından düşene kadar inşaat alanlarında kıçını yırtarak çalışmasını izleyerek büyüdüm. **Hayatı boyunca sigorta primi ödemesine rağmen daha kendisine tekerlekli sandalye bile alamadan ilişiklerini kestiler.** Ama öncesinde ağrı kesicilere bağımlı olmasına izin verdiler. Aynı şeylerin benim başıma gelmesine izin verir miyim

Sence 2010'un Amerikası Carver veya Ash'i hiç ipliyor mu

Hayır.

> Amerika, yenilenlere yardım eli uzatmaz. Amerika, galiplerle birlik olarak kuruldu. Galiplerin, galipler tarafından, galipler için yönetildiği bir halk.

Kiliseye gider misin, Nash

– Kiliseye gider misin

> - Tabi. Sadece %1'lik kesim Nuh'un gemisine binecek, evlat. Kalan zavallıların hepsi boğulacak. Ben boğulmayacağım.

**

Tek başına yapmak istiyorum. Seni yaparken gördüm. Nasıl yapılacağını biliyorum.

– Tek başına yapacağım.

– Nasıl istersen.

**

Hey, Frank. Ne istiyorsun

O adamlarla beraber misin

Hayır, hayır, hiç de bile. Sadece nasıl olduğunuzu görmeye gelmiştim. İstiyorsan sana bir iş ayarlayabilirim. Güzel gömlekmiş. Hâlâ o arkadaşınla mı çalışıyorsun

Buraya gelmek zorunda değildim. Sadece şey istedim...

– Ne

Yalan söyleyip aldatmak mı

– Hayır, ihtiyacın varsa yardım etmek. Çocuklarına ne olacağını, nerede kalacağınızı düşündün mü

Çocuklarımın bir evi var. Burası, onların evi.

– Peki...

– Araştırma yaptım, ücret almayan bir avukata kutular dolusu belge verdim. Yasal bir şekilde mahkemede kazanacağız.

Hiçbir şey değişmeyecek. Aynı şeyleri ben kendim de yaşadım,

Frank. Ben de yaşadım.

– Gerçekçi olmalısın.

– Gerçekçi oluyorum. Sizden yardım istemedim, şimdi de istemiyorum, beyefendi. Lütfen gidin. Lütfen arazimden çıkın. Haneye tecavüz ediyorsunuz.

**

Derhal ihtiyacım var.

– Başka bir ev bul.

– Yardımcı ol bana. Paran var. İstediğini al. Denizde daha birçok ev var. Demiştim sana, emlak konusunda sakın duygusallığa kapılma, Nash. Hepsi alt tarafı birer kutu. Dinliyor musun

Büyük kutu, küçük kutu. Önemli olan, elinde kaç tane olduğu. O kadar çok evin olacak ki evlerin içini dolduracak kadar kadın bulamayacaksın. Bunu biliyorsun, değil mi

Anneni seviyorsun, çocuğunu seviyorsun. Onlara bir ev al. Annene bir ev al. Çocuğuna bir ev var. Kendine bir ev al. Bana ne ki sanki

100 tane ev. 1000 tane kahrolası ev. Timsahlara dikkat et. Asla uyumazlar. Dikkat et de suya yuvarlanmayayım.

**

ÜZÜLEN NEDEN BİZ OLUYORUZ?

Kalbimizin içinden geçen her konu gerçek olsa, sonra da çıksa, bu sevinilecek bir şey mi olur, yoksa üzülmesi gereken bir bahis midir, diye düşünmeliyiz..

Doğru olan kalbimize uygun gelirken, eğridir dediğimiz, onlara uygun düşüyorsa, sorunsuz geçmesi takdir edilen bu hayatta sorunlar neden oluşuyor? Hikmetli sözleri bildiğimiz halde hikmetsiz gibi yaşıyorsak, bu hayat bizim için değerli, ötekisine neden değersiz oluyor?

Kahreden düşüncelerimizi toplamaya çalışıyoruz. Ancak mahvolmaya çalışan sevdiklerimizin geleceğine doğru bakışımızda olmasını/olmamasını temenni ettiğimiz her hususu, bir kerre de değiştirmek için gayret edelim derken, yine kötülenen olmak riskini alıyorsak, bunun nedeni onlara nefretimiz mi yoksa muhabbetimiz mi oluyor?

Sevdiğimizin kaderini bildirseler, biz de müdahale edemiyorsak, bilmemiz ile bilmememiz arasını nasıl bulacağız. Yoksa bu değerli olduğumuzu mu gösteriyor veya değersizliğimize işaret mi saymalıyız?

Köprüleri yıkacağını bilsek, altından dizi dizi figanlar geçeceğini hayal etsek, zandır desek ya da gerçeğe çıkacağını tam olarak tahmin etsek, bunu da kendimize dahi inandıramazsak, bu bilmemenin hangi sıfatla değeri olur ki?

Olanlar bizim bilmemizle mi oldu, yoksa bileceğimiz için mi oldu diyemediğimiz bu hususları kime nasıl anlatabileceğiz?

Kadere kafa tutsak, kader bizden etkilenir mi, gününü değiştirir mi?

Hiçbiri olmazda, içi boşalmış cevizler gibi kırılmayı beklesek ve soba da yanarken cızırtısından başka sesi kalmayan bir kül olmak ile bitecek varlığımızın bir değeri var mıdır?

Şeytan bir gün denizin kıyısında ağlıyormuş, sormuşlar.

"Neden ağlıyorsun?"

"Gayretlerimin sonuçsuz kalışının işareti dünyanın üçte ikisi şu denizler, değil mi? Hepsi benim mağlup olacağımı anlatıyor, anlayamadınız mı?"

"Ne zaman bir ağlayan olsa "ben yıkıldım" diye figan ederim. Sular benim yıkılışımın her zaman bir ifadesi olmuştur."

[Şeytanın sevmediği taklit edemediği şeylerden biri de sudur.] Tanrı evi Kâbe'nin tek zenginliği zemzem dir.

Bir üstadın çok akıllı bir talebesi vardı. Üstadından daha ileri seviyede bilgiye sahipti. Ancak üstadın üstünlüğü biraz fazla olan tecrübesi idi. Onunla akıllı talebesinin bir derece önünde durabiliyordu. Tecrübe dedikleri şey talebesinin geleceğine iki cihetten bakış idi. Bir dışarıdan oluşu, diğeri fazla yaşından ileri geliyordu. Üstad, her zaman talebesi isyan ederken tecrübe ve sabırla alttan alırdı. Ancak bir vakit üstad yıkıldı. Talebesi onu terbiye eder gibi ağır sözle aşağılamıştı. Üstad onun ikaz edici sözlerine kızmadı, **"Olur"** dedi, **"sen haklı çıkabilirsin, fakat benim dediğim olacak biliyor musun?"**

"Nasıl olur". "Ben haklı iken senin dediğin çıksın ki" dedi. Üstad,

"Bu işlerin takdiri gönlüne göre olmayacak kadar ne bize, ne de sana aittir" dedi.

"Neden" diye sorduğunda

"Bu senin istemenle değil, benim istememle değil, olması gerekenle olan vakıalardır. Onlar zuhur ederken buna engel olacak olduğum benim bir şeyim yok ki, senin nereden olsun" dedi.

"Şeytan cennetten kovulurken, girdiği yerden mi kovuldu. Secde etmedi diye atılan şeytanı yılanın derisi altında cennete sokanlar bir yanlışı rivayet etmiyorlar mı?"

Havva'nın kalbine gelen vesvese, kalpten kalbe giden yolun üzerinde duruş değil midir ki, aynı durum hala devam etmektedir. Kadın ve erkeğin, olduğu yerde bu fitnenin devam edişi şeytana mı bağlı yoksa insanın fıtratının emaresi midir?

Dağlar üstüne düşen yıldırım, dağı yıkar mı, yıldırır mı?

Bir sesi çıkar, bir de ışık. Bunların ne faydası vardır, ne zararı. Bazıları faydası olduğu şeyleri vardır dese de vereceği korkudan fazla değildir. Korkular bizi bitiren korkular. Korkuları teslimiyetin kelepçesiyle bağlı tutmasaydık, her şeyimizi dağıtırdı. Bunun gibi gün gelirde geri dönüp bakacak kadar bir zamanımız olursa insanın tek söyleyeceği sözü, sadece, "keşke" oluyorsa, burada acınacak husus talebeye mi olur, yoksa üstada mı?

Bize göre buradaki düşünce suçu üstada ait kılmaktır. Çünkü teslim olan talebesine bakması gerekirdi. Ancak üstad şu sözü yinelerse; **"Talebe itibar edip bize teslim olmadı."** O zaman üstada yine sormalıyız; **"suç teslim olamayan talebede mi, yoksa teslim alamayan üstatta mıdır?"**

Hulasa; suç her zaman üstattadır. Talebeyi suçlamak yanlıştır. Buradan sözü Tanrıya getirirsek isyan eden kulun suçunu, kulda aramamalıyız. Ve öyledir. Sonuçta kullar cennet ve cehennem hususunda birbirlerinden haklarını teslim aldıktan sonra cennettekiler melek,

cehennemdekiler oranın ehli olup süfliyyete memur olacaktır. Böylece her kul bulunduğu yerin memurudur. Nasıl ki, melekler ve şeytanlar bugün varsa geleceğinki de onlar olacaktır.

Burada önemli olan üstadın aciz kalışında talebenin düştüğü uçurumdur. Çıkılmayan yarları olan uçurumlar. Düşenlere ağlamanın olmadığı uçurumlar.

Ey talebesini kurtaramayan üstad!

Huzuru neden bulamadığını/bulamadığımızı anlıyoruz. Sebepler ve sonuçlar ile karışmış olan iç dünyamızda neden üzülen biz oluyoruz, diye kendimize hep soruyoruz. Üstad değiliz, talebe de olamıyoruz. Sorun tanrıda mı, diyemiyoruz. Ne öyleyse?...

İhramcızâde İsmail Hakkı

SEN O'SUN

Tanrı her şeyin ne kadar içindeyse, o kadar dışındadır.

Tanrı ne kadar içerideyse, o kadar dışarıdadır.

Eckhart

**

Tanrı her yerde mevcut olsa da O, senin için, sadece ruhunun en derin ve en merkezi kısmında vardır..

Doğal duyular Tanrı'yı algılayamaz ve seni O'na bir kılamaz; hayır, içe dönük kavrayış, irade ve bellek melekelerin Tanrı'ya uzanabilir fakat O'nun senin içindeki meskeni olamaz. Ama tüm bu melekelerin, bir merkezden uzayan doğrular, ya da bir ağacın gövdesinden çıkan dallar gibi ortaya çıktığı, sana ait bir kök ya da bir derinlik vardır. Bu derinliğe merkez denir, ruhun kaynağı ya da dibi. Bu derinlik birliktir, ruhun –neredeyse sonsuzluğu diyecektim– ebediyetidir; zira öylesine sonsuzdur ki onu Tanrı'nın sonsuzluğu dışında hiçbir şey tatmin edemez, hiçbir şey ona huzur vermez.

William Law

**

"TÜM BU DÜNYANIN KAPLANDIĞI ŞEY"

Svetaketu on iki yaşındayken bir öğretmene gönderildi ve yirmi dört yaşına basıncaya kadar ondan eğitim aldı. Tüm Veda'ları öğrendikten sonra mükemmel bir eğitime sahip ve çok ahlâklı olduğu inancıyla kendini beğenmiş halde, evine geri döndü.

Babası ona dedi ki, **"Svetaketu, çocuğum, sen ki bilgiyle dolu ve çok ahlâklısın, sayesinde duyulamayanı duyduğumuz, algılanamayanı algıladığımız ve bilinemeyeni bildiğimiz şu bilgiyi istedin mi?"**

"O bilgi nedir, efendim?" diye sordu Svetaketu.

Babası cevap verdi. **"Bir parça çamuru bilerek, çamurdan yapılan her şey bilinir olur, fark sadece isimdedir, ama hakikat, her şeyin çamurdan olduğudur –bu yüzden, çocuğum, bu bilgi, her şeyi bilmemize yarayan bilgidir."**

"Ama muhakkak benim saygıdeğer öğretmenlerim bu bilgiden yoksunlardı; zira eğer bilselerdi bana da öğretirlerdi. Siz, efendim, o halde, bana bu bilgiyi verir misiniz?"

"Öyle olsun," dedi babası... ve devam etti:

"Bana incir ağacının bir meyvesini getir."

"Burada bir tane var, efendim."

"Soy onu."

"Soydum, efendim."

"Orada ne görüyorsun"

"Tohumlar efendim, çok küçükler."

"Tohumlardan birinin içini aç."

"Açtım, efendim."

"Ne görüyorsun orada?"

"Hiçbir şey."

Babası dedi ki, **"Oğlum, orada algılamadığın gizli öz –o özün ta kendisinin içinde bu koskocaman incir ağacının varlığı bulunuyor. O gizli öz olan şeyin içinde, varolan her şeyin kendi benliği vardır. Bu, Hakikidir, bu Kendidir ve sen, Svetaketu, sen O'sun."**

"Yalvarırım, efendim," dedi oğlan, **"bana daha fazlasını anlatın."**

"Öyle olsun, çocuğum," diye cevapladı babası, ve dedi ki **"Bu tuzu suya koy, ve yarın sabah bana gel."**

Oğlan denileni yaptı.

Ertesi sabah baba dedi ki,

"Bana suya koyduğun tuzu getir."

Oğlan suyu karıştırdı ama bulamadı, zira tuz, elbette ki, suda çözünmüştü.

Babası dedi ki,

"Kabın yüzeyinden suyun tadına bak. Nasıl?"

"Tuzlu."

"Şimdi ortadan biraz tat. Nasıl?"

"Tuzlu."

"Şimdi biraz dipten tat. Nasıl?"

"Tuzlu."

Baba dedi ki, **"Şimdi suyu dök ve sonra yine bana gel."**

Oğlan denileni yaptı; ama tuz kaybolmamıştı, zira tuz sonsuza dek var olur.

Sonra baba dedi ki, **"Senin buradaki bedeninde de, aynı şekilde, oğlum, Hakiki olanı algılamıyorsun, ama o gerçekte orada. O gizli öz olan şeyin içinde, her şeyin kendi benliği var. Bu, Hakikidir, bu Kendidir ve sen, Svetaketu, sen O'sun."**

Chandogya Upanişad'dan

**

Her şeyde sadece Bir'i ara; seni yoldan çıkaran İkincidir.

Kebir

**

Ruh, Tanrı'ya benzemediği hususlarda, kendine de benzemez.

Aziz Bernard

Tanrı'dan Tanrı'ya gittim, her ikisi de benim içimdeki benden **"Ey sen, bensin!"** diye bağırana kadar.

Bayezıd-ı Bistami

**

Ey Tanrım, nasıl olur da bu zavallı yaşlı dünyada Sen çok yücesindir ama kimse Seni bulamaz.

Sen o kadar gür bir sesle çağırırsın ama kimse Seni duymaz, Sen o kadar yakınsındır ama kimse Seni hissetmez, Sen Kendini herkese vermişsindir ama kimse Senin ismini bilmez.

İnsanlar Senden kaçar ve Seni bulamadıklarını söylerler, arkalarını dönerler ve Seni göremediklerini söylerler; kulaklarını tıkarlar ve Seni duyamadıklarını söylerler.

Hans Denk

**

DUA

Tanrım, senden ne isteyeceğimi bilmiyorum.

Ancak sen benim ihtiyacım olanı biliyorsun.

Benim kendimi sevmeyi bildiğimden daha iyi seviyorsun beni.

Baba, çocuğuna, kendisinin nasıl isteyeceğini bilmediği şeyi ver.

Ceza ver ya da iyileştir, beni çökert ya da yükselt:

Tüm niyetlerine hayranlık duyuyorum, onları bilmeksizin.

Sessizim; bir kurbanlık olarak kendimi sunuyorum;

Sana boyun eğiyorum;

Senin arzunu yerine getirmekten başka bir arzum yok.

Bana dua etmeyi öğret.

Sen içimde dua ol.

Fenelon

Kaynak:Aldous Huxley- KADÎM FELSEFE-DOĞU'NUN VE BATI'NIN BÜYÜK MİSTİKLERİ ÜZERİNE BİR YORUM, Çeviren: Mutlu Yetkin, Özgün Adı: The Perennial Philosophy,İthaki Yayınları - 916- Yayına Hazırlayan: Müge Karahan - Selçuk Aylar, 2014, İstanbul

TANRI KARŞISINDA İNSANIN DİRENİŞİ

Türk şiir dilinin kurucusu, Anadolu Türkçesinin ilk şiirlerini yazan bir ozan olarak bildiğimiz Yunus Emre, dilinin yumuşaklığı, duygularının arı–duruluğu içinde kendini gösteren, kendi varlığının bilincine varan ilk aydınımızdır.

Yunus Emre, şiirinin bütünü ile dinine, geleneklerine, inançlarına bağlı bir ozandır, Tanrı karşısında silinmiş, kendi Özünden uzaklaşmış, tasavvufçuların deyimi ile Tanrıda yok olmuş bir ozan değildir. Tanrıya, inanmış bir kimse olarak, soru sormasını bilen, soracağı sorularm ölçüsünü kavrayan bir ozandır Yunus Emre.

Yâ ilahi ger suâl itsen bana
Cevabum işbudurur anda sana
*
Ben bana zulmeyledüm itdüm günâh
Neyledüm nitdüm sana ey pâdişâh
*
Gelmedin didün hakuma kem deyü
Toğmadın didün asâ Âdem deyü
*
Sen ezelde beni âsi yazasın
Toldurasın âleme âvâzesin
*
Ben mi düzdüm beni sen düzdün beni
Pür ayıb nişe getürdün ey Gani
*
Gözüm açub gördüğüm zindan işi
Nefs-ü heva pür dolu şeytan işi
*
Habs içinde ölmeyeyin diyü aç
Mısmıl-u murdar yidüm bir iki kaç
*
Nesne eksildi mi mülkünden senün
Geçdi mi hükmüm ye hükmünden senün
*
Rızkunı yiyüb seni aç mı kodum
Ye yiyüb öynunü muhtaç mı kodum
*
Kıl gibi köpri gerersin geç diyü
Gel seni sen tuzağumdan seç diyü
*
Kıl gibi köpriden adem mi geçer
Ya düşer ya tayanur yahut uçar
*
Kulların köpri yaparlar hayr içün
Hayrı budur kim geçerler seyr içün
*
Tâ gerek bünyadı muhkem ola ol
Ol geçenler ayıda uş toğrı yol
*
Terazi korsun hevaset dartmağa
Kasd i dersin beni oda atmağa
*

> Terazi ana gerek bakkal ola
> Ya bazergan tâcir-ü attar ola
> *
> Çün günah murdarların murdarıdır
> Hazretinde yaramazlar karıdır
> *
> Sen gerek lutf ile anı örtesin
> Pes ne hacet murdar açup dartasın
> *
> Ayıdursun kim sen oda urayım
> Şirkün bir denk artuk ise göreyim
> *
> Şerri azaltmak elinde hayrı çok
> Hayr içtin itmek değül mi hayrı çok
> *
> Sen temaşa kılasın ben hoş yanam
> "Haşa lillah senden ey Rabb-ül-enâm
> *
> Sen basirsin hod bilürsin halümi
> Pes ne hacet dartasın a'malümi
> *
> Geçmedi mi intikamun öldürüb
> Çürüdüb gözüme toprağ toldurub
> *
> Hiç Yunus'tan değdi mi sana ziyan
> Sen bilürsin âşikârâ-vü-nihan
> *
> Bir avuç toprağa bunca kıyl-ü kal
> Neye gerek ey Kerimi Zül Celâl

Yunus Emre bu şiirinde Tanrıya şu sorulan soruyor :

(Ey Tanrım, ben kendime acı çektirdim, tatlı canımı sıkıntılara soktum, bunlardan sonra, neden bana bir de sen ceza vereceksin, beni acılara atacaksın?

Sen, bana iyi adam olamadın, benim karşıma suçlardan sayrılmış, pırıl pırıl bir kimse olarak gelmedin, diye beni suçlarsın. Oysa beni suçlu yaratan, alınyazımı daha önceden belirleyen, beni sana karşı koyucu bir nitelikle var eden gene sen değil misin, sen yarattığın insanın sence suçlu olması nedendir?

Benim yaptığım işler içinde utanılacaklar varsa, beni onları yapacak nitelikte yaratan gene sen değil misin?

Gözümü kapkaranlık, içinde şeytanlıklar, uygunsuzluklar, kötülüklerle dolu dünyaya açtığımda,.. kendime günahtan biçilmiş kaftan olarak buldum, bunları da yaratan sensin de beni niçin suçlu tutuyorsun kendi yarattığın eylemlerden dolayı?

Sen, kıyamet günü bütün kötülükleri ortaya koyup tartacaksın, onlara göre suçlar vereceksin. Kötülükleri ortaya koymak senin büyüklüğüne yakışmaz, bunları bırakman gerekir.

Ben, senin varlıklarından ne aldım, neni eksilttim, egemenliğini mi elinden aldım, sözünü mü geçtim sözümle?

Seni aç mı, susuz mu bıraktım ? Kıldan ince köprü yapar da dersin ki: ey kullarım gelin geçin. **Oysa kıl gibi köprüden insan geçemez. Uçması, yada düşmesi gerekir.** Sonra köprü başkalarının kötülüğü için değil, iyiliği için yapılır. **Senin köprün iyi bir köprü olmasa gerek.**

Bir de kötülükleri tartmak için ölçeğin varmış. Bunu ancak bakkallar, bir de alış-verişle uğraşanlar yapar, sana yaraşmaz bunlar.

Senin büyüklüğüne bütün suçları bağışlamak, görmemek yaraşır.

Ben, Bu yaptıklarının bir tekini bile senin bir Tanrı olarak yüceliğine yakıştıramıyorum, doğrusu.

Yunus Emre'nin sözleri, düşündükleri, soruları bu ölçüler içinde sürüp gidiyor. Bunu, birtakım yarı aşırı softalığa karşı yapılmış, ileri atılmış bir düşüncedir diyenler olacaktır. Oysa burada sıralananların çoğu Kur'anda geçer, ileri sürülen görüşlerdir. Softalık bunları aşırı ölçüde ileri götürmüş, çekilmez duruma düşürmüştür. Yoksa Kur'anda olmayan düşünceler ileri sürülmüş değildir. Kur'anda ne varsa softa onu söylemiş, aşırılığa götürmüştür.

Kıyamet günü, sırat, günahların hesabını vermek, cennet, cehennem gibi nesneler Kur'an'ın birçok yerlerinde geçmektedir.

Yunus buradaki tutumu, davranışı iyiden iyiye Tanrıya karşıdır, Tanrıda görülen, Tanrıya yakışmaz tutumların ortaya konuşudur.

'Yunus Emre'nin şiirinde dile gelen ana-düşünce, bütün eylemleri Tanrı eliyle yaratılmış bir insanın sorumlu tutulamayacağıdır. İnsan, ancak bağımsız davranışlarından, özgür eylemlerinden dolayı sorumlu tutulabilir. Bütün devinmeleri daha önceden, yaratıcı yüce bir güç eliyle belirlenmiş, sınır lanmış olan bir insan için suç sözünün kullanılması da yersizdir, anlamsızdır.

İnsanı Tanrı yaratmış, ona bütün yetenekleri vermiş, sonra özgürlüğünü elinden almış. Bunun arkasından da insani eylemlerinden sorumlu tutmuş. Burada görülen «insanın suçluluğu» düşüncesi, anlayışlı bir kimseyi eni konu düşünmeye, suçun, sorumluluğun kaynaklarını araştırmaya değin itecektir.

Düşünen bir baş için gözü kapalı yaşamak, sırtına yükletilenin yükün ne olduğunu sormadan taşıyıcısı olmak gibi insana yakışmayan bir durum benimsenemez. İnsan, soru soran, soru sormayı bilen, isteyen bir varlıktır.

Soru sorma, insanın kişiliği ile, kimliği ile sıkı bir bağlantı içindedir. İnsan sorduğu sürece vardır, kendi varlık bilincinin aydınlığında davranışlarını ölçecek durumdadır. Soru hakkı elinden alınmış bir insan için yaşamak başkalarının bindiği arabayı çekmekten daha küçültücüdür. Yunus Emre'de bu soru, sorma bilincinin varlığını buluyoruz. **O, Tanrıyı kendi içinde aradığı gibi, karşısına alıp sorguya çekmenin tadına da varıyor. Tanrıya soru sormak onunla eş-varlık ortamında bulunmak demektir.** Soru, Tanrı ile insan arasındaki korkutucu uçurumu ortadan kaldırır. **Tanrı ile insanın birbirine yaklaşmasını, kaynaşmasını sağlar. Böyle bir kaynaşma ortamında Tanrı, dinlerin bildirdiği korkunç kılıktan sıyrılır, gerçekten sevilmesi gereken yüce bir varlık niteliği kazanır.**

İnsan, Tanrıyı, kendi başını sıkıntıya sokmak, bağımsızlığını Ortadan kaldırmak için yaratmamıştır. Yunus Emrenin dilinde Tanrı, insanı derinliğinde ışıyan yaratıcı bir güçtür. Sevilmesi gereken bir yaşama-erkidir.

Tanrının taşıdığı korkutucu nitelikler daha çok insan soyunun, düşünce bakımından karanlık olduğu çağların ürünleridir.

Yunus Emre, bu şiirinde, Tanrı ile konuşan, ona yakınlaştıramadığı niteliklerden sıyrılması gerektiğini açıklamaya çalışan bir tutumu ortaya koymaktadır.

Tanrı karşısında insanın «ben de varım» demesi bir Tanrı-tanımazlık değildir. Gerçek tanrıtanımazlık bütün kötülüklerin Tanrıdan geldiğini söylemek, insanı Tanrının sımsıkı bağlara vurduğunu, asıp keseceğini, bütün eylemlerine karıştığını ileri sürmektir. Yunus Emre, bu ikiliği, bu köklü ayrılığı bir çırpıda ortadan kaldırıyor. Tanrı karşısında kendi kişiliğini ortaya koymasını biliyor.

Canlar canını buldum bu canım yağma olsun

derken, kendi özünde yaşayan gerçeği dile getirmektedir. Yunus. Tanrı, insanın düşünce gücü karşısında bir soru yağmuruna tutulunca, ister istemez eylemlerinin sınırlarını ortaya koyar. Yunus, şiirinde bu anlayış açısından kalkarak Tanrıyı sorguya çekiyor.

'Sen ezelde beni âsi yazasın
Toldurasın âleme âvâzesin

derken, insanın kendisine elinde olmadan yükletildiği ileri sürülen eylemlerden dolayı suçlu olamayacağını, suçun alınyazısında olduğunu ileri sürüyor. İnsan, ona göre suçlu değildir. **Suç, bağımsız düşüncenin sonucudur. Bağımsız olmayan insan için suç düşünülemez, işte Yunus Emre'nin sorusu bu güçlü geriyor. Yunus Emre'ye gelinceye değin, Türk şiirinde böyle ağır basan bir soru ile, Tanrı karşısına çıkan olmamıştır.**

Rizkunu yiyup seni aç mı kodum

Ya yiyup öynüni muhtaç mı kodum

Burada, insana yapılan kötülüklerden, yersiz suçlamalardan dolayı Tanrıya yöneltilmiş Özlü bir soru, sorunun arkasında yürek sıcaklığı taşıyan bir kınama vardır. İnsan bunun bilincine varmadan gerçeğini kavrayamıyor. Yunusun ortaya attığı soru bir bakıma, Tanrıya yükletilen eylemlerden dolayı onu suçlamadır açıkça.

Geçmedi mi intikamun öldürüp

Çürütüp gözüme toprak doldurub

Burada, dinin kötüler elinde nereye değin götürüldüğünü, Tanrıya ne gibi kötü eylemlerin yükletildiği dile getiren anlamın yanında, bir de Tanrıdan yaptığı işlerin nedenli yakışıksız olduğunu sorma vardır. **Yarattığın bir insanı kendi suçu olmadan öldür, dön gözüne toprak doldur, canına oku, ölüsünü de yattığı yerde bırakma. Çürüt, yak, acılara boğ, süründür.** Bütün bunlar bilinçsiz bir hıncın, azgın bir öfkenin belirtisidir. Bir Taun için bunlar yücelik değil açıkça küçüklüktür. **Tanrı öç almaz, öç almak güçsüz kimselerin işidir.** Bütün varlıklara, olaylara, eylemlere, davranışlara, düşüncelere egemen olan yüce bir Tanrının bunları yapması insanın kolay kolay benimseyeceği nesne değildir. Tanrı bunları yaparsa bizim de ona sormamız, kaynaklarında yatan ilkeleri, nedenleri-suçların, suçlamaların-araştırmamız gereklidir.

Hakk cihâna doludur kimsene Hakk'ı bilmez

Anı sen senden iste o senden ayru olmaz

diyerek, Tanrının evrende, insanın özünde olduğunu ileri sürmekten kendini alamaz. Bu düşüncelerini kökünde, eski dinlerin İnsan-Tanrı anlayışı saklıdır.

Tanrı, gerçek bir varlık olarak insanın dışında değildir. Arada gösterilen uçurum uydurmadır.

Yunus Emre'de Tanrıya dönüş, insana varışla başlar. İnsanın kendini bulunca Tanrıyı da bulmuş oluyor. İnsan, Tanrıda yok olmuş bir varlık değildir.

Tanrı, kendi gerçeğini insanda bulmuştur düpedüz. Yunus Emre'nin çağdaşı olan Mevlânâ'da ise durum başkadır. Mevlânâ, bütün varlık düzenini Tanrıda bulur. İnsanın dışına çıkar. İnsan ruhunu ayrı düştüğü yurduna kavuşmanın tükenmez özlemi içinde görür, duyar. Mesnevi'nin ilk düzenleri bu özlemi içi bir deyişle dile getirir.

Kez neyistan ta merâ bebrîde end

Ez nefirem merd-ü zen nalide end

"beni kamışlıktan (şerhçilere göre ruhu gerçek yurdundan, Tanrı ülkesinden) **ayırdılar, bu yüzden iniltimden kadın-erkek ağlayıp durmaktadır."**

Açıklamalarla Mesnevi'yi anlatmaya çalışanlar, burada «ney» sözünden «insan ruhu »mı, «kamışlık» tan da «ruh ülkesini» anladıklarını söylerler,

Mevlânânın bu görüşü yeni değildir, özünde Yeni eflatuncu düşünce vardır.

Ortaçağ insanın inancı kendini kimlikten, kişilikten yoksun kılan bir ortamda doğmuş, gelişmiştir. Bir ozanın, bir düşünürün Tanrı karşısında kendi varlığını ileri sürmesi, **«ben de varım»** demesi, çokluk bağışlanmaz bir suç sayılmıştır.

Yaşadığı toplumun, yetiştiği ortamın çok ilerisinde bir görüşü olan Hallacı Mansur'un öldürülmesi, çağını aşmasından dolayıdır. Mansur'un düşüncesine göre insanla Tanrı eş-

varlık ortamda bulunur, arada önemli sayılacak bir ayrılık yoktur, **İnsan Tanrı ile, Tanrı insan ile birdir, yanyana, içiçedir.**

Uktalunî uktalunî

An fi katili hayâtü

Ve hayâtü fi memâtü

Ve memâtü fi hayâtü

(Beni öldürün, beni öldürün, yaşadığım ölümümdedir. Benim yaşayışımda ölüm, ölümümde yaşama vardır), demesi inancının aradaki bütün ayrılıkları kaldırması yüzündendir. Mansur Doğu düşüncesinin belli bir yerde fışkırması, yaşadığı çağı aşmasıdır.

Doğu düşüncesinde dile getirilen «dost» sözü insanla Tanrı arasındaki birliğin, yakınlığın en açık belirtisidir. İnsan, Tanrı ile birleşince, kendi yer-kaplayıcı varlığı içinde Tanrıyı bulunca ereğine ulaşmış sayılır.

Tanrı ile insanı birleştiren en güçlü eylem «sevgi»dir. Sevgi insanı «dost» ile eş ortama eşit yaşama düzeyine getirir.

Cümle alem terkin urub ben dost terkin urımazam

Andan ayru buçuk saat ben ansızın durımazam

diyen Yunus, kendi varlığında bulduğu bölünmez, ayrılmaz özün ne olduğunu, ne güçte bulunduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Dost elinden ölür isem hiç gümansız gerü gelem

dosta ulaşmakla ölümsüzlüğe kavuşmanın açık bir anlatımıdır.

Bu cihana gelmedin ma'şuk ile bir idüm

Kulhavallah sıfatın bîr bî-nişan nur idim

(Bu evrene gelmeden önce sevilenle birdim, özümüz birdi, «.söyle Tanrı birdir» niteliğini taşıyanla görülmez, anlatılmaz, bir ışıktım ben)...

Bu sözlerde insanın ister evrene gelmeden önce, ister evrene geldikten sonra olsun, Tanrı ile birliği, eş-yapıda olduğu dile getirilmektedir.

Dost, insanın bütün varlığı ile bağlandığı bir başka varlıktır. İnsan kendini onda, onu kendinde bulmanın sevinci içindedir. Daha doğrusu, dost insanın yarısıdır, varlığından ayrılmaz bir yanıdır. Dost, sevgili, cânân, yâr gibi deyimler Türk şiirinde Tanrı ile birlikte olmanın birer belirtisidir çokluk.

Birtakım edebiyat tarihçilerine göre, ondördüncü yüzyılda yaşamış bir ozan olan Kaygusuz ABDAL, şöyle diyor.

Yücelerden yüce gördüm

Erbabısın sen koca Tanrı

Alem okur kelâm ile

Sen okursun hece Tanrım

*

Âsi kullar yaratmışsın

Varsun şöyle dursun deyu

Anları koymuş orada

Sen çıkmışsın uca Tanrı

*

Kıldan köpri yaratmışsın

Gelsün kullar geçsün deyü

Hele biz şöyle duralım

Yiğit isen geç a Tanrı

Bu şiirde derin bir içlilik vardır. Bu içliliğin arkasında, insanı özünden vuran bir de direnme var ayrıca. KAYGUSUZ ABDAL, dinlerin insanlar için varlığını ileri sürdüğü birtakım öbür dünya suçlamalarım dile getiriyor.

Suçlu kulu kendisi yaratan bir varlığın, yarattıklarından yeniden hesap sorması, insan anlayşı ile bağdaşacak bir eylem. değildir, öyle ya Tanrının sonsuz gücü, yetisi, bilgisi insanları suç işlemeyecek bir durumda yaratabilirdi.

Tanrı, sonsuz bilgisi ile, insanların kıl gibi köprüden geçemeyeceğe iyi bilir. Yok, Tanrının düşüncesi doğrudan doğruya insanları cehenneme atmaksa köprünün gereği nedir.

KAYGUSUZ. **«yiğit isen geç a Tanrı»** derken, daha köklü bir düşünceyi dile getiriyordu: ey Tanrı, kıl gibi köprüden geçilebilirse, gel geç de görelim seni. Burada, insanın Tanrı karşısında derin bir direnişi seziliyor. Bu düşüneceyi batıda çok sonraki yüzyıllarda bulabiliyoruz.

Ozan Kaygusuz'u Tanrının karşısına çıkaran temel neden, dinin koyduğu çekilmez baskıdır. Din adına birtakım içinden çıkılmaz eylemlerin varlığını, insanın ergeç bunlarla

karşılaşacağını ortaya atan donmuş kafalar, biraz düşünme gücü olanı böyle bir direnişe itiyor.

KAYGUSUZ, belli bir yerde Tanrıya «hayır» diyor, bu köklü direniş, baş kaldırış gücünü kendinde buluyor.

Bu düşüncenin özünde, insanın kimliği, kişiliği saklıdır.

İnsan bir yerde ayağa kalkap «olmaz» deyecek bilincin taşıyıcısı olduğunu gösteriyor.

Buna benzer bir direnişi YUNUS EMRE adına söylenen, Molla Kasım adlı birinin olduğu da ileri sürülen şu ikilikte görüyoruz:

Sırat kıldan incedür kılıçtan keskincedür

Varub anım üs tine saray kurasum gelür

Bu görüş, KAYGUSUZ ile eş ortamda bulunan bir bilincin ürünüdür düpedüz.

Kaynak: İsmet Zeki EYÜBOĞLU, Türk Şiirinde Tanrıya Kafa Tutanlar, 1968, İstanbul

DAHİLEK YA RASÜLELLAH

Yaman Dede

Gönül hûn oldu şevkinden, boyandım Yâ Rasûlallâh,

Nasıl bilmem, bu n râna dayandım Yâ Rasûlallâh,

Ezel bezminde bir dinmez figandım yâ Rasûlelah,

Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh!

*

Yanan kalbe devasın sen, bulunmaz bir şifâsın sen.

Muazzam bir sehâsın sen, dilersen rûnûmâsın sen;

Habib-i Kibriyâ'sm sen, Muhammed Mustafa'sın sen;

Cemâlinle ferahnâk et ki, yandım Yâ Rasûlallâh!

*

Gül açmaz, çağlayan akmaz İlâhî nurun olmazsa,

Söner âlem, nefes kalmaz felek manzûrun olmazsa,

Firâk ağlar, visal ağlar ezel mesrurun olmazsa,

Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh.

*

Erir canlar o gülbûy-i revanbahşın hevâsından,

Güneş titrer, yanar didarının, bak ihtirâsından;

Perişân bir niyaz inler hayatın müntehâsından;

Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh!

*

Susuz kalsam, yanan çöllerde can versem elem duymam,

Yanardağlar yanar bağrımda, ummanlarda nem duymam,

Alevler yağsa göklerden ve ben masseylesem duymam,

Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh!

*

Ne devlettir yumup aşkınla göz, râhında can vermek!

Nasip olmaz mı Sultanım Haremgahında can vermek,

Sönerken gözlerim âsân olur âhında carı vermek,

Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh!

*

Boyun büktüm, perişanım, bu derdin sende tedbîri,

Lebim kavruldu âteşten döner pâyinde tezkıri,

Ne dem gönlüm murad eylerse taltif eyle Kıtmîr'i,

Cemâlinle ferahnâk et ki yandım Yâ Rasûlallâh!

(Hz. Peygamber'e Şiirler Antolojisi, s. 157)

AĞLATMA BENİ

Yaman Dede /Mevlânâ için yazılmıştır.

Yak sinemi âteşlere efgânıma bakma

Ruhumda yanan âteş-i niyrânıma bakma

Hiç sönmeyecek aşkıma îmanıma bakma

Ağlatma da yak, hâl-i perişanıma bakma.

*

Ağlatma ki âlâmımı tahfîfe de başlar

Ağlatma serinletmededir bağrımı yaşlar

Rahmetine sakın gerçi dayanmaz buna taşlar

Ağlatma da yak, hâl-i perişanıma bakma.

*

Yaşlar akarak belki uçar zerresi aşkın

Ateşle yaşar yaşla değil yâresi aşkın

Yanmaktır efendim biricik çâresi aşkın

Ağlatma da yak, hâl-i perişanıma bakma.

(Kayseri Şairleri s. 115)

CANANIN HARİMİNDE

Yaman Dede/Mevlânâ'nın Huzurunda

Geldim sana kan ağlayarak sızlayarak bak

Aşkınla yanan benliğime durma hemen ak.

Ak, sönmesin âteş alevim dinmesin ancak

Ağlat beni, inlet beni, tâ haşre kadar yak.

*

Artır ne olur âteşinle bağrımı dağla

Yansın bu vücûdum, fakat eksilmesin aslâ

Hicran ile yak, vasi ile yak, aşkına bağla

Ağlat beni, inlet beni, tâ haşre kadar yak.

*

Bir katreyim amma yine ummanlara doymam

Topraklara, yapraklara, insanlara doymam

Hem âteşe, hem nûra ve zindanlara doymam

Ağlat beni, inlet beni, tâ haşre kadar yak.

*

Ben sende yitirdim tenimi, cânımı ey şâh

Buldum yine her zerre içinde seni billâh

Şellâle-i esrarını dök ruhuma her gâh

Ağlat beni, inlet beni, tâ haşre kadar yak.

(Kayseri Şairleri, s. 116)

DÎDÂRINI GÖSTER

Yaman Dede

Yıllardır açar didelerim gelmez o cânân

Yıllarca uzaklarda yanan dıde-i giryân

Bir dem görün Allah için, üftâdene bir an

Göster bana dîdârını gel ey ulu Sultan.

*

Senden gelen âvâze-yi kutsiye vuruldum

Bir lâhzada yüzbin kere coştum da duruldum

Hasretle gördüm ne yazık, işte yoruldum

Göster bana dîdârını, gel ey ulu Sultan.

*

Sordum seni kartallara kıskandılar onlar

Sordum seni şimşeklere hep yandılar onlar

Sordum seni ummanlara nâlândılar onlar

Göster bana dîdârını gel ey ulu Sultan.

*

Sultan Veled'in pâyine düştüm de geçende

Sordum seni âhım yanarak kalb-i dehende

Bir kerecik olsun gelerek hâbıma sen de

Göster bana dîdârını gel ey ulu Sultan.

(Kayseri Şairleri, s. 117)

Kaynak: Bekir OĞUZBAŞARAN, Tanzimat'tan Günümüze Türk Şiirinde Hz. Muhammed Teması, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türe Dili Ve Edebiyatı Bölümü, Van, 1991

YMA SUMAC

Yma Sumac	
Doğum adı	Zoila Augusta Emperatriz Chavarri del Castillo
Doğum	13 Eylül 1922, Ichocán, Cajamarca,Peru
Ölüm	1 Kasım 2008, Los Angeles,California
Tarzlar	Exotica
Meslekler	Şarkıcı, Sinema oyuncusu, Radyo sanatçısı, sahne sanatçısı
Çalgılar	Vokal Soprano
Etkin yılları	1950'li yıllar
Plak şirketi	Capitol Records
Resmî sitesi	http://www.yma-sumac.com/

Yma Sumac (13 Eylül 1922 - 1 Kasım 2008), Peru asıllı soprano.

1950'li yıllarda Exotica şarkıcılarının en tanınmışlarından biriydi. Hayret verici bir şekilde beş oktav aralığında kullanabildiği sesi ile uluslararası bir şöhrete erişen sanatçı 1955'te ABD vatandaşı olmuştur. Seyrek de olsa **Ima** veya **Imma Sumack** adlarını da kullanmıştır. Egzotik müzik de denen İnka kızılderililerine özgü yüzyıllar öncesine dayanan eski bir Peru müziği tarzını icra ediyordu.

Dünyada çok az sayıda şarkıcının erişebildiği bu beş oktavlık ses aralığından daha da şaşırtıcı olanı Yma Sumac'ın hiçbir müzik eğitimi almamış olmasıdır. Hatta bazı söylentilere göre Yma Sumac nota okumayı bile bilmiyordu. Sadece 5 albümle efsane haline gelen ender şarkıcılardan biridir. Albümleri 50 yıldan beri defalarca yeni baskılar yapmaya devam etmiştir. 2008 yılında 86. yaşını kutlayan şarkıcı, aynı yılın 1 Kasım'ında Los

Angeles, California'da hayata veda etmiştir. Sanatçı kalın bağırsak kanseri tedavisi görüyordu.

Biyografisi

13 Eylül 1922 tarihinde Peru'nun kuzeyinde yer alan yüksek dağlarla çevrili bölgesi Cajamarca'nın Ichocán kentinde dünyaya gelmişti. Doğduğunda verilen ismi "Zoila Augusta Emperatriz Chavarri del Castillo" idi. Doğduğu tarih ve kökeni hakkında da çok çeşitli söylentiler ortaya atılmıştı. Daha önce doğduğu yıl ile ilgili olarak 1921'den 1929'a kadar değişik tarihler verilmişti. Ününün doruğunda olduğu 1950'li yıllarda ise son İnka imparatoru Atahualpa'nın soyundan gelen bir prenses olduğu iddia edilmişti. Hatta bir ara aslında Brooklyn veya Kanada'da doğduğu ve New York'ta şarkı söylerken Peru ile ilgili bu hikâyelerin reklam için uydurulmuş olduğu bile ileri sürülmüştü.

13 yaşına geldiği zaman olgunlaşan sesi ile dikkati çekmeye başladı. Arjantin'e radyo programı yapmak üzere davet edildi. 1943'e gelindiğinde Arjantinde 16 kadar şarkıyı plak yapmıştı bile. 1942'de Orkestra şefi Moises Vivanco ile tanıştı ve evlendiler. Cholita Rivero adlı bir dansçıyı da aralarına alarak kurdukları "The Inka Taky Üçlüsü" adlı grupla İnka kızılderililerine özgü yüzyıllar öncesine dayanan eski bir Peru müziği tarzını uyguladı. Bu grupla birlikte bütün Güney Amerika'yı turlayarak konserler verdi.

Yma Sumac'ın annesinin kızlık soyadının Atahualpa olması onun son İnka İmparatoru Atahualpa'nın soyundan gelen bir prenses olduğu söylentisinin çıkmasına yol açmıştı. 1946 yılında grup New York'a gitti. Başlarda Amerikalıların onun müziğine pek hazır olmadıkları anlaşıldı, bu tarz müziği tuhaf bulmuşlardı ve fazla ilgilenmemişlerdi. Küçük gece kulüplerinden birinde şarkı söylerken orada bulunan Capitol Records plak şirketinden bir yetenek avcısının dikkatini çekince 1950yılında bu şirketle bir kontrat imzaladı. Artık adını da resmen Yma Sumac yaptı. Bu daha büyüleyici ve egzotik bir isimdi. Artık 20'li yaşlarının ortalarında olan Sumac'ın sesi de gücünün zirvesine erişmişti. Çok az sayıda şarkıcıda görülebilecek bir şekilde 5 oktava kadar bir ses aralığında şarkı söyleyebiliyordu. Bu olağanüstü yeteneğinin yanı sıra kendisine eşlik eden büyük orkestralarla beraber tarzını daha da geliştirdi ve 1950'de doldurduğu Voice of the Xtabay albümü hiç reklamı yapılmamasına rağmen 100.000'in üzerinde sattı.

Aynı yıl "Hollywood Bowl" da verdiği başarılı koserlerle de ünü tüm dünyaya yayıldı ve yurt dışı konserlerine başladı. Kendisine "İnka Prensesi", "Peru'lu diva", "egzotik müziğin kraliçesi", "Dünyanın en egzotik sesi" gibi lakaplar takılan Sumac tüm 50'ler boyunca dünya turneleri, plak kayıtları yaptı birçok filmde oynadı ve sonunda kendisine "Dünyanın 8.ci harikası" da dendi.

Şarkılarını eski Peru dilinde ve İspanyolca söyleyen Sumac İtalya turnesi sırasında aslında vokal yorumlamaya fazla açık olmayan İtalyanca arya ve şarkıları da büyük bir cesaretle yorumladı. Bunlardan "Sihirli Flüt" ve "Ay Işığı Sonatı"nı yorumladığı zaman 20 dakika ayakta alkışlanmıştı. Kendiyle yapılan röportajda soyunma odasına gelen ünlü bir İtalyan sopranonun kendisinden kendi müzik türüne geri dönmesini rica ettiğini, opera müziğini yapmaya devam ederse kendisi ile rekabet edecek hiçbir İtalyan sopranonun kalmayacağından yakındığını söylemiştir.[1]

1961'de 2 haftalık bir turne için gittiği Sovyetler Birliği'nde aşırı yoğun talep üzerine tam 6 ay kaldı. Dönüşte kocasından ikinci ve son kez boşandı. 1970'lerin başında birkaç hayranının

ısrarı ile "Miracles" (mucizeler) adlı bir psychedelic müzik albümü yaptı ancak beğenmeyip derhal piyasadan toplattı. Bu nedenle piyasada çok az olan 1971 tarihli bu albüm hayranları ve koleksiyonerler arasında değerli bir meta haline gelmiştir.

https://youtu.be/n4niH1RVvwU

Plakları

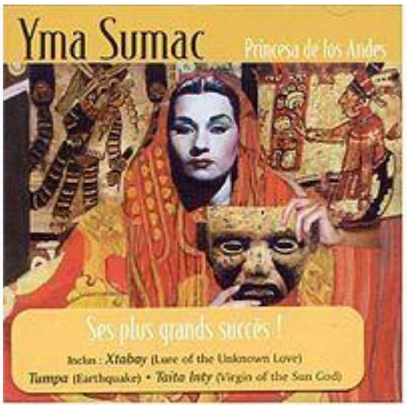
Yma Sumac'ın 5 oktava kadar çıkan ses aralığının diğer sopranolarla karşılaştırılması.

- Voice of the Xtabay (1950)
- Flahooley (1951)
- Legend of the Sun Virgin (1952)
- Inca Taqui (1953)
- Voice of the Xtabay & Inca Taqui
- Mambo! (1954)
- Legend of the Jivaro
- Amor Indio (1957)
- Fuego Del Ande (1959)
- Recital (1961)
- Miracles (1971) Yma Rocks! (1998) adıyla CD olarak tekrar basıldı.

Rol aldığı filmler

- Secret of the Incas (1954) .... Kori-Tica
- Omar Khayyam (1957) .... Karina
- Música de siempre (1958)
- Las Canciones unidas (1960)

Müziğinin kullanıldığı filmler

Yma Sumac kendi albümlerinin birinin kapağında.

Yma Sumac'ın birçok şarkısı filmlerin soundtrack'lerinde yer almıştı. Bunlardan bazıları:

- Omar Khayyam (1957) "Lament" adlı şarkısı
- Men with Guns (1997) "Xtabay" adlı şarkısı
- The Big Lebowski (1998) "Ataypura" adlı şarkısı
- Aprile (1998) "Bo Mambo" ve "Gopher" adlı şarkıları
- Dead Husbands (1998) (TV) "Gopher Mambo"
- Happy, Texas (1999) "Gopher Mambo"
- Ordinary Decent Criminal (2000) "Gopher Mambo"
- Confessions of a Dangerous Mind (2002) "Gopher Mambo"
- The In-Laws (2003) "Gopher Mambo"
- Rebound (2005) "Hands Up"
- Die Österreichische Methode (2006) "Xtabay"
- King of California (2007) "Malambo No. 1"

https://youtu.be/w-T0ONf2Y6w

Notlar

TRT televizyonunda 1980'lerin başında Öztürk Serengil tarafından sunulan ve Türk komedi dünyasına Fatih Mühürdar gibi pek çok ünlüyü kazandıran Gülünüz Güldürünüz adlı yetenek yarışmasının jenerik müziği Yma Sumac'ın "Gopher" adlı mambo'suydu (Mambo! albümünde yer alır) ve Öztürk Serengil şarkıyı söyler gibi yapıyor ve müzik eşliğinde garip dansını yapıyordu.

https://youtu.be/IH5TdY93xJs

Kaynakça

http://www.yma-sumac.com/biography.htm

https://archive.org/details/KNERIPLAYLIST-YmaSumac-Mambo

[archiveorg KNERIPLAYLIST-YmaSumac-Mambo width=640 height=140 frameborder=0 webkitallowfullscreen=true mozallowfullscreen=true]

ZEKİ ÖMER DEFNE

Çankırı'da dünyaya geldi.

Ankara Muallim Mektebi'nden mezun olduktan sonra ilkokul öğretmeni olarak görev yaptı. Daha sonra dışardan bitirme sınavları yoluyla lise öğretmenliğine geçti. Kastamonu Lisesi'nde Türkçe ve edebiyat öğretmenliği ve yöneticilik yaptı. İstanbul'da Kabataş Lisesi'nde de çalıştı. Sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü 1939 yılında tamamladı. Daha sonra sırasıyla Galatasaray Lisesi'nde, Alman Lisesi'nde, Şişli Terakki Lisesi'nde ve Harp Akademisi'nde edebiyat öğretmeni olarak görev yaptı.

İlk şiiri 1923'de halk yolu dergisinde yayınlandı. Halk Edebiyatı geleneklerine bağlı ve hece ölçüsünde çağdaş şiirler yazdı. 1940'dan başlayarak Çınaraltı, Sanat ve Edebiyat, Hareket, Ün, Şadırvan, Edebiyat Dünyası gibi dergilerde şiirleri yayınladı. 1969'da Galatasaray Lisesindeki görevinden emekli oldu. 1970'lerde şiirleri daha çok Varlık dergisinde görüldü.

Anadolu'yu şiirlerinin ana teması olarak aldı. Yurt güzellemeleriyle tanındı. Yazdığı yurt güzellemeleri şiirlerinde Erzurum, Eğin, Ilgaz, Isparta, Bursa, İstanbul, Konya illerini çeşitli özellikleriyle tanıttı.

Güçlü bir anlatıma ve duyarlığa sahip olan şiirleri ancak 1970'lerden itibaren kitaplaşmaya başlamıştır.

Zeki Ömer Defne, Aralık 1992'de yaşama gözlerini yumdu.

İMA SUMAH'a MEKTUP

Zeki Ömer Defne, Puya'lar – I, Sessiz Nehir

Sesin gelir And dağları'ndan ağrı
ima Sumah!

Beş oktavdan aydınlanır ufkumuz:

Turuncu, sarı, yeşil, mavi, beyaz
Her sabah.

Açıp pencerelerini And dağları'na karşı
Her sabah

"Doğan Güneş Şarkısı" söyler misin,

Ağarırmış bütün dünya dağları..

Uyanırmış eski çağlardan Örfe,

Sonra beş oktavdan doğarmış güneş:
Turuncu, sarı, yeşil, mavi, beyaz.

Öyle mi İma Sumah?

Benim de bir şarkım var sencileyin:

Benimki "Batan Güneş Şarkısı" İma Sumah!
Bir deniz şehrinde oturmaktayım,

Söylüyorum bu şarkımı her akşam,

Ama sade bu sulara vuruyor benim şarkım
Hem de kızıl, mor, siyah.

N'olursun ima Sumah

Kapatıp pencerelerini And dağları'na karşı

Bir akşam da benim şarkımı söyle!

Duysun tâ eski çağlardan Poseidon,

Ve kararsın beş oktavdan bütün dünya suları:
Sarı, turuncu, kızıl, mor ve siyah.

Olur mu İma Sumah?

**

BÜYÜK BAĞIŞLAR

Sen verdin bana bu gözü, bu kalemi:

Onunla görüyorum güllerin ötesini.

Onunla yazıyorum bu ilkyaz sabahına

Kalbimde dirilen bir bülbülün ötmesini.

Sen verdin bana bu gözü, bu kalemf!

Sen verdin bana bu ruhu, bu esini:

Sanki içimde bir açık Arpej şişesi daima,

Ve bir sesler duyuyorum hep "Yâ Yohanna, yaz!" diye,

Yazmalara yetişemiyorum seni ama. (1

Sen verdin bana bu ruhu, bu esini!

Sen verdin bana bu mit, bu masal çağlarını:

Sende eriştim bu Kastalia Kaynağı'na, (2

İçtikçe susadım, içtikçe sarhoş!

Sunar doluyu bir yandan Erato, bir yandan Arvağ. (3,4

Sen verdin bana bu mit, bu masal çağlarını!

Notlar:

1) Yohanna yahut Johennes: Tanrısal esin başlayınca iki eliyle yazıp yine de yetişemediği rivayet olunan Hrıstiyan azizi.

2) Kastalia Kaynağı: Delphoi'da, suyundan içen şairi çoşturup ona şarkılar söyleten kaynak

3) Erato: Sevgi şiirleri ilham eden müz.

4) Arvağ: Türk Mitolojisinde ilham perisi.

Kaynak: Zeki Ömer Defne, Puya'lar – I, Sessiz Nehir, 1985, Mayıs, İstanbul

KİTAP İNDİR

[slideshare id=59785134&doc=zekiomerdefne-sessiznehiriir-160320133337&type=d]

TÜRKELİ ZEYBEKLERİNE

Bu kitabı sizi düşünerek, sizin için yazdım. **Belâ gecelerinde, yaşım sızarak, yüreğim sızlayarak yazdım.**

Ey Türk!

Bu satırlarda mâzînin destanlarını, hâlinin hicranlarını söylemek ve inlemek istedim. Bir keman gibi...

Bu kemanı ana vatanın sinesinden yonttum. Tellerini kalbinin damarlarından çıkardım. İstedim ki bu sazın âhengini yalnız sen duyasın. Bu acıklı iniltiler yalnız sana dokunsun.

Cihânın târihi, vatanı uğrunda senin kadar uğraşan, kanını döken bir millet daha gösteremez. Senin kadar kimse kendi vatanına sâhib olmağa hak kazanmamıştır. Bu vatan ya senindir, ya kimsenin!...

Dünyânın her tarafındaki taşsız mezarların, azametinin mâlikâneleridir.

Göğsünde tutuşan gönül, gönül değil, cebhâne oldu. Bu uğurda parçalandıkça kînin ve feyzin çoğaldı.

Ey Zeybek!

Bu kitabın yapraklarını hançerinle yırt! Ve hançeri onun kalbinin üzerinde bırak! Bundan sonra silâhının siperi bir kitap olsun.

Ey yurddaşım!

Senin boynuna geçirilmek istenen esâret halkası ne bir gem, ne bir tasmadır. Boyunduruk altında olduğun hâlde, sen üşürken düşman ocakları için sana odunlar, sen açken düşman sofraları için sana buğdaylar taşıtacaklar. **Gençleri kanda, tâzeleri göz yaşında boğmak istiyorlar.**

> Asırlarıdır, dinin, milletin aşkına başına yağan, sonu gelmez bir belâdır...
> Yurdun nihâyetsiz bir Kerbelâ'dır...
> Memleketin, içinde cenâze namazı kılınan, cenâze duâsı okunan bir mâbed hâlini aldı.
> Ne yoncan, ne yongan kaldı.
> Bir Allah'ın, bir de Muhammed'in kaldı.

Çile çekmeyen varlığını duyamaz... Bundan sonra duy ve anla ki medeniyet denilen büyük gürültünün mânâsı makinedir. **Ve makineyi Avrupa'nın elinden aldığın zaman, senin ruhunun onunkinden daha asîl, senin kalbimin onunkinden daha temiz olduğunu meydana koyacaksın.** Senin de dükkânını, tezgâhını fabrika ile; sapanını, tırpanını makine ile; pazunun emeğini, öküzünün gücünü buhar kuvvetiyle değiştirdiğin zaman alnının onunkimden daha yüksek olduğunu göstereceksin. Bunu göstermeğe çalışmalısın. Rahat bırakırlarsa...

Vaktiyle Çin ve Hind'in medeniyetleriyle İran'ın feyzini birleştirdiğin gibi, bugün de Avrupa'nın irfanını Asya'ya ileteceksin. **Ey kervan başı yürü!...**

Bir Cuma namazından sonra çoluğun, çocuğun ile beraber, cılız davarlarının otladığı yamacın ötesinde, derenin başındaki çağlayanların yanında çınarın gölgesinde otur. Mâvi yeldirmeli, sarı başörtülü Ayşeciğini, güneşten saçları sararmış, yüzü kararmış yavrularını etrafına al. Yaralı geniş göğsünü girdaba ve rüzgâra aç,

> Senin için ben ağlarım.

Benim için kim ağlasın?

diye, gürüldeye, gürüldeye çağlayan, köpüren, sinesini taşlara çarpa çarpa kabaran, atılan derenin karşısında başından geçenleri düşün. Tükenmez düşmanları, tükenmez savaşları, tükenmez kanları düşün ve bu çilelerin sebepleri kalbinde, dimağında coşsun... ve durulsun. O zaman arslan gibi ölmenin ecri, insan gibi yaşamak olduğunu anla! İnsan gibi, yaşamağa, efendi gibi yaşamağa, ataların gibi yaşamağa azmet. Evlâdlarına temiz ve mâmur taştan bir ev, temiz ve mâmur, malûmatlı bir dimağ bırakmağa ahdeyle. **Ve ahdini ayâlinin, evlâdının alınlarına kondurduğun sıcak öpücüklerle imzâ et!...** İşte o zaman Ayşeciğinin beş yapraklı al kır gülüne benzeyen kınalı parmakları bu sayfaları çevirsin. Kanatlı hercâi menekşeler gibi kelebekler ekinlerin sükûnunda uçuşurken bu kitapçıktan birkaç sayfa okunsun. O sırada çehrenizide parlayacak bir tatlı gülümseyiş, bir ılık yaş çocuklarınızın melûl rûhunda, belki bir ışık, bir rahmet olur.

Akşam üstü gün batarken, ak öküz kağnıyı köyün çeşme yalağı önündeki çamurlu yoldan sürüklediği, câmi'nin imamı minâreden kızıl meydana gömülen güneşe telkin verdiği zaman çağlayanlar seyrinden kulübene dönerken ufukları delip daha öteleri görmek istercesine bakışların dalsın ve derinleşsin. **İşte o zaman Hazreti Muhammed'in feyzinden gönlünde de bir sönmez çırağ, Yavuz'un damarından sende de bir damla kan, Alparslan'ın yelesinden sende de bir tutam saç olduğunu hatırla ve evlâdını ona göre hazırla!...**

Bu satırları yazarken masallarımı süslemedim. Senin rûhun gibi sâde olmasını istedim. Ötesinde, berisinde, eğer varsa, göreceğin özentiler sana beğendirmek, gururunu okşamak içindir. Gurur! O, her Türk'ün yaradılışındadır. **Biz, birbimizi bundan tanırız, değil mi?...**

Bu masallar ile arzu ettim ki senin firuze rûhuna tatlı bir renk, altın kalbine parlak bir cilâ vereyim. Görüyorum o renk siyah oldu, o cilâ donuk... Mâtem günlerinin taksîrâtı...

Müftüoğlu Ahmed Hikmet

Şişli, 20 Mart 1338 (1922)

Sh: 14

Kaynak: Müftüoğlu Ahmed Hikmet , Çağlayanlar, Hazırlayan Dr. Fethi TEVETOĞLU, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları ,1000 Temel Eser Dizisi: 63, Mayıs 1987 ,Ankara

KİTABI İNDİR

[slideshare id=59781441&doc=alayanlarmutuogluahmedhikmet160320090140&type=d]

YAKARIŞ

Ulu Tanrı!

Gün batıyor; sevgili korkun gönlümde doğuyor. Kumral akşam bana sessizlikler içinde büyüklüğünü fısıldıyor... Bu alaca karanlıklar arasında bir kulun, dilmaç [tercüman] kullanmadan, öz bilgisiyle sana diller dökmek istiyor... Ödünç giyim almadan, kendi çaputlarıyle karşına çıkmak diliyor.

Onun yalvarışlarını dinlemez misin?

Kanadı incinmiş, karnı acıkmış bir serçenin ötüşcüğünü anlarsın! Boynu bükük, benzi uçuk bir çiçeğin fistekçiğini duyarsın... **Bugün bir Türk'ün, yıpranmamış, sesini birinci olarak sana eriştirmek isteyen suçunu bağışlasan gerektir.**

Ey, yüce gökleri ışıklı yıldızlarla, azgın denizleri köpüklü dalgalarla süsleyen Tanrı!...

Kullarına kendilerini tanımak, kendilerinde özünü tanıtmak üzere onlara beyin, gönül verdin. Onlardan yüz binlerce Türkler, sevgili son Yalarvacının [Peygamberin] doğru izinden bu us, bu duygu kanatlarıyle yülksele yüksele uçmağına [cennetine] ermek istediler...

Yeryüzünün en büyük ulusu olan Türklerin yüreklerini donduran soğuk bozkırlarını, yurdlarını bırakarak sözlerini anlamak, senin öz birliğini tanımak, sana tapmak üzere yalınayak, baş açık, yad illere düştüler... Sıcak çöllere üştüler... O genişliklerde yeldirenler tutsağın oldular. Yorgun urganına sarıldılar. İlk çağda aya, güne tapan bunlar, şimdi ayın günün ıssını buldular. Kutlu oldular. Yalavacının söylediği yarlığına boyun eğdiler. Yaradanlarını bildiler. Doğru yola girdiler. İstediklerine erdiler. Ey bizi yoktan var eden **Oğun** [Tanrı/Allah] sonra, seni ulatmak, birliğin sancağını yeryüzünün bir ucundan öbür ucuna iletmek, gönlü gözü kör olanlara, seni tanımayanlara seni göstermek, seni tanıtmak üzere savaşmağa başladılar. Şimşeklerine baktılar, kılıçlarını çektiler. Yıldırımlarını işittiler, toplarını kullandılar. Kanlarını (uğrunda döktüler, başlarını yoluna koydular,. Koca denizleri geçtiler. Yüce dağları aştılar... **Yeryüzündeki sayısız kullarından, çok pek çak, onlar senin uğrunda çabaladılar. Sen de onlara öğdüller verdin, dirlikler bağışladın!...**

Senin ve yalavaclarının adlarına ayırdığın ünlü yerleri bütün onların yurdlarının bucaklarında sakladın. O köyde yarattığın Türklerin sana düşkünlükle yükseldiler...

> Bu, yücelikten onları indirme, ey sevgili Tanrı! Onları indirime... Ak bulutlardan, kara çamurlara düşürme! Düşürme kim onların yüreklerinde senin korkun, senin sevgin vardır... Sen varsın!...
> Bilmeden yaptıkları suçları varsa dünkü emeklerine bağışlamaz mısın?

> ... Bağrı karalarını bugünkü gözyaşlarıyle yıkamaz mısın?...
> Yürekleri karardıysa, eşiğinde yerlere sürünen alınları aktır, yüreklerinin karaltısını aydınlatmak, düştükleri uçurumdan bileklerini tutmak, onları doğru yola getirmek sana güç değildir; ey ulular ulusu!... Güç değildir!

Şimdi, önünde çıplak gönlüyle kekeleyerek söylenen bu kulun bütün yurttaşlarıyle bir yarlıgayıcı bakışının yoksuludur.

> Ey büyük Tanrı! Sen yine onları unutma! Sen yine onları esirge!

Bak!... Sızan göz yaşlar ne ağlıyor?!... Sızlayan yürekler ne inliyor?!...

Sh: 148-150

Kaynak: Müftüoğlu Ahmed Hikmet , Çağlayanlar, Hazırlayan Dr. Fethi TEVETOĞLU, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları ,1000 Temel Eser Dizisi: 63, Mayıs 1987 ,Ankara

KİTABI İNDİR

[slideshare id=59781441&doc=alayanlarmutuogluahmedhikmet160320090140&type=d]

EN ÜSTÜNLERDEN

Mertebe bakımından bu ilimlerin en üstünü 'Allah Teâlâ'yı bilmek',

Allah Teâlâ'yı bilmeye giden en yüce yol ise **'tecellileri bilmek'** tir. Onun altında ise, teorik bilgi (nazarî ilim) bulunur ki artık onun altında Tanrı'ya dair bilgi yoktur. Onun altındaki ilimler, insanların genelinde bulunan kimi inançlardır. Yoksa onlar ilim sayılmaz.

Bu ilimler, Allah Teâlâ'nın Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem'e artırılmasını istemeyi emrettiği ilimlerdir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: **'Sana vahyedilmesini henüz tamamlamadan, Kur'an'ı acele okumaya kalkma ve rabbim bilgimi artır de.'** Yani, senin kelamından sana dair ilmimizi artır. Çünkü burada, Rabbinden vahiy getiren öğretmen karşısında edebin gereği olarak, vahiy esnasında soğukkanlılığın kıymetini bilmek artmıştır. Bu nedenle ayetten sonra şu gelmiştir: **'Bütün yüzler, o diri ve yöneticiye boyun eğmiştir.'** Yani, O'nun karşısında hor ve zelildir. Burada tecelli ilimleri kastedilir. Tecelli, bilgileri, başka bir ifadeyle zevk ilimlerini elde etmede en üstün yoldur.

Onbeşinci kısım- ON DOKUZUNCU BOLUM

İlimlerin Artma ve Eksilme Nedenlerinin Bilinmesi. 'De ki, Rabbim! İlmimi artır' Ayetinin Anlamı.

Cilt 2, sh. 27

**

Namazın ne kadar kıymetli bir ibadet olduğuna bakınız!

Namazdaki en kıymetli şey ise, sözler arasında Allah Teâlâ'yı zikretmek, fiiller arasında en kıymetli şey ise, secde etmektir.
Namazın sözlerinden en üstünü, **'Allah Teâlâ kendisini öveni işitti'** ifadesidir.

Burada kul Hakk adına bunları söylediği için, bu vekillik kulun namazdaki en değerli halidir. Çünkü Allah Teâlâ kulunun diliyle, **'Allah Teâlâ kendisini öveni işitti'** demiştir. Allah Teâlâ şöyle der: **'Namaz kötülüklerden ve taşkınlıklardan engeller.' ' Bunun nedeni, namazın kendisinin dışındaki görünen davranışları yasaklamasıdır. 'Allah Teâlâ'yı zikretmek ise en büyüktür,'** Yani namazın içindeki fiillerin en büyüğü Allah Teâlâ'yı zikretmektir.

Fütûhât-I Mekkiyye'nin Yirmi Dördüncü Kısmı-Kırk Yedinci Bölüm-

Süfli Menzillerin ve Makamlarının Niteliğinin Sırlarının Bilinmesi. Arif Başlangıcını Zikrettiğinde Nasıl Rahatlar? Makamının Yüksekliğine Rağmen Ona Arzu Duyar. Onu Buna Çağıran Sır Nedir?

Cilt 2, sh:287

**

'Allah Teâlâ'nın zikrine koşmak' derken hutbenin kastedilmiş olabileceğini söyledik. Çünkü namaz özü gereği **'taşkınlık ve münkerden engeller.'** Ayette geçen taşkınlık, gözüken itaatsizlik eylemi, münker ise kalplerin yadırgadığı şeylerdir. **'Allah Teâlâ'yı zikretmek en büyüktür.'**

Başka bir ifadeyle namazda Allah Teâlâ'yı zikretmek, namazın içindeki eylemlerin en büyüğüdür.

Yani, (Allah Teâlâ'yı zikretmek şeklinde) namazdaki söz, insanın fiillerinin en üstünüdür.

Çünkü namaz bir takım fiil ve sözleri içerir. Bazı bilginlerin Allah Teâlâ'yı zikretmeyi hutbe diye yorumladıkları aktarılmıştır.

Fütûhât-I Mekkiyye'nin Kırk Birinci Kısmı-Cuma'nın Fasılları Hakkında Vasıl

Cuma'nın Farz Olup Olmadığı Hakkında Görüş Ayrılığı

Cil4 , sh:28

**

> Adeta onu kurban eden kişi, kendi (hayvanı) hayatını kurban etmiş gibidir. Allah Teâlâ yoluna nefsi kurban etmek ise, kurbanların en üstünüdür.

Fasıl İçinde Vasıl-Cumaya Gitmenin En Faziletli Vakti

Cilt 4, 42

**

> Daire, şekillerin en üstünüdür. Böylece başka bir besini değil, ekmek somununu zikre tahsis ettik.

Kırk Beşinci Kısmı-Fasıl İçinde Vasıl

Ramazan Ayı Namazı

**

İnek ise nefsin mukabilidir. İnek koyundan aşağı, deveden yukarıdadır. Bu durum, nefsin bedenin ruhu olan aklın aşağısında bulunmasına benzer. İsrailoğulları bir can öldürüp tartışmaya kapıldıklarında, Allah Teâlâ kendilerine 'bir inek kesin, onun parçasıyla ölüye vurun' diye emretmişti. Bunu yapınca ölü, Allah Teâlâ'nın izniyle canlandı. Ölünün canı inek vasıtasıyla hayat bulunca, onunla nefs arasında bir bağıntı ve ilişki olduğunu anladık. Böylece ineği nefsin remzi ve simgesi saydık.

Ruhtan -ki akıldır-ise, Allah Teâlâ'nın kendisine ektiği hikmet, bilgi ve sırlardan O'nun bildikleri (diledikleri) ortaya çıkar. Bu bilgilerin bir kısmı oluşla, bir kısmı Allah Teâlâ ile ilgilidir. Bunlar, tohumlulardan buğdayın zekâtı gibidir,

> çünkü buğday hububatın en üstünüdür.

Nefsten ise, Allah Teâlâ'nın kendisine ektiği düşünce ve arzulardan sadece Allah Teâlâ'nın bildikleri çıkar, bu da nefsin bitkileridir. Bu da, hurma gibidir. Allah Teâlâ'nın nefsten ortaya çıkan şeylerdeki zekâtı, 'ilk düşünce'dir; arzulardan ise, Allah Teâlâ uğruna olan şehvet ve arzudur. Nefsi hurmaya bitiştirdik, çünkü hurma ağacı halamızdır. Dolayısıyla akıl karşısında nefs, Adem karşısındaki hurma gibidir. Çünkü hurma, Âdem'in toprağının kalıntısından yaratıldı. Allah Teâlâ organlara da bütün amelleri ekmiş, onlar da amelleri **'bitirmiş ve yetiştirmiştir.'** Onlarda Allah Teâlâ'ya ait zekât payı ise, kendisinde Allah Teâlâ'nın gözetildiği meşru amellerdir.

VASIL

Zekâtın Bölündüğü Sekiz Sınıfın Belirlenmesi

Cilt 4, sh:359

**

İtikâf mekanın anlam bakımından yorumu, mertebe demektir. Her İlâhî isim, iki İlâhî isim arasında bulunur. **Çünkü Hakkın işi, daireseldir ve bu nedenle Allah Teâlâ'nın eşyadaki emri bir sona varmaz.** Dairenin başı olmadığı gibi varsayımsal olmanın dışında sonu da yoktur. Bu nedenle, âlem dairesel olarak kendiliğinde bulunduğu tarzda ortaya çıkmıştır ki, şekillerde bile böyledir. Tümel cismi kabul eden ilk şekil, dairesel şekildir ki, o da felektir. İlâhî hikmet, Aziz ve Alim'in takdirine göre bu felekler vesilesiyle Allah Teâlâ'dan meydana gelen şeylerin şekilde O'nun suretine veya buna yakın tarzda olmasını gerektirdi. Öyleyse her hayvan, ağaç, yaprak ya da taş veya cisimde daireselliğe dönük bir meyil vardır ve bu zorunludur. Fakat bu durum, bazı şeylerde latif iken bazı şeylerde apaçıktır. Allah Teâlâ'nın yarattığı dağ, ağaç ve cisimlere baktığında, daireselliğe dönük bir yöneliş görürsün. Bu nedenle küre şekli, şekillerin en üstünüdür.

FASIL İÇİNDE VASIL

İtikâfa Hangi Vakit Girilir

Cilt 5, sh: 226

**

DOKUZUNCU SORU

Onlar, Münâcâtı Neyle Açar? Cevap:

Sohbet ehli, kendilerini münâcâta sevk eden ve çağıran şeye göre münâcâtı açar. Şöyle ki: Hakk onları zikrettiğimiz bu meclislere (kapıyı) 'çalma', 'açma' ve 'açılmasını dilemek' eylemlerinden sonra oturtur. Çünkü onlar, Hakkın 'Ey iman edenler Peygamberi çağırdığınızda, konuşmanızın öncesinde sadaka verin' dediğini duymuştur. Sonra Allah Teâlâ şöyle buyurur: **'Konuşmadan önce sadaka vermekten çekindiniz mi?'** Allah Teâlâ Peygamberin bizzat Hakk konumuna indirilmesi hakkında şöyle der: **'Ey iman edenler! Sizi çağırdığında Allah Teâlâ'ya ve peygamberine olumlu karşılık veriniz.'** Başka bir ayette ise **'Kim Peygambere itaat ederse, Allah Teâlâ'ya itaat etmiştir'** buyrulur. Çünkü Allah Teâlâ peygamber vasıtasıyla kendine davet eder. Peygamber ise 'Güzel söz sadakadır' buyururken başka bir hadiste **'Âdemoğlunun sabahlayan her eklemine bir sadaka düşer'** buyurur. Sadakanın en faziletlisi, insanın kendi nefsine verdiğidir. Sadaka verenlerin en üstünü, kendi nefsine sadaka veren kişidir.

Öyleyse kul, Rabbiyle konuşmak istediğinde, önce kendisi için nefsini sunmalıdır. Çünkü konuşma, konuşan ve dinleyenden (oluşur). Kul ise Hakk onun kulağı olmadıkça Allah Teâlâ'nın kelamını anlamaya güç yetiremez. Konuşma esnasında Hakk kulun gözü olmazsa, konuşmanın Allah Teâlâ ile konuşulmaya yakışır doğru bir konuşma olması imkânsızdır.

Böyle bir durumda ise Hakk kendisiyle kendisine konuşandır. Kul ise (bu konuşmanın sonucundan) istifade etme yeridir, çünkü o, var olan durumlardır. Varlık ise, onun aynıdır.

Kul kendisiyle kendisine sadaka vermiştir.
Böyle bir sadaka, sadakaların en üstünüdür. Bu sadakayı ise Rabbiyle konuşmasını açmak amacıyla vermiştir.
Öyleyse konuşma ile kendisiyle konuşmanın açıldığı şey arasındaki ilişki, sadakanın kula dönmesiyle Hakkın konuşmasının kendisiyle kendi arasında olmasıydı.

> Hakkı ancak Hakk duyduğu gibi, kul da ancak kula (kendisine) sadaka vermiştir.
> Böylelikle ehliyet geçerli olmuştur. Kim konuşmasını böyle açarsa, o meclis ve sohbet ehlinden birisidir.

Tirmizî'nin görüşüne gelirsek, onların münâcâtı açtıkları şey, büyüklük elbisesini giymeleridir. Ardından özel bir şekilde onun bir kısmından soyutlanır, bir kısmını ise üzerlerine bırakırlar. Kalan kısım, konuşma geçerli olabilsin diye, sayesinde Hakkın sözünü duymaya ve Hakkın kendisiyle konuşmasına layık kısımdır. Böylelikle başlangıç kuldan meydana geldiği gibi bu mertebede öncelik kula aittir. Bu, doğru yorumdur. İşte bu, konuşmaya yönelten vaz'î nedendir. Daha önce zikredilen ise, zâtî nedendir. Bu halde bu gurubun konuşması, genel için namaz konumundadır. Çünkü zikrettiğimiz bu mertebeden namazla yükümlülük, peygamberlerin dili aracılığıyla insanlar için ortaya çıkmıştır. Zikrettiğimiz nedenle de teklif emredilmiştir. Namaz bir münâcâttır.

Allah Teâlâ ehlinden bir kısmı, işlerin sonunu açılış sayarak, onu başlangıca döndürürler. Çünkü amaç, işlerin sonudur. Örnek olarak gölgelenmek isteyen bir insanın durumunu verebiliriz. Onun nezdinde ilk gerçekleşen şey, çatının varlığıdır. Çatı ise, fiille ortaya çıkan son şeydir, çünkü onun varlığı diğer eşyanın varlığına bağlıdır. Bu şeylerdeki amaç, varlıklarının herhangi bir şeye dayanmadığı şeyler ise, son başın aynısıdır. Böylelikle amelin açılması, son ile gerçekleşir. Bu ise, bizim de kendisiyle münâcâtımızı yaptığımız ve kendisine göre hareket ettiğimiz sırlı bir yöntemdir. Fakat ifade ettiğimiz gibi, konuşmanın Hakkın duyması ve sözüyle olması gerekir. Çünkü hakikat, kendisinden başka birinin Hakk ile konuşmasını ya da kendisinden başkasının O'nu duymasını kabul etmez.

Böylece, meclis ve sohbet ehlinin münâcâtı neyle açtıklarım sana bildirmiş oldum!

Cilt 6, sh: 229-231

**

Allah Teâlâ'nın birliğini bilenlerin ilk mertebesinde velîler bulunur çünkü Allah Teâlâ bir cahili velî edinmez. Bu, şekilci bilginlerin farkına varamadığı bir meseledir. Velîlik feleği altına hangi şekilde olursa olsun Allah Teâlâ'yı bilen herkes girer. **Velîlik feleği, birinci makamdır. Sonra nebîlik, sonra resullük ve iman gelir. Dolayısıyla o, yani velîlik mertebesi, bize göre sıraladığımız şekildedir.**

Burada velîlik, sonra iman, sonra nebîlik, sonra resullük gelir. Şekilci bilginlere ve bu özel yolun dışındaki insanların geneline göre, birinci mertebe iman, sonra velîlik sonra nebîlik ve sonra resullük gelir. Biz bu konuda sıradan insanların ve şekilci bilginlerin bildiği tarzda cevap verdik ve farklı yönlere göre bu mertebelerin nasıl olduğunu açıkladık.

> Öyleyse hangi tarzda olursa olsun Allah Teâlâ'yı birleyenler, Allah Teâlâ'nın velîleridir. Çünkü onlar, mertebelerin en üstününü elde etmişlerdir.

Seksenbirinci Kısım- On Sekizinci Soru

Resullerin Makamının Karşısında Velîlerin Makamı Nerededir?

Cilt 6, sh: 245

**

YÜZ KIRK BEŞİNCİ SORU

Hz. Musa'nın, 'Allah Teâlâ'm! Beni Muhammed Ümmetinden Yap' Sözünün Yorumu Nedir? Cevap:

Musa (aleyhisselâm), peygamberlerin Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem karşısındaki yerinin ümmetinin onun karşısındaki yeri olduğunu biliyordu. Ümmetinin Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem ile ilişkisinin, ez-Zâhir ve el-Bâtın; buna karşın önceki peygamberlerin Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem ile ilişkilerinin ise el-Bâtın isminden gerçekleştiğini biliyordu. Bunu öğrenince, şeriatında iki ismi bir araya getirmesini Allah Teâlâ'dan istemiştir. Hz. Musa uyan bir peygamber olduğunu öğrenip bundan kuşku duymayınca, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem nezdindeki makamının diğer peygamberlerden üstün kılınmasını istemiştir. Çünkü kıyamet günü ümmetlerin ve uyanların çokluğuyla övünülecektir. **Peygamberler içinde ise Hz. Musa'dan çok uyanı olan kimse yoktur.** Nitekim sahih bir hadiste 'Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem büyük bir kalabalık görünce 'bunlar kimdir?' diye sormuş, **'bunlar Musa ve ümmetidir'** denilmiştir.' Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem kıyamet günü insanların efendisidir. Efendiye karşı çokluk olamaz.

Hz. Musa zâhir ve bâtında Muhammed ümmetinden olmak için -tıpkı bizim gibi-dua ettiğine göre, o ve ümmeti, şüphesiz bizim ümmetin kalabalığına katılacaktır. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem 'Ben ümmeti en kalabalık olanım' sözünü, peygamberinin iki ismin (ez-Zâhir ve el-Bâtın) toplamına sahip olmadığı ümmetlere karşı söylemiştir; söz konusu isimler, Hz. Musa'nm kendisine ait olmasını istediği isimlerdir. İki ismi bir araya getiren herkes, bizimle beraber Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in ümmeti içinde diriltilecektir. Hz. Musa da ümmetiyle bizimle beraber diriltilen diğer nesillere karşı övünür. Bu durumda Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem karşısında diğer peygamberler, askerlerin başına yerleştirilen komutanlar gibidir. En büyüle komutan, askeri en çok olan, askeri en çok olan ise, Allah Teâlâ Peygamber'inin nezdinde kadir ve kıymet bakımından en yüksek olandır. Bu nedenle Tirmizi, 'Muhammed ümmeti içinde Ebu Bekir'den daha üstün kimseler olacaktır' demiştir. Bu durum, Hz. Ebu Bekir'i Allah Teâlâ Peygamber'inin nezdinde müslümanların en üstünü sayanın görüşüyle ilgilidir.

Hz. İsa'nın Hz. Ebu Bekir'den daha üstün olduğu malumdur. Hz. İsa ise, Muhammed ümmetinden ve ona uyanlardandır. Bunu söylememizin nedeni, karşı görüş sahibinin onun ahir zamanda bu ümmet içinde ineceğini ve Muhammed'in sünnetine göre hüküm vereceğini kesin olarak bilmesidir. Hz. İsa'nın durumu, râşit ve rehber halifelerin hükmüne benzer: Haçı kırar, domuzu öldürür ve onun girmesiyle de Ehl-i kitap'tan pek çok kişi İslam'a girer.

Doksanıncı Kısım

Cilt 7, sh: 48-49

**

Nikâh, hayır nafilelerinin en üstünüdür.

Onun da bir aslı vardır ve bu asıl, farz nikâhtır. Ona eklenen, nafiledir. Bunun gerçekleşmesi ise, iki türlüdür: Bazen nikâh, genel -olarak, muhabbet nispetiyle meydana gelirken bazen muhabbet nispetinde üreme ve çoğalma meydana gelir. Nikâh, çoğalma ve tenasül sevgisinden kaynaklanırsa, ilahi sevgiye katılır. Çünkü Allah Teâlâ vardı ve âlem yoktu. Allah

Teâlâ bilinmek istedi ve iradesiyle bu sevgi nedeniyle yokluk halindeki eşyaya yöneldi. Onlar, imkân halindeki istidatlarında asıl konumundaydı ve onlara 'ol' dedi, onlar da meydana geldi. Böylece Hakk, bütün bilinme tarzlarıyla bilindi. Bu, Hakk'a ilişmeyen sonradan meydana gelen (hadis) bilgidir. Çünkü onu bilen kişi, varlık ile nitelenmiş değildi. İşte bu, mârifetin ve varlığın kemalini talep eden sevgidir.

O halde varlık ya da bilgi, âlem vasıtasıyla kemale erdi. Alem ise, sevgi yoluyla imkân halindeki (sabit) a'yân'ın şeyliklerine dönük bu ilahi yönelişten meydana geldi. Gayesi ise dışta ve bilgide varlığın kemalini gerçekleştirmektir. Hakk'ın bu yönelmesi ise türeme amaçlı nikâha benzeyen bir haldir.

Öyleyse farz nikâh, farzların en üstünüyken nafilesi de nafilelerin en üstünüdür.

Türlerinin farklılığına rağmen, onu yerine getiren kimse, onların elde ettiğini elde etmiştir. Esas ise nikâh nafilesidir. Çünkü bir amelin daha önce var olmayan bir varlığı ortaya çıkarması nikâhın sonucudur. Her amel kendi hakikat ve yoluna göre bir sonuç oluşturur. Öyleyse nikâh, her işte asıl, dolayısıyla üstünlük, ihata ve öncelik sahibidir. Ebu Hanife nikâh hakkında şöyle der: **'Nikâh en faziletli nafiledir.'** Ebu Hanife haklıdır veya gerçeğe isabet etmiştir. **Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem'e kadınlar sevdirildi ve en çok evlenen peygamberdi**. Çünkü nikâhta insanın üzerinde yaratıldığı (ilahi) suret ile özdeşleşme vardır. Fakat keşf yolundaki insanlardan, hatta Allah Teâlâ ehli âriflerden pek azı bunu bilir.

Doksan Beşinci Kısmı-Seksen Dokuzuncu Bölüm

Genel Olarak Nafilelerin Bilinmesi

Cilt, 7, sh: 70

**

Kemal mertebesini açıkladıktan sonra, şimdi de bu menzilden bir'in çokluğun (cemaatin) yerini tutmasını açıklayalım. Burada bir, insan-ı kâmilin kendisidir. İnsan-ı kâmil, âlemin toplamından daha yetkindir. Çünkü insan-ı kâmil, harf be harf, âlemin sureti iken sahip olduğu bir hakikatle âleme fazla gelir.

Meleklerin en üstünü olan İsrafil kendisini kabul ederken, o küçültmeyi kabul etmez.

İsrafil günde yetmiş kere küçülür ve böylece nokta gibi veya söylediği gibi olur. Küçülme önceki bir yükseklikten olabilir. Halbuki tümel kul için kulluğunda bir yükseklik söz konusu değildir. **Çünkü o niteliklerinden soyunmuştur.** Bu küçülen ruh adına bu tümel kulun hali meydana gelseydi, onun küçülmesi tekrarlanmazdı. İşaret ettiğim şeyi anla. Bu meleğin Allah Teâlâ'yı en iyi bilen yaratıklardan birisi olduğuna dikkatini çektim. Onun küçülmesinin yinelenmesi, tecellinin tekrarlanmasından kaynaklanır. **Hakk ise bir surette iki kere tecelli etmez. Böylelikle her tecellide o küçülmeye yol açan şeyi görür. İşte bu, Allah Teâlâ'yı bilmenin kendisine kazandırdığı sahih bilgidir.**

Muhammedî Mertebeden Damme Menzilinin ve Bir'in Topluluğun Yerini Alması Meselesinin Bilinmesi

Ondokuzuncu sifr

Cilt 10 sh: 129

**

Cisimde ortaya çıkan ilk şekil, dairedir ve o şekillerin en üstünüdür.

Daire, şekiller arasında harfler arasında Elif harfi gibidir ve bütün şekilleri içerir. Nitekim Elif de havanın göğüsten iki dudağa ulaşana kadar harf mahreçlerine uğramasıyla, bütün harfleri içerir ve harflerin zatlarını mahreçlerde ortaya çıkartır. Göğüste durduğunda, he ve hemze harfleri elif harfinden ortaya çıkar. Göğüsten boğaza çıktığında ve boğazdaki belli mertebelerde kaldığında, ha harfini meydana getirir. Sonra ayn, hı, ğayn, kaf, kef harflerini meydana getirir. Gayr-ı makud (düğümlü olmayan) kaf harfi ise iki harf arasında, yani kef ile kafmakude arasında bulunan bir harftir, yoksa sadece kef veya sadece kaf değildir. Bu nedenle dilciler kendisini reddeder. Bizim kıraat hocalarımız kafi akdetmezler ve silsile boyunca şeyhlerinden onu böyle aldıklarını zannederler. Bu silsile, eda yoluyla, bu dilin ilk sahipleri olan Araplara kadar uzanır ki onlar sahabedir. Onlardan da Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem'e kadar uzanır. Bütün bu aktarım, eda yoluyla gerçekleşmiştir. Dilini değiştirmeden kalan Araplardan benim karşılaştıklarım ise -söz gelişi Benû Fehm gibi- onların da kafi akdettiklerini gördüm. Bütün Araplar da böyledir. Mağrip şehirlerindeki dostlarımıza Kuran'da kafi akdetmeden okuma alışkanlığının nereden girdiğini bilmiyorum. Sonuncusuna varana kadar, bütün harflerin konuşması da böyledir.

Son harf vav'dır ve vav'ın ardında herhangi bir harfe ait bir mertebe kesinlikle yoktur.

Cisimlerde ise şekillerin kendisinde bitecekleri ve duracakları bir sınırı yoktur. Çünkü o da sayıya tabidir ve sayı kendiliğinde sonsuzdur. Öyleyse şekiller de böyledir. Buna göre dairesellikten sonra ortaya çıkan ilk şekil, üçgendir. Üçgenden ise eşkenar üçgendir. Cisimlilerde şekiller sonsuza kadar gider. Buna göre şekillerin en üstünü ve en sağlamı, altıgendir. Cisim ne kadar genişler ve büyürse, o kadar şekli kabul eder. Sonra Allah Teâlâ, cisimsel sureti doğanın kendi mertebesinden ona verdiği şeyle -ki biz onu nefs ile heba arasında saymıştık-heba'da tutar. Doğanın mertebesi burada olmasaydı, cisim bu cevherde ortaya çıkmazdı ve onda sübutu olmazdı. Böylelikle nefs için doğa, maddelerde kendisiyle yapım suretleri açan sanatkâr için alet gibi olmuştur. Bu cevherde tüm cisim neftten sıcaklık aletiyle ortaya çıkmıştır. Kendisinde hayat ise sıcaklığın yaşlığa eşlik etmesiyle ortaya çıkmıştır. Sureti ise heba'da soğukluk ve kuruluk ile sabit olmuştur. Allah Teâlâ onu yani bu küresel cismi divan tarzında yapmış, dünya devam ettiği sürece onun için bilfiil dört taşıyıcı, bilkuvve olarak da dört taşıyıcı daha yaratmıştır. Kıyamet günü bu dört ile diğer dördü bir araya getirir. Böylelikle toplam sekiz olur. Onu Arş diye isimlendirmiş, rahmetin kaynağı yapmış, Rahman ismiyle onun üzerine yerleşmiş, onu içerdiği bütün mülküyle birlikte ayrışma ve bitişmeyi kabul eden bir mekan haline getirmiş, mekan ve yerleri doldurmuştur. Onun üzerinde bulunan ve Amâ ile altında bulunan -ki Amâ üzerinde ve altında hava bulunmayan şeydi-rmertebesi, Rab ismine aittir. Allah Teâlâ ise bütün ilahi isimler üzerinde hüküm sahibi olan kuşatıcı isimdir. Böylelikle O'nun niteliği her şeye hakim olmaktır. Kelime Arş'ta bir olmuştur. Öyleyse kelime, cisimler âleminin kendisini kabul ettiği varlıkların ilkidir.

Yirminci Sifr, İki Yüz Doksan Beşinci Bölüm

Muhammedi Mertebeden, Yüce Sayıların Mertebesi Menzilinin Bilinmesi

cilt 10, sh 288

**

Allah Teâlâ âlemdekilerin bir kısmına gösterdiği hakikatleri herkese gösterseydi
Gafur olmayacağı gibi âlemde kimse kimseden üstün olmazdı.
Çünkü üstünlük -hangi konuda olursa olsun-bilgi fazlalığıyla gerçekleşebilir.
Bütün âlem bir yönüyle üstün bir yönüyle aşağıda bulunur (fadıl-mefdûl).
Bu yönüyle âlimlerin en üstünü sanatta en aşağıdakiyle ortaktır.
Bilgi Allah Teâlâ'nın yarattığı bir şeydir.

Oymacılık sanatını bilmek sanatkârın bilgisi ve onun sanatıdır. Genel nezdinde bilgilerin en düşüğü odur.

Seçkinlere göre ise sanat ilmi bilgilerin en üstünüdür, çünkü onun vasıtasıyla Hakk varlıkta zuhur eder.

Bu bilgi en yüce bilgi olduğu kadar en açık yol ve en doğru sözdür. Buradan Allah Teâlâ'nın ehli olan büyük seçkinler hüküm itibarıyla sıradan insanların suretinde ortaya çıkmış, mertebeleri anlaşılmamıştır. Onları kendilerinden başkası bilememiş, âlemde bir üstünlükleri olmamıştır. Hâlbuki hal sahipleri böyle değildir. Hal sahipleri genel nezdinde parmakla işaret edilecek şekilde farklılaşmıştır. Bunun nedeni onlarda gözüken harikulade hadiselerdir. Allah Teâlâ ehli bu konuda –başkaları da kendilerine ortak oldukları için–bu hallerden uzak durmuşlardır. Öyleyse Allah Teâlâ ehli makam itibarıyla bilinen müşahedeyle tanınmayan ve bilinmeyenlerdir. Nitekim Allah Teâlâ da herkesin fıtraten bildiği fakat akıl ve müşahede bakımından bilemediği kimsedir. Allah Teâlâ bir kimseye tecelli etseydi, o kişi kendisini bilmeyecekti. Hâlbuki Allah Teâlâ sürekli tecelli etmektedir. Fakat Allah Teâlâ ehlinin ve seçkinlerinin nezdinde malumdur. Allah Teâlâ ehli Kuran ehli olan **'zikir ehlidir.'** Allah Teâlâ bize **'onlara sorun'** diye emretti, çünkü onlar bize ancak Allah Teâlâ'dan haber verirler. Allah Teâlâ şöyle der: **'Bilmiyorsanız, zikir ehline sorun.'** Çünkü zikir ehli Hakk ile oturanlardır. Allah Teâlâ'nın kendisini zikrettiğine şahidik ettiği bir zâkir, kendisiyle oturan (Hakk'tan)haber verebilir ve gerçeği olduğu hal üzere bildirir ki bilgi bu demektir. Çünkü **'O Rabbinden bir delil üzeredir ve ondan bir şahit kendini takip eder.'** Bu, onun Allah Teâlâ'dan getirdiği bilgiyle zuhur etmesidir. Bilgi ise Allah Teâlâ'nın kendisiyle zikredene tecelli ettiği niteliğidir. Kişi Hakk'ı ne kadar zikrederse, Hakk da onunla o kadar oturur. Bu nedenle Hz. Ayşe Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem'in bütün anlarında zikrettiğini aktarmış, onun sürekli Allah Teâlâ ile oturduğunu bildirmiştir. Hz. Ayşe bu durumu keşif yoluyla bilmiş olabileceği gibi bizzat Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem kendisine bunu bildirmiş olabilir. O Allah Teâlâ ile otururken Allah Teâlâ da kendisine ümmetinin O'nun katından getirdiği haberlerde kendisiyle tartışmasına karşılık, peygamberlerin haberlerinden 'kalbini sabit kılacak' hususları bildiriyordu. Allah Teâlâ peygamberinin nezdinde bu ve benzeri bir halde bulunmasaydı, peygamberiyle diğer insanlar arasında bir fark kalmazdı, çünkü Allah Teâlâ her nerede bulunurlarsa ve her nerede olurlarsa olsunlar–onlarla beraberdir. Allah Teâlâ'nın özel bir beraberlikle kendisini zikredenlerle olması gerekir. Bu konuda sadece bilgi fazlalığı olabilir ve üstünlük bu bilgiyle ortaya çıkar. **Öyleyse zikrederken zikrettiği hakkında bilgisi artmayan bir insan diliyle zikretse bile, 'zâkir (zikreden)' değildir.** Çünkü zikreden, zikrin bütününü kuşattığı kimse olduğu kadar öyle bir insan Hakk ile oturan kişidir. Öyleyse bir faydanın gerçekleşmesi zorunludur. Çünkü kendisinden cimriliğin beklenemeyeceği cömert âlimin kendisiyle oturana onun yoksun olduğu bir şeyi ihsan etmesi gerekir. Cömertliği kaldıran bir cimrilik olmadığına göre geride cömertliği kabul edebilecek mahal kalmıştır. (Hakk'ın karşısında) ancak (cömertliği) kabul edecek mahal sahibi oturabilir ve öyle birisi Hakk ile oturandır.

Yirmi Yedinci Sifir-Üç Yüz Yetmiş Üçüncü Bölüm

Üç Sırrın Menzilinin Bilinmesi

Cilt 18, sh: 14-15

Kaynaklar:

Muhyiddin İbn Arabî, Futûhât-ı Mekkiyye

Futûhât-ı Mekkiyye Tercümesi, hzl: Ekrem Demirli, 2011,İstanbul

GÖNDERME VE Bİ'SET MERTEBESİ

el-Bâis İlahi İsmi

Ba's/bi'set mertebesi peygamber gönderme mertebesi

Doğruluk ona mahsus, hallerimden biridir doğruluk

Bana O'ndan bir peygamber gelince

Dedim ki, yaratıkların dışında benim sualim olmalı

Şaşırdım ve dedim ki:

Benim dostum Vallahi sensin, aklıma gelince

Ben seherde sevgiliye gönderildim

Getirdiğim sadık haberle birlikte

Dedim ki: Söylediğimi bilirsen

Sevgi şahidiyle izimi takip etmelisin

Ey benzeri olmayan! Sana şahit olduğumda

Gizleme ve bakma arasında bir fark yok benim için

Keşif var edenin sırlarından bildirir

Güneş ve ayda görülen şeylerle

Basiretlerin hakikatleri beni müstağni kıldı

Keşif sahibinin baş gözüyle gördüklerinden

Bu mertebenin sahibi Abdülbais diye isimlendirilir. Allah Teâlâ şöyle der: **'O ümmilere içlerinden peygamber gönderir.'** Başka bir ayette **'Allah Teâlâ kabirlerde olanları diriltir'** denilir. Başka bir ayette **'Peygamber gönderene kadar azap etmeyiz'** ve **'O gün Allah Teâlâ onların hepsini diriltir'** denilir. Bu mertebeden Allah Teâlâ peygamberler göndermiş, kitaplar indirmiş, insanlar neşirden sonra haşredilmiş, ardından da bu mertebelerden menzillerine gönderilirler. Onlar Cennet veya cehennem olmak üzere herkesin ameline göre doldurulacakları menzillerine gönderilirler. Bu itibarla onlar gönderilir ve onlara gönderilir! Demek ki, gönderme ve ba's, dünya, ahiret ve berzahta süreklidir. Bununla birlikte peygamberler arif kimselerdir, onlar -reaya arasında değil-hükümdarların (nefs-i natıka, düşünen nefs) arasında dolaşırlar. Başka bir ifadeyle onlar yöneticilere ve ariflere hitap ederler. **Allah Teâlâ'nın peygamber göndermesi, el-Melik olması bakımındandır ve Allah Teâlâ onları kulları içinden natık (düşünen) nefislere gönderir.** Çünkü onlar, beden ülkeleriyle birlikte zahirî organlar ile bâtınî güçler demek olan halkları yönetir. Bu itibarla hükümdar ancak kendilerine gönderileceği insanların diliyle konuşan bir peygamber gönderir. Allah Teâlâ şöyle der: **'Her peygamberi onlara açıklasın diye kavminin diliyle gönderdik.'** Allah Teâlâ peygamberlerini bu düşünen nefislere (nefs-i natıka) göndermiştir. Onlar organlarda itaat veya günahları icra edecek olan hükümdarlardır. Düşünen nefisler elçiliğini kabul etmek ve kendisine yönelme veya ondan gizlenme veya ona ihanet etme özelliğine sahiptir. Bu itibarla reddetmek bazen Allah Teâlâ'nın nasip ettiği tevfik veya başarısızlık gibi istidada

göre gerçekleşir. Allah Teâlâ nefisleri bedenlerin üzerinde hükümdar kılmış, onlara âlemde kimseye verilmemiş bir özelliği vermiştir ki, bu özellik, 'parçalar' mesabesindeki halklarının kendilerine itaat etmesidir. Bu parçalar, yani organlar ve güçler, herhangi bir şekilde kendilerine karşı gelemez; yönettikleri kimselerin kendilerine bitişik olmadığı diğer hükümdarların emirlerine ise bazen karşı gelinebilir.

Nitekim söz konusu hükümdarlar da gerçek hükümdar olan Hakkın peygamberlerin diliyle gönderdiği emrine bazen karşı çıkarlar, bazen itaat ederler. Bu bağlamda peygamberlerin onlara gönderilmeleri ve yönlendirilmeleri, kendilerinin hükümdar olduklarını gösterir. Allah Teâlâ onları hükümdarlıkta kendi mertebesine yerleştirdiğinde şunu anladık:

Bu durumu gerektiren bir münasebet olmasaydı, Allah Teâlâ onları kendi mertebesine yerleştirmezdi. Öyleyse münasebet, yaratılıştaki ilkededir. Bu **ilke 'Ona ruhumdan üfledim'** ayetinde belirtilir. Demek ki Allah Teâlâ bu ruhu görevlendirmiş, hükümdar kılmış, halifesi olarak atamıştır. **Halifelerin bir kısmı -Firavun vb. gibi-kendisine karşı çıkmış, bir kısmı O'na karşı gelmemişlerdir. Her halükarda peygamberler ancak valilere (düşünen nefs) gönderilmişlerdir.**

Bu vekil hükümdarlardan da Allah Teâlâ'ya bir elçilik yönelmiştir. Bu itibarla onlar, üzerlerinde görevli oldukları kimseleri tedbir ve yönetimlerini destekleyecek hususları Allah Teâlâ'dan talep ederler. Bu durumda el-Melik (Hükümdar) 'hükümdarın hükümdarı (melikü'l-melik veya melikü'l-mülk, mülkü'l-mülk)' haline gelir: (Elçilik) Allah Teâlâ'dan onlara ve onlardan Allah Teâlâ'ya dönüktür! Elçilik Allah Teâlâ'dan Allah Teâlâ'ya iken elçilik de ancak kendisinden kabul edilmiştir. Çünkü onlar Allah Teâlâ'nın ruhundan var olmuş, O'nun kendisinden meydana gelmişlerdir.

Burada, yani onların Allah Teâlâ'nın emrine karşı çıkışlarıyla ilgili bazı işler ve sırlar vardır.

Bu durum çocuğun babasına veya kölenin efendisine karşı çıkmasına benzer. Efendi köleye mal ve mülk verdiğinde, yapılan iyiliğe rağmen onu yok etmeye çalışır, tek başına mülkü elde edebilmek için onu öldürmeye teşebbüs eder.

Bu durum fiilleri -gerçekte Allah Teâlâ'ya ait iken-kendilerine irca etmede vukua gelir. Onların arasından Allah Teâlâ'nın razı olduğu işlere erdirdiği kimselerin yapabildiği ise fiillerde ortaklığı kabul etmekten ibarettir ki, bu da 'gizli şirk' demektir. Allah Teâlâ onlara La-havle ve la-kuvvete illa billah!' (Allah Teâlâ'dan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur) ve **'Ancak senden yardım dileriz'** demeyi rahmetiyle emretmiştir. Allah Teâlâ Hakîm olduğu için bu ifadesi yeterlidir.

Allah Teâlâ insanlardan böyle bir şirkin ve iddianın çıkacağını bildiği için, iddialarını onaylamak üzere, Allah Teâlâ'dan yardım dilemeyi kendilerine emretmiştir. Bu sayede bu iddia Allah Teâlâ'nın emrinden meydana gelir. Bizim gibiler, gerçeği bilmeyenlerin aksine, bu iddiaları 'ibadet etmek' maksadıyla söyler ve bunda ısrar ederler. Allah Teâlâ'nın kulları adına böyle bir durumu onaylaması, gayretinden kaynaklanır. Kullar da bu iddiayı ibadet olarak dile getirir ve kendisine döndükleri gün bunu söylerler. Toplanma yeri demek olan o gün mülk, Bir ve Kahhar Allah Teâlâ'ya aittir. Böyle bir gizli şirk orada insanlara sorulduğunda, şöyle diyecekler: **'Bize kendinden yardım istemeyi Sen emrettin. Demek ki bizim sahip olduğumuz bir gücümüzün olduğunu ispat ettin. Bununla birlikte o güç şendendir. Üstelik o güç yardımınla fail ve etkin Hakk gelir. Bu nedenle Senden kuvvet istedik, çünkü Sen metanetli**

olan ve kuvvet sahibisin.' Allah Teâlâ, kuvvetlerinin kaynağının Allah Teâlâ olduğunu söylerken ve bulundukları mahallin özelliği nedeniyle güçlerinin eksik olduğunu ifade ederken onları tasdik eder. Bu yerin özelliği nedeniyle onlardaki kuvvet İlâhî iktidar gibi etkin olamamış, onun etkili olması İlâhî iktidarın yardımına bağlı olmuştur. Çünkü acizlik, korkaklık, cimrilik yaratılmışın zati özellikleridir ve onun yaratılışından ayrılmazlar. Yaratılmışın aslı **'İnsan korkak yaratılmış, kötülük ona temas ettiğinde korkar, iyilik ulaştığında cimri kesilir'** ayetlerinde belirtilir. Bu itibarla insan değişip de cesur davrandığında, bu cesaret, ona yardım edilmesinden, mertebesinden, kazanımdan (iktisap) ve Allah Teâlâ'nın ahlakıyla ahlaklanmasından kaynaklanır.

> Çünkü insan gerçekte Allah Teâlâ'dan bir ruh olarak meydana gelmiş ve böylece 'parça' ona etki etmiştir.

Bu durum tuzdan veya acıdan veya başka bir nitelikten meydana gelen bir parçanın suya tesir etmesine benzer; hâlbuki su hüviyeti itibarıyla tatlı ve hoş olarak aynı niteliktedir. İşte bu parçanın insandaki tesirine bakınız!

Aynı durum cisimlere üflenen ruhların mukaddes ve temiz bir ilkeden meydana gelişinde geçerlidir. Parçanın taşıyıcısı olan mahallin mizacı temizse, ruhun temizliği artar; temiz değilse onu kirletir ve kendi mizacının hükmüne dönüştürür. **Allah Teâlâ'nın peygamberleri –ki halifelerdir–insanların içinden en temiz idrak araçlarına sahip olanlardır.** Onlar, masum kimselerdir. Bu nedenle de temize ancak temizlik ilave ederler.

<u>Onların dışındaki halifeler ise kısım kısımdır:</u>

Bir kısmı hal, fiil ve sözde onlara varis olanlar iken bir kısmı temizliğe zarar veren günahkârlardır; bir kısmı bozulmayı artırır, onlar münafıklardır; bir kısmı tartışmacı ve kavgacıdır, onlar kâfir ve müşriklerdir. Allah Teâlâ kendisine karşı çıkıp 'ilah' olarak kendi anlayışlarına göre ortaya koydukları başka bir ilaha dayandıkları için cezalandırdığı bu insanların mazeretleri olsun diye onlara 'içlerinden' peygamberler göndermiştir.

Onlar taptıkları şeyleri ilah sayarken kendilerini de yalanlarlar, çünkü ilah yaratılan bir şey olamaz. Fakat onları bu anlayışa sevk eden düşünce sahih bir ilkeydi: Onlar Allah Teâlâ hakkındaki görüşlerde ortaya çıkan fikir ayrılıklarını müşahede etmişlerdi. <u>Bununla birlikte bütün insanlar Allah Teâlâ'nın mutlak birliğiyle O'nun vahdeti ve kendisinden başka ilah olmadığında görüş birliğine varmış, ardından İlah'ın mahiyeti hususunda görüş ayrılığına düşmüş, herkes nazarî düşüncesinin sonucuna göre bir kanaat ileri sürmüş, ilahın ancak bu hükme sahip kimse olabileceği kanaatine varmıştır.</u>

> Hâlbuki o kişi 'ilah' dediğinin kendisinin kabul ettiği ve yarattığı bir şey olduğunu anlamamış, kendi içinde ve itikat diye isimlendirdiği inancında yarattığı bir şeye ibadet etmiş, böylece insanlar ilah hakkında pek çok görüş ayrılığına düşmüşlerdir.

Tek bir şey ise kendiliğinde farklılaşmaz. O halde tek ilah'ın bu görüşlerden ya birisine göre olması gerekir veya onların hepsinden farklı olması gerekir.

Durum böyle olunca insanların; taşları, ağaçları, yıldızları, hayvanları vb. yaratılmışları ilah edinmeleri kolay olmuş, bu durum onlara tesir etmiştir. Böylece her grup kendisine hâkim düşünceye göre bir ilah benimsemiştir.

Nitekim Allah Teâlâ hakkında görüşler ileri sürenlerin durumu da öyledir. Binaenaleyh kendileri farkında değilken bu ilkeden onlara yardım gelmiştir.

Yaratılmış olmayan ilaha tapan kimse görmezsin. **Bu itibarla insan nefsinde ibadet ettiği şeyi yaratır, onun üzerinde hüküm verir;** hâlbuki Allah Teâlâ hüküm verenin ta kendisidir: Akıl O'nu zabt edemez veya O'nun adına hüküm veremez; bilakis işin başında ve sonunda yaratıkları hakkındaki emir ve hüküm Allah Teâlâ'ya aittir. O'ndan başka ilah yoktur. O her şeyin ilahı ve her şeyin hükümdarıdır.

Bütün bunlar, el-Bâis isminden ortaya çıkar. el-Bâis ismi Allah Teâlâ hakkındaki inançlarına, düşüncelerine göre insanların bâtınlarına düşünce elçilerini gönderirken onların zahirine nebi, nebilik ve risalet gibi ifadelerle bilinen elçileri gönderir.

Akıllı insan Allah Teâlâ hakkında kendi nezdinde bulunan inancı O'nun katından gelen peygamberlerin bildirdikleri vahiy nedeniyle terk eden kimsedir.

Peygamberlerin getirdikleri bilgiler fikir elçilerinin insanın bâtınına getirdiği bilgilerle uyuşursa, bu uyuşma nedeniyle akıllı insan Allah Teâlâ'ya şükreder; peygamberin getirdiği bilgiyle düşünce elçisinin hükmü arasında görüş ayrılığı ortaya çıktığında ise zahirdeki peygambere uymak ve bâtının peygamberinin belasından ve afetinden uzak kalmak şarttır. Böyle yaparsan -Allah Teâlâ'nın izniyle-saadete erersin. Bu sözler selim akıl sahibi kabiliyetli herkese yönelik nasihatimdir:

'De ki Rabbim bilgimi artır.'

'Allah Teâlâ hakkı söyler ve doğru yola ulaştırır.'

Trc: cilt, 17, sh.68-73

Kaynaklar:

Muhyiddin İbn Arabî, Futûhât-ı Mekkiyye

Futûhât-ı Mekkiyye Tercümesi, hzl: Ekrem Demirli, 2011,İstanbul

Kaynaklar:

Muhyiddin İbn Arabî, Futûhât-ı Mekkiyye

Futûhât-ı Mekkiyye Tercümesi, hzl: Ekrem Demirli, 2011,İstanbul

RUHANİ SEVGİ

Bizim bu konudaki sözlerimiz ise Allah Teâlâ'nın kullarını kulların Allah Teâlâ'yı sevmesiyle ilgilidir.

Ruhani sevgi, hem sevgili için hem de seven için sevmeyi kendinde barındıran sevgi türüdür. Çünkü doğal sevgide seven, sevgiliyi sadece kendisi için sever.

Bilmelisin ki, ruhani sevgi şöyledir:

Seven akıl ve bilgiyle nitelenip aklıyla hüküm sahibi ve hikmetiyle bilen olursa, işleri hikmetin gerektirdiği şekilde düzenler, onları ait oldukları yerlerin dışına çıkarmaz. Bu durumda ise sevginin ne olduğunu, 'seven'in anlamını, sevilenin ne olduğunu ve sevilenden ne istenildiğini öğrenir:

Acaba sevgilisine ait bir irade ve ihtiyar var mı?

Böyle ise, sevgilisinin sevdiği (ve irade ettiği) şeyi sever.

Onun iradesi yok mudur?

Yok ise, sadece kendisi için sever. Acaba sevgilisinin var olmasını istediği varlık ancak o varlıkta mıdır?

Bu kadarlık açıklamayla, varlığın sevilen olduğunu ve sevginin onda bulunduğunu söyleriz. Bu varlık iradeyle nitelendiğinde -onu kendisi için değil-onun için sevmesi mümkündür. İradesi yok ise, sevdiğini kendisi için sevebilir. Burada -sevgiliyi değil-sevenin kendisini kastediyorum. Çünkü sevgilisi, herhangi bir şey hakkında muhabbet veya amaç sahibi olmakla nitelenmez. Fakat bu sevgilinin kendisinde var olduğu şey, bazen irade sahibi olabilir. Bu durumda seven, o varlığın sevgilisini sevmesi gerekir. Böylelikle onu 'onun için' sever. Fakat bu sevgi dolaylıdır ve muhabbet gerektirmiştir. Çünkü seven, özü gereği sevgilisinin varlığını istedikten sonra, ona kavuşmak ister. Çünkü sevgilisinin varlığı, ona kavuşmanın ta kendisidir, ki bu zorunludur. Bu durum şu mısralarda dile getirilir:

Varlık zamanı vuslat zamanı

Sevgi zamanı! Artık yiyiniz ve içiniz

Bu mısra, bir müşahede mertebesinde bize tecelli eden bir hakikatin tecelli ettiği yerde yazdığımız kasideden alınmıştır. Tamamı şöyledir:

Arzu hakkında Zeyneb'e şaşırdım

Bizim ondan başka yolumuz yoktu

Bize bir nur göründüğünde

Meraları aydınlatan ve bilinmezleri izhar eden

Nefsini ona ihsan etmiştir

Arzu her zaman yorar

Arzunun gerçekleşmesiyle

Umudun arasında bir süre yoktur

Çünkü arzu ya da heva gerçekleştiğinde, rahatlama ve sevinç gerçekleşir. Bu durumda nefes, sevilenin nefsinde tasavvur ettiği şekilde sevilenin suretinde ortaya çıkar. Böylelikle dıştan görülecek bir surette sevgiliyi ortaya çıkartır ve onun adına maksadı gerçekleşir. Bir zaman olmaksızın, onunla nimetlenir. Bu durum Amâ'nın varlığı hakkında daha önce zikredilmişti. Biz de aynı kasidenin devamında mısralarımızı şöyle tamamladık:

Allah Teâlâ'nın rahmetinden düştüm hayrete

Böyle olan birinden hayrete düşülür

Sevgi zamanı varlık zamanı

O da vuslat zamanı, yiyiniz ve içiniz

Aşk nerede, hastalık nerede

Kendinden geçme nerede, şaşırınız!

Elbisesi temizlenmiş ve perdelenmiş

Kimse ile bir ilişkisi de yoktur

Çünkü sevilen, daha önce de belirttiğimiz gibi, madum olmalıdır yok iken-ilk var oluş halindeki gibi 'elbisesi temiz olandır.' Çünkü kendisini kirletecek ve varlığının ilk zuhur halinde onu kirletecek bir şey kazanmamıştır. Öyleyse aslolan temizliktir! Bu durum 'Her doğan fıtrat üzere doğar' ifadesinde dile getirilir. Kastedilen temizliktir. 'Perdelidir' sözümüz ise onun yokluğu demektir ki, varlığı görerek bunu söyledik. **'Kimse ile bir ilişkisi de yoktur'** dedik, çünkü yok olan (bir şeyle) ilişkilendirilmez. Fakat seven, onu kendisi için ister. Kasidenin sonunda mısraı tamamlayarak şöyle dedik:

Allah Teâlâ'ya şükür vacip oldu

O benim için bakire, ben dulum

Sevilen, bir yokluktan meydana geldiği için, bakiredir. Daha önce ben seviyordum. Dolayısıyla dulum. Öyleyse madum olan sevgili var olunca, iradeyle nitelenen bir varlıkta bulunabilir. Bu seven, onu irade etmekle nitelenemez. Bu durumda onu mutlaka -tıpkı doğal sevgi gibi-kendisi için sevmesi gerekir. Sevilen ancak iradeyle nitelenen bir varlıkta var olmuşsa, -söz gelişi Hakk veya bir cariye veya oğlan, bütün bu zikrettiklerimizin dışında sevginin ilişeceği biri de yoktur-, bu durumda o mevcudun sevdiği şeyin sevilmesi mümkün olabilir. Onun sevgilisi ise, kendisinde meydana gelebilir.

Sevilen sevenin irade ettiğini irade etmiyor da olabilir. Bu durumda seven, aslı üzerinde sevgilisinin muhabbetini korur. Çünkü daha önce söylediğimiz gibi sevgilisinin bir iradesi yoktur. Bu nedenle sevdiğini sevmesi zorunlu değildir. Ki bu sevenin sevdiğini

sevmemektedir. Çünkü bu varlık, sevilenin kendisi değil, sevilenin varlık mahallidir. Seven, o varlıkta sevileni yaratmaya güç yetiremez. Bu ancak seven kendiliğinden buna imkân verirse olabilir. Sevilen varlığı bir mevcutta bulunan şeylerden ise, sevilenin seveni var etmesi Hakkın ona olan inayetiyle mümkündür. Bu durumda ona varlık verir. Hakkın bu tarz inayetine mazhar olanlara örnek olarak, Hz. İsa ve Allah Teâlâ'nın dilediği kullarını verebiliriz. Allah Teâlâ böyle bir şeyi verdiğinde, zorunlu olarak, sevgi onu sevileni var etmeye sevk eder. Bu konu, elinizdeki kitabın dışında hakkında konuştuğumuz tarzda incelenmiş halde bulamayacağın bir husustur. Zikrettiğimiz konuyu inceleyeni görmedim.

> Sevenler çok, hatta varlıktaki herkes seven olabilir. Fakat onlar, sevginin neyle ilgili olduğunu bilmiyor veya sevginin bulunduğu varlıkla perdelenmiş olabilir. Bu durumda sevgilinin bulunduğu varlığın sevgilileri olduğunu zannederler. **Hâlbuki o, dolaylı olarak onların sevgilisidir.**
> **Gerçekte ise, kimse sevilen için birini sevmez, herkes sevdiğini kendisi için sever.**
> Çünkü yok olan, iradeyle nitelenemez.
> **Bu durumda seven, onu kendisi için sever, iradesini sevgilisinin iradesi uğruna terk eder.**

Gerçekte durum böyle olmayınca, seven, sevgilisini kendisi için sevmiştir. Bunu anlayınız! İşte bu, doğal suretten soyutlanmış ruhani sevgidir. Onu giyerse ve –ilahi sevgi hakkında söylediğimiz gibi–onda ortaya çıkarsa, bunun ruhani sevgide bulunması daha yakındır. Çünkü o, âlemin suretlerinden her bir suretin hali üzerindedir. Doğanın üstünde bulunabilir.

<u>Bilmelisin ki, ruh, tahayyül edilen bedenlerde doğal bir suret kabul eder –yoksa algılanabilen duyulur cisimlerde suret kabul etmek değildir bu. Tahayyül edilen suretler doğal olarak algılanır. Fakat onları gören herkes kendileriyle cisimleri ayırt edemez. Bu nedenle sahabe, bir bedevi şeklinde gelince Cebrail'i tanımamış, onun tahayyül edilen hayali bir beden olduğunu anlamamışlardır.</u> Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem onu kendilerine, **'bu Cebrail'dir'** diye tanıtıncaya kadar onun bir bedevi olduğundan kuşku duymamışlardı.

> Benzer şekilde, melek kendisine yakışıklı bir erkek şeklinde göründüğünde Meryem de onu tanımamıştı. Meryem'de ruhlar bedenlendiğinde onları tanıyacak bir alamet yoktu. Hakk kıyamet günü kullarına tecelli eder ve kullar kendisini tanımadıkları için O'ndan kaçınırlar.

Tecelliye mazhar olanın kendisini tanımaması yönüyle ilahi mertebede ve suretlere (giren) ruhanilikte hüküm birdir. Öyleyse Allah Teâlâ'nın ilgi gösterdiği kimselerin bir alameti olmalıdır ki bu sayede Hakkın tecellisi ile meleğin ya da cinlerin ya da suretlerde görünme gücü verilen insanların zuhuru ayırt edilir. Öyle insanlara Kadibu'l-Ban vb. örnek olarak verebiliriz. İnsanlar unsur olan topraktan oluşan bu yaratılışta görenin gözünde halden Hakk girebildiğine göre –hâlbuki o kendi suretindedir–, başkalaşma ruhlarda daha mümkündür. Kimi gördüğüne, neyi gördüğüne ve gerçeğin ne olduğuna bakınız! Sana hayal âleminde marifet bölümünü açıklamıştık, oraya bakmalısın!

Ruh doğal surette tecelli ettiğinde, ilahi sevgi hakkında söylediğimiz gibi, hüküm onun üzerinde gerçekleşir. Bu, söz konusu suretin zâhiri ve bâtını kabul etmesi bakımından birdir. Bundan başka bir yöne gidemez, bunu bilmelisin. **Böylelikle ruhani-doğal sevgi ile ruhani sevgiyi, 'kendisi için sevmek' ile 'sevgilisi için sevmeyi' bir araya getirir.** Fakat bu durum, sevgilisi –daha önce de belirttiğimiz gibi–irade sahibiyse böyledir. Bu açıklamayla insanların neyi sevdiklerini bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Onların sevgilisi belirli bir varlıkta içkindir.

> Böylelikle onlar, o varlığı sevdiklerini zannederler, hâlbuki gerçek böyle değildir.

Sana öğrettiğim şeyin değerini bilmelisin ve seni kendisini bilmemekten kurtardığı için Allah Teâlâ'ya şükretmelisin. Bu kadarlık açıklama, maksadı anlatmaya yeterlidir. Burada pek çok ayrıntı vardır. Kitaptaki amacımız ise esasları anlatmaktır.

ÜÇÜNCÜ VASIL
Doğal Sevgi

Doğal sevgi iki türdür:

Doğal ve unsur kaynaklı sevgi. Burada ruhani sevginin sonucundan söz etmeyi unuttuk, şimdi onu dile getireceğiz. Çünkü o, doğal suret ile ilgilidir. Bu sevginin sonucu bir olmaktır. Bir olmak, sevenin zatının sevilenin zatı, sevileninkinin de sevenin zatı haline gelmesidir ki, Hulûlîlerin işaret ettikleri şey budur. Hâlbuki işin keyfiyeti hakkında bilgileri yoktur.

Bilmelisin ki, doğal suret, cisim veya beden gibi hangi halde ortaya çıkarsa çıksın ya da hangi nispetle olursa olsun, var olmayan sevilen kendisi madum (yok) olsa bile–halde temsil edilir. Dolayısıyla onun hayali gözde ve mertebede kendisine uygun şekilde idrak edilen varlığı vardır.

İki sevgili kucaklaşıp birbirlerine sarıldıklarında, sevgililerden birinin zatına nefes yayılır. Öpüşme esnasında, iki suretten her biri diğerine nefes verir, birinin nefesi ötekinin içine ötekinin, nefesi berikinin içine girer.

Hayvani ruh, doğal suretlerde bu nefesten ibarettir. Nefes, nefes alıp verenlerden her birinin ruhudur. Nefes alıp verirken öpüşme esnasında, daha önce onunla hayat bulmuştu. Böylelikle daha önce Zeyd'e ait ruh (öpüşürken) Amr'a ait olur. Bu nefes, sevgiden ortaya çıkmış ve bir sevgi sureti kazanmıştır. Böylelikle sevgi hazzı kendisine eşlik etmişti. Kendisine geçtiği kişide nefes ruh haline gelirken ötekinin nefesi diğerinde ruh olur. Bu durum, her biri hakkında 'bir olmak' diye ifade edilir ve her biri,

'ben sevdiğimim ve sevdiğim benim'

diyebilir. Doğal suretlerde ruhani sevginin sonu budur. Bu durum, bölüm başındaki kasidede **'ruh ruh ile cisim cisim ile'** diye ifade edilen şeydir.

Doğal sevgi konusuna dönersek, deriz ki: Doğal sevgi, geneldir. Çünkü kendisiyle nitelenenlerden her birindeki sevgi, hakikatlerinin gerektirdiği şekilde doğal suretleri kabul etmiştir. Böylelikle onlar, doğal suretlerin sevgilerinde kazandıkları vecd, özlem, iştiyak, sevilene kavuşma arzusu, onu öpmek ve ona ulaşmak gibi davranışlar kazanırlar. Bu konuda inanmayı icbar eden pek çok doğru rivayet gelmiştir.

Örnek olarak, **'Bir insan Allah Teâlâ'ya kavuşmayı severse, Allah Teâlâ da ona kavuşmayı sever'** hadisini verebiliriz.

Bununla birlikte onun varlığı sürer ve varlığını yitirmesi mümkün değildir. Çünkü **'O, her şeyi görendir ve gözetendir.'** Bununla birlikte O ve kulu hakkında 'kavuşma' ifadesi gelmiştir. Hakk kendini kullarına özlem duymakla, kulu tövbe ettiğinde sevinmekle niteler. Bu sevinç, yiyeceğinin ve giyeceğinin bulunduğu bineğini çölde yitiren bir adamın bineğini bulduğundaki sevincinden çoktur. Söz konusu insan bineğini bulma ümidini yitirip ölümden eminken bineğini bulunca ki sevincinden daha çok kulu tövbe ettiğinde Allah Teâlâ sevinir. Bununla birlikte Allah Teâlâ hiçbir şeye muhtaç değildir ve kudret ve iradesi kullarına nüfuz etmiştir. Fakat burada **'Her şeye yaratılışını vermiştir'** ayetindeki sırra bakınız! Hakkın eşyaya Hakk ettikleri mertebeyi aşırmadığını anlarsın. Bilginin üzerinde bir mertebe yoktur. Allah Teâlâ, **'Nezdimde söz değişmez'** buyurur. Çünkü bir şeyin bilinenin aksine gerçekleşmesi

imkânsızdır. Bir şey kendisine göre (Allah Teâlâ'ya göre değil) mümkün olsa bile, Allah Teâlâ'nın iki mümkünden birinin gerçekleşmesi hakkındaki bilgisi ve iradesinin tekliği bakımından (bilinenden başka bir şeyin gerçekleşmesi) mümkün değildir. İlahi meşiyet, onun varlığına ilişir ve dolayısıyla var olması zorunludur. (Allah Teâlâ'ya göre) Var olması zorunlu bir şey, bu hakikate göre, imkân özelliğiyle nitelenemez. Bu nedenle konunun uzmanları, mümküne 'mümkün' adını vermekten **'başkası nedeniyle varlığı zorunlu'** adını vermeye yönelmişlerdir ki, bu, daha yerinde bir isimlendirmedir. Bunun nedeni, meşiyetin tekliğidir. **Bu nedenle Allah Teâlâ bu ifadeyi kullandığı yerlerde 'dileseydi (lev şâe)' demiştir. 'Lev' (ise), bir imkânsızlığa bağlı imkânsızlığı belirtir.** Meşiyet, daha önce söylendiği gibi öne geçmiştir. Allah Teâlâ, 'Kelimemiz kullarım hakkında öne geçmiştir'[342] buyurdu. Öyleyse 'başkasıyla varlığı zorunlu' ismi, 'mümkün' isminden daha yetkin bir adlandırmadır. Çünkü (var olma), tıpkı göz açıp kapamak gibi tek bir iştir. İhtimal ortadan kalktığı için imkân da kalkar. Geride mutlak zorunluluk veya sınırlı zorunluluk kalır.

Bilmelisin ki:

Doğal sevgi bir insanda bulunduğunda, bunun gereği, kişinin sevdiğini nimet ve haz elde etmek üzere sevmesidir. Dolayısıyla onu 'sevilenin zatı için' değil, kendisi için sever. Daha önce bu gerçeğin ilahi ve ruhani sevgiye yayıldığını da belirtmiştik. Doğal sevginin ilkesi nimetlendirme ve iyilik değildir, çünkü doğa, genelde bunu bilmez. Doğa, eşyayı özel olarak özü gereği sever. Böylelikle ona kavuşmak ve yaklaşmak ister. Bu durum, bütün canlılarda yaygındır, insanda bu özellik, 'hayvan' (canlı) olması yönünden bulunur. Böylelikle başka bir nedenle değil, kendisinde bulunması nedeniyle gerçekte hayvan onu sever. Fakat onun varlığının bilfiil bulunmasının anlamını bilemez. Hayvan kendinde belli bir varlığa karşı bir kavuşma ve vuslat saiki bulur. Kavuşma, gerçekte onun sevdiği şeydir ve bu da belli bir varlıkta olabilir. Bu durumda -asalet bakımından değil-dolaylı olarak o varlığı sever. Öyleyse ona kavuşmak, duyulur bir kavuşma ve duyulur bir yaklaşmadır. Bu durum **'beden beden ile'** sözümüzde dile getirdiğimiz husustur. İşte doğal sevginin sonu budur.

İnsanın sevdiği belli bir varlık ile cinsel ilişkiyse, sevginin sonu sevilenin gerçekleşmesidir. Bu nedenle arzusunun ortaya çıkacağı yeri özler ve talep eder. Bu ise, -birisinde değil-ikisinin arasında ortaya çıkabilir. Çünkü bu sevgi, iki İçişi arasındaki bağdır. Aynı şey kucaklaşma ya da öpüşme veya sohbet -veya her ne ise-söz konusu olduğunda da geçerlidir. Burada bir şeyin 'doğası' ile 'hakikati' demek arasında bir fark yoktur. Bütün bu ifadeler, onu anlatmak için geçerlidir. Bu sevgi insanda diğer varlıklara göre daha yetkindir. İnsan âlemin bütün hakikatlerini ve ilahi sureti kendinde toplar. İnsanın bir yönü mukaddes mertebeye dönüktür, çünkü ondan ortaya çıkmış ve 'ol' sözünden meydana gelmiştir.

> İnsanın bir de ruhuyla ruhlarla, bedeni yönünden de doğa ve unsurlar âlemiyle ilişkisi vardır, insan, unsurların ve doğanın talep ettiği her şeyi özü gereği sever.

Bu yönüyle sadece cisimler-cesetler ve ruhlar âlemi vardır. Bunların bir kısmı unsurlardan oluşan cisimler iken unsurdan oluşan her cisim doğal değildir. Bir kısmı ise, unsurdan oluşmayan doğal cisimlerdir. Her doğal cisim unsurlardan oluşmamıştır. Unsurlar cisimlerdendir. Doğa hakkında ise **'unsurdan oluşmuş'** denilemez. Aynı şey melekler ve felekler için de geçerlidir. Bu nedenle Mele-i a'lâ'nın didiştiğini ve **'Sürekli ihtilaftadırlar, Rabbinin merhamet ettiği hariç'** ayetinin kapsamına girdiklerini öğrendik. Onlar, rahmete mazhar olanlardan farklılaşır. Bu farklılık nedeniyle onları yarattı. Başka bir ifadeyle farklılık olsun diye onları yarattı. Çünkü ilahi isimler derece derecedir. Farklılık da buradan

kaynaklanır. ed-Dâr ismi başka, en-Nâfı ismi başka, el-Muiz ismi başka, el-Müzil ismi başka, el-Kâbız ismi başka, elBâsıt ismi başkadır. (İsimlerdeki farklılığın tezahürü olarak) Soğuk sıcaktan, yaşlık kuruluktan, karanlık aydınlıktan, yokluk varlıktan, ateş sudan, safra balgamdan, hareket durmaktan, **kulluk rablikten başkadır!**

Bütün bu karşıtlıklar farklılıklarını sürdürüyor değil midir?

iki şahıs için bir konudaki helal ve haram bir midir? Birine helal olan, diğerine haramdır. Böylelikle (farklı mezheplere göre) iki farklı hüküm, tek bir şeye verilir. Bakınız! Zıt doğanın hükmü nereden ortaya çıkmaktadır?

Onun farklı oluşunun ilahi ilimden kaynaklanan sebebi nedir?

Bu durumda, Allah Teâlâ'dan başka yaratıklardan hiç kimsenin dünya ve ahirette bir hükme sahip olmadığını öğrenirsin. Öyle ki ahirette iki yer vardır: Görmek ve perde (yeri). Bize işleri, kaynaklarını ve geliş yerlerini açıklayan Allah Teâlâ'ya hamd olsun. Bizi bu konulan bilenlerden yapan Allah Teâlâ'ya hamd olsun. Allah Teâlâ, bizi bilgisine göre Mutlu ettiklerinden kılsın!

Sevilen şeyin -çok veya az-belli bir varlık ile kavuşmak olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte sevilen, dostluk, karşılıklı oturmak, öpüşmek, sarılmak gibi sevilenin varlığının hakikatinin ve sevenin hakikatinin gereğine göre farklılaşabilir. Öyleyse sevilen, hakikati bakımından bir ve çeşit çeşit olandır. Özel anlamda sevilen şey, kavuşma sevgisidir. Bu ise, ya sohbet veya sarılmak ya da öpmek şeklinde gerçekleşir.

İşte bu, sevilenin birde veya çokta türlenmesidir. **Sevenin iki şeyi sevmesi kesinlikle mümkün değildir, çünkü kalp onları sığdıramaz.**

Şöyle diyebilirsin:

Yaratılmışın sevgisinde bu böyle olabilir. Yaratıcının sevgisinde ise böyle bir şey olamaz. Çünkü Allah Teâlâ **'Onları sever'** buyurdu. Allah Teâlâ, çok kişiyi sever.'

Şöyle deriz:

'Sevgi, anlamı belli olan bir şeydir. Tanımlanmasa bile, zevk yoluyla algılanır ve bilinir, fakat tasavvuru güçtür. Allah Teâlâ'nın sevgisi ise, bilinmez. Çünkü Allah Teâlâ, **'Benzeri bir şey olmayan'**dır,'

Hakkın sevgisini (öğrenme arzuna) gelirsek, bu, senin bir zorlamandır. Çünkü onu ancak Hakkın zatı bilir. Hakkın zatı ise bilinemez. Dolayısıyla O'nunla ilişkisi bilinemeyeceği gibi sevgisi de bilinemez. Allah Teâlâ kullarına onların dilleriyle ve -kendisiyle ilişkilendirdikleri ve O'nu niteledikleri konularda-onların anlayacakları şekilde hitap etti. Fakat bunların keyfiyeti bilinemez.

VASIL
Unsurdan Oluşan Şeylere Dair Sevgi

İkinci kısım, unsurlardan oluşan şeylere dair sevgidir. Bu sevgi de doğal olsa bile iki kısım arasında fark vardır: Doğal sevgi, birisini (göz ardı ederek) belli bir doğal suret ile sınırlanmaz. Bu tarz sevgi, ötekiyle birlikte olduğu gibi her suret ile birliktedir. Örnek olarak ilgili olduğu şey karşısında mıknatıs ile onun kendi özelliği nedeniyle çekmesini verebiliriz. Unsur kaynaklı ise belli bir doğal suret ile sınırlanan sevgidir.

Örnek olarak, **Kays ile Leyla Kays ile Lebna arasındaki sevgiyi veya gurur ve güzellik sevgisini verebiliriz. Bu ise, aralarındaki ilişkinin genelliğinden kaynaklanır ve bu durum mıknatıs-demir ilişkisine benzer.**

Ruhani sevgide bunun benzeri, **'Her birimizin bir makamı vardır'** ayetinde dile getirilirken ilahi sevgideki benzeri, her ferdin inancıyla sınırlanmaktır. Ruhani temizlik de doğala benzediği gibi ilahi olan bütün inançları bir görmede doğala benzer.

Sevgi Türlerinin Halleri

Daha önce söylediğimiz üzere, **sevginin dört adı** olsa bile, her birinin diğerinde bulunmayan bir hali vardır. Şimdi bunları açıklayacağız:

BUNLARDAN BİRİ HEVA'DIR

Heva iki şekilde söylenir ve her ikisi de sevgide vardır. Birincisi, onun kalbe düşmesidir. Bu, görünmeyenden görünene düşmektir. Bu yönüyle heva (kelime anlamıyla) düşmek, kaymak demektir. Allah Teâlâ 'Kaydığında (heva) yıldıza yemin olsun' der. Heva, bu halde sevginin isimlerinden biridir. Fiili ise, heviye/yehvî/yehva şeklindedir. Yehva, gelecek zamanı bildirir. Bundan türetilmiş isim ise hevadır. Bu isim, düşmek anlamındaki heva'dan mazi fiildir.

Şöyle denilir: Kalpte hevanın gerçekleşmesinin nedeni üç şey veya bunlardan biri veya hepsidir: Bakmak, duymak ve iyilik. En etkini bakmaktır. Bakmak onu izhar eder ve kavuşmayla değişmez. Duymak ise öyle değildir, duymak kavuşmayla değişir. Çünkü hayalin duyarak tasavvur ettiği suretin zikredilenin suretine uygun düşmesi uzak bir ihtimaldir. iyilik nedeniyle sevmek ise maluldür ve ihsanın devamı karşılığındaki gaflet onu yok eder. Çünkü ihsan eden, görülenden başkadır. İkinci tür hevaya gelirsek bu, şeriatın hükmünün bulunmasıyla olabilir.

> **Bu durum, Davud'a söylenen**, 'İnsanlar arasında hüküm ver, hevana uyma' **ayetinde dile getirilir. Başka bir ifadeyle,** 'sevdiklerine uyma, benim sevdiklerime uy! Bu ise sana tayin ettiğim şekilde hüküm vermektir.' **Sonra şöyle der**: 'Heva seni yolumdan saptırır.' " Yani seni hayrete düşürür, telef eder, senin için belirleyip yürümeni istediğim yoldan şaşırtır. 'Hevaya göre hüküm vermek' **budur.**

Burada heva, insanın sevdikleridir. Allah Teâlâ Davud'a kendisi için belirlenen yoldan başka bir yola karşılık geldiğinde, sevdiklerini terk etmeyi emretmiştir. Şöyle diyebilirsin: 'Allah Teâlâ ona bırakamayacağı bir şeyi yasaklamıştır. Çünkü hevadan ibaret olan sevginin insandaki otoritesi güçlüdür, akıl onun karşısında duramaz.' Buna şöyle cevap verebiliriz: Allah Teâlâ onu heva duygusunu yok etmekle yükümlü tutmadı, çünkü heva kaybolmaz. Heva, daha önce söylediğimiz gibi, farklı şeylere ilişebilir ve birden çok varlıkta bulunabilir. Hevanın hakikatinin -ki sevginin hakikati demektir-bir veya birden çok varlıkla birleşmek olduğunu açıklamıştık. Allah Teâlâ onda kendisi için şeriat yapılan hakikate bağlanmayı istemiştir. Bu, Allah Teâlâ'nın yoludur. Heva ise onu Allah Teâlâ'nın yolu olmayan pek çok yola bağlamıştır. Bu durum **'hevaya uyma**' ifadesinin anlamıdır. Öyleyse Allah Teâlâ, Davud'u yerine getiremeyeceği bir şeyle yükümlü tutmadı. Öyle bir şeyle yükümlülük, Hakîm ve Âlim'in şeriat yapmayacağı bir şeydir. Allah Teâlâ'nın bilgisinde iman etmeyeceği takdir edilmiş Ebu Cehil vb. inanmakla yükümlü tutulmasıyla kanıt getirirsen şöyle deriz:

Buna iki şekilde cevap verilebilir: Birincisi, **'güç yetirilebilenle yükümlülük'** derken doğal olarak yükümlünün güç yetiremeyeceği âdet haline gelmiş şeyleri kastetmekteyim. Örnek olarak, bir araç olmaksızın **'göğe yüksel', 'iki zıddı bir araya getir',** ayağa kalkamayan birisine **'ayağa kalk'** gibi emirleri verebiliriz. Allah Teâlâ insanı doğal olarak gücü yetirebildiği işlerle yükümlü tutmuştur. Bu ise, iman ikrarı veya onu söylemektir. Her ikisinde de insanın böyle şeyleri kesb veya ahlâk şeklinde -ki hangisini istersen onu söyle-yerine getirebilir. Bu nedenle bu fiille Allah Teâlâ'nın kıyamet günü kula karşı kanıtı ortaya çıkar. Allah Teâlâ **'De ki Kesin delil Allah Teâlâ'ya aittir'** buyurur. Allah Teâlâ insanı doğal olarak güç yetiremeyeceği bir şeyle yükümlü tutsaydı**, 'Kesin delil Allah Teâlâ'ya aittir''** ayeti doğru olmazdı. Aksine şöyle derdi: **'Allah Teâlâ dilediğini yapandır.'** Nitekim bir ayette 'Yaptığından sorumlu tutulamaz' denilir.

Bunun anlamı şudur:

> 'Beni niçin yükümlü tuttun?' **veya** 'bana niçin yasak koydun?', 'sana karşı çıkmamızı takdir ettiğini bildiğin halde, bize niçin emir verdin?' **diye bir soru Hakka sorulamaz. İşte bu** 'Yaptığından sorumlu tutulamaz'**ayetinin bağlamıdır.**

> **Allah Teâlâ bu durumda onlara şöyle der:** 'Size yapabileceğiniz bir işi mi, yoksa yapamayacağınız bir işi mi emrettim?' **Onların** 'doğal olarak yapabileceğimiz bir işi emrettin' **demeleri gerekir.**

Allah Teâlâ onları yerine getirebilecekleri bir fiil ile yükümlü tutmuş, böylece 'O'nun kesin delil sahibi olduğu, dileseydi onların hepsine hidayet edebileceği' sabit olmuştur. Çünkü onlar, yükümlülük anında Allah Teâlâ'nın haklarındaki bilgisinden habersizdirler.

İkinci cevap şudur:

Ona inanmanın gerekliliği hakkında daha önce konuşulmuştu. Allah Teâlâ, Adem'in zürriyetini belinden alırken bu gerçekleşmişti. Hükmü ise ahirette ortaya çıkar ve orada herkes iman eder. Buna karşı, herkes dünya hayatında Allah Teâlâ'nın varlığını kabul eder. Şirk koşsa bile bir mevcuda şirk koşar. Bu nedenle insanlardan özellikle (varlığını bilmek değil) 'Allah Teâlâ'yı birlemek' talep edilmiştir. Bu ise Hakkın sevdiğidir ve o onlarda bulunmaz (çünkü sevgi bulunmayana ilişir). Öyleyse Allah Teâlâ, bu varlıklarda ortaya çıkmakla birlenmesini sevmiştir. **O halde Allah Teâlâ bir'i sevse bile onu çokta zuhuruyla sever. Onunla niteleneni de sever. Öyleyse kim birlerse (tevhit) Allah Teâlâ onu sever. Çünkü tevhit, Allah Teâlâ'nın sevdiği şeydir. Başka bir ifadeyle tevhit, bu kişide ortaya çıkmıştır.**

> Allah Teâlâ birisini sevmezse, sevdiği şey olan tevhit onda zuhur etmediği için sevmemiştir.

Öyleyse hepsi sonunda imana ulaşır. Bunu **'rahmetin Allah Teâlâ'nın gazabını geçmesi'** şeklinde dile getirmiştik. Böylelikle hevanın anlamını açıklamış olduk.

SEVGİYE (HUB) DEMEYE GELİRSEK

Bu, arzunun -diğer şeylere değil-sadece Allah Teâlâ'nın yoluna ilişmesidir. Hub diğer yolların ortaklığının (neden olduğu) kirlerden temizlenirse, duruluğu ve saflığı nedeniyle 'hub' diye isimlendirilir**. Suyun konulduğu kap bu nedenle 'hubb' diye isimlendirilmiştir.** Su o kapta durulur, berraklaşır ve kiri dibine çöker. Aynı şey yaratıkların sevgisinde de geçerlidir. Onlar,

Hakkın mertebesini sevip müşriklerin ilahlıkta kendisine ortak koştukları denklerden soyutlandığında, bu sevgi 'hubb' diye isimlendirilir. Allah Teâlâ onun hakkında **'İman edenler en çok Allah Teâlâ'yı sever**' buyurur. Bunun nedeni, perde ortadan kalktığında **'Sakınanlar uyduklarından kaçınırlar"** ayetinde belirtilen durumdur**. 'Uyanlar keşke bir imkân olsaydı da, sizden uzaklaşsaydık'** der. Böylelikle, orada onlara olan sevgileri ortadan kalkar. Müminler ise Allah Teâlâ'yı sevmek hallerinde kalırlar. Onlar, kendilerine Allah Teâlâ'ya karşı hiçbir yarar sağlamayan ilahları hakkındaki sevgilerinden geri dönenlerden daha fazla bir şekilde Allah Teâlâ'yı severler. Böylelikle kıyamet günü müşriklere özel anlamda Allah Teâlâ'yı sevmeleri kalır. Çünkü onlar, dünya hayatında Allah Teâlâ'yı sevmiş olsalar bile O'nunla birlikte 'ilah' olmaları anlamıyla ortakları da sevmişlerdir. Bu vehim ve yanılgı olmasaydı onları sevmeyeceklerdi. Binaenaleyh onların sevdiği şey ulûhettir (ilahlık). Böylelikle onlar, uluheti pek çok şeyde tahayyül etmiş, onu sevmiş ve ortakları da sevmişlerdir. Kıyamet günü zikrettiğimiz şekilde olunca, onlarda sadece Allah Teâlâ sevgisi kalır. Böylelikle ahirette Allah Teâlâ'yı dünyadakinden daha çok severler. Çünkü dünyadaki sevgileri bölünmüştü. Ahirette ise sevdikleri şeyi, ilahlığı sadece Allah Teâlâ'da gördüklerinde sevgileri O'nda toplanır. Bu nedenle rahmet öne geçmiş, iki uç güçlenmiş, içerdiği ortaklık nedeniyle ara zayıflamıştır. Bütün bunları daha önce açıklamıştık. İşte sevgi (hubb) ve heva arasındaki fark budur.

AŞK

Muhabbetin ifrat hali ya da 'aşırı muhabbet' demektir. Bu durum '**îman edenler en çok Allah Teâlâ'yı sever'** ayetinde dile getirilir. Aşk özellikleriyle birlikte 'hub' adını da alabilir ve sayesinde 'hub' (sevgi) diye isimlendirildiği kalpte ortaya çıkar. Sevgi insanı bütünüyle kuşatır ve onu sevgilisinden başka her şeye karşı körleştirir. Bu hakikat onun bedenine, güçlerine ve ruhunun bütün parçalarına yayılır, tıpkı kanın damarlarda aktığı gibi akarak bütün eklemlerini kaplar. Varlığıyla bütünleşerek bütün parçalarını isim ve ruh bakımından kuşatır. Artık onda bir başkasının girebileceği bir yer kalmaz. Konuşması onunla, duyması onda, her şeydeki bakışı ona dönüktür. **Sevdiğini her surette görür. Gördüğü her şey için 'odur' der. İşte böyle bir sevgi 'aşk' diye isimlendirilir.**

> Züleyha'nın eli kesilip kanı yere düştüğünde, akan kanın düştüğü yerlerde **'Yusuf, Yusuf** diye yazdığı aktarılır. Bunun nedeni, Yusuf'un adının, tıpkı bir kan gibi bütün damarlarında akmasıydı. Aynı şey kesilen kollarından akan kanla toprağa **'Allah, Allah'** diye yazılan Hallac'dan aktarılır.

Kanın düştüğü her yerde böyle yazılmıştı. Bu nedenle Hallaç şöyle der:

Her bir organ ve eklemim

Sizi yad eder durur

İşte bu durum aşk ile ilgilidir ve bu insanlar sevgide kendilerini böyle kaybeden âşıklardır. Bu sevgi **'ğaram'** diye ifade edilir. Allah Teâlâ izin verirse, sevenlerin nitelikleri daha sonra zikredilecektir.

VÜDD

(Sevgi için kullanılan başka bir kelime olan ve meveddet ile aynı kökten gelen) Vüdd ise sevgi, aşk veya hevanın -hangisi olursa olsun-sabitliği ve sürekliliğidir. Bu duygunun bulunduğu kişi bu hal üzere kalıp hiçbir hali değişmez ve onu sevginin hükmünden

uzaklaştırmazsa, iyide ve kötüde, üzen ve Mutlu eden durumlarda sevgisi sabit olursa, bu hal 'vüdd' diye isimlendirilir. Sevgilinin kendisinde gözükmeyi sevdiği varlıktan uzaklık ve kovulma anında söz konusu kişinin duygusu değişmez, sevginin otoritesi altında kalmayı sürdürür –çünkü o, sevgilisinin mazharıdır–Bu nedenle bu sevgi 'vüdd' diye isimlendirilir. Bu ifade ayette 'Onlar Rahman'a sevgi duyarlar (vüdd)' şeklinde dile getirilir.

Yani Allah Teâlâ nezdinde ve kullarının kalplerindeki muhabbette sabittirler. Vüdd de bu demektir.

Sevginin sevilenlerde pek çok başka hali vardır ki –Allah Teâlâ izin verirse–bunları zikredeceğiz. **Şevk, ğaram, heyam (kendinden geçmek), kelf (hoşlanmak), ağlamak, üzülmek, yorulmak, kırılmak, erimek gibi sevenlerin nitelendikleri ve şiirlerinde zikrettikleri hususları ayrıntılı olarak açıklayacağız.**

**

Bazen sevgide pek çok hata ortaya çıkar.

Birincisi zikrettiğimizdir. **Bu hata, sevilenin var olan bir şey olduğunu zannetmeleridir. Hâlbuki sevilen, var olmayan bir şeydir. Sevgi, var olan bir şeyde kendisini mevcut olarak görmek amacıyla ilişir. Onu gördüğünde, varlığını o varlıkta sevdiği halin sürekliliğine geçer. Dolayısıyla sevilen, her zaman var olmayandır. Sevenlerin çoğu bunu bilmez. Hakikatleri bilenler bunun dışındadır.** Bunların neyle ilgili olduklarını açıklamıştık. Bizim bu konudaki sözlerimizin çoğu, aşırı sevgi hakkındadır, çünkü o akılları giderir, taşkınlık, sürekli düşünce, gam, sıkılma, endişe, özlem, iştiyak, halin değişmesi, rengin solması, ahmaklık, bunaklık, sevilen hakkında kötü zan gibi durumlara yol açar.

Kötü zan, sevdiğinin kendisinde gözükmesini istediğin varlık hakkındadır. Sıradan insanlar, onun sevilen olduğunu zanneder.

Biz ise, o konuda iki görüşe ayrılırız:

Bir kısmımız, sevgilinin kendisinde gözüktüğü varlığın sevenin hayalindeki misaline bakar ve sevgilisinin varlığını onda görür. Bu, **'hayalde ona kavuşmak'** demektir. Böylelikle onunla bütünleşerek, onu müşahede eder. Bu, dıştaki varlıkta kendisinden daha latif bir şekildeki kavuşmadır. Mecnun'un dışarıdan gelen Leyla ile ilgilenmesini engelleyen bu sevgiydi. Mecnun Leyla'ya, **'Benden uzak dur, çünkü sende hissettiğim kesafet, bu hayali müşahedenin latifliğini perdeliyor'** demişti. **Çünkü Leyla onun hayalinde dıştakinden daha latif ve daha güzeldi. Muhabbetin en latifi budur. Bu nitelik sahibi, sürekli nimetlenir ve ayrılıktan şikâyet etmez.**

Bizim bu nitelikteki sevenler arasında ayrıcalıklı bir yerimiz vardır, çünkü sevenler içerisinde böylesinin bulunması güçtür. Bunun nedeni, kesifliğin onlara hâkim olmasıdır. Bizce bunun nedeni şudur:

Kendini maddeden soyut anlamların sevgisine veren insanın manalar kesifleştiğinde ulaşabileceği şey, onları hayale yerleştirmektir. Bundan fazlasını yapamaz. En kesif hali hayal olan insan böyleyse, manaların latifliği hakkında ne zannedersin?

Hali böyle olan insan, Allah Teâlâ'yı sevebilecek kişidir, çünkü onun Allah Teâlâ'yı sevmedeki son yeri, kendisini teşbihten soyutlamadığında O'nu hayale indirmektir. Bu durum Peygamber'in, **'O'nu görür gibi Allah Teâlâ'ya ibadet et'** sözünde dile getirilir. Biz de,

sevdiğimizde ve bu nitelikle mevcut olduğumuzda, sevdiğimizin kesif âlemdeki duyularda ortaya çıkmasını isteriz. Bunu ise, güzelliğine güzellik giydirerek, onu hayale yükseltmekle latifleştiririz. Onu kendisinden ayrılmanın ve uzaklaşmanın mümkün olmadığı bir mertebeye yerleştiririz. O artık sürekli vuslat halindedir. Bu konuda şu mısraları söyledik:

Mecnun'un hevasından bir ümidi yok

Uzaklıktan ve gurbetten şikâyet eder

Ben onun zıddıyım, çünkü benim sevgilim

Hayalimde, sürekli yakındır bana

Benim sevgilim bende ve benim yanımda

Niçin bana ait olmayanı söyleyeyim ki

Sevginin akılları gidereceğini söylememizin nedeni sevenlerin şöyle demesidir: **'Akılla idare edilen bir sevgide hayır yoktur.'** Ebu Abbas el-Makrani el-Kessad şöyle derdi:

'Sevgi, akıllardan çok nefslere hâkimdir.'

Böyle demişlerdir, çünkü akıl, sahibini sınırlarken sevginin özelliği şaşırmak ve hayrettir. Hayret ise aklı dışlar, çünkü akıl seni bir araya toplarken hayret dağıtır. Yusufun kardeşleri Yakub'a şöyle demişti: **'Sen eski dalaletindesin.'** Burada Yusufun sevgisindeki hayret halini kastetmişlerdi. **Hayret dağıtır, toplamaz.** Bu nedenle 'dağılma (bess)' özelliğiyle nitelenmiştir ki bu, sevenin himmetinin pek çok noktaya dağılmasıdır. Allah Teâlâ şöyle der: **'Onlardan pek çok kadın ve erkek...'**' Başka bir ayette 'Dağılıp toz duman haline geldiği...'' denilir. Seven sevdiğinin hükmü altındadır ve kendi kendini yönetemez. O, ancak kalbine egemen olan sevgi sultanının emrettiği ve verdiği şeye göre hareket eder. Sevgisindeki taşkınlığın bir tezahürü de, sevdiğinin her şahsın nezdinde güzel olduğunu ve herkesin onu kendisinin gördüğü şekilde gördüğünü zannetmesidir. Bu da, hayretin bir yönüdür. Buna şu deyim örnek verilir:

Her gözde güzeli görmek sevgidendir

Yani

Ey âşık!

Sen herkesin sevdiğini senin gibi güzel gördüğünü zannedersin. Sevenin dalaletinin bir yönü de, sevgilisinin kendilerinden meydana geldiğini düşündüğü yönlerde şaşırmaktır. Bunun üzerine **'şöyle veya böyle veya şunu yapayım ki, bu fiille sevgilime ulaşayım'** der. Hangi davranışa başlayacağı hakkında hayrete düşer, çünkü o, sevgilisinden aldığı hazzın duyuda hayaldekinden daha büyük olduğunu zanneder. Bunun nedeni, kesafetin sevene baskın gelmesidir. Aynı şekilde, uyku esnasında tahayyül hazzından da habersizdir. Bu da hayalde haz almaktan daha güçlüdür. Çünkü uykuda hayalden daha çok hayalle ittisal halindedir. Hayal ile ittisal ise, dışta, yani duyular ile ittisalden daha güçlüdür. O halde onun mana ile

haz alması, hayalle haz almasından daha güçlüdür. Böylelikle seven, dışta ittisale ulaşmasını sağlayacak yönleri elde etmeye çalışarak hayrete düşer. Bunu ise, bu konuda bilgi sahibine sorar ve bir çözüm bulurum diye düşünür.

Şu ifade bu konuda söylenmiştir:

Arzun sahih olsaydı, sana çareler gösterilirdi

Yani, sevgiliye ulaşana kadar yaptığın işlerde doğruyu bulurdun.

VASIL
SEVENLERİN ÖZELLİKLERİ

Bu konuda zikredeceğim ille husus, Yunus b. Yahya b. Ebu'l-Hasen el-Haşimi el-Abbasi el-Kassar'ın Kabe-i muazzama'nın Rükn-i Yemani bölgesinde 599 yılında bana aktardığı şu hadisedir:

Bize İbn Abdülbaki aktardı: Bize Ahmed b. Abdullah aktardı: Bize Ahmed b. aktardı: Bize Abdullah b. Muhammed b. Cafer aktardı: Bize müfessir Ebu Bekir ed-Dineveri 288 yılında aktardı: Bize Muhammed b. Ahmed Şemsâtî aktardı: 'Zünnun'un şöyle dediğini duydum:

'Allah Teâlâ'nın kalplerini muhabbetinin saflığıyla doldurduğu kulları vardır. Onların ruhlarını kendisini görmenin özlemiyle açmıştır. Nefslerini kendisine arzu duyduran ve kendisine yaklaştıran Hakkı tenzih ederim. Böylelikle onların himmetleri ve gönülleri, Allah Teâlâ için duru hale gelmiştir. Onları Vakfe'de durduran vahşetlerini (yalnızlık ve kaçış) ünsiyete çeviren, hastalıklarının doktoru olan Allah Teâlâ münezzehtir. İlahi! Senin için bedenlerini zayıflatmışlar, ellerini senden gelecek ilave nimete açmışlardır. Sen onlara kendinden anlamanın tadını tattırdın. Bu, onların hayatlarındaki en güzel tattır. Sen, onların nimetlerini artırdın ve onlara göklerinin kapılarını açtın. Onların kalplerine melekûtunda dolaşma imkânı, hatta sevenlerin muhabbetinin unutturduğu şeyleri verdin. Özlem duyanların özlemi sana bağlandı. Ariflerin kalpleri sana döndü. Sadıkların kalpleri seninle ünsiyet buldu. Korkanların korkusu sana yöneldi. Kendini sana adayanların kalpleri sana komşu oldu. Rahatlık, onların bıkmasından umudunu kesti. Gafletin onlara karşı arzusu azaldı. Onlar kendilerini ilgilendirmeyen şeyleri düşünmekle dinginleşmediler. Yorgunluk ve uykusuzluktan bıkmadılar. Dilleriyle O'nu söylediler, duruşlarıyla O'na yakardılar. Hatalarından dolayı O'ndan af dilediler. Amellerinde ortaya çıkan yanlışları nedeniyle bağışlanma istediler. Onlar, hüzünleri düşünerek kalpleri eriyenlerdir. Ebrar (İyiler) gibi O'na hizmet ettiler.'

ZAYIFLIK

Allah Teâlâ kendilerinden razı olsun, onların bir özelliği de zayıflıktır.

Bu, onların yanları ve sırlarıyla ilgili bir niteliktir. Bu sırrın onların sırlarına ilişmesinin nedeni şudur: Çünkü sevenlerin ruhları duyular idrak ve hayal tasavvur edemeyecek kadar latif olsalar bile, sevgi zikredeceğimiz bir mana nedeniyle -tıpkı serabın latifliği gibi-onu latifleştirir. Susamış insan serabı su zanneder. Bunun nedeni susamışlığıdır. Susama olmasaydı, onu su zannetmezdi, çünkü su ihtiyaç duyduğu şeydir. **Böylelikle kendisini istediği ve hayat sırrı kendisinde bulunduğu için, sevgilisi olan suya yönelir Suya geldiğinde ise bir şey bulamaz. Bir şey bulamayınca, suyun yerine Allah Teâlâ'yı orada bulur.**. Böylelikle susamış, görünürde suya yönelmişti. Allah Teâlâ ise farkında olmadığı yönden onu kendisine

yönlendirmişti. Allah Teâlâ farkında olmadığı yönden kuluna tuzak kurduğu gibi kendisine iltica edişinde, O'na dönüşünde ve O'na itimat edişinde de farkında olmadığı yönden kuluna ilgi gösterir. Bunu ise, sebepleri kuluna gösterdikten sonra kaldırmasıyla yapar. Serapta tahayyül edilen suyun kaybolmasıyla Allah Teâlâ'nın orada bulunması, kulun sebepler kesildiğinde Allah Teâlâ'ya yönelmesi demektir. Bu esnada sevdiği (su) hakkında kapıların kapanmasıyla kul, her şeyin idaresini ve sahipliğini elinde tutan Allah Teâlâ'ya yönelmiştir. Allah Teâlâ'nın ondan istediği de buydu ve O'nun sevdiklerine karşı davranışı böyledir: Allah Teâlâ onları **'zorla ya da dileyerek'** kendisine çevirir. Aynı şey ruhları için geçerlidir. Ruhlarının Allah Teâlâ'nın haklarını -ki bunları farz kılan Allah Teâlâ'dır-yerine getirdiklerini zannederler. Ruhları, kendisini severek ve emrettiği yerde onları görsün diye, razı olduğu işleri arzulamak üzere Allah Teâlâ'nın emriyle hareket ederler. Ruhların önünden perde kalkıp gözleri keskinleştiğinde ise, kendilerini su şeklinde serap gibi görürler. Onlar, Allah Teâlâ'nın haklarını yerine getirenin Allah Teâlâ -ki O fiillerin yaratıcısıdır-olduğunu görürler. Böylelikle Allah Teâlâ'yı, kendileri zannettikleri şeyin aynı olarak görürler. Bu durumda kendi varlığı kalkar, gördüğü ise Hakk olarak geride kalır. Nitekim serabın suyu kaybolur, serap ise kendiliğinde görülür halde kalır. Ruh da kendiliğinde mevcut iken fail değildir. Bu esnada insan, sevenin sevilenin kendisi olduğunu ve Hakkın gerçekte kendisini sevdiğini ve ancak böyle bir şeyin olabileceğini öğrenir. Ruhlarda budan daha latif bir erime ise, mümkün değildir.

Onların kesif yönleriyle ilgili zayıflığa gelirsek, bu, duyunun ilgili olduğu renklerinin başkalaşması, etlerinin erimesidir. Bunun nedeni, sevgililerinin kendilerini yükümlü tuttuğu işleri yerine getirmeyle düşüncelerinin meşguliyetidir. Sevgilileri bunları farz kılmış, onlar da **'sözlerini yerine getirme'** özelliği kazanmak için gayret göstermişlerdir. Çünkü onlar bu konuda Allah Teâlâ'ya söz vermiş, O'na ve peygamberine yeminle bağlanmışlar, O'nun **'Ey iman edenler! Sözlerinizi yerine getirin"** dediğini duymuşlardır. Başka bir ayette **'Bana verdiğiniz sözü tutun"** denilir. Onlar sözlerini bozmaz. **'Allah Teâlâ'yı üzerinize vekil ettiniz"** İşte bu, bedenlerinin erimesinin sebebidir.

ERİME

Sevenlerin bir özelliği de, erimektir.

Bu, onların beden ve ruhlarındaki gerçek bir niteliktir. Bedenlerindeki erimenin nedeni, rutubetin ve yağın bulunduğu sevilen hazlı yemekleri bırakmaktır. Bu yemekler nefsler tarafından sevilir, bedenlerde bir nimet aydınlığı gerçekleştirir. Allah Teâlâ kendilerinden razı olsun, sevenler şunu görmüşlerdir: Sevgili, onları huzurunda durmak ve insanlar uyurken geceleyin kendileriyle konuşmak ve kendilerine tecelli etmek üzere ayakta durmayla yükümlü tutmuştur. Onlar, bedenlerindeki yaşlıklardan dimağa doğru buharların çıktığını, bunların duyuları ezdiğini ve kapladığını görürler. Bu nedenle insanlar uyurken yalnız kaldıklarında Hakk ile münacat etmek üzere sevgilinin önünde ayağa kalkmalarına uyku engel olur. Sonra bu buharlar, bedenlerinde bir güç oluşturur. Bu güç, organları gereksiz işlerde çalışmaya sevk eder, hâlbuki sevgilileri o işlerde kullanılmasını kendilerine yasaklamıştı. Bunun üzerine sevenler, gerek duyulan ölçünün dışında yemeyi ve içmeyi bırakırlar. Bedenlerindeki yaşlık azalır, nimetin aydınlığı kaybolur, dudakları kurur, bedenleri zayıflar, uykuları gider, uykusuzlukları güçlenir. Bu durumda Hakkın önünde durmaktan ibaret olan maksatlarına ulaşırlar ve terk ettikleri şeyler ölçüsünde yardım görürler. Bedenlerin erimesi budur.

Ruhların erimesi

Ruhların erimesine gelirsek, ruhlar, marifetler ve bilgilerle nimetlenir. Çünkü onların hemcinsleriyle ünsiyet etmek üzere, yüce topluluğun ruhlarıyla ilişkileri vardır. **'İyilik ve takvada yardımlaşın'** ayetini duyduklarında, yardımlaşmayı arzularlar, bu emirle muhatap olduklarını zannederler. Hâlbuki gerçek böyle değildir. Bu ayet ile yükümlü olanlar, günah ve düşmanlığa karşı yardımlaşmanın kendilerine yaraştığı kimselerdir. Bu nedenle ayetin ardından olumsuzluk gelerek şöyle denilmiştir: **'Günah ve düşmanlıkta yardımlaşmayın, Allah Teâlâ'dan sakının.'** Bu ise, yüce topluluğun bir özelliği değildir. Bu konudaki hatalarını gördüklerinde **'Allah Teâlâ'dan yardım dileyin ve sabredin'** ayetine dönmüşlerdir. Başka bir ifadeyle, Allah Teâlâ karşısında nefslerinizi hapsedin. Bu ayet nedeniyle hemcinslerinden ayrı düştüklerinde, ruhları erir, hâlbuki onlar daha önce hemcinsleriyle oturup kalkmanın nimetinin aydınlığı içindeydiler. Onlar **'O'nun 'benzeri bir şey yoktur'** diye nitelenene bağlanmış, kendileriyle Hakk arasında bağlanacakları bir benzerlik ilişkisi görmemişlerdi. Bunun üzerine **'Allah Teâlâ'yı bilmek'** kendilerine şöyle der: O, sana ancak senin dilinle, lehçenle ve senin de kendilerinden biri olduğun insanların diliyle hitap eder. Sen, sana hitap ettiği dilin anlamına dön! Çünkü o, kendisini medlulünün hakikatinden çıkartmadığı gibi bilgisizliğinle de (dildeki) bu hitabın O'nunla ilişkisini de anlayamazsın. Çünkü sana bildirdiği nitelik, özü gereği O'nu arar. Çünkü Hakk, kendisini onunla nitelemiş, nitelikleri ise bizden O'na dönük özel bir ilişkiyle gerçekleşmiştir. Bu niteliğe bağlanıp zorunlu olarak sarıldığında, bu nitelik seni O'nun nezdine ulaştırır. Bu durumda söz konusu niteliğin O'na nasıl ait olduğunu zevk ve ilahi tecelli yoluyla öğrenirsin. Bu ise**, senin erimeni artırır, en sonunda mevhum bir noktaya dönersin.** Nitekim şair şöyle der:

Sende o kadar eridim ki

Sanki mevhum bir nokta oldum

Nokta sadece vehimde var olabilir. Öyleyse bu, erimede onların niteliklerini gösterir. Keşf ile desteklenmiş bir haberde ulvi ruhların büyüklerinden biri olan İsrafil'in eridiği aktarılmıştır. Bunun nedeni, Allah Teâlâ'nın büyüklüğünün onun kalbini her gün yetmiş kere istila etmesidir. Öyle ki adeta, bir konuma döner. Nitekim kıyamet günü Allah Teâlâ'nın kullarına karşı içlerinden büyüklük taslayanlar, adeta zerre ve küçük şeyler gibi diriltilecektir. Bunun nedeni, dünyada onların gösterdiği büyüklük ve yüceliktir. İşte bu, onların ruh ve bedenlerindeki erimenin tarzıdır.

ĞARAM

Sevenlerin başka bir özelliği ğaramdır.

Ğaram, üzüntü içinde sevgilide yok olmaktır. **'Onun azabı ğaram (çetin) idi…'** Başka bir ifadeyle ğaram, sevgiliyi müşahedeye bağlanarak, yok olmaktır. Çünkü (aynı kökten gelen ve borçlu anlamındaki) ğarîm, borcun zorladığı kimse demektir ve bu nedenle ğarîm diye isimlendirilmiştir. Bu kökten harf değişikliğiyle gelen başka bir kelime, ruğam kelimesidir. Ruğam, toprağa yapışmak demektir, çünkü ruğam toprak demektir. **'Rağime enfuhu', 'burnu sürtünsün'** demektir. Çünkü burun, izzet yeridir. Duada ise, ruğam (kelimesiyle) karşılık bulmuştur. Böylelikle onu toprağa sürterler. Bu durumda ğaramın hükmü, sahibinde bir ters

çevirme şeklinde tezahür eder. Öyleyse o, zillet ile nitelenmiştir. Çünkü toprak, zelil olanların en zelilidir. Bu nedenle yeryüzü mübalağa kipiyle **'zelîl'** diye isimlendirildi, çünkü zelil olan varlıklar, ona basar. Sevgi, sevenlerin kalplerinin, özlem arzu duyanların kalplerinin, uykusuzluk ise uykusuzların nefslerinin ayrılmaz özelliğidir. Sevenler, kendisiyle nitelendikleri sevginin kısımlarından hareketle isimlendirilmiştir. Bütün bu özelliklere birden sahip olan ise **'ğaram sahibi (tutkulu)' diye isimlendirilirken niteliği de 'ğaram (tutku, aşırı sevgi)'** diye isimlendirilir. Öyleyse ğaram, sevgi niteliğinden sevenin ayrılmaz özelliği olan bütün özellikleri kuşatan genel bir isimdir. Sevenin, bundan daha kuşatıcı bir niteliği yoktur.

ŞEVK

Sevenlerin başka bir özelliği şevktir.

Şevk, sevgiliyle kavuşmaya dönük ruhani bir harekettir. Bunun yanı sıra şevk -sevilen seven ile aynı cinsten ise-sevgiliyle kavuşmaya dönük cisimsel, doğal ve duyusal bir harekettir. Onunla karşılaştığında ise -ki hangi sevgili olursa olsun-hareketinden durağanlık bulur. Kavuşmuş iken, bu hareketin niçin geri döndüğüne şaşırır. Hareketin arttığını ve kavuşma halinde bile bir korkunun kendisine ulaştığını görür. Anlar ki, korkusu, ayrılık ihtimaliyle ilgilidir. Özlemden kaynaklanan hareketin vuslat halinin sürekliliğini istediğini görür. Başka bir ifadeyle özlem, kavuşma esnasında bile coşar. Nitekim şair böyle bir durum hakkında şöyle der:

Özlemin en çok arttığı gün

Onun diyarına yaklaştığım gündür

Başka bir şair vuslat halindeki korku hakkında belirttiğimiz durumu şöyle anlatır:

Onlara özlem duyarak ağlıyorum

Yaklaştıklarında ise ayrılacaklar diye ağlarım

Bu, kendinden başkasını sevenin ödülüdür. O, sevilenin varlığını kendisinin dışında kabul etmiştir. **Allah Teâlâ'yı seviyor olsaydı, hali böyle olmazdı. Allah Teâlâ'yı seven kişi, ayrılıktan korkmaz. Nasıl olur da, bir şey ayrılmaz özelliğini terk edebilir?**

Seven sürekli O'nun avucundadır. Sevgilisi, daima onu görür ve kendisine şah damarından daha yakındır. **'Attığında sen atmadın, fakat Allah attı.'**

Varlıkta O'ndan başkası yok ise, ayrılık nerede kaldı? Allah Teâlâ şöyle der: **'Kulum bana bir karış yaklaşınca, ona bir arşın yaklaşırım.'**

Kardeşim!

Allah Teâlâ için mi, yoksa kendin için mi sevdiğini böyle öğrenirsin. Hakk âleme muhtaç değil iken, kulu kendisini sevdiğinde, ona kavuşmak, onu kendisine yaklaştırmak, meclisine getirtip seçkinlerinden yapmak üzere hızla ona koşar. Sen böyle yapmaya daha layıksın!

Bir şahıs seni sevince, seni kendi üzerinde efendi yaparken kendisini hükmünün mahalli yapar. Bu durumda akıllı isen, sevginin ve seni sevenin kadrini bilmelisin. Sevgisi karşısında Allah Teâlâ'nın ahlâkıyla ahlâklanarak, **O'na kavuşmak üzere kendisine koşmalısın! Çünkü O, seni (senin O'nu sevmenden) önce sevmiştir. İşte bu da O'nun senin üzerindeki (kudret) elidir ve hiçbir zaman ona denk olamazsın. Çünkü sevgi O'ndan başladıktan sonra, sevgiye karşı yapacağın her iş, başlangıçta sana yönelen bu (ilahi) sevginin sonucudur.**

HEYAM

Sevenlerin bir özelliği de, heyam'dır (kara sevda, kendinden geçmek). Onlar, kendilerinden geçmiş ve belli bir yöne yönelmeksizin avare dolaşırlar. Allah Teâlâ'yı sevenler ise, bu niteliğe daha layıktır. Bir insan (kendi gibi) bir yaratığı sevip avare dolaşabilmektedir. Bu durum ise, sevginin kendisini sıkmasından ve sevdiğine vuslattan ümitsizliğinden kaynaklanır. Allah Teâlâ'yı seven ise, vuslattan emindir. İlah'ın (yer ile) sınırlanmadığı, kendisine yönelinecek belli bir mekânda bulunmadığı malumdur. Hakkın hakikati böyle bir şeyi reddeder. Bu nedenle Allah Teâlâ **'Her nereye dönerseniz, Allah Teâlâ'nın yüzü oradadır'** buyurur. Başka bir ayette ise **'Her nerede iseniz, O sizinle beraberdir'** buyurur. O halde (Allah Teâlâ sevgisinden) kendinden geçenin sevgisi, her vadide ve her haldedir. Onun sevgilisi Haktır ve Hakkı belli bir yönde aramaz. Yöneldiği her yönde ve durumda Hakk kendisine tecelli eder. Binaenaleyh Hakkı sevenler, yaratıkları sevenlere göre, başıboş ve avare dolaşma özelliğine daha layıktır. Sevenlerin nezdinde Allah Teâlâ, her gözden görülen, her dille zikredilen, her konuşandan duyulandır. Arifler, O'nu böyle bilir ve bu hakikat ile sevenlere tecelli eder.

İNLEME

Sevenlerin bir özelliği de, inlemedir.

Bu, kalbe yöneldiğinde onu daraltan yakıcı bir ışığın ateşidir. Bu ateş, sevenin kendinde bulduğu tasadan birikerek, yoğunlaşmış bir halde ortaya çıkar. Ateş dışarı çıkarken, sıcaklığın gücünün soluyan sesi duyulur. Aynı şekilde, ateşin sesi de duyulur ve bu **'inilti'** diye isimlendirilir. Böyle bir şey, doğal cisimde meydana gelebilirken bazen bedenlenmiş surette de meydana gelebilir. Bu nedenle suretten soyutlanmış anlam cesetlenip surette gözüktüğünde –tıpkı doğal cisimler gibi– **'bu öfkenin suretidir'** veya **'rızanın suretidir'** denilir. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem kendinden haber verirken şöyle der: **'Ben de bir beşerim, sizin gibi kızar, insanların razı oldukları gibi razı olurum.' 'Benzeri olmayan Allah Teâlâ'**, kendisini rıza ve gazap özelliğiyle nitelemiştir. Bu iki nitelik ve benzerleri, Hakkın kendisini nitelediği özelliklerdir. Bu hakikatten ise, âlemde ortaya çıkmıştır. Bu nedenle **'Allah Teâlâ âlemi âlem hakkındaki bilgisiyle bilmiştir'** dedik. Ancak da böyle bir şey olabilirdi. Çünkü âlemde ortaya çıkan her hakikat ve niteliğin kendisine döndüğü ilahi bir aslı vardır. Onun varlığını bu niteliğe göre koruyan bu ilahi asıl olmasaydı, o nitelik var olmaz ve varlığı sürmezdi. Bunu ise, Allah Teâlâ ehlinden tekler bilebilir. Bu, özel bir bilgidir. Allah Teâlâ şöyle der: **'Allah Teâlâ ona öfkelendi.'** Bir rivayette, Allah Teâlâ'dan öğrenen kişi için bundan daha güçlüsü yer almıştır. Bu ifade sahih bir hadiste kıyamet günü nebilerin söyleyecekleri şu ifadedir:

'Allah Teâlâ, bugün daha önce hiç kızmadığı gibi kızmıştır. Bundan sonra da bir daha kızmayacaktır.' Bu, öfkesini hadislik ve ortadan kalkmayla niteledi durumdan daha şiddetlidir. Bu makamda Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem, kendisinden sonra gelen

sahabesine şöyle demiştir: **'Yazık, yazık!'** Bunun nedeni, hal ve yerin gereğidir. Çünkü siyaset sahibi, hükümlerinde hal ve mertebelere göre hareket eder.

GAM VE TASADIR (KEMED) Aşırı Üzüntü

Sevenlerin bir özelliği de, gam ve tasadır (kemed). Kemed kalpteki aşırı üzüntü demektir. Bu üzüntü nedeniyle artık gözyaşı akmaz. Bu üzüntünün sahibi, ahlanır ve sızlanır. Bu üzüntü, insanın geçmişe ya da eksik yapmaya karşı değil, içinde bulduğu bir üzüntüdür. İşte bu, sevenlerin özelliklerinden biri olan bilinmeyen üzüntüdür. **Onun yegâne sebebi, bilhassa sevgidir. Tek ilacı ise, sevgiliye kavuşmaktır.** Onunla ilgilenmek, üzüntüyü hissetmekten kendisini alıkoyar. Sevgiliye kavuşmak -zatların kavuşması gibi-gerçekleşmezse, bu durumda sevgili, ona emir verenlerden olur. Seven de emirlerini yerine getirmekle ilgilenir ve bu sayede üzüntüsünden kurtulur. Üzüntünün çoğu, seven ile sevgili arasında onu kendinden alıkoyacak bir şey gerçekleşmediğinde tezahür eder. Sevenin (sevgili ile veya emirleriyle) meşguliyet esnasında kaybolacak tek niteliği üzüntüdür.

Muhabbetin özellikleri pek çoktur.

Örnek olarak, **dehşet, susmak, gayret, dilsizlik, hastalık, sıkılma, ezilme, ağlama, rahatsızlık, vecd, seha** gibi özellikleri verebiliriz. Bunlar, sevenlerin şiirlerinde zikrettikleri terimlerdir. <u>Bizim bu konudaki sözlerimiz ise Allah Teâlâ'nın kullarını kulların Allah Teâlâ'yı sevmesiyle ilgilidir.</u> Allah Teâlâ kendilerindeki bir nitelik nedeniyle sevdiği kullarını zikrettiği gibi bir takım nitelikleri nedeniyle başka bir gruptan sevgisini çekip almıştır. Allah Teâlâ, kitabında ve peygamberinin dilinde bütün bunları belirtmiştir.

Yüz on üçüncü kısmın sona ermesiyle on beşinci sifir de sona erdi.

[Fütûhât-I Mekkiyye'nin] Yüz On Üçüncü Kısmı İkinci Vasıl,

Trc: cilt. 8, sh: 199-221

Kaynaklar:

Muhyiddin İbn Arabî, Futûhât-ı Mekkiyye

Futûhât-ı Mekkiyye Tercümesi, hzl: Ekrem Demirli, 2011,İstanbul

HIZLI DİL ÖĞRENMENİN YOLLARI

Rob Budden
BBC Capital
4 Mart 2015

Yurtdışında hayalinizdeki bir işe başvurmak istiyorsunuz. Ama bir sorun var. Yabancı dil bilmeniz gerekiyor. Siz ise bilmiyorsunuz ve fazla zamanınız da yok.

İmkansızmış gibi gelebilir ama dil uzmanlarına göre, birkaç hafta içinde bir dilde basit iletişim kurmayı, birkaç ayda ise o dili ayrıntılı bir şekilde öğrenmeyi başarabilirsiniz. O dilde edebiyat eserlerini okuyup anlayacak kadar öğrenmek daha uzun bir zaman gerektirir elbette. Fakat ister diplomatik serviste olsun ister bilgisayar programcılığında, kendi ihtiyaçlarınıza uygun kelime ve deyimleri ya da teknik dili hızlı yoldan öğrenmeniz mümkündür.

Bazen iş gereği sık sık seyahat etmek zorunda olmak, günlük konuşma yürütecek şekilde birkaç dili öğrenmeyi de zorunlu kılabilir. Örneğin Benny Lewis adlı bir mühendis bu nedenle İspanyolca, Fransızca ve Almancanın yanı sıra Çince de dahil yedi dili akıcı bir şekilde konuşur hale gelmiş.

Önceliği iyi belirlemek

Lewis, ana dili olan İngilizceden sonra öğrendiği ilk yabancı dil olan İspanyolcayı bir yıldan faza sürede öğrenmiş, ama sonrakiler çok daha hızlı olmuş. Bu işin sırrını şöyle açıklıyor Lewis: Dil öğrenirken önceliği işine yarayacak türden konuşmalara ve kendisine sorulabilecek soruları yanıtlamaya vermek. Yeni diller öğrendikçe teknik tercüme yapar hale bile gelmiş.

Bu ilk aşamada, en çok kullanılan kelime, deyim ya da kalıpları içeren kitaplar ve internet üzerinden dersler yararlı olabilir. Böylece o dilden basit konuşmaları yürütecek kelime ve cümle kalıplarıyla donanmış olursunuz.

Kendinize güvenmek

Lewis, "Başlangıçta en büyük bariyer özgüven eksikliği oluyor," diyor. "Ama konuştukça daha iyi hale geldiğinizi görüyorsunuz ve bu da kendinize güveninizi artırıyor."

Dil uzmanları, yabancı dilde ilerlemek için o dili konuşma cesaretini göstermek gerektiğini vurguluyor. "Ağzınızı açmazsanız gelişme kaydedemezsiniz," diyorlar.

Bu ise yanlış yapmaktan korkmamak anlamına geliyor. Lewis, İspanyolcaya ilk başladığında Tarzanca konuştuğunu söylüyor. Fakat iki hafta içinde "kafada ampul yanan an" gelmiş ve diş fırçası kırıldığında marketten kendisine yeni bir fırça alabilmiş. Nereye giderseniz gidin insanların yeni dil öğrenenleri dinlerken büyük sabır gösterdiğini söylüyor.

Ders dışı aktiviteler

ABD'de bir dil okulu müdürü olan Michael Geisler yabancı dili hızlı öğrenmek için kendini tümden dile vermek gerektiğini belirtiyor. O dilde ne kadar çok okur, dinler ve konuşursanız o kadar hızlı gelişme kaydedersiniz.

Geisler, okullarındaki öğrencilerin spordan tiyatroya kadar ders dışı aktivitelere katılarak öğrendikleri dili pekiştirmeleri gerektiğini söylüyor.
Amerikalı diplomatları eğiten Washington DC'deki Foreign Service Institute'te (FSI) da benzer bir yaklaşım izleniyor. 70 dilde eğitim veren kurslar 44 hafta sürüyor. Bu sürenin sonunda öğrenciler *Time* gibi bir dergiyi okuyup anlayacak ve tartışma yürütecek hale geliyor.

Uygun sitelerden yararlanmak

Uzmanlar, düzenli konuşma halinde o dili konuşurken üst düzeyde akıcı bir seviyeye birkaç hafta içinde ulaşılabileceğini belirtiyor. FSI öğrencilerini yerlilerle iletişim halinde olmaya teşvik ediyor. Gönüllü çalışma yapmanın ya da bölgenizdeki kafe, restoran gibi halkın toplanma alanlarında zaman geçirmenin işe yarayacağı ifade ediliyor. Dil öğrenenlerin internet üzerinden bu tür konuşma pratiği yapabileceği siteler de var: **italki.com**, **lang-8.com** ve **voxswap.com** gibi.

Düzenli konuşma yoluyla yanlışlarınızı düzelttirip daha hızlı öğrenme amacınıza da ulaşmış olursunuz. Uzmanlar konuşma pratiğinin önemli olduğunu, ama yanlışlara da işaret edilmesi gerektiğini söylüyor. Fakat ilk aşamada konuşurken grameri çok fazla kafaya takmamak gerektiğine de dikkat çekiyorlar.
Lewis, **"Önce dili kullanın, sonra gramere yoğunlaşın,"** diyor. O aşamada ise**radiolingua.com** ve **languagepod101.com** gibi sitelerdeki ses kayıtlarından yararlanılabileceğini söylüyor.

Uzmanlar, dil öğrenirken o dildeki medyayı kullanmanın, resimli çocuk kitapları okuma ya da bildiğiniz programları o dilde izlemenin önemine de dikkat çekiyor.

http://www.bbc.com/turkce/ozeldosyalar/2015/03/150304_vert_fut_hizli_dil_ogrenmek

CROUCHİNG TİGER, HİDDEN DRAGON: SWORD OF DESTİNY (2016) KAPLAN VE EJDERHA; KADER KILICI

Süre: 96 dk

Yönetmen:Woo-ping Yuen

Senaryo: Du Lu Wang, John Fusco

Ülke: Çin

Tür: Aksiyon, Macera, Dram, Fantastik

Vizyon Tarihi:28 Ağustos 2015

Dil:İngilizce

Müzik:Carlo Siliotto, Shigeru Umebayashi

Çekim Yeri:New Zealand

Oyuncular: Donnie Yen, Michelle Yeoh, Harry Shum Jr., Jason Scott Lee, Eugenia Yuan

Özet

Kayıp bir aşkın, taze bir sevginin, efsanevi bir kılıcın ve son bir kefaret şansının hikayesi.

Filmden

Sevdiğim Li Mu Bai'nin ölümünün üzerinden 18 yıl geçti. Bu süre içerisinde Demir Düzen'in takipçileri nadir rastlanmaya başlandı. Yüzlerce yıldır savaşan klanlar Dövüş Sanatları Dünyası üzerinde güç sahibi olmak için yarışıyorlar. Unutulmuş bir hayalet gibi fark edilmeden bu dünyadan kayıp gitmesini umuyorum.

**

Bir bilgenin adının öldükten sonraki beş yıl boyunca yaşayacağı ve bir kılıç ustasının da yirmi yıl boyunca hatırlanacağı söylenir. Ama ben bazı isimlerin sonsuza dek yaşayacağına düşünüyorum.

Methiye niyetiyle söylenmiş elbette bu ama ben bir lanet olduğuna inanıyorum.

**

Bu kılıcı biz tutmayız. Bu kılıç bizi tutar.

**

SOLACE (2015)

> **"Böylece ikisi (yine) yola koyuldular. Nitekim bir çocukla karşılaştılar, o hemen tutup onu öldürüverdi. (Musa) Dedi ki:**
>
> **"Bir cana karşılık olmaksızın, tertemiz bir canı mı öldürdün? Andolsun, sen kötü bir iş yaptın."**
>
> **(Kehf, 18/74)**
>
> **"Çocuğa gelince, onun anne ve babası mü'min kimselerdi. Bundan dolayı, onun kendilerine azgınlık ve inkar zorunu kullanmasından endişe edip-korktuk. Böylece, onlara Rablerinin ondan temiz olmak bakımından daha hayırlısı, merhamet bakımından da daha yakın olanını vermesini diledik." (Kehf, 18/80-81)**

Gerçeği görenlerin yaptıkları ne kadar doğrudur? Bu filmde karar veremeye çalışınız.

Süre: 101 dk

Yönetmen:Afonso Poyart

Senaryo:Sean Bailey, Ted Griffin

Ülke:ABD

Tür: Gizem, Gerilim

Vizyon Tarihi:23 Ekim 2015 (Türkiye)

Dil:İngilizce

Müzik:BT

Çekim Yeri:Atlanta, Georgia, USA

Oyuncular: Jeff Morgan, Xander Berkeley, Colin Farrell, Abbie Cornish ,Anthony Hopkins

Çeviri: Barış Sevgi

Özet

SOLACE [sol-İs]

Sol: İsim: Keder, sıkıntı, hüzün tesellisi.

İs: Fiil: Teselli etme, yatıştırma, rahatlatma.

“Doğaüstü becerileri olan bir suç analizcisi (Anthony Hopkins), usta bir FBI ajanının(Jeffrey Dean Morgan) tuhaf bir seri cinayeti çözmesine yardım etmek için emekliliğini yarıda bırakıp işe döner.Yalnızca katilin de (Colin Farrell) doğaüstü yeteneklerinin olduğunu görmek için bu seri katil vakasının içine çekilir, bu da birbirinin her hareketini kestirebilen iki kişi arasında bir restleşmeye dönüşür.”

Filmden

İnsanların geleceklerini mi görüyorsunuz?

Geçmiş ve geleceklerinden kesitler. İşin ucunda hepsi aynı.

– Mistik bir güç mü?

– Hayır ben bir bilim adamıyım. Teorik fiziğe ve biyokimyaya inanıyorum. Hepsi bu. Her neyse, insanların sezgi ya da içses dedikleri şeyin bir üst modeli.

Şu an bir şeyler görüyor musun?

Ne demek istiyorsun?

Senin hakkında mı?

**

– Siz kimsiniz?

– Ben bir doktorum. Hasta değildi. Olsaydı bile, sizin gibi birine ihtiyacı yoktu. Bu, kader. Sadece bazı insanlar, Yüce Tanrı'nın bilgeliğini kabullenecek cesarete sahip değiller. Size tamamen katılıyorum Bayan Ellis. İlaçların ne kadar kısıtlı olduklarını biliyorum ölümün, birçok hastamın içinde büyüdüğünü gördüm. Kızımda da olduğu gibi, lösemi hastasıydı. 2 yıl boyunca onu hastaneye götürüp acı çekmesini izledim. **Her prosedür, her test, hepsi de işe yaramaz şeylerdi tabii ki de. Ve bir gün, öldü. Hepsi bu kadardı. Sonunda bu bir lütuftu. Kaderden biraz anlarım Bayan Ellis. Tanrı'nın planını değiştirmek için ilaç kullanmazdım.** Sadece oğlunuzun neden öldürüldüğünü bilmenizi istiyorum. Ve ilaçlar bunu bulmama yardım edebilir. Sonra da, belki de, bunu yapan adamı yakalamama yardım edebilir.

**

Doktor Clancy?

– Selam.

– Selam.

– İzninizle.

– Çekinme, parasını sen ödüyorsun. Kimsenin bilmediği bir tümör bulduk. Kurbanlar arasında bağlantı kurduk ki itiraf etmeliyim ki, ben bunu görememiştim. Hızlanıp öne geçmek yerine talep ettiğin otopsiyi hiçbir açıklama yapmadan terk ettin ve şimdi de eşyalarını toplayıp, eve dönüyorsun. Kusura bakma Clancy ama, ne oluyor amına koyayım?

"Ben kimim?

" "Sana iki kelimeyle kim olduğumu, ne yaptığımı, nerede yaşadığımı söyleyeceğim." Katilin bıraktığı bilmece. Ne olmuş yani?

– Bu bir bilmece değil.

– Ne o zaman?

"Le diro con due parole, chi san, e che faccia, come vivo." – Puccini'nin La Boheme'inden.

– Katil opera manyağı yani. Bu profil çıkarmamda bana çok yardımcı olur.

– Sağ ol Clancy.

– Hayır. Manyak olan benim. Opera manyağı benim. Dava dosyalarınızı okurken, tam olarak bu satırları dinliyordum – Anlayamıyorum.

– Bu şarkıyı dinleyeceğimi biliyordu. Benden yardım isteyeceğinizi biliyordu. Saat tam 4:16'da o dairede olacağımızı biliyordu. Çünkü o her şeyi biliyor. Anladın mı?

O da benim gibi. Bir şeyler görüyor. Daha iyi görüyor ama. Çok daha iyi. Gel, şunu oku. Hadi, oku şunu. **"Dr. Clancy beyinciği kontrol edin."** Tamam. Yani bu yüzden bırakıyorsun. Denginle karşı karşıyasın. Hayır. Bu adam, dengim olmaktan çok daha fazlası, benim çok ötemde. Onu durduramam, bu da daha önemli bir soru doğuruyor. Gerçekten durdurmaya değer mi?

Bu insanlar her halükarda öleceklerdi. Onları herhangi bir dürtüyle, öfkeyle ya da herhangi psikolojik bir sapkınlıkla öldürmüyor. Sigara, dondurma, kokteyller, küvetteki çiçekler ve diğer deli saçmaları. Adam bir dahi. Ve onları kibarca öldürüyor. Anladın mı?

Merhametle öldürüyor.

– Saçmalık!

– Öyle mi?

– Bu cinayet.

– Büyük azaptan kurtaran cinayetler. Senin kızın olsaydı, aynı şeyi söylüyor olur muydun Clancy?

Üzgünüm. Öyle demek istemedim sadece kızının Kızının öldüğünü biliyorum. Hepimiz bir gün öleceğiz, değil mi?

O zaman hakkında konuşamadığın bu kadar korkunç olan şey ne?

Tamam!

**

– Başka bir şey ister misiniz bayım?

– Aynısından bir tane daha. Seninle uzun zamandır tanışmak istiyordum. Sonunda yüzleştiğimize inanamıyorum. Buyurun.

– Ben de bir tane alabilir miyim?

– Tabii. John, aldığım her can inanılmaz bir acıdan kurtardığım canlar. Önlerinde neyin yattığını görüyorum. **Azap ve hastalık. Acıdan kıvrandıklarını görüyorum. Çığlık attıklarını,**

ölmek için yalvardıklarını görüyorum. Ölmek için yalvarıyorlar John. Ben de dileklerini yerine getiriyorum. Sadece daha iyiye. Dilek henüz dilenmeden oraya gidiyorum. Acı bile henüz başlamamışken orada oluyorum. Sevdikleri içinse, otopsi yapılıp asıl sorun ortaya çıkarılıyor. İşte o zaman şok yerini rahatlamaya bırakıyor. Onların şöyle dediklerini duyuyorum "Teşekkürler Tanrım ani oldu." "En azından acı çekmedi." Sonunda yaptığım şey için bana minnettar oluyorlar. Bu yüzden arkadaşın Joe'ya yardım ettim. Önünde 73 günlük, korkunç acılı bir süreç vardı. Ailesine nasıl bir fayda sağladım haberin var mı?

14 yıllık kariyerinde normal nedenlerle ölen kişi sayısı kaç?

Sıfır. Karısına aylık bağlandı ve oğlu üniversiteye gidecek. Stanford'a hatta. Sence Joe bu anlaşmayı kabul etmez miydi?

Lütfen onları çağırma. Hadi ama. Üzerimde silah taşıdığımı biliyorsun.

– Silahı var! – Silah! Eğilin! At silahını! Bu buluşmanın tüm olası sonuçlarını gördüm. Her birinden de sağlıklı bir şekilde ayrıldım. Bir sonuçta, şanssız garson kızımızın başına vardiyasının bitmesine birkaç dakika kala korkunç bir olay geliyor. Yaptığım işten zevk almıyorum. John bu bir saplantı değil. Bu sadece, zaten ölmek üzere olanları biraz haysiyet ile öldürmek. Bazen en büyük sevgi eylemleri, verilmesi gereken en zor kararlardır. Neden bana sessiz muamele uyguluyorsun?

Anladım. Anlaman gereken çok şey var. Bu olmamalıydı. Devam edeceğiz.

Silah! Silahı var! – Silahı var! – Kıpırdama! Onu yakalayacaksınız Tanrı aşkına! Bırakın beni! Onu yakalayın!

**

– John?

– Bağlandık.

– Biz aynı hayvanız.

– Tanıdık geldi mu?

Korkuyorum.

Not bıraktı mı?

Yoğunlaş, John.

Odaklan, John.

John!

– Hey polis! – Korkuyorum.

Sadece Odaklan.

Yoğunlaş John.

Odaklan.

**

Şu kırışıklıkların somurttuğunu göremeyecek miyim?

Pas geçen elçiler yok Elçiler üzgün ve griden elçiler çalıyorlar. Hayır, hiç yok. Şu an başarısızlık dediğin şeyin hasretini çekmeyeceksin. Yapabildiğini yap, yapman gerekeni. Bilgelik umutsuzluk için erken. O zaman başlangıç ol.

– Merhaba John.

– Merhaba Charles. Onu aynı yaşta tutmak için hiçbir şey yapılamaz ve çağın kötülüğü, kıraç saçlardır kırışıklık ve buruşukluk, ölümün sarma yapraklarıdır. **Mezarlar ve solucanlar, ölüme yuvarlanıştır.**

Her neyse, hakkımda haklıydın.

– Ben Ne derlerdi?

– İkilem. Seninle ilgili ikileme düşmüştüm evet ama artık değil. Dostum Joe Merriweather'dan 1 saat, 1 dakika hatta 1 saniye bile fazla yaşamaya hakkın yok. Gerçekten ölüm döşeğinde olan biriyle tanıştın mı bilmiyorum Charles. Hayata tutunmaya çalışırlarken korku ve dehşetin eşiğinde cebelleşmelerini izlemek. Bilmiyorum ama eğer tanısaydın, muhtemelen aslında o anların ne kadar kıymetli olduğunu anlardın. O noktada, hayatın sana verdiği acı bile bir nevi güzel olabiliyor.

Ne demek istediğimi anladın mı?

Kızın böyle mi hissetmişti?

Onun acısı da "güzel" miydi?

– Korkarım ki dostum bunu asla bilemeyeceksin.

– Siz de kimsiniz amına koyayım?

– Otur ve kapa çeneni.

– Tetiği çektiğini görmüyorum.

– Aynen.

– Bu senin tarzın değil. Merhametli değil.

– Öyle mi?

Kafasına yiyeceği bir kurşun başına geleceklerden çok daha iyi. Jeffrey burada Çok yakında nörofibromatoza yakalanacak. Onu kıvranan, çarpık bir yaratığa çevirecek. Yarın gece, birkaç kokteylden sonra, Jeffrey kız arkadaşını hamile bırakacak. Nörofibromatozun esas yanı ise, kalıtsal olması. %50 ihtimalle çocuk da yakalanacak ama henüz bunu söyleyemiyorum. Çocuk da yakalanacak.

– Nörofibromatoz ne?

– Ona bu azabı mı hediye etmek istiyorsun?

Ahlaki yargıların uğruna üç hayatı birden mahvetmek mi istiyorsun?

Tanrı'yı oynayamayız.

Hayır, Tanrı'yı oynamak gibi bir niyetim yok.

Onun yaptıklarını göz önüne alırsak, pek etkilenmedim. Sorun yok. Kendine bir bak. Kafan karıştı. Hangimizi vuracağını bile bilmiyorsun. Yakında öğreneceksin.

**

Katherine!

Charles Ambrose kim?

Gerçekte kim?

– Bunu nasıl yapabiliyor amına koyayım?

– Tabii ki de ne aradığınızı biliyorum.

İhmal ve suistimale maruz kalmış disfonksiyonel çocukluk.

Sonraları ise

Hiçbir işe tutunamayan, hiçbir ilişkisini yürütemeyen.

– Her alanda hatalı

– Hayırdır

Yoğunlaş.

Annem beni terk etmedi. Babam beni hiç dövmedi.

Geçmişimde herhangi bir şiddet ya da antisosyallik belirtisi bulamayacaksınız.

Radikal değilim.

Üne ya da güce karşı ilgi duymuyorum.

Ben sadece artık görmezden gelemeyen bir adamım.

Durma.

Tanrı şahidim, sessiz bir hayat yaşamayı isterdim.

Dönüştüğüm şeyden uzak bir hayat.

Ama her zaman ne olacağımızı seçemiyoruz.

**

– Hoş geldin.

– Teşekkür ederim. Tıpkı yıllardır gördüğüm gibi.

Sen, ben, bu tren Sen de gördün değil mi?

Duydun mu?

Günden güne, aydan aya.

Tek bir şey yolunda değil.

**

Birilerini öldüreceksin.

– Kimmiş o acaba?

– Benim. Yürü, yürü!

İçeri!

Ölüyorum John. Bu işe daha fazla devam edemem**. Bu yüzden yerimi alacak birine ihtiyacım var. Acıyı görebilen birisine. Azabı, hastalığı. Beni vurmak için görmediğin bir neden daha var.**

Yoğunlaş!

John. John. İşte bu kadar. Teşekkürler. Ajan Cowles. Ona oldukça düşkünsün.

– Sanki kızına tekrar kavuşmuşsun gibi.

– Üzgünüm, anlayamadım Charles. Profiline uymuyor.

Onu neden öldüresin ki?

Haklısın. Tabii ki onu öldürmeyeceğim. Tamamen sağlıklı. İşin güzel yanı da bu John. Önce beni durdurmaya çalışacaksın. Evet, tek kurşunla, tam burada.

– O andan sonra geri dönüş olmayacak.

– Hayır, üzgünüm dostum. Oyun şimdi burada bitiyor. Gördün mü?

Tüm gördüklerin gerçeğe dönüşüyor.

Kaderine merhaba de John.

Beni öldüreceğini söylemiştim.

John – İyisin. İyisin.

**

Bazen en büyük sevgi eylemleri, verilmesi gereken en zor kararlardır.

Yürüyelim mi?

Yakında görüşürüz John.

IL GİOVANE FAVOLOSO (2014)

Genç edebiyatçılara ilham verecek bir film.

Süre: 143 dk

Yönetmen: Mario Martone

Senaryo: Mario Martone, Ippolita Di Majo

Ülke: İtalya

Tür: Biyografi, Dram, Tarihi

Vizyon Tarihi:01 Eylül 2014 (İtalya)

Dil:İtalyanca, Yunanca, Fransızca, Neapolitan

Müzik:Sascha Ring

Nam-ı Diğer: Leopardi

Oyuncular: Elio Germano, Michele Riondino, Massimo Popolizio, Anna Mouglalis, Valerio Binasco

Özet

Kederli bir sanatçı, bir harika çocuk, romantik bir şair, asinin önde gideni, zamanının en sınır tanımaz düşünürlerinden; deha, eza, şiir, aşk ve maceraperestlik üzerine bir öykü... Giacomo Leopardi, görünürde kütüphane olsa da esasen hapishaneden farksız evinde, babasının sıkı gözetiminde büyür. Nihayet, 24 yaşına geldiğinde evden ayrılır. Yolu önce güzeller güzeli Fanny ve Antonio Ranieri ile aşk üçgeni kuracağı Floransa'ya, sonra da sağlığı günbegün kötüleşmesine rağmen sefahatten bir an olsun vazgeçmeyeceği Napoli'ye çıkar. Son günlerini ise yazarak ve ölümü bekleyerek Vezüv eteklerinde bir villada geçirir.

Filmden

Gece yumuşak ve parlak ve rüzgarsız ve ay hala çatıların ve mutfak bahçelerinin üstünde uzaktaki dağları net gösteriyor.

Ah, leydim.

Her yol şimdi sessiz gecenin ışıkları sadece buradaki ve oradaki pencerede parlıyor.

Sen uyuyorsun sessiz odanda kolayca uykuya dalmışsın.

Hiçbir endişe canını sıkmıyor kalbimde açtığın yarayı hayal edemiyorsun

Evet, uyuyorsun

pencereme yaklaşırken bu gökyüzüne selam vererek

bu çok güzel gözüküyor

ebedi ve buyurgan doğa beni acı çekmem için yarattı.

**

"Sayın beyefendi yüksek bir mertebeye eriştiniz 1900 yılında Kont Leopardi, sevdiğim biri ilk sıralarda yer almalı ülkeye onur veriyor Giacomo!

**

Saygıdeğer ve sevgili efendim

Giordani'nin kelimelerini okumalıydım, sonra o bana yazmalıydı bundan böyle onun öğretmenim olacağını umabilirdim neredeyse buna inanabilirdim.

**

Sevgili Giacomo,

çalışmalarından bahsetmem gerekirse bu öğretmeninim gibi olmayacak. Bir yazar olarak inanıyorum ki bir yazıyı oluşturmadan önce usta ressamların resimlerini yapmadan önce taslak çizmesi gibi sen de dizelerini oluşturmadan önce düz yazı oluşturmalısın. Ama çeviri yaptığım zaman, yazmak için şiddetli bir arzu duyuyorum ruhum kabarıyor ve kendime şöyle diyorum **"Bu şiir sanatı hislerimi dizelerle ifade etmeliyim, düzyazı ile değil."** Ve bu şekilde dizeleri yazmaya başlıyorum. Bu şiirselliği daha çok istiyorsan, öyle yap! Bana ne kadar çok yazarsan, seni sevmek ve hayran olmak için o kadar çok sebebim olacak. Bugün İtalya'da kim senin gibi yazabiliyor?

Yunan ilahileri ve Anakrion kasideleri. Ve alimler arasında kim, böyle filozofça düşünür?

Kelimelerin beni coşturdu ve gururlandırdı, ama şimdiye dek yazdıklarımızın bilinmesine izin ver Ben karanlığa mahkum edildim. Bu gece gerçekten yağmur yağacak! Gökyüzüne baksana! Şapkan kadar siyah. Ateşböceği! Bu ateşböceği nereden geldi?

Dunno, ben bunu ilk kez görüyorum. Sevgili genç kontum, gönderdiğin ilahi yakmak için değil ama askıda kalan bir korku. Ölüm korkusu ve hayatı sevmemek bir filozofun içindedir ama sürekli ölümü düşünme saplantısı senin gibi genç bir adamı ele geçirmemeli senin doğan hala uzun yaşamak istiyor.

Sevgili Giordani,

Zafer için büyük belki de arsızca bir arzum var ama benliğimin üstesinden gelmek için yetersiz olduğumu düşünüyorum. Sağlığım çok kötü ve yıllardır acı çekiyorum delilikten ve umutsuz çalışmalardan. Genç kontum, o halde çalışmalarını hafiflet. Bedenin bozulmaya devam ederse, nasıl devam edeceksin?

Bedenini kuvvetlendir yürü, at bin, dans et! Yaşadığın topraklar güzel ve sağlıklı.

Beni konuşturma, Recanati!

Fikir üretmek benim için çok önemli bunu baba toprağım için yapıyorum. Benim baba toprağım İtalya dili, edebiyatı ile. O bir çoğumuz için kutsal olsaydı, şimdiye dek İtalya taşralı kadınların yaşadığı yer olurdu, bir genelev değil. Doğduğun yeri sevmek değerlidir. Çalışmaların için evindeki konfor başka hiçbir yerde bulunamaz. Giordani'nin Recanati'yi savunacağını kim düşünebilirdi!

İşte, sevgili efendim hepsi ölüm hepsi nükte ve aptallığın yokluğundan. Büyük bir yeteneğin burada takdir edileceğine inanıyor musunuz?

Kibir olmaksızın size söyleyeceğim burada beni çocuk yerine koyuyorlar ve çoğu ünvanlar, mesela filozof münzevi ve bunun gibi. Bu şehrin havası çok değişken nemli, tatsız ve

sinirlere karşı zalim. Ve bunun üstüne inatçılık eklenince kara, berbat, gaddar bir melankoli beni tüketiyor ve yiyip bitiriyor. Siz hangi meşgaleyi kastediyorsunuz?

Buradaki tek meşgale dersler o da beni öldürüyor gerisi ise can sıkıntısı.

**

Sevgili Giacomo Kaçardım! Roma'ya gitmem gerekiyor, Toscana üzerinden kısa yoldan gitmeyeceğim Loreto üzerinden gelip seni ziyaret edeceğim.

Şiirlerini kolay takdir etmeyen bazı zeki arkadaşlarıma gösterdim hayran kaldılar ve çok övdüler ve sana büyük bir saygı ve hürmet duydular. Dante bile daha fazlasını alamazdı. Senin lirik şiirlerin elektrik teli gibi dört bir yana yayıldı herkes şiirlerinden çok etkilendi. Senin bir mucize olduğunu haykırıyorlar. Seni büyük bir sabırsızlıkla bekliyorum, Giacomino, dostum Giordani melankolinin yiyip bitirdiği ve arzuyla dolup taşan dostun.

**

Sıkılmış, kızgın en küçük bir tatlılığı olmayan acı günleri içen dostun. Ziyaretini çok uzun zaman bekledim, şimdi her geçen gün her gün bir asır gibi geçiyor ve ben nasıl dolduracağımı bilemiyorum Kalbimi patlayana dek ezeceğim.

**

Monaldo Leopardi:

Bu büyük sanat eserlerinin büyüsü nedeniyle kiliselerin ve binaların duvarları hikayeler anlatmaya başladı. Göz bu objelere hayran oluyor erdem ve cesaret örnekleri heykeller bizimle benzer duygular içinde ve peyderpey bizim azmimizle.. harekete geçip, savaşıyorlar. Dokun.

Dokunsana!

Sen de. Bunun gibi kiliselere sadece dua etmek için gelinmez.

**

Monaldo.

Size böyle hitap edebilir miyim?

Çocuklarınız son derece şanslı oluşturduğunuz kütüphanede kendilerini geliştiriyorlar. Bu gibi çalışmalar ülkemiz için çok faydalı sıra dışı bir örnek teşkil ediyorlar. **Düşünsenize, gençlerimiz bu yönde çoğalırsa ne güzel bir devrim olur.**

Düşüncelerinize tamamen katılıyorum tek bir kelime hariç "devrim", bir mecaz olarak kullandığınıza eminim ama ben bundan kaçınırım asla onu pohpohlayarak ayartılmam. Gerçekte herkes özgür olabilir eğer korkak değilse ama gerçek özgürlüğün sınırı İsa'nın ve meşru hükümdarın elindedir. Bu sınırların dışında kimse özgür değildir, ahlakı bozuktur. Doğal olarak!

**

Artık bana okumayacak mısın?

Aklındaki düşünceler için seni biraz kıskanıyorum.

Çok fazla projeye başlıyorum hepsini yapmak için dört hayat bile yetmez. Geldiklerini hissediyorum, onları durduramıyorum her birinin kendi sebebi var hatta bazen çizim yapmaya başlıyorum sonra zihnim kendiyle konuşmaya başlıyor hızlı hızlı konuşuyor.

– Peki ya "Zibaldone" '?

– Devam ediyor. Birbiri üstüne gelen bütün bu düşünceleri kim, nasıl okuyabilir?

Hiçbir şey anlaşılamaz. Bir buyruk var, bu bir sistem. Biliyorum, bu kuşkuculuğu ve akıl yürütmeyi tanıtan bir sistem. Ve öyle ki, mümkün olan diğer gelişmelere rağmen insani sebepler bunu üstünden atamıyor çünkü bu gerçekleri barındırıyor.

Gerçek nelerden oluşuyor?

> Şüpheden. İnsanlar gerçeği şüphe etmeden bulamaz her zaman kesin olan şeyle yargılarlar. Şüphe edenler bilir, herkesten daha iyi bilir.

**

Pietro Giordani. O, ailemizin hasta bir alametiydi onun geldiği andan itibaren çocuklarımın düşünceleri ve davranışları değişti ve muhtemelen o anda ben onları ebediyen kaybettim. O güne kadar hiç, abartısız hiç onlar benim ve annelerinin gözünden ayrılmamışlardı! O hain görevlerinin tam tersine yönlendirerek onların ahlakını bozdu. Bu doğru değil. Konuşmalarıyla o seni gafil avladı. Ben sessizliğimi korurken o bana karşı acımasız oldu. Giordani, çeşitli akademisyenlerin Giacomo ile temasa geçmesini sağladı. Bu insanların arasında tehlikeli ve değişiklik isteyen ruhlar var. Onu davet edip fikirlerini paylaşacaklar ve yıkıcı planlarıyla onu destekçileri yapacaklar.

Sen ne söyleyeceksin?

> Babam çok az tanıdığım akademisyenleri suçluyor ama kaçma kararımın farkında değil. Ben sizin ve sizin sabit fikirlerinizin farkında olduğumdan beri yani ezelden beri bunu düşünüyorum. Baba, ben seni mümkün olduğundan çok daha fazla seviyorum. Benim dışarı açılmamı sağlarsan müteşekkir ve hürmetkar olacağım. Eğer olmazsa, yapmak istediğim ama

yapamadığım şey sadece ertelenecek. Recanati'de yaşamak istemiyorum! Hiçbir zaman sizin atalarınız gibi yaşayıp ölmeye inanmadım. Sizden rica ediyorum Size yalvarıyorum.

Sen benden nefret ediyorsun. Çarpık hayal dünyanda beni merhametsiz bir zorba olarak tasavvur ediyorsun. Gerçek şu ki, sen Giordani geldikten sonra çok değiştin. Bu sefil alçağın senin içine boş dini inançlar aşılamasına şaşırmadım.

Sen ne diyorsun?

Bu tür dine küfretmeler Adelaide'nin kulaklarına ulaşmadı. Sevgili yeğenim ..edebiyatta ünlenmeye heves ediyorsun ama senin habis bir ahlaki hastalığın pençesindesin. Ben hırslı değilim. Bu sefil ihtiyatlılıktan nefret ediyorum bu bizi taşlaştırıyor, bizi sıkıştırıyor. Bu ihtiyattan nefret ediyorum, nefret bu sefil ihtiyatlılık bizi taşlaştırıyor bizi sıkıştırıyor! Her büyük eylemi imkansızlaştırıyor, baba! Kendi hayatımızı korumak adına bizi hayvan durumuna düşürüyor sefil, başka düşüncesi olmadan! başka düşüncesi olmadan. Sen gerçekten filozofiyi bildiğini mi düşünüyorsun?

En büyük Fransız ve İngiliz yazarları okuduğunu mu sanıyorsun?

Hayır, açıkça konuşmama müsaade et. Ben şiirlerine değer vermedim ama onlar birçok liberalin övgüsünü aldı. Gözlerini açmak ve Tanrı vergisi yeteneklerinin farkına varmanı sağlamak onun sorumluluğu. Bu yetenekler yaygın ve aşağılık materyalizme karşı kullanılmalı İtalya'ya karşı planlanan devrim fikirleriyle savaşmak için edebi eserlerden iyi bir edebiyata çünkü onun sorumluluğu, senin yeteneklerinin onlar tarafından kullanılmasını önlemektir. Şu düşünceli yüzünü değiştir eğik başını kaldır sürekli kapalı olan ağzını aç. Ailenle birlikteyken edebiyattan konuşmuyorsun. Özellikle de ebeveynlerine bu kadar acı çektirdiğin için pişman ol!

**

Sevgili Giordani

Mart'tan beri göz sinirlerimin bozulmasının etkisi altındayım sadece okumamı engellemekle kalmıyor zihnimi de olumsuz etkiliyor. Diğer taraftan, bedenim ve ruhum iyi her zamanki gibi şevkli ve çaresizim o kadar ki yazdığım kağıdı yiyebilirim. Daha iyi bir şey hiç yapamayacak mıyım?

kafesin içindeki bir ayı gibiyim bu keşişler diyarında ve bu lanet evde bir keşiş olmam için servet ödemeye hazır bu yerde iste yada isteme, beni bir keşiş olarak yaşatıyorlar. Ve benim kalbimde emin ol ki en kısa sürede kaçmak var keşişlikle birlikte amaç için yalvaran bir havariye dönüşeceğim kaçmazsam sonum kesinlikle böyle olacak. Bu yalnız tepe bana her zaman can verir ve bu çalılar ufuk manzarasını keserler. Ama burada oturup gözümü dikince öteyi görebiliyorum, aklımın gözüyle, sonu olmayan boşluğu ve insanüstü sessizliği ve

derinliği sonsuz sakinliği hissettiğim neredeyse korku. Rüzgarın bu dalları oynattığını duyduğumda şu sesle sonsuz durgunluğu karşılaştırmaya başlıyorum ve sonsuzluk akla geliyor ve ölüm sezonu ve mevcut yaşayan kişi ve sesi böyle. Böylece aklım enginlikte batıyor ve böyle bir denizde suya gömülüyorum. Huylarım, gelişimim ve hayatımdaki olaylar hala çocukluğa dair olduğu için son kırıntılara iki elle tutundum Bu gölgeler, sevilen ve kutsanmış zamanı beklediğim ve düşlediğim mutluluğu getirdi. Umarak ve hayal ederek, onunla mutlu oldum. O geçmiş geri dönmeyecek. Elbette, bir daha asla. Çocuklukta aşırı dehşet görünce dünya hayat benim için sona erdi düşünenler ve hissedenlerin hepsi için değil. Bu yüzden, ölene kadar yaşam yok hayatları boyunca çocuk kalanlar hariç.

**

hepimiz Cumartesi günü Charlotte Bonaparte'da görüşeceğiz. Seni misafir etmek için Floransa'ya döndüğünü biliyorum. Belki gelirim. Neden gelmeyesin ki?

Çünkü benim hayatım her zaman ve sürekli olarak, yalnız oldu ve olacak. Sohbetler dışında ben İngilizce ifade edersem "yokum" bir kör ve sağırdan daha da fazla. Bu iflah olmayan, umutsuz bir kusur.

Sen konuşmak istiyorsun. Ama kimse senden daha ilginç şeyler söylemiyor.

Teşekkür ederim!

**

Kalbin derinliklerinde bir sevgi hissi doğduğunda aynı anda durgun ve yorgun bir ölme hissi ortaya çıkar

Nedenini bilmiyorum bu aşkın gerçek ve güçlü ilk etkileridir.

Belki bu çöl, gözleri o zaman ürkütür Bu?

Çöl.

Bana bir öpücük vermek istemez misin?

Tüm hayat boyunca bir öpücük?

Ölmekte olan bir adamın son arzusunu reddedemezsin.

Ben boşuna yaşamadım

Ağzımı seninkinin üstüne koymaya izinliydim.

Aslında, kaderimin mutlu olduğunu düşünüyorum.

Bu dünyada iki adil şey var aşk ve ölüm.

**

Ona bütün bir yıl müsaade edebilirdik! Onun çalışmalarını tekrar okudum ve hiçbirini beğenmedim. Hep aynı, ebedi dayanılmaz melankolik. Aynı temalar yeni bir konu yok, yeni bir konsept yok. Elbette, tarzı güzel! – Ama, gerçekten –

Geliyor.

Sevgili dostum ödül hakkında söylecek avutucu hiçbir şeyimiz yok O Botta'ya verildi. Senin "Small Moral Works" kitabını Capponi ve Niccolini savundu. Bileceğin gibi, Colletta bunu beklemiyordu çünkü Zanoni senin tarafındaydı. Konseyin geri kalanı rahiplerden oluştuğu için başka ne beklenirdi?

Onlar senin yazdıklarının değerini hiç takdir edebilir mi?

Rahipler! Rahipler her kötülüğün sebebi! Taşlarla kovalanmalılar. En azından edebiyat jüriliğinden.

Rahipleri rahat bırak mesele başka, bizim özgür düşüncelerimizle ilgili. Giacomo, seninle dostça konuşuyorum içinde olduğumuz zaman çok kötü özellikle de seninki gibi umutsuzlukla ilgili olanları göstermek için.

Asrımız bize insanlık durumunun şimdi olduğundan daha fazla gelişebileceğini geçmişinden çok daha iyi olduğunu öğretti. Bu doğru Arkadaşlar, unutun gitsin. Kitabım onu yakın, en iyisi bu. ya da şiirsel düşleri olan bir kitap olarak saklayın. Yaratıcılıkla, kederli arzularla yazarının mutsuzluğunu ifade eden bir kitap. Çünkü, aramızda kalsın sevgili dostum inanıyorum ki sen ve diğerleri mutlu olacaksınız ama benim için, bu asırdan sizin gitmenizle ben çok mutsuz olacağım kendime böyle inanıyorum. İki dünyanın bütün kağıtları beni asla tersine ikna edemeyecek.

Ne kibirli bir aleladelik! Hadi ama, Tommaseo, Leopardi bizim inandığımız biri değil ama sen abartıyorsun.

Sen mi diyorsun?

1900 yılında onun kamburu bile kalmayacak!

**

Sevgili anne, sana hiç yazmadım ve şimdi bir rica için yazdığıma üzgünüm. Bir süre önce babama yazmıştım bana ayda on iki francesconi göndermesi için yalvardım bu parayla zar zor geçinecektim. Babam direkt olarak sana yazmam gerektiği şeklinde cevapladı. Bugün,

sonunda, kendimi daha fazla savunamayacağım bu adıma kadar düştüm, bu benim için büyük bir maliyet ve senden aynı ricayı istiyorum.

Sen kimsin?

Ben fakir bir İzlandalıyım ve doğaya kaçıyorum. Kaçtığın kişi benim

Doğa mı?

Ben ısdırapla vuruldum Sen insan düşmanlığının diğer hayvanların ve kendi mahlukatının manifestosusun. Şimdi sen bizi tuzağa düşürdün, şimdi sen bizi tehdit ediyorsun şimdi bize saldırıyorsun, bize vuruyorsun, bizi parçalıyorsun ve bizi hep gücendiriyor ya da zulmediyorsun!

Dünyanın sadece senin için yaratıldığını mı sanıyorsun?

Benim amacım insanların mutluluğu veya mutsuzluğu değil. Sana bir şekilde zarar verdiysem, ne anlamda olursa olsun, fark etmedim Seni mutlu mu etsem yardım mı etsem bilmiyorum.

Senin türünü yeryüzünden silip atsam bile bunu fark etmem.

***

ötücü kuşum

buradan gitti ve kelimelerimi götürdü

ve getirebilecekleriyle geri döndü.

Dinle burayı,

sevgili kuş tam burada, yüz yüze evde,

içinde kızlarla acelen varsa

ona hemen git

o gelmiş geçmiş en adil kız

**

"Sessiz ol tatlı ilham perisi,

niyetin şanlı erdemlerini

Tanrı'ya anlatmaksa

bu tatlı gösterişlerini ve gayretkeşliğini

beyhude zarafetinde harca.

Tez zamanda keçiler ve genç kuzular

şimşek kadar hızlı koşarak yaşayacaklar

Peder Tiber bu sesle uyanacak.

Ve kafasını kaldırarak korkmuş kuzulara

zalimce Zeus'a benzediğini söyleyecek.

Giacomo Leopardi

**

Şimdi övün, çünkü yapabilirsin

Kendi cinsinin içinde tek olduğunu ilan et

O benim gururlu başımı eğdi

Ben ona yenilmez kalbimi verdim

İlk olduğunu söyle

Ve kesinlikle son,

umarım sana yaptığım reveransımı görmen için

Ürkekliğimi görmen için

Titrediğimi görmen için

Yapamadım.

Konfor ve intikam

Burada tembelce uzanıp sönük çimlerde

Denizi, yeryüzünü ve semayı izleyerek

Ve gülerek.

**

Pekala, don Giacomo!

Samimiyetle konuşmama izin verin, onlar gerçekten hüzünlü şiirsel bakış açısından değil ama özellikle manevi açıdan.

- Bir ateist olduğunuz doğru mu?

- Ne ateizm! İlahiyatı düşünürseniz onu bir şeytan olarak hayal edin, ıstırap çektirmekten hoşlanan bir iblis.

Siz epey kötümsersiniz. Ne boş laflar! Kötümserlik, iyimserlik İlk önce bu dünyanın.. mümkün olan en kötü olmadığını kanıtlamalısınız. Ben kesinlikle bunu doğrulamıyorum. Mümkünlüğün sınırını kim bilir?

Antik bir Hint filozofu gibi düşünmeye çalışın.

Her durumda, sizin şiirleriniz herkes tarafından olumsuz karşılandı. Hayır, bunu büyük bir üzüntüyle söylüyorum çünkü sizden umutluyduk, şöhretiniz büyüktü yeni bir Manzoni bekliyorduk. Don Giacomo'nun çektiği acıyı görüyor musunuz?

Nasıl kederli olmaz ki?

Bu yüzden o doğadan ve insanlardan rahatsız oluyor. İsa misali gibi mi?

Ya da Sokrat?

Bir de Silvio Pellico.

Benim fikirlerimin kişisel acılarımla ilgisi yok! Benim pozisyonum, bana bahşedilen zekamdan dolayıdır. Ve bu sizi kızdırıyorsa sebebini kendinizde arayın hastalığımı bahane etmeyin.

**

Ne krallık kaldı, ne de imparatorluk!

Artık savaş olmayacak ve yılların hepsi aynı görünecek gördünüz mü, yumurtadan yumurtaya gibi.

Ve ayın kaçı olduğunu bilmeyeceğiz çünkü artık almanaklar, takvimler basılmayacak.

Ay almanağı!

Ay bu sebeple yolunu kaybetmeyecek!

Biz genç insanların sonu gelmeyecek ama çok yaşlandığımız zaman gün be gün ölümü beklemeyeceğiz!

**

Kurbağalarla farelerin savaşı hikayesini mi yazıyorsun?

Evet zırva!

Ama kimin kazandığını biliyor musunuz?

Farelerin kralı, pastırma yiyen, hatırladın mı?

O öldü.

Yeni Başbakan Kont Bottom-Licker sürgüne zorlanır ve ölülerin dünyasına döner yani, farelerin yaşadığı yer altına.

Ölüler ona ne dedi?

Kahkaha attılar!

Kırbaçlanmak bile dışa vurmadığında

**

"Başka bir kedi gördüm, küçük tırnaklarıyla derin bir çukur kazıyordu.

Ah kediler, stüdyomun ışığı ah sevgili kediler

Tanrı sizi çöpten kurtarırsa cennet size et ve süt sağlarsa bu kutsal şiirleri yazmam için bana ışık ver

Burada dehşet saçan dağın kuru kanadında imha edici Vezüv ağaç ve çiçeklerin ışıldamadığı yerde yalnızlığını saçıyorsun kokulu katır tırnaklarını, ıssız evinde.

Seni seven, bu bayırlara gelip seni övenlere izin ver.

Bu bayırlarda bulunanlar, gördüğün gibi " insanoğlunun muhteşem, ilerici kaderidir"

Asil doğa ölümlü gözlerle bakmaya cesaret eden ortak kaderimizle yüzleştirir. Ve dürüst sözcükler sadece gerçekleri ortaya çıkarır. Acının kaderimiz olduğunu kabul eder ve bütün insanlığın başlangıçtan itibaren bütün insanların ve onları gerçek aşkla kucaklar gerçek ve hazır bir yardım sunar. Değişen tehlikelerin içinde ortak mücadelemiz için endişelenir. Sıklıkla geceleri bu ıssız bayırda oturup karanlıkta inişli çıkışlı sele bakarım ve hüzünlü sadeliğe. Saf mavi gökte yanan yıldızlara bakarım çok uzaktan denize yansırlar. Ve her yerde parıldarlar boş gökyüzünde dünya parıldar.

Bu ışıklara odaklanıp gözümü açar açmaz devasa olmalarına rağmen küçük bir nokta gibi görünürler. Bu yüzden gerçekte dünya ve deniz bir noktadan daha büyük değil bu dünyada

sadece insan tamamen bilinmez. Ve gördüğüm zaman bunlar hala uzak bir öz, yıldızlar bizi bezdirecek gibi gözüküyor . O halde ben seni nasıl düşüneceğim insanoğlu?

Sönen Pompei göksel ışığa dönüyor çok eski bir kayıtsızlığa, yanmış bir iskelet misali.

Gecenin saklı dehşetinde, boş tiyatrolarda virane tapınaklar ve taşlaşmış evler yarasanın yavrularını gizlediği şeytani ateş gibi zalimleşen boş binalar. Işık saçan ölümcül lav akıntısı kırmızı renkte parlayacak uzak gölgelerin arasından çevresindeki her şeyi öldürerek.

Ve sen, esnek katır tırnağı bu kırsalda çalılıkların arasında terk edildin yakında yenik düşeceksin yer altındaki ateşin zalim gücüne ve direnemeden suçsuz başını ölümcül tırpanın altında eğeceksin

Çeviri: Fügen Atasoy

THE UNİON: THE BUSİNESS BEHİND GETTİNG HİGH (2007) BİRLİK- Amerika Birleşik Devletleri - Kafa Yapan İşler Kenevir

Süre: 104 dk

Yönetmen:Brett Harvey

Senaryo:Brett Harvey, Adam Scorgie

Ülke:Kanada

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi:08 Haziran 2007 (Kanada)

Dil:İngilizce

Müzik:Michael Champion

Web Sitesi:Resmi Site

Oyuncular: Adam Scorgie, Chris Bennett, Steve Bloom, Renee Bojee, Neil Boyd

Özet

İçkinin, sigaranın ve kahvenin -ve evet ilaçların dahi- marijuanadan daha tehlikeli olduğunu; kenevirin genelinden bahsedecek olursak basılan ilk ABD dolarından Tütün tekstil, gıda vb. sektörlerde kullanıldığını; zamanında ve yine günümüzde insanların marijuanayı çoğunlukla karıncaya bile zararları dokunmadan savaş karşıtlığı, dostluk, kardeşlik, özgürlük gibi konu başlıkları altında, yaratıcılığın ve birçok güzelliğin, birçok yeni fikrin ortaya çıkmasına şahitlik ederken kullandığını (müzik, edebiyat, resim, sinema vb. dallarda tanınmış isimler yazsak buradan köye yol olur); ve adam olan için kimyasala geçiş basamağı olamayacak bir topraktan gelen doğal bitki olduğunu; önceleri ABD'de yasal 70'lerde tekrardan illegal olmasına sebep olan büyük ekonomik ve politik kaygıları anlatan bir belgesel...

BELGESEL METNİNDEN

Kenevir Tarihi 101. Ya da, son derece kısa Kenevir Tarihi 101 mi demeliyim?

Bu konu çok geniş, karışık ve biz sadece yüzeysel olarak inceleyebileceğiz.

O zaman, hadi başlayalım.

Kenevirin tarihine baktığımız zaman garip gelecek olan ilk şey, kendisi kenevir olarak da bilinir, bir zamanlar ne kadar da yasal bir şey olduğudur.

Aslında, sadece yasal değil, aynı zamanda dünyada en fazla yetiştirilen tarım ürünüydü; Amerika Birleşik Devletleri dahil.

Gördüğünüz gibi, kenevir aynı zamanda kenevir de olabilir.

Peki kenevir nedir?

Kenevir, genel anlamda yeryüzündeki en sağlam, en dayanıklı, doğal yumuşak lif dokusudur.

1883'e kadar, ve öncesindeki binlerce yıl boyunca, hint keneviri dünyadaki en yaygın tarım ürünüydü.

Binlerce çeşit kullanımı ve mamülü vardı.

Kumaşın, gaz yağının, ilaçların, kağıdın ve liflerin çoğu kenevirden elde edilirdi.

Birleşik Devletler'deki ilk kenevir yasası çiftçilere kenevir yetiştirmelerini buyuruyordu.

Benjamin Franklin, Amerika'nın ilk kağıt fabrikalarından birini açarken onu kullandı.

Bağımsızlık Bildirgesi'nin ilk iki kopyası kenevir kağıdı üzerine yazılmıştı.

1880lere kadar, ABD'de tekstil ürünlerinin çoğu kenevirden yapılırdı.

19uncu yüzyılın ikinci yarısında piyasadaki ilaçların %50'si kenevirden imal edilmişti.

Kraliçe Victoria bile, adet sancılarını dindirmek için kenevir reçinesi özü kullanıyordu.

Endüstriyel kenevirle ilgili komik olan şeyse, onun kafanızı güzel yapmamasıydı.

Ama, her ne kadar pek akla yatkın olmasa da, bu özelliği **"Reefer Madness"** ile ortaya atıldı.

20'nci yüzyılın başlarında asparagas habercilik ortaya çıktı.

Siyahları ve Meksikalıları kenevir içip şeytani müzikler çalan vahşi yaratıklar olarak lanse eden, aşağılama ve çarpıtmalarla dolu, çoğunlukla beyazların okuduğu makaleler yayımlandı.

Beyaz bir kadına iki kez bakmak, bir beyaza gülmek, hatta beyaz adamın gölgesine basmak gibi suçlara sonunda vergi pulu biçiminde bir kanun daha eklendi.

Bu pul sadece keneviri değil, aynı zamanda keneviri ve kenevirden yapılan ilaçları da kapsıyordu.

Yeni ürünlerin bolluğu için kenevirin taşıdığı potansiyelin, diğer kaynaklarla rekabet içinde olacağı hakkında spekülasyonlar yapıldı.

Ve bu, Reefer Madness'e ek olarak, bütün kenevir türlerinde nihai bir düşüşe yol açtı.

Aslında "Popular Mechanics" adlı dergi "Yeni Milyar Dolarlık Mahsül" başlığıyla bir makale yayımlamıştı.

Kenevir, ipliksi liflerinden 5000'den fazla tekstil ürünü yapılabilen ve dinamitten selofana kadar selülozundan 25000'den fazla ürün üretilen bir bitki olarak övülüyordu.

Kağıt hammaddesi olarak üstünlüğü de bilinmeye başlıyordu, özellikle de yeni kenevir işleme aletlerinin gelişmesiyle.

Yeni Marihuana Vergi Kanunu tamamen iyi ve düzgündü; bir şey dışında: Eğer kenevir yetiştirmek istiyorsanız pul almak zorundaydınız, ama hiç pul verilmiyordu.

“hiç kimseye.”

Ve böylece, sonuç olarak, bütün kenevir türleri yasadışı hale geldi.

2. Dünya Savaşı'na kadar durum aşağı yukarı böyle kaldı; ta ki hükümet kenevirin yeniden iyi bir şey olduğuna karar verinceye kadar.

Ve bir video hazırladılar; "Zafer İçin Kenevir".

Ama savaş sona erdiğinde, kenevir yeniden kötü bir şey oldu ve 1948'de, kenevir yasası tekrar söz konusu olduğunda, Kongre keneviırn yanlış sebeple yasaklandığını fark etti.

İnsanları hiç de şiddete yöneltmiyordu.

Onları pasifist yapıyordu.

Komünistler onu, Amerika'nın savaşma azmini zayıflatmak için kullanabilirdi.

Şimdi Kongre, ilk baştaki yasağın tam aksi bir sebeple keneviırn yasadışı kalması için oy kullanacaktı.

Ve yıllar boyunca, hazırlanan bütün raporlarda, herkes tarafından; New York belediye başkanından ABD başkanına kadar, kenevira bağlı hiç bir cezai suç olmaması yönünde görüşler sunuldu.

Yine de, bugün kenevir hala, 70 yıl önce olduğu gibi yasadışı.

BİRLİK Kafa Yapan İşler Kenevir.

Büyük bir sektör haline geldi. Milyarlarca dolarlık bir sektör; hem Kanada'da hem de ABD'de. Fakat neden bu kadar büyük bir sektör oldu?

Burada, sadece British Columbia'da, yasadışı kenevir ticaretinin yıllık 7 milyar dolardan fazla gelir sağladığı söyleniyor. ve bu ürünün %85 kadarı güneye, ABD'ye gidiyor.

Uluslararası bir meselede, sınırlar ne zaman bulanıklaşır?

Bunun gibi devasa bir yeraltı piyasası, yasadışıyken nasıl hayatta kalır?

En başta, kenevir neden yasadışı?

Ve yasaklar bizi korumak için varsa, sanırım en açık soru şu; yasaklamak işe yarıyor mu?

Eğer yasaklar işe yarasaydı, tamam mı?

Eğer sihirli bir değneğiniz olsaydı ve "Yok ol!" diyebilseydiniz, her şeyi çözerdim. Ama gerçek şu ki, yasaklamak hiç bir zaman işe yaramadı. Biliyor musun, daha önce bunu yaşadık. İlk yasağı hatırlıyorsun değil mi?

Hangisiydi?

Alkol yasağı. Hayır, hayır,

> İlk Yasak'tan bahsediyorum.
> "Bilgi ağacının meyvesinden yememelisin."
> Ve büyük polis kimdi? [Tanrı]

Ve kontrol etmesi gereken kaç kişi vardı?

İki. Bu yasağın amaçları nelerdir?

Yasağın amaçlarının varolan uyuşturucu miktarını ve bu uyuşturuculara olan talebi azaltmak olduğunu farz edelim. İki durumda da, kenevir yasağı tam olarak başarısızdır. Yasak insanların kenevir kullanmasını engelledi mi?

Telefonun çalar ve karşıdaki ses şöyle der: "Federal hükümetten arıyorum. Son zamanlarda kokain veya kenevir kullanıp kullanmadığınızı öğrenmek istiyorum." Büyük ihtimalle bunu ciddiye almazsınız. 1937'de, 55.000 kenevir kullanıcısı olduğu tahmin ediliyordu ve şimdi tahminler 50 milyondan fazla olduğu yönünde. Bu %100.000 artış demek. Bunlardan epey var gibi görünüyor. Evet, korkarım ki öyle. Uyuşturucu suç olsun ya da olmasın, bu kenevir içme oranını etkilemiyor; ne başlamaya, en de bırakmaya etkisi var.

Kenevir kullanmanın tehlikeleri nelerdir?

Bilmiyorum. Bilmiyorum. Kalp atışınızı hızlandırır. Sigara içenler öksürür. Eminim ki beynin işleyişinde, hafıza üzerinde etkileri vardır. Bilmiyorum. Yavaş hareket etmekle ilgili sağlıksız bir şey var mı?

Sizin için iyi değildir. Ne yaptığınızın tam olarak bilincinde olmazsınız. Beyin zarlarınızı kalınlaştırır, ya da öyle bir şey. Şey, bilimsel olarak... Sanırım... Benim duyduğuma göre bilimsel olarak, kenevirin beyin hücrelerinizi öldürdüğü kanıtlanmıştır. Ahh, ben de böyle hatırlıyorum... **"Kenevir beyin hücrelerini öldürür."** Ben de aynı şeyi düşünürdüm. Biliyor musun, beş yıl önceye kadar kenevir içmeye başlamamıştım. Kenevirin insanı aptallaştırdığını düşünüyordum. Herkes gibi ben de buna inanıyordum. 30 yaşında falan kandırıldığımı fark ettim. "Siz benimle dalga mı geçiyorsunuz" falan dedim.

1974, Heath-Tulane incelemesi. Ronald Reagan, en güvenilir bilimsel kaynaklara göre kalıcı beyin hasarının, kenevir kullanımının kaçınılmaz sonuçlarından biri olduğunu duyurdu. Görünüşe göre, maymunlara günde 30 joint kadar kenevir pompalanmış ve 90 gün sonra atrofi sonucu ölmüşlerdi. Beyin hasarı, maymunların ölü beyin hücreleri sayılarak saptanmıştı: hem kenevire maruz kalmış olanların, hem de maruz kalmamış olanların. Bu çalışma, hükümetin ve diğer çıkar gruplarının açıklamalarının dayanağı haline geldi. "Kenevir beyin hücrelerini öldürür." İşte size söylemedikleri şey: Altı yıl süren taleplerden sonra, çalışmanın nasıl yapıldığı sonunda ortaya çıkmıştı. Bir yıl boyunca günde 30 joint vermek yerine, Dr. Heath kullandığı yöntemle 63 sert Kolombiya kenevirını gaz maskesiyle üç ay boyunca 5 dakikada pompalamıştı. Maymunları boğdular. **Gaz maskeselerini aldılar ve aslında maske yüzlerindeyken kenevir pompaladılar ama ek oksijen olmadan.** Böylece "x" zaman sonra beyinleri iflas etti. Evet, eğer boğulursanız olan ilk şey, beyin hücrelerinizin oksijensizlikten dolayı ölmesidir. Yani bütün yaptıkları maymunları boğmak, sonra bütün o ölü beyin hücrelerini göstermek ve bunları da kenevirin beyin hücrelerini öldürdüğünü söyleyerek ilişkilendirmekti. Ve kim bilir kaç insan hikayenin aslını bilmeden bunu birbirlerine anlattılar... anlattılar... ve şimdi insanlar buna inanıyorlar. O zamandan beri hiçbir çalışma, beyin hasarına dair hiçbir işaret göstermedi.

2005'te yapılan yeni bir araştırma, kenevirin, beyin hücresi gelişimini tetikleyebileceğini ortaya koydu. Bu çalışma aynı ilgiyi görmedi. Başka bir yaygın inanç: kenevir akciğer kanserine yol açar.

1999'da, Tıp Enstitüsü tarafından yapılan ve Birleşik Devletler Hükümetti tarafından finanse edilen bir araştırmada, "olabilir" ve "olmalı" gibi sözcükler kullanmak zorunda kalmışlardır. Bunun akciğer kanserine yol açtığını söylediklerini yıllardır duyuyoruz ve şöyle diyoruz: "Gerçekten mi?

Bu ilginç, çünkü bize tek bir örnek bile gösteremezsiniz ki sadece kenevir kullanımı kansere yol açmış olsun. Bunu kesinlikle bir noktaya kadar söyleyebilirsiniz çünkü siliyayı paralize eder ama eğer radyoaktif değilse, muhtemelen bundan dolayı kansere yakalanmazsınız. Dumanın özelliklerinden dolayı kenevir içmek zararlı olabilir Kenevir bitkisinde bulunan herhangi bir şey yüzünden değil, sıcak bitkisel maddeyi ciğerlerinin içine çektikleri için. İnsanlar şöyle diyebilir:

"Pekala, bilmiyorsunuz. "Onu yeterince uzun zamandır içmiyoruz." Sigarayla ilgili olanlara bakın. Neredeyse 40 yıllık, kırk yıldan da fazla deneyimimiz var. Eğer bir şeyler ortaya çıkacaksa şimdiye kadar çıkmalıydı. Sonunda, geçen ay bir çalışma gösterdi ki, kenevir içmek kansere yol açmıyor. Nikotinden farklıdır. Tütün dumanının içindeki maddeler kansere yol açarken, kenevirın içindekiler yol açmıyor. Sadece kenevir içenlerin hiçbirinde patoz (brown-lung) sendromuna rastlanmamıştır.

Sadece kenevir içenlerin hiçbirinin amfizem olduğu görülmemiştir. Bu kadar "tehlikeli" bir bitki için ilginç.

Nasıl hiç biri olmaz?

Kenevir en az tütün kadar veya daha fazla zararlı mıdır?

İmkansız.

Eğer kanıtları olsaydı, bir deri bir kemik kalmış bedenleri veya amfizem, akciğer kanseri, siyah akciğerler, bunları bütün medyada dolaştırıyor olurlardı. Bir tane bile yok ama öyle ya da böyle insanlar bunun aynı şeye yol açabileceğini düşünüyorlar. Aslında, maddeye bağlı ölümlere baktığınızda ortaya başka bir resim çıkıyor. Ülkedeki bir numaralı katil, AIDS, eroin, taş (crack), kokain, alkol, araba kazaları, yangın ve cinayetlerin hepsini birden geride bırakıyor: Tütün! Bu söylediğiniz ne kadar ayıp ve çirkin bir şey efendim. Sevimli, saf, beyaz bir sigara kansere mi yol açıyor?

Beni şuramdan vurdunuz. Yıllık 430.000 ölüm ortalamasıyla, onu bir numaralı katil olarak ele aldığımızda, şunu bilmek ilginçtir ki, tütün devlet yardımı alıyor ve radyoaktik gübreyle yetiştiriliyor. Şimdi çık burdan ve sigara sat! Listenin iki numarası?

Eğer kötü beslenme ve hareketsizliği katmazsak, yılda 85.000'den fazla ölümle... Alkol! Listede aşağıya doğru indiğimizde, sizi şaşırtacak olan başka şeyler de var. Yılda 1.000 ile 10.000 arası ölümün sorumlusu olarak kafein.

Ve en popüler ağrı kesicilerimizden bazıları... nonsteroidal antiinflamatuar ilaçlar, mesela aspirin... hala yılda 7.500 ölümle önemli bir yerde.

Bu listede kenevir nerede?

Ne kadar sarsıcı bir rakam bulacağız?

Bilmiyorum, 50.000?

250,000?

300,000?

Kenevirden mı?

O zaman, muhtemelen, 80,000 derdim. Ben yüz milyarlarca derdim. Hazırlanın... İşte geliyor! **Hiç bir yerde kenevir kaynaklı ölüm yok. Bir tane bile bulamazsınız.** Bilinen 10.000 yıllık kenevir tarihinde, keneviırn sebep olduğu bir tane bile ölüm yok. Sadece Amerika'da, her yıl 400.000 ölüm oluyor, doğrudan tütün kaynaklı.

Duydum ki, 20 dakikada 15.000 joint falan içmelisiniz zehirleyici miktarda delta 9-tetrahydracannabinol alabilmeniz için. Bunu yapması için herkese meydan okuyorum. Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda hayvanları, bir insanın maruz kalabileceğinin yüz katı doza maruz bıraktıklarında bile, hiç bir hayvan ölmedi. LD50 astronomik görünüyor.

Çok fazla aspirin almaktan dolayı ölebilirsiniz.

Çok fazla kahve içmekten dolayı ölebilirsiniz.

Uyuşturucu savaşçıları "Toplumu korumamız gerek. Bu insanları kurtarın" diyerek biraz iki yüzlü davranıyorlar. Bir tek üniversite ya da tıbbi tesis, hiç bir zaman, doğrudan kenevirle ilişkili bir ölüm rapor etmediler. Ama boş verin bunu. Başka sorunlar, ondan korkmak için başka sebepler var. Örneğin bağımlılık. Bağımlılık kliniklerinde başka herhangi bir maddeden çok kenevir bağımlısı çocuklar var. Bu, bugün kenevirin en çok bağımlılık yapan madde olduğu anlamına gelir. Şüphesiz ki, diğer bütün uyuşturucuların toplamından daha fazla kenevir tedavisi gören genç ve çocuk var.

DEA'nın size söylemediği şey, bunun neden böyle olduğudur. Bir çocuk kenevir içmekten ya da bulundurmaktan yakalandı. Mahkemeye çıkarıldı ve önüne seçenek kondu. Biliyorsun ki, ya korkunç bir ceza ödeyeceksin, ya da tedavi merkezine gideceksin. Elbette ki, tedaviye gitmeyi seçiyor. ve tedavi merkezine gittiğinde bağımlı olarak ele alınıyor. Sonra da DEA istatistiğin bu bölümünü alıyor ve diyor ki;

"Bakın bütün şu kenevir tedavisi gören çocuklara. Tanrım, bugünkü kenevir anne babanızın içtiği kenevir olamaz."

Anladığım kadarıyla, kenevir tedavisi gören insanların sadece %3'ü gönüllü olarak orada bulunuyor. Geri kalan %97'si gardiyanları veya bir hakim öyle dediği için oradalar. "Hapishane ve tedavi arasında seçim yapabilirsin." Bir çok insan tedaviyi seçer. Bu, bağımlılıkla ilgili konuşmak için hiç bir temel sağlamıyor. Kenevirla ilgili bilgisi olan herkes, uyuşturucuları bağımlılık sırasına göre derecelendirmesi istenen iki araştırmacının yaptığı gibi değerlendirecektir. Nikotin birinciydi. Alkol ikinci. Sonra eroin, sonra kokain, sonra kahve, ve sonra kenevir. Belki birkaç başka uyuşturucu olabilir ama kenevir en alttaydı. Kahvenin altında. Bu narkotik, uyku ilaçları, sentetikler ve kokainin aksine bağımlılık yapıcı değildir. "Bağımlılık yapıcı değil." derken neyi kastediyorsunuz?

"Bağımlılık yapmaz" demek kenevir kullanıcısı uyuşturucudan yoksun kaldığında, yoksunluktan ıstırap duymaz demektir. Alışkanlık yapabilir, ama kullanımı bırakılabilir de. O zaman tehlikesi nedir?

İnsanların altta yatan sorunlarını örtmek için günah keçisi olarak kullanılıyor; özellikle de gençlerin. "İşte buradayım, beni görmezden gelme." Eğer bir yıl ya da daha uzun süre keneviryı günlük kullandıktan sonra bırakırsanız, bazı farklılıklar hissedersiniz, ancak tütün ya da eroin kullanmayı bırakan insanların deneyimledikleri gibi değil. Peki neden hükümet ve DEA ortaya böyle bir istatistik koysun ki?

Daha sonra bunun hakkında daha çok şey öğreneceğiz. Geçiş Teorisi Kenevir bir geçiş uyuşturucusu mudur?

Evet, bence öyle. Sen hiç..?

Nereden biliyorsun?

Tam olarak neden olduğunu bilmiyorum, ama öyle olduğunu biliyorum. Diğer uyuşturuculara giden yolu açar. Daha fazlasını denemek istemenize yol açar. Size iyi hissettirir.

Evet. İnsanlar başka bir şey denemek ister, ve biliyorsun, şey... sanırım daha fazlasını hayal eder. Aslında en büyük tehlikesi daha sert uyuşturucular için sıçrama tahtası olmasıdır; morfin, eroin gibi.

Bu yüzden keneviri yasallaştırmak isteyen insanlar var. Eğer bu ülkenin gençlerini, sert uyuşturuculara alıştırabilirse, senin neslini yok edebilirler, bu nesil içinde. Biliyorsun bu, Harry Aslinger zamanında, Atlama Taşı Hipotezi olarak adlandırılırdı. Eğer bu taşa basarsanız, "kenevir", bir sonraki taşa geçmek zorundasınızdır. Şu sert uyuşturucular olarak bilinenlere. Her zaman üzerinde çalışıldı, incelendi, vesaire; ama hiç ama hiçbir zaman, kesin olarak kenevirin sizi başka bir şeye yönlendirdiğini kanıtlayamadılar. Uyuşturucunun özünde sizi başka bir uyuşturucuya yönlendiren hiçbir psikofarmakolojik özellik yoktur. Joint içince, bir paket cips istiyorum ve siktiğimin abur cuburunu.

Gidip herşeyi dağıtmak istemiyorum. Alkol içiyorum, bu benim uyuşturucu tercihim. Buna süt içerek başladığımı söyleyebilirsiniz. Yani bu çok aptalca. Eğer kenevir içiyorsam, bu beni niye otomatik olarak bir eroinman adayı yapsın?

Bu çok anlamsız bir argüman. Aslında, her 104 kenevir kullanıcından sadece biri kokain, ve birden azı da eroin kullanıyor. Karaborsa, hafif uyuşturucu satıcılarıyla sert uyuşturucu satıcılarını birlikte sunuyor. Yani eğer bir karaborsa varsa, ve keneviriyle birlikte LSD satan bir torbacınız varsa ve diğer şeyleri de, satıcı size şöyle diyebilir; "Hey, daha sert bir şeyler denemek ister misin? " Yani bu, karaborsa yüzünden yasak yüzünden, insanların diğer uyuşturucuları görmesi daha olası hale geliyor ve bunları denemeye daha istekli oluyorlar. Gördüğünüz gibi bir geçiş etkisi var, ama bu geçişe sebep olan şey yasaklama ve hafif-sert uyuşturucu piyasalarının bir arada olması. Bu bizi nereye getiriyor?

Oh, bekle... Tembelliğe ne demeli?

Eğer kenevir kullanırsan toplum için yararsız olursun.

Eğer bu doğruysa, Amerika'da kenevir kullanan 50 milyon kadar insan var, ve Kanada nüfusunun yarısından fazlası onu denemiş; ama yine de, her iki toplum da ilerliyormuş gibi görünüyor.

Bakalım, bu insanların bazıları kimlermiş. Steven Jobs ot içerken Apple Bilgisayar'ı geliştirdi. Ted Turner ot içerken CNN News'u geliştirdi, hala her gün bir joint içiyor. Sevdiğiniz bütün müzisyenlere bakabilirsiniz, Rolling Stones'tan Beatles'a, Led Zeppelin'e. Hepsi ot içerdi. Snoop Dogg, Willie Nelson. Hadi ama, Bill Clinton... O içine çekmezdi dostum. O kadar saf olma! Aslında bütün başkan adayları hayatlarının bir döneminde kenevir içerken enselenmişler. Ordudayken bir kaç kez kenevir denedim. Hayatımın önemli bir parçası değildi. Üst düzey bir güvenlik görevlisinin bana söylediği, onun fikrine göre Beyaz Saray

personelinin dörtte biri, ilk geldikleri zaman, son dört beş yılda uyuşturucu kullanmışlar. Kişilik bozukluğu olan insanlar, tembel olacak ve işini kaybedecek olanlar, ne olursa olsun işsiz kalacaklardır. Onlar kenevir yüzünden işlerini kaybetmiyorlar. Bu sadece bir yalan! Tommy Chong'u seviyorum. Bence, bir çok "Cheech and Chong" bölümünde, insanlar sanıyorlardı ki, tabi Tommy'nin filmleri yazıp yönettiğini bilmeden, bir keş tam da böyle görünür diye düşünüyorlardı. Hayır, aslında, gerçekten zeki yaratıcı bir dahi sizin keş sandığınız kişiyi oynarken böyle görünür. Bunların hiç biri araştırmalarda saptanmamış, ya da uzun zamandır kullanan insanlar böyle değiller. ve bunu kullanan hakimler, savcılar, doktorlar, ve biliyorsun, yazarlar var. Peki ya bu uyuşturucunun tesiri?

"Kenevir tehlikelidir. Eskisinden daha yüksek THC seviyesi var." 20 yıl önce de, ne zaman bir Kolombiya malı alsan, o hep normalde aldığın Meksika otundan daha iyiydi. Yani her zaman bitkilerde THC farklılığı vardı. Aslında şimdi 20 yıl önceki Kolombiya malına eş değer kalitede ürün yetiştirebiliyoruz. Tabi bu hiç duyulmamış seviyede THC bastığımız anlamına gelmiyor. Bu sadece "Merhaba, bu tartışmada insanların dikkat etmesi gereken bazı ayrıntılar var." demek. Doğrusu bence, 50 yıllık yasak boyunca, Hindistan gibi yerlerde binlerce yıldır yetiştirilen türlerden daha iyisini yetiştirdiğimizi düşünmek sadece kendi egomuzu şişirmekten başka bir şey değil. İnsanlar, **"Ama keneviri istismar edebilirsin"** diyorlar. Bok! Cheeseburgerleri de istismar edebilirsin, biliyor musun?

..

Bir dakika. Bir şey eklememe izin ver. Eğer şu Tanrı'ya inanıyorsan...

Tanrı kenevir bitkisini de yarattı.

Ben toplum hakkında konuşuyorum. Ben kültürümüz ve toplumumuz hakkında konuşuyorum. Bekle, az önce "İncil" dedin. Yasak süresince alkol zehirlenmesi %600 arttı. New York gibi büyük şehirlerde, yasak zamanında, bugünkü taverna ve içki dükkanlarından daha fazla kaçak içki satan yer vardı. Elbette alkolü devam eden bir toplumsal sorun olarak gösterebilirsiniz, ama alkol için birbirini vuran insanlar yok. Alkol yasakken, insanlar yasak ve yasak olmayan zaman arasındaki farkı bilerek yaşadılar. Alkol yasağının gangsterlerin ve yeraltı dünyasının ortaya çıkıp bu maddeyi kontrol altına almasına sebep olduğunu görebiliyorlardı. Artık alkol onların kontrolünde değildi. Aynı şey kenevir için de geçerli olabilir mi?

Şüphesiz ki, bu organize suçu arttırıyor, çünkü onu satmak için suçlu olmanız gerek. Bu kadar basit. Bu, işin içine suçu karıştırıyor. Bu yüzden, getirisi ve para yapma olanağı bu işte bu kadar yüksek. İnsanlara gözdağı vermek için silah kullanıldı, ve biz yaklaşık 50 silah ele geçirdik; kısa namlulu tüfekler ve çoğu dolu. Şu çok duyduğumuz rekabet nerede?

..

Polis ve üst düzey uyuşturucu satıcılarının yasağın kalkmaması konusunda anlaştıklarını görüyorsunuz. **Üst düzey bir uyuşturucu satıcısı yasağın iyi olduğunu söylüyorsa, elini çenene koyup biraz düşünmelisin. "Neden yasağın devam etmesini istiyorlar? " Yılda 150.000 ila 300.000 dolar kazanan bir yetiştirisi neden keneviın yasallaşmasını istesin ki?**

Bir yetiştiricinin en son isteyeceği şey mantıklı bir politikadır. Delilik devam eder ve onlar zenginleşmeye devam eder. Betty, yarın bunu iş toplantısında gündeme getireceğim. Cezaları mı arttıralım?

Biliyor musun... Güzel. Yakalanmayanlar için fiyat yükselir... Gördüğün gibi, onların sadece ne kadar uyuşturucu alacağımıza ya da bu uyuşturucuların kalitesine, kime satacaklarına, nerede satacaklarına karar vermelerinin dışında bütün karın da onlarda kalmasına izin veriyoruz. Yani tam anlamıyla Vahşi Batı. Her şeyin olabileceği, düzenlenmemiş bir piyasa var. İnsanların genellikle kabul ettiği şeyler için bu uygun olabilir ama ama talep olan, insanların istediği bir şeyi yasaklamaya çalışırsanız o zaman bu safi aptallık olur. Ve kontrol yoksa, kaygı duyduğumuz alanları düzenlemek de zordur, mesela onu çocukların erişiminden uzak tutmak gibi. **Bazı araştırmalara göre, ergenlikten erişkinliğe kadar ağır, düzenli ve uzun zamanlı kullanımın genetik yatkınlığı olanlarda şizofreni semptomlarını tetikleme potansiyeli bulunuyor. Bunun aksini gösteren güçlü kanıtlar olsa da, bu bizi bir soruya yöneltiyor: Çocukların onu kullanmasının önüne geçmek için hangi yaşın uygun olduğu kararını dağıtıcılara bırakmaktan daha iyi bir yol var mı?**

.....

Onun bir yılda getireceği parayı iki ayda kazanabileceğimi biliyorsam. Şu ana kadar ne öğrendik?

Bir: Yasak talebi azaltmadı ve kesinlikle arzı da azaltmadı. İki: Çok kolay para kazandırdığı için gençleri de çeken, organize suç için düzenli bir gelir kaynağı yaratıyor. Ve üç: Yeraltı piyasası olduğu için suç ve şiddete neden oluyor. Yine de, bunun bütün masraflarını ödeyenler sizin bizim gibi vergisini veren insanlar oluyor. Daha da ötesi, bütün bu mesele hali hazırda yasalarla düzenlenmiş olan maddelerden daha fazla zararlı olmayan bir uyuşturucu için yaşanıyor. En azından, neden bu mesele bir tartışma konusu bile değil?

Dwight Eisenhower bir keresinde askeri-endüstriyel kompleksle ilgili bir konuşma yapmıştı. Bir Kenevir Yasağı Kompleksi mi inşa etmiştik?

Kenevire karşı gerçek savaş 1972'ye, ot içenlerin hepsinin Yahudi olduğunu söyleyen Başkan Nixon'a kadar başlamamıştı. Bunu gerçekten söyledi.

#Kenevirin yasallaşmasını isteyen piçlerin hepsi Yahudi'dir#

Nixon, Uyuşturucuya Karşı Savaş'a başladığında yapmak istediği şeyler vardı. Bir ajandası vardı. Kongre Kütüphanesi'nde ve önemli üniversitelerde saklanan ve depolanan bilginin büyük bir kısmı toplatıldı ve yok edildi. Onun yönetimi sırasında ortaya çıkarılan **The Nixon raporu Shafer Raporu olarak adlandırıldı.** Cumhuriyetçi bir yönetici tarafından hazırlanmıştı ve onu inceleyip duyurduğunda; "Bu raporu elinize alıp herhangi bir sayfasını açabilirsiniz ve eğer kenevir tecrübeniz olduysa doğruyu söylediklerini fark edeceksiniz" Ve kenevirin aslında zararsız olduğunu söylemeye gelince o bunu tamamen görmezden geldi. **"Ne olursa olsun Uyuşturucuya Karşı Savaş'ı başlatacağız"** dedi.

Kongre'nin ve Beyaz Saray'ın görebileceği kadar kopyasını bile basmadılar. 1970, Uyuşturucuya Karşı Savaş'ın başlangıcı. 76 New Jersey atlı birlikleri detektif oldular. Ben onlardan biriydim. Üçte birimizi gizli polis olarak atadılar. Ben bu üçte birin içindeydim ve hayatımın sonraki 14 yılını orada harcadım. Hedefimizdekiler kenevir içenlerdi. Kenevir içenleri hedefe koymamızın çok iyi bir sebebi vardı. Çoğu Vietnam Savaşı'nı protesto ediyorlardı. Bu gruptaki bütün insanları kenevir içtikleri için tutuklarsanız Vietnam Savaşı protestolarıyla karşılaşmazdınız. Bay Nixon bunun oldukça iyi bir fikir olduğunu düşünüyordu. Başkan Nixon 1972 yılında şu anda da yaşadığımız iç savaşı, uyuşturucu

savaşını ilan ettiğinde bu gerçekten kenevire karşı bir savaştı. Ama 80'lere, Reagan ABD başkanlığını alana kadar gerçek sonuçlarını göstermedi. Ronald Reagan şöyle dedi; "Bu gençler biraraya geliyorlar, kitap okuyorlar, kenevir içiyorlar ve konuşuyorlar." Bu üç unsur felaketin tarifiydi. Keneviın yasallaşması hakkında neler hissediyorum?

…..

Eğer politikacıysanız, **"suça karşı sert ol platformu"**yla seçimi kazanabilirsiniz. "Bütün kenevir yetiştiricilerini uzun bir süre hapse atacağız." çünkü halkın korkularından besleniyorsunuz. Büyük çıkar gruplarının sözcüleri, bu çıkar grupları ister kolluk kuvvetleri olsun, ister özel hapishaneler, ister ilaç şirketleri olsun, veya petrol şirketleri, bu dev kuruluşların bizi sakinleştirmeye ve oy kabininde doğru yere basmamızı sağlamaya çalışan sözcüleri var. Seçimi kazanan herkesin kendi ajandası var. Kendi lobicilerine bağlılar, bu yüzden kendilerinden önceki kimsenin yaptıklarını kontrol etmiyorlar. Bu onların işi değil, çünkü Tanrı oraya giren kişi affeder ve sonrasında ne yaptırklarına bakar. Politikacıların neden ilkeleriyle uyumlu hareket etmeye isteksiz olduklarını anlıyorum. Ama politikacılarımızın seçmenlerine kulak vermeleri gerekiyor, çünkü bu hayatta çok fazla olan şeylerden biri, seçmenler liderlerinin karşısına çıkıyorlar. Hempfest. Dünyada kenevir için düzenlenen en büyük etkinlik. Modern kenevirin vitrini. Elbette, bu şey 70 yıl önce kullanılıyordu. Ama bugünkü gibi bir dünyaya kenevirin ne katkısı olabilir ki?

İhtiyacı olan her şeye sahipmiş gibi görünen bir dünyaya. Tamamen yeni bir piyasa açıyor. Her boyutuyla tamamen yeni bir piyasa açıyor. Tohumlarını hasat edebilirsiniz, içindeki selülozu ve uzun gövdesindeki lifleri hasat edebilirsiniz. Lifleri, dünyadaki en güçlü doğal fiberdir. Bugün bu röportaj için giydiğim bütün giysiler kenevirden yapılma. Aslında her zaman giydiği bütün giysilerim kenevirden yapılma. Uzun zaman önce, muhtemelen 94'te pamuktan daha uzun süre dayanan, doğal liflerden yapılmış giysiler alabileceğimi fark ettim. Kenevir tohumlarını yiyebilirsiniz ve bu tohumlar gerekli olan bütün amino asitlerle yağ asitlerini içerir. Yakıt olur, bundan biyodizel yapabilirsiniz. Kenevir biyodizel için harika bir kaynaktır. Yakıt için kenevir yetiştirdiğinizde, her ürün çevreye büyük miktarda oksijen salar, aslında, onu yaktığınızda kaybettiğiniz oksijenle aynı miktarda oksijeni geri kazanırsanız. Bu sera etkisini sona erdiren bir kapalı çevrimdir. Endüstriyel kenevirin, dünyanın hemen her yerinde yetiştirebileceğiniz çok fazla, yüzlerce cinsi vardır. Dünyadaki her yerde değil, ama neredeyse her yerde. Yani tek başına bu bile onu bir yakıt kaynağı yapar. Bu bir çözüm; fosil yakıt ve nükleer enerji kullanımını bırakmak için, bunları kullanmayı tamamen bırakmak ve daha da fazla rüzgar, dalga ve daha fazla güneş ve bu biyo-yakıtları kullanmak için. Özellikle de benzin fiyatları arttığında insanlar bunu anlayacak. Burada en yüksek kaliteli kağıt var. Arşivlik bir kalitede. Ağaçsız kağıt" kelimeleri insanlara pek bir şey ifade etmiyor. Müzelerde gördüğünüz kenevir kağıtları yüzlerce yıllıktır ama sararmamışlardır bile. Odunu takviye ederek ormansızlaşma sorununu çözebiliriz. Orman endüstrisine karşı kenevir kullanmak neden şu anda daha uygun maliyetli değil?

Cevabı basit:

Çünkü ABD'de kenevir yetiştiremezsiniz. İnsan yaşamı düşünüldüğü sürece, eğer en faydalı bitki değilse bile muhtemelen en faydalı bitkilerden biridir. ve yasadışı! Endüstriyel kenevir uyuşturucu değildir. Kenevirle aynı türden olsa da, bu bitkinin tamamen farklı bir çeşididir. Chihuahaua'yı St. Bernard'la karşılaştırmaya benzer. Endüstriyel kenevirden kafanız güzel

olmaz, ama kenevirden olur. Burası, dünyada endüstriyel kenevir yetiştirmeyen tek endüstrileşmiş ülke. Ne kadar çılgınca olduğunu düşünsenize, bu ürünü yiyebiliyoruz, bu ürünü satabiliyoruz, bu ürünü giyebiliyoruz, bu ürünü ihrac edebiliyoruz, ithal edebiliyoruz, işleyebiliyoruz, her şeyi yapabiliyoruz ama yetiştirmek?

Bu şeyi yetiştiremiyoruz. Bu suç. İşte buradayız. İki yıllık bir araştırmadan sonra, cevap arayışımız bizi daha fazla soruyla başbaşa bıraktı. Ve gerçekten anlamlı görünen tek şey, hiç bir şeyin anlamlı görünmediği. Doğayı yasalarla karşı karşıya bırakırsanız, garip bir şey yapmış olursunuz. Nesli tükenen şeyler için endişeleniyoruz ama yine de dünyadaki en kullanışlı bitkiyle ilgili politikamız onun tamamen yok edilmesi ve neslinin tüketilmesine yönelik. Kesinlikle, hala onu kullanan gençler için kaygı duymalılar. Ama gençlerin alkol kullanması, sigara içmesi, araba kullanması gibi şeylerle ilgili de endişe duyuyoruz. Ama bunun için düzenlemeden ziyade şimdiki gibi bir yasak mı olmalı?

Mantıklı bir toplumda bu sürdürülemez. Bence beni baskılamaya çalışan birini dinlemek cahili görmezden gelip doğru bildiğim gibi devam etmekten daha cahilce olur. Şimdi bile, bu röportaj çekiliyor ve ben bütün sabah ot içtim. Kafam güzelken bunun gibi oluyorum. Bununla ilgili harika bir söz var;

"Hissedenler için hayat bir trajedidir, düşünenler içinse komedi."

Ve eğer siz de düşünen biriyseniz, ve kenevir meselesine bakıp gülmüyorsanız gerizekalısınız demektir.

Keneviırın Kanada'da veya ABD'de yasal olacağını düşünüyor musunuz?

Evet. ABD'yi bilmiyorum ama Kanada'da yasallaşacaktır. Ben onu görecek kadar yaşamayacağım. 1970'lerde bunun eli kulağında olduğuna inanırdım. Beyaz saçlarıma bak. 61 yaşında olduğumu kabul ediyorum. Olacağına inanıyorum. Önceden inanmazdım. İki ya da üç yıl önceye kadar, benim yaşam sürem içinde gerçekleşmeyeceğine ikna olmuştum. Bu soruyu bana sormamış olmanı dilerdim, ama bence... Bence olacak. Bu her zaman bir olasılık. Mantığa doğru büyük adımlar atılabilir. Bunu sona erdirmek için tüm yapmamız gereken Kongre'nin %50'nin ve artı bir kişinin bunun bittiğini söylemesi. Böylece sona erer. Bu ülkede bir hareket var ve bazı insanların benden daha fazla inancı var. Belki de bunca yıldır "Fear Factor"ü sunduğum için insanlara ve onların zekasına olan inancımı kaybettim. Bence bu kaçınılmaz. Gerçeğin bizi özgürleştireceğine inanıyorum ve gerçeğin bulaşıcı olduğunu düşünüyorum. Kenevirin kendi başına bağımlılık yapıcı olmadığını düşünüyorum ve bununla ilgili bilgimiz artıyor**. "Marijuana Reconsidered"** kitabını yayımladığım zaman son bölümünde, insanlar kenevirle ilgili bütün bu şeyleri anladıktan sonra yasağın sona ereceğini, on yıl içinde sona ereceğini öngörmüştüm. Çok iyi bir arkadaşım olan Carl Sagan baskı metnini okudu ve şöyle dedi; "Lester, çok karamsarsın. On yıl mı?

" Biliyorsun, işte buradayız, biliyorsun... 45 yıl geçti ve hiç bir şey olmadı. Yine de, gerçekleşmesinden başka çare yok.

Bunun gibi bir yalanı sonsuza dek sürdüremezsiniz.

Çeviren: Sezgin Sarı sezginsari@hotmail.com

GETT: THE TRİAL OF VİVİANE AMSALEM/İsrail Usulü Boşanma (2014)

Kadın, tarihinden beri her ortamda ezilmişliğin sembolüdür.

Her şeyden çektiğini düşünebildiğimiz kadın, dindarların elinden bir kat daha zülüm çekmiştir. Tenkitlere uğradığını düşündüğümüz meselelerde ve Yahudiliğinde açmazlarını ve sıkıntılarını göreceğimiz bu film, konusuyla bir yarayı deşiyor.

Filmin sonunda en acı verici sonuç; Viviane'nin kocası Elisha'yı boşanmaya razı edebilmesi bedeli olarak, bedenini hapsetmesini kabul etmesi, erkeğin hangi dinde olursa olsun değişmeyen karakterini; dini hükümlerin uygulayıcılar tarafından yanlış yorumlanışını seyredeceğiniz bu film; zor bir yapıt olsa da eleştirel bazda çekilmiş olmasıyla öneme haizdir.

Süre: 115 dk

Yönetmen:Ronit Elkabetz, Shlomi Elkabetz

Senaryo:Ronit Elkabetz, Shlomi Elkabetz

Ülke:İsrail İsrail, Fransa Fransa, Almanya Almanya

Tür: Dram

Vizyon Tarihi:16 Mayıs 2014

Dil:İbranice, Fransızca, Arapça

Nam-ı Diğer: Gett: The Trial of Viviane Amsalem

Oyuncular: Ronit Elkabetz, Simon Abkarian, Gabi Amrani, Dalia Beger, Shmil Ben Ari, Simon Abkarian

2014 İsrail Sinema Akademisi Ödülleri En İyi Film, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu (S. Gabai)

Hakkında

Viktor APALAÇİ

34. İstanbul Film Festivali'ne Damgasını Vuran Ülkelerden Biri İsrail İdi

29 Nisan 2015

İsrail, festival programındaki başarılı filmleri ile 34. festivale damgasını vuran ülkeler arasındaydı. Senarist-yönetmen Ronit-Shlomi Elkabez kardeşler, **'İsrail Usulü Boşanma'da hayatını ayrı yaşadığı kocasından boşanmaya adayan Viviane Amsalem'in dramına odaklanıyor.** Başarılı bir 'ilk film' olan 'Motivasyon Sıfır' bir çöldeki kışlada gün sayan kadın askerleri anlatıyor. 'Veda Partisi' ötanazi gibi ciddi bir konuyu komedi havasında ele alıyor. 'Hitler'e Suikast' adlı Alman filmi az bilinen, yaşanmış bir olayı ustalıkla anlatıyor.

İtalyan yönetmen Pietro Germi, 54 yıl önce 'İtalyan Usulü Boşanma/ Divorzio All'Italiana' başyapıtında, ülkesinde en kolay boşanmanın yolunun taraflardan birinin diğerini öldürmekten geçtiğini mizah yoluyla anlatıyordu.

Bu yıl İsrail'in Oscar adayı olan **'İsrail Usulü Boşanma/Gett'in senarist-yönetmeni Ronit-Shlomi Elkabez kardeşler, ülkelerinde dini mahkemeden boşanma kararı almanın taraflardan birini çıldırma raddesine getirebileceğini anlatıyor.**

Kocasından boşanmak isteyen bir kadının, ülkesinin medeni hukukuyla olan çatışması üzerine kurulu film, Viviane Amsalem'in(emsalsiz Ronit Elkabez) uzun yıllara yayılan mahkeme işkencesine odaklanıyor.

Viviane'ın yıllardır ayrı olmalarına rağmen boşanmayı reddeden kocası Elisha(Simon Abkarian), bir toplumun bütün hücrelerine sinmiş ataerkilliğin en basit metaforu sanki. Viviane'ın aklıselimin temsilcisi avukatının karşısında, **haham olduğu için mahkeme tarafından korunan, kollanan, duygu sömürüsü yapmak için dini kullanan, bağnaz, vicdansız bir insan olan Elisha'nın avukat kardeşi var.**

'İsrail Usulü Boşanma' konusu itibariyle dört yıl önce izlediğimiz, yaratıcısı Asghar Farhadi'ye uluslararası ün getiren 'Bir Ayrılık/A Separation'ı akla getiriyor. 2011 yılının En İyi Yabancı Film Oscar'ı ve Berlin Film Festivali'nin 'Altın Ayı' ödülünü kazanan bu başyapıt, boşanmanın eşiğindeki, tek çocuklu bir karı-kocanın dramını anlatıyordu.

Taraflı olduğunu, yıllar boyu süren her duruşmada gösteren, üç hâkimden oluşan İsrail mahkemesinin aksine, İran şeriat mahkemesinin hâkimi, insancıl yaklaşımı ve pratik çözüm bulmadaki iyi niyetiyle daha adil idi.

Festivalin yeni bölümü 'Aile Bağları'nın ağır topu 'İsrail Usulü Boşanma' gerçek hayat sahnelerini müthiş tespitlerle perdeye taşımakta ve mükemmel karakter tahlilleri yapmaktaki başarısıyla, 34. İstanbul Film Festivali'nin en başarılı, çarpıcı ve etkileyici yapıtları arasında idi.

Tarafların gösterdiği her şahit, İsrail toplumundan bir kesitin temsilcisiydi. **Dini boşanmanın çok güç olduğu bilinen İsrail'de ataerkil gelenekler sebebiyle, mahkemenin erkek tarafını kollayan uygulamaları, laik insanları isyan ettirecek kadar katı ve acımasızdı.**

Hiam Abbas ile birlikte **İsrail'in en iyi kadın karakter oyuncularından Ronit Elkabez**, solgun ve makyajsız yüzündeki mimikleriyle hayranlığımızı kazandı. İsrail filmlerinde sık sık rastladığımız, **Ermeni asıllı Fransız aktör Simon Abkarian, inatçı ve vicdansız koca rolünde izleyicinin nefretini kazanmada çok başarılı.** Onu izleyince, gazetelerin üçüncü sayfa haberlerinde kocaların boşanmak isteyen ve boşadıkları karılarını niye öldürdüklerini daha iyi anlıyoruz.

Erişim http://www.salom.com.tr/haber-94981-Israil_sinemasinin_govde_gosterisi.html

İSRAİL USULU BOŞANMA: DOĞRU KOCA, İKİYÜZLÜ TOPLUM

13 Nisan 2015

Arzu Lermioğlu

İsrail Usulü Boşanma adıyla, 34. İstanbul Film Festivali'nde gösterime giren film, başından sonuna dek bir mahkeme odasında geçiyor neredeyse. Neredeyse diyorum çünkü arada bir görünen diğer tek mekân, mahkemenin bekleme salonu. Elkabetz kardeşlerin yazıp yönettiği, Ronit Elkabetz'in aynı zamanda başrolde Vivianne karakterini canlandırdığı filmin konusu, İsrail (şeriat) yasaları uyarınca görülen sıradan (ama sıradanlığı tartışan) bir boşanma

davası. Viviane Amsalem, on beş yaşında evlendirildiği Elisha Amselem'den boşanmak ister. Fakat, buna ancak yıllar sonra cesaret gösterir.

Halihazırda İsrail yasaları kadının talebiyle boşanmaya izin verse de görülen o ki, bu öyle pek de kolay olmuyor. Evvela kadının, kocasının kendisine karşı fiziksel ya da ruhsal olarak zarar verdiğini şahitlerle kanıtlaması gerekiyor.

Nihayet mahkeme, boşanmayı, erkeğin (tıpkı Sünni İslam uygulamalarındakine benzer biçimdeki, talak-ı selase mantığıyla) boşanmayı onaylayacak sözleriyle ve tabii yine mahkeme önünde hazırlanıp sunulan, **'gett' adı verilen bir belge ile sonuçlandırabiliyor.** Yani her şekilde erkeğin rızasına dayalı bir iş görme usulü var, ortada.

Amsalem çifti, üç yıl boyunca boşanamıyor. Mahkeme, ilgi çekici diyaloglarla sürüp giderken, bezdirici bir şekilde her defasında sonuca yaklaşmadan ertelenip duruyor. Bu esnada, Vivianne'nin çoğunlukla sessiz konuşkanlığı, sıkıntılı, kaygılı, kimi yerde depresif jestleri o kadar iyi yansıtılıyor ki seyirciye, onun boşanma (özgürleşme) davasına sahip çıkar halde buluyorsunuz kendinizi bir anda. Bir yay gibi geriliyor, sonunda nöbetlerle gelen gülme krizlerine eşlik ediyorsunuz salonun ortasında. (Sinirden gülmek)

Öte taraftan davalı Elisha Amsalem (koca) ise fazlasıyla inatçı ve ketum bir adam. Cemaat içinde saygın ve itibarlı biri olarak gösteriliyorsa da, bu geçimsiz karakterinin, pek açıkça belirtmeseler de cemaat de farkındadır. **"Ama iyi bir adamdır Elisha yine de, neden iyi de bir koca olmasın ki, söyleyin neyi eksik?"** Birkaç duruşmaya bu inadını sürdürerek katılmaz Elisha, onu mahkemeye zorla getirme çabaları, buna karşın (haham) hakimlerin kadını sürekli evine döndürme çabaları (olayı tatlıya bağlama) ve türlü olumsuzluklar, Vivianne'nin avukatı yardımıyla davasındaki ısrarını sürdürmesine mani olamıyor.

Filmin üzerinde dolandığı, volta attığı asıl soru ise;

"dayak yemediği, çocuklarının ve kendisinin geçimini sağladığı, ona toplum nazarında hatırı sayılır özgürlükler sunduğu halde, bir kadın kocasını ne diye boşamak istesin ki?" sorusudur. Vivianne'nin ise bu soruya verdiği basit ama haklı cevap, bir türlü anlaşılmaz, daha doğrusu anlaşılmak istenmez. Çünkü toplum, 'doğru koca' dolayısıyla 'doğru evlilik' tanımını çoktan yapmıştır bile. Bunun kurcalanması, eşelenmesi kime ve neye yarardı ki? Birçok kadın da buna zaten çoktan inanmışken hele… Böylesi, aile huzurunu bozacak sorgulamalardan kendilerini sakınmayı, salık vermemişler miydi kuşaklar boyunca, nesillerine? İşte bu diğer, 'uyum sağlamış kadınlar' topluluğu, Vivanne'i artık anlamaz olurlar işin vardığı noktada; onlarca, hiç bir neden yokken yuvasını yıkmaktadır, Vivianne. Boş yere. Tıpkı Vivianne'nin mahkemede davaya şahitlik eden komşusu Donna gibi düşünürler. Kocasının sözünden çıkmayan, korkuyla kapıldığı bağlılığın ona duyduğu saygıdan ileri geldiğini zanneden, Vivianne'nin cesaret gösterdiği sorulara kendini çoktan kapatmış bir kadın temsili olarak, boşanmanın karşısında durur Donna Aboukassis, filmde.

Vivianne'nin basitçe ve açıkca sunduğu gerekçe, rızasızca gerçekleştirdi evliliği boyunca yine de mutlu olma isteğiyle yürüttüğü çabalarına rağmen, bir türlü yanıt alamadığı kocası Elisha için, evliliği için, artık daha fazla çabalayamayacağını farketmesiyle oluşur: Vivianne, Elisha'yı sevmiyordu ve sevemeyecekti de.

Toplumsal yapı dediğimiz şey'in, malum en biricik bileşeni olan 'aile kurumu'nda işler, üç aşağa beş yukarı hep böyle galiba; İsrail ya da Türkiye, neredeyse farketmiyor. Hikâyeler hep

aynı. Kadının, bu benzer hikayelerdeki yeri de yine nispi benzerlikte seyrediyor. Birbirini hiç sevmemiş ya da sevmeyi bırakmış karı-kocaların kimi sebeplerle sürdürdüğü evlilikler, bu evliliklerin 'etkilenmiş' çocukları. Sevgisiz ama neyse ki "saygı" dolu yuvalar. Elbet, fedekarca saygı daha çok kadından bekleniyor, zira ailenin babası'na hürmet gösterilmelidir. O'nun güven veren gölgesi eksik bırakılmamalıdır yuvadan, son raddeye kadar.

Eh, buna da şükür diyebilirsiniz pek tabii, fiziksel şiddetin, geçimsizliklerin üstüne karabasan gibi çöreklendiği diğer dramatik, kanlı örnekleri sıralayıp da. Yine de bir kenarda bekletilen bu çıkar cevap, ikiyüzlülükten sıyrılmamızı pek de kolaylaştırmıyor. Şiddetli geçimsizliklerin çiftlerin birbirine uyguladıkları iki türden şiddeti, hem psikolojik hem de fiziksel açıdan tanımladığını es geçiyor olabilir miyiz?

Psikolojik şiddet kanıtı için, kolaydan adli tıptan alınacak bir darp raporu alma olasılığı yok ne de olsa. Filmdeki gibi, dört duvar arasında yaşananları, evin dışından, meseleyi şahitsiz şahitlerle kanıtlama yoluna gitme gibi tuhaf bir yol seçilmediyse eğer. İşin kolayı, görünürde yara bere yoksa, işler tıkırındadır hep.

Öyle mi?

Değil tabii!

Emimiz ki birçok kadın, yaşam enerjisini bu sebeplerle erimesine mani olamamakta. Çoğu, benzer düşünceleri aklından bile geçirmekten imtina eder ya da bir şekilde şavuşturur haldeyken hele… Ola ki ailesine, içinde yaşadığı o mühim toplumsal gruba, kocasını (artık) sevmediği için ondan ayrılmak istediğini söylemesi, bunda ısrar etmesi pek kolay bir yol değil, hâlâ. Yani, delilik! Tıpkı filmdeki gibi, Vivianne'nin maruz kaldığı soruların ve uğraşın neredeyse aynılarıyla karşı karşıyalardır, çünkü. Yuvasını nedensiz yere yıkan kadın figürü, gözün önüne düşer tam o anda. Gözden de düşer aynı anda, çok gecikmeden.

Film, ayrılık hikayelerine 'hep geçiştirilmiş' bir yerinden baktığı için ilgiyi hakediyor. Ortadoğulu kadınların cebelleştiği geleneksel miras ile ilgili kayda değer notlar taşıyor. Sadece kadın değil; erkek, aile, çocukların yetiştiği ortam, yani pek çok şey aynı anda düşünülmeli diyor film, aynı sahnede.

Filmi festival süresince izlemek için hâlâ şansınız var, son iki gösterimiyle. Olmadı, muhakkak bir yolunu bulup izleyin derim. Açıkcası ben, Ronit Elkabetz'i izlemeye doyamadım. Etkileyici bir oyunculuk. O saatten beri hayranıyımdır artık.

Pekii, sonunda boşanıyorlar mı?

http://film.iksv.org/tr/film/3049

http://www.imdb.com/title/tt3062880/

http://www.amargidergi.com/yeni/?p=1248

FİLMDEN

Neden, Sayın Yargıç?

Neden?

Neden yıllardır gelip gittiğim hâlde hiçbir şey değişmiyor?

Neden?

Onu ne boşanmaya ne duruşmaya gelmeye ne buna ne de şuna zorlayabiliyorsunuz, peki ya ben ne olacağım?

Beni ne zaman göreceksiniz?

Huzurunuzda ayakta duramayacak kadar bitkin olduğumu ne zaman göreceksiniz?

Ne zaman?

Size kaldıysa bu dava daha on yıl kadar sürer. Gözünüzün önünde düşüp gebersem yine de onu görürdünüz! Kimse hukukun üstünde değildir. Rabbim ve O'nun adaleti büyük. Beni yargıladığınız gibi O da sizi yargılayacak. Merhamet etmeden. Beni umursamıyorsunuz! Amerika'da bir adam, üst üste iki kez görünmezse olay biter! Mahkemeye gelsin ya da gelmesin onu boşarlar. O, hukuka saygı duymuyorsa hukuk da ona saygı duymaz! Size kim saygı duysun ki?

Allah aşkına, hiç mi korkunuz yok?

Ateşe atın beni öyleyse.

Sizi de ateşe atmak lazım.

- Yeter bu kadar!

- Allah ıslah etsin sizi.

- Yeter! Hanımefendi bitirdi.

- Hayır, ben bitirmedim. Gün gelecek, birileri elinizdeki gücü çekip alacak sizden. Size ne kalacak?

Din değiştirmek mi?

İş işten geçtikten sonra da bunu kimse istemez. Bitti. Başınızdaki takkeler mi?

Hahamlık Mahkemesi'ymiş!

- Sıçtığımın mahkemesi!

- Küfür mü ediyorsun?

Boktan bir iş. Rezil insanlar!

- Aptalım ben!

**

Lütfen. Kabul ediyor musun?

Verecek misin?

Uğraşma benimle. Vereceğim. Peki ya sen Viviane bana ne vereceksin?

Ne istiyorsun?

(Kimseyle birleşmeyecekesin)

Elisha, senin için neden bu kadar önemli?

İstediğin bu mu?

Neden benden böyle bir şey istiyorsun?

- Seni kaybetmek istemiyorum.

- Çoktan kaybettin.

- Seni seviyorum.

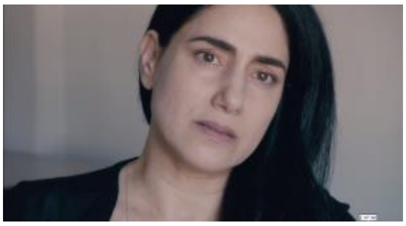
Pekâlâ, Elisha. İstediğin gibi olsun. Senden sonra kimseyle olmayacağım.

- Özgürlüğümü verecek misin?

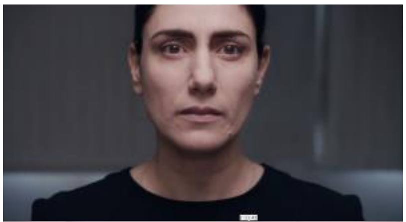
- Vereceğim.

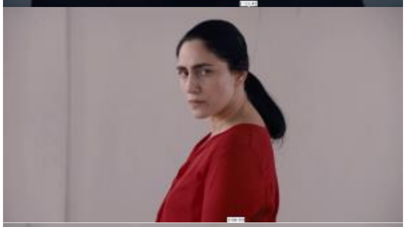
Affet beni, Viviane.

Emin misin?

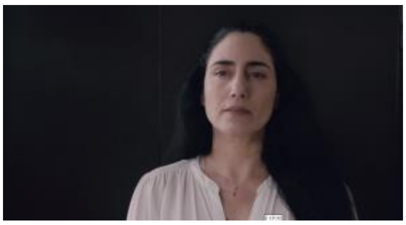

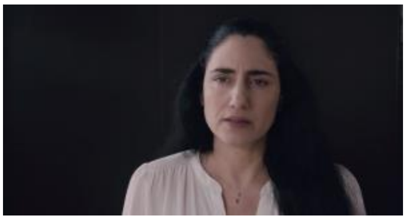

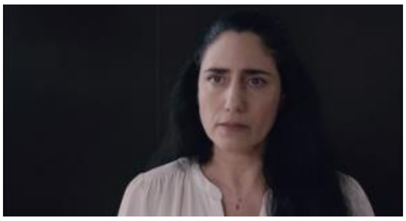

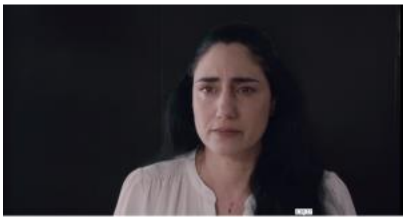

328 Yazılar

Allah aşkına, hiç mi korkunuz yok?

Amerika'da bir adam, üst üste
iki kez görünmezse olay biter!

Merhamet etmeden.
Beni umursamıyorsunuz!

Rabbim ve O'nun adaleti büyük. Beni
yargıladığınız gibi O da sizi yargılayacak.

Başınızdaki takkeler mi?
Hahamlık Mahkemesi'ymiş!

- Aptalım ben!
- Rezilliğin, kepazeliğin de böylesi.

Ver şu boşanma belgemi.
Ver diyorum, versene!

330 Yazılar

Özgürlüğüme kavuştur beni.

Senden sonra kimseyle olmayacağım.

SEN GELMEZ OLDUN

Getirdiğin bir deste çiçek,
sararıp soldu atabilmirem.

Geceli gündüzlü bu hasret
öyle bir kıvranırım ki yapabilmirem

Doğrusu yoruldu benim bu halim
Hicranın elinden pes hardayım

Öyle bir kanadlı kuştur yarım
Öyle bir men onu tutabilmirem

**

SEN GELMEZ OLDUN

(TÜRKÜ)

Makâm : Nihâvent

Yöre : Azerbaycan

Söz - Beste : Elekber Tagiyev

Deyirdin baharda görüşerik biz
Bahar geldi gitti sen gelmez oldun

Daşlaramı deydi , sindi ehdimiz?
Aylar geldi gitti sen gelmez oldun
Sen gelmez oldun, sen gelmez oldun, sen gelmez oldun
yarım
Gozleyirem men, gözleyirem men, sen gelmez oldun

Deyirdin qapina gonara, kuş tek
Kuşlar ceh ceh vurdu, sen gelmez oldun
Sen gelmez oldun, sen gelmez oldun, sen gelmez oldun
yarım
Gozleyirem men, gozleyirem men, sen gelmez oldun

Yaşamag eşki ile vecde gerek

Kuşlar yuva kurdu sen gelmez oldun

Sen gelmez oldun, sen gelmez oldun, sen gelmez oldun

yarım

Gozleyirem men, gozleyirem men, sen gelmez oldun

Sen Gelmez oldun (translation)

You said we were going to meet in spring

Spring had come and gone, but u still didnt come

Was our promise hit to stones and broken ?

Months, years have passed, but you didnt come

I am waiting for you, I am waiting for, but you didnt come

You said you will come to my door as birds do

Birds were singing, but you didnt come

For living you need love

Birds made their own nest but you didnt come

But you didnt come, you didnt come, you didnt come

I am waiting for you, I am waiting for, but you didnt come

ZİKİR YAPANLAR İÇİN

Felaha Anahtar - İmam Âtaullah Îskenderî

Şunu hiç unutmamalı:
Bu yolda Yüce Allah'ı anmak bir güvendir;
hem de herkes için..
Gerçek ehli zatlar için ise zikir,
bu dar kalıp zindanından çıkış yoludur.
TACEDDİN
İmam Ataullah İskenderî

Zikir kalbe yerleştikten sonra ondan bir nur meydana gelir. Kalbin bu nuru, yersiz arzuları, şeytanî duyguları yakar, yok eder. Zira kalb, zikrin istilâsına uğramıştır. Bu durumda dille yapılan zikir, kalb zikrine göre zayıf düşmüştür.

Kalble yapılan zikir ağır bastığı zaman; organlar, çevreler nurlarla dolar. Yüce Hakk'ın zatına yabancı düşünceler kalbden temizlenir. Vesveseler de kalmaz. Kalb sahasında artık şeytan barınamaz.

Bundan sonra kalb, ilâhÎ varidata bir yer olur. Kutsal bilgilere, ilâhî tecellilere parlak bir ayna hâline gelir.

Zikir hali kalbe yürüdüğü, dış organlardan yayılmaya başladığı zaman; hemen her organ, kendi halince zikirlere, Yüce Hakk'ı anmaya başlar.

Cerirî şöyle anlattı:

— Arkadaşlarımız arasında biri vardı; çok çok:

— Allah Allah,.

Diyerek zikir eder, Yüce Allah'ı anardı. Günün birinde başına bir hurma dalı düştü, başı yarıldı. Başından akan kanlar yere yayıldığı zaman; **Allah Allah**, yazdığı görüldü.

**

Zikir; haram lokmalardan meydana gelen, aşırı yemeklerin oluşturduğu cesetteki fazlalığı giderir. Ancak, helâl yemeklerden meydana gelen bedenin etine, yağına eli varmaz

Vücuttaki pis parçalar yanıp gittiği zaman, temiz parçalar kalır. İşte o zaman, vücudun her parçasından zikir duyulmaya başlanır. Sanırsın ki, bir borazana üflüyor.

Zikir öncelikle baş kısmına geçer . Oraya-geçen zikirden borozana üflenen sese benzer ses duyulur. Bazan da billur kaba dokununca çıkan sese benzer ses duyulur.

Zikir bir sultan gibidir. Sultan bir konağa yerleştiği zaman oraya borozanları ile, billur kadehleri ile gelip yerleşir.

Zikir, Yüce Hakk'ın zatına yabancı kalan her şeyin düşmanıdır. Bir yere indiği zaman, orada zıd sayılan her şeyi atmakla meşgul olur. Bu zıtlık, dıştaki misaline göre su ile ateşin durumu gibidir ki; birinin olduğu yerde diğeri olmaz

Anlatılan seslerin dışında daha başka sesler de duyulur ki: Hepsi de zikirden meydana gelen seslerdir. Bu seslerin çeşidi şoyledir:

Su çağıltısı,

rüzgâr uğultusu
kızışan ateş sesi,
değirmen sesi,
at tepinmesi,
esen rüzgar sonucu ağaç yapraklarından çıkan sesler,

İnsan bedeni; üstün, düşük maddelerden meydana gelmiştir. Bunlar topraktan, sudan, ateşten, yerden, gökten alman şeylerdir. Onda yer-gök arasında bulunan şeyler de bulunur. Anlatılan sesler ise, insanda bulunan maddelerin ağır basan kısmından gelir. Ağır basan maddeler zikir sesini duydukları zaman, hemen her dilde tesbih okurlar.

Bütün bu anlatılan durumlar, tam manası ile Yüce Hakk'ı dille zikir edip anmanın iyi sonucudur. Bütün bu anlatılan durumlar, tam manası ile Yüce Hakk'ı dille zikir edici anmanın iyi sonucudur. Dille yapılan zikrin sonucu olarak insan öyle bir hale gelir ki: Zikri dilinden düşürüp sussa dahi, göğsündeki kalbi harekete geçer. Ana karnındaki bebek gibi oynar; zikrin devamını ister. Zikri anlatan büyükler şöyle dediler:

— Kalb, Meryem'in oğlu İsa aleyhisselâm gibidir; zikir ise onun sütüdür. Kalb çocuk orada büyüdükçe, güçlendikçe ondan, Yüce Hakk'a doğru ağlamalar, inlemeler yükselir. Zarurî olarak sesler, bağırmalar çıkar. Bütün bu olanlar; onun zikre karşı, zikri edilen zata aşkından şevkinden ileri gelir.

Kalb zikri arı uğultusuna benzer.
Onda rahatsız eden yüksek ses yoktur.
Aşırı şekilde hafif ses de yoktur.
Zikri edilip anılan zat kalbe yerleştiği zamân zikir gizlenir. silinir.
O zaman zikir eden kimse zikre bakmaz; kalbe de bakmaz.

«Anlatılan durumdan sonra zikre dönmek durumu ortaya çıkarsa., ya da kalbe dönmek arzusu doğarsa bu gereksiz bir perde olur.

Zikri edilen zatın kalbe yerleşmesi, zikre, kalbe bakmamak haline şu isim verilir: **Fena**

Bu durumda insan kendinden geçer, dış organlardan yâna hiç birine sahib çıkamaz, kendi dışında kalan.. Eşyayı da göremez, içine doğan gereksiz şeylerden de haberi olmaz. Kendisi her şeyden yana kayıplara katışır; her şey de onun gözünde o, kayıptır yolcudur; sonra, bir daha Rabbına yolcudur.

Bir kimse, kendi maddî varlığını gönülden sildikten sonra, bazı şeyler gelirse., o bir şektir, şüphedir, karalıktır. Bu işte asıl mükemmellik de; insanın kendi varlığını yok bilmesidir. Sonra bu yok bilmeden de geçmesidir. Hatta, ikinci buutlu, üçüncü buutlu yok bilmesidir.

**

ZİKRİN EN BÜYÜĞÜ

Zikirlerin en büyüğü şudur:

"Lâ ilâhe illallâh'ül-Hayy'ül-Kayyum"

(Hayy Kayyum isimlerinin de sahibi Yüce Allah'tan başka ilâh yoktur)..»

Bu bir âyet-i kerime meâli olup Kur'an'da 2. sırayı alan Bakara süresinin 255/âyetinin-başıdır; âyet'el-kürsî olarak bilinir.

Bu âyet-i kerimede, özellikle buraya alman kısımda Yüce Allah'ın en büyük ismi İsm-i Azam vardır. Bu manada, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem efendimiz Hazret-i Muhammed Mustafa salla'llâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu; Allah ona salât Ve selâm eylesin:

— **«Allah'ın en büyük ismi İsm-i Azam âyet'el-kürsî'nin, Âl-i İmran suresinin başındadır.»**

iki âyetin ortak noktaları da, anlatılan kısımlardır. Burada bir incecik perde vardır; onu anlamak senin zihnine göre değildir. Ancak şu kadarına işaret edilebilir ki:

—Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka ilâh yoktur).. Demen, tevhidi anlatır. Yüce Allah hakkında tevhidin manası zatta da, rütbede de gerçektir; yoruma tabi değildir. Fakat başkaları hakkında yoruma tabi olup manası maddîdir.

— **Hayy..**

Derken de, durum budur.

— **Hayy..**

Demenin manası odur ki: Bizzat, duyar, görür, bilir.. Ölü de odur ki: Kendinden haberi olmaya.. Bu da, Yüce Allah için gerçektir, başkaları için değil.. Böyle bir şey başkalarında bulunmaz.

Rahim, muksit, cami, adi vb. isimlerden fiillere delâlet eden isimlere gelince bunlar sıfatlara delâlet etmezler. Asıl, sıfat, fiillerin çıkış merkezidir. Sıfat asildir, fiiller ise, ona tabidir.

Bunlardan başka Yüce Allah için sabit olduğu zannedilen; kudrete ilme, iradeye, kelâma, sem'a, basara delâlet eden sıfatlar, dış anlamına göredir; esastan-uzaktır. Zira bunlar, dış anlamı ile insan sıfatına benzer; meselâ: İnsanın görmesi, işitmesi, bilmesi, gücü, konuşması gibi.. Elbette bunların birer hakikati vardır, insan için sabit olması, mümkün değildir. Bu isimlerden, bir yorum da çıkabilir; yani: İnsan lehine..

Üstte anlatılana:

— Sübhanellahi, velhamdü lillahi ve lâ ilâhe illallahü vellahü ekber

(Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. Allah'a hamd olsun. Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah en büyüktür).

Çümlesi de yakındır. Çünkü:

— Sübhanellah (Allah noksan sıfatlardan münezzehtir) .

Cümlesi, Yüce Allah'ın kutsallığını anlatmaktadır. Bu mana, Yüce Allah hakkında gerçektir. Zira gerçek kutsallık, ancak onun için tasavvur edilebilir.

— Elhamdülillah (Allah'a hamd olsun).

Cümlesi de öyledir. Bunda, bütün nimetleri Allah'a bağlamak vardır. Bu da, Yüce Allah için gerçektir.. Zira, fiillerde tek olan, hakikî manada birliğe sahib olan odur; bunun yorumu da yoktur. Bu manadan ötürü Yüce Allah hamd edilmeye lâyıktır. Birdir, hiç bir kimse ile işlerinde ortaklığı yoktur. Nitekim kalemle yazıcının da bir ortaklığı yoktur.
Güzel bir- yazı görüldüğü zaman, yazan övülür; kalem değil..
Her kimden bir nimet görülürse.. o kimse, bu nimet için emre tahsis edilmiştir: Kalem gibi..

İşte anlatılan manadan ötürü, Yüce Allah hamd edilmeye lâyıktır.

— Allahu ekber (Allah en büyüktür).

Derken de, bunun anlamı şu değildir:

— Allah başkasından büyüktür.

Çünkü, onunla beraber bir başkası yoktur. Evet, onunla beraber bir başkası yoktur ki:

— Allahu ekber (Allah en büyüktür)..

Densin.. Elbette ondan başka her şey, onun nurundan gelmektedir. Güneşin aydınlığı ile, güneşin kendisinin ne gibi bir ortaklığı olabilir. Bunda bir beraberlik rütbesi de yoktur ki:

— Güneşin nuru güneşten büyüktür.

Densin. Olsa olsa, Yüce Allah için:

— Allahü ekber (Allah en büyüktür).

Demenin anlamı şu olur: O, dış organlarla kavranamaz, akılla esas zatı bilinemez, bir ölçekle ölçülemez. Hatta zatından başkası tarafından tam bilinmesinden yana da en büyüktür; zira Allah'ı ancak Allah bilir.

**

HAK YOLCULUĞUNDA TEHLİKELER

Bazı Hak yolcularını yollarından alan tehlike on tanedir; şöyle ki:

1. Yapılan işi görmek, yani: Büyük görmek..
2. Uzun emelli olmak, ömre sığmayacak işler peşini de koşmak..
3. **Velî olduğunu kendi kendine sanmak..**
4. Halkın yüz vermesine aldanmak..
5. Rüyalarla, düşlerle yetinmek..
6. Gönüle gelen boş halden hoşlanmak..
7. Gelen ilhamlardan aşırı lezzet almak..
8. Vaada aldanıp amelden kalmak,.
9. Yersiz kanaata sahip olmak..
10. Allah büyüktür, deyip kalmak..

Allah'ın gözünden düşmenin alâmeti üçtür; şöyleki:

1. Nefisten razı olmak..
2. Allah'tan razı olmamak..
3. Kaza kader üzerine halka şikâyette bulunmak,.

Allah yakınlığının da üç alâmeti vardır; şöyleki:

1. Yersiz hazları bırakmak..
2. Yüce Allah'ı anarak oturup kalkmak..
3. Allah için halka tevazu göstermek..

Allah'a ulaşmanın üç alâmeti vardır; şöyleki:

1. Anlayacağını, Yüce Allah'tan anlamak..
2. Dinleyeceğini, Yüce Allah'tan dinlemek..
3. Alacağını, Yüce Allah'tan almak..

Allah katında özel bir duruma sahib olmanın alâmeti de üçtür; şöyleki:

1. Tercihi bırakmak..
2. Tedbirden soyunmak..
3. İradeden geçmek..

Allah'a dönüşün alâmeti de üçtür; şöyleki:

1. Gidici sıfatları, kalıcı sıfatlarla değiştirmek..
2. Gidici vasıfları, kalıcı vasıflarla değiştirmek..
3. Gidici Zatı, kalıcı Zatla değiştirmek.. Allah mülkünü dilediğine verir; Allah çok geniştir, sonsuz bilginin sahibidir.

Kulun Rabbı ile olan sevgisinin alâmeti üçtür; şöyleki:

1. Tercihsiz olmak.. Kader namına ne gelirse, kabullenmek..
2. Hemen her şeyde sevgilinin mükemmelliğini görmek, ondan razı olmak..
3. Hemen her işte, ona teslim olmak..

Allah sevgisinin kulda sabit olduğunun alâmeti üçtür; şöyleki:

1. Her ne olursa olsun, ondan hoşnut olmak..
2. Ondan gelecek söze kulak vermek..
3. Gönülü onun hikmet kokulu hükmüne vermek.. Unutmamalı ki: Hemen her şey, onun büyüklüğünü gösterir.

**

Kaynak: TACEDDÎN İmam Âtaullah İskenderî, FELAHA ANAHTAR Zikirler –Duâlar, Arapça Aslından Türkçeye Çeviren: Abdulkadir AKÇİÇEK, 1987, İstanbul

YARATICI MEDENİYETİN DONUŞU

"Tarihi tekerrür ettirmek denilen husus üzerine"

TEOKRASİNİN İKİ SALTANATI

Birbirine İhtiyaç

İki saltanat; biri maddîdir, dünyevîdir, mümessilleri hükümdarlardır. Diğeri manevîdir, dinîdir, mümessilleri ulema efendilerdir. Bu iki saltanat hem biribirini tuttu, hem biribiriyle çarpıştı. Biribirini tuttu, çünkü ikisi de biribirine muhtaçtı. Ulema saltanatı dinen «Ülü-l-emr» e itaati ilân ediyor. «Emîr-ül mü'minîn» e, yâni hükümdara karşı koymak «huruç» tur. Huruç küfürdür, bunu yapanın dinen katli caiz olur. Hükümdarlara ulema bunun için lâzımdı.

Sultanların medreseyi tutmaları dış bakımdan ilmi himaye edişti. Halbuki bu hakikî zarureti örtmek için bir dış perdedir: İşin iç yüzü teokratik saltanatın mutlakıyeti için lâzım olan ideolojiyi müdafaa ve koruyuştu. Hükümdarların kudreti medresenin verdiği o ideoloji ile ayakta duruyor. Hükümdarların ulemaya kıymet verişleri bundandı.

Yavuz gibi yan bakanın kellesini uçurtan bir hükümdar, Mısır Seferinde, İbni Kemal'in atı bir çamur çukuruna basıp ta hükümdarın mantosunu baştan başa zifos içinde bırakınca, en ufak hataya en büyük ceza veren o ceberutlu Sultanın hiddeti karşısında İbni Kemal sapsarı kesilmişken, Yavuz, bütün hiddetini yenerek, sanki bundan memnun bile olmuş gibi bir eda takınıp: «Bu mantoyu saklayınız, ulemanın atının ayağından çıkan çamur bile bize şereftir» dedi: Artık Yavuz böyle yaparsa diğerlerini siz kıyas edin.

Ulema' efendiler de hükümdarları tutmağa mecburdu. Çünkü kendi saltanatları maneviydi, diniydi, maddî müeyyideden mahrumdu. Ulemanın dediği yapılmazsa bunun cezasını kim verecek? Hükümet, ulemanın dediğini tatbik eden bir icra kuvvetidir. İlmiye olmasa hükümdar ruhlar üzerindeki o İlâhî otoritesini kuramıyacak; hükümdar olmasa ilmiye saltanatı icrasız kalacak: Bütün asırlar içinde bu ikisi biribirini bunun için tuttu.

Birbiriyle cidal

Bu iki saltanat ayni zamanda daima ve sinsi sinsi çarpışıp durdular da: Çünkü her iki saltanat kendi hâkimiyet ve kuvvetini muhafaza kaygusundadır. Eğer hâkimiyet ulemada ise hükümdar bir kuklaya dönecek. **Onlar bu mevkie düşmemek için ellerindeki maddî kuvvete güvenerek ne kadar ulema kellesi uçurdular.**

Buna mukabil ulema da hükümdarın her dediğini yaparsa kendi saltanatlarının hiçbir otoritesi kalmayacak. Onlar da dinden ve efkârı-umumiyeden kuvvet alarak çok defa hükümdarlara kafa tuttular. **Sırası geldikçe, zaman zaman, askerî kuvvetleri bile din namına kışkırtıp hükümdarları devirdiler.**

Fakat bu ikisi arasındaki çarpışma hiçbir vakit iki saltanat müessesesinin kendi hüviyetlerine değil, o müesseselerdeki şahıslara teveccüh ederdi. Bir şeyhislâmı atan, hattâ kellesini uçurtan hükümdar İlmiyeye değil, ilmiyeciliği suiistimal eden şahsa gazaplanmış oluyordu. Hükümdarı atan ulema da hükümdarlığa değil, sadece hükümdarın şahsına hücum ederdi. O hükümdar gider, yerine başkası gelir, o kadar.

İnkilâpsızlık Sebebi

Eğer bu iki saltanatın muarazaları müesseselere karşı olaydı, o zaman İslâm devletleri ve milletleri büyük inkılâplar görmüş olacaktı. Meselâ hükümdarlar ilmiye saltanatının ruhuna taarruz edeydiler, bundan lâik devlet sistemi çıkacaktı, fakat hiçbir hükümdar bunu aklından geçirmedi. Eğer ilmiyeciler de hükümdarlık saltanatının ruhuna, yâni despotluğuna hücum edeydiler, bundan da İslâmî cümhuriyet, halifenin irs ile değil, rey ile getirilmesi gibi hayırlı bir sistem meydana gelecekti, hiçbir kavuk ta bunu düşünmedi.

Bütün tarihimiz bu iki saltanatın, müesseselere karşı ittihadı, şahıslara karşı ihtilâfı yüzünden; hem biribirine muhtaç, hem biribirine muarız vaziyet almasının destanıdır. Onun için İslâm tarihlerinde şahıslar değişti, fakat sistemler değişmedi. Ve onun için işler asırlarca ayni hamam, ayni tas gitti.

Padişah darbesi

Yıldırım Bayazıt, kadıların rüşvet aldıklarını işitir. Padişah Hiddetlendi. Seksen kadar şeriat kadısını bir eve kapatıyor. Evin ateşe verilmesini emreder. Kadılar diri diri yakılacak. **Sadrazam Ali Paşa telâşta.** Bu vahşetin halka fena tesir edeceğini düşünmektedir. Padişahı teskin için ne yapmalı? Sarayın nekre cücesine bin altın verdi. Onun tavassutunu temin edecek. Cüce seyahat kıyafetiyle huzura girerek padişahtan İstanbul'a gitmek için izin ister.

> **Kayserin memleketine neden gitmek istiyorsun?**
>
> **Kayserden seksen kadar keşiş istiyeceğim; mademki Müslüman kadıları ortadan kalkıyor, ibadın şeriat umurunu Hristiyan papasları görsün**

Padişah güldü, ve bir cücenin hokkabazlığı seksen kadıyı diri diri yanmaktan kurtardı.

Fatih, İstanbul'u alınca ulema efendiler: **«Duamızın berekâtiyle bu büyük fetih müyesser oldu.»** dediler. Ulema aslan payını kendilerine ayırmak istiyor. Fatih, duvarda asılı kılıcını gösterdi: **«Bu âlet sizin dualarınızdan keskin çıktı.»** Padişah, aslan payını kendinde bırakmıştı!

Dördüncü Murad, Bursa seyahatine giderken İzmitte kadıyı astırdı. Başta Şeyhislâm Ahîzade Hüseyin Efendi olduğu halde ulema efendiler küplere bindiler. Bu hareket cinnetmiş ve Padişahın hal'i lâzımmış. Anasından aldığı mektupla bunu öğrenen Padişah, Bursa'daki eğlencelerini bırakarak, karadan, yıldırım gibi maiyyet atlılarını yollara dökerek, tozu dumana katıp İstanbula geldi. Daha Üsküdarda iken şeyhislâmın hemen bir gemiye atılarak Kıbrıs'a nefyini irade etti.

Saraya geldikten sonra hiddeti artan Padişah, sadece nefiyle iktifa ettiğine pişman, arkadan bir gemi sevketti. Şeyhislâm gemisi Boğazdan önce yakalanırsa geri getirilecek. Hükümdar da karadan hareket eder. Meğer havasızlıktan Şeyhislâmı götüren gemi Küçükçekmece önünde kalmış. Padişah, onu karaya çıkarttı. Hemen orada kellesini kestirterek gusülsüz namazsız kumlara gömdürdü. Kimse ağzını açamamıştı.

Ulema Mukabelesi

Bunlar birinci saltanatın İkinciye silleleri, bir de ulema saltanatının hükümdarlara kafa tutuşu var: Viyana bozgunundan sonraki karagünler içindeyiz.

Dördüncü Mehmed boyuna adam kestiriyor, serdar azlinden, vezir kellesi uçurmaktan başka tedbir yok. Padişah Edirnede, hep şeyhislâm ve iki kazaskerle müşaverededir. Cephe işleri din kuvvetiyle halledilecek: Buna karşı, Üç Şerefeli camiinde padişah emriyle va'za memur olan, **Atpazarlı Seyid Osman Efendi** bile açtı ağzını; yumdu gözünü:

«Şeyhislâmla, kazaskerlerle müşavereden ne gelür?

Anlara din babından sual sorarlarsa cevap verebilürler ve illâ düşman ahvalin serhad ve ocak pirlerinden sual etmek gerek.»

Ve Hoca Efendi kendini de misal getirdi:

«Ben de bu din adamlarından biri değil miyim? Halbuki ata binsem Sırık meydanından geçinceye kadar otuz kere düşerim.»

Din ile dünya işlerini ayıran bu doğru sözlü hocayı ancak memleketi olan Şumnu'ya yollamaktan başka bir şey yapamadılar.

Yine Avcı Mehmed Davudpaşa sarayındadır. Bu saray yalnız taştan ve demirden yapılmıştı,, hiç tahta kullanılmıyan bu sarayda yangın korkusu yoktu. Budin'in düştüğü sıralar; herkes kan ağlıyor, hükümdar hep av peşinde. Hacı Evhad Şeyhi Hüseyin Efendiye, Davudpaşa camiine gelip va'zetmesi için irade çıktı. İradeyi söyliyen memura şeyh, bütün cemaat huzurunda dedi ki:

Vaiz istiyen, herkes gibi İstanbul'a gelip, -camide meclisimize- hazır olur. Biz anda varmağa memur değiliz. Bunda gelsünler. Hak kelâmı onun bir kulağından girer, öbür kulağından çıkar. Nasihat kabul etmiyen adamın ayağına varmak caiz değildir!

İradeyi söyliyen adama bunları aynen padişaha söyliyeceğine yemin ettirdi, o da olduğu gibi bu sözleri hünkâra söyledi. Padişahın sadece hatırı kırılmıştı, başka bir şey yapamadılar

Bu misalleri çoğaltmağa hacet yok. İki saltanat arasındaki nüfuz tahterevallisi için bir kaide bile konabilir:
Devlet kuvvetli veya hükümdar mütecellitse ulema mağlûp, fakat hezimetler filân neticesinde devlet zayıfsa ulema mütehakkimdir.

NAKLÎN AKLA GALEBESİ:

Neydik ?

Carra de Vaux der ki: **«İbni Sina'dan sonra İslâm felsefesi dona kaldı; İmam Gazali felsefeye saldırmak için karşısında diri kimse bulamayınca kendisinden bir asır evvel ölmüş olan İbni Sina'ya hücum etti.»** Bu tabiîydi, felsefenin yaratıcılığı İbni Sina'da tecessüm etmişti. İmam Gazalî'den sonra felsefeye, yâni Fârabî'lere ve İbni Sina'lara yaklaşmak küfre baş vurmak gibiydi. Felsefe dondu ve zekânın yaratıcılığı kapandı.

Yine Carra de Vaux der ki:. **«Gazalî'den sonra da. İslâm kelâmcılığına bir sükût ve durgunluk geldi ve İbni Sina'nın felsefede uğradığına İmam Gazali de kelâmda uğradı.»** Bu da tabiîydi. Gazali, İslâm kelâmcılılığını akıl ve mantıkla da perçinliyerek ehli sünnete bütün delilini vermiş, kendisine' «Hüccet-ül-islâm» denmişti. Gazalî «hikmet» le «şeriat» i, yâni dinle felsefeyi, imanla aklı telif etmişti. Gazalî'den sonra nakil akla galebe çalmağa başladı.

Fakat İslâmda rasyonalizm tabiî birdenbire sönüp gitmedi. Allâme Adüddin'in «Mevakıf» ı, Seyid Şerif Cürcanî'nin o eseri şerhi; ve Kadı Beyzavî, Kutbüddin Râzi, Sadeddin Teftazahî gibi âlimler İslâm kelâmcılığına tekrar rasyonalizmi getiriyorlardı. Fatih'in «Semaniye» medreselerinde «Haşiye-i Tecrit», «Şerh-i Mevakıf» gibi hikmetle şer'i telif eden eserler tedris olunurdu. **«Sonradan gelenler bu dersler felsefiyattır deyu kaldırıp Hedaya ve Ekmel gibi dersleri okumayı daha makûl gördüler.»**

Fatih'in Semaniye medreseleri dört dereceydi: İptidayi hariç, iptidayi dahil, musıle, sahn. Bunlar ilk, orta, lise ve üniversiteye mukabildir. Sahn üniversitesi sekiz fakülteye ayrılmıştı. Kanunî zamanında bunlara «Süleymaniye» medreseleri de ilâve edildi. .Bunlar, hadîs, tıb, riyaziye, tabiiye diye dört ihtisas şubesine ayrılmıştı. Bu medreseleri bitirenler önce «mülâzım», sonra «müderris», sonra da «Kudvet-ül-ulema» olurlardı. Bunların frenklerdeki mukabilleri sırasiyle şunlardır: Licencier, Bachelier, Docteur. Bizim liselerdeki fen ve edebiyat şubeleri gibi «iptidayi dahil» den sonra fen ve riyaziye salikleri Süleymaniye musılelerine, kelâm ve debiyat salikleri de Fatih musılelerine kaydolunurlardı ,

16 nci asrın birinci çeyreği içinde, yüz binlik orduların yüzlerce ağır topla beraber, sadece on iki yılda, İstanbuldan Tebriz'e, Tebriz'den Kahire'ye, Kahireden BudaPeşteye gidişleri, bu ordular yalnız ayakla değil, o medreselerden gelen irfanla gidiyorlardı.

- Ne olduk?

Fakat daha 17 nci asırda Semaniye ve Süleymaniye medreselerinin müspet ve aklî ilimlerini tedris edecek değil, anlayacak insan kalmamıştı.

«Artık Anadolu'da ilim pazarına kesat gelip ehli inkıraza yüz tutmakla Kürt diyarından cahil müptediler gelip büyük tafra satar oldular.»

> **Not: [Kürt karakterinin bir durumu ki, o gün gelip ilmi dünyamızı perişan olmasına yardım ettiler, şimdide T.C. Devletinin yıkılmasına önayak olmaya çalışıyorlar. İhramcızâde İsmail Hakkı]**

Aklî ilimde akıl yok sadece nakil, yâni sadece taklid var. **«Lâkin nice zihinleri boş "kimseler mahza taş gibi mahzı taklit ile donup kaldı.»** Aklî ilimler, **«bunları felsefe ilimleri deyu zemme müptelâ olup yeri göğü bilmez cahiller âlim geçindiler. Ve yere göğe bakmayı öküz gibi gözle bakmak sandılar.»**

Mazimizin en müsbet kafası ve Avrupalılarca da en büyük şöhretimiz olan koca Kâtip Çelebi, medreselerimizin bu seviyyeye düşmesinden dolayı işte böyle acı acı, fakat doğru doğru söylendi. Bir 16 nci asırdaki Süleymaniye medreselerini düşününüz, bir de bir asır sonra Kâtip Çelebi'nin anlattığı medreseleri göz önüne getiriniz: Bir asrın iki ucunda medresenin dirisiyle ölüsü sallanıyor!

> Zaman ilerledikçe medresenin sukutundaki derinlik te karanlık ve dipsiz bir kuyu gibi korkunçlaşmaktadır. On sekizinci asır başlarında, Üçüncü Ahmed saltanatının ilk devirlerindeyiz. Sadrazam meşhur Şahid Ali Paşa -kitaba meraklıdır. Topladığı kitapların yalnız fihristleri dört cilt tutuyor. Bunların hepsini vakfile halkın istifadesine arzedecek. Bunun için Meşihatten fetva lâzım. Meşihat fetvasını verdi:
> **Şiire, felsefeye, ve saireye dair kitapların vakfı caiz değildir!**

Medrese ve ulemanın seviyyesi böyle, ya seciyyesi? Kafa öyle olunca ahlâk nasıl olur, ulema efendiler ancak kendilerine dokunulduğu zaman galeyan ediyorlar. Sultan deli Mustafa zamanı. Sadrazam Mürre Hüseyin Paşa da yarı deli. Bir kadıyı dövdürür. Bütün ulema ayaklanırlar. Fatih camii avlusunda toplandılar. Hüseyin Paşa zaten Mısır Beylerbeyi iken küfre delâlet edecek bazı sözler söylemiş. Öyleyse idamı caiz. Mahşer halindeki ulema umumî bir gülbankla idam fetvası verdiler:

— «Vezir gelsün, hükm-ü şer'î icra olunsun!» Vezir bir müfreze yeniçeri gönderdi. Camiin dışını içini dolduran o kavuk mahşeri çil yavrusu gibi dağılıvermiştir!

Budin düştü; uzun seferler dolayısıyla hazine tamtakır. Yeni varidat aranırken ulemadan da «İmdadiye» namiyle akçe istendi. **«Vay, eski köye yeni âdet mi girdi?»** Bütün ulema toplandılar. Alay Köşkü karşısındaki Mirî Saray, yâni Babıâli, yine mahşer gibi sarıkla doldu. Sadaret Kaymakamı: **«Padişahımız herbirinizin haline ve varidatına göre bir miktar akçe talep eder, ne dersiniz?»** deyince, eski Rumeli Kazaskerlerinden Hâmi Efendi açtı ağzını yumdu gözünü; Padişah ta Alay Köşkündedir, kulaklarıyla dinliyor:

Kırk yıldır padişahlık ediyor, bugünleri düşünüpte imsak edeydi, bu ane değin ulemaya böyle teklif olmamıştır. Artık kitaplarımızı ateşe yakmak iktiza eyledi. Kâfir kâfirken papazına ikram eder. Biz ikramdan geçtik, fakat bize bu cevir ne oluyor?»

Evet, hiç ulemadan bir şey istenir mi? Onlar vermekle değil, almakla mükellef, Padişah yaptığı tekliften derhal vazgeçti!

Not: Eğitimdeki dengeyi bulmak gerekiyor. Devletin ve milletin selametini düşünecek kafa yapısıyla eğitilmeyen hocalar/muallimler, devlet zayıf düştüğünde düşmana/teröre yardım ederler. Birkaç ay önce akademisyenlerin topluca teröre destek verdikleri bildiriyi hatırlayalım. İhramcızâde İsmail Hakkı

Sh:413-418

Kaynak: İSMAİL HABİB, Avrupa Edebiyatı Ve Biz Gârpten Tercümeler Birinci Cild, Remzi Kitabevi, 1940, İstanbul

KİTABI İNDİR

İBNİ SİNA'NIN EDEBİ YÖNÜ

Şairliği

İbn-i Sina aynı zamanda içli, lirik, derin bir şairdi. Şiirlerini Arapça ve Acemce yazıyordu. İbn-i Sina ki tabının folklora ait dördüncü kısmında Kilisli Rifat onun 900 tarihlerinde yazılmış türkçe bir kıt'asını da neşretmiştir. Eğer o kıt'a da hakikaten ona aitse o büyük filozof üç dilde şiir yazmış demektir.

İbn-i Sina yalnız rasyonalizmde kalmamış mistizme de çıkmıştı. Meşşaîlik ile İşrakîliği, yâni Aristoculuk ile yeni Eflâtunculuğu birleştirdiği için felsefesinin temeli ve gövdesi akla dayanırken zirvesi tasavvufun vecdile titriyordu. Onun tasavvufu Fârabî'den de ayrıdır. Fârabî'nin nazarında tasavvuf enfüsî bir haldi. İbn-i Sina'ca tasavvuf ise

«Haddi kemale eren bir ruhun en yüksek hazzıdır.»

İbn-i Sina, şi'rinin gıdasını işte o hazdan aldı. (Onun mutasavvıflığma ilerde ayrıca tasavvuf bahsinde temas edilecektir.)

Onun bütün şark edebiyatında felsefî şi'rin bir şaheseri olarak sayılan meşhur **«Ruh kasidesi»** hakikaten mistik fikir derinlikler ile yüklü bir bediadır. Her şark dilinde bir sürü şerhleri yapılan bu Ruh kasidesini bizde de Abdürrahman Sami Paşa ilk önce Şinasi'nin «Tasvir-ül-Efkâr» ında tefrika edilen «Rümuz-ül-hikem» isimli meşhur eserinde uzun uzadıya şerhetti. Bu şiirden bir iki parçanın mealini görelim :

En yüksek ve en yüce bir yerden, izzet sahibi akçıl bir güvercin, ihtiyarı olmaksızın, sana geldi, indi. Bu güvercin herkesin gözünden gizlidir. Halbuki o sana yüzünü açmış ve yüzüne peçe koymamıştır.

Ona seninle birleşmek güç gelmiş, o sana zorla alışmıştı. Halbuki senden ayrılışın da nice kereler ona güç geldiği vardır. O zaman, o senden ayrıldı diye feryat ve figan içindedir.

O güvercin baştan burada oturmağa tenezzül etmedi. Burada kendisine enis yoktu. Lâkin sonradan alıştı. Ve bu bomboş, otsuz, susuz, çorak harabeyle ülfet peyda etti.

Akçıl güvercin ayrıldığı koruda geçirmiş olduğu zamanları hatırladıkça gözlerinden seller gibi yaşlar akıtır. Çünkü onu ağır bir tuzak tutmuş, uçmaktan alakoymuş, ve tıkıldığı kafes onu ilkbaharın fezalarından mahrum etmiştir.

Koruya dönüş vakti yaklaşıp geniş fezada uçmak vakti kendini gösterince... Ve toprakta bir müddet kendileriyle beraber yaşamış olduğu şeyleri arkasında bırakıp, bir daha onlara bakmamak üzere onlardan ayrılınca... O artık bir şahikanın tepesinde durmadan şakıyor. O yükselmişti, çünkü ilim yükseltir.

O acaba o yüksek şahikadan bu aşağı olan çukura niçin inmişti? Onu Tanrı yükseklerden alçaklara kemal tahsilinden başka bir hikmet üzerine indirmişse o hikmetin ne olduğunu bilen yoktur. Yok, onun bütün gizlileri bilmesi İçin böyle yere inmesi lâzım idiyse nice kimseler vardır ki bu gizlileri bilmeden bedenleriyle ruhları birbirinden ayrıldı.

Gûya ki o, akçıl güvercin, koruda bir şimşek gibi parıldadı, sonra da gûya hiç parıldamamış gibi oldu.

İbn-i Sina ki o kadar hücumlara uğradı; onun ki o kadar muarızları vardı, onu kıskananlar, onun karşısında güneşe tutulmuş kibrit gibi sönük ve sünepe kalanlar, onlar her fenalığı yapacaklar da İbn-i Sina hiç mukabele etmeyecek mi? Onun mısraları da muarızlarına karşı dilimleme şimşekler gibi çakmaktadır: ,

Eğer ben insanların gönülleri üzerinde bir tesir ve heybet bırakmamış olsaydım benimle meşgul olmazlar, beni yermekle uğraşmazlardı.

Aslandan korkulmamış olsaydı, onu avlamak için çukur kazıp düşürmeğe çalışmazlar, onu avlamağa doğrudan doğruya giderlerdi. Aslandan korkulmasaydı onun korkusundan köpekler ayıp ayıp üremezlerdi.

Bana onlar kem kem bakıyorlar; çünkü ben yücelikler uğrunda gecelerimi sabah ettim. Eğer onlar bana sevgi gözüyle bakmış olsalardı bende fena gördüklerinin iyi olduklarını görürlerdi.

Yaygara yapan zayıf adamdır. Kuvvetli adamın sükût ve sekinetinde granit kayaların kudreti sezilir. Zayıflar saldırsın, kuvvetli adam işte dağ gibi duruyor:

Onlar kendi akıllarınca beni çekiştirmekle fenalık yaptıklarını sanıyorlar. Onların beni çekiştirmeleri dağ keçilerinin dağa tos vurmalarına benzer.

Sevgiliye teraneler. İbn-i Sina'nın lirik tarafı: .

Benim gönlümün kırılmaz sabrı, senin gönlünün yumuşamaz pekliği var. Şu halde sevdiğim ikimiz de sevda yolunda iki katı taşız.

* * *

Sevgilim geceyi geri çevirmek için siyah saçlarının örgülerini çözdü. Fakat bu saçların arasında parlayan yüzü onu geceyi geri çevirmekten âciz bıraktı.

* * *

Kalbimdeki iştiyak bahçelerine seher vakti visalinin nesimi esti. Akıl fidanı zevkinden sallandı, üzerindeki muhabbet incileri yerlere döküldü. Visal güneşleri doğup ışıklarının huzmelerile hicap perdelerini yırttılar.

Şaraba medhiye; gece çalışa çalışa yorulduğu zaman gelen uykuyu yakut kanadiyle koğan şaraba medhiye.

> İbn-i Sina ki zaten yüksek bir fakihti, geniş bir müfessirdi. Şarabın dinen haram edilmesine onun sarhoşluk vermesini değil, İçtimaî ve ahlâkî mefsedetlere sebep olmasını fıkıh âmili olarak gösterir. Eğer şarap içende o mefsedet yoksa onun haramlığı da yok :

Şarap ruhun havasıdır, ruh onunla teneffüs eder. Onun rengi uzaktan gülün rengiyle alaydadır.

Şarabı içen ahmak onu içince elini ya kılıca, ya bayrağa götürürse şarabın günahı ne? Eğer onu Ebû Ali Sina gibi içersen Hakka kasem olsun ki vücudun mutlak hak olur.

Durgunluğa hareket ve uyuşukluğa feveran veren şarap. Donukluk onunla cilâlandı. Kâinatın bir vecidle yaratılışı; o yaratılışın vecdinde şarabın hassası vardır, onun için şaraptan eski bir şey yok, o evvellerin evveli:

Ey arkadaş kalk, yeni doğmuş ahu yavrusunun kam gibi şeffaf olan şarabı, herkesin içinde,

bana dolu dolu ver.

Güneşin burçlara girmesi gibi «lâhut» ta şarabın «nasut» una girmiştir.

Eski bir musiki parçasını dinliyerek eskimiş bir şarap içiyorduk. Her eskimiş şey ne kadar kadîm olsa onun bir evveli vardır. Halbuki şarap evvellerin evveli ve başlangıçların başlangıcıdır.

HİKÂYECİLİĞİ

Aynı zamanda yüksek bir edib olan İbn-i Sina'nın biri adapte, diğeri telif olarak iki hikâyesi vardır. Birincisi Selaman ve Ebsal, İkincisi Hay İbn-i Yakzan. Birinci hikâyenin aslı meşhur Arab mütercimlerinden Hüneyn tarafından Yunancadan çevrilmişti. Hikâyenin yunanca aslı meydanda yoktur. Bunun Arabca tercümesinden de ilk defa beşeriyete İbn-i Sina bahsetti. Bunu şüphesiz Samanoğlunun sarayındaki o meşhur kütüphanede görmüş olacak. Yunancadan Arabcaya maledilen, asıl müellifi de belli olmayan ilk Selaman ve Ebsal hikâyesinin mevzuu şudur :

Eski Selamail ve Ebsal hikâyesi

Tufandan önce hükümdar Hermanus (akli fa'alin timsali) bütün sırlara ve kâinat muammasına vakıf tır. Bunun İklikolas namında filozof bir arkadaşı var. (Aklı fa'ale yukarda gelen feyz) Hükümdarın tek derdi çocuğu olmamasıdır. Çünkü kadınlardan nefret ediyor. Kendini sadece akla ve ilme vermiş. Kadın ise iğvadır, ondan uzak kalmak lâzım.

Peki hem kadın isteme, hem çocuk iste; filozof arkadaşı bunun çaresini bulur. Hükümdarın menisini nebatî bir mahlûka telkih eder. Selaman namında bir erkek çocuk dünyaya geldi. (Nefsi natıka) Onu emzirmek için Ebsal namında genç ve dilber bir kız tutulur (nefsi natıkanın tekemmülüne âlet olan bedenî ve hayvani kuvvet.)

Hükümdar Memun'un, filozof arkadaşına, -gösterdiği bu dirayetten dolayı, şükran olarak ne isterse .yapacak. Filozofun istediği tek şey büyük bir ehram yapılmasıdır. Biliyor ki tufan olacak. O zaman herşey gibi ilmin sırları da mahvolup gidecek. Öyle bir ehram yapılmalı ki onu ne su yıksın, ne ateş yaksın, ne zelzele devirsin, dünya durdukça duracak bir ehram. İlmin sırları onun içinde saklanacak. (Ehram suret ve maddenin, yâni ebedî dayanıklığın sembolü.)

Hükümdar bir değil, iki ehram yaptırdı, biri kendi, öteki arkadaşı için. Kendi ehramına hâzinelerini ve ilim düsturlarını koyacak, ve ölünce ehram aynı zamanda onun kabri olacak. Bu ehram yedi kattır, her katın arası iki yüz kulaçtır. İçine ilmin bütün tılsımları kondu. Kapılar gizilidir, görünmeyecek tarzda yapılmıştır. O kapıları ancak en yüksek âlim keşfedip açabilir.

Selaman sütten kesildi, çocuk süt ninesinden ayrılmamak için feryat edip duruyor. (Nefsin bedenî lezzete temayülü.) Bülûğa kadar onu süt ninesile beraber bıraktılar. Bülûğdan sonra kıza âşık oldu. Hükümdar hiddet İçindedir. Oğlu ve veliahdı kendini kadına kaptırıyor öyle mi? Çocuğu çağırdı. Gidilecek iki yol var, biri akıl ve felsefe, bu aşağıdan yukarıya çıkıştır, öteki kadın ve şehvet, bu yukarıdan aşağıya iniş. Hangisi üstün, iyi düşün!

Çocuk düşündü, hem babasına itaatten, hem de Ebsal'den ayrılamıyor. Öyleyse gündüzleri kendini ilme verecek, geceleri de Ebsal'e. Hükümdar baktı ki oğlunu kızdan ayırmağa imkân yok. Kızı öldürtmeğe karar verir. Fakat veziri Hernus buna mani oluyor. Eğer böyle bir katil yaparsa sonra hanımanı yıkılır. (Nefsi natıkanın bedensiz yaşıyamıyacağı.)

İki genç başlarında dönen tehlikeyi sezince mağrip denizinin ötesine kaçarlar. Hükümdarın yedi delikli ve tılsımlı altın bir fülütü var. Onları öttürünce yedi iklimden haber alıyor. Hangi iklimi cezalandırmak isterse fülütün o gözüne kül koyup üfler. Hükümdar bu fülütle onların hallerini gördü ve onları cezalandırmak için şehvetlerini ibtal etti. Onlar birbirlerini sevdikleri halde birbirlerine kavuşamıyorlar. (Yaşlandıktan sonra bedenî takatsızlığa rağmen nefis te-

mayüllerinin baki kalması.)

Selaman bu halin hükümdarın hiddetinden ileri geldiğini anladı. Çektiği çileler de canına tak etmiştir. Nedamet içinde gelip hükümdardan af diler. (Akıl kemale doğru gidiyor.) Hükümdar onu varis yapmak için kadından kat'î surette el çekmesini şart koydu. Dünyayı ancak akıl idare eder. O da ilerde dünya idare edecek. Öyleyse akimı başına alsın. Hayır, hayır Selaman kızdan ayrılamıyor. İkisi el ele yererek denize atıldılar. Hükümdar suyun ruhaniyetine hulûl etti. Selaman kurtuldu, kız battı. (Ölümden sonra -bedenin çürüyüp ruhun baki kalığı.)

Oğlan kurtuldu, fakat kızı düşünüyor. Hali çok feci. Hükümdar anlar, onu yâlnız denizden kurtarmak değil, asıl bu dertten kurtarmalı. Bunu vezir Kalmikolas üzerine alır. Ebsal'i tekrar ona kavuşturmak için oğlanla beraber , bir mağarada itiikâfa çekildiler. Kırk gün oruç tutacaklar, genç ber yedi günde bir orucu bozup yeniden bağlıyacak. Vezir boyuna Zührenin dualarını okuyor. (Zühre, yâni Venüs, aşk ve şehvet ilâhesi.)

Kırkıncı gün Zühre göründü. Delikanlı asıl güzelliğin hârikaengiz tecellisini asıl şimdi görmüştü. Işıklı bir kamaşma içinde, o kadar ahü vah ettiği Ebsali derhal unuttu. Bütün kalbile ilâheye tutulmuştu. (Şehvetten kurtulup aşka yükseliş.) Gün geldi, zaman geçti, Zühre'den de bıktı. Hükümdarlık işini ele almak için kendini ilme verdi. (Aklın kemale erişi.)

Artık Ebsal'in gözlerindeki perde yırtılmıştır. Tahta oturdu. Gözü önünde hakikâtler tabaka tabaka açılıyor. Eski havailikler hep uçup gitti. Macerasını yedi altın levhaya yazdırdı, yedi yıldıza ait duaları da yedi altın levhaya yazdırıp hepsini babasının kabri başına, yâni ehramın en saklı yerine koydu.

Eflâtun akıl ve felsefe sayesinde ilim düsturlarına muttali' oldu. Gizli kapıların nasıl açılacağını keşfetti. Fakat zamanın hükümdarı buna müsaade etmedi. (Burada Eflâtun'un Mısır seyahatine telmih var:) O da bu gizli ilimleri ve o kapıların açılması sırrını şakirdi Aristo'ya öğretti. İskender ki Aristo'dan hikmet tahsil etmişti, Mısır'a geldiği zaman Aristo da yanındadır. İkisi birlife. ehramın gizli kapılarını açtılar. İçerdeki şeylerden yalnız altın levhalar çıkarıldı. Kapı tekrar kapandı.

İbn-i Sina'nın Selaman ve Ebsal'i

Nâsıriddin Tûsî 672 (1273) «Elişarat» a yazdığı İbn-i Sina'nın şerhde vücuda getirdiği Selaman ve Ebsale hakkında malûmat veriyor. Burada hikâyenin psikolojisi ve şahısların hüviyetleri değişmiştir. Hikâye bambaşka mahiyet almış bir hale geldi:

Selaman ile Ebsal' iki erkek kardeştir. Birincisi büyük, İkincisi küçük. (Birincisi nefsi natıka, İkincisi nazarî akıl.) Ebsal'i yetiştirip büyüten Selaman'dır. (Nefsin akıldan önce inkişafı.) Daha genç olan Ebsal daha güzel, aynı za/manda dirayetli, cesur, âlim, edib, ve gayet iffetlidir.

Selaman'ın karısı (nefsi emmare, yâni şehvet) Ebsal'e âşık olur. O da kendi evlerinde. kendileriyle beraber yaşasın diye kocasını zorlar. (Şehvetin akıl kuvvetine hâkim olmak meyelânı.) Ebsal kardeşinin teklifini kabul etmedi. Kadınlarla yaşamaktan müteneffirdir. Fakat Selaman dedi ki kendi karısı onun anası yerinde. Onun için kendileriyle beraber yaşamakta hiç bir mahzur yok. Ebsal hak verdi, ve teklifi kabul etti. (Akıl nefsi emmareden büsbütün ayrılamıyor.)

Ebsal'e karşı baştan bir ana rolünü alan kadın nihayet aşkını gizlemeyip izhar ediyor. Ebsal Yengesinin bu çirkin aşkını nefretle reddeder. Kadın bakıyor ki olmayacak. Tâbiyeyi

değiştirir. Ebsal'i sonra yine, ele geçirmeK için kendi bakir kız kardeşini onunla evlendirmeğe karar veriyor. Ebsal de yengesinin pençesinden kurtulmak için o bakireyle evlenmeyi kabul eder. (Bakir ameli akıldır, onun Ebsal'e varması amelî akim nazarî akla tâbi olduğunu gösterir.)

Yenge kadın neye öyle hareket etti. Neye kendi sevdiği adama kendi bakir kız kardeşini verecek kadar yüksek bir feragat sahilbi gibi göründü? Çünkü nefsi emare âdî maksatlarını âli gibi gösteren bir aldatıcıdır. İşte şeytanî bir hile yaptı. Ebsale diyor ki: Kız kardeşi bakirdir, hiç erkek yüzü görmemiştir, gayet utangaçtır. O kadar ki Ebsal'e eğer gündüz gözüyle veya aydınlıkta görünürse utancından mahvolur. Onun için zifaf karanlık ve bulutlu bir gecede yapılmalıdır.

Öyle yapıldı. Ebsal karanlık ve bulutlu bir gecede bakir zevcesini bekliyor. Kız geldi. Hemen göğsü onun göğsündedir. Ebsal hayret eder, o kadar mahcup kız böyle mi hareket etmeliydi? Birden bir şimşek çakar. Bir an içinde Ebsal yanındakinin kim olduğunu anladı. Bakir yerine o, yine ağabeysinin karısı.. Derhal kadını itti, ve uzaklaştı. Şimşek hakikatin nuru, sahtekâr âdilikleri açığa vuran şimşek.

Ebsal bu kadından kurtulmanın çaresini fütuhata çıkmakta buldu. Selaman namına asker topladı, muntazam bir ordu vücuda getirdi. Zaten cesur ve dirayetliydi, iyi kumandanlık biliyordu. Dünyanın doğusundan batısına kadar» yer yüzünü fethetti. Onun için ilk defa «zülkameyn» olan, yâni mağriple maşrıkm sahibi olan Ebsal'dir. (Dünyaya akıl ile hükmolunur.)

Ebsal bu fütuhattan sonra tekrar vatanına döndü. Sanıyordu ki kardeşinin karısı kendisini unutmuştur. Halbuki kadın yine âşık. Ve Ebsal yine ondan müteneffir. Kadın artık aşkını kine tebdil ediyor. Artık Ebsal'i ortadan kaldırmak lâzım. Diğer kumandan ve zabitleri rüşvetlerle elde eder. Ebsal başkumandan olarak düşmanla 'harbe gittiği zaman onlar ayrılıp Ebsal'i yalnız bırakacaklar. Öyle yaptılar. Diğer kumandanlar ayrılıverdi. Ebsal'i yara bere içinde, öldü diye, harp meydanında yalnız bıraktılar. (Aklın İlâhî âleme ittisali, oraya kadar çıkamayan his, hayal, vahime gibi kuvvetlerin ayrılışı.)

Ebsal yaralıydı, baygındı, fakat ölmemişti. Dişi bir hayvan onu sütle besledi, iyileştirdi. (Yüksek âlemde kendisine kemal izafe olunması.) Ötede Selaman düşmanlarla çevrilmiş;< kardeşinin gaybubetine karşı dilhundur. Fakat iyileştikten sonra, tedarik ettiği askerlerle bir ordu teşkil eden Ebsal, bir hızır gibi Selaman'ın imdadına geldi, ve onu kuşatan düşmanı mahvederek ağabeyisini kurtardı.

Aşkı hâlâ kinle alevlenen kadın, bu sefer içerden iş gördü. Ebsal'in «Gazab» adındaki aşçısile «Şehvet» adındaki hizmetçisini elde etti. Onların vasıtâsile Ebsal zehirletti. (Aklın yaş ilerleyince gazab ve şehvete ve nefsi emmareye mağlûbiyeti.) Kardeşini kaybeden Selaman artık meyus ve ümitsiz, «hükümdarlığı siyasî bir dostuna bırakarak tazarru ve dua için itikâfa çekildi. (Akıl .kuvvetini kaybeden nefsin beden hâkimiyetini de bırakması.) Selaman işlerin içyüzünü öğrenmek istiyor, kendini Allaha teslim etti; perde yırtılarak hakikat göründü. Selaman, cinayeti yapan üç şahsı da, karısını, aşçıyı, ve hizmetçiyi öldürttü. (Nefsin âhir ömründe nefsi emmareyi, gazabı, şehveti, herşeyi sıfıra indirmesi.)

Görülüyor ki İbn-i Sina'nın hikâyesi eski Selaman ve Ebsale'den büsbütün ayrıdır. Felsefesinde de, ilimlerde de daima dinamik olan İbn-i Sina bu hikâyeye de daha sağlam bir psikoloji ve daha makül bir mahiyet veriyor .

HAY: İBNİ YAKZAN :

Selaman ve Ebsal daha ziyade psikolojik bir hikâyedir. Bizim melekelerimiz arasındaki münasebetleri sembollerle canlandıran bir hikâye. İbn-i Sina, ismile de cismile de kendi icadı olan Hay İbn-i Yakzan hikâyesile, mevzuunu psikolojiden kaldırarak metafiziğe doğru yükseltti. Bu mühim hikâyeyi üç kısma ayırabiliriz :

Birinci kısım: Hazırlık Devri

İbn-i Sina, yâni akıl, yurdunda oturduğu, yâni henüz bedende bulunup yüksek aklî işleri mülâhazaya eremediği

Hazırlık devri bir zamanda arkadaşlariyle, yâni his, hayal, gazb, vâhirne gibi melekelerile bir mesireye, yâni aklî işlerin düşünüldüğü bir yere gider. Orada yaşlı, fakat dinç; üzerinde uzun yılların tesirinden bir iz bırakmıyarak yaşlanmış, hem sevimli, hem muhteşem bir ihtiyar görür Bu, :«aklı fa'al» dir, yâni ilk akıl, Allahın ilk eseri.

İşte -bu ilk aklı temsil eden o dinç ihtiyar hikâyemizin kahramanıdır. Müellif onunla konuşmağa başlıyor: Adı «Hay»' dır, yâni diri, babasının adı «Yakzan» dır, yâni uyanık, memleketi «Beyt-ül-makdis» dir, yâni mukaddes olan akıl beldesi. İşi gücü âlemlerde seyahat etmekten ibaret. Babasından, yâni uyanık olan ilk illetten aldığı kudretle her şeyi öğrenmiş, cihanın künhüne varmıştır. Babasından bütün ilimlerin anahtarını aldı. O anahtarla bütün iklimlerin ufuklarını bir anda açıyor. Kâinatın muammalarını yırtıp atan anahtar.

Söz **«feraset ilmi»** ne intikal ediyor. Bu, malûmlardan hareket ederek safha safha meçhulleri keşfetmek ilmidir. Hay işte bu ilimlerin son mertebesinden konuşuyor. O ilimle insanların içyüzü görünür. O görüşle kimlere yaklaşmak lazım olduğu anlaşılır. Yine bu ilim sana öğretir ki şendeki huyların bir takımı yaratılıştandır, bir takımı da sonradandır. Eğer sana nurlu bir el değerse o huylar temizlenir, fakat aldatıcı 'bir el önüne düşerse...

Dinç ihtiyar ona, ondan hiç ayrılmıyan yanındaki arkadaşlarının ne mahiyet ve kıratta olduklarını anlatmağa başlar: Şu en önde duran uydurucu yok mu? O, hatalı şeyleri cilalayıp yaldızlar, onun doğrusunda eğriliğin kiri vardır; gerçeği yalana çalar, fakat senin görmediklerinden ve göremiyeceklerinden haber getiren yine odur. Ona muhtaçsın, onsuz yapamazsın. Yalnız onda eğrile doğru Karışık olduğu gibi onun sana getirdiği haberleri iyice elemeği bilmek icap eder. Bu, muhayyiledir.

Sağındaki arkadaş, düşünmeden iş yapan, hemen harekete geçip, yerinden kalkınca artıik kulağına hiç bir söz girmiyen arkadaş; «**yanan bir ormandaki ateş, veya yukardan aşağı doğru hızla inen bir sel, veya dişisini ariyan kızgın bir erkek deve, veya yavrularını kaybetmiş dişi aslan gibi önüne geçilmez olan**» arkadaş; bu, gazabdır.

Solundaki arkadaş; nefsine ve zevkine düşkün aç gözlü obur; onun gözünü yalnız toprak doyurur. Karıdan ve karından başka bir şey düşünmeyen arkadaş. **«Yemek yerken parmaklarını yutar; kapları kalaylar gibi yalar: ve aç kaldıktan sonra, pislik üzerine saldıran bir domuza benzer.»** Bu, şehvettir.

Ey zavallı; bu arkadaşlardan ayrılamazsın; tek çare onların dizgini senin, yâni aklın elinde

olsun. Yuları gevşetme. Ve onlar hakkındaki en hayırlı siyaset onları birbirine düşürmektir. Meselâ şu sert başlı huysuzu şu obur boşboğaza musallat et, onların biri gazab, biri şehvettir; yalnız şehveti dinlersen ve- kar ve haysiyetin kalmaz, o zaman gazabdan yardım iste. Hiddet köpürünce şehvet ezilir; onlar çarpışsın ki sen hâkim olasın.

İlk iş bu arkadaşları idare etmektir. Hay'dan aldığı direktiflerle akıl, uzun yıllar o arkadaşlarını idareye çalıştı, bazan onlara yenildi, bazan onları yendi. Kâh birini yanma alarak diğerlerine, kâh diğerlerini alarak berikilere saldırdı. Artık onlar aklın hâkimiyetini aldılar ve akıl artık Hay İbn-i Yakzan'la beraber seyahate çıkabilecektir. Bu,, aklın kemale yükselmesi; bu, kâinatın büyük muammasındaki enginliklere dalmaktır. Akıl seyahate çıkıyor.

Fakat fâni insanlar öyle Hay gibi daimi olarak seyahat yapamazlar. Çünkü onların o arkadaşlarından büsbütün ayrılmak ellerinde değildir. Onlardan ayrılmayınca da seyahate çıkmak imkânsız. Onlar insanı yere bağlar. Onlardan ayrıl olmuyor, ayrılma seyahat yok. Peki ne yapmalı? Hay İbn-i Yakzan çareyi bulur: seyahatle ikameti münavebeleştirmek. Yâni gezerken arkadaşlarını bırakacak, ikamette de onlarla beraber olacak. Bu suretle hem fânilikten çıkmamış, hem de zaman zaman fânilikten kurtulmuş olacağız.

Seyahat yapılacak iklimler neredesdir? Onların üç haddi var. Biri yerin yüzü ve göğün altı. Burası madde ve suret âlemidir. Buradan haberler alınıp verilmiştir. Buradaki nesnelerin çoğu öğrenildi. Fakat diğer iki hadde gelince: Onların biri mağribin, diğeri maşrıkın ötesinde bulunuyor. Yalnız fıtri kuvvetlerle kalanlar oralara geçemez. Oralara geçebilmek için **«hayat pınarı»** nın harıl harıl akan sularında yıkanmak gerek. Orada yıkanır ve o sudan içersen üzerinden bütün gövde ağırlığı kalkar. O kadar hafifsin ki suda batma yok; o kadar hafiflik ki Kaf dağları bile zahmetsizce aşılıverir.

Bu pınar nerede? Karanlık kutupların ötesinde, o kutuplarda güneş yılda bir defa doğar. O karanlıklara korkmayıp dalanlar, onların ötesinde nurânur bir fezaya çıkarlar. Pınar işte o fezanın medlhdlinde bulunuyor. O kutuplar nefislerimizdir, o karanlık şüpheler ve hayretlerdir, orada güneşin yılda bir doğuşu akim şüpheleri çok nadir kovabilmesindendir. O pınara ulaşan ilme vardı. Ağır gövdeli insanlar ki gemiler gibi suda kalamaz ve kuşlar gibi dağları aşamaz, fakat ilmin gürbüz pınarlarından içenler, gövdede kalmış insanların varamayacakları yerlere ererler.

Ikinci kısım -Mağrib seyranı

Seyahat ve seyran önce bize daha yakın olan mağribdeki hadden başlıyor. Mağribin en sonunda büyük bir deniz var. Güneş orada batar. Orada tahdit olunmayacak kadar geniş bir iklim uzanıyor. Orayı dışardan gelen yabancılar mamur etti. Güneşten mahrum olan o yerlere hep dışardan gelen 0 muhacirler birer nur getirdi. Buranın toprağı da çoraktır. İmar eden muhacirlerin işini diğer gelen muhacirler bozar. Onlar da yeniden imar eder, bu imarı da başka gelenler bozacak. Burası hep böyle yapış ve yıkış, dövüş ve öldürüş yeri. Sevinç oraya uzaklardan iğreti olarak gelir.

Bu anlatılan iklimi anladınız mı? Orası «heyula» ile «suret» yâni «madde» ile «Şekl» in çarpıştığı yerdir. Suret heyulâ'ya girerek ona şekil verir. Suretler sabit değil, değişiyor. Onun için orada «kevn» ile «fesad», yâni «oluş» la «bozuluş» hep taakup eder. O çorak ikilimi yabancı muhacirlerin mamur etmesi suretin heyulâya girmesindendir.

Oradan sema iklimine gidiyoruz. Orada da «suret» 1er var. Yani orası da maddî cisimlerle

dolu. Fakat onlar yer yüzündekiler gibi değişip durmazlar. Orada şekiller hep aynı karardadır. Orada birbirini ezmek yok. Kimse kimsenin yerini kapmıyor. Burası sabit yıldızlar diyarı. Herkesin kendi yerine kanaati sabitelerin hiç değişmeyişlerindendir.

Sema ikliminin yer yüzüne en yakın olan memleketine gidelim. O memleketin ahalisi bize nisbetle ufak cüsselidirler. O memleketin sekiz şehri var. Burası aydır. Arza en yakın olan ay. Ahalisinin ufak cüsseli oluşu ayın Arzdan daha küçük oluşundandır. Orada sekiz şehir bulunuşu da ayın hilâlden be- dire kadar sekiz şekle girişindendir.

Aydan sonra felekler diyarı başlıyor. Hay İbn-i Yakzan yanındaki aklı gezdirerek ona birer birer felekleri anlatıyor. Felekler yâni seyyareler diyarı. Aydan sonra işte Utarid'e vardık. Oranın halkı iyi yazı yazar, okumuş adamlardır.

Ondan sonraki memleket; bütün halkı yakışıklı ve güzel. Tasa yanlarına uğramaz. Hepsi şarkılar söyliyerek, sazlar çalarak, zevk ve neşe içinde yaşıyorlar. Başlarında da kadından bir hükümdar var. Onun ülkesinde şerrin adı bile geçmemektedir. Kötülüğün adı bile onların yüzlerini ekşitir. Onlar gülmek için doğmuş ve gülmek için yaşıyorlar. (Zühre'yi tanıdık tabiî, Yunanlıların Afro dit, Romalıların Venüs dedikleri güzellik ve aşk ilahesinin beldesi.)

İşte bambaşka ve büyük bir ülkedeyiz. Halkı çok iri cüsseli ve çok güzel yüzlüdür. Bunlarla, uzaktan muhabbet ediniz, hoş ve faydalı olur. Fakat onlara fazla yaklaşmayınız, insanı rahatsız ederler. (Burası güneş memleketidir, Halkının iri cüsseli oluşu güneşin Arzdan daha büyük oluşundandır. Halkının güzel yüzlü oluşu güneşin nurundan, onlarla uzaktan münasebetin hayırlılığı dünyaya ve insanlara verdiği feyizden, yaklaşmanın zararı da yakıcılığındandır.)

İşte garip bir memleket daha; halkı hep kavga ve gürültü içinde. Yer yüzünün bütün kaçkınları orada toplanmış. Hükümdarları kırmızı yüzlü, gaddar, sözünde durmaz, a'hdü vefa bilmez biridir. (Tanıdık, harp ilâhı Merkür'ün beldesi olan Merih'teyiz.) Öteki memleket. Halkı hep hayırlı insanlardan mürekkep. Hepsi akıllıdırlar, filozofturlar, afif ve âdildirler. Herkese iyilik yapmakta eşsizdirler, Burayı da tanıdık, Müşteri, baş Tanrı Jüpiter'in memleketi.)

Halkı hep basiret ve teenni ile hareket eden Zühal'i de geçtikten, ve seyyareler diyarını bitirdikten sonra işte «felek-i sevabit» e geliyoruz: Sabiteler ülkesi uçsuz bucaksızdır; orası dünyadan büyük olduğu için. O ülkenin halkı çok kalabalıktır, sabiteler sayısız olduğu için. O ülkede şehirler yoktur, sabiteler şekillerini ve mesafelerini değiştirmedikleri için. Bu geniş memleket on iki sınıra Ayrılmıştır, on iki burç olduğu için. Ve bu geniş memlekete aşağıdaki memleketlerden ara sıra misafirler gelir. Seyyareler o kürelerden geçtiği için.

Sabiteler ülkesinden sonra sonuncu ve dokuzuncu felek, oranm adı «Feleki Atlas» dır. Onun hududunu bilmek kimseye nasip olmadı. Burada ne şehir, ne köy; burada gözle görünen şeyler de yok. Orası ruhanîlerin ve meleklerin diyarı. Yer yüzüne emirler buradan iner. (Gözle görünenlerin orada yeri olmaması orada yıldızların bulunmamasındandır.)

İşte mağrip haddini bitirdik ve öğrendik. Tabiî Hay İbn-i Yakzan misafirlerini boyuna gezdirmiyor. Onu zaman zaman arkadaşlarının yanın a, yâni fâniliğe göndermektedir. Mağrip haddinde «suret» le «heyulâ» nın yâni madde ile şeklin birleşmesinden doğan mevlûdları ve mahsulleri gördük. Acaba maşrık haddinde neler var?

Üçüncü Kısım -Maşrıkta seyran

Maşrık haddi, yâni doğu diyarı; orada «suret» le «heyulâ» nın ilk buluşuşlarını öğreniyoruz.

Onlar henüz mahsul vermediler, fakat buluştular. Mürekkep değil basittirler. Oraya insan eli dokunmadı; ne ağaç, ne «hattâ ne de taş var. «Orası geniş bir çöl, büyük bir deniz, hapsolunmuş rüzgârlar, ve kızgın ateşlerden ibaret» bir diyardır. Yâni toprak, su, hava, ateş; dört basit unsurun ülkesi. (Biliyoruz, eskiler bu dört unsuru basit sanırlardı.)

Dört unsur diyarından sonra madenler ülkesi, taştan pırlantaya kadar kıymetli kıymetsiz her türlü maden oradadır. Yalnız nebat yok. Sonra nebatlar iklimi, orada da hayvan yok, sonra hayvanlar iklimi, orada da insan yok. Nihayet insanlar âlemi: Orada göreceksin ki güneş şeytanın iki boynuzu arasında boğuyor, bu boynuzun biri yürür, biri uçar. Neden böyle?

İnsanın bir aşağıda kalan, bir de yukarı çıkan tarafı var. Yükselen taraf akıl ve ruhtur; bedenin bozulmasından sonra baki kalabilmişlerdir ki buna «doğmak» denir. Akıl ve ruh maddeden tecerrüt edip yükselebiliyorlar. Fakat diğer kuvvetler ve hassalar onlardan uzak kaldı, **Arabcada «uzak» şeytan manasına gelir.** Uzakta kalanlar, onlar şeytanlardır. Şeytanlar da iki çeşit: Yürüyenler, uçanlar.

Yürüyenler maşrıkın solundadır, onların kimisi hayvan, kimisi canavar şekline girdiler. Hayvan şeklinde olanlar «şehvet», canavar şeklindekiler «gazab» dır. Bunlar yürütücü şeytanlar, çünkü bedeni tahrik ediyorlar. Uçan şeytanlar ise idrak kuvvetleridir. Mevkileri daha muteber oldukları için onlar maşrıkın sağında bulunurlar. Uçar olmaları idrakin süratli oluşundandır. «Güneş şeytanın iki boynuzu arasında doğar» denmenin ne olduğu anlaşıldı.

Maşrıkın sağındaki «uçan şeytanlar iklimi» nin mahlûkları birbirine benzemez. Onlar birbirine zıd çeşitli mahlûkların birleştirilmesinden meydana gelmişlerdir. Kanatlanmış insan, veya domuz başlı bir yılan şeklinde olurlar. «Ressamların yapmakta oldukları karışık ve türlü türlü timsallerin bu iklimden alınmış olması da müsteb'ad değildir.» Anladık, orası muhayyilenin iklimi, çeşit ve acip hayaller.

Bu iklimin hükümdarı, o hükümdarın ülkesinde beş ana yol, ve o yollar üzerinde beş posta var. Bu postalar silâhlıdırlar.. Diğer iklimlerden hem esir alırlar, hem haber getirirler. Yakaladıkları esirlerle getirdikleri (haberleri kapıda oturan memura verirler. Memur dürülü ve mühürlü mektuplar içindeki o haberi, hükümdara arzedilmek üzere, hazinedara yollar. Esirleri de yanma alıp muhafaza eden de bu hazinedardır.

Artık hikâyenin edasına alıştığımız için çabucak anlıyoruzdur; vücudumuzun kuvvetleri tıpkı bir hükümet gibi, hükümdar «ruh» tur. Beş postacı, eskilerin «havası hamse» dedikleri beş hassanuzdır. Beş hassanun ilk' âmiri «hissi müşterek» yâni şuurdur, hazinedar, hafızadır, esirlerin orada kalışı havasımızla elde edilen bilgilerin orada hıfzedilişindendir.

Gazab, şehvet, muhayyile, vehim gibi kuvvetlerle dolu iki boynuzlu şeytanlar iklimini geçtikten sonra melekler diyarına giriyoruz. Bu diyarın Arza bitişik olan kısmında «yer yüzü melekleri» oturur. Bunlar da iki zümreye ayrılmıştır: Sağdakiler bilici ve emredici, soldakiler emir alıcı ve işleyicidir. Birinciler yazdırır, İkinciler yazar. Bunlar ins ve cin ikliminin hem derinliklerine inerler, hem de göğün yüksekliklerine çıkarlar.

Yine anlıyoruz: Yer yüzü meleği «nefsi natıka» dır, yâni bizim manevî varlığımız. Onun sağındakiler «nazarî akl» ı, solundakiler de «amelî akl» ı temsil ediyorlar. Birincilerin sağda, İkincilerin solda oluşları bunların onlara tâbi oluşlarından ileri geliyor. Bu amelî ve nazarî akılların yere inmeleri bedeni idare etmelerinden, göğe çıkmaları da «aklı fa'al» den istimdad içindir.

Orayı da geçince göğün ötesine varıyoruz. Orası mavera âlemi. Her emrine itaat edilen «büyük padişah» oradadır. Onun emrinde olup ona hizmet edenler pâk ve temizdirler. Zulüm nedir bilmezler. Yemeleri, içmeleri; erkeklikleri ve dişilikleri yoktur ve bunlar medenîdirler, yâni şehirlerde otururlar. Oranın toprağı da başkadır. Sırça ve yakut gibi çürümeleri en uzun zamanlara muhtac olan nesnelerden daha ömürlü bir toprak. Ve orada yaşıyanlarm ecelleri zamanın ötesine bırakılmıştır.

Bunlar seyyare dediğimiz semavî cirimlere müekkel olan kuvvetlerdir. Bunların temiz oluşları arzîlere mahsus hassalardan münezzeh oluşlarındandır. **Zulüm bilmeyişleri gazabdan âri oldukları içindir. Yiyip içmemeleri ve erkeklik dişilik bilmeyişleri de şehvetten müteali olduklarındandır. Şehirlerde oturuşları müekkel oldukları seyyarelere hulûllerinden ileri geliyor. Topraklarının zeval bulmayışı seyyarelerdeki istikrarı anlatır. Bunlar feleklerin «his» leridir, felekleri hareketlendiriyorlar.**

Onlardan sonra «büyük padişah» ın yakınında ve meclisinde olanların âlemi gelir. Bunlar iş işlemekten korunmuş ve iş görmekten yüksek tutulmuştur. Bunlar feleklerin «akıl» larıdır. İlk mebde olan «büyük akl» a en yakın olanlar. Madde ile âlâkaları olmadığı için işten münezzehtirler. «Nefsi natıka» oraya kadar yükselince «mücerred akıl» mertebesine varmış oluyor.

En son, işte «büyük padişah», ilk akıl, ilk yaratma kudreti. O, tavsif edilemez. Onu tavsif edeceğini sanan hezeyan söyler. O, bütün vasıfların üstündedir. Onu anlatmak için teşbih ve temsil yoluna gitmek te fayda vermez. Bilâkis teşbih ve temsil yoluna gidenler ondan uzaklaşırlar. Onun azası birbirinden ayrı değildir. O, her uzvunda bütünlüğün kudretiyle tecelli eder. Bunun için o, meselâ, güzelliğini göstermek isterse bütün bir yüz, keremini göstermek isterse bütün bir eldir. Onun kendi güzelliği güzelliğinin perdesi oldu. Güzelliğinin şiddetinden güzelliğini göremezsin. Kendini dışa vermesi içte kalmasının sebebi oluyor: Güneş gibi.

Hay İbn-i Yakzan ilâve etti: «İstesen arkamdan gel; seni ona götüreyim!»

Hay İbn-i Yakzan'ın tesirleri

Bu eser Şarkta ve Garpta çok tesirler icra etti. İbn-i Sina'nın neşren yazdığı bu Hikâye 504 (1110) te ölen Arab şairlerinden İbn-ül-Hebariye tarafından nâzma çekildi. 1174 te İbn-i Arza tarafından nâzmen ibraniceye tercüme olundu, ve bu tercüme 1736 da İstanbul'da tab'olundu. Bundan başka neşren de ibraniceye çevrilerek 1886 da Doktor Kaufmant tarafından Berlin'de basıldı. Mehron 1889 – 1899 aralarında muhtelif cüzler halinde bastırdığı İbn-i Sina eserlerinin birinci cüz'ünü Hay İbn-i Yakzan'a hasretmiştir .

Meşhur Acem şairi ve mesnevicisi Şeyh Attar'ın «Mantık-üt-Tayr» ına da bu hikâye esas oldu. Asıl mühimmi mağrip filozoflarından İbn-i Tufeyl 531 (1136) de İbn-i Sina'dan mülhem olarak «Hay İbn-i Yakzan» a- dile bir roman yazdı. İbn-i Sina'nınki bir hikâyedir. İbn-i Tufeyl o mücerred hikâyeyi müşahhas bir roman şekline koydu. O romanda Hay İbn-i Yekzan ıssız bir adada tek başına bütün ilimleri keşfeder.

Bu felsefî roman 1671 de Lâtinceye tercüme olundu. 1700 de birinciden farksız olarak ikinci bir tab'ı yapıldı. İngiliz ediblerinden meşhur **Danyel Defoe (1661-1731) şöhreti bütün dünyayı tutan o dillere destan «Robenson» u işte bu İbn-i Tufeyl'in o romanından almıştır**

(Gerek İbn-i Tufeyl'in romanmı ve gerek Robenson'la mukayesesini bundan sonraki bahiste göreceğiz.)

Hay İbn-i Yakzan'ı Dante (1265 -1321) dahi gördü. Zaten İbn-i Sina'yı tanıdığını o meşhur «İlâhi Komedi» sinde onu cehenneme atmasile gösteren Dante dahi eserinin kahramanını Hay İbn-i Yakzan gibi feleklerde dolaştırır . Dante, cehenneme yalnız İbn-i Sina'yı değil, İbn-i Rüşd'ü de attı ve onun Cehennem'inde zaten eskilerin, yâni Yunan ve Lâtinlerin, bir çok dehâları da yanıp durmaktadır .

Otuz üç yaşında, taşkın fikirlerinden dolayı Haleb'de idam edilen Şahabeddin Sühreverdi (1158 -1191) dahi İbn-i Sina'nın hikâyesinden mülhem olarak «El-gurbet-ül-garibe» yi yazdı. Bundan başka İbn-i Sina'nın «Kanun» unu şerhedere'k «deveranı dem» i keşfeden İbn-ün-Nefs dahi İbn-i Sina'dan ve İbn-i Tufeyl'in Hay İbn-i Yakzan'ından ilham alarak «Er-risale-tül-Kâmiliye» yi yazdı (1288). Burada da Kâmil namındaki çocuk kendi kendine doğar ve kendiliğinden ilimlere vukuf peyda eder . »

Görülüyor ki İbn-i Sina'nın hikâyesi on birinci asrın birinci yarısında şarktan alevli bir nur gibi fırlayınca zamanen muhtelif asırları, mekânen maşrık ve mağribi tutuşturarak, muhtelif dillerde muhtelif eserlerin doğmasına sebep oluyor. Dehâ eserleri, yaratıcı eserler, zaten Allah'ın işine en çok benziyen bunlar değil mi?

Sh:334-345

Kaynak: İSMAİL HABİB, Avrupa Edebiyatı Ve Biz Gârpten Tercümeler Birinci Cild, Remzi Kitabevi, 1940, İstanbul, sh:299

KİTABI İNDİR

TÜRKİYE’YE NEDEN GÖÇ EDERLER

İbni Batu’da Hele Türk halkı:

«Ahalisi sureten pek güzel, libasları temiz, taamları nefistir.»

Anadolu halkı için şöyle bir darbı mesel olduğunu söylüyor:

> «Bereket Şam’da ve şefkat Rum’dadır.»

Ve buradaki «Rum» kelimesinden yanlış mâna çıkarılmasın diye ilâve eder:

«Bununla Türk bilâdı kastolunur.»

Kaynak: İbn-i Batûta seyahatnamesi, iki cilt, Matbaa-i Âmire (Devlet = Maarif matbaası) 1916.

İSMAİL HABİB, Avrupa Edebiyatı Ve Biz Gârpten Tercümeler Birinci Cild, Remzi Kitabevi, 1940, İstanbul, sh:299

KİTABI İNDİR

VECİZELER

[Eflâtun- Haydar Rıfat'ın tercümesinden]

En kıymetli şey hayat değil, güzel hayattır.

**

En yüksek yeri tutanda, en büyük zekâ da bulunması lâzımdır.

**

Tetkik ve tetebbüe [araştırma, inceleme] tahsis edilmiyen hayat yaşanmağa değmez.

**

Güzel olan şey güçtür de

**

Güzel bir hayat ancak ve ancak aşk ile gelir.

**

Aşk güzeldir, yüksek bir surette sevmek bilinirse; çirkindir, utanma verecek surette sevilirse.

**

Aşk yalnız insanların ruhunda değildir. Ona hayvanların vücudunda, toprağın bütün mahsullerinde, velhasıl bütün varlıklarda rastlanır.

**

Vücud gözlen zayıflamağa başladığı zamandır ki fikir gözleri vuzuh ile görmeğe başlar.

**

Felsefe en yüce musikidir.

**

İhtiyarlık duygular hakkında istirahat ve hürriyet çağıdır; insan bir sürü azgın belâlardan kurtulmuş bulunur.

**

Ya filozoflar devletlerde hükümdar makamına oturtulmadıkça, yahut hükümdarlar sahiden filozof olmadıkça insanlar için selâmet yoktur. ;

**

Zâlimin kalbi daima fakir ve açtır.

**

Herkes kendi seciyesine uygun bir aşk seçer, onu kendine Tanrı yapar ve bir heykel işler gibi ona tapar.

**

Filozofta hayranlık iptilâsı büyüktür; felsefenin hakikî menşei de ancak bundadır.

**

Birçok şeyleri kifayetsiz bir halde görüp geçmektense az şeyleri derinleştirmek doğru olur.

Sh: 48-49

****

Epikür- Haydar Rıfat'ın Saint Evremon tercümesinden

Akıllı, namuslu, ve âdil olmadıkça mes'ut yaşamak kabil değildir. Ve mes' ut olmadıkça da akıllı, namuslu ve âdil olmanın yolu yoktur.

**

Her elem ihmal olunabilir. Şayet pek şiddetli ise az sürer, yok çok sürerse zayıf demektir.

**

Hayatın saadeti için aklın verdiği nimetlerden en büyüğü dostluktur.

**

Kötüler ne kadar çok kazanırlarsa o kadar çok bozulurlar.

**

Kanunlar akıllılar için yapılır. Haksızlıklar yapmasınlar diye değil, haksızlıklara uğramasınlar diye.

**

Bizim kastettiğimiz haz vücuddan ihtirasları kaldıran ve ruha tam bir sükûn veren hazdır.

** *

Tabiî olan herşey kolaylıkla elde edilir; elimize güçlükle geçirdiğimiz şeyler fazlalıklardır.

***

Atî ne temamen elimizdedir, ne de tamamen kudretimizin dışındadır.

Sh.55-56

****

Ayasoloklu Heraklit, Haydar Rıfat kitabı Solovin tercümesinden

Güneş yalnız hergün yeniden doğmaz, her an da yenileşmektedir.

**

Şayet bütün eşya dumana kalbolsaydı onları ancak burunlarımızla tanıyacaktık.

**

Tabiat da zıtları sever ve ahengi birbirine benzeyen şeylerle değil zıtlarla kurar. Nitekim erkeği kadınla birleştirmiştir.

**

Eşyanın çokluğundan birlik, birliğinden çokluk çıkar.

**

Çıplak bir gururu kırmak bir yangın söndürmekten çok daha lüzumludur.

**

Ruhun sınırlarını çizmek imkânsızdır, çünkü onun derinliğine yetişilemez..

**

En iyisi olmak şartile benim gözümde bir adam on bin adama denktir.

**

Gizli ahenk görünen ahenge üstündür,

**

İnsanların fikirleri çocuk oyuncaklarıdır.

**

Bakiler fani ve faniler bakidir, bunlar mütekabilen hayat ve ölüm mübadele ederler.

**

. İnsimin en büyük meziyeti düşünmektir.

**

Tabiat saklanmaktan hoşlanır.

Sh:77-78

****

Demokrit Haydar Rıfat tercümesinden

İnsan küçük bir âlemdir.

**

Haksızlık edene karşı koymalı, şayet bu olamıyorsa onunla suç ortağı olmaktan kaçınmalıdır.

**

Ya iyi olmalı, ya iyiye imtisal etmelidir.

**

Kötülük yapan kötülüğe uğrayandan daha bedbahttır.

**

İnsan için aşağı birinden emir almak güçtür.

***

Hiç bir san'at, hiç bir bilgi emeksizce elde edilemez.

***

Çok düşünmeğe alışmalı, çok bilmeğe değil,

***

Bir şeyi yapmadan düşünmek, yaptıktan sonra düşünmekten üstündür.

**

Aptallara akıl değil, felâket bir şey öğretebilir.

**

Akıllı bir adamın dostluğu bütün dünya aptallarının dostluğundan daha kıymetlidir. .

**

Söz işin gölgesidir.

**

Her şeyi öğrenmeğe kalkma, her şeyde yaya kalırsın.

**

Cesaret talihin darbelerini hafifletir.

Sh: 78-79

Kaynak: İSMAİL HABİB, Avrupa Edebiyatı Ve Biz Gârpten Tercümeler Birinci Cild, Remzi Kitabevi, 1940, İstanbul, sh:299

KİTABI İNDİR

İSMAİL'İN KADERİ EZELİ

Hâcer'i köle eden kudret,

İsmail'iyle taşlık yurda attı.

Onları savunamadı Halim baba

Yalnızlıkları ve bir tanrı kaldı,

İsmail.

Kervan geçmez yerler senin,

Taşlar senin.

Kadın dileği tanrı isteği.

"İstemiyorum"

İsmail ve annesi

Tanrıya kalsın

Aç ve susuz,

"Bizi kime bırakıyorsun"

Kızarır güneş üzüntüden, dağlar için için yanarken

Kölelik ve bebek vermenin bedeli

Sâre'nin fazlası Hacerin eksiği

Bu muydu?

Biryanda oğul, biryanda ölüm ve ben

-Ey Adalet nerdesin?

Issız çölde kimden istenir?

-Faran dağları

âhımı duy, cihanı kaplasın sesim.

Zem-zem eden suyla

Kalbim yumuşasa da

yıkılan ve ezilene.

Bu ıssız vadi mi yurt kaldı.

İsmail!

Hakkını Rabbin verecek

-Yalnız mısın?

Bu yurtta Tanrı senin için kaldı.

Yalnızlığın ve kurbanlığın bedelini

kendi adına kullara tavaf yazdı

İsmail!

Hiç kaderin değişmese de

Sizinle anılacak

Kurbanlık ve bir mazlum

"Yıllar geçti"

Kaderinizi Fatıma hüzün,

Hacer'de Mariye olarak aldı.

Ey Tanrım, sevdiklerine elem sünnet mi?

Hakkındır.

Affeder misin bizi?

kalbimizden çıkan sızılar isyan olursa

Boynu eğri, gönlü kırık İsmail'in

Var mı başka sığınağı

Cehenneme dönmüş hayatı

İhramcızâde İsmail Hakkı

DİNİ KAYNÂKLÂRA GÖRE HZ. İBRAHİM aleyhisselâm

Hazırlayan: Yrd. Doç. Dr. Şaban KUZGUN

ÖNSÖZ

XIX ve XX. yüzyıllarda, İslâmiyet ile ilgili çalışmalarını yoğunlaştıran Yahudi ve Hristiyan araştırmacıların, en çok ilgilendikleri konulardan biri de, Hz. İbrâhim ve Haniflik mevzudur. Bu araştırmacılar, İbrâhim, İsmâil ve Hanif kelimelerinin geçtiği Kur'an ayetlerinin, Mekke veya Medine döneminde nazil oluşuna bakarak, kendilerine göre bir takım sonuçlara ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bunlar, özellikle Hanif kelimesi üzerinde durarak, bu kelimenin, Hz, İbrâhim'in inancının adi olmadığı şeklinde bir sonuca varmaktadırlar.

XIX. yüzyılda, müsteşrikler tarafından başlatılan ve gittikçe artan bu çalışmalara karşı, İslâm âleminde konu ile ilgili olarak yeterli bir çalışmanın yapıldığını göremiyoruz. Bu durum bizi, Hz., İbrâhim ve Haniflik, konusunda bir araştırma yapmaya sevketmiştir.

İki bölüm halinde, «İslâm Kaynaklarına göre Hz, İbrâhim ve Haniflik» ismi ile takdim ettiğimiz bu İncelemenin birinci bölümünde, Hz. İbrâhim'in hayatını, Yahudi Kaynaklarındaki bilgilerle mukayeseli olarak araştıracağız. İkinci bölümde ise, Haniflik konusunu ele alarak, Onun, Hz. İbrâhim'in inancının adı olup olmadığını ortaya koyacağız. Daha sonra,. İslâm kaynaklarına göre, Hanif lığın esaslarını tesbit etmeye çalışacağız.

Araştırmamızda esas prensibimiz, ilmi gerçekler neyi gösteriyorsa, onu ortaya koymaktır. Müsteşriklerin konumuz ile ilgili olarak ileri sürdüğü iddiaları, elimizden geldiği kadar derinliğine inerek incelemeye ve tarafsız bir şekilde değerlendirmeye çalışacağız.

Konuyu araştırırken karşılaştığım güçlüklerin halledilmesinde, kıymetli fikirlerinden yararlandığım, Prof. Dr. Ekrem Sarıkçıoğlu beye teşekkürlerimi arzederim. Ayrıca, araştırmam esnasında faydalandığım Fransızca eserlerin tercümesinde, her türlü yardımlarını esirgemeyen, Halil İbrâhim Açmaz ve Yrd. Doç. Dr. Harun Güngör beylere, Almanca eserlerin tercümesinde yardımcı olan Yrd, Doç, Dr. Halit Ünal beye, teşekkürlerimi sunarım.

Şaban KUZGUN

GİRİŞ

Kur'anı Kerim'de tevhid inancının tebliğcisi ve temsilcisi olarak takdim edilen Hz. İbrâhim, vahye dayanan üç büyük dinin (Yahudilik, Hristiyanlık ve İslâmiyet) temel dayanak noktalarından biri olarak görülmektedir. Tevratta Ondan **«İbranî İbrâhim»** şeklinde bahsedilirken, Matta İncilinde Hz. İsa'nın nesebi «İbrâhim oğlu, Davud oğlu, İsa mesih» şeklinde verilmekte ve Hz. İsa'nın soyu Hz. İbrâhim'e bağlanmaktadır. Kur'anı Kerimde Onun hakkında İbrâhim ne Yahudî, ne de Hristiyandı, O, Hanif ve Müslim idi, müşriklerden değildi» denilerek inanç yönünden Ona atıfta bulunulmaktadır. Tevrat ve İncil soy bakımından ilişkiyi

ilk plana alırken, Kur'anı Kerim, açık bir şekilde Ona soy yönünden atıf yapmamakta, Hz. İbrâhim'in Arapların ve Hz. Muhammed'in atası olduğunu zikretmemektedir .

Üç İlâhî dinin şu veya bu şekilde Hz. İbrâhim'e atıfta bulunması; Yahudilerin soylarını Ona dayandırması, İncil'de Hz. İsa'nın soy kütüğünde Onun adının geçmesi ve Kur'anı Kerimde 69 ayette Ondan bahsedilmesi, bu dinlerin Hz. İbrâhim'e verdiği önemi ortaya koymaktadır.

Bazı çevrelerde Hz. İbrâhim'in tarihî bir şahsiyet olmadığı, aksine İbrâhim kelimesinin bir soy veya kabile adı olduğu şeklinde bir takım iddialar ileri sürülmektedir. (5) Bu bakımdan yukarda zikrettiğimiz dinlerin, özellikle İslâmiyetin Hz. İbrâhim'e ve Onun inancına bakış açısını tesbit etmek, bu dinlerde bulunan, Onun hakkındaki farklı görüşleri ortaya koyarak bir mukayese yapmak gereklidir, Dogmatik ve doğmatik olmayan malzemelerden faydalanarak, Hz. İbrâhim'in tarihi bir şahsiyet olarak yaşadığını, İbrâhim isminin bir kabile ismi olmayıp, bir şahıs adı olduğunu ortaya koymak, meseleye kuşku ile bakanları ikna açısından faydalı olacaktır.

Tevrat ve İnciller Hz. İbrâhim'in tebliğ ettiği dinin İsmini zikretmemektedir. Fakat Kur'anı Kerimde Onun tebliğ ettiği dinin adı Haniflik olarak özelikle zikredilmektedir (6). XIX ve XX. yüzyılda bir kısım müsteşrikler, Kur' anı Kerimde «İbrâhim» ve «Hanif» kelimelerinin geçtiği ayetleri ele alıp incelemiş ve kendilerine göre bir takım sonuçlara ulaşmışlardır. Hemen hemen bütün müsteşriklerin bu konuda ulaştıkları sonuçlar, Islâm kaynaklarının verdiği bilgilerle bağdaşmamaktadır. Bu yüzden «Hanif® kelimesini ele alıp tetkik etmek, İslâm kaynakları açısından Haniflik inancının mahiyetini ortaya koymak ve bu dinin esaslarını tesbit etmek gerekmektedir.

İbrâhim kelimesinin yanısıra Hanif ve Hunefa kelimeleri de Kur'anı Kerim'de 12 yerde geçmektedir. Tefsir, Hadis ve İslâm tarihi kaynaklarında Haniflik konusu ile ilgili pek çok bilgi bulunmasına ve batılı müsteşriklerin bu konu ile aşırı derecede ilgilenmelerine rağmen, bilebildiğimiz kadarı ile bugüne kadar İslâm âleminde Hz. İbrâhim ve Onun tebliğ ettiği Haniflik inancı hakkında müstakil bir çalışma yapılmamıştır. Hz. İbrâhim'in hayatı, peygamberler tarihi ile ilgili eserlerde diğer peygamberlerin hayatları gibi bir bölüm olarak anlatılırken, inanç sistemi üzerinde durulmamıştır. Hristiyan ve Yahudi ilim adamlarının çalışmaları, kendi mukaddes kitapları ve inançlarına paralel kalmıştır. Bilhassa Onun tarihî bir şahsiyet olmadığı şeklindeki tarihçiler tarafından ortaya atılan iddialar üzerine, çalışmaların ağırlığı, Onun tarihî bir şahsiyet olduğu hususu üzerine teksif edilerek ortaya atılan iddialar çürütülmeye çalışılmıştır. Yahudi ve Hristiyanlar tarafından hazırlanan ansiklopedilerde İbrâhim (Abraham) maddesine çok geniş yer verilmiştir. İslâm âleminde yayınlanan İslâm ansiklopedilerinin İbrâhim ve Hanif maddelerinin de genellikle yine müsteşrikler tarafından

kaleme alınması, İslâm Dünyasında bu konuda yeterli araştırmanın henüz yapılmamış olduğunu göstermektedir. Bu durum, bizi bu konuda bir araştırma yapmaya sevketmiştir.

1 —Araştırmada Karşılaşılan Problemler: Hz. İbrâhim’in hayatını ve tebligatını araştırırken karşılaştığımız en büyük problem, konu ile ilgili Hz. İbrâhim’e çağdaş kaynakların bulunmayışıdır. Elimizde, Onun zamanında yazılmış, Ondan bahseden bir kitap mevcut değildir. Kur’anı Kerim* Hz.. İbrâhim’e gönderilen sahifelerin varlığından bahsetmekle beraber, bu sahifeler bize kadar ulaşabilmiş değildir. Her ne kadar İbnu'n-Nedim, bu sahifelerin Halife Harunı Reşid zamanında Keldanîceden Arapçaya tercüme edildiğini kaydediyorsa da, ne İbnu’n Nedim, ne de diğer ilim adamları, bu sahifelerin mahiyeti hakkında bize hiçbir bilgi vermemektedir Ayrıca, bu sahifeler elimizde olsa bile bunların, gerçekten Hz. İbrâhim'e vahye dilen sahifeler olup olmadığını tesbit etmemiz de oldukça güç olacaktır. Nitekim Hz. İbrâhim'e nisbet edilen İbrâhim’in Vahyi (Apocalypse of Abraham) ve İbrâhim'in Ahdi (The Testament of Abraham) gibi eserler için de aynı şeyler söz konusudur. Bu eserler, Hz. İbrâhim'den çok sonralara ait bilgileri ihtiva ettiği için sahte kabul edilmektedir.

Hz. İbrâhim'in yaşadığı bölgelerde bugüne kadar yapılan kazılarda Ondan bahseden ancak iki belge bulunabilmiştir. Bu belgelerden birinde babasının ve kendisinin adı geçmekte; daha fazla bir teferruata rastlanmamaktadır. Diğerinde ise, Ur peygamberinin tutuklanmasından söz edilmektedir . Fakat bu bölgelerde yapılacak yeni kazılarda Onun hayatını aydınlatacak belgelerin bulunma ihtimali mevcuttur. Bu tür bir çalışma için hem iyi bir arkeolog olmak, hem de eski Mezopotamya, Mısır, Kuzey ve Batı Arabistan dillerini bilmek gerekmektedir. Bu da ferdî çalışma boyutlarını aşmakta ve bir ekip çalışmasını gerektirmektedir.

Hz. İbrâhim ile İlgili olarak elde mevcut en eski kaynak (Onunla çağdaş olmamakla beraber) Tevrattır. Fakat bu kitapta Hz. İbrâhim ile İlgili olarak bulunan haberlerde çelişkiler vardır. Bu durum, güveni sarsmakta ve mezkûr kitaba dayanarak Onun hakkında sağlıklı bir bilgi elde etmemizi engellemektedir. Sözlü Yahudi rivayetlerinde Hz. İbrâhim hakkında bazı bilgiler bulunuyorsa da, onlarda da aynı çelişki ve tutarsızlıklarla karşılaşmaktayız.

Kur’anı Kerim, Hz. İbrâhim hakkında bilgi vermekle beraber, Onun doğumu, ölümü, göçleri vb. hususlarda tarihî bilgi vermez. Kur'an kendi metodu ve hedefi icabı, sadece Onun inancı, dininin esasları, ibadetleri ve putperestlerle mücadelelerinden bahseder. Kur’anı Kerim’de Hz. İbrâhim’in hayatı hakkında teferruatlı bir tarihî bilgiye rastlanamaması, Tevrat ve sözlü Yahudi rivayetlerindeki çelişkili haberler, araştırmamızda karşılaştığımız güçlüklerden biridir.

Tefsir, Hadis ve İslâm tarihi kaynaklarında Hz. İbrâhim’in hayatı hakkında mevcut olan bilgiler, bazı noktalarda Yahudi rivayetlerine paralellik arzetmektedir, Bu durum, bir kısım israilî rivayetlerin İslâm kaynaklarına girdiğini ortaya çıkarmaktadır. Ancak, Yahudi ve İslâm

kaynaklarında aynı haberlerin bulunması her zaman bu haberleri birinin diğerinden almış olmasını gerektirmez. Fakat bu hususta yine de dikkatli ve ihtiyatlı olmak gerekmektedir. Biz, israilî rivayetleri, israilî olmayan rivayetlerden ayırmak için gerekli gayreti gösterdik.

2 — Araştırmanın Alanı : Eski Orta Doğu dillerini bilmeden Hz İbrâhim ve Onun Haniflik dini hakkında kaynak ve alan sınırlamasına gitmeksizin bir araştırma yapmanın güçlüğü ortadadır. Bu yüzden araştırmamızın alanını İslâm kaynakları ile sınırlamak zorunda kaldık. Bu sınırlama, diğer kaynaklardan faydalanmayacağımız anlamına gelmez. Başta Kur'anı Kerim olmak üzere, Hadis, Tefsir ve İslâm tarihleri, araştırmamızda temel dayanağımız olacaktır. Bununla beraber yerî geldikçe yazılı ve sözlü Yahudi rivayetlerine ve Batılı araştırmacıların eserlerine başvuracağız.

3 — Araştırmada Takip Edilen Metod : Araştırmamızın alanını Islâm kaynakları ile sınırladığımız için, ele aldığımız her konuda önce İsiâmın temel kaynağı Kur'anı Kerime müracaat edecek, Kur'an'da mevcut olmakla berâber tam olarak anlaşılamayan hususlarda Tefsir ve Hadîs kaynaklarına başvuracağız.

Araştırmamızın temel amacı, bugüne kadar biline gelen bilgileri kuru kuruya nakletmek değildir. Amacımız, İs lâm kaynaklarında mevcut olan bu bilgileri tahlil etmek, onları Yahudi rivayetlerindeki haberlerle karşılaştırarak bazı sonuçlara varmaktır. Bu yüzden Kur'anı Kerimde Hz. İbrâhim hakkında mevcut olan bir bilgi için Tevrata ve diğer Yahudi rivayetlerine başvurarak karşılaştırma yapacağız.

Hz. İbrâhim'in hayatı ve inancı hakkında Kur'anda bulunmayan bazı bilgilere, Tefsir, Hadis ve İslâm Tarihi kaynaklarında geniş ve ayrıntılı bir biçimde rastlanmaktadır ki, bunların Yahudi rivayetlerindeki haberlerle karşılaştırılması çok önemlidir. Daha önce belirttiğimiz gibi bu yolla, İslâm kaynaklarına giren İsrailiyyatı tesbit imkânı doğacaktır, İslâm ve Yahudi kaynaklarını bir bütün olarak ele alıp, konumuzla ilgili olan, haberler hususunda karşılaştırdığımızda, Hz. İbrâhim hakkında Kur'anda mevcut olan bir bilginin bazen Tevratta bulunmadığı, ancak sözlü Yahudi rivayetlerinde mevcut olduğu; Onun hakkında Tevratta bulunan bir haberin bazan Kur'anda mevcut olmadığı, ancak diğer İslâm kaynaklarında bu haberlerin mevcut olduğu görülmektedir. Bu durumları çeşitli metodlarla tahlil ederek bazı müphem noktalan aydınlatmaya çalışacağız.

4 — Araştırmada Faydalanılan Kaynak ve Araştırmalar : Hz. İbrâhim ile çağdaş olup, Ondan bahseden kaynak niteliğinde bir kitabın olmadığını daha önce belirtmiştik. Araştırmamızda, esas olarak faydalandığımız eserler İslâm kaynaklarıdır. Yahudi kaynaklarına da bazı konuları aydınlığa çıkarmak ve mukayese için sık sık başvurduk. Ayrıca Batıda, gerek Hz. İbrâhim, gerekse Haniflik hakkında yapılmış olan araştırmalara da yeri geldikçe başvurduk.

a) Kaynaklar: Faydalandığımız, kaynak niteliğindeki eserleri iki kısma ayırmamız mümkündür.

1) İslâm Kaynakları : İslâm kaynaklarını, Kur'anı Kerim, Hadis, Tefsir ve İslam Tarihi eserleri olmak üzere dört kısma ayırabiliriz.

a) Kur'anı Kerim : İslâmi İnanca göre Kur'anı Kerim, Allah (C.C.) tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen ilâhî bir kitaptır ve Allah kelâmıdır. O, ilk vahyedildiği şekli ile bugüne kadar muhafaza edilmiş olup, onda her hangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Araştırma konumuz olan Hz. İbrâhim ve Haniflîk ile ilgili olarak Kur'anı Kerimde her hangi bir çelişki yoktur, Kur'an, Hz. İbrâhim'in hayatı hakkında yer ve zaman göstererek bilgi vermemekte, sadece Onun inancı, ibadetleri ve putperestlerle mücadeleleri ile İlgili olarak ibret alınması için bilgi vermektedir. Kur'anı Kerimin, Tevrat ve Incil'den metod olarak farklı olduğu esas nokta budur. Gerek Tevrat, gerek İnciller, adeta birer şecere (soy) kitabı niteliğindedirler. /Onlarda bir çok tarihî bilgi mevcuttur; yer ve zaman göstererek bir çok olaydan bahsedilmektedir.

Kur'anı Kerim'in kendi metodu icabı, verdiği bilgilerden Hz. İbrâhim'in hayatı konusunda pek faydalanamıyoruz. Fakat Onun inancı Haniflik hakkında Kur'anda yeteri kadar bilgi mevcuttur. Hanifliği araştırırken faydalandığımız temel kaynak, Kur'anı Kerim'dir.

b) Hadis Kitapları : Araştırmamızda Kur'anı Kerimden sonra faydalandığımız ikinci kaynak, Hz. Muhammed' in sözleri, yani Hadisi Şeriflerdir. Ancak bu noktada karşılaştığımız en büyük güçlük, rivayet edilen hadisin sahip olup olmadığı hususudur. Bu yüzden, hadislerin toplandığı kaynaklardan en güvenilir olanlarını kullanmaya çalıştık. Kütübi Sitte olarak isimlendirilen ve diğer hadis kitaplarına göre daha sağlam olarak, kabul edilen; Buha r'nin (H.256) Sahihî Buharî, Müslim'in. (H. 261) Sahih? Müslim, Tirmizî'nin (H.279) Süneni Tirmizî, Ebu Davud'un (H.279) Süneni Ebi Davud, İbni Mace'nin (H.275) Süneni İbn'i Mace, Nesaî'nin (H.303) Süneni Nesaî İsimli eserleri ile, Ahmed b. Hanbel'in (H. 241) Müsned isimli eserini kaynak olarak kullanmaya çalıştık. Bu eserlerde gerek Hz. İbrâhim'in hayatı, gerekse Haniflik ile alakalı pek çok haber mevcuttur. Zaten İslâm tarihçileri ve tefsirci ler de genellikle Hadisi Şeriflere dayanmaktadırlar. Fakat onların zikrettiği bazı hadisler, yukarda zikrettiğimiz Hadis kitaplarında yoktur.

İslâmî inanca göre Hadisi Şerifler, Kur'an ayetleri gibi asıl kaynaktır. Ancak bir kısım hadisler, tevatür yolu ile nakledilmediği için, güvenilirlik bakımından Kur'an ayetleri derecesinde değildir.

Hadisi Şerifler, Kur'an ayetleri gibi günü gününe toplanmamış, ancak bu iş Abbasi'ler döneminde gerçekleşmiştir. Bu yüzden Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellemin

sözlerinin daha sonraki nesillere intikalinde bazı kopukluklar meydana gel mistir. Hadislerin bir kısmı tevatür yolu ile nakledildiğinden onlarda herhangi bir kopukluk ve zayıflık söz konusu değildir. Ancak bu tür hadisler azdır. Diğer hadisler ise meşhur, ahad vb. kısımlara ayrılmakta olup, sıhhat dereceleri değişiktir. Bir Hadisi Şerifin sıhhat derecesini tayin etmek kolay değildir. Bunun için hadis ilmini iyi bilmek gerekir. Bu yüzden araştırmamızda muteber ve güvenilir hadis alimlerinin eserlerindeki hadisleri kullanmaya çalıştık.

c) Kur'anı Kerim Tefsirleri : Araştırmamızda faydalandığımız İslâm kaynaklarından biri de Kur'an tefsirleridir. Tefsir kitaplarına, hem Hz, İbrâhim ile ilgili olarak Kur'anı Kerim'de geçen hususları daha iyi kavramak, hem de Onunla ilgili olarak Kur'an'da olmayan bazı bilgileri bulmak için müracaat ettik. Öncelikle kullandığımız eserler, ilk müfessirlerin eserleridir. Ancak zaman zaman daha sonraki müfessirlerin eserlerine de başvurduk.

Faydalandığımız tefsirlerin başlıcaları şunlardır : Taberî'nin (H.310} Camiu'l Beyan an Te'vili Ayi'l Kuran, Kurtubî'nin (H.671) el Camî' ü Ahkami'l Kur'an, Zemahşerî'nin (H. 528) el-Keşşaf, Ibnu'l Cevzî'nin (H. 597) Zadu'l Mesir fi İlmi't Tefsir, Fahreddin er-Razî'nin (H.606) Mefatihu'l Gayb, Ebu Hayyan'nın (H. 754) Tefsiri'l Bahr'l Muhit, İbni Kesir'in (H.774) Tefsiri'l Kur'ani'l Azîm, Beydavî'nin (H. 791) Envarı't Tenzıl ve Esraru't Te'vil, Mahallî (H.864 ve Suyutî'nin' (H. 911) Tefsirul Celaleyn isimli eserleri.

Müfessirlerin Kur'an'da bulunmayan bazı hususlarda zaman zaman Yahudi rivayetlerin etkisi altında kaldıklarını görmekteyiz. Meselâ : Ünlü Tefsirci Taberî, İbrâhim (A.S.) in hangi oğlunu kurban etmeye teşebbüs ettiğini açıklarken, kendine göre bazı yorumlar yaparak, kurbanlığın Hz. İshâk olduğunu ileri sürmektedir ki , bu görüş tamamı ile Tevrat'ın görüşüdür.

Tefsir kitaplarında tesbit etmiş olduğumuz bir hususu, özellikle belirtmeliyiz. Daha sonra gelen müfessirler, ilk müfessirlerin rivayetlerini aynen tekrarlamış ve Onların dediklerine fazla bir şey ilave etmemişlerdir. Bu yüzden biz de daha sonraki tefsir kaynaklarına sık sık müracaat etmeyi gereksiz bulduk.

Tefsir kaynakları içinde araştırmamızda bize en fazla ışık tutan kitap, Taberî'nin eseridir. Taberî, hem tefsir, hem de tarihçiliği bakımından araştırma metodu çok sağlam olan bir ilim adamıdır. O, bir konuyu ele alıp işlemeğe başladığı zaman önce, o konuda yapılmış olan, sağlam veya zayıf bütün rivayetleri zikreder, bilahare bu rivayetlerin tahlilini yaparak bir sonuca ulaşmaya çalışır; ancak bazı durumlarda sadece rivayetlerle iktifa eder.

Taberî'nin yanı sıra Razî'de metod bakımından çok sağlam bir yol takip etmiştir, O, araştırdığı bir konuda mevcut rivayetleri zikrederken, konuyu ayrıca akıl süzgecinden geçirir ve ona göre karar verir. Meselâ : Kür'an'da ki «İbrâhim'in dinine tabi olunuz» ayetini açıklarken, bu ayetten kasdedilenin, ibadet ve ahkâm yönünden tabi olmak olmadığını,

sadece İbrâhim'in dinine inanç yönünden tabi olmanın kasdedildiğini ifade eder kİ, bu Onun kendi yorumudur.

İbni Kesir, genellikle kendinden önce yapılan rivayetleri tekrarlamakla beraber, zaman zaman bu rivayetleri tahlil eder ve bunların içinde israüiyattan olma ihtimali olanları bildirir. O, İsrailiyat konusunda büyük bir titizlik gösterir. Hz. İbrâhim ile ilgili hususlarda da İsrailiyattan kaçınmaya çok önem verdiğini Onun şu ifadelerinden açıkça anlıyoruz. «Hz. İbrâhim'in yıldızları ve mahlukatı görmesi ile ilgili olarak bazı müfessirlerin ve diğer müelliflerin naklettiği rivayetler, İsrailî rivayetlerdir. Bu rivayetlerden bizim elimizde bulunanlara (her halde Kur’an ve Hadisi kasdediyor) uyanları kabul eder, uymayanları ise reddederiz. Elimizdekilere uyup, uymadığını kesin olarak bilmediklerimizi ise, ne kabul, ne de reddederiz. Bizim tefsirde tuttuğumuz yol İsrailiyattan kaçınmaktır. Çünkü onda, zaman israfı vardır ve çoğu yalandır. Onun, doğru olanı ile yanlış olanını birbirinden ayırmak çok güçtür.» (15) Bu ifadeler, Onun İsrailiyattan kaçınma hususunda gösterdiği hassasiyeti açıkça göstermektedir.

d) İslâm Tarihleri : Araştırmamızda faydalandığımız İslâm kaynaklarından dördüncüsü tarih kitaplarıdır. İslâm âleminde tarih çalışmaları Hz. Muhammed devrinde başlamış, sahabeden bazıları Onun Mekke’den Medine'ye hicretini müteakip, sîretini yazmaya başlamışlardır. Ancak o dönemde yazılanlardan günümüze intikal eden bir eser mevcut değildir. Daha sonra yazılan siyer kitapları, bu dönemde yazılan eserlere atıflar yapmakta ve çoğunlukla bu eserlere dayanmaktadırlar.

İlk dönem İslâm tarihçileri yukarda bahsettiğimiz eserlere dayanmakla beraber, genellikle bir rivayet silsilesi takip etmekte ve riayetlerini ya Hz. Muhammed salla’llâhu aleyhi ve selleme veya Onun çağdaşı olan kimselere kadar götürmektedirler. Meselâ yazılı eseri elimizde bulunan en eski tarihçilerden İbni İshâk ile Hz. Muhammed arasında iki veya üç ravi mevcuttur. Genellikle Onun rivayet silsilesi; Zührî, Urve ve Hz. Aişe'den oluşmaktadır. İbni Sa’d’ın kaynağı Vakidî ise, Malik b. Enes gibi kimselerden ders görmüş, dolayısı ile rivayetlerini Onlara dayandırmıştır.

Gerek ilk İslâm tarihçilerinin eserlerinde, gerekse daha sonraki dönemlerde yazılmış olan eserlerde, İslâm öncesi döneme ait sözlü Arap rivayetlerinin mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bazı israilî rivayetlerin hadis şekline sokularak {mevzu hadis) bazı İslâm kaynaklarına sızmış olduğunu, bunun tarih kitaplarında daha çok'görüldü*, günü belirtmek isteriz.

Zamanımıza kadar ulaşan en eski İslâm tarihi kaynaklarını şu şekilde sıralıyabiliriz.

İbni İshâk’ın «el-Meğazî» isimli eseri : İbni İshâk (H. 151), muhaddis olduğu gibi, Siyer ilminde bir otoritedir. Mezkur eseri, Abbasî halifesi Mansur namına yazmıştır. Biz bu eserin

Muhammed Hamidullah tarafından tahkik edilerek Sîretü İbni İshâk adı ile yayınlanan nüshasından faydalandık. Daha sonra bu türden eserler yazanlar, (başta İbni Hişam olmak üzere) hemen hemen tamamen İbni İshâk'ın bu eserine dayanmışlardır. İbni İshâk, aynı zamanda hadisci de olduğu için rivayetlerinin bir çoğunu Hz. Muhammed'e dayandırmıştır. Ancak bazı rivayetleri diğer zatlara dayandırdığı da görülür. Meselâ : Zemzem kuyusunun kazılışını Hz. Peygambere dayandırmamıştır.

İbni Hişam'ın es Sıretu'n Nebevviyye isimli eseri : İbni Hişam (H.213), yazdığı eseri için İbni İshâk'ın eserini temel almış, zaman zaman ona bir takım İlaveler yapmak sureti ile eserini İbni İshâk'ın eserine şerh şeklinde yazmıştır. Bazı yerlerde İbni İshâk'ın rivayetlerini zayıf bulduğu için bu rivayetleri terk etmiş, onun yerine başka yollardan aldığı nakillerle konuları açıklama cihetine gitmiştir.

İbni Sa'd'ın et Tabakatu'l Kübra isimli eseri : İbni Sa'd (H. 230), meşhur Siyer bilginlerinden Vakidı'nin (H. 207) katibi adı ite ün yapmıştır. Kaynağı söylediğimiz gibi Vakidi'dir. İbni Sa'd'm eserinde, İbni İshâk ve İbni Hişam'da olmayan bazı hususlar mevcut olduğu gibi, bu iki alimin çok uzun bir şekilde anlattıkları bazı noktaları çok kısa bir şekilde teferruata girmeksizin nakleder.

Taberî'nîn «Tarihı'r Rusul vel Mülük» isimli eseri : Taberi, bir müfessir olduğu kadar bir muhaddis ve tarihçi idi. Tefsirde takib ettiği yolu tarihde de aynen uygulamış, bu yüzden araştırdığı konularda çok başarılı olmuştur. Tarih araştırmalarında kaynak olarak kullanılan eserinde, başta İbni İshâk ve İbni Hişam olmak üzere kendinden önceki tarihçilere devamlı atıflarda bulunmaktadır.

Mes'udî'nin (H. 346) Mürucu'zZeheb ve etTenbîh ve'Mşraf isimli eserleri, İbnu'l Esir'in (H.630) elKamilu fî't Tarih isimli eseri, İbni Kesir'in el Bidaye ve'n Nihaye isimli eseri vb. eserler.

e) Araştırmamızda yukarda saymış olduğumuz kaynakların dışında çeşitli konularda yazılmış kaynak niteliğinde eserlerden de faydalandık. Bunların en önemlileri şunlardır. İbou'n Nedim'in (H, 377) eJ-Fihrist, İbni Hazm'ın (H.456) elFasl, Şehristanî'nin (548) el Milel ve'n Nihal ve İsfehanî'nin (H. 502) el-Müfredat isimli eserleri. Bu eserlerden, daha ziyade Haniflik konusunda faydalandık. Bu eserler (bilhassa Şehristanî ve İbni Hazm'ın eserleri), Hanifliğin bir din olarak ortaya çıkışını ve Sabiilikle mücadelesini anlatmaktadırlar.

2 — Yahudi kaynaklar : Araştırma alanımızın İslâm kaynakları ile sınırlı olmasına karşılık, bilhassa karşılaştırma amacı ile sık sık Yahudi kaynaklara baş vuracağımızı söylemiştik. Baş vuracağımız, ana Yahudi kaynaklar, Tevrat/ Tevrat Tefsirleri, Apokrif eserler vb. eserlerdir.

a) Tevrat : Yahudilerin inancına göre Tevrat, Allah tarafından Hz. Musa'ya indirilen İlahî bir kitaptır. Yahudi* lere göre en büyük peygamber Hz. Musa ve en büyük kitap da Tevrat'tır. O, dünyaya gönderilmiş tek şeriat kitabıdır. Ondan önce bir kitap gönderilmediği gibi, ondan sonra da bir kitap gönderilmemiş ve gönderilmeyecektir. Bu bir inanç meselesidir ve Yahudiler böyle inanmaktadırlar.

Araştırmamızla ilgili olarak Tevrat'ı incelediğimiz zaman, onda Hz. İbrâhim'in soyu, savaşları, göçleri ve aile hayatı hakkında çok uzun, teferruata varan haberlerin olduğunu görmekteyiz. Ancak bu bilgilerde çok açık çelişkiler ve tarih yanlışlıkları vardır. Araştırmamızın seyri içinde biz bu çelişki ve yanlışlıkları göstermeye çalışacağız. Tevrat, Hz. İbrâhim'in hayatından geniş olarak bahsederken, Onun tebligatından hemen hemen hiç bahsetmez.

b) Hz. İbrâhim'e Nisbet Edilen Apokrif (sahte) Eserler : Daha önce kısaca temas ettiğimiz gibi Yahudi ve Hristiyanlarca sahte kabul edilen bazı eserler vardır ve bunlar Hz. İbrâhim'e nisbet edilmektedir. Bu gün Slavca olarak mevcut olan İbrâhim'in Vahyî (The Apocalypse of Abraham) diye İsimlendirilen eser, 32 bölümden oluşmaktadır. Bu eserin birinci bölümünde Hz. İbrâhim'in putperestlikten tek tanrıcılığa dönüşü ve babası ile mücadelesi anlatılmaktadır. Bu kitaba göre, putlar önce ateşe düşerler, sonra korkunç bir hayvan tarafından kırılırlar. Bir seri olaydan sonra Hz. İbrâhim, putların güçsüzlüğüne kani olur ve tek tanrıcılığa döner. Kitabın daha sonraki 24 bölümü adeta Midraş ismi verilen sözlü Yahudi destanlarının özetlenmesinden ibarettir. Bu bölümlerde Hz. İbrâhim'in Kurban kesişi, oruç tutuşu, miraç ederek göğe yükselişi ve yedi kat semaya çıkışı anlatılır. Ayrıca, Adem ile Havva'nın cennetten çıkarılışı, Azazil'İn (her halde

Şeytan) Onlara üzüm şarabı içirmesi ve Habil-Kabil kıssaları da bu kitapta yer almaktadır .

İbrâhim'in Ahdi, (The Testament of Abraham) adı ile isimlendirilen ve Yunanca'dan Slavca'ya tercüme edilmiş olan ikinci bir eser, Hz. İbrâhim'in ölüm olayını geniş bir şekilde anlatmaktadır, i Bu Kitap, ilk defa Monteaque Rhodes James tarafından yayınlanmıştır. Yunanca'dan Slavca'ya W. A. Craigie tarafından tercüme edilen bu eserin Habeşce ve Romence de tercümeleri yardır .

Hz. İbrâhim'den çok sonralara ait bilgileri ihtiva ettiği gerekçesi ile Yahudi ve Hristiyanlar bu eserleri sahte (apokrif) kabul etmektedirler. Bütün gayretimize rağmen bjz bu iki eserin orjinallerine ulaşamadık, ancak bu eserleri tanıtan ve onlardan bahseden ansiklopedilerden faydalanma yoluna gittik.

c) Tevrat Tefsirleri (sözlü rivayetler): Araştırmamızda Tevrat'la birlikte yeri geldikçe sözlü Yahudi rivayetlerinden de istifade yoluna gittik.

Yahudilikte Musa'ya vahyedilen Tevrat, yazılı rivayet olarak kabul edilir. Ayrıca Hz. Musa'dan itibaren nesilden nesile intikal ettirilen ve bu yazılı rivayetlerin tefsiri mahiyetinde olan sözlü rivayetler de mevcuttur. Bunlar, başkalarının eline geçmesin ve Yahudi ırkının sırrı başkaları tarafından öğrenilmesin diye uzun süre yazılmamıştır. Ancak zamanla bunların bir kısmı kaybolmaya başlayınca M.S. III. yüzyılda bazı hahamlar bunları yazmaya başlamışlar ve Mişna adı altında bunları toplamışlardır. Daha sonra Mişna ismi verilen bu kitaba da bir takım tefsirler yapılmış ve bu tefsirler Talmud adı altında bir kitap haline getirilmiştir .

Hz. İbrâhim hakkında Tevrat'ta bulunmayan bazı bilgiler bu sözlü rivayetlerde mevcuttur. Fakat onlardaki bilgiler de Tevrat'taki gibi çelişkilerle doludur.

d) Diğer Yahudi Kaynaklar : Yahudi tarih kitapları da Hz. İbrâhim hakkında bilgiler vermektedir. Mesela İskenderiyeli Yahudi tarihçisi Eupolemos, Hz, İbrâhim'in hayatı hakkında bilgi verdiği gibi, meşhur Yahudi filozofu PhilOnun eserinde de Onun hakkında bilgi vardır (20). Ayrıca M.S. XII. yüzyılda yaşamış olan Yahudi filozofu İbni Meymun, Delaletu'lHairin isimli eserinde Hz. İbrâhim'den bahsetmekte ve Onun Sabiîlerle yapmış olduğu mücadeleleri anlatmaktadır. Bir ara İslâmiyeti de kabul ettiği söylenen (21) bu filozof, eserini Arapça yazdığı için Onun eserinden direkt olarak faydalanma imkânına sahip olduk. Bu filozofun eserinin önemli bir yanı, bir kısım İslâm kaynaklarında Sabiîlik hakkında mevcut olan bilgilerden farklı bilgiler vermesidir. .

b — Araştırmalar : Gerek Hz. İbrâhim'in hayatı, gerekse Onun inancı Haniflik hakkında XIX. ve XX. yüzyıllarda Batı da müsteşrikler tarafından bir çok çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların ağırlık noktası Kur'anı Kerim de geçen «Hanif» kelimesi üzerinde yoğunlaşmış, ayrıca İbrâhim, İsmâil, İshâk ve Yakub kelimelerinin geçtiği ayetler incelenerek, bu yolla Kur'an'da her hangi bir çelişkinin varlığı ispatlanmaya çalışılmıştır. Buna karşılık İslâm Âleminde bunlara karşı derli bir çalışmanın yapıldığı söylenemez. Konumuzla ilgili olarak yapılmış olan araştırmaları da iki kısımda incelememiz mümkündür.

1) İslâm Âleminde yapılan araştırmalar : İslâm âleminde konu ile ilgili olarak müstakil bir çalışma bildiğimiz kadarı ile yapılmamıştır. Ancak peygamberler tarihi ile ilgili eserlerde, Arap tarihlerinde konu kısaca incelenmiştir. Bu tür çalışmalardan en çok faydalandığımız eserler, Alüsi'nin Bulûgul Ereb, Cevad Ali'nin Tarihıı'l Arab Kable'l İsSâm, Zebidî'nin Taeu'l Arus, Muhammed Hamidullah'ın İslâm Peygamberi, Tantavî'nin el Cevahir fi Tefsi ri'l Kur'an, Muhammed Abduh'un Menar isimli eserleri vb. eserlerdir. Ayrıca İsmâil Cerrahoğlu'nun Kur'anı Kerim ve Hanifler isimli araştırmasından da yararlandık..

2) Batıda Yapılan Araştırmalar : Kur'anı Kerim'de geçen Hanif, İbrâhim, İsmâil, İshâk ve Yakub kelimeleri ile ilgili olarak çalışma yapan en ünlü müsteşrikler, Spren ger (1839), Snouck (1936), Nöldeke (1930 ve benzeri kişi) ierdir. Bunlardan Snouck'un Het Mekkaansche

Feest isimli eseri ile Nöldeke'nin Geschscte des Gorans isimli eserlerini araştırdık . Bu iki müsteşrik eserlerinde Hanif ve Milleti İbrâhim kelimeleri üzerinde geniş çalışmalar yaparak bu kelimelerin geçtikleri ayetlerin Mekki ve Medeni oluşlarını tesbit etmeye çalışmışlar bu yolla İslâmiyetin temelini ve İslâmiyetteki Hz. İbrâhim ile ilgili rivayetleri Yahudi rivayetlere dayandırmaya gayret etmişlerdir. XIX. yüzyılda bu müsteşrikler tarafından başlatılan çalışmalar, onların istikametinde daha sonraki müsteşrikler tarafından XX. yüzyılda da sürdürülmüştür. Hemen hemen bu yüzyılda yapılan bütün çalışmalar Nöldeke, Snouck ve Sprengor'in ileri sürdükleri iddiaların tekrarlanmasından ibaret görülmektedir. XX. yüzyılda, konu İle ilgili olarak araştırma yapan müsteşriklerden, eserlerinden faydalandıklarımız şunlardır : Abraham Geiger'in Judaism and İslâm» A. Guillauma'nın The mfluenee of Judaîsm on İslâm, Arthur Jeffery'nin MateryaSş for the History of the Text of the Çurası ve The foreign Vocabulary of the Ouran; Abraham I., Kats'ın Judaîsm in İslâm; Montgomery Watt'ın İslâm and Chrâstianify Today isimli eserleri ile; Brockelmann, Goldziher, M. Watt, Robert Gordis, R. Patai, C. Howel Toy, R. Paret, S. Arthur Cook, A.J. Wensinck, Margoliouth, Fr. Buhl vb. müsteşriklerin araştırma konumuz ile ilgili olarak çeşitli Ansiklopedilerde yazmış oldukları maddeler.

Snouck ve Nöldeke, konumuzla ilgili olarak yaptıkları çalışmalarda zaman zaman hissî davranmışlar; ele aldıkları bir ayeti incelerken, bir önceki ve sonraki ayete dahi bakmaksızın kendi inançları doğrultusunda hükümler vermişlerdir. Daha sonraki müsteşrikler de onların yaptıkları hataları aynen tekrarlamışlardır. Biz konuyu işlerken yeri geldikçe bu noktalara işaret edecek ve konuyu aydınlatmaya çalışacağız.

Batıda, Hz. İbrâhim'le ilgili olarak XX. yüzyılda yapılan en ciddi araştırmalardan biri, arkeolog Leonard Wool ley tarafından yapılan çalışmadır. L. Woolley, Ur bölgesinde 12 yıl süren uzun bir kazı devresinden sonra Ur of the Ghaldees ve Abraham Rçcent Discoveries and Heb* rew Origins isimli iki eser yazmıştır.

L. Woolley, British Museum ve Pensilvanya Üniversitesinin ortaklaşa olarak 1922 yılında Ur şehri harabelerinde başlattığı kazılarda arkeolog olarak görev yapmıştır. Bu kazılar 12 y;l sürmüş ve 1934 yılma kadar yapılan çalışmalarda eski Ur şehrinin sadece bir bölümü kazılmıştır. Bu kazıları ve L Woolley'in eserlerini, araştırmamız açısından çok önemli kılan husus, kazı esnasında Hz. İbrâhim zamanına ait yazılı ve diğer belgelerin ortaya çıkmasıdır. Ayrıca bu arkeolog'un yaptığı çalışmada Hz. İbrâhim öncesine ait bazı materyaller ortaya çıkmış, Sümer ve Mezopotamya tarihinin bazı yönleri aydınlanmıştır. Woolley'in daha önemli bir buluşu, Nuh tufanıyla ilgilidir. O, yaptığı kazılar esnasında ısrarlı bir çalışmayla çok derinlere inmiş, yer altındaki toprak katmanlarından elde ettiği bulgularla o bölgenin büyük bir sel baskınına uğradığım ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Nuh tufanı olayını anlatan yazılı belgeleri de bulmuştur .

Müsteşriklerin eserlerinden ayrı olarak çalışmamızın Haniflikle ilgili bölümünde Toshihiko İzutsu'nun God and Man in the Koran isimli eserinden faydalandık. İzutsu eserinde Haniflik meselesini müsteşriklerin pek çoğundan daha farklı bir şekilde ele almış ve daha tarafsız olarak incelemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM HZ. İBRAHİM'İN HAYATİ

A — İBRAHİM KELİMESİ VE ANLAMI

Kur'anı Kerim'de İbrahîm (1) şeklinde geçen bu isim, Islâm müelliflerine göre aslı Arabça olmayan bir kelimedir. Arap dilcisi îbni Manzur kelimeyi, a'cemî, yani aslında Arabça olmayıp sonradan Arabça'ya girmiş olarak kabul etmekte, ancak hangi yabancı dilden Arabça'ya girmiş olduğu hususunda bir şey söylememektedir. Ona göre İbrâhim kelimesinin Arap diünde dört kullanılış şekli vardır : İbrâhim, İbrâhim, İbraham ve Ibrahem ,

Zebidî'ye göre kelimenin aslı Süryanice olup, beş kullanılış şekli vardır : İbrahîm, İbrâhim, İbrahâm, ibrahem ve İbrahûm.

Zebidî, Maverdî ve diğer bazı kimselere dayanarak kelimenin asimin «Eb» ve «Rahim» kelimelerinden meydana geldiğini ve «merhametli baba» anlamını ifade ettiğini belirtmektedir .

Hz. İbrâhim'in hayatını geniş bir şekilde ve başka kaynaklarda bulunmayan bir takım bilgiler de vererek anlatan İbni Sa'd, Hz. İbrâhim'in başlangıçta Süryanice konuştuğunu,. bilahare dinini değiştirerek İbranice konuşma ya başladığını zikretmektedir.

İbni Cevzî ise kelimenin kullanılış şeklini altıya yükseltmektedir : İbrâhim, İbrahûm, İbrahem, İbrâhim, İbra hâm ve İbrahem.

Tevrat'ta önce Abram sonraları Abraham şeklinde geçen bu kelimenin ma'nasının ne olduğunu ondaki şu ifadelerden anlıyoruz. **«Artık adın Abram çağrılmayacak, fakat adın Abraham olacak; Çünkü seni birçok milletlerin babası ettim ve seni ziyadesiyle semereli kılacağım.»** Bu ifadeden anlaşıldığına göre, Abram adının Abraham'a çevrilmesinin sebebi, Abraham kelimesinin «Milletlerin babası» ma'nasına gelişidir. Tevrat'a göre bu durumda Abraham, milletlerin babası ma'nasına gelmektedir.

Batılı müellifler kelimeyi genellikle «Abraham» biçiminde kullanmakta ve «yüce baba» ve «ulu baba» anlamına geldiğini söylemektedirler.

Sheldon H. Blank, İbrâhim kelimesinin bir kabile lakabı olmadığı gibi, aynı zamanda bir kabile tarafından özel bir şahsa lakab olarak verilmiş isim de olmadığım ileri sürmektedir. Ona göre kelimenin menşei Kenan dili değildir. Kelime «babasını sever» manasına gelmektedir.

Bazı Batılı araştırmacılar, kelimenin aslının Sümerce **«Abi-Ramu»** dan geldiğini ve Babil'deki yazılı metinlerde bu isme rastlandığını ifade etmektedirler . Gerçekten Ur harabelerinde yapılan kazılarda «Abi» kelimesiyle başlayan, «Abi-Ramu», «Abi-Sâre» gibi isimler bulunmuştur. Bu belgelerde «Abi-Sâre» ismi, bir komutan ve savaşçı olarak geçmektedir. Kelime muhtemelen M.Ö. X. yüzyıl ile alakalı olarak görülmektedir .

L. Woolley, İbrâhim kelimesinin aslının Sümerce olduğu kanaatindedir. Ona göre kelimenin aslı «Abi-Ram» dır. Kelime daha sonra kısaltılarak «Abram» haline gelmiştir. Aynı yazar Tevrat'taki isim değişikliği, yani Ab-ram'ın Abraham'a dönüşü ile ilgili olarak çok değişik bir yorum getirmektedir. Ona göre kelimenin kökü BRM olabilir. Bu kökteki R harfi ile M harfi arasına H harfinin girmesi ile kök B R H M haline gelmiş olmalıdır. Kelime aslında Sümer dilinde BRM köküne bağlı olarak «Abram» şeklinde kullanılırken, Hz. İbrâhim'in Babil'den ayrılarak Arap muhitine gidişi İle karakter değiştirmiş, bu köke H harfi eklenmiştir. Aslında ilâve edilen bu H harfi, başlangıçta sessiz bir harfi göstermiyor, aksine sesli bir harf olarak kullanılıyordu. «Abram» kelimesi Arap muhitinde ilk telâffuz edildiği sıralarda R ile M harfleri arasına sesli A harfi yerine aynı sesi vermek üzere H harfi kullanılıyordu. Sonradan Arapça'daki harflerin seslerinde meydana gelen değişiklik sonucu H harfi sesli harften sessiz harf haline gelmiştir. Bunun neticesi olarak «Abram» ismi «Abraham» haline gelmiştir. Woolleye göre İbrâhim, Şam taraflarına ilk geldiği sıralarda eski Araplar kelimeyi B R H M kökü ile yazmalarına rağmen «Abram» şeklinde telâffuz ediyorlardı. Harf seslerinin değişikliğe uğraması sonucu «Abram» olan telâffuz «Abraham»'a dönüşmüştür. Yazar, Sâre ile ilgili isim değişikliğini de aynı şekilde açıklamaktadır. Onun ifadesine göre, eski Arapça'da «ai» müennes (dişi) ekidir. Daha sonra bu harfin yerine «h» harfi müennes eki olarak kullanılmaya başlanınca, başlangıçta «Sarai» şeklinde olan bu isim, «Sâre» haline gelmiştir . Woolley, kelimenin aslının Akadca olduğunu söyleyenlerin de bulunduğunu belirttikten sonra, konu ile ilgili olarak başka bir tez daha ortaya atmaktadır. **Ona göre Abram ile Abraham, iki ayrı şahıs olabilir. Tevrat bu iki şahsın hayat hikayesini karıştırmış olabilir. Muhtemelen Abram, dede; Abraham ise, torun olabilir .**

Tevrat'ta açıklanan «Milletlerin babası» şeklindeki ma'na dil araştırmacıları tarafından kabul görmemektedir. Çünkü Sümer dilinde bu ma'nayı ifade eden kelime, .«Abram» değil, Abhamon» dur, «Abhamon» dan «Abram» a dönüşü sağlıyacak bir etimoloji ise mümkün görünmemektedir .

Kur'anı Kerim ve Hadisi Şerifler'de ma'nası hakkında hiçbir açıklama bulunmayan ve Arap dilcileri tarafından aslının Arapça olmadığı açıkça belirtilen bu kelimeye, Arapça bir ma'na aramak, zorlama olur kanaatindeyiz.

Zebidî bir yandan, bu kelimenin Eb ve Rahim kelimelerinin birleşmesinden meydana geldiğini söylerken, öbür yandan kelimenin Süryanice'den Arapça'ya geçtiğini İfade etmektedir. Şayet, Onun ikinci dediği doğru ise, birinci dediğinin; yok birinci dediği doğru ise, ikinci dediğinin doğru olmaması gerekir.

Bizim kanaatimize göre, İbrâhim kelimesi aslı Arapça olan bir kelime değildir, muhtemelen Batı Samice'nin çok eski şekillerinden birinden gelmektedir.

B — TARİHÎ BİR ŞAHSİYET OLARAK HZ. İBRAHİM

Hz. İbrâhim'in yaşadığı yüzyılın kesin olarak tesbit edilememesi yüzünden ve özellikle Tevrat'ta Ondan bahseden bölümlerde ayrı yüzyıllarda meydana gelen olayların birleştirilerek anlatılmış olması yüzünden bazı kimseler, Onun gerçek bir şahıs olmaktan ziyade efsanevî bir şahıs olduğunu ileri sürmüşlerdir. Hz. İbrâhim'in tarihî bir şahsiyet olduğunu hem dinî kaynaklarla, hem de arkeolojik kazılardan elde edilen tarihî belgelerle ispatlamak mümkündür.

1 — İslâm ve Yahudi Kaynaklarına Göre ; Kuranı Kerim ve Hadisi Şerifler, Hz. İbrâhim'den, daha önce gelmiş gerçek bir peygamber olarak bahsederler. Bütün İslâm tarihi kaynakları, Onu hakiki bîr şahıs olarak ele alıp, hayatını geniş bir şekilde anlatırlar. Mes'udî, kendi döneminde Harran'da bulunan Sabiî puthanesinde Hz. İbrâhim'in babası Azer'e ait heykellerin bulunduğunu haber vermektedir . İslâm kaynaklarına göre, Hz. İbrâhim'in efsanevî bir şahıs olması mümkün değildir. İslâmî inanca göre O, daha önce geçen diğer peygamberler gibi inanılması gereken, peygamberlerden biridir. Ona ve diğer peygamberlere iman etmek, Onlara indirilenlere de iman etmek gerekir .

Daha önce temas ettiğimiz gibi Tevrat'ta, baş kısımlarda bahsedilen şahıslar ve olaylar bir sis perdesinin arkasındadır. Nuh Tufanı olayı ile beraber olaylardaki sis perdesi kalkar, şahıslar netleşmeye başlar. Hz. İbrâhim ile ilgili kısımlarda ise tarif edilen şahıslar gerçek kişiler olarak görülmeye ve teşhis edilmeye başlanır. Bize göre, Tevrat'ta anlatılan olaylar, bu kitap kaleme alınırken birbirine karıştırılmış olmakla beraber olayların en azından bir kısmı gerçek olaylardır, arılatılan şahıslar da gerçek şahıslardır. Tevrat'taki bazı olayların karışmasına, bu yüzden bazı yanlış ifadelerin kullanılmasına, Hz. İbrâhim'in hayatının nakledildiği bölümlerde açıkça rastlıyoruz. Meselâ : Tevrat'ta Hz. İbrâhim'in Kaidelilerin Ur şehrinden Harran'a göç ettiği yazılıdır . Halbuki Hz. İbrâhim'in yaşadığı M.Ö. XX. yüzyılda Ur şehrine Elamlılar hakim idiler. Yine Tevrat'ın Hz. Musa'ya vahyedildiği M.Ö. XIII. yüzyılda Kaideliler henüz tarih sahnesine çıkmamışlardı (20). Kaidelilerin tarih sahnesine çıkışları M.Ö. 1100 lü yıllara rastlamaktadır. Yani Hz. Musa en az Kaidelilerden yüz yıl önce yaşamıştır. Böyle olunca «Kaidelilerin Ur şehrinden» ifadesi Hz. Musa'ya ait olamaz. Böylece Tevrat'ın bu bölümünün Hz. Musa'dan en az 100 sene sonra yazıldığı açığa çıkmaktadır.

Her şeye rağmen Tevrat’ta bahsedilen olayların bir kısmı gerçek olaylardır ve şahıslar da hakiki şahıslardır.

2 — Tarihî Belgelere Göre : Tevrat'ta anlatılan olayların bir kısmının gerçek olduğu daha önce bahsettiğimiz Ur ve çevresindeki kazılarla kesinlik kazanmıştır. Hz İbrâhim’in hakikî bir şahıs olduğuna kesinlikle delalet eden iki belge bu kazılar esnasında ortaya çıkarılmıştır. Bunlardan birincisi «Terah Oğlu Abram» yazılı olan bir tablettir. Bu tablette daha fazla bir şey yoktur, sadece bu isim yazılıdır. İkinci belge de ise, Ur peygamberinin yakalanması için Âcbor oğlu Elnathan tarafından alınmış olan tedbirler yazılıdır. Bu belgeyi teyid eden bazı Sabiî kaynaklar da mevcuttur. Sabiî kaynaklarda Hz. İbrâhim'den bahsedilmekte ve Onun, zamanın meliki tarafından takibat altına alındığı ve tutuklandığı kaydedilmektedir . Hz. İbrâhim’in zamanın Sabiî kralına muhalefeti ve kralın onu tutuklatması, yukarda bahsettiğimiz ikinci belge ile uyum göstermektedir. Ayrıca Sabiî kaynaklar tarafından kötülenerek Ondan bahsedilmesi, Onun tarihî bir şahsiyet oluşunu kesinlikle teyid eder. Üç İlâhî dinin mensupları tarafından Hz; İbrâhim'in benimsenmesi, bu dinlerin kitaplarında Ondan bahsedilmesi Onun tarihî bir şahsiyet oluşunu ispata yetmez diyenler olabilir. Ancak bir din ortaya çıkıp Onu düşman İlan ederse, bu dinin kitaplarında **«Zamanında İbrâhim diye biri ortaya çıkıp dinimize muhalefet etti, krala karşı geldi, kral da Onu sürdürdü, tutuklattı»** derse ve bölgede yapılan arkeolojik kazılarda bu tutuklatmaya ait bir belge ortaya çıkarsa, artık Onun tarihî bir şahsiyet olması konusunda hiç bir tereddüd kalmaz. Meselâ, Tevrat ve Kur’an’da bahsedilen Firavun’un tarihî bir şahsiyet oluşunda hiç bir tereddüd yoktur.

Ur ve çevresindeki kazılar, Nuh Tufanı olayının da gerçek olduğunu, Kuran ve Tevrat'ın verdiği bilgilerin doğru olduğunu ortaya, koymuştur. L. Woolley yaptığı kazılarda yer altından çıkardığı toprak katmanlarını tetkik ettikten sonra bu bölgenin büyük bir su baskınına uğradığını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca kazı esnasında bulunan yazılı belgelerde «Tufan olayı» açıkça anlatılmaktadır. Bize Tufan olayını anlatan belge «Gılgameş Destanı»dır. Bu destan, 12 şarkıdan meydana gelmektedir. Destanın 12, şarkısında tufan olayı şu şekilde anlatılmaktadır; «Gılgameş'in, yarısı insan, yarısı boğa biçiminde bir arkadaşı vardır. İsmi Enkidu olan ve çok güçlü olan bu arkadaşı bir gün hastalanır, kısa bir süre sonra ise ölür. Onun ölümünden dehşete kapılan Gılgameş, bir gün kendisinin de bu şekilde öleceği korkusuna kapılır, ölümden kurtulmak için «ebedî hayat» iksirini aramak üzere geziye çıkar. Gezisi esnasında bir tanrıça Ona, gezisinin boşuna olduğunu, zira tanrıların şimdiye kadar sadece «Utanapiştim»e bu ebedî hayat iksirini verdiklerini, Utanapiştim’in tufan kahramanı olduğunu, sadece ona giderse bu iksiri bulabileceğini söyler. Bunun üzerine Gılgameş, nehri geçerek Utanapiştim’i bulur. Ona/(kendi geliş sebebini ve arkadaşına olanları anlatır. Utanapiştim de Ona tufanın nasıl cereyan ettiğini anlattıktan sonra ebedî hayat iksiri olarak bir ot verir. Gılgameş, otu alarak geri döner. Nehrin kıyısına geldiğinde yorgun düşer.

Elindeki otu yere bırakarak serinlemek İçin nehre girer, tam bu esnada bir yılan gelerek bu otu alır ve gider» (23).

Görüldüğü gibi Kur'anı Kerim'de ve Tevrat'ta «Nuh» olarak ismi geçen tufan kahramanının adı, Gılgameş destanında «Utanapiştim»dir. L. Woolley, Yaratılış destanı ve tufan olayının Filistin'e Hz. İbrâhim tarafından götürüldüğünü söyler. Ancak «Utanapiştim» adının Tevrat'a nasıl «Nuh» şeklinde girdiği konusunda kendince bir se beb arar. Ona göre, Tufan kahramanının adı Babil'de Utanapiştim'dir. Bu ad, bazı «Huri» yazmalarında «Nahmolel» veya «Naahmuliel» şeklinde geçmektedir. Tevrat'ta geçen «Nuh» ismi, bu yazmalardan alınmış olmalıdır. Huri dili orta Fırat'ta, yani Harran'da konuşulan bir dildi ve Hz. İbrâhim bir süre orada yaşamıştı. Bu yüzden İbrâhim, Nuh ismini buradan almıştır. Dolayısı ile Utanapiştim ile Nuh, aynı şahıstır. Ona göre, Îbranîler, Hz. İbrâhim zamanında ve daha sonraki devirlerde devamlı şekilde Babıl ile temas halinde idiler. Bu temas, Babil esâreti sonunda daha da artmıştır.

Arkeolog Woolley, Ur'da yapılan kazılar esnasında Hz. İbrâhim ile ilgili heykel, anıt ve benzeri şeylerin bulunamadığını söylemektedir. Aslında bu durum, Onun tarihî bir şahsiyet oluşunda bir tereddüdü icab ettirmez. Çünkü o dönemde yapılan heykel, anıt ve benzeri şeyler tanrılara ve tanrılığını ilan eden kimselere aitti. Hz. İbrâhim'in ise hedefi tek tanrıcılığı, tevhid inancını yaymaktı. Putperestlerle mücadele ettiği bir ortamda elbette kendi heykellerini yaptırmayacaktı. Hz. Muhammed de aynı şekilde putperest bir ortamda peygamber olmuş ve O da aynı yolu izlemiştir.

Yahudiler ve Araplar yazının yaygın olmadığı dönemlerde sözlü rivayetleri sıkı sıkıya muhafaza ederler ve birçok bilgiyi nesilden nesile bu yolla intikal ettirirlerdi. Bu durum, bilhassa şecere denilen soy kütükleri için geçerli idi. Hz. Musa ve İsa'nın şecerelerinin Hz. İbrâhim'e kadar ulaştığı Ahdi Atik ve Ahdi Cedid'de mevcuttur. Hz. Muhammed'in nesebinin Hz. İbrâhim'e ulaştığı Kur'an'da mevcut olmamakla beraber, diğer İslâmî kaynaklarda mevcuttur. Yazılı soy kütüklerinin öncesinde şüphesiz, sözlü soy kütükleri sayılabilecek sözlü rivayetler mevcuttu ve bunlar Hz. İbrâhim'e kadar gidiyordu. Sözlü rivayetlerin de Hz, İbrâhim'e ulaşması Onun tarihî bir şahsiyet olduğunu ispatlamaktadır ,

C — YAŞADIĞI YÜZYIL

Hz, İbrâhim'in yaşadığı yüzyılı, doğum ve ölüm tarihini tam olarak tesbit etmek oldukça güçtür. Batılı araştırmacıların büyük bir kısmı, Onun yaşadığı asrı tesbit etmek üzere Tevrat'ın verdiği bilgilere başvurmaktadırlar. Tevrat'ta verilen rakamlarla, Hz. İbrâhim'in savaştığı zikredilen kralların yaşadığı tarihlere bakarak bir sonuca gitmeye çalışan araştırmacılar, en çok Şinar kralı Amrafel'ın isminden istifade etmektedirler. Onlara göre «Şinar» Babilonya ülkesi, «Amrafel» ise, Babil kralı Hammurabi'dir. Bu mantığa göre, Hz. İbrâhim'in, Hammurabi ile çağdaş olması gerekiyor (28). L. Wolley'e göre Hamrnurabinin

yaşadığı devir, M.Ö. 1940.1792 yılları ara* sına sığdırılabilir. Aynı. araştırmacı, Hz. İbrâhim'in M.Ö. 1900 1750 yılları arasında yaşadığını söylemektedir. Bazı araştırmacılar ise Onun tarihini daha gerilere götürmektedir, M.Ö. 2050 (30), hatta 2296 yıllarını Onun yaşadığı tarih olarak gösterenler de mevcuttur. Ancak Fransızların Orta Fırat'ta «Mari»de yaptıkları yeni kazılarda bulunan devlet arşivindeki belgelere göre, Hammurabî'nin dönemi M.Ö. 1728 1686 yılları arası olarak tesbit edilmiştir. . Eğer Hz. İbrâhim, Onunla çağdaş ise, Onun da aynı dönemde yaşamış olması gerekir.

Kur'anı Kerim, Hz. İbrâhim'in başından geçen bazı olayları naklederken, bilhassa Nemrud ile olan mücadelesini anlatırken hiç tarih vermediği gibi, Nemrud'un dahi ismini anmamaktadır . Bu yüzden Onun yaşadığı çağı tesbit edebilmek için Nemrud'un çağı ile bir mukayese yapma imkânı mevcut değildir. Bütün İslâm tarihçileri Onun doğduğu sırada o bölgede Nemrud'un kral olduğu hususunda müttefiktirler (34).

İslâm ve Yahudi kaynaklarında Onun yaşadığı yüzyıl hakkında açık bir bilginin bulunmayışı, son zamanlarda yapılan kazılarda Onun çağdaşı olarak tahmin edilen kişilerle ilgili olarak bulunan belgelerde farklı rakamların ortaya çıkışı, Tevrat'ta Onun kendilerine karşı savaştığı zikredilen kralların ayrı zamanlarda yaşamış kimseler olması, Hz. İbrâhim'in hangi yüzyılda yaşamış olduğunu tesbit etmemizi güçleştirmektedir. Verilen tarihlerin ted kikinden Onun M.Ö. XX. yüzyılda yaşadığını kabul etmek en uygun olanıdır.

Hz. İbrâhim'in yaşadığı yüzyılın kesin olarak tesbit edilememesi yüzünden bazı kimseler, Onun tarihî bir şahsiyet olmayıp, aksine bir efsane kahraman olduğunu ileri sürmüşlerdir .

D — DOĞUMU, ÇOCUKLUĞU VE GENÇLİĞİ

Kur'anı Kerim'de Hz. İbrâhim'in doğum yeri'hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. Ayrıca Kur'an, Onun başından geçen olayları dahi anlatırken gene yer ve zaman bildirmemektedir. İbni Sa'd'a göre Onun babası aslında Harranlı'dır. Oradan Hürmüzcürd e göç etmiş, Hz. İbrâhim burada dünyaya gelmiştir. Onun dünyaya gelmesinden bir müddet sonra ailesi Babil ülkesine Küsâya göç etmiştir. Daha sonra buradan tekrar Harran'a gelmiştir.

Diğer İslâm Tarihçileri, Hz. İbrâhim'in doğum yeri hakkında değişik yerler rivayet etmişler, bir kısmı, Onun Ehvazın Sus kentinde doğduğunu söylemiş, bir kısmı da Kûsâda, diğer bir kısmı ise Harran'da doğduğunu söylemişlerdir .

Tevrat'taki ifadelerden Onun Ur şehrinde doğduğu şeklinde bir anlam çıkarılabilir . Ancak iyice tedkik edildiği zaman Hz. İbrâhim'in doğum yeri konusunda Tevrat'ta çelişkilerin olduğu görülecektir. Tekvin'in XI. babında aynen şu ifadeler geçmektedir «Terah, Abram'ın Nahor'un ve Haran'm babası oldu ...... ve Haran doğduğu memlekette, Kildanilerin. Ur şehrinde babası TerafTın önünde öldü... ve Terah, oğlu Abram'ı, Torun'u Lüt'u ve gelini Saray'ı, oğlu

Abram'ın karısını beraber aldı, ve Kenan diyarına gitmek üzere Kildanîlerin Ur şehrinden yola çıktı ve Haran'a geldiler ve orada oturdular» (39). Bu ifadelerin hemen arkasından XII. babda ise şu ifadeler yer almaktadır. «Memleketinden ve akrabanın evinden sana göstereceğim memlekete git. Ve Abram, Rabbın kendisine söylediği gibi gitti... ve Abram karısı Saray'ı, kardeşinin oğlu Lut'u ve Haran'da kazanmış oldukları bütün mallarım ve edinmiş oldukları canları aldı ve Kenan diyarına gitmek üzere çıktılar ve Kenan diyarına geldiler» . Bu iki bölümün birbirine bağlanması halinde çelişki açık bir şekilde görülecektir. Çünkü XI. bölüme göre İbrâhim'in babası Kenan diyarına gitmek üzere Ur şehrinden yola çıkıyor ve Harran'a geliyor. Harran Kenan diyarı mı? Bir müddet sonra ise Hz. İbrâhim, Harran'dan yola çıkıyor ve Kenan diyarına geliyor. Harran Kenan diyarı değil mi? XI. Babda Harran Kenan diyarı imiş gibi görünüyor. XII. Badda ise Kenan diyarı değilmiş ve oradan Kenan diyarına gitmiş anlamı çıkıyor.

Yahudî Filozofu İbni Meymun, Hz. İbrâhim'in Kûsa'da doğduğunu kaydetmektedir .

Tevrat'ta ismi geçen Ur şehrinin eski Babil ülkesinin güneyinde keşfedilen Ur şehrî olduğu genel bir kabul görmektedir .

1854 yılında M.J.E. Taylor, Mezopotamya harabelerinde yaptığı bir araştırmada Arapların «mugayyar» ismini verdikleri ve Fırat nehrine 18 km uzaklıkta olan bir tümülüste bir takım belgeler bulmuş, bu belgelerden burasının eski Ur şehri olduğunu keşfetmiştir . L. Wooİley, Bu şehrin eskiden Dicle ile Fırat arasında olduğunu, ancak Dicle nehrinin bilahare yatak değiştirmesi sonucu dışarda kaldığını, bu hususun çekilen hava fotoğraflarında açıkça görüldüğünü belirtiyor. O, şehrin ilk zamanlarda denize 40 fersah uzaklıkta iken, şimdi 60 fersah uzaklıkta olduğunu, bu duruma, nehrin taşıdığı topraklarla denizi doldurmasının sebeb olduğunu söylüyor. Ayrıca o dönemlerde Ur şehrinin deniz seviyesinden yüksekliğinin bugünkü kadar olmadığını da ileri sürüyor .

İslâm kaynaklarında İbrâhim'in doğum yeri olarak Ur şehri pek zikredilmemektedir. İslâm kaynaklarında bildirilen yerler içinde en makul olanı bize göre İbni Sa'd'ın belirttiği yer olmalıdır. Çünkü o, öbür ravilerin zikrettikleri yerlerde Hz. İbrâhim'in veya babasının kaldığını haber veriyor. Ancak İslâm ve Yahudi rivayetlerden, Onun kesin olarak nerede doğduğunu tesbit etmek gene de güçtür.

1 — Hz. İbrâhim'in Ailesi

Hz. İbrâhim'in babasının adı Kur'anı Kerim'de Azer olarak geçmektedir (45). Bununla beraber İslâm Tarihçileri Onun babasının esas adım «Tarih b. Nanûr» olarak zikretmektedirler. Zebîdî, bu konuda bize şunları söylüyor. «İbrâhim, Azer'in oğludur. Azer'in adı Tarih b. Nahûr b. Saruh b. Erğu (Rağu) b. Falih b. Şalih b. Erfahşed b. Sam b. Nuh'dur. Bu nesebde ehii kitap ve neseb alimlerinin pek ihtilafı yoktur» . Zebidî'nin açıkladığı üzere ibni İshâk, ibni Hişam, İbni

Sa'd ve Taberî hemen hemen aynı şecereyi vermektedirler . Tefsir kitaplarında Babasının adının Azer oluşu hususunda pek çok rivayetler mevcuttur. Bütün tefsir kitapları, Hz. İbrâhim’in babasının gerçek adının Tarih (Terah) olduğunu kabul ederler. **Ancak Kur’an’da neden Azer adının geçip, öbür adının geçmediği hususunu açıklamaya çalışırlar**. Bazılarına göre Onun babasının iki adı vardır. Azer ve Tarih. Yahut bu iki isimden biri ad, diğeri lakabdır . Bir kısmına göre ise, Hz. İbrâhim in babasının hizmet ettiği putun adı Azer’di. O puta hizmetinin karşılığı olarak Ona da bu isim verilmiştir . Bazılarına göre, **Azer, İbranî dilinde hata eden, sapıtan ma’nasına gelmekte olup, bu isim, Kur'anı Kerim’de Ona hakaret kasdı İle zikredilmiştir .**

Tevrat’ta Hz. İbrâhim’in babasının adı Terah olarak geçerken Kur’anı Kerim’de bu adın geçmeyip Azer İsminin geçmesi üzerine bazı müsteşrikler, konuyu daha değişik açılardan ele alarak incelemeye çalışmaktadırlar. Wensinck, Kur’an’da İbrâhim’in babasının adı olarak geçen Azer kelimesinin aslında İbrâhim'in kölesinin adı olduğunu söylemektedir . Evet Tevrat’ta «Eliezer» ismi Hz. İbrâhim’in kölesinin adı olarak geçmektedir . Fakat, kölenin adı Eliezer olunca, Onun babasının adının Azer olmasını engelleyen şey ne olabilir. Arapça Tevrat’larda bu Eliezer kelimesi, ElYuazir şeklinde yazılıdır. Kur’an’da geçen Azer kelimesinin başında «el» takısı yoktur ve İki kelimenin harfleri birbirinden farklıdır. Eliezer veya elYuazir ile Azer kelimesi arasında bir ilgi kurmak pek kolay değildir. Halbuki Tevrat'ta Hz. İbrâhim’in, hem dedesinin, hem de kardeşinin adı «Nahor» olarak geçmektedir . Yine Tevrat’ta Yakub ve İsrail isimleri tek kişi için, İshâk’ın oğlu için kullanıldığı gibi , iki isimli ve ismi değişen pek çok kimse vardır. En az dört bin yıl önce yaşamış bir toplumun, insanlara verdiği isimleri XX. yüzyıldaki nüfus kütüklerine yazılmış ad ve soyadı kesinliği ile ele almak yanlış olur kanaatindeyiz. Nahor dedenin mi yoksa torunun mu adı idi? diye münakaşa etmek veya İshâk’ın oğlunun ismi İsrail mi idi, yoksa Yakup mu idi? diye tartışmak ne kadar yersizse, Azer, İbrâhim'in kölesinin adıdır, babasının adı olamaz demek de o kadar yersizdir. Mısır, Babil vb. eski medeniyetlerin bulunduğu bölgelerde yapılan kazılarda, aynı şahıs olarak düşünülen kimselerin değişik isimlerine rastlanmaktadır. Meselâ : Tevrat'ta Şinar olarak geçen yerin Rabilonya, Amrafel olarak geçen ismin Hammurabi olduğuna hükmedip, Hz. İbrâhim'in yaşadığı asrı tesbit etme yoluna gidilmektedir. Yine Tevrat'ta «Eyn-Mişpata» olarak zikredilen yerin adı parantez içinde «Kadeş» olarak gösterilmektedir' Yani o dönemde bir şahsın veya bir yerin birden fazla adı mevcut olabiliyordu. Hz. İbrâhim’in babasının da birden fazla adı olmuş olmalıdır.

Yahudi kaynakların hemen hepsinde İbrâhim’in babasının adı Terah olarak geçmektedir. Bu noktada bir ihtilaf söz konusu değildir. Tevrat, Onun babasının neye inandığı konusunda bir açıklama yapmamaktadır, Kur’anı Kerim, Onun babasının inancını geniş şekilde açıklamaktadır. İslâm kaynakları Azer'i Nemrud'un put ustası olarak takdim etmektedirler. İlerde konular işlenirken babasının inancı hakkında daha geniş bilgi verilecektir.

Hz. İbrâhim'in annesinin adı ne Kur'an'da, ne de Tevrat'ta mevcuttur. İslâm Tarihi kaynaklarında değişik isim Jere rastlamaktayız. İbni Sa'd, Onun annesinin adını «Nuna binti Kirinba bînti Kûsâ» olarak kaydetmektedir. Aynı müellif bazı rivayetlere göre annesinin adının «Ebi yona» olduğunu zikrediyor . Onun annesinin adı, İbni Kesir'de «Emile» veya «Bûna»dır. Diğer bazı kaynaklarda ise anne adı «Uşa» olarak geçmektedir . Taberi Onun annesinin aslında cariye olduğunu kaydetmektedir

2 — Doğumu :

İslâm ve Yahudi kaynaklara göre Hz. İbrâhim, Nemrud'un ülkesinde dünyaya gelmiştir. Nemrud o sırada bütün Babilonya'nın hakimi olup, güçlü' bir kral idi. İslâm tarihçilerine göre Onun devletinin sınırları oldukça genişti. Yer yüzünün tamamına hakim olan dört kralın mevcut olduğunu, bunların da Nemrud b. Kenan, Süleyman b. Da vud, Zü'lKarneyn, ve Buhtnasır olduklarını kaydeden Taberî, Nemrud'un, kendisini, Nuh (aleyhisselâm) a gönderilen hükümlerin kalıntıları ile amel ettiğini sandığını kaydediyor .

İslâm kaynaklarında Hz. İbrâhim'in doğumu şu şekilde anlatılmaktadır. Hz. İbrâhim'in doğumu yaklaşınca müneccimleri Nemrud'a giderek Ona «şu tarihte şu yerde ismi İbrâhim olan bir çocuk dünyaya gelecek ve senin mülkünü elinden alacak, putlarını kıracak» diye haber verdiler. Bunun üzerine Nemrud, bahsedilen bu çocuğun doğumunu engellemek için söylenen bölgedeki bütün kadınları kontrol ettirerek hamile olanlarını tesbit ettirdi. Fakat Hz.İbrâhim'in annesinin hamileliği anlaşılamadı (60). Başka bir İslâmî rivayete göre ise müneccimlerden bu bilgiyi alan Nemrud, Onların söylediği bölgeden erkekleri tecrid etti. Belli bir süre, orada kadınların hamile kalmasını önlemek, böylece kendisi için varid olacak tehlikeyi bertaraf etmek istiyordu. Ancak erkeklerden tecrid edilen bu bölgede çok acil bir iş zuhur etti. Nemrud, oraya kimseyi göndermeye cesâret edemiyordu. Kendi adamları içinde dini en bütün ve kendisine en bağlı olarak İbrâhim'in babası Azer'i görüyordu. Ona diğerlerinden daha fazla güvendiği için, tecrid edilen bölgeye gitme işini Ona verdi. Ancak Azer'in karısı da bu bölgede bulunduğundan Ona evine uğramamasını tembih etti. Azer, Nemrud'un emrini yerine getirmek üzere oraya gitti. Söylenilen işi bitirdikten sonra gizlice evine uğradı, bu esnada nefsine hakim olamadı ve annesi, Hz. İbrâhim'e hamile kaldı. Azer, hem yaptığının ortaya çıkmasını önlemek, hem de çocuğunu korumak için kârısını Küfe ile Basra arasında kalan Ur şehrine götürüp bir mağaraya sakladı ve Hz. İbrâhim bu mağarada dünyaya geldi .

Bazı farklılıklarla aynı kıssalar sözlü Yahudi rivayetlerinde de vardır. Bu rivayetlerde Onun doğum olayı şöyle anlatılır. Hz. İbrâhim'in doğduğu gece, babası arkadaşlarına evinde bir ziyafet veriyordu (arkadaşları arasında Nemrud'un kahin ve danışmanları da vardı) Misafir lor gecenin geç vatkinde evden dağılırlarken gökte bîr yıldızın, dört bir tarafındaki diğer yıldızları yuttuğunu gördüler. Acele olarak durumu Nemrud'a haber vererek, dünyayı

fethedecek ve Onun mülkünü elinden alacak bir çocuğun dünyaya geldiğini söylediler. Sonra Nemrud'a bu çocuğun babasını bulup, büyük bir para karşılığında çocuğu Ondan satın almasını ve öldürmesini tavsiye ettiler. O sırada orada bulunan İbrâhim'in babası onlara «sizin tavsiyeniz bana, bir adamın bir katıra **«eğer bana kafanı kesmek için izin verirsen sana arpa dolu bir ev vereceğim»** demesi üzerine katırın **«kafamı kestikten sonra arpa dolusu ev neye yarar»** deyip, adamın teklifini reddetmesini hatırlattı. Şimdi ben de size söylüyorum, eğer çocuğu kesecekseniz Onun babasına vereceğiniz paraya kim varis olacak» diye sordu. Sunun üzerine Nemrud'un danışmanları, o gece doğan çocuğun Terah'ın (Azer) oğlu olduğunu anladılar ve Ona bu gece bir çocuğunun doğup doğmadığını sordular. O da evet doğdu, ancak bir süre sonra öldü diye cevap verdi. Konuşmanın bitiminden sonra hemen oradan ayrılarak evine gitti ve oğlunu alıp bir mağaraya götürerek orada sakladı .

Tevrat'ta Hz. İbrâhim'in doğumu ile ilgili hiçbir bilgi bulunmamasına rağmen diğer Yahudi kaynaklarda bu hususta yeterince bilgi vardır. Tevrat'ta Hz. İbrâhim'in hayatı adeta ortadan başlamaktadır. İslâm kaynaklarındaki bilgilerle Yahudi kaynaklarındaki bilgileri karşılaştırdığımız zaman bazı noktalarda benzerlikler görmekteyiz. Ancak Yahudi kanyaklardaki katır teşbihi İslâm kaynaklarında yoktur. Her iki kaynak, Onun mağarada doğduğunu kaydetmektedir.

3 — Çocukluğu

İslâm kaynaklarına göre mağarada dünyaya gelen Hz. İbrâhim, orada süratle büyümüştür. Normal olarak bir çocuğun bir yılda büyüdüğü kadarını O, bir ayda büyüyordu. Mağarada kaldığı 15 aylık süre zarfında anne ve babasından başka kimse ile görüşmüyordu . Taberî'nin başka bir rivayetinde İbrâhim'in doğumundan babasının dahi haberdar olmadığı bildirilmektedir ki , bu durumda «mağarada Onun sadece annesi ile görüştüğü anlamı çıkarılabilir.

Mağarada 15 ay kalan Hz. İbrâhim, 15 yaşındaki bir çocuğun vücut ve zeka seviyesine erişmişti. Hz. İbrâhim bir gece annesine kendisini mağaradan çıkarmasını söyledi. Annesi, kimse görmesin diye Onu gece mağaradan çıkararak evine götürdü. Eve gitmek üzere mağaradan çıkınca evvela yere ve göğe baktı ve bunları kimin yarattığını düşünmeye başladı. İlk defa gökte Müşterî yıldızını gördü, onun ışığı diğer yıldızların ışığından daha parlaktı bu yüzden **«işte rabbım budur»** diyerek, kainatı onun yarattığını zannetti. Bir süre sonra bu yıldız kaybolunca «ben kaybolanları sevmem» dedi. Sonra gökte ayı gördü, onun ışığı yıldızın ışığından daha parlaktı. Bu yüzden onun için **«işte rabbım budur»** dedi. Fakat bir süre sonra onun da battığını görünce **«rabbım bana doğru yolu göstermeseydi elbette sapan topluluklardan olurdum»** dedi . Sabah olup Güneş doğunca bu defa onu gördü. Güneşin ışığı öbürlerinden daha parlak idi, bu yüzden **«işte rabbım budur, bu daha büyük»** dedi. Fakat akşam olup onun da battığını görünce **«ey kavmim ben sizin şirk koştuğunuz şeylerden**

uzağım, ben yüzümü yeri ve gökleri yaratana çevirdim ve artık ben Ona ortak koşanlardan değilim» dedi.

Taberî'deki başka bir rivayete göre, Hz. İbrâhim'i mağaradan çıkarıp eve götüren annesi değil, babasıdır. Bu rivayete göre, babası bir gün arkadaşlarına, kimsenin bilmediği bir çocuğu olduğunu, Onu Nemrud'a götürüp tanıtmasının doğru olup olmayacağını sordu. Onlar da korkmamasını ve çocuğu Nemrud'a göstermesini söylediler. O da Hz. İbrâhim'i ahp Nemrud'a götürdü. Hz. İbrâhim, yolda giderken gördüğü her şeyin adının ne olduğunu babasına sorup isimlerini öğrenmeye başladı. Sonunda babasına bütün bunların bir yaratıcısının olması gerektiğini söyledi . Babasından aldığı cevaplar üzerine «sen putları ilâhlar olarak ittihaz mı ediyorsun, ben seni ve kavmini açık bir sapıklık içinde görüyorum» diye söyledi.

Taberî, Hz. İbrâhim'in yıldız, Ay ve Güneşe «rabbım demesi hususunu inceleyip, bu konuda ileri sürülen görüşleri zikretmektedir. Bazılarına göre İbrâhim'in onlara rab demesi, yaşının küçüklüğü ve gerçekten bilmemesi yüzündendir. Bazıları ise Onun, aslında onların rab olmadıklarını bildiğini, ancak kavmini ikna için böyle bir yol izlediğini ileri sürmektedirler. Bir kısım ulema ise, Hz. İbrâhim'in, «bu benim rabbımdır» demediğini, «Haza Rab bî» ifadesinin başında gizli bir İstifham harfinin yer aldığını ve ma'nanm «Ehaza rabbî» (bu benim rabbım mı?) olduğunu ileri sürmektedirler . Bize göre Hz. İbrâhim, ister bilerek veya ister bilmeyerek bu sözü söylemiş olsun, bu pek bîr şeyi değiştirmez. Ancak Onun yıldız, Ay ve Güneşe bu şekilde yönelmesi bir tesadüf değildir. Çünkü o devirde Hz. İbrâhim'in yaşadığı bölgede putperestlikle yıldız, Ay ve Güneşe tapıcıhk çok yaygındı. Ur kazılarında ortaya çıkarılan, materyaller bunu açıkça ortaya koymaktadır. Sümer Tanrısı İştar, yıldız; Nannar, Ay; Şamaş ise Güneş Tanrısıdır . Hz. İbrâhim bu yolla, o dönemin en yaygın inancını mükemmel bir mantık silsilesi içinde çürütmüş oluyor.

Hz. İbrâhim, mağaradan çıkarak eve gittikten ve Nemrud Onun varlığından haberdar olduktan sonra, işlerinde babasına yardımcı olmaya başlamıştır. Onun babası Azer, put ustası olup, yaptığı putları çocuklarına sattırıyordu. Hz. İbrâhim'in babasının put imal ettiği yerin aynı zamanda bir ibadethane olma ihtimali vardır, veya put imal ederek sattığı yerin dışında ayrıca bir puthane mevcut olup, Hz, İbrâhim'in babası o yerin bakımından sorumlu idi. Çünkü Kur'an'da bildirildiğine göre, kavmi putlar için kurban kesmeye gittiğinde O, «hastayım» deyip geri kalmış, sonra puthaneye dönerek, onları kırmıştır. Kavmi geri döndüğünde olaydan, Hz. İbrâhim'i sorumlu tutmuş ve bunu kimin yaptığım Ona sormuşlardır. Bu ifadelerden anlıyoruz ki, Hz. İbrâhim'in babası ve oğulları buraya her zaman girmekte ve muhtemelen oranın bakımından sorumlu idiler.

Sözlü Yahudi rivayetlerine göre, babası tarafından mağaraya saklanan Hz. İbrâhim, orada üç yıl kalmıştır. Üç yıl sonra babası Terah, mağaraya gelerek Onu oradan çıkarmış ve evine götürmüştür. Hz. İbrâhim, mağaradan çıktığında ilk defa Güneşi gördü, onu tanrı zannederek «işte Tanrım budur» dedi. Bir süre geçip, Güneş battıktan sonra Ay, ortaya çıktı, onun etrafında bir takım yıldızlar vardı, onları görünce «işte şu ortadaki benim Tanrım, etrafındakiler de onun hizmetkarları» dedi (Kıssa, Kur'an'da anlatılandan biraz değişik ve olay tersinden başlatılmış). Daha sonra O, babası Terah'a bir çok sorular sormuş, özellikle yerin ve göğün nasıl yaratıldığını bunların bir yaratıcısının olması gerektiğini babasına söyleyerek, Onu Tann'nın birliğine inanmaya çağırmıştır .

Mağarada Dünyaya gelme olayı gibi, yıldızlara, Aya ve Güneş'e bakma olayıda hem İslâmî, hem de Yahudi kaynaklarda mevcuttur. Fakat, Yıldızlara bakma olayı, Kur'an'da mevcut olmasına karşılık, Tevrat'ta yoktur, sadece sözlü rivayetlerde vardır. Kur'an'da, Hz. İbrâhim'in. ilk önce yıldızları görerek onları ilâh zannettiği, sonra Ay'ı görerek onu ilâh sandığı, daha sonra Güneşi görerek onu tanrı olarak kabul ettiği bildirilmektedir. Kur'an'ın sıralaması, yıldız, Ay ve Güneş şeklindedir. Sözlü Yahudi rivayetlerinde ise, Hz. İbrâhim, önce Güneş'i, görüyor, sonra Ayı ve Yıldızları görüyor, yani ondaki sıralama, Güneş, Ay ve yıldızlar olarak geçmektedir. Kur'an'daki sıralama, insan mantığına daha uygun gelmektedir. Çünkü, bir insan en parlak olan Güneş'i görüp, onu ilâh sandıktan sonra, ondan vazgeçerek, ışığı daha zayıf olan Ay'ı ilâh olarak düşünemez, çünkü onun ışığı daha zayıftır, ışığı daha parlak olan şey, battığına göre o da batabilir. Ayrıca, hiç insanların arasına girmemiş bir çocuğun yıldızların, Ay'a hizmet ettiklerini nasıl düşünebildiği de merak konusudur

Müfessir Tantavî, Hz. İbrâhim'in mağara olayı hakkında şunları söylüyor «Yunan filozofu Eflatun, Hz. İbrâhim'den çok sonra yaşamış bir felsefecidir. Onun Cumhuriyet isimli eserinde İbrâhim'in mağara olayına çok benzeyen bir bölüm vardır» . Tantavî, Eflatun'un mağara istiaresinin ilham kaynağının Hz. İbrâhim'in mağara hayati olduğunu ifade ediyor.

4 — Gençliği :

İslâm tarihlerinde 15 ayda 15 yaşındaki bir genç kadar geliştiği haber verilen Hz. İbrâhim'in çocukluğu put imalathanesinde babasına yardım etmekle geçmiştir. O, bu sırada babasına sık sık sorular sorarak putların mahiyetini öğrenmiş ve bunların insanlara herhangi bir fayda temin etmeyeceğini kavramıştır. Hz. İbrâhim, babasının yaptığı putları zaman zaman kardeşi ile beraber satmaya götürdüğü halde, O, bu putları satmak için her hangi bir gayret göstermiyordu. Hatta elindeki putlarla dolaşırken, **«fayda ve zararı olmayan bu putları kim alır»** diye bağırıyor ve bu yüzden onları satmadan geri getiriyordu .

İslâm tarihi kaynaklarının bildirdiğine göre, O, satamadığı putları zaman zaman nehre götürerek suya batırıp **«haydi için»** diye onlarla alay ediyordu. Halkın putlar, için puthaneye getirip bıraktığı yemeklerin içine de putları sokup **«yemezmisiniz, niye yemiyorsunuz»** diye

onlara sesleniyordu, Onun bu durumunu gören babası, Ona ne yaptığını sorunca, babasına **«ey babacığım neden görmeyen ve işitmeyen şeylere tapıyorsun, babacığım, sana gelmeyen bir bilgi bana geldi, bana tabi ol, seni doğru yola ileteyim. Babacığım, şeytana tapma, çünkü şeytan Rahman'a isyan etmişti. Babacığım ben sana Al lah'dan bir azabın dokunmasından korkuyorum, o zaman şeytan'm dostu olursun»** diye cevap verdi. Babası da Ona, **«ey İbrâhim, sen benim tanrılarımdan yüz müçeviriyorsun? Eğer (onlara dil uzatmaktan) vazgeçmezsen and olsun seni taşlarım, uzun süre benden ayrıl git»** diye ikaz ederek, kendi dinini Ona telkin etmek istemiş ve Onu putlara kurbanların kesildiği bayrama katılmaya çağırmıştı. Hz. İbrâhim, başlangıçta babasının çağrısına uyar görünmüş, bayram günü babası ve kavmi ile beraber yola çıkmıştı. Ancak yola çıktıktan biraz sonra O, «hastayım» diyerek gitmekten vazgeçmişti. O, yanındakilere ayaklarından hasta olduğunu söyleyince kavmi Onu bırakmış, O da Onların arkasından «Allah'a yemin ederim ki, siz dönüp gittikten sonra putlarınıza bir tuzak kuracağım» (80) diye seslenmişti. Hz. İbrâhim, Halk yanından uzaklaştıktan sonra puthaneye döndü ve içerde, en büyüğünden en küçüğüne kadar sıra ile dizilmiş olan putların önüne yemeklerin konduğunu gördü ve «yemez misiniz» diye onlara seslendi. Onlardan bir cevap alamayınca, eline demir bir balta alarak putların hepsini kırdı, sadece en büyüğüne dokunmadı ve baltayı onun boynuna astı. Halk merasimden dönüp geri gelince durumu gördüler ve bunu kimin yaptığını araştırmaya başladılar. Daha önceki hareketleri dolayısı İle bu işi, Hz. İbrâhim'in yapmış olabileceğini tahmin ettikleri için «bunu bizim tanrılarımıza kim yaptı» diye Ona sordular, O da, «onlann büyükleri yapmış, eğer sizinle konuşursa ona sorun» diye cevap verdi. Halk putların konuşamıyacağını bildiği için sustular. Hz. İbrâhim, Onlara, kendilerine ne zarar ve ne de fayda verecek durumda olmayan putlara tapmamalarını, bir olan Allah'a kulluk etmelerini söyledi. 13u durum, bazı kimseler tarafından Nemrud'a bildirildi. Nemrud, İbrâhim'i huzuruna çağırarak Onunla mücadeleye başladı. Hz. İbrâhim «benim rabbım diriltir ve öldürür»* deyince, Nemrud da «ben de diriltir ve öldürürüm» dedi, Hz. İbrâhim, Ona «nasıl diriltir ve öldürürsün?» diye sorunca, O, «öldürülmelerini gerekli gördüğüm iki kişiyi alırım, birini öldürürüm, diğerini yaşatırım, yani öldürmem. Böylece Onu diriltmiş, öbürünü ise öldürmüş olurum» di ye cevap verdi . Hz. İbrâhim bu cevap üzerine Ona, **«Allah, Güneşi Doğudan doğurur, sen ise onu Batıdan getir»** dedi. Onunla başedemiyeceğini anlayan Nemrud, Onu hapse attırdı. Hz. İbrâhim, yedi yıl hapiste kaldı. Daha sonra Nemrud, büyük bir ateş yaktırarak, mancınıkla İbrâhim'i bu ateşin içine attırdı. Allah Teâlâ, ateşe «ey ateş İbrâhim'e serin ve esenlik ol» buyurdu ve İbrâhim Nemrud'un ateşinden kurtuldu. Ateşe atılma esnasında meydana gelen bir takım fevkelade hadiseler karşısında şaşıran Nemrud, Taberî'nin bir rivayetine göre, Hz. İbrâhim'e, «senin ilâhına kurbanlar keseyim» demiş, O da Ona, «şu andaki dinin üzerine sebat ettiğin müddet, Allah bunları asla kabul etmez» demiştir. Nemrud ise buna karşılık, «ben mülkümü terk edemiyorum, ama gene senin ilâhına kurbanlar keseceğim» diyerek kurbanlar kesmiştir .

Sözlü Yahudi rivayetlerine göre de Hz. İbrâhim, çocukluğunda put ustası olan babası Terah'a yardım etmiş, Onun yaptığı putları satmıştır. Yine bu dönemde Onun, yemeleri için putlara yemekler verdiği Yahudi ananesinde vardır. Midraş rivayetlere göre, Hz. İbrâhim babasına '«yeri ve göğü kim yarattı?» diye sordu. Babası Ona, «putlar yarattı» diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. İbrâhim, putlara yemek ikram etti. Putlar, ikram edilen yemekleri yemeyince, onlara daha iyi yemekler hazırlayarak yemeleri için önlerine koydu. Putlar gene yemeyince Hz. İbrâhim kızarak onları ateşe attı ve yaktı. Babası Terah, eve gelince putların yanmış olduğunu gördü ve onları kimin yaktığını sordu. O da, putların kendi aralarında kavga ettiklerini ve en büyüklerinin, diğerlerini ateşe attığını söyledi. Bunun üzerine babası Terah Ona, «görmeyen, yürüyemeyen ve bir şey istemeye gücü yetmeyen bir şeyin bunları nasıl yaptığın? söyleyebilirsin» dedi. İbrâhim de babasına, «öyleyse nasıl oluyor da işitmeyen, görmeyen bu tanrılara tapıyor ve gerçek olan bir Tanrı'yı terk ediyorsun» dedi .

Sözlü Yahudi rivayetlerinde ayrıca şöyle bir olay daha anlatılmaktadır : Terah, bir gün iş için bir yere giderken, oğlu İbrâhim'i dükkanda bırakır. Bu esnada yaşlı bir adam gelerek put satın almak ister. Hz. İbrâhim Ona kaç yaşında olduğunu sorar, adam Ona yetmiş yaşında olduğunu söyler. İbrâhim de Ona «ahmak adam, senden çok daha genç oian bir tanrıya nasıl tapıyorsun, sen yetmiş yıl önce doğmuşsun, bu put ise henüz dün yapıldı» der. Bunun üzerine adam putu yere atarak parasını geri alır. Babası dükkana geri gelince kardeşi, İbrâhim'i Ona şikayet eder ve babası Ona, bundan sonra put ibadetine katılmasını söyler .

Sözlü Yahudi rivayetlerinde Hz. İbrâhim'in ateşe atılışı şu şekilde anlatılmaktadır. İbrâhim'in puthanede olduğu bir gün, kadının biri putlara sunmak üzere yemekler getirir, ancak getirilen yemekleri putlar yemezler. İbrâhim, bunun üzerine «bunların elleri var fakat tutamıyorlar, gözleri var görmüyorlar, kulakları var işitmiyorlar, onları yapanlar onları sevebilir» deyip, hepsini ateşe atar. Durum Nemrud'a intikal edince, İbrâhim'i huzuruna çağırır, ve Ona «sen benim bu dünyanın yaratıcısı ve yöneticisi olduğumu bilmiyorsun, neden benim putlarımı kırdın?» diye sorar. Hz. İbrâhim, Ona «eğer sen bu Dünya'nın yaratıcı ve yöneticisi isen bana, şu anda kalbimden geçen şeyi ve gelecekte neler yapacağımı söyle» der. Böyle bir isteğe karşı şaşıran ve çaresiz kalan Nemrud'a Hz. İbrâhim, «sen bir babadan meydana gelen bir çocuksun ve Onun gibi fanisin, sen babanı ölümden kurtaramadığın gibi kendin de ölümden kurtuiamıyacaksın» diye söyler. Nemrud, Ona «ateşe tap» deyince, O, «neden ateşi söndüren suya değil de ateşe tapayım» demiş; Nemrud, bunun üzerine «öyleyse suya tap» demiş; O da «neden suyu içinde tutan bulutlara değil de suya tapayım» demiş; Nemrud, buna karşılık, «madem öyle diyorsun, öyleyse bulutlara tap» deyince; İbrâhim, neden bulutlan sağa sola sürükleyen rüzgara değil de, bulutlara tapayım» demiş; bu defa Nemrud, «öyle olsun, rüzgara tap» diye cevap vermiş; bu defa İbrâhim, «ama insan evinin duvarlarının arkasına giderek ondan korunabilir» deyince; Nemrud, «öyleyse bana tap» demiş ve Onun ateşe atılmasını emretmiştir. Onun verdiği emir üzerine, daire biçiminde büyük bir

odun yığını yapılarak tutuşturulmuş, sonra İbrâhim onun içine fırlatılmıştır. Bu sırada Tanrı bizzat kendisi gökten yere inerek Onu ateşten kurtarmıştır. Orada Tanrı İbrâhim'e görünüp şöyle söylemiştir «seni Kaidelilerin ateşinden kurtaran Tanrı benim.»

Sözlü Yahudi rivayetlerinde İbrâhim'in ateşe atılması ile ilgili değişik bir haber daha vardır. Bu habere göre, Nemrud, İbrâhim'in yaptıklarını duyduktan sonra Onun idam edilmesine karar verir ve İbrâhim'in babası Terah'ı huzuruna çağırarak Ona, oğlu İbrâhim'in idama mahkum olduğunu ve ateşe atılarak yakılacağını, bunun için çocuğun kendisine teslim edilmesini söyler. Terah, burada bir kurnazlık yaparak Nemrud'a İbrâhim'i göndermez, Onun yerine kölelerinden birinin çocuğunu gönderir. Bu rivayete göre İbrâhim, ateşe atılmamış oluyor.

Görüldüğü gibi Hz. İbrâhim'in putları kırması, Nemrud ile mücadele etmesi ve ateşe atılması ile ilgili olarak İslâmî ve Yahudi kaynaklarda mevcut olan haberlerde bazı ortak noktalar vardır. Onun babasının dükkanında çalışması, put satması, putlara yemek yedirmeye çalışması, babasını ve kavmini putlara tapmaktan vazgeçirmeye çalışması hakkındaki haberlerde her iki kaynakta fazla bir farklılık görülmemektedir. Ancak Yahudi kaynaklarda Hz. İbrâhim, putları ateşe atıp yakarken, İslâmi kaynaklarda onları balta ile kırmaktadır. İbrâhim'in Vahyi ismi verilen ve Hz. İbrâhim'e nisbet edilen kitapta ise, putlar, hem ateşe düşmekte, hem de bir hayvan tarafından parçalanmaktadır, ancak olayların faili Hz. İbrâhim değil* dir, O, bu olayları gördükten sonra putların güçsüzlüğüne kani olmuştur . Hz; İbrâhim'in Nemrud ile mücadelesinde iki kaynakta da hedef, Allah'ın birliğini ispatlamaya yönelik olmakla beraber, anlatılan kıssalarda bazı farklı noktalar vardır. İslâm kaynaklarında Güneşin batıdan doğurulması motifi işlenirken, Yahudi kaynaklarda, ateş, su, bulut, rüzgar ve duvar kıssası anlatılmaktadır.

Hz. İbrâhim'in ateşe atılması hususu iki kaynakta aynen mevcut olmakla beraber, bazı Rabbanî kaynaklarda, Terah'ın, İbrâhim'in yerine esirlerinden birinin çocuğunu Nemrud'a göndererek Onu ateşe attırdığı, dolayısı ile İbrâhim'in hiç ateşe atılmadığı şeklinde bir . haber mevcuttur. Müsteşrik Wensick, bu haberin, **Sefer hayyaşar** isimli eserde mevcut olduğunu, bu haberin kaynağının Yahudilik olmadığını, bunun İslâm rivayetlerinden Yahudiliğe geçtiğini söylüyor. Kur'anı Kerim'de İbrâhim'in ateşe atıldığı kesin bir dille ifade edildiği gibi, hadislerde de aynı mealde haberler vardır. Hiçbir İslâm kaynağı Kur'an'a tamamen ters düşen böyle bir rivayeti nakletmez. Araştırdığımız kadarı ile İslâm kaynaklarında böyle bir habere tesadüf edemedik, şayet gözümüzden kaçan her hangi bir yerde böyle bir haber varsa, Wensinck'in iddiasının aksine bu, İsrailiyat olarak bu esere sızmış olmalıdır. Şayet Wensinck, bu iddiasını yer göstererek te'yid etmeye çalışsa idi, kaynaklarını tetkik etme imkânı bulabilirdik. Bir çok müsteşrik, İslâm kaynaklarındaki bir çok

hususun Yahudilik veya Hristiyanlıktan alındığını ispatlamak için olağanüstü gayret gösterirken, Wensinck' in böyle bir iddia ile ortaya çıkması bizi şaşırtıyor.

Tevrat'ta, İbrâhim'in göçlerine gelinceye kadar Onun hayatından hiç bahsedilmez, dolayısı ile ateşe atılma olayı Tevrat'ta mevcut değildir. Sözlü Yahudi rivayetlerinde bu konu ile ilgili olarak, Allah'ın bizzat gökten yere inerek İbrâhim'i kurtardığı kaydedilmektedir ki, Kur'an'da ve diğer hiçbir İslâm kaynağında böyle bir ifade yoktur. Bu nokta, İslâmiyetle Yahudiliğin Tanrı anlayışındaki temel farklılığı açıkça ortaya koymaktadır. İslâmî inanca göre Allah, zaman ve mekandan münezzehtir, kadiri mutlaktır. Hz. İbrâhim'i kurtarmak için Onun sadece dilemesi ve emretmesi yeter. Nitekim, Kur'an'da «biz ateşe İbrâhim için serin ve esenlik ol dedik» (91) buyurulmaktadır, gökten İnme ve benzeri ifadeler, İslâm kaynaklarında yoktur, Yahudilikte ise Allah (C.C.), sanki bir insan gibi düşünülmekte, hatta bazen insanlarla bile güreştirilmektedir. Tevrat'a göre, bir gece Allah, Hz. Yakub ile güreş tutmuş, sabaha kadar süren güreşte Allah, Hz. Yakub'a yenilmiştir.

Kur'anı Kerim, Hz. İbrâhim'in nerede ateşe atıldığını belirtmemektedir. Yahudi rivayetlerine göre bu olay, Kaidelilerin ülkesinde geçmektedir. Bu rivayetlere göre Allah, gökten yere inip İbrâhim'i ateşten kurtardıktan sonra Ona «seni Kaidelilerin ateşinden kurtaran Tanrı benim» demektedir. Halbuki, daha önce belirttiğimiz gibi, Kaideliler, Hz. İbrâhim'den eri az sekiz yüzyıl sonra tarih sahnesine çıkmışlardır. Bu bakımdan Allah, Onu ateşten kurtardıktan sonra Ona «Seni Kaidelilerin ateşinden kurtaran benim» demiş olamaz. Çünkü böyle bir ifadeden Hz. İbrâhim hiçbir şey anlayamaz, ayrıca bu ifade yanlış olur. Çünkü Hz. İbrâhim'i Kaideliler ateşe atmamışlardır.

E — HZ. İBHAHİMİN GÖÇLERİ

Tevrat'ta Hz. İbrâhim'in hayatı hakkındaki tafsilatlı haberler, Onun göç olayını anlatarak başlamaktadır. Onda Onun daha önceki hayatı hakkında hiçbir teferruat yoktur. Kur'anı Kerim'de ise Onun göçleri ile ilgili hiçbir haber yoktur, sadece çocuklarından birini (çocuğun dahi ismi zikredilmemektedir) ekinsiz bir vadiye bıraktığı çok kısa bir şekilde ifade edilmektedir. Diğer İslâm kaynaklarında göç olayları ile ilgili haberler mevcuttur. Gerek İslâm kaynaklarında ve gerekse Yahudi kaynaklarında Onun göçleri hakkındaki bilgilerden, Onun ilk defa Harran'a göç ettiği, sonra Şam bölgesine ve Filistin'e giderek oraya yerleştiği anlaşılmaktadır

1 — Harran'a Göç :

İbni Sa'd'a göre İbrâhimin ateşe atılması olayı, Kusa şehrinde cereyan etmiştir. Ona göre Hz. İbrâhim, ateşten kurtulduktan sonra bu şehri terkederek Fırat nehrini geçmiş ve önce Şam bölgesine gelmiş, bir müddet sonra da oradan Harran'a gelmiştir. Aynı tarihçinin ifadesine göre, İbrâhim Kûsa'dan kaçıp Harran'a gelince, Nemrud, Onu yakalayıp geri getirmeleri için peşinden kendi adamlarını göndermiştir. Nemrud kendi adamlarına Harran'da Süryanice

konuşan birine rastlarlarsa hemen yakalayıp kendisine getirmelerini söylemiş, adamları Harran'a varınca tesadüfen Hz. İbrâhim ile karşılaşmışlar, fakat O, Onlarla Süryanice değil, İbranice konuşmuştur. Bu yüzden Onu tanıyamamışlar ve yakalayamamışlardır .

Folklorik mahiyetteki rivayetlere göre Hz, İbrâhim, Urfa şehrinde ateşe atılmıştır ve oradan Harran'a kaçmıştır. Aynı rivayetler, bugün Urfa'daki Halilürrahman camisinin havuzundaki balıkların, zamanında Hz. İbrâhim'in askerleri olduğunu, Nemrud'un askerlerinin Hz. İbrâhim'in sürüsünü kaçırmaları üzerine havuzdaki balıkların silahlı insanlar şekline girerek Nemrud'un askerleri ile savaştıklarını, savaştan sonra İse terkar balık haline dönerek havuza geri döndüklerini efsanevî bir tarzda haber vermektedirler.

Arkeolog Woolley'e göre, İbrâhim'in doğduğu Ur Şehri ile Urfa şehrini, birbirine karıştırmamak gerekir. Bu iki şehrin isim benzerliği sun'idir. Hz. İbrâhim'in doğduğu Ur şehri, Sümerlilerin Ur şehridir. Tarihçi Hupolemos, eserinde bu şehirden Kamarina şehri diyerek bahsetmektedir. Urfa, tarihin hiçbir devrinde Ur ismi ile anılmamıştır. Woolley'e göre, Urfa ile Harran arası sadece 20 km kadardır. Eğer İbrâhim'in ateşe atıldığı yer Urfa olsaydı, bit kadar yakın bir mesafede bulunan Harran'a gelişi için göç tabirini kullanmamak gerekirdi. Bu kaçıştan göç olarak bahsedildiğine göre, kaçılan yer, Urfa değil, Basra körfezinin yakınındaki Ur şehridir .

Bazı Batılı araştırmacılar, Tevrat'taki «İbranî İbrâhim» tabirini mesned yaparak, Hz. İbrâhim'in aslında Habiru veya Amurru kabilelerinden bir kimse olarak kabul etmekte, Onun Ur'dan Harran'a göçünü bir kabile göçü ve Hz. İbrâhim'i de bu göç kafilesinin başkanı olarak düşünmektedirler. Wolley, Habiru'ların, Rim-Sin ve Hammurabi'nin ordularında paralı askerler olarak savaştıklarını ve «haydutlar» ve «boğaz koparanlar» lakabı ile anıldıklarını kaydetmektedir. Aynı araştırmacıya göre İbraniler, Hz. İbrâhim'den altı asır önce yaşamış olan «Eber» ismindeki bir atadan türemişlerdir. Woolley, Ur'dan Harran'a göçü, Nemrud ile mücadeleden ziyade ekonomik sebeplere bağlamak istemektedir.

Sabiî kaynaklar, Hz. İbrâhim'in, ülkede fesad çıkarak halkı ayaklandırdığı için melik tarafından hapsettirildiğini, fakat hapiste iken de faaliyetine devam ettiği için Şam taraflarına sürgün gönderildiğini kaydetmektedirler.

Gerek Tevrat'ta ve sözlü Yahudi rivayetlerinde, gerekse İslâm tarihi kitaplarında göç hadisesi ile alakalı olarak mevcut olan bilgilerde devamlı bir müphemlik vardır. Sözlü rivayetlerde put ustası olarak takdim edilen Hz. İbrâhim'in babası Terah (Azer), Tevrat'a göre, İbrâhim ile beraber Harran'a gitmiş görünüyor. Yine sözlü Yahudi rivayetlerine göre, İbrâhim, putlara tapmama konusunda babasını ikaz etmiş, babası halkın tepkisinden korktuğu için Oğluna tabi olmamıştır. Terah, ve öbür oğlu Haran, putlara tapmaya devam etmişler, Hz. İbrâhim, Onların yaptıklarına kızdığı için bir gece putlarla dolu olan evi ateşe vermiştir. Kardeşi Haran,

yangını söndürmeye çalışırken yanarak ölmüştür. Sözlü rivayetlere göre putları yakan, babası ile mücadele eden hatta kardeşinin yanmasına sebep olan İbrâhim, Tevrat'a göre babası, Terah ile beraber Haran'a göç etmektedir, Burada sözlü Yahudi rivayetleri ile Tevrat arasında açık bir çelişki görülmektedir.

Kur'anı Kerim ve diğer İslâm kaynaklarına göre, Hz. İbrâhim, putlara tapma konusunda babası ile mücadele etmiş, babası Ona karşı çok sert bir tavır takınarak, yaptığı işe devam etmesi halinde yanından ayrılıp gitmesini söylemiştir. Böyle olunca* Hz. İbrâhim'in Harran'a göçü esnasında yanında babasının olması mümkün değildir. Onun babası ile birlikte Harran'a gitmiş olması hususunda, İslâm kaynaklan ile Tevrat arasında açık bir çelişki vardır. **İbni Sa'd'a göre O, Harran'a gitmeden önce Şam'a gitmiş, orada iken Sâre ile evlenmiştir .**

Hz. İbrâhim'in Harran'daki hayatı hakkında folklorik mahiyette anlatılan pekçok şey vardır. Ancak İslâm kaynaklarında bu hususta fazla bir malumat yoktur.

Sözlü Yahudi rivayetlerine göre, Hz. İbrâhim, peygamberlik görevine Harran'da iken başlamaktadır. Bir yandan kendisi peygamber olarak erkekleri Allah'ın birliğine inanmaya davet ederken, öbür yandan karısı Sâre de, kadınlar arasında faaliyet göstererek Onları tevhid inancına çağırmıştır .

Bazı Yahudi kaynaklar, Hz. İbrâhim'in Allah'ın birliğini kavrayarak bunu insanlara tebliğ etmeye üç yaşında iken başladığını söylerken, diğer bazı Yahudi kaynaklar Onun bu işe on yaşında iken başladığını kaydetmektedir. Daha ihtiyatlı olan bazı Yahudi kaynaklar ise, Onun peygamberlik görevine 48 yaşında iken başladığını bildirmektedirler.

2 — Filistin'e (Kenan Diyarına) Göç :

Harran'da bir süre kalan Hz. İbrâhim, karısı Sâre ve yeğeni Lût'u da yanma alarak Suriye topraklarına doğru göçetmeye başlıyor. İslâm kaynaklarında bu göç için açık bir sebep gösterilmiyor . Tevrat'ta bu göç olayı şu şekilde haber verilmektedir. «Abram, Rabbın kendisine söylediği gibi gitti; Lût da kendisi ile beraber gitti ve Abram gittiği vakit yetmiş beş yaşında idi. Abram, karısı Saray'ı ve kardeşinin oğlu Lût'u, Harran'da kazanmış oldukları bütün mallarını ve edinmiş olduğu canları aldı, Kenan diyarına gitmek üzere yola çıktılar ve Kenan diyarına geldiler. Abram, Şekem denilen yere, More meşesine kadar olan memleketi geçti Ve oradan Beyt-el'in şarkında olan dağa hareket etti, garbında Beyt-el ve şarkında Ay olarak çadırını kurdu ve orada Rabbe bir mezbah yaptı ve Rabbın ismini çağırdı. Ve Abram gitgide Cenuba doğru göç ediyordu»» .

Folklorik mahiyetteki rivayetlerde Hz, İbrâhim'in, Harran'da Nemrud ile savaştığı zikredildiği gibi, bazı Yahudi kaynaklarda Onun Nemmd ile savaşıp Onu mağlup ettikten sonra Halilullah (Allah'ın Dostu) ünvanını aldığı, bundan sonra maiyeti ile beraber Kudüs üzerine yürüdüğü kaydedilmektedir .

Rabbanî literatüründe Hz. İbrâhim, aynı zamanda sürülerine otlak arayan bir kabile başkam olarak takdim edilmektedir. Tevrat'ta da Onun mal varlığından, sürülerinden ve kölelerinden sık sık bahsedilmektedir .

Tevrat, Hz. İbrâhim'in Harran'dan çıkarak Filistin'e göç etmesine Tanrı'nın vahyinin sebep olduğunu beyan ettiği gibi, orada Tanrı'nın Ona, zürriyetini bol kılacağını, Mil ile Fırat arasındaki toprakları Onun zürriyetine vereceğini va'dettiğini ifade eder . Yahudilerin Arzı Mev'ud (Tanrı tarafından Yahudi milletine va'dedilen topraklar), ideali Tevrat'ın bu ifadelerinden kaynaklanmaktadır. Yahudilerin, uzun süre kuracaklarımı hayal ettikleri ve sonunda kurmaya muvaffak oldukları İsrail Devleti'nin sınırları, Tevrat'taki bu va'de uygun olarak Nil ve Fırat nehirleri ile çizilmektedir.

Hz. İbrâhim'in Kenan topraklarına göçü, yazılı ve sözlü Yahudi rivayetlerine ve İslâm tarihlerine göre, güneye doğru tedricen gerçekleşmiştir. **Yahudi kaynaklarda Hz. İbrâhim'in, gittiği yerlere mezhahlar (kurban kesme yerleri) inşa ettiği belirtilirken., İslâm tarihleri Onun gittiği yerlerde mescidler inşa ettiğini kaydetmektedirler .**

Hz. İbrâhim, Mısır'a gitmeden önce ve Mısır'dan döndükten sonra Filistin'de bir çok yerler dolaşmış, son olarak Hebron'a yerleşmiştir. Bu bölgede Onun ana hedefinin tevhid inancın! yaymak olduğu şüphe götürmez. Onun bu bölgeye geldiği sıralarda Filistin halkının putperestlik inancına sahip olduğu bilinmektedir Mirdaş kaynaklarında Hz. İbrâhim'in, bölge halkına, kendi inancını benimsetmek için Mamre meşeliği veya Beer Şeba'da dört yolun kesiştiği bir yerde büyük bir bina yaptırarak gelen yolcuları bu binada ağırladığı, bu binanın dört bir tarafında birer kapı bulunduğu, her gelenin binaya serbestçe girerek evin ortasında, üzeri yiyecek ve şaraplarla dolu masaya oturup karnını doyurduktan sonra rahatça istirahat ettiği bildirilmektedir. Aynı kaynakların naklettiğine göre, Bu binaya gelerek karnını doyuran ve istirahat eden yolcular, yollarına devam etmek üzere binadan ayrılırlarken, Hz. İbrâhim'e teşekkür etmek isterlerdi, ancak O, yukarıyı göstererek, kendisine değil, bir olan Allah'a teşekkür etmelerini söylerdi. O, bu şekilde kendi inancını o bölgenin ahalisine benimsetmeye çalışıyordu.

Müsafirlerine şarap ikramı meselesi hariç, yukarda anlatılanlara benzer haberler, İslâm kaynaklarında da vardır. Onun müsafirlerine karşı çok cömert davrandığı, bu yüzden Ebu'l-Edyaf (ziyaret verenlerin babası) unvanını aldığı İslâm kaynaklarında mevcuttur.

Tevrat ve sözlü rivayetler, Allah'ın Hz. İbrâhim'e, soyunu bol kılacağını, çocuklarını büyük millet yapacağını, hatta Onun çocuklarına Nil ile Fırat arasındaki yerleri vatan olarak vereceğini vadettiğini sık sık tekrarlamaktadırlar. Kur'anı Kerim'de bu mealde hiçbir ifade yoktur. Allah'ın Hz. İbrâhim'e «ben seni insanlara önder kılacağım» diye hitabı üzerine Onun, «soyumdan da önderler yap» diye cevap verdiğini bildiren ve İbrâhim ile İsmâil'in «Rabbımız,

bizi sana teslim olanlar yap, neslimizden de sana teslim olan bir ümmet çıkar» şeklinde dua ettiklerini bildiren Kuran ayetlerini, Tevrat'taki ifadelerle karşılaştırdığımız zaman, Tevrat'ın tamamen bir soyu, inancı ne olursa olsun bir ırkı kasdettiği, buna karşılık Kur'an'ın hedefinin böyle olmadığı, ayetlerde geçen zürriyet kelimesinden dahi bir soy ve ırktan ziyade, bir inanç topluluğunun kasdedildiği, daha sonraki ayetlerin ma'nalarından açıkça anlaşılmaktadır. Zürriyet kelimesinin geçtiği ayetten sonraki ayette «Rabbım, bu şehri güvenli kıl, halkından Allah'a ve ahiret gününe inananları çeşitli ürünlerle besle» denilmektedir. Daha sonraki ayetlerde konu daha çok vuzuha kavuşmakta ve Kur'an'ın gerçek amacının inananlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu ayetlerde «Rabbı Ona (İbrâhim'e) İslâm ol demişti. O da âlemlerin Rabbına teslim oldum demişti. İbrâhim de bunu kendi oğullarına vasiyyet etti. Yakub da, «oğullarım, Allah sizin için o dini seçti, bundan dolayı sadece müslümanlar olarak ölünüz (diye vasiyet etmişti)». Bu ifadeler Tevrat'taki gibi sadece bîr soyu ihtiva etmemektedir. Zımnen Arap ırkına işaret ettiği anlaşılabil se bile, Onlardan sadece Allah'a ve ahiret gününe inananlar için dua edilerek, asıl hedefin iman olduğu ortaya konuyor.

Yukarda zikredilen ayetlerde Kur'anı Kerim'in hedef ve gayesi mükemmel bir şekilde gözler önüne serilmektedir. Kâbe'nin inşası esnasında yapılan duanın anlatıldığı ayette ve daha sonraki ayetlerde inanç ve iman motifi işleniyor, gerçek inancın, Müslüman olmak olduğu ve Allah'ın, İbrâhim'e «İslâm ol» diye emrettiği bildiriliyor. Daha sonra, İbrâhim'le beraber, Arap ırkının atası olmayan Yakub'un çocuklarına bu tevhid inancını vasiyet ettikleri ve Yakub'un çocuklarının «biz Ona teslim olanlarız» diyerek, Onların da tevhid inancında oldukları açıklanıyor, Bir yandan, İsmâil oğulları için dua edilirken, Onlardan sadece iman edenlere dua ediliyor, öbür yandan Yakub'un oğullarının aynı inançta oldukları, bu yolla asıl önemli olanın Allah'ın birliğine inanmak olduğu ortaya konuyor, Tevrat'ta ve diğer Yahudi kaynaklarda asla böyle bir inanç birliği hedefi yoktur. Tevrat, İsrail oğullarını en üstün soy ve Tanrı'nın seçtiği ırk olarak takdim etmektedir Hz. İbrâhim, Filistin'e geldikten sonra bu bölgenin muhtelif yerlerini dolaştığı gibi, zaman zaman bölge dışında da seyahatler yapmıştır. Bu seyahatlerin amacı da tevhid inancını yaymak idi.

F — MISIR'A SEYAHAT

Kur'anı Kerim'de Hz. İbrâhim'in göçlerinden bahsedilmediği gibi, Onun seyahatleri hakkında da her hangi bir bilgi verilmez. Ancak Hadisi Şeriflerde bu hususta yeterli malûmat vardır. Sahihi Müslim de mevcut olan ve Ebu Hüreyre'den rivayet edilen bir Hadisi Şerifte Hz. Muhammed şöyle buyurmaktadır. «Hz. İbrâhim, üç yerde yalan söyledi : Birincisi, kavmi ilâhlarına kurban kesmeye giderken O, «ben hastayım» deyip Onlardan ayrıldığı zaman. İkincisi, putları kırdıktan sonra kavmi geri dönüp «bunları putlarımıza kim yaptı?» diye sorunca, «bunu onların büyükleri yaptı» diye cevap verdiği zaman. Üçüncüsü, Cebbar'ın adamları karısı Sâre'nin kim olduğunu sorduklarında «bu benim kızkardeşimdir» dediği zaman, Hz. İbrâhim, yanında karısı Sâre olduğu halde Cebbar'ın ülkesine geldi. Sâre,

insanların en güzellerindendi. Hz. İbrâhim Ona, «bu Cebbar eğer senin benim karım olduğunu bilirse bana senin yüzünden zarar verir, şayet sana benim kim olduğumu sorarsa benim için «kardeşimdir» de, zira sen benim İslâm kardeşimsin, çünkü yer yüzünde senden ve benden başka Müslüman bilmiyorum» dedi. Cebbar'ın adamları çok güzel bir kadının geldiğini Ona haber verince O da adamlarını göndererek Sâre'yi sarayına getirtti. Sâre, Cebbar'ın yanma girdiği zaman Hz. İbrâhim, namaza durmuştu. Cebbar, Sâre'ye elini uzattığı zaman şiddetle sarsıldı ve elleri felç. o!du. Cebbar Sâre'ye bir daha böyle bir şeye tevessü! etmeyeceğini, kendisini bu durumdan kurtarmasını söyledi. Sâre, Onun İçin dua etti ve Cebbar felç durumundan kurtuldu, ancak kurtulduğu anda yeniden Sâre'ye elini uzattı, aynı anda gene şiddetle sarsılarak felç oldu. Tekrar Sâre'ye yalvararak, Onu bu felaketten kurtarmasını, yaptığı işi bir daha yapmayacağım söyledi. Sâre Onun için tekrar dua edince Onun felci geçti ve normal haline döndü. Fakat Cebbar, üçüncü olarak ellerini uzatarak tekrar Ona dokunmak istedi. Daha öncekilerde olduğu glbî gene felç olunca, tekrar Sâre'ye yalvararak kendisini bu felaketten kurtarmasını, bu işi bir daha asla yapmayacağını söyledi, Sâre Onun için tekrar dua etti. Cebbar, bu felçten üçüncü defa kurtulunca Sâre'yi kendisine getiren adamı çağırarak «sen bana bir insan değil, bir şeytan getirmişsin, al bunu benim topraklarımdan çıkar» demiş, Sâre'ye Hâcer'i cariye olarak hediye ederek Onu geri göndermiştir. Sâre Cebbar'ın yanından ayrıldığında İbrâhim, hâlâ namazda idi, Sâre gelince İbrâhim namazdan çıktı ve Ona, nelerin olduğunu sordu. **O da «facir ve kafir'in hilesine Allah kafidir» cevabını verdi.»**

Aynı olay, İslam tarihlerinde de ufak tefek değişikliklerle aynı şekilde nakledilmektedir. İbni Sa'd ve Tabe rî'de olay, Hz. İbrâhim'in yolda Cebbar'ın adamları ile kar şılaştîktan sonra, Onlarm karısı Sâre'ye bakışlarından şüphelendiği ve adamların kendisini sorguya çekmeleri karşısında endişeye kapılarak hemen karısı Sâre'yi ikaz ettiği ve «bu adamlar seni bana sordular ben de kızkardeşimdir diye cevap verdim, Onlar sana beni sorarlarsa sen de «kardeşimdir» diye cevap ver» dediği şeklinde geçmektedir. İslâm tarihlerinde nakledilenlere göre Onun, karşılaştığı bu durumu daha önce bilmediği, bir emri vaki karşısında kalınca böyle bir tedbire başvurduğu anlaşılıyor . Sahihi Müslim'deki hadisten, Onun bu felaketten kurtulmak için, Sâre'nin Cebbar'ın yanma girdiği sırada namaza durduğu ve Allah'a yalvardığı anlaşılıyor.

Tevrat, Hz. İbrâhim'in Mısır'a gidişini açık bir şekilde haber vermektedir. Tevrat'a göre Hz. İbrâhim, daha Mısır'a gitmeden önce yolda karşılacakları durumu bilmekte, bu yüzden karısı Sâre'ye «sen çok güzelsin, yolda bu kimin olur diye sorarlarsa sakın kocamdır deme, Onun kardeşiyim de, senin yüzünden beni Öldürmesinler» diye tembihte bulunmaktadır. Yolda Firavunun adamları ile karşılaştıkları zaman Sâre, aynı şekilde «ben bu adamın kız kardeşiyim» demektedir. Tevrat'ta Hz. İbrâhim'in bu olaydan ayrı olarak, benzeri bir olayla Gerar ülkesinde karşılaştığı, orada da karısı Sâre için Gerar meliki Abımelek'e «bu benim

kızkardeşimdir» dediği bildiril inektedir. Tevrat'a göre aynı olay, İshâk ile karısı Rebeka'nın başından da geçmiş görünüyor. İshâk, karısı ile beraber Gerar ülkesine gidiyor, İshâk, karısı Rebeka' nın güzelliği yüzünden Gerar halkı kendisine kötülük ederler korkusu ile Rebeka'yı kız kardeşi olarak tanıtıyor. Kral Abı melek, bir gün kaldıkları yerde (her halde kendi sarayı] İshâk ile Rebeka'nın oynaştıklarını görünce, Rebeka' nın Onun karısı olduğunu anlıyor .

Sözlü Yahudi rivayetlerinde Hz. İbrâhim'in Mısır'a gidişi daha değişik bir tarzda ele alınmaktadır. O, Mısır'a oradaki rahiplerle ve bilginlerle mücadele için gitmiştir. O, Mısır'ın bilgin ve münevverleri ile bir çok konuda münakaşalar yapmış, sonunda Onlara kendi fikirlerini kabul ettirmiştir. Kohler'in ifadesine göre O, Mısırlılara Matematik ve Astronomiyi öğretmiştir. Bu bilimler Mezopotamya'dan Mısır'a İbrâhim zamanında gelmiş ve bu işte Onun, büyük emeği geçmiştir .

Hz. İbrâhim'in Mısır seyahati ile ilgili olarak İslâm kaynaklarında mevcut olan bilgiler bazı noktalarda Yahudi kaynaklardaki haberlerle benzerlik göstermektedir. Ancak gene de farklı noktalar vardır. Tevrat ve diğer Yahudi kaynaklarda Sâre'nin Hz. İbrâhim tarafından kızkardeşi olarak tanıtılması olayı iki yerde geçmiş olarak gösteriliyor. Birincisi, Mısır'da Firavun'a karşı, İkincisi ise Gerar ülkesinde kral Abımelek'e karşı, hatta üçüncü olarak İshâk'ın karısı Rebeka'yı yine Abımelek'e karşı aynı şekilde takdim ettiği Tevrat'ta mevcuttur. Kur'an'da bu olay hiç yoktur, diğer İslâm kaynaklarında ise sadece bir tek olay vardır. Ülke Mısır ülkesidir, fakat Fir'avun'un adı yerine, Cebbar ismi vardır. Olay Cebbar ile İbrâhim arasında geçmiş olarak takdim edilmektedir,

İslâm kaynakları, özellikle hadisler, «kız kardeşim» ifadesinin tevilini dahi Hz. İbrâhim'e yaptırmakta ve Onun karısı için neden «kız kardeşim» dediğini açıklamaktadırlar. Hz. İbrâhim, nedeni açıklarken, «çünkü sen benim din kardeşimsin» demektedir. Gerçi Tevrat'ta da karısı için neden «kız kardeşim» dediğine dair bir açıklama vardır, ama bu açıklamada açık bir tenakuz vardır. Bu konuda Tevrat'ta aynen şu ifadeler yer almaktadır «O, (Sâre) gerçekten benim kız kardeşimdir, kendisi babamın kızıdır, fakat annemin kızı değildir ve benim karım oldu (123). Ancak bu ifadenin geçtiği bölümden önceki bölümlerde şu ifadeler geçmektedir.» Ve Terah'ın zürriyetleri bunlardır. Terah, Abram'ın Nahor'un ve Haran'ın babası oldu. Haran, Lût'un babası oldu Abram ve Nahor,

kendilerine karılar aldılar. Abram'ın Karısının adı Saray, Nahor'un karısının adı Milka idi. O, (Sâre) Milka'nm babası, ve İskân'ın babası Haran'ın kızı idi. Ve Saray kısırdı ve çocuğu olmazdı . Bu sözlerden, önce, şu hususu tesbit ediyoruz, Haran, Nahor ve Abram, Terah'ın oğullarıdır. Lût, Haran'ın oğlu ve Terah'ın torunudur. Abram' m karısı Saray, Nahor'un Karısı Milka ve İskân, Haran'ın çocuklarıdır. Böyle olunca Saray, İbrâhim'in kızkardeşi değil, yeğeni, yani kardeşinin çocuğudur. Tevrat'ın daha sonraki bölümlerinde ise Saray, İbrâhim'in baba

bir, anne ayrı kardeşi olarak bildiriliyordu. Her iki durumda da Hz. İbrâhim, nikahı düşmeyecek kadar yakım olan biri ile evlenmektedir. **Acaba Hz. İbrâhim'in şeriatında yeğenler ve kız kardeşlerle evlenmek caizmiydi?**

Hz. İbrâhim'in Mısır seyahati ile ilgili olarak Tevrat'ta bulunan bilgiler, adeta Onun namusuna karşı lakayd kaldığı intibaını vermektedir. Bugün Yahudilerin ellerindeki İbranice Tevrat'larda nasıl bir uslûbun kullanıldığını ve bu hadisenin nasıl anlatıldığını bilemiyoruz, ancak elimizde mevcut Türkçe'ye çevrilmiş Kitabı Mukaddeslerde bu olayın anlatılışı Hz. İbrâhim'i tahkir eder mahiyettedir. O, karısının elinden alınarak götürülmesine ses çıkarmamış, hatta kocası olduğunu anlarlarsa kendisini öldürürler diye kendisine bu kimin olur diye sorulunca «kardeşimdir» demiştir. İşin daha tuhaf olan yanı, Tevrat'a göre, Hz. İbrâhim, daha yolculuğa çıkmadan önce yolda olacakları tahmin etmiş ve bu hususda ne söyleyeceklerini karısına tembih etmiştir. «Mısırlılar seni görünce, bu Onun karısıdır derler ve beni öldürürler, fakat seni sağ bırakırlar, senin yüzünden bana karşı iyi davranılsın ve senin sebebinle canım yaşasın diye Onun kız kardeşiyim de» demiştir.

Süryanî tarihçisi Ebu'iFerec'e göre Hz. İbrâhim'in Mısır'a gittiğinde karşılaştığı Firavun, XI. Mısır kralı Panos idi. Ebu'l-Ferec'in ifadesine göre Panos, Sâre'yi Onun elinden aldıktan bir süre sonra Ona altın, gümüş ve kumaşlar vererek İade etmiş ve İbrâhim'i Mısırdan çıkarmıştır.

İslâm kaynaklarında bu olay Yahudi ve Hristiyan kaynaklardan daha saygılı bir üslûp ile verilmektedir.

F — LUT (Aleyhisselâm.) OLAYI

Kur'anı Kerim'de İbrâhim (A.S.)in yeğeni Hz. Lût hakkında fazla teferruatlı bilgi yoktur. Sadece Onun, kavminin, Allah'a isyan ettiği, ahlâken çok kötü şeyler yaptığı ve bu yüzden Allah tarafından helak edildiği bildirilmektedir. Kur'anı Kerim, Lut (aleyhisselâm) olayına bağlı olarak Onun kavmini helake memur edilen meleklerin Hz. İbrâhim'e uğradıklarını, Hz. İbrâhim'in Onlara bir buzağı keserek ikram ettiğini, bu esnada çocuğu olmayan Sâre'ye meleklerin bir çocuğunun olacağını ve Onu îshak ile müjdelediklerini haber vermektedir .

Kur'anı Kerim'in Lût (aleyhisselâm) hakkında anlattığı bütün olaylar, bu çerçeve içinde cereyan etmektedir. Hedef, Onun kavminin içine düştüğü sapıklıkları ve bu yüzden Onların duçar oldukları felaketleri haber vererek bu olaydan ibret alınmasını sağlamaktır.

Diğer Islâm kaynakları, Lût (aleyhisselâm) olayını aynı çerçeve içinde ele almakla beraber biraz daha teferruatlı bilgi verirler. Bu bilgiler, daha ziyade Onun kavminin işledikleri ahlâksızlıklar yüzünden uğramış oldukları felaketin teferruatı hakkındadır,

Yahudi kaynakları, Lût (aleyhisselâm) u, çok teferruatlı olarak anlatmaktadırlar. Tevrat'a göre O, Ur şehrinden çıktığı andan itibaren devamlı olarak Hz. İbrâhim'in yanındadır. O, hem Hz. İbrâhim'in yeğeni, hem de kayınbiraderidir. Her ikisi de sürü sahibidir, bu yüzden aralarında bazı anlaşmazlıklar dahi olmaktadır. Ancak Hz. İbrâhim her zaman Onu himaye etmektedir,

.Tevrat ve Sözlü Yahudi rivayetlerinde İbrâhim, aynı zamanda bir savaşçı ve ordu kumandanıdır. Lût, Sodom da otururken komşu devletler Sodom'a saldırırlar ve Lût'u esir alırlar, ayrıca Onun bütün mallarını yağmalarlar. Bunun üzerine Hz. İbrâhim 318 uşağı ile beraber saldırganların üzerine yürür ve Lût'u onların ellerinden kurtarır. Tevrat'ta anlatıldığına göre yapılan bu savaşta iki ayrı ittifak grubu mevcuttu. Lût'un yaşadığı Sodom devletinin grubu savaşta mağlup olunca, Hz. İbrâhim, yeğeni Lût yüzünden mağlupların safına geçerek öbür devletlere karşı savaştı ve Onları mağlup etti. Ancak gerek galip ve gerekse1 mağlup tarafta bulunan devletler ve Onların kralları hakkında; Tevrat'ta bulunan bilgilerde büyük çelişkiler mevcuttur. Zikredilen krallar, tarihi bilgilere göre, ayrı ayrı zamanlarda yaşamış birbiri ile çağdaş olmayan kimselerdir. Tervat, ayrı yüzyıllarda yaşayan kimseleri birbirleri ile savaştırıyor. Bu da bize gösteriyor ki .Tevrat kaleme alınırken (zamanında yazılmadığı için) bir takım şahıs ve devlet: isimleri birbirine karıştırılmış, değişik zamanlarda cereyan eden hadiseler birleştirilerek tek olaymış gibi yazılmıştır.

Sözlü Yahudi rivayetlerine göre bu savaşta Hz. İbrâhim, yerden ekin köklerini sökerek düşmanların üzerine fırlatmış, bunlar ok ve yay haline gelerek düşmanları helak etmiştir. Tevrat, Hz. İbrâhim'e gelerek Lût'un esir alındığını haber veren kaçağın adını ayrıca zikretmez. **Ancak bu kaçağın adı Rabbinik literatürde Og olarak geçmektedir. Bu Og ismi, Tevrat'ın Tesniye kitabında, demirden bir yatakta yatan dokuz arşın uzunluğunda,** dört arşın eninde bir kral olarak takdim ediliyor . Rabbinik literatür'e göre, Lût'un esir alındığını Hz. İbrâhim'e haber veren bu Başan Kralı Og, Nuh tufanından önce yaşamış olan devlerin kalıntısı olup, Hz. İbrâhim'in karısı Sâre'ye göz koymuştu ve bu yüzden Hz. İbrâhim'i savaşa sokmak istiyor, savaşta Onun ölmesini, böylece Onun karısına sahip olmayı umuyordu . Burada Tevrat ile sözlü rivayetler arasında bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Tevrat'a göre Nuh Tufanı bütün Dünyayı kaplamış, Nuh'un çocuklarından başka kimse yeryüzünde kalmamış, insanlık Onlardan türemiştir . Sözlü rivayetlere göre ise, Hz. İbrâhim'e gelip, Lût'un esir alındığını haber veren bu Og, Nuh tufanından önce yaşamış olan devlerin kalıntısıdır. Bundan, Nuh'un oğullan dışında Tufan'dan kurtulanların mevcut olduğu veya Tufan'ın evrensel olmayıp, mahalli olduğu sonucu çıkmaktadır.

Bazı Islâm Tarihi kaynaklan da Hz. İbrâhim'in savaşlar yaptığını haber vermektedirler. Bunlara göre Allah, Hz, İbrâhim'i dost İttihaz edince O, buna karşı şükretmek için bütün kölelerini azad etmiştir. Azad ettiği bu köleler Onun yanından ayrılmamış ve Hz. İbrâhim'in yaptığı

savaşlarda Onunla beraber savaşmışlardır. Bu 'köleler yer yüzünde efendisi ile birlikte savaşan ilk kölelerdir.

Tevrat, Lût hakkında bize şu bilgiyi veriydi «Lût Tsoar'dan çıkıp dağda oturdu, iki kızı Onunla beraberdi. Çünkü Tsoar'da oturmaktan korktu. O ve iki kızı bir mağarada oturdular. Büyük kız, küçüğüne dedi. Babamız kocamıştır ve bütün Dünya'nın yoluna göre yanımıza girmek İçin memlekette erkek yoktur. Gel babamıza şarap içirelim, babamızdan zürriyetler yaşatmak için Onunla yatarız. O gece babalarına şarap içirdiler, büyük kız girip babası ile. yattı ve Onun yatmasını ve kalkmasını bilmedi. Ertesi gün, büyük kız küçüğüne dedi. İşte dün gece babamla yattim. Bu gece de Ona şarap içirelim ve babamızdan zürriyet yaşatmak için gir Onunla yat ve o gece dahi babalarına şarap içirdiler. Küçük kız kalkıp Onunla yattı, Lût' un iki kızı böylece babalarından gebe kaldılar.»

Tevrat, Lüt'u şarap içen, kızları ile zina eden bir kişi olarak takdim ettiği gibi, Yakub'un oğlu Yehuda'yı, tanıyamadığı için dul gelini ile zina eden, fakat bir süre sonra gelininin hamileliğini duyunca Onun yakılmasını emreden, Dul gelinin kendisi ile zina edenin kayınpederi olduğunu ispatlaması üzerine Ona karşı verdiği emri geri alan bir kimse olarak göstermektedir. Yine Tevrat, Davud'u, Sarayı'nın damına çıkıp evinde yıkanan bir kadını seyreden, sonra Onu Sarayına getirip zina eden, bu kadının kocasını savaşta ön safa gönderip öldürten bir kimse olarak bildirmektedir, Tevrat'ta buna benzer daha pek çok müstehcen olay, peygamberlere isnad edilmektedir. Peygamberlik anlayışı bu olan Tevrat, Hz. İbrâhim'i namusu konusunda lakayd, hatta karısının güzelliğinden istifade ederek insanların kendisine iyi davranması ve ikramlarda bulunması için Onu «bu benim kız kardeşimdir» diye takdim eden bir kişi olarak gösteriyor.

G — HÂCERLE İSMAİL (aleyhisselâm) İN EVDEN ÇIKARILIŞ!

İslâm kaynaklan, Hz. İbrâhim'in Mısır'dan Filistin'e döndükten sonra orada geçen hayatı hakkında fazla bilgi vermezler. Hz. İbrâhim'in, bu bölgede Sebi denilen yerde kuyu kazdığını ve Mescit inşa ettiğini, Ancak yerli halkın kendilerini rahatsız etmesi yüzünden oradan ayrılarak Ram le ile İliya arasında bir yere yerleştiğini, Onun ayrılmasını müteakip Sebi'dekİ kuyunun kuruması üzerine, Sebi halkının kendisine geri gelmesi için müracaat ettiklerini, fakat İbrâhim'in bunu kabul etmeyip, Onlara yedi tane koyun verip geri gönderdiğini vb. olayları haber verirler. Bu olay bazı değişikliklerle beraber Tevrat'ta da vardır.

Gerek İslâm kaynakları, gerekse Yahudi kaynakları, Hz. İbrâhim ve Sâre'nin Mısır'dan geri dönerken Hâcer'i, Sâre'nin kölesi olarak oradan Filistin'e getirdiklerini haber vermektedirler.

1 — Hz. İbrâhim'in Hâcer'le evlenmesi :

Kur'anı Kerim başta olmak üzere İslam kaynakları, Hz. İbrâhim'in ilk karısı Sâre'nin kısır olup uzun süre çocuğunun olmadığını bu yüzden Hz. İbrâhim'in zaman zaman çocuk özlemi

çektiğini haber vermektedirler. Durumu gören Sâre, Mısır'dan getirmiş olduğu cariyesi Hâcer'i, çocuk doğurması için Hz. İbrâhim'e eş olarak verir. Kısa sürede Hâcer, hamile kalır ve Hz, İsmâil Dünyaya gelir. İsmâil'in doğumundan sonra Sâre Hâcer'i kıskanmaya başlar. Bir süre sonra Sâre İshâk'ı doğurunca bu kıskançlık daha da artar ve Sâre Hz. İbrâhim'e, Hâcer ve İsmâil'i evden çıkarmasını söyler. Hz. İbrâhim, Allah'ın emri üzerine İsmâil ve Hâcer'i Mekke'ye götürüp oraya bırakır .

> Tevrat'ta bu olay çok tafsilatlı olarak nakledilmekte, Sâre'nin, Hâcer daha hamile iken Ona yaptığı işkenceler yüzünden Hâcer'in evden kaçtığını, ancak tekrar eve geri döndüğünü haber vermektedir.

Tevrat İsmâil'in çöle götürüldüğünü orada çocuklar sahibi olduğunu ve Arapların Ondan türediğini haber vermektedir. Burada önemine binaen bir noktayı açıklamak isteriz. Arap'ların İsmâil aleyhisselâmdan türediğini bizzat Tevrat haber vermektedir. Bazı müsteşriklerin iddia ettikleri gibi bu haberi Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, ortaya atmış değildir.

Tevrat'a göre, İsmâil doğduğunda Hz, İbrâhim 86 yaşında idi. İshâk doğduğunda ise 100 yaşında idi. İshâk'ın sütten kesilmesi üzerine verilen ziyafette İsmâil İshâk'a gülünce, Sâre hiddetlenerek İsmâil'i ve annesini evden çıkarmasını Hz. İbrâhim'e söylemiştir. Yani İsmâil'in evden çıkarıldığı tarihte İsmâil'in en az 15 yaşında olması gerekiyor . Ama nedense Tevrat, aynı babın daha sonraki kısımlarında önceden 15 yaşında olduğunu söylediği İsmâil'i, birden bire annesi Hâcer'in kucağında bir bebek haline getiriyor. Bu kısımlarda İsmâil küçük bir çocuk oluyor, annesi susuzluktan Onun ölümünü görmemek için Onu bir çalının arkasına atıyor. Bu sırada oradan zemzem suyu çıkıyor . Tevrat'a göre İsmâil büyüyeceğine, sürekli olarak küçülüyor.

2 — Mekke'ye Gidiş : İslâm kaynaklarına göre, Sâre kıskançlığı yüzünden İsmâil ve Hâcer'in evden çıkarılmasını isteyince Hz. İbrâhim, Allah'ın emri ile onları evden çıkarmış ve Cebrail'in rehberliğinde Mekke'ye, Kâbe': nin bulunduğu yere kadar getirmiştir. O sırada Mekke'de hiçbir insan yaşamıyordu ve çevrede yiyecek, içecek bir şey de yoktu. Onları oraya bırakmak ölüme terk etmek gibi bir şeydi ve böyle yapmak Hz. İbrâhim'e çok zor geliyordu, Bu Hüzünde O, «Rabbımız, ben çocuklarımdan birini senin Beyti Haramının yanında ekinsiz bir vadiye yerleştirdim. Namaz kılsınlar diye (böyle yaptım). Sen de insanlardan bir takım gönülleri Onları sever yap ye Onları çeşitli meyvelerle besle ki Onlar şükretsinler» diye Allah'a dua etti. Onları çok az olan yiyecek ve içeceklerle orada bırakıp geri dönerken Hâcer, Ona «bizi hiç kimsenin ve hiçbir yiyeceğin bulunmadığı bu yerde bırakıp geri mi gidiyorsun?» diye sordu. Hz. İbrâhim, Rabbmın böyle emrettiğini, bu yüzden böyle yapmak zorunda kaldığını söyleyince Hâcer, durumu kabullendi. Çok güç bir durumla karşılaşan Hz. İbrâhim, şöyle dua etti, «Rabbımız, sen bizim gizlediğimizi de, açığa vurduğumuzu da hep bilirsin. Ne yerde, ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz» **Hz. İbrâhim, Filistin'e döndükten sonra, yiyecek ve içecek hiçbir şeyin bulunmadığı ve hiçbir insanın yaşamadığı bu ıssız yerde Hâcer ve İsmâil yapayalnız kalmışlardı.** İsmâil bir süre sonra susayınca Hâcer etrafa su aramaya çıktı, bu

günkü Safa ile Merve arasındaki bölgede su aramak ve çocuğunun susuzluktan ölmesini görmemek için koşuştururken, İsmâil'i bıraktığı, bu günkü Zemzem kuyusunun bulunduğu yerden bir suyun fışkırdığını gördü ve oradan çıkan su ile çocuğun ve kendisinin ihtiyaçlarını karşıladı. Bu sırada Cürhüm kabilesinden bir topluluk Şam'a gitmek üzere çevreden geçiyorlardı. Bunlar Hâcer ve İsmâil'in bulunduğu yerin üstünde uçuşan kuşları gördüler. O bölgenin en önemli problemi su bulmak idi. Kuşların bulunduğu bir yerde suyun bulunmasının büyük bir ihtimal olduğunu tahmin eden kervandaki insanlar, kuşların uçuştuğu yere doğru geldiklerinde, orada bir kadın ve çocuğun olduğunu gördüler, Onların yanına gelerek su almak için izin istediler. Hâcer Onlara gerekli izni verdi. Cürhümlü'lerden bir grup, buraya gelerek yerleştiler. Bir süre sonra Hâcer burada vefat etti. İsmâil, Cürhümiü'lerden bir kız ile evlendi ve kısa sürede Onların dilini Öğrendi .

İbrâhim, İsmâil'i ziyaret için Mekke'ye geldiğinde, İsmâil evde olmadığından karısı Onu karşıladı, ancak gelen müsafire (İbrâhim'e) kadın iyi davranmadığı gibi, kendi hallerinden şikayet etti. İbrâhim, kim olduğunu söylemeden kadına «kocan eve geldiğinde, şu şu eşkâlde bir ihtiyar geldi ve sana evinin eşiğini değiştirmeni salık verdi» diye söyle dedi. İsmâil eve gelince, karısının tarifinden, gelenin babası İbrâhim olduğunu anladığı gibi, «evinin eşiği» tabiri ile karısını kasdettiğini anlayıp, Onu boşadı. Bir süre sonra başka bir kadınla evlendi. İbrâhim tekrar İsmâil'i ziyarete geldi, İsmâil yine evde yoktu, karısı yaşlı bir müsafirlerinin geldiğini görünce, Ona her türlü saygı ve ikramı gösterdi. İbrâhim, Onlara dualar ettikden sonra kadına «kocan eve gelince, bize şu şu evsafta bir ihtiyar geldi, sana evinin eşiğini sabit kılmanı söylüyor» diye söylemesini tembih ederek oradan ayrıldı. İsmâil eve geldiğinde, gelenin babası olduğunu, bu defa evlendiği kadından babasının memnun olduğunu anladı .

İsmâil ve Hâcer'in evden çıkarılmaları hakkında L. Woolley, entresan bir görüş ileri sürmektedir. **Ona göre İbrâhim'in, İsmâil ve Hâcer'i evden çıkarması Sümer kanunlarının gereği olarak gerçekleşmiştir. Yapılan kazılarda ortaya çıkarılan ve metni çözülen Sümer kanununa göre, Sümerler'de normal olarak tek evlilik vardır.**
Bir erkek ancak bir kadınla evlenebilir. Ancak kadının kısır olması halinde çözüm yolu olarak koca, isterse kısır kadını boşayabilir, isterse bu kısır kadını boşamadan ikinci bir kadın alabilir, fakat bu ikinci kadın, hiçbir şekilde birinci kadın olma hakkını alamaz, İlk kadının kısırlığı halinde ikinci bir çözüm yolu, kısır kadının kendi cariyelerinden birini kocasına vermesidir.
Bu cariye kadının, çocuğu olması halinde bu çocuk kanunî mirasçı olur ve artık koca hiçbir şekilde başka bir kadını eve getiremez. Cariyeden çocuk doğduktan sonra bile ilk kadın, eşlik hakkını kaybetmez, her zaman tercih hakkına sahip olur. Eğer cariye anne, ilk eşi kendine rakip görüp Onunla geçinemezse, Onun esas sahibi olan ilk eş, isterse onu tekrar kocasından alıp kendisine esir yapabilir, ancak başkasına satamaz. (Bu Sümer kanunları, P. V. Schei tarafından La Loi de Hammurabî adı ile Fransızca'ya çevrilerek 1904 yılında Paris'te yayınlandı.)
L .Woolley'e göre, Sâre île Hâcer arasında meydana gelen hadise, bu kanunların çerçevesinde cereyan etmiş olup, bu kanunlara göre, bu durumda İbrâhim aleyhisselâmımın yapabileceği başkaca bir şey yoktu. **İbrâhim, Sümer kanunlarının gereği olarak, Sâre'nin isteği ve ısrarı üzerine Hâcer ve İsmâil'i evden çıkarmıştır.** Ancak burada akla başka sualler de gelmektedir. Sümer kanunlarına göre, cariye eş'den olma çocuk, kanuni mirasçı durumuna geldiği halde, neden İsmâil mirastan mahrum edilmiş ve evden çıkarılmıştır. Tevrat, İbrâhim'in bütün mirasını İshâk'a bıraktığını, İsmâil ve diğer

kardeşlerine sadece bazı hediyeler verdiğini nakletmektedir. Acaba kısır eşin çocuk sahibi olmasından sonra bu çocuk, mirastan mı mahrum oluyor?
Göçebe kanunlarına göre, özellikle erkek çocuk çok kıymetlidir. Böyle olmasına rağmen, Woolley'e göre, Hz. İbrâhim, Sâre'den çok korktuğu veya Onu çok sevdiği için, dolayısı ile Sâre'yi Hâcer'e tercih ettiği için değil, Sümer kanunlarının gereği olarak böyle davranmak zorunda kalmıştır.
Tevrat'ın açıklamasına göre, İsmâil, İshâk'la alay ettiği için Sâre, adeta İbrâhim'e ültimatom veriyor ve **«bu çocuğu evden çıkar ve bu, İshâk ile mirasçı olmasın»** diyor. Woolley'e göre, İshâk'ın İsmâil'e üstünlüğü, ilk kadının çocuğu olması yüzündendir. Sâre'nin, İsmâil'i evden uzaklaştırmak istemesinin esas sebebinin, ahlâkî olduğu, bir cariyenin çocuğu İle beraber İshâk'ın yetişmesini istemediği de rivayetler arasındadır .

H — KURBAN OLAYI

Kur'anı Kerim, Kurban olayını Saffat süresinde ateşe atılma olayının ardından özlü bir biçimde şöyle haber vermektedir; «Yonttuğunuz şeylere mi tapıyorsunuz» dedi. Oysa sizi de taptıklarınızı da Allah yarattı. Onun için bina yapın da Onu ateşe atın dediler. Ona bir tuzak kurmak istediler, biz de Onları alçak düşürdük. O dedi ki «ben Rabb'ıma gideceğim O beni doğru yola iletecek, Rabbim bana iyilerden (bir çocuk) Lütfet» Ona halim (iyi huylu) bir erkek çocuğu müjdeledik. Çocuk, Onun yanında koşma çağına gelince «Yavrum, ben uykuda seni kesiyor görüyorum bak ne dersin» dedi. (Çocuk) «Babacığım sana emredileni yap, inşallah beni sabredenlerden bulacaksın» dedi. İkisi de böylece teslim oldular ve Onu alnı üzerine yıktı. Biz ona, «ey İbrâhim! sen rüyayı doğruladın, işte biz, güzel davrananları böyle mükafatlandırırız» diye seslendik. Gerçekten bu, apaçık bir imtihandı ve fidye olarak Ona büyük bir kurbanlık verdik. Sonra gelenler arasında Ona, (iyi bir ün) bıraktık. (Sonra gelecek olanlar) «İbrâhim'e selâm olsun» diyeceklerdi. Biz güzel davrananları işte böyle mükafatlandırırız.» Görüldüğü üzere Kur'anı Kerim, gerek İbrâhim'in, gerekse oğlunun, Allah'ın emrine nasıl muti olduklarını ibret olsun diye zikretmekte, ateşe atılma olayından sonra, İbrâhim'in dolaştığı yerleri hiç anmamaktadır. Sadece Onun bir çocuk istediğini, Allah'ın Onu bir çocukla müjdelediğini, çocuğun ismini (İsmâil veya İshâk) anmadan beyan ettikten sonra, çocuğun koşacak çağa geldikten sonra İbrâhim'in, rüyasında çocuğunu kesmekle emrolunduğunu, bu durumu çocuğa bildirdiği zaman «ne ile emrolunduysan onu yap» cevabım aldığını ve kurban edilme olayının cereyan ettiğini ifade etmektedir.

Kurban olayı Tevrat'ta, İshâk'ın kurban edildiği şeklinde geçmektedir. Bu olay çok teferruatlı bir tarzda, kurban esnasında kullanılan bıçağa, iplere varıncaya kadar bu kitapta anlatılmaktadır .

Hangi çocuğun kurban edildiği hususu, Yahudi kaynaklarda tartışılmaz. Bu kaynaklar, İshâk'ın kurban edildiğinde müttefiktirler. İslâm Tarihlerinde ve Tefsir kitaplarında İsmâil'in mi, yoksa İshâk'm mı kurban edildiği geniş şekilde tartışılır.

İbrâhim uzun süren bir evlilik hayatına rağmen çocuk sahibi olamadığı için, Tanrıdan bir evlât istemiş, Allah da ona çok istediği bu evladı verdikten sonra, Onu, (imtihan kasdı ile)

kurban etmesini istemiştir. İlk çocuk Tevrat'ın beyanına göre İsmâil'dir . İstenen ve Allah'ın verdiği ilk oğul, İsmâil olduğuna göre, tabiî olan, Onun kurban edilmesidir. Saffat süresi 102. ayette «Çocuk Onun yanında koşma çağına gelince» ifadesine dayanarak, «İsmâil, küçük yaşta İbrâhim'in yanından ayrılmıştı, İbrâhim'in yanında koşma çağına Onun değil, İshâk'ın gelmesi mümkündür, bu yüzden kurban edilmesi emrolunan İshâk'tır» denilmesine, İbni Kesir şöyle cevap veriyor. «İbrâhim, İsmâil'in yanına sık sık gidiyor ve Onu ziyaret ediyordu. Çünkü Onu ekinsiz bir vadiye bırakmıştı, bu yüzden, «çocuk Onun yanında koşma çağına gelince» ifadesinden, İsmâil'in anlaşılmasına bir engel yoktur».

Ayrıca Tevrat'ta da her şeyin ilkini kurban etme emri sık sık tekrarlanmakta olduğuna göre , Bizzat Tevrat delili ile ilk çocuk İsmâil'in, kurban edilmesinin emredildiği açıktır.

Kitabı Mukaddes, Çıkış, XIII, 2; «Bütün ilk doğanları İsrail oğullan, arasında, insanda, hayvanda, bütün rahmi açanları benim için takdis et o, benimdir»; Çıkış, XXII, 29 «Hasadını ve masaranın akıttığını takdimde gecikmeyeceksin. Oğullarının ilk doğanını bana vereceksin»; Sayılar,. III, 13 «Çünkü ilk doğanlar benimdir. Mısır diyarında bütün ilk doğanları vurduğum günde, İsrailde insan olsun, hayvan olsun bütün ilk doğanları kendime takdis ettim. Onlar benim olacak, ben rabbım»; Hezekiel, XX, 26, «ve onları harab edeyim de rab ben idiğimi bilsinler diye her ilk doğanı ateşten geçirerek ettikleri takdimelerle onları murdar ettim.»

İslâm kaynaklarında kurban olayı şu şekilde anlatılmaktadır. İbrâhim, Allah'tan aldığı emirle İsmâil'i Mekke'ye bıraktıktan sonra, Cürhümlüler, Hâcer'den izin alarak Kâbe çevresine yerleştiler. İbrâhim, zaman zaman Onları ziyarete geliyordu. İsmâil, belli bir yaşa geldikten sonra, Allah, rüyasında Hz. İbrâhim'e görünerek en sevdiğini kendisi için kurban etmesini istedi. İbrâhim, oğlu İsmâil'e durumu bildirince, İsmâil, Allah'ın emrine tâbi olduğunu ve ne ile emrolundu ise onu yapmasını babasına söyledi. Babası Onu yatırıp boğazına bıçağı sürmesine rağmen Allah, evlâdını kesmesine müsaade etmedi, Ona bir koç göndererek onun yerine bu koçu kurban etmesini bildirdi ve İbrâhim koçu kurban etti. İslâmiyetteki kurban vecibesinin temeli bu olaya dayanmaktadır. İslâmî kaynaklarda İsmâil babasına «ey babacığım beni keserken seni rahatsız etmeyeyim, onun için ellerimi ayaklarımı bağla, yüzüme bakınca merhamete gelmeyesin onun için yüzümü kapat» demektedir . Yahudi rivayetlerde ise, İshâk kurban edilirken bıçağı görerek korkmasın diyerek, gökten bir melek inmiş ve Onun gözlerini kapatmıştır. Bu olayın tesiri ile İshâk'ın gözleri bir daha görmemiştir . İslâm kaynaklarına göre İsmâil'in kurban edilmek üzere babası tarafından evden uzaklaştırılmasından itibaren şeytan, gerek İbrâhim ve İsmâil'i, gerekse Hâcer'i devamlı şekilde Allah'ın emrine karşı gelmeleri için kışkırtmış, fakat bu işte muvaffak olamamıştır. İbrâhim, bu esnada şeytanı kovmak için taşlamıştır. İslâmiyetteki hac ibadetinde şeytan taşlamanın bu olayla irtibatlı olduğu rivayet edilmektedir . Aynı şeytan motifi, Yahudi kaynaklarda da vardır, ancak sözlü Yahudî rivayetlerinde şeytan'ın adı **«Mastemah»** olarak

geçer . İbrâhim'in vahyi isimli eserde ise, Şeytanın adı «Azazil»dir . Kur'anı Kerim, kurban olayını büyük bir imtihan olarak zikretmektedir . Kurtubî'ye göre Allah, İbrâhim'in, kendi çocuğuna olan sevgisi ile, kendisini yaratana karşı olan .sevgi ve bağlılığı arasında bir tercih yapmasını istemiş, İbrâhim Allah sevgisini evlât sevgisine tercih etmiştir. Dünya'da evlâttan vazgeçmek en zor iştir. İbrâhim, Allah için Onu feda etmekten çekinmemiştir . Kur'anı Kerim'de İbrâhim'in imtihanı hakkında şöyle buyurulmaktadır. «Rabbı bir zamanlar İbrâhim'i bir takım kelimelerle İmtihan etmişti, O da onları tamamlayınca «ben seni İnsanlara önder yapacağım» demişti» . Allah'ın İbrâhim'i kendileri ile imtihan ettiği kelimelerin neler olduğu hususunda çok çeşitli rivayetler vardır. Bazılarına göre bunlar mağaradan İlk çıktığında yıldız ay ve güneşle imtihan olunması, oğlunu kurban etmekle emrolunması, Âteşe atılması sünnetle ve Haccın erkânı ile emrolunması, memleketinden çıkmakla emrolunması, misvak kullanma, koltuk altı ve kasıkları temizleme, bıyıkları kısaltma, saçları düzeltme, büyük ve küçük abdestten sonra temizlik, Cuma günleri gusül abdesti almak, ağıza ve buruna su vermek gibi şeylerdir . Tevrat'ta, İbrâhim'in bir kere imtihan edildiği yazılı olmasına rağmen, Midraş rivayetlerinde on tane imtihan hikayesi vardır. Ayrıca Onun dört değişik hayvanı kurban etmesi, kuşları kurban etmesi olayı da bu rivayetlerde yer almaktadır . Kuşlarla ilgili olarak Kur'anı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır. «İbrâhim de bir zaman «Rabbım ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster» demişti. (Allah, Ona inanmadm mı? dedi O da Hayır (inandım) ama kalbim kuvvet bulsun diye (görmek istiyorum) dedi. O halde kuşlardan dördünü tut, onları kendine çek (iyice incele) sonra (kesip) her dağın başına onlardan birer parça koy, sonra onları kendine çağır, koşarak sana gelecekler» . Rivayete göre bu kuşlar; Tavus, Güvercin, Karga ve Horozmuş. Ebu Hureyre'den rivayet edilen bir Hadisi Şerifte Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem **«Allahım, ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster» diye İbrâhim'in soru sorarak düştüğü şüphe hususunda, bizim Ondan daha fazla şüphe etmeye hakkımız vardır»** buyurmaktadır (Müslim, Sahih'i Müslim C. II, s. 1839, Süleyman Ateş, Kur'anı Kerim ve Yüce Meali, Ankara, 1983, s. 43).

İbrâhim'in hayatını anlatmaya başladığımız andan beri naklettiğimiz bir kısım rivayetler (bilhassa tarih kitaplarında zikredilen) Yahudi rivayetlere paralellik arz eder. Muhammed Abduh, bilhassa İbrâhim'in imtihan olunduğu şeyler hususunda İslâm kaynaklarındaki rivayetlerin, İs lâma sokulmak istenen Yahudi rivayetler olduğunu ifade etmektedir .

I — KÂBE'NİN İNŞASI

İbrâhim'in İsmâil'i kurban etmeye teşebbüsü olayı, İsmâil'in çocukluk çağında cereyan etmiştir. İsiâmi rivayetlere göre, İbrâhim'in, daha başlangıçta Hâcer'le İsmail'i Mekke'ye, Kâbe çevresine getirip bırakması olayı, Kâbe'nin inşası ile bağlantılıdır. Filistin'den yola çıktıklarında «Cebrail, onlara refakat ederek Kâbe'nin yapılacağı yere ulaşıncaya kadar Onlara rehberlik etmiştir. İbrâhim, yolda sık sık «burası mı?» diye sormuş, Cebrail «hayır burası değil» diye cevap vermiştir. Kâbe çevresine geldiklerinde ise, «işte burası» demiş ve

İbrâhim'e inşa edeceği mabedin yerini göstermiştir, hatta zemzem suyunu bulduktan sonra bizzat bir meleğin gelerek Hâcer'e, korkma masnıı, zira burada bu çocuğun ve babasının inşa edecekleri bir Beytullah'ın mevcut olduğunu bildirdiği rivayet edilmektedir .

Tevrat ve diğer Yahudi Kaynaklar, İbrâhim'in gittiği yerlere kurban kesme yerleri (mezbah) inşa ettiğini bildirirler. L Woolley, Hz. İbrâhim'in kurban kesme ibadetini, esas memleketi Babilonya'dan getirdiğini söyler. Ona göre, İbrâhim aleyhisselâm zamanında Mezopotamya'da insan kurbanı yoktu, ama hayvan kurbanı vardı. Hayvanlar özel olarak yapılmış kurban kesme yerlerinde kurban ediliyordu. **Nuh aleyhisselâm da (Sümerce'de adı Utanapiştim) kendine kurban kesme yerleri inşa etmişti.** Ur da yapılan kazılarda tuğladan insa edilmiş bu özel kurban kesme yerleri bulunmuş olup, buralarda içinde pişmiş et, hurma, ekmek ve çeşitli yiyecekler bulunan yemek kabları ve su kabları bulunmuştur. Nuh aleyhisselâm, bu sunaklarda hayvan ve kuşları kurban ediyordu. Hz. İbrâhim, Ur' daki bu adeti sürdürmüş, Ur'dan ayrıldıktan sonra her gittiği yere bu sunaklardan yapmıştır.

> Fakat Filistin'e vardığında kendi inancından farklı olarak Filistin yerlilerinin, insan kurban ettiklerini görmüştü. Onlar, doğan ilk çocuklarını Tanrıya kurban ediyorlardı. Woolley'e göre İbrahim'i, oğlunu kurban etmeye sevkeden olay, Filistinliler'de gördüğü bu olaydır. Fakat tanrısı Ona izin vermemiş, oğlu yerine Ona bir koç göndermiştir .

İslâm kaynaklarına göre ise İbrâhim, gittiği yerlere mezbah değil, Mabed (ibadethane) inşa etmiştir. Nitekim İsmâil ve Hâcer'i Kâbe'ye getirişinin asıl sebebi, oraya bir mabed yapmakla emrolunmasıdır. Tevrat'ta, Kâbe'nin inşası ile ilgili bilgi yoktur. Kur'anı Kerim, Kâbe'nin yeryüzünde inşa edilen ilk mabed olduğunu şu ayeti ile açıklar «Şüphesiz insanlara (mabed olarak) ilk kurulan ev, Mekke'de olandır (O) bereket ve hidayet kaynağı olarak kurulmuştur. Onda açık deliller ve İbrâhim'in makamı vardır. Ona giren güvene erer ».

> Kâbe'nin yer yüzünde inşa edilen ilk bina olup olmaması, münakaşa konusudur. Kâbe'nin, Hz. Adem tarafından inşa edildiği, ancak onu taş île ilk defa Şit in inşa ettiği, Nuh Tufanı ile Kâbe'nin yıkıldığı şeklindeki rivayetleri İbni Kesir, hurafe olarak kabul etmekte ve yer yüzünde ibadet için yapılan ilk mabedin, Hz. İbrâhim ve İsmail tarafından inşa edilen Kâbe olduğunu bildirmektedir.
> Taberi, bir adamın Hz. Ali'ye gelerek, yeryüzünde ilk inşa edilen binanın Kâbe olup olmadığını sorunca, Hz. Ali'nin «hayır» diye cevap verdiğini nakleder .

İbni İshâk, Salih ve Hûd peygamberlerin dışında bütün peygamberlerin Kâbe'yi ziyaret ettiklerini, Kâbe'nin Adem aleyhisselâm tarafından inşa edildiğini, fakat Nuh Tufanı ile yıkıldığım beyan eder.

Yüce Allah, Hz. İbrâhim'e Kâbe'nin yerini bildirdiğini şu ayetle açıklamaktadır «Bir zamanlar İbrâhim'e beytin yerini açıklamıştık. Buna hiçbir şeyi ortak koşma, tavaf edenler, ayakta duranlar, rüku ve secde edenler için evimi temizle dedik» . Ayet, hem Kâbe'nin yerinin Hz. İbrâhim'e açıklandığını, hem de oranın temiz tutulması gerektiğini açıklamaktadır. Kâbe'nin inşa edilişinin sebebi Bakara suresinde şöyle açıklanmaktadır. «Biz beyti (Kâbe) insanlara toplantı ve güven yeri yaptık. Siz de İbrâhim'in makamından bir namaz yeri edinin. Biz

İbrâhim ve İsmâil'e Tavaf edenler, ibadete kapananlar, rüku ve secde edenler için evimi temizleyin diye emretmiştik» . İbni Kesir, «İbrâhim'in makamında namaz yeri edinin» emrinin, «orada namaz kılın* manasına geldiğini, yoksa orayı mesh edin mapasına gelmediğini ifade ediyor. Aynı .müfessir, «orayı temiz tutun» emrinden kasd edilenin, buranın putlardan veya Allah'a şirk koşmaktan temizlenmesi olduğunu, zira Hz. İbrâhim zamanında bir kısım insanların putlara taptıklarını ve şirk koştuklarını bildirmektedir.

Filistin'den ilk gelişte yeri tesbit edilen Kâbe'nin yapılması, İsmâil'in büyüyüp babasına yardım edecek çağa geldiği zaman gerçekleşmiştir. İbrâhim, Kâbe'yi inşa etmek üzere Şam Bölgesinden çıkıp Mekke'ye geldiğinde,

İsmâil'i Zemzem kuyusuna yakın bir yerde bir ağacm altında okunu yontarken buldu. Ona, «Rabbım burada bana bir bina yapmamı emretti, bu işte bana yardım edeceksin» dedi, İsmâil Ona, «Rabbım sana ne emretmişse onu yap, ben de sana yardım edeceğim» dedi. İbrâhim Kâbe'nin bulunduğu yeri göstererek «şuraya yapmamı emretti» dedi Ve İsmâil ile birlikte Kâbe'nin duvarlarını çıkmaya başladılar. İbrâhim, İsmâil'le beraber evin temellerini yükseltirken «Yarab bizden kabul et, şüphesiz sen bilen ve işitensin» diye dua ediyorlardı. Kâbe duvarlarının yükseltilmesi esnasında vaki olan hadiselerle ilgili olarak İslâm tarihi kaynaklarında çok mufassal bilgiler vardır . Kâbe'nin inşasının tamamlanmasını müteakip, Allah İbrâhim'e, insanları hacca çağırmasını emretmiştir. Bu konu, Kur'an'da şu şekilde haber verilmektedir. «İnsanlar için haccı ilân et (Onları hacca çağır) gerek yaya, gerek uzak yollardan gelen yorgun develer üzerinde sana gelsinler» . Allah'ın, İbrâhim'e bu şekilde emretmesi üzerine İbrâhim aleyhisselâm «nasıl çağırayım yarab» demiş, Allah da **«lebbeyk Allahumme lebbeyk de»** buyurmuştur. Bunun üzerine İbrâhim, Yemen, Şam ve diğer yönlere dönerek insanları hacca, Allah'ın emrettiği şekilde çağırmıştır. Çağrısına katıl ani arla beraber İbrâhim ve İsmâil, ilk haccı ifa etmişlerdir .

Kâbe'nin bu şekilde inşası ve arkasından hacca çağrı, halkın bu çağrıya icabet ederek İbrâhim'le beraber haccetmesi, Hz. İbrâhim'in bir din tesis ettiğinin ve o dönemde o bölgede bulunanların Hz. İbrâhim'in inancı üzerine olduklarının açık delilidir. Haniflik bahsinde bu konuya daha geniş şekilde temas edeceğiz. Kâbe'nin inşasından sonra oranın aldığı statüyü, Kur'anı Kerim kısaca açıklıyor «Kim oraya girerse emin olur» . Hz. İbrâhim zamanında Mekke ve Kâbe, güvenli belde ve mekan olarak ilân edilmiş, İslâmiyet de aynı prensibi benimseyerek bu geleneği sürdürmüştür. İbrâhim aleyhisselâmın davetinden önce Mekke, diğer beldeler gibi helâl bir belde idi, İbrâhim'in Kâbe'yi inşasından sonra savaş ve cidalin haram olduğu bir belde haline gelmiştir. Abdullah b. Zeyd b. Asım dan rivayet edilen bir Hadisi Şerif'e göre Resulullah «İbrâhim, Mekke'yi haram kıldı ve Ehli için dua etti. Ben de İbrâhim'in. Mekke'yi haram kılması gibi Medine'yi haram kıldım. Onun Mekke ehlini davet ettiği gibi ben de Medine ehlini davet ettim» buyurmaktadır. «Kim oraya girerse emin olur» sözünün

uygulamasını, İbni Abbas şöyle açıklıyor. «Her hangi bir kimse Kâbe dışında bir suç işlerse, sonra Kâbe'ye sığınırsa O orada emindir. Orada iken Ona hiçbir şey yapılmaz, fakat Mekkeliler, Kâbe içinde bu suçlu İle konuşmazlar, ülfet etmezler, hiçbir şey satmazlar, yemek ve su dahi vermezler, fakat o dışarı çıktığı an, had cezasını uygularlardı . «Haram» kelimesi,' savaş, adam öldürme, kavga etme ve benzeri şeylerin yasak oluşunu ifade eder, «emn» kelimesi de her türlü tehlike ve kötülüklerden emin olma ma'nasına gelir. Yine İbni Abbas'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, Mekke'nin Fetih gününde **«Semavat ve arz yaratıldığından beri bu belde haramdır ve yine Allah'ın haram kılışı ile kıyamet gününe kadar haram olacaktır. Benden önce hiç kimseye burada savaşmak helâl, olmamıştır. Benim için de helâl değildir, ancak günden bir saat için helâldir.»** buyurmuştur Görüldüğü üzere Islâm kaynaklarına göre, Mekke'de Kâbe'nin inşaasından sonra Hz. İbrâhim, buraya hukukî bır statü sağlamış ve bir düzen, nizam tesis etmiştir. İbrâhim aleyhisselâm, orada yaşayan insanları hacca çağırdığına ve bir kısmı insanlar da onun davetine icabet etliğine göre, O dönemde İbrâhim'in dini o bölgede yayılmıştır.

Pekçok tarihçinin belirttiği üzere İsmâil'in Cürhümlüler'den kız alması ve Tevrat'ın belirttiği üzere 12çocuğunun olması , Onun eski Araplarla karışmasını ve yeni bir Arap neslinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. **Tarihçiler, umumiyetle Arapları üç gruba ayırmaktadırlar. 1 — Arab el-Baide, 2 — Arab el-Aribe, 3 —Arab el Müsta'rebe.**

Birinci grup, kaybolan Araplar, İkinci grup, yerli Araplar olup, üçüncü grup, aslı Arap değilken, yerli Araplarla karışıp Araplaşanlardır. Bu üçüncü grubun babası olarak İsmâil aleyhisselâm, gösterilmektedir.

Kâbe'nin inşasını müteakip İbrâhim, Filistin'e dönmekle beraber, gene Mekke'ye geliyordu . İsmâil, Kâbe'nin inşasında babasına yardımcı olduğu gibi, hak dini tebliğ hususunda da ona yardım ediyordu. Allah'ın İbrâhim'e indirdiği sahîfeleri, babasının vefatından sonra kavmine tebliğ ile memur olarak peygamberlik vazifesini sürdüren İsmâil'i, özellikle Mekkeli Araplar, Tevrat'taki nakle ihtiyaç duymaksızın tanıyor, kendilerinin İsmâil soyundan geldiklerini biliyorlardı.

K ; HZ. İBRAHİM'İM ÖLÜMÜ

> Hz. İbrâhim; önce Sâre, daha sonra Hâcer ile evlenmiştir. Hâcer Mekke'de vefat etmiş ve Kâbe'nin hicrine defn edilmiştir. İsmâil aleyhisselâmda ölümünden sonra Annesi Hacer'in yanına defn edilmiştir .

İbrâhim'in Kâbe'yi inşasından sonra Filistin'deki hayatından, İslâm kaynaklar fazla bahsetmezler. Tevrat ve diğer Yahudi kaynakları, Onun oğlu İshâk'ı nasıl evlendirdiğini, yaptığı savaşları çok geniş bir şekilde verirler. Gerek Yahudi kaynakları ve gerekse **İslâm kaynaklar», Sâre'nin ölümünden sonra Onun, Ketura veya Kontura isimli bir kadınla evlendiğini ve çocuk sahibi olduğunu naklederler.** İbni Sa'd ve Taberi" gibi İslâm tarihçileri,

Onun ayrıca Hacunî veya Hacur adında bir kadınla daha evlendiğini ve Ondan da çocuk sahibi olduğunu rivayet etmektedirler . Ölümünden önce Filistin'i İshâk'a, Mekke'yi İsmâil'e bırakan İbrâhim, diğer çocuklarını doğuya doğru göndermiştir. İbni Sa'd a göre bu çocuklar, «Ey babamız İshâk ile İsmâil'i yanında bırakıp bize vahşilere gitmemizi mi emrettin?» deyince İbrâhim, Onlara «böyle yapmakla, emrolundum» demiş, Onlara Allah'ın isimlerinden bir isim öğreterek gidecekleri yerlere göndermişti. Hz. İbrâhim'in oğullarından bir kısmını Doğuda Horasan'a gelmişler, Hazar Türkleri Onlarla karşılaşıp, Onların ne şekilde dua ettiklerini duyunca **«bunu öğreten kimsenin yer yüzünün en hayırlı insanı veya melek olması gerekir»** dediler. İbrâhim'in oğulları Hazarlar'ın Melikine Hakan adını verdiler.

Tevrat, Sâre'nin Ölümünden sonra İbrâhim'in, Ketura ile evlendiğini, ancak bütün mirasını İshâk'a bıraktığını ve Ketura'nın çocuklarını doğuya gönderdiğini naklederken

,sözlü Yahudi rivayetleri, **İbrâhim'in bu çocuklara Sihir ilmini öğrettiğini belirtiyorlar**. Hz. İbrâhim'in, İlâhi görevin mirasçısı olarak tayin edildiğini, Onun çocuklarına, putlara tapmamalarını, sihir, büyük gibi kötü şeylerle meşgul olmamalarını vasiyet ettiğini söyleyen bu sözlü Yahudi rivayetleri, büyük bir tenakuza düşerek Onun. Ketura'dan olma çocuklarına Sihir ilmini öğrettiğini bildirmektedirler.

Tevrat'a göre Hz. İbrâhim, 175 yaşında iken İslâm tarihi kaynaklarına göre 200 yaşında iken Hebrun'da vefat etmiştir. Taberi onun yaşadığı bölgeyi şöyle özetlemektedir. «Babilde doğdu, oradan Şam'a göçtü, orada Sâre ile evlendi. Sonra Harran'a gitti, oradan Ürdün'e gitti, oradan Mısır'a gitti, oradan tekrar Şam'a döndü. İliya ile Filistin arasında Sebi denilen yere yerleşerek orada bir kuyu kazdı ve mescid yaptı. Oradan Ramle ile İliya arasında bir yere yerleşti. Mekke'ye gitti, geri döndü. Heb ran'da yaklaşık 200 yaşında iken öldü ve Sâre'nin gömülü olduğu mezraya gömüldü .

Gerek Yahudi kaynakları, gerekse İslâm kaynakları, Hz, İbrâhim'in ve diğer peygamberlerin kaç yıl yaşadıklarını belirtirken bugüne göre iki hatta üç neslin ömrünün sığacağı kadar büyük bir zaman vermektedirler. Adem'in, Nuh'un ve diğerlerinin ömürleri çok uzun gösterilmektedir. L Woolley bu konuya da çok değişik bir şekilde bakıyor ve ilk insandan itibaren bu güne kadar insan ömrünün hep aynı olduğunu, geçmişteki yaşamış olan insanların ömrünün ancak bu günkü insanların ömrü kadar uzun olabileceğini belirterek, Ur kazılarında çıkan belgelerde de insanların ömürlerinin çok uzun olarak kaydedildiğini ifade ediyor ve buna sebeb olan şeyleri iki noktada topluyor.

1 — Bu çok uzun ömürlü insanların yaşadığına dair rivayetlerin menşei Sümerler'dir. Mukaddes kitapların dayanağı da Sümer yazmalarıdır. Kazılarla ortaya çıkarılan Sümer belgelerinde bu durum açıkça görülüyor. **Ancak Sümerlerin Takvim sistemleri [yıl ve ay kavramları), bu gün bizim bildiğimiz sistemlerden farklı olduğundan, böyle bir durum ortaya**

çıkmış olmalıdır. Sümerlerin astronomik hesaplarının farklılığını veya Sümer sayı sisteminin değişikliğini kavrayamayan Kitabı Mukaddes yazarlarının, Sümer yazmalarındaki tarihleri olduğu gibi yazmalarından böyle bir durum ortaya çıkmış olmalıdır. Yazara göre, İbraniler, Sümer krallarının arşivlerine bakarak bazı şeyleri oradan kopya etmişlerdir. Bu kopya esnasındaki yanlış anlama dolayısı ile bu durum ortaya çıkmıştır.

2 — Yahut, aynı ismi taşıyan iki hatta daha fazla insanın bir insan zannedilerek o günkü şartlar içinde tek şahıs olarak kaydedilmesi, bu yanlış anlamanın teme! sebebini teşkil eder. Tarihde ve bugün bile doğan pekçok çocuğa dedenin adını vermek adettir. Meselâ Tevrat'ta İbrâhim'in, hem dedesinin adı, hem de kardeşinin adı Nahor'dur, XX. yüzyılda da durum, hemen hemen aynıdır. Araplarda da bazı krallar kendi babaları yerine, dedelerinin adı ile anılmaktadırlar, meselâ 1949 yılındaki Suudi Arabistan Kralı Abdulaziz, İbni Suud adı ile anılıyordu. Halbuki onun babasının adı Abdurrahman'dır, adını taşıdığı Suud ise, 1724 yılında ölmüştür. Yine İsa aleyhisselâm, kendinden asırlarca önce yaşamış olan Davud'un ismi ile «Davud oğlu İsa» şeklinde anılmaktadır. İşte aynı adı taşıyan dedelerle torunların hayatı birleştirilerek tek şahıs haline getirilmiş olabilir. Unvanı veren en büyük dedenin lakabını taşıyan kimseler, aşırların geçmesi ile bu ata ile aynileştirilmiş olabilir. İbrâhim'in 175 yıl yaşamış olmasının rivayet edilmesinde de durum aynı olabilir. Aynı adı, Abram adını taşıyan baba-oğul, hatta dede-torun, zamanla bir kişi sanılarak kayıtlara. böyle geçmiş olabilir. **Tevrat'taki isim değişikliği olayı da bununla alakalı olabilir. Başlangıçta isim, Abram iken sonradan Abraham haline geliyor. Abram ile Abraham iki ayrı şahıs olup, bunlar birbiri ile karıştırıldığından bir şahıs zannedilmiş olabilir.**

Bize göre Woolley'in gösterdiği birinci sebeb, akla daha uygun görünüyor. Gerçekten o dönemdeki Sümer rakamlarının iyi anlaşılamaması sonucu, daha sonra Sümer belgelerinden kopya yapanlar böyle bir hataya düşmüş olabilirler. Astronomik hesaplamaların farklılığı mantıklı bir izah tarzı olarak görülüyor.

L — HZ. İBRAHİM'İN VASIFLARI

Kur'anı Kerim, İbrâhim aleyhisselâmi, iyi ahlâk örneği olarak göstermekte ve onun Allah tarafından dost ittihaz edildiğini haber vermektedir. Aynî şekilde Yahudi kaynaklarda da Onun, Allah tarafından dost ittihaz edildiği zikredilmektedir. Kur'anı Kerim, Onun esas olarak putperestliğe karşı gelişini ele almakta ve örnek göstermekte, onun müşriklerden olmadığını, aksine Hanif ve Müslim olduğunu bildirmektedir . Kuran, Onun Lût kavmini helake giden meleklere ziyafet verdiğini, Onlar'a bir buzağı kestiğini haber verdiği gibi, diğer İslâmî eserler, Onu, ziyafet verenlerin babası olarak takdim etmektedirler. Lût kavmine giden meleklere verilen ziyafet Tevrat'ta, kaç ölçek ve hangi çeşit un'un kullanıldığına varıncaya kadar teferruatlı bir şekilde anlatılmakta, Kur'an'da, gelenlerin yemeğe ellerini sürmedikleri, O yüzden, İbrâhim'in onlardan korktuğu bildirildiği halde Ekmekli, ayranli, sütlü ve buzağılı sofraya meleklerin oturup yemek yedikleri ifade edilmektetedir. Kur'an'da Onun Allah'a itaatkarlığı, verilen nimetlere karşı şükretmesi, çok vefalı oluşu, daima Allah'a yalvaran, içli ve yumuşak huylu, halim bir insan olduğu beyan edilmektedir. Ayrıca, tefsir ve tarih kitaplarında; Kur'anı Kerim'deki Tevbe Suresi 112. ayette geçen on vasıf, Ahzab Suresi 35. ayette geçen on sıfat, Müminûn Suresi 1. ayetten 10. ayete kadar geçen on sıfat ve Mearic Suresi 23. ayetten 34. ayete kadar geçen on sıfatın, İbrâhim aleyhisselâma ait vasıflar olduğu

zikredilmektedir. İslâmî rivayetlere göre O, Allah kendisini dost ittihaz edince, elindeki bütün köleleri Allah'ın bur lutfuna karşı azad etmiştir. İbrâhim aleyhisselâm, bir gün Allah'tan hayır isteyince saçlarının üçte biri ağarmıştır.' Saçlarının ağarmasına karşılık «bu nedir yarabbi» diye sorunca Allah, «bu, dünyada ibret, ahirette ise nur'dur» diye cevap verdi. Bunun üzerine O, «yarab bunu arttır» diye dua etti . Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, «her peygamberin bir vasisi vardır benim vasim, İbrâhim aleyhisselâmdır» buyurmuştur

Yine Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, Miraç gecesi peygamberleri gördüğünü, İbrâhim'in kendisine benzediğini haber vermiştir.

Yahudi rivayetlerde İbrâhim'in birçok iyi vasıfları anlatılır. Daha önce zikrettiğimiz gibi dört yolun kesiştiği yerde bir ev yapıp orada yolculara ikramda bulunması, onun şefkat ve merhamet sahibi oluşu, alçak gönüllü oluşu, Tanrının va'dine inanışı, cesâret, sadakat ve dürüstlüğü, takvası, tanrının emirlerini yerine getirme hususundaki azmi ve en önemlisi tevhid inancını yayma hususundaki gayretleri Tevrat ve sözlü rivayetlerde geniş olarak anlatılır . Yahudi kaynaklar Onu yazının mucidi olarak gördükleri gibi, astronomi ve matematik alanında da Onun çok bilgili olduğunu, ayrıca Sihir ilmini ve diğer gizli ilimleri bildiğini rivayet ederler. Ona nisbet edilen vahiy kitabında, Onun miraç ettiği, Tanrının orada Ona, hayatın bütün gizliliklerini gösterdiği, orada hukukun bütün gizliliklerini öğrendiği yazılıdır. **İncillerde sık sık rastladığımız İsa'nın hastalan iyileştirmesi olaylarına benzer hadiselere Hz. İbrâhim hakkında da rast gelmekteyiz**. Sözlü rivayetlerde O, hastalarını iyileştiren bir kimse olduğu gibi, ziraat alanında bir kaşiftir. **O dönemde tarlaya ekilen tohumların ve mahsülün haşerattan nasıl korunacağını çiftçilere o öğretmişti, Tanrının meleği ona, vahiy dili olan İbraniceyi öğretmiştir. O, bu dil ile eski milleterin bütün gizli kitaplarının sırlarını ve şifrelerini çözmüştür.** Keldanilerin, matematik ve astronomi bilgilerini Mısır'a taşıyan da odur. Mısır'da bilginlerle pekçok mücadelelere girişmiş onları susturmuş ve pek çoğunun hayranlığını kazanmıştır. İbrâhim, Kenan diyarına gittiğinde, orada bulunan bütün ayin ve merasimleri gözlemiş, örf ve adetleri tedkik etmiştir. Yahudi kaynaklarda, İbrâhim'in zamanına kadar Tanrının sadece göğün tanrısı kabul edildiği halde, Onun gelişi ile birlikte tanrının, hem yerin, hem de göğün Tanrısı olarak kabul edilmeye başlandığı görüşü vardır.

İbni Meymun, İbrahih aleyhisselâma gelen vahyin, uykuda rüya halinde geldiğini, eserinin pek çok yerinde zikrettiği gibi, Onun, Allah'ın emirlerine itaatinin korkudan değil, Allah sevgisinden kaynaklandığını söylüyor ve oğlu İshâk'ı kurban ederken, bunu sevap umarak veya cezadan kurtulmak için değil, Allah sevgisinden yaptığını söylüyor İshâk'ın yerine İsmâil'i koymak kaydı ile, İbni Meymun'un görüşünün, İslâmi görüşe uygun olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Kur'an'da İbrâhim, oğluna, **«ey oğulcağızım, ben seni uykumda keser görüyorum»** ifadesi vardır,

Yahudi kaynaklarda Hz. İbrâhim'in iyi vasıflarının yanısıra, Onun kabahatleri de anlatılır. Meselâ Tanrı ona bir çocuğunun olacağını müjdelediği zaman, şüpheye düşmüş ve bunun doğru olup olmadığını yıldızlarla müzakere etmiştir. Bunun üzerine Tanrı tarafından ikaz edilmiş ve azarlanmıştır . Yine yeni yılın ilk ayında, Tişri ayının başlangıcında, mahsulünün verimliliğini öğrenmek üzere İbrâhim aleyhisselâm, yıldızlara bakmış ve onlara danışmıştır. Bu sırada Tanrıdan vahiy gelerek yıldızlara bakarak gelecek hakkında hüküm vermenin doğru olmadığı ona bildirilmiştir. Sözlü Yahudi rivayetleri, İsmâil'in evden çıkarılmasını, Ishak'ı korumak amacı ile alınmış bir tedbir olarak gösteriyorlar. Onlara göre İbrâhim, esas soyunu İshâk'la sürdürecektir, bu yüzden Ö'nu Kenanlı bir kızla dahî evlendirmemiş, kölesini kendi ülkesine göndererek Ona, kardeşinin kızı: Rebeka'yı almıştır. Hz. İbrâhim, bu rivayetlere göre Yahudilikçe benimsenen 613 emri yerine getirdiği gibi, düzenli olarak sabah ibadetlerini yapmıştır. Ayrıca Onun miracı esnasında bir melek gelerek Ona dua öğretmiş, bu Miraçta O, "Tanrı ile kainatın kaderi konusunda konuşmalar yapmıştır ..

İslâmî kaynaklara göre, Onun yaratıcısını bulma hususunda Yıldız, Ay ve Güneş'i gözetlemesi, fakat kısa aralıklarla onların ilâh olmadığını anlaması olayı; Mısır'da Firavun'un adamları ile karşılaşıp, karısının kim olduğu sorulduğunda, Onun için (din kardeşi anlamında) «kardeşim» demesi; kavmi putlara kurban kesmeye giderken «hastayım» deyip oraya gitmemesi; putları kırdıktan sonra bunu kimin yaptığını sormaları üzerine en büyük putun yaptığını söylemesi ; Allah'tan ölüleri nasıl dirilttiğini sorması, Allah'ın Ona, «inanmadın mı?» diyerek soru sorması üzerine «hayır inandım ama kalbimin mutmain olması için soruyorum» mealinde cevap vermesi , Müşrik babası için Allah'a dua etmesi ve Lût kavminin helâkine memur meleklere, Lût'un kurtuluşu hususundaki endişelerini dile getirişi hadiseleri, vaki olmuştur. Ancak bunlar gerçek kusur değildir.

Hz. İbrâhim'in, hayatî boyunca güttüğü en büyük hedef, putperestlerle mücadele ve Allah'ın birliğini ispat etmektir. Ona vahyin geldiğini, Yahudi ve İslâm kaynakları ittifakla kabul ederler, İslâmî kaynaklar, Onun tebliğ ettiği bir dinin mevcut olduğunu, daha önceki peygamberlerle irtibatlı olmasına rağmen, tebliğ ettiği inancın ve tesis ettiği dinî sistemin (İslâmiyet, Yahudilik Nasranilik gibi) özel bir adının olduğunu, İbrâhim'in tebliğ ettiği dinin adinin Haniflik olduğunu söyler. Kur'an'da, Hanif kelimesinin geçtiği ayetlerin ve Hadisi Şeriflerin incelenmesinden, bu açıkça. anlaşılır. Bütün İslâm tarihçileri hep «Dinu'l Hanifiyyeti» tabirini kullanmaktadırlar. Hatta pekçok müfessir, Bakara süresi 140. ayette «Onun katıpda, Allah'dan şehadeti gizleyenden daha zalim kim olabilir?» ifadesini tefsir ederken, burada gizlenen şehadetle maksadın Haniflik hakkındaki şehadet olduğunu., Yahudi ve Hnstiyanların, Hz. İbrâhim'e gönderilen Haniflik dinini bildikleri halde bu ismi kitaplarından çıkararak sakladıklarını, bu ayetle Allah'ın bunlara işaret ettiğini ifade etmektedirler . Tevrat İbrâhim'i, daha ziyade bir ata olarak takdim eder. Kabile başkanı, hatta

savaşçı bir ced. Bu kitap Onun yaptığı şeylerden, dinî mahiyet taşjyan bazı noktaları bildirmekle beraber, Onu tam müstakil bir din kurmuş olarak göstermiyor,

İslâm kültür muhitinde yetişmiş olan ünlü Yahudi filozofu ibni Meymun, İbrâhim'i, insanlara aklî deliller gösteren, onlara güzel sözlerle hitap edip, putperestlikten vaz geçmelerini sağlayan bir kimse olarak kabul etmekte ve onun hiçbir zaman ortaya çıkıp asla «Tanrı beni size gönderdi. O şöyle emretti, şöyle yasakladı» demediğini, hatla sünnetle emrolunduğu zaman, kendisi ile beraber sadece köle ve çocuklarını sünnet ettiğini; halkı, bir peygamberin davet ettiği tarzda sünnet olmaya davet etmediğini söylemektedir . Bu filozofa göre İbrâhim, sadece aklî delilerle Allah'ın birliğini bulan vahiy alsa bile, bir vahiy tebliğcisi olarak halkın karşısına çıkmayan bir kimsedir.

Bazı müsteşrikler, İbrâhim'in getirdiği ve tebliğ ettiği inancı, Yahudilikle eşdeğer tutup, ona İbrâhim'in Yahudiliği gibi bir isim takmaya çalışmaktadırlar. Bunlar aynı zamanda İslâmiyetin pek çok şeyi Yahudilikten aldığını, Hz. Muhammed'in Medine'de Yahudilerle mücadeleye başlamasından sonra, Onun, Musa'nın Yahudiliğini redderek İbrâhim'e dayanmaya çalıştığını ve dolayısı ile Musa'nın Yahudiliğinden, İbrâhim'in Yahudîliğine sığındığını iddia etmektedirler . Gerçekten aynı iddialar, Hz. Muhammed zamanında da mevcuttu. Hem o zaman bu iddiayı sadece Yahudiler değil, Hristiyanlar da ileri sürüyor, İbrâhim'in Yahudi veya Nasrani olduğunu iddia ediyorlardı. Kur'an, bu iddialara o zaman **«İbrâhim Yahudi veya Nasrani değildi, O hanif ve müslimdi»** diyerek cevap verdiği gibi, putperestlerin dahi Ona sahip çıkmaya çalışmaları üzerine, aynı ayetin devamında «O, müşriklerden de değildi» diyerek nihaî cevabı vermiş ve bu münakaşanın yersizliğini, Onun neden Yahudi veya Nasrani olamayacağını da şu şekilde açıklamıştır. **«Ey ehli kitabi neden İbrahim hakkında tartışıyorsunuz?, Halbuki Tevrat ve İncil, ondan sonra İnzal edilmiştir»** Yahudilik, Yakub'un oğlu Yehuda ya nisbetle ondan ve kardeşlerinden türeyen İsrail oğulları ırkına ve sonra onların inancına verilen bir isim olduğuna göre, İbrâhim'e, kendi torununun oğlunun ismi, ile anılan bir dini izafe etmenin, ne kadar gayri mantiki olduğunu söylemeye gerek yoktur. Tevrat'la açıklanan dinin adına Yahudilik denilmesi, noktai nazarından bu daha da mantıksız olur. Kuranı Kerim, bu hususu İşaret ederek Tevrat ve İncil'in İbrâhim'den çok sonra nazil olduğunu açıklamaktadır. **Böyle olunca ortada Musa'nın Yahudiliğî varken İbrâhim'in inancına Yahudilik demek mümkün değildir.** Yahudiler'de genel kanaat, O, vahiy alan bir atadır, ama Yahudilik'ten ayrı bir din tebliğ etmemiştir, hatta onun peygamherane davranışları pek yoktur.

Hz. İbrâhim'in hayatının geniş bir şekilde araştırılması sonunda, Onun yaptıklarının, peygamberlikle görevlendirilmeyen bir kimse tarafından başarılmasının mümkün olmadığı ortaya çıkar. İslâmiyet, Onu bir dinin, Haniflik dininin tebliğcisi olarak kabul eder. Bu bakımdan Hanifliğin ne olduğu konusunu iyice tedkîk etmek gerekir. Hanifliğin ne olduğunu,

bir din olup olmadığını daha iyi anlamak için, o inancı tebliğ eden İbrâhim aleyhisselâmıin, hangi ortamda yetiştiğini, onun dönemindeki insanların, İnancının ne olduğunu, iyice araştırmak gerekir.

SONUÇ

Araştırmamızın birinci bölümünde, Hz. İbrâhim'in tarihî bir şahsiyet olduğunu, İslâm, Hristiyan ve Yahudi kaynakların yanı sıra, tarihî belgelere de dayanarak teshil etmiş bulunuyoruz. Tevrat ve İnciller, daha ziyade Hz. İbrâhim'i soy yönünden ele alıp, Onun şeceresini verirken, Kur'anı Kerim, O nu inanç yönünden ele almakta ve kavmi ile yaptığı mücadeleleri ibret için anlatmaktadır.

Tevrat ve Kur'an'da, Hz. İbrâhim hakkında verilen bilgilerde bazı noktalarda benzerlikler olmasına rağmen, bu iki kitapta anlatılanlar arasında köklü farklılıklar vardır.

Tevrat'ta, Hz. İbrahim aleyhisselâmın hayatı uzun uzadıya anlatılmakta ve Onun hakkında çelişkili ve tutarsız birçok bilgi verilmektedir. Bu kitapta Hz, İbrâhim'in Ur'dan. çıkıp Kenan diyarına, Harran'a gittiği anlatıldıktan sonra,. Harran'dan Kenan, diyarına gittiği söylenmekte, Harran'ın, birinci ifadede Kenan diyarı olduğu, ikinci ifadede ise Kenan diyarı olmadığı anlamı çıkmaktadır. Yine bir yerde Sâre'nin, Hz. İbrâhim'in yeğeni, bir başka yerde ise üvey kızkardeşi olduğu yazılıdır. Ayrıca bu kitapta, Hz. İbrâhim'i Nemrud'un ateşinden kurtarmak için, Tanrı'nın gökten yere inerek Ona, **«seni Kaldelilerin ateşinden kurtaran Tanrı benim»** dediği yazılıdır. Halbuki Kaideliler, Hz. İbrâhim'den en az dokuz yüzyıl sonra tarih sahnesine çıkmışlardır. Kur'an'da Hz. İbrâhim hakkında bu tür hiçbir tenakuza rastlanmaz. Kur'an,' sadece Onun tevhid İnancmı tebliğ edişi ile ilgilenir, bunun. dışında, tarihî. bir bilgi vermez.

Kur'anı Kerim ve diğer İslâm kaynaklarına göre Hz. İbrâhim, Nemrud'un ülkesinde dünyaya gelmiştir. Onun yaşadığı çağda, Nemrud'un ülkesinde koyu bir putperestlik mevcuttu. Hz, İbrâhim, bu putperestlikle mücadele etmiş, başta kendi babası Azer.ve ülkesinin kralı Nemrud olmak üzere, putperestleri Allah'ın birliğine inanmaya davet etmiştir. Bu mücadele neticesinde Nemrud, son çare olarak Onu ateşe atmıştır. Bu ateşten kurtulan Hz. İbrâhim, önce Harran'a, oradan da Kenan diyarına göç etmiştir. Uzun süre evlat sahibi olamayan Hz. İbrâhim, Allah'tan bir çocuk istemiş, Allah da Ona önce İsmâil'i, sonra İshâk'ı vermiştir. Bundan sonra, Allah, imtihan kasdı İle ilk çocuğunu kurban etmesini Ondan istemiş, Hz. İbrâhim, çocuğunu kurban etmeye teşebbüs ederek, bu imtihanı başarı ile vermiştir.

İki karısı arasında, çocuklar yüzünden çıkan geçimsizlik sonucu, Sâre'nin isteği üzerine Hz. İbrâhim, Hâcer Ve İsmâil'i Mekke'ye götürüp Kâbe çevresine yerleştirmiştir. Hz. İsmâil'in, Ona yardım edebilecek kadar büyümesinden sonra Hz. İbrâhim, orada Kâbe'yi İnşa ederek, oranın halkını hacca çağırmış ve Onîarla birlikte hac görevini ifa etmiştir,

Hz. İbrâhim, Musa ve İsa aleyhisselâmdan önce yaşamış bir peygamber olarak, doğduğu Sümer ülkesinde, Harran'da, Kenan diyarında, Mısır'da ve Hicaz'da hep tevhid inancını yaymaya çalışmıştır. O, hayatı boyunca Alla'ın birliğini tebliğ etmiş; insanlardan, putlara tapmamalarını istemiştir. Tarihî kaynaklarda kesin belgeler bulunmamakla beraber, Onun inancının Acem ülkesine, Türkistan'a, Hindistan'a ve dünyanın daha pek çok yerine yayılmış olduğunu söylemek mümkündür. İslâm ve Yahudi kaynaklarda, Onun bir inancı yaymaya çalıştığı açıkça belirtildiğine göre, bu inancın özel bir adınm olması gerekir. Yahudi ve Hristiyan kaynaklarda bu inanca özel bir isim verilmemekle beraber, İslâm kaynaklarında bu inancın adı, **HANİFLİK** olarak geçmektedir.

Daha Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem hayatta iken, bazı Yahudi ve Hrıstiyanlar, Hz. İbrâhim'in dininin adının Yahudilik veya Hnstiyanlık olduğunu iddia etmişlerdi. XX. yüzyılda da Wensinck gibi bazı müsteşrikler, Onun tebliğ ettiği inanç için «İbrâhim'in Yahudiliği» tabirini kullanmaktadırlar. Kurân-ı Kerim, Hz. İbrâhim'in, Tevrat ve İncil nazil olmadan önce, kendi inancını tebliğ ettiğini söylemek sureti ile, bu iddianın temelden yanlış olduğunu ilân etmektedir.

Araştırmamızın İkinci bölümünde, Hz. İbrâhim'in tebliğ etmiş olduğu inancın adının, İslâm kaynaklarında, HANİFLİK olduğunu tesbit ediyoruz. Bu bölümde, müsteşrikler tarafından ortaya atılan iki iddianın mevcut olduğunu görüyoruz. Snouck ve benzerleri tarafından ortaya atılan birinci iddiaya göre; Haniflik tabiri, İbrâhim, İsmâil ve Kâbe kıssaları, Mekkî ayetlerde geçmemektedir. Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem bunları, Medineli veya Mekkeli Yahudi ve Hnstiyan muallimlerinden öğrenmiş; Medine'ye göç edip, Yahudilerle arası açıldıktan sonra, daha önce öğrendiği bu bilgilere dayanarak Haolflsk ismini, Kâbe'nin İbrâhim ve İsmâil tarafından inşa edildiğini ortaya atmıştır. Yapmış olduğumuz inceleme sonunda, hiçbir Yahudi ve Hnstiyan kaynakta, Hz. İbrâhim'in dininin adınm Haniflik olduğu şeklinde bir kayda rast gelmedik. Ayrıca bu kaynaklar (özellikle Tevrat), Hz. İbrâhim'in gittiği yerlere mabedler yapmadığını, sadece mezbahlar yaptığını bildirmektedirler. Hz. İbrâhim'in inancının adının Haniflik olduğunu kabul etmeyen ve Kâbe'nin inşası olayını kökten inkâr eden bu Yahudi ve Hnstiyan muallimler, nasıl oluyor da bu inkâr ettikleri şeyleri Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve selleme öğretmiş oluyorlar? Bu fikir kökten yanlıştır.

Canon Sell ve benzerleri; yukardaki iddianın tamamen aksine ikinci bir iddia ileri sürmektedirler. Onlara göre Hz. Muhammed, Hanifik ismini, İbrâhim ve İsmâil tarafından Kâbe'nin inşası kıssasını ve İslâm'ın temel hükümlerini; son haniflerden öğrenmiştir. Son hanifler Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, siyasî ve dinî bir lider olarak yetiştirmiş ve Onun dininin esaslarını planlamışlardır. Bu iddia da mesnedden mahrumdur. çünkü Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, son haniflerden yaşça daha küçüktür ve ümmîdir. Snouck'un itiraf ettiği gibi, en azından nübüyvetten önceki dönemde yabancı dil bilmediği

açıktır. Son haniflerin büyük bir kısmı, şair veya hatip idiler. Arapça okuma yazmanın yanısıra, İbranîce ve Süryanîce başta olmak üzere, yabancı dil biliyorlardı. Onlar, Hanifliğin esaslarını aramak üzere bir çok seyahatler yapmışlardı. Bilgili ve kültürlü kişiler olarak bu son hanifler, neden yaşça kendilerinden daha küçük, ümmî bir yetime tabi olmuş olsunlar? Eğer Onlar Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellemi eğitmiş iseler, bir kısmı, Onun peygamberliğine yetiştiği halde, neden Onun dinine girmedi, hatta Ona muhalif olarak kaldı veya Hrıstiyanlığa girdi? Bu iddianın da hiçbir mesnedi ve mantıkî yanı yoktur.

Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, Kâbe kıssası ve Haniflik tabiri başta olmak üzere bütün bilgileri, ne Yahudi ve Hristiyan muallimlerden, ne de son haniflerden öğrenmiştir. İslâmî inanca göre bu, vahye dayalı bir olaydır. Müsteşriklerin ortaya attığı iddialar, bu gerçeğin aksini ispat edememektedir. Onların ortaya attığı iddalar, ancak birbirini nakzetmektedir. .

İslâm kaynaklarının hepsinde, Hz. İbrâhim'in tebliğ ettiği dinin adı açıkça HANİFLİK olarak geçmektedir. Hanîflik dininin iman, ibadet ve ahlâk esasları da bu kaynaklarda açıkça yer almaktadır. Kur'an, Hz. İbrâhim'in Kâbe'yi inşa ettiğini, insanları hacca çağırarak, Oniarla birlikte haccettiğini, kurban kestiğini bildirmekte, Hadisler, Onun günde beş vakit namaz kıldığını, Ona namazın nasıl kılınacağını ve hac esnasında öğle ile ikindinin, akşam ile yatsının nasıl birleştirilerek kılınacağını, Cebrail'in öğrettiğini haber vermektedirler.

Araştırmamızın sonunda ulaştığımız sonucu şu şekilde özetleyebiliriz : Hz. İbrâhim, kendinden önce gelen peygamberlerin inancı ile irtibatlı olmasına rağmen, müstakil bir din tebliğ etmiştir. Bu dinin adı, HÂNİFLİK'dir. Haniflik dininin esaslarını, İslâm kaynaklarından tesbit etme imkânı mevcuttur.

Kaynak: Yrd. Doç. Dr. Şaban Kuzgun, Hz. İbrâhim ve Haniflik, Birinci Baskı : 1985,, Kayseri

KİTABI İNDİR

KİM KURBAN EDİLDİ? İSHÂK MI İSMAİL Mİ?

Kur'an-ı Kerim İbrâhim aleyhisselâmın kurban etmek istediği oğlunun ismini açıkça zikretmez. Bu sebeple İslam âlmleri arasında çok derin tartışmalar çıkmış, Hz. İshâk'ın kurban edildiğini iddia edenler olduğu gibi, Hz. İsmâil'in kurban edildiğini savunanlar da olmuş, hatta bir üçüncü gurup da meselenin kapalı olduğunu, kimin kurban edildiğini Allah'dan başka kimsenin bilemiyeceğini söylemiştir. Pek tabiidir ki ehl-i kitab Hz. İshâk'ın kurban edildiğini savunmuştun. Kitab-ı Mukaddes'te de bu ifade edilmektedir.

Ancak Kitab-ı Mukaddes'in ifadeleri arasında açık çelişkiler görülmektedir «Tarafların görüşlerine ve dillilerine geçmeden önce Kitab-ı Mukaddes'deki bu çelişkileri ortaya koymaya çalışalım:

Kitab-ı Mukaddes'in bir yerinde şöyle denilmektedir: **"Ey İbrâhim, tek ve yegane sevdiğin oğlun İshâk'ı yanına alarak Merish ülkesine git ve orada benim göstereceğim dağlardan birinde onu kurban et.**

Bu ifadelerde dikkate değer iki nokta vardır.

Birincisi kurban edilecek evladın Hz. İshâk olduğu belirtilmiştir. İkincisi bu çocuğun Hz. İbrâhim'in tek evladı olduğu söylenmiştir. Oysa bizzat Kitab-ı Mukaddes 'in diğer yerlerinde bu sözlerin tamamıyla yanlış olduğu anlaşılıyor. Mesela Kitab-ı Mukaddes'in şu paragrafındaki ifadelere bir göz atalım:

"Ve İbrâhim'in zevcesi Sâra'nın hiçbir çocuğu yoktu. Onun Mısırlı bir hizmetçisi vardı. Adı Hâcer idi. Sâra İbrâhim'e dedi ki: **Bak Allah beni çocuk sahibi etmekten mahrum etmiştir. Onun için sen benim hizmetçinin yanına git. Belki böylece evimiz neşe ile dolar?** İbrâhim Sâra'nın dediğini yaptı. Ve İbrâhim Kenân ülkesinde on seneden beri kalıyordu. İşte o sırada karısı Sâra kendi hizmetçisini ona verdi ki onun karısı olsun ve o Hacer'in yanma gitti ve o hamile kaldı."

"Allah meleği ona dedi ki: Sen Hâmilesin ve sen bir erkek çocuğu dünyaya getireceksin. Adını İsmâil koy. "

"İbrâhim ve Hâcer' den İsmâil doğduğu zaman İbrâhim seksenaltı yaşında idi„

" Allah İbrâhim'e dedi ki: Senin karın olacak Sâra'dan da sana bir erkek çocuk bahşedeceğim. Adını İshâk koyarsın. O gelecek yıl aynı tarihte Sâra'dan doğacaktır... O zaman İbrâhim oğlu İsmâil'i ve evin diğer erkeklerini yanına aldı ve aynı gün Allah'ın emriyle onları sünnet etti. İbrâhim doksan yaşında sünnet oldu. İsmâil ise sünnet olduğu zaman onüç yaşında idi."

''Ve oğlu İshâk doğduğu zaman İbrâhim yüz yaşında idi."

Bu ifadeler ile Kitab-ı Mukaddes'in içine düştüğü çelişki kendiliğinden ortaya çıkıyor. Şöyle ki: Hz. İsmâil on dört yaşına gelinceye kadar, Hz. İbrâhim'in tek evladıdır. Bu esnada Hz İbrâhim'den tek evladının kurban edilmesi istenmişse bu evlad Hz. İsmail'dir. Yok eğer Allah Hz. İshâk'ın kurban edilmesini istemişse o zaman onun Hz. İbrahim'in tek evladı olduğunu söylemek yanlış olur.

İslam âlimlerinin bu konudaki görüşleri ve delilleri şu şekildedir:

I- KURBAN EDİLENİN HZ. İSHÂK OLDUĞUNU SÖYLEYENLER VE DELİLLERİ

Bu görüş sahabe ve tâbiinden çok sayıda kişiden rivayet edilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Abbas, kendisinden rivayet edilen iki ayrı rivayetten birisinde Abdullah b. Abbas., Abdullah b. Mes'ud, Ka'bu'l-Ahbar, Katâde, Said b. Cübeyr, Mesruk, İkrime, Hasan Basri, Ka'b el Kurazî, Şa'bî, Said b. Müseyyeb, Mekhul, Zuhrî, Ata, Mukatil, Süddî vs.İbnü Cerir et-Taberî de bu görüşü tercih etmiştir. [radıya'llâhu anhüm]

Bu görüşte olanların delilleri şunlardır:

1- İmam Ahmed b. Hanbel Müsned'inde Yunus, Hammad, Ata Saib, Said b. Cübeyr, İbnü Abbas yoluyle gelen rivayette Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem'den hadisi nakletmiştir:

"Cebrail İbrâhim'i Cemre-i Akabe'ye götürmüştü. Orada karşısına şeytan çıkınca İbrâhim ona yedi tane taş attı. Bunun üzerine şeytan yerin dibine girdi. Cemre-i Vusta'da şeytan tekrar karşısına çıktı. İbrâhim orada da yedi taşla onu yerin dibine tekrar geçirdi. Sonra Cemre-i Suğra'nın yanma geldi. Şeytan orada da karşısına çıkınca İbrâhim yedi taş daha atarak şeytanı uzaklaştırdı. Nihayet İbrâhim oğlu İshâk'ı boğazlamak istediği zaman oğlu ona Babacığım! Beni sıkıca bağla ki sana zorluk vermeyeyim ve beni kestiğin zaman üzerine kanımdan sıçramasın! İbrâhim oğlunu bağladı. Tam bıçağı eline alıp oğlunu boğazlamaya davrandığı an arkasından, Ey İbrâhim rüyanı doğruladın, diye nida edildi."

2- İbnü Cerir et-taberî, Ebu Kureyb, Zeyd b.Habbab, Hasan b. Dînar, Ali b.Zeyd b.Ced'an, Ha sen, Ahnef b. Kays ve Abdulmuttalib b. Abbas tarikiyle Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem'den kurban edilenin İshâk olduğunu zikreden bir hadis rivâyet etmiştir.

3- Âyetlerin siyakı kurban edilenin İshâk olduğunu iktiza ediyor. Kur'an-ı Kerim, kurban olayına girerken İbrâhim'in **"Ben Rabbim'e gideceğim, O beni hidayet edecek"** dediğini anlatır. Bütün müfessirleır burada onun Şam'a gidişinin kastedildiğinde ittifak etmişlerdir. Sonra Biz ona halim (yumuşak huylu) bir oğlan müjdeledik" buyurulur. Müjdelenen bu çocuğun ancak İshâk olması gerekir. Sonra "Çocuk yanında koşup çalışacak çağa gelince" ifadeleri de onun İshâk olmasını iktiza eder. Çünkü yanında büyüyen ve Şam'da doğan çocuk İshâk'tır, Kurban edilen de odur. Kıssanın devamındaki "Biz ona salihlerden bir peygamber olacak İshâk'ı müjdeledik" âyeti de bunu teyid ediyor. Çünkü bunun manası **İshâk'ın salihlerden bir peygamber olacağını ona müjdeledik"** demektir ki kurban olayının hemen akabinde bu müjdenin verilmesi onun kurbah imtihanına tahammül etmesi ve bu imtihanı başarıyla tamamlama sebebiyledir.

4- Yakub aleyhisselâm, oğlu Yusuf aleyhisselâm'a yazdığı mektupta künyesini şu şekilde yazmıştır: **"Yakub İsrail Nebiyyullah ibnü İshâk Zebihullah ibnü İbrâhim Halilullah.."**

Bu görüşte olanlar delil olarak Kitab-ı Mukaddesteki haberlerinde zikrederler. Ancak onlardaki çelişkili ifadelere yukarıda dikkat, çektiğimizden burada tekrar temas etmeyeceğiz. Diğer delilleri de şu şekilde reddolunmaktadır:

1- İbnü Abbas'tan gelen aşka bir rivayette -ki biz bu rivayeti karşıt görüşün delilleri içinde zikredeceğiz- kurban edilenin İsmâil olduğu söylenilmektedir. İbnü Abbas'ın Ahmed İbnü Hanbel'in Müsnedinde geçen rivayetinin senedinde Ata b. es-Sâib bulunmaktadır. Hafız Heysemi'nin beyanına göre bu zat rivayet ettiği şeyi karıştırmış ve "oğlu İshâk'ı kurban etmek istediği zaman" bölümünde hata etmiştir. İsmâil demesi gerekirken hataen Ishak demiştir.

2- İbnü Cerir et-Taberinin rivayet ettiği hadisin, senedinde de iki tane zayıf râvi mevcuttur. Bunlardan el-Hasen b. Dînar el-Basrî metruktür. Aliyyübnü Zeyd b. Ced'an da münkeru'l-hadistir.

3- Konu ile ilgili âyetlerin siyakından kurban edilenin İshâk olduğu sonucunu çıkarmak doğru değildir. Aksine âyetlerin siyakı kurban edilen evladın İsmâil olduğuna delalet etmektedir. **"Kurban olayının anlatımından sonra İshâk 'm müjdelenmesi, İbrâhim'in kurban ile imtihan edildiği oğlunun İshâk olmadığının açık delilidir.**

"Ve bareknâ aleyhi" ibaresindeki zamirin İshâk'a gönderilmesi ise İshâk'ın da aynı ibarede açıkça zikredilmesi sebebiyle caiz değildir. Bu da kurban edilen ile İshâk'ın ayrı ayrı kişiler ,olmasını iktiza ettirir. Ayetteki bu ibarenin manasını **"hem o halım oğula hem de İshâk'a bereketler verdik, yani ikisinin zürriyetini de bereketlendirdik, çoğalttık"** şeklinde anlamak daha uygundur, Çünkü buradaki zamirini İbrâhim'e göndermek zürriyet cihetinden İshâk'a tekabülünü iktiza edeceğinden yakışmaz. Zaten İshâk ve onun zürriyeti de İbrâhim'in zürriyetine dahil olduğu için İbrâhim'in İshâk'a mukabil olarak Hürriyeti ve bereketi ancak diğer oğlu itibariyle olabilir. Onun için zamiri bu itibar ile İbrâhim'e gönderilse bile deki tesniye zamirini herhalde iki oğula göndermek lazım gelir ve iş bu **"onların zürriyet"**inden muradın İsmâil evladı ile İslıak olduğunda hiç tereddüt etmemek iktiza eder.

Fahrüddin er-Râzî, tefsirinde bu konu ile ilgili olarak şunları söyler:

"Allah Teâla İbrâhim'in ben Allah'a gideceğim, O beni hidayet edecek sözünü nakletti. İbrâhim bu sözden sonra Allah'dan kendisine gurbette yalnızlığını giderecek salih bir çocuk vermesini istedi ve Yâ Rabbi bana salihlerden bir çocuk ver' dedi. Onun böyle bir istekte bulunması ancak çocuku olmadan önce münasip olur. Çünkü eğer çocugu olmuş olsaydı böyle bir talepte bulunmazdı. **'Bana salihlerden bir çocuk ver'** cümlesi tek bir çocuğu talebi ifade eder, **"min harfi cerri" teb'iz içindir. Ba'zıyyetın en az derecesi de tek olmaktır.** "minessalihin" sözüyle sanki o bir tek çocuk istediğini ifade etmiştir. Bu talep de ancak hiç çocuğu olmayan tarafından yapılırsa uygun olur. Böylece anlaşılıyor kil Hz. İbrâhim'in bu isteği ilk çocuğuyla ilgilidir. Bütün insanlarda icma etmişlerdir ki İsmâil İshâk'dan önce dünyaya gelmiştir. **Buradan da anlaşılıyor ki Hz. İbrâhim'in bu duasıyle taleb edilen evlat İsmâil'dir.** Sonra bu duanın hemen akabinde kurban olayı anlatılmıştı. O halde kurban edilenin İsmâil olması gerekmektedir."

4- Yâkub aleyhisselâmın oğluna yazdığı mektuba gelince bunun da muttasıl ve sağlam bir senedi yoktur. Bu sebeple delil olmaya elverişli değildir. Üstelik bu konuda varid olan sahih deliller bunun yanlışlığını ortaya koymaktadır.

İbrâhim aleyhisselâm' ın kurban etttiği oğlunun İshâk olduğunu ileri sürenlerin delille i Ve bu delillerin reddi sadedinde söylenenler bunlardır. Şimdi diğer görüşe geçebiliriz:

II- HZ. İSMAİL'İN KURBAN EDİLDİĞİNİ SAVUNANLAR VE DELİLLERİ

Hz. İsmâil'in kurban edilen evlat olduğu görüşünü savunan pek ço sayıda sahabe ve tabiin vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Ebû Bekir, Ali b. Ebî Tâlib, Muâviye b. Ebi Süfyan, Ebu Ijüreyre, Abdullah b. Ömer, Abdullah b.Abbas (kendisinden nakledilen iki rivayetten sahih olanında), Şa'bî, Mücahid, Ata, b.Ebî Rabah, Hasan-ı Basrî, Muhammed b.Ka'b el-Kurazî, Ömer b.Abdilaziz, Ahmed b.Hanbel vs. [radıya'llâhu anhüm]

Bu listedeki isimlerle yukarıda Hz. İshâk'ın kurban edildiğini söyleyenlerin listesindeki bazı isimlerin aynı olduğu görülür. Demek ki aynı zatın değişik rivayetleri bulunmaktadır. Mesela İkrime'nin Abdullah b.Abbas'dan naklettiği hadise göre kurban edilen Hz. İshâk'tır. Fakat Ata b. Ebî Rabah'ın Abdullah b. Abbas'dan naklettiğine göre ise kurban edilen İshâk değildir, yahudiler yalan söylemektedirler.

Bu görüşte olanların delili eri de şunlardır:

1- Ahmed b. Hanbel Müsnedinde Ebu't-Tufeyl'den nakletmiştir: Ebu't—Tufeyl anlatır: İbnü Abbas'a dedim ki, senin kavmin Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemın Safa ile Merve arasında sa'yettiğini, bunun da sünnet olduğunu söylüyorlar? İbnü Abbas dedi ki: Doğru söylüyorlar. Gerçekten İbrâhim aleyhisselâm da hac menasiki ile emrolununca, şeytan sa'y mahallinde karşısına çıktı, onunla yarış etti, fakat İbrâhim kazandı, Sonra Cebrail İbrâhim'i Cemre-i Akabe'nin olduğu yere götürdü; şeytan orada da karşısına çıktı. Burada ona yedi taş attı ve onu uzaklaştırdı» Sonra Cemre-i Vusta'da tekrar karşısına çıktı. İbrâhim burada da yedi taş attı. Aynı şey diğer cemre de oldu. Daha sonra İbrâhim oğlunu alnı üzerine yatırdı. İsmâil'in üzerinde beyaz bir gömlek vardı» Babasına dedi ki: Babacığım, bana kefen olacak üzerimdeki gömleğimden başka bir şeyim yok. Onu benden çıkar ki bana kefen yaparsın. İbrâhim onu soymak için davrandı. Arkasından bir ses işitti: "Ey İbrâhim rüyanı doğruladın". İbrâhim dönüp bakınca beyaz, parlak ve boynuzlu bir koç gördü...

2- Hâkim'in Müstedrek'ine aldığı bir hadiste İbnü Abbas kurban edilen evladın İsmâil olduğunu söylemektedir. Bu hadis her ne kadar tahriç etmemişlerse de Buhari ve Müslim'in şartlarına uygundun.

3- Yine Hâkim, Müstedrek'inde Muhammed b.İshâk'ın Muhammed b.Ka'b el—Kurazî' den şunları söylerken işittiğini rivayet eder: Şüphesiz Allah Teâla İbrâhim'e oğlu İsmâil'i kurban etmesini emretmiştir. Biz Allah'ın kitabında İbrâhim ve oğlunun kurbanının emredildiği kıssadan da İsmâil'in kurban edildiğini anlıyoruz. Ayeti kerimede **“salihlerden bir peygamber olarak ona İshâk'ı müjdeledik"** buyurulurken, diğer bir âyette: **"Biz ona (karısına) İshâk' ı, İshâk ' ın arkasından da Yâkub'u müjdeledik,"** denilir. Ona oğlunu ve oğlunun oğlunu müjdeledik, diyor, İshâk'ın kurban edilmesinin emredildiği zikredilmiyor. Kurban edilmesi emredilen İsmâil'den başkası değildir.

Şeyhu'l-İslam İbnü Teymiyye bu konuda şunları söyler:

"Yâkub'un müjdelenmesi İshâk'm yaşamasını ve onun Yâkub'a baba olmasını gerektirir. Kurban olayının Yâkub'un doğumundan önce olduğunda insanlar arasında ihtilaf yoktur. Hatta Yâkub'un doğumu İbrâhim'in ölümünden sonradır. Kurban olayı ise kesinlikle İbrâhim hayatta iken olmuştur."

4- İbnü Cerir et-Taberî ve İbnü Kesir tefsirlerinde bu konu ile ilgili olarak şu olayı zikrederler: "Muhammed b.Ka'b el-Kurazî bu konuyu Şam'da iken halife Ömer b. Abdilaziz'e açar, Ömer b. Abdilaziz ona derki: Bu benim de üzerinde düşündüğüm bir konudur. Ben de senin gibi İsmâil'in kurban edildiğine inanıyorum. Daha sonra halife Şam'da bir adama haber gönderir. Bu adam daha önce Yahudi olduğu halde sonradan iyi bir Müslüman olmuştur. Halife onu Yahudilerin âlimlerinden olarak kabul etmektedir, Muhammed b.Ka'b el-Kurazî derki: O esnada ben de Ömer b.Abdilaziz'in huzurunda bulunuyordum, Ömer b.Abdilaziz çağırdığı bu adama sorar “İbrâhim'in kurban edilen oğlu hangisidir? Adam şöyle cevap verir

"İsmâil'dir,Allah'a yemin ederim ki ey mü'minlerin emiri, yahudiler de bunun böyle olduğunu bilirler, fakat sırf siz Arapları çekemedikleri için İshâk'ın kurban edildiğini iddia ederler. Atanız İsmâil Allah'ın kurban edilmesini emrettiği ve buna sabırla tahammül ettiğinden dolayı büyük fazilette olduğunu çekememektedirler. Çünkü onların babası İshâk'tır. Bu fazileti ancak ona münâsip görmek isterler."

İbnü Kesir bu konuda ayrıca şunları söyler. Kurban edilen evladın İshâk olduğuna dair bütün haberler, Allahu a'lem- Ka'bu'l-Ahbar'dan alınmadır. Çünkü o Hz. Ömer'in zamanında müslüman olduğunda Ömer'e elindeki eski kitaplardan anlatırdı. Ömer de zaman zaman ondan dinlerdi. Diğer insanlar da ondan dinleme ruhsatından istifade ettiler.ve ondan sağlam çürük ne varsa naklettiler."

5- Kurban edilenin İsmâil olduğu görüşünde olanların bir diğer delili de şudur: Kurban olayı Mekke'de cereyan etmiştir. Arab rivayetlerine göre arablar yüzyıllar boyu Mekke'de Mina denilen mevkide cereyan etteğine inanagelmişlerdir. Malumdur ki **Mekke'ye hicret ede Hz. Hâcer ile oğlu İsmâil'dir, İshâk değildir. Arablar da yüzyıllar boyu Mina'ya gitmişler ve İbrâhim geleneğine göre kurban kesmişlerdir.** Daha sonra İslamiyet bu geleneği hac ibadetinin bir parçası haline getirmiştir. **İshâk'ın Mekke'ye gittiğine dair hiçbir rivayet mevcut değildir.** Eğer ehli kitabın iddia ettiği gibi kurban olayı Şam'da cereyan etmiş olsaydı, kurban geleneği ve kurbanla ilgili tö renler Mekke'de değil Şam'da meşhur olurdu. Hadisenin cereyan ettiği mahal de aynen Mescid-i Haram ve civarındaki diğer mukaddes meşâir gibi hac menasikinin yerine getirildiği bir mekan haline gelirdi. **Olaydan sonra geçen 4500 yıldan beri sadece Hz. İsmâil'in soyundan gelenlerin ve onun soyundan gelen peygamberin yolundan gidenlerin bu geleneği yaşatarak Mina'da kurban kesmeleri kurban edilen İbrâhim evladının İshâk değil, İsmâil olduğuna delildir. Çünkü İshâk'ın soyundan oldukları bilinen yahudi ve hristiyanlar arasında müslüman ümmeti gibi, bütün milletin yılın belirli günlerinde kurban kesmesi veya Hz. İbrâhim'in anısını yaşatan bir gelenek yoktur.**

6- Pek çok rivayete ve habere göre Hz. İsmâil'in fidyesi olarak kurban edilen koçun boynuzu Abdullah b.Zübeyr'in dönemine kadar Kabe'de muhafaza edildi. Daha sonra Haccac b. Yusuf Harem'de Abdullah b, Yusuf'u kuşatınca bu kuşatma esnasında Kâbe harap oldu. Daha önce Kâbe'de asılı olduğu Abdullah b.Abbas ve Amir b.Şa'bî tarafından da görülen söz konusu boynuzlar bu esnada kayboldular ve bir daha da onları gören olmadı. Bu da gösteriyor ki kurban olayı Şam'da değil, Mekke'de vukubuldu ve kurban edilen de Hz. İsmâil idi. Çünkü böyle olmasaydı Hz. İbrâhim ve Hz. İsmâil tarafından inşa edilen Kâbe'ye kurban vakasının bir hatırası olarak bu boynuzlar konulmazdı.

7- Genelde bir insan ilk çocuğu doğduğunda ona karşı çok düşkün olur. Hele hele bu insan uzun seneler çocuğu olmayan birisiyse bu düşkünlük daha da artar. Allah Teâla da halili olan İbrâhim'in kendisine olan sevgisini başka sevgilerin ortaklığı şâibesinden arındırmak için onu ilk evladını kurban ettirmek suretiyle imtihan etmiştir. Bu nokta da İbrâhim'in ilk çocuğu olan İsmâil üzerinde kurban olayının cereyan ettiğine delildir.

8- Kur'an-ı Kerim'de Hz. İshâk'ın doğacağına dair verilen müjdede kendisi için "**ilim sahibi**" denilmektedir. Hıcr suresinde de "Biz seni âlim bir evlad ile müjdeliyoruz" ifadesi geçmektedir. **Fakat Sâffat suresinde müjdelenen çocuğun "halim"(uysal,mütevazi) olduğu beyan edilmiştir. Demek ki her iki çocuk da ayrı huy ve karaktere sahiptirler. Hz. İsmâil'in karakterinin en belirgin özelliği halim olmasıdır. Öte yandan onun "sabırlı" ve "va'dine sâdık"**

olması da zikredilen diğer özellikleridir. Bütün bu vasıflar kurban edilen evladın İsmâil olduğuna işaret etmektedir. O böyle bir imtihana sabredeceğini babasına söylemiştir. Sabredeceğine dair va'dini de sadakatle yerine getirmiştir.

Her iki tarafın görüşleri ve delilleri bunlardan ibarettir. Bu delilleri gördükten sonra biz de tercihimizi Kurban edilenin İsmâil aleyhisselâm olduğu görüşünden tarafa yapıyoruz.. Çünkü en sağlam delillere bu görüş sahiptir. **Diğer görüşün delilleri gerek sened gerekse tarih metodolojisi yönünden her zaman için tenkide açıktır.** Öte yandan yahudi ve Hristiyanların dini ve ırkî taassublarının izi ve tesirinden sâlim değildir.

Her şeyin doğrusunu Allah bilir.

Sh: 132-141

Kaynak: Ahmet İYİBİLDİREN, Kur'an'da İbrâhim (Aleyhisselâm)T. C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü -(Doktora Tezi), 1990, Konya

TEZİ İNDİR

"CİNNÎ"DEN

İbn Cinnî neseb itibarıyla Arap değildir. Zira babası Yunan asıllı olup, Musul'un asil ailelerinden birine mensup olan Süleyman b. Fahd b. Ahmed el-Ezdi (ö. 411. H.1020). kölesi idi . Babasının adı olan **"Cinnî"** Yunanca **"Gennaius"** kelimesinin Arapça söyleniş şekli olup ,cömert, asilzâde, güzel fikirli ve saygın kişi" anlamlarına gelmektedir , ibn Cinnî'nin de bu anlamları doğrular mahiyette babasının adının Yunanca'da ,**"saygın ve şerefli kişi"** anlamına geldiğini söyledi rivayet edilmiştir. İbn Cinnî'nin babasının Musul'a dışarıdan geldiği muhakkak olmakla birlikte, buraya nereden, ne zaman ve hangi amaçla geldiği ve efendisinin nezdindeki hizmetinin ne olduğu hususunda kaynaklarda bir malumata tesadüf edilememektedir. Ancak onun sonradan İslâmî kabul edip müslüman olduğunu söylemek mümkündür İbn Cinnî, Arap asıllı olmayışının sosyal mevkiinde bir eksiklik ve kusur olarak telakki edilmesi endişesinden olacak ki, bunu telafi sadedinde neseb olgusu yerine ilimde işgal ettiği mevkii koymak istemişi.

****

Ey vatanın her tarafında şimşek gibi parlayan !

Sen bana karşı şimşekten daha cömertsin .

**

Seksen sene senden bir rahatlık yüzü görmedim.

Çünkü sen dünya durdukça kalıcısın

**

Suçum olmadığı halde benden yüz çevirmen,

kötü bir niyetin işaretidir.

Hayatına yemin ederim ki ağlamaktan dolayı kalan

tek gözümü kaybetmekten korkuyorum.

Seni bir daha görmeme endişesi olmasaydı,

onu da terketmekte bir beis görmezdim.

Biz, aramızda yollarımızı ayırdık.

Ben iyiliği, sen de kötülüğü yüklendin.

**

Eğer sizce ben nesebsiz isem,

halk içinde benim nesebim ilmimdir.

Üstelik benim soyum şerefli ve asîl krallara dayanmaktadır.

Ki onlar konuştuklarında zaman

susar ve onlar hitabet sahibidirler.

Onlar Hz. Peygamberin hayır duasını almışlardır.

Bir Peygamberin duasını almak da şeref olarak yeter.

**

Kişinin iyi gençler zümresine girmesi

güzel ahlak sayesinde olur.

Vücut ve yüz güzelliğiyle değil.

**

O misafirlerin gelişi- öyle soğuk ve yağmurlu bir gecede oldu ki ,

kopek bile onun karanlığından çadırın ipini göremiyordu.

Öyle bir vatan ki kötülük: bile oraya ancak bizim iznimizle girebilir.

Ve biz düşmanlarımızdan- savaşmak için - sözleşme de talep etmeyiz.

**

İki ölüm günümün hangisinden kaçayım ?

Onun takdir edilmeyeninden mi ?

Yoksa takdir edileninden mi ?

**

Sabah, akşam ve öğle vakti

başıma gelen dertlerime nasıl ağlamam.

**

Sonra, onu seviyor musun dediler,

evet damlalar, taşlar ve topraklar adedince dedim.

**

Allah iyilik yapanın iyiliklerinin mükafatını verir.

Onun indinde kötülük ise aynıyla karşılanır.

**

Ayrıldın ve bu ayrılığı çok uzattın.

Bu denli uzun ayrılık sonunda visal nadirdir.

**

Sahafın gümüş dirhemleri kontrol için

sağa sola attığı gibi, o (deve)

kızgın güneşte ön ayaklarıyla taşları savuruyor.

**

Verdiği nimetler ve yaptığı ihsanlardan dolayı Allah'a şükrettim.

Onun üzerimdeki nimetleri yücedir.

Çünkü beni başarılı kıldı ve bana iyilikte bulundu.

Beni gözetti ve beni mal mülk sahibi yaptı.

Beni amaçlarıma ulaştırdı ve beni meşhur etti.

****

Nükte:

Ibn Cinnî bir gün divana gelir ve burada görevli memurlarla sohbete dalar Bu esnada onun konuşma sırasında yaptığı mimik ve hareketler kâtiplerden birinin dikkatini çeker ve İbn Cinniyi maymuna benzetir. Bunun üzerine ibn Cinni bu benzetmeye kızar ve muhatabına çıkışır. Daha sonra kalkıp yaptığı bu şakadan dolayı özür diler ve durumu düzeltmek için

“Ey ûstad. Haşa maksadım seni maymuna benzetmek değil, bilakis maymunu sana benzetmekti' der.

Bu nükteden hoşlanan İbn Cinnî, mazereti kabul eder ve bu hadiseyi daha sonraları bizzat kendisi başkalarına da anlatır.

Kaynak: Mehmet YAVUZ, Cînnî Hayatı ve Arap Gramerindeki Yeri (Doktora Tezi), İ. Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Arap Dili Ve Edebiyatı Bilim Dalı,1996, İstanbul

KIRILMAK HAYAT BULMAKTIR

Eğer bir arkadaşınız doğruyu söyleyecek kadar kuvvetli ise hem şanslı olduğunuza şükredin ve ona da boğun eğmenin farz olduğunu bilin. Günümüzde doğru sözlü birini bulmak çok zordur. Bulursanız ondan bir hisse kapar, sarhoş olmuş benliğinizi ayık tutmanıza sebep bulursunuz. Doğru yapıyoruz diye o kadar yanlış işlerimiz vardır ki, "**Ebrarların haseneleri, mukarrebler yanında günahtır**" der gibi..

Kırılmak buğdağ tanesinin kaderidir. O ekmek olmak için iki taşın arasında kırılır. Bazen yaptığımız çocuksu safiyane hareketlerimiz bizi kapılardan kovulmaya sebep olsa da, bu bizim büyüme yolunda gördüğümüz ihsanlardır.

Azarladığımızda sevineceğimiz husus, dabbağ eline düşmüş kokmuş derinin padişah sırtına ceket olmasına neden olma müjdesidir. Bizi bizden alan sarhoşluklarımız, bazen edebin mahrumiyet derecesine çıktığı zamanda zuhur eder. **Fazla edep mahrumiyet sebebidir.** Kırıla döküle gideceğimiz yerlerde bizi uyaranları eksik kılmayan rabbime şükür ederiz.

Kaderin kara treni hangi istasyonda hep kaldı ki, en güzel istasyona uğrasa da bekleyeceği yoktur. Terk etmeye mecbur eden güç, onu kopara kopara alır götürür.. Her ne kadar dostları birbirine kavuşturan bu tren çok zaman sevenleri birbirinden ayırmıştır. Sevenler ayrılsa da kalan hatıralar unutulması zordur. Geçmiş hayali cihandır. Bitmeye mahkum olan beşeri hayatta çok şey beklediğimiz değil midir, her şeyi birbirine karıştırıp duruyoruz. Fakat çirkin kabuk kırılmadan iç can bulamadığına göre kırılmak mecburiyetimizdir. Kıranımız sevdiğiniz olursa bu size lütfun yapıldığına işarettir.

Bir hatıramızı akatarayım.

Bir vait üç arkadaş bir Mevlevi Tekkesine gitmiştik. Akaşm yemeğini orada yediğimizden iyilik olsun diye bizim hanım çıkan yemekler için takviye olsun diye unutamadığım bir tepsi Hasanpaşa köftesi yapmıştı. Tekkede semâ dersleri alırdık. Temrinleri yaptıktan sonra yemek vakti geldi. Oturduk. Semâ çalışmalarımızda bir an Hz. Pirin bir menkabesi kalbimize gelmişti. Eyvah dedik. Zuhurat olacak.

> Hazret-i Mevlânâ kaddesallâhu sırrahu'l-azîz Efendimizin hayâtında Mevlevî fukarasından bir zat, bir sefer esnâsında gider iken haramiler gelip bu dervişi soymuşlar, kamilen elbisele-rini ve akçesini almışlar. O haramilerden birisi de başında olan sikke-i şerifi alıp kendi başına koyup alay yolu ile;
>
> **"Ne tuhaf külah!"** demiş. Bir müddet sonra çıkarıp dervişe vermiş. Bir gün Hazret-i Mevlâna Efendimiz mürîdânına ders okutur iken murakabeye varmışlar. Bir müddet murakabede durup, sonra başını kaldırıp yine ders ile meşgul olmuşlar. Dersten sonra, bazı yakın müridler bu esrardan sual etmişler. Buyurmuşlar ki,

> "Bir tarihte bizim fukaramızdan bir dervişi haramîler soymuş idiler. Onlardan birisi alay olsun diye bizim alâmet-i şerifimizi alıp başına koyup bir müddet başında kalmış ve sikkemiz altına girmiş idi. Şimdi o adam rûhunu teslim ediyor idi. Şeytan gelip onun imanını çalmaya çalışıp gayret ediyordu. Onun imanını koruyarak şeytanı uzaklaştırıp ve kovdum ve imanla ruhunu teslim etti. Zira ki, bizim alâmet-i şerifimizi az bir müddet başına koyup durdu, bize lâyık olan budur ki, o zamanda ona imdat edelim" buyurmuşlardır.[1]

Bizim Hasanpaşaları mutfakçı sofraya koymadı. "Eyvah" dedim. Bu da yetmemişti. Tekke adabında kapıdaki ayakkabılar dışa dönük değil içeriye dönük konur. Meğer bizim arkadaştan biri kendince demiş ki, "ben bu ayakkabıları düzelteyim, çıkarken rahat giysinler", hepsinin yönünü dışarı çevirmiş. Ben bilmiyorum. Sofrada oturuyoruz. Şeyh efendi başladı bir nasihat perdesinden ayakkabı meselesini açınca, yediğimiz tatlı lokmalar boğazda durdu, kaldı.

Ey Pirim dedim, **"bizim kara trenin vakfı burada artık bitti gideceğiz demek ki"** dedik. Bir daha gitmek nasip olmadı. Sonradan çağırdılar ama biz hatamızı kabul ettik tozumuzu alıp oradan gittik. Tekke yerinde devam ediyor. Ancak biz tekkeden mi tekke bizden ayrı kaldı hala bilemedik. Bir devrandı, bu hadise bir zaman gönlümüzü yıprattı ama sonunda herşey bitti.

İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi buyurur ki, eğri ayağa eğri ayakkabı yaparlar. Bizim ayaklar eğri olunca işimizde bazen eğrilik oluyor, burada ayakta mı suç, ayakkabıda mı, yoksa tanrıda mı, sormaya gerek yoktur. Olan olacaktır, kader zuhur edecektir. Engel olmak diye bir hüküm yoktur.

> Hiç kimseyi, hiçbir şeyi hor görmeyeyim diye şu işe bunu sebep ettin.
> Ayak kırıldı mı
> Tanrı kanat ihsan eder.
> Kuyunun dibinden bile bir kapı açar da.
> Sen ağaç üstünde ol, kuyu dibinde bulun, buna bakma... beni gör, bana bak ki yolun anahtarı benim, yolu ben açarım der!"

Mesnevî-i Şerif, c.III, b. 4807-09

> Cevizler kırıldı; içi sağlam olan, kırıldıktan sonra temiz ve lâtif ruha malik oldu.

Mesnevî-i Şerif, c.I, b.706

> Sayıdan dışarı olan o saflarda "Bizler saflarız" nuruna gark olsunlar.
> Söz, bu halin övüşüne gelince kalem de kırıldı, kâğıt da yırtıldı.
> Hiç deniz, bir kaba sığar mı?
> Aslanı bir kuzu kapıp götürebilir mi?
> Perde ardındaysan perdeden çık da o şaşılacak padişahlığı gör.

Sarhoş kavim, kadehini kırdılar ama senden sarhoş olanların özrü vardır.

Mesnevî-i Şerif, c.V, b.4194-98

İhramcızâde İsmail Hakkı

[1] Aşçı İbrahim Dede, Aşçı Dede'nin Hatıraları, hzl. Mustafa KOÇ-Eyüb TANRIVERDİ, İstanbul, 2006, c. II, s.742

TOZUNU AL DERLERSE

Temiz kalpli, iyi soylu, akıllı bir delikanlı deniz yoluyla Rum kıyılarına çıktı. Kıyıdakiler onun erdemli, temiz kalpli ve akıllı biri olduğunu görünce, eşyalarını alıp onu iyi bir yere götürdüler. Delikanlı, günlerini burada konaklayarak geçirmeye başlamıştı ki bir gün, orada yaşayan âbidlerin ulularından biri, delikanlıya;

"Şu mescidin tozunu alıver."

diye emretti. Delikanlı, bu emri işitir işitmez hiçbir şey demeden oradan çıkıp gitti. Bir daha izini gören olmadı. Bunun üzerine şeyh ve müritleri delikanlının gidişini, hizmet etmek istemediğine saydılar. Yine bir gün müritlerden biri, onu yolda yürürken yakalayıp hemen sordu;

"Dostum! Kötü fikre uyup aldanmış oldun. Allah dostlarının hizmetle makama erdiklerini bilmiyor muydun?" Delikanlı, yana yakıla ağlamaya başlayıp;

"Ey cana can katan, gönüller aydınlatan dostum! Ben orada toz-toprak görmedim. Ve işte o an anladım ki bu yerin tozu da toprağı da benmişim. İşte bu yüzden oradan ayrıldım."

dedi.

Tarikata giren her dervişin tek gayesi kendini hor görmektir. Yücelik istiyorsan, alçak-gönüllü olmaya gayret et. Yücelik bir damsa, merdivenleri alçak-gönüllülüktür. Meyve veren dal nasıl baş aşağı sallanıyorsa, akıllı insan da alçak-gönüllü davranıp boynunu eğer.

Kaynak: Şeyh Sâdî Şirâzî -Bostan

DUÂ NEDİR?

Duâlar.

Her insanın en çok ihtiyaç duyduğu ve istediği duâlar.

Bir sohbetin başı duâ ile başlasa, bir ayrılığın sonu duâ ile bitse denilecek kadar önemlidir duâlar.

Burada bizlerin unuttuğu duânın gerçeği mevzusudur. Duâ ağızdan çıkan iki kelimeyle yerine getirilebilen bir eylem midir?

"Allah Teâlâ muradını versin, gönlündekine kavuşasın" gerçekte bir duâ mıdır?

Birkaç kelimeyi, hurufatı sırt sırta ekleyip döngüsü kesilmeyen sesçalar cihaz gibi tekrarlamak mıdır?

Manasını kalbine indiremeden, eylemine kavuşamayan halde sırf söylenmek için söylem midir, duâ?

Allah Teâlâ, **"duâlarınız olmasaydı",**[1] dediğinde, hangi husus tam olarak öne çıkarılır diye düşünüldüğünde, kelamların bir yerde sukut edişini görüyoruz. Hasta bir kardeşimiz için yapılacak duâ da fiili faktör/ yardım üzerine kurulmadıkça, **"şifâ temennisi"** alaycı ifadeden öteye varmayacaktır. **"Aman"** der gibi.

Dervişin biri şeyhine gitmiş. Şeyhim ben hastayım, çalışamıyorum, aç kaldım dediğinde, kucağa düşen kelam, **"biz ahiret işlerine bakarız derse",** [2] bu duâ mıdır, alay etmenin düsturlusu mudur?

Hz. Pir Niyâzî-i Mısrî Efendim, başına insan toplayanlar için der ki, **"eğer bir ocak açtınsa maddiyatınada bakacaksın, maneviyatına da".** Yine İhramcızade İsmail Efendi ise **"olamayanla çıkıp, adam toplayanlar kârhanedeki, fahişler gibidir"** [3] dediğinde anlatılmak istenen duânın gerçek yüzünü bize biraz daha açar.

Duânın bir bölümü olan temenni ve arz u niyaz, daha çok arada mesafe bulundurduğumuz kişiler ile gerçekleşir. Onlar ile bağlantınız kelam seviyesinden öteye varamadığından, kalbî duygularla iyiliğinizi göstermek babından **"benden emin ol, ben hakkında hayır düşünüyorum"** [4] demektir. Efendimizin **"komşusu açken yatan hakkında bizden değildir"** [5] ile

---

[1] *" 'Sizi kulluğa, ibadete ve duaya davet etmese; sizin kulluğunuz, ibadetiniz ve duanız olmasa, Rabbim sizinle ilgilenmez, sizi önemsemez ey insanlar!*
Ey inkâr edenler, siz tebliğ edilen Kurân'ı ve Rasulullah'ı yalanlarken, itaate yanaşmazken size de değer vermez. Bu sebeple dünyada ceza, âhirette azap yakanızı bırakmayacaktır.' diye ilan et. Furkan, 77, Ahmet Tekin

[2] *Bu vakıaya şahidiz.*

[3] *İlm-i Ledun Sırları -Altuntaş*

[4] *"Çevresindeki insanların şerrinden emin olmadığı kişi, cennete giremez" Müslim, İman,bab,18, I, 68 H. No: 73*

“dünyada ve ahirette bize iyilik ver” in [6]arasını buluşturmaya kalktığımızda Ebuzer Gifari radıya'llâhu anhın meşerebi üzerine olmadıktan sonra duâlar yerlerden yukarı doğru seyredeceklerini düşünemiyoruz.

Ne yapalım?

Sorun **“Layukellifulahu nefsen illâ ma ataha”** [7]ile sınırlandırılmıştır. Bu sınırı başkalarının bilmesine gerek yoktur. Bunu kendimizin çok iyi bildiği de kesindir.

Hakikatte kabul olan duâlar arasında insanın kendine yaptığı duâlar vardır. Bu duâ **“kendine karşı dürüst olmak”** [8]tır. **“Olduğun gibi görün göründüğün gibi ol”** demek olan bu duâyı yapmayanların ulaştıkları netice hüsran pazarında çürüklerini iyilerin altına saklayıp satmaya çalışan çiftçi olmaktır. Farz ibadetlerde şu usul vardır. **Vakti muayyende, yapılması gereken belirli fiileri yapmaktır.** Vaktinde yapılmayan doğruluk kaza yerine ve bir başka manada endüşük seviyeli nafilelere eş değerdedir.

Allah Teâlâ isticâb kıldığı duâlarda bir insana karşılığını gönderdiğini şu şekilde anlarız. İçine yalan karışmamış saflık halinin bulunması.

Hz. Şeyh Hacı Hasan Darendevî ye, bir genç himmet ve duâ için gelmiş. Hoş ve olumlu karşılanan bu karşılamadan sonra bir vakit geçmiş. Daha sonra genç muamelesinde bulunduğu husus için yaptığı bir hileden bahsedince, Şeyh Hacı Hasan Efendi buyurmuş ki; **“İşin içine yalan karıştı. Biz bunda yoğuz.”** [9]

Öncelikle duâlarımızı yıkan kendimize karşı dahi samimiyetsiz oluşumuzdur. Allah Teâlâ kendisiyle barışık olmayana yardım etmeyeceğini bu meselden de anlamış olduk.

Duâ kapısı dilenciliğin baş dayanağıdır. Önemli olan istenilmesi gerekeni istemeli, nasıl isteniri bilmeliyiz. Bunları biliyorsak zuhurat olur. Hafik Yarhisarlı Hüseyin Efendinin dediği üzere, **“Allah Teâlâ vermedi deme, istemeyi bilmedin bari yalan söyleme.”**

Duâlarımız vardır, bir bakış gibi.

Duâlarımız vardır, bir buse gibi.

---

[5] *Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir.” Buharî, Edeb, 12.*

[6] *"Onlar bir titreme tutunca: `Rabbim, dileseydin daha önce onları da beni de yok ederdin. Bizden beyinsizlerin yaptıklarından dolayı bizi yok eder misin? Bu ancak senin bir denemendir. Bununla dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola iletirsin. Bizim dostumuz sensin. O halde bizi bağışla, bize merhamet et. Sen bağışlayanların en hayırlısısın. Bu dünyada ve ahirette bize iyilik ver. Biz sana yöneldik...' dedi." (A'raf Suresi, 155-156)*

[7] *İmkânı geniş olan, nafakayı imkânlarına göre versin; rızkı daralmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin. Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz. Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır. Talak, 7*

[8] *Men arefe nefsehu*

[9] *Tasavvuratı Hayriyem- Hacı Hasan Akyol*

Duâlarımız vardır, rüya gibi.

İki kelimenin arkasında saklayıp tutmak değildir, duâlar.

Hakk için, gönlü temiz olan biri buldunuz mu, nefsinize ağır geleni söylüyorsa onu tutun. "**İki şey arasında kalınca kendinize zor gelene uyun.**" [10] Kabul olmuş duâlar dikenlerle çevirili cennetler ve güller gibidir. Kokladığınız gülü uzaktan her zaman sevebilmek mümkün olmadığından, bazen eliniz kanayacağını bilseniz de kavuşmak için koparmak istediğiniz olur. Katlandığınız bu elem kabullenmenin tek yoludur.

Gökler kabul edilmiş duâlar ile dolu olsa da, inişi/tecellisinin az oluşu, hakikat kuşlarının konacağı tuba ağaçlarının bulunmayışındandır. Kuşkonmaz ağaçlarda kuş yoksa, suç kuşlarda mı ağaçlarda mıdır? aranıp duruyorsak, ağacımız kuşkonmazsa tek şey kalmıştır. O ancak kendimizdir. Kuşkonmaz ağaçlar, kedi ağacına dönmeden, şecere-i rıdvan[11] altında bulunup, ruhumuzu serbest bırakacak **"Fatıma eline"** duyduğumuz ihtiyaç için gözümüzden iki damla yaş dökmenin zamanını kaybetmeyelim.

Taşlar vardır, pınarlar akar içinden.[12] Cırnaklarını felek geçirecekse kalbimize boyun eğeriz mecburen. Ancak duhâ vaktinde uyanık olup **"Eli, eli lema şevaktani?"** [13]sözlerini dememek

---

[10] *"İki hayırlı iş hakkında hangisinin daha hayırlı olduğuna dair tereddüde girersen nefsine hangisi ağır geliyorsa onu izle. Çünkü ona ağır gelen daima haktır." İskender Ataiye*

[11] *Rıdvan beyatı.*

[12] *"Sonra bunun ardından kalpleriniz yine katılaştı; taş gibi, hatta daha katı oldu. Çünkü taş vardır ki, içinden ırmaklar fışkırır. Taş vardır ki yarılır da içinden sular çıkar. Taş da vardır ki, Allah korkusuyla (yerinden kopup) düşer. Allah, yaptıklarınızdan hiçbir zaman habersiz değildir." Bakara Suresi 74.Ayeti*

[13] *https://ismailhakkialtuntas.com/2014/01/09/munun-cocuklari/*

MU'NUN ÇOCUKLARI

Şaman TÜRKSOY
01.06.2011

*Geleneksel Hristiyan anlatılarına göre; çarmıha gerilmiş ve ölmek üzere olan İsa yüksek sesle **"Hele, hele, lamat zabak ta ni"** diye bağırmış, olay esnasında hazır bulunanlar İbranice ya da Ön Asya dillerinden hiçbirine ait olmayan bu sözlerden bir anlam çıkaramamışlar, **"Alahım, Allahım! Beni neden yalnız bıraktın?"** anlamına gelen **"Eli, eli lema şevaktani?"**şeklinde Aramice bir cümle olduğunu sanmışlardır. Bu olay Matta İncili'nin 27.bölüm/46 nolu ayetinde şöyle anlatılır: **"...Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, Elî, Elî, lema şevaktani? diye bağırdı...".***

*(İsa'nın bu söylemi bazı kaynaklarda "**Eloi, Eloi, lama sabachthani"**şeklinde geçmektedir.)*

*Halbuki İsa çektiği büyük acıyı ve ıstırabı hazır bulunan düşmanlarına sezdirmemek için, senelerce Hindistan'da ve Himalaya manastırlarında öğrendiği Mu dili ile **"Hele, hele lamat zabak ta ni "** yani **"Fenalaşıyorum, fenalaşıyorum, yüzümü karanlık istila ediyor"**anlamına gelen bu sözleri sarfetmiştir. Maya dili, Mu dilinin devamı niteliğindedir. Maya dili konusunda uzman bulunan **Prof. Don Antonio Batres Jaurequi** 'in açıklaması kaynak gösterilerek kitaba konulmuş olan bu bilgi İsa'nın da bir Naa-caal rahibi olduğuna işaret etmektedir.*

Erişim: [Yorumlar bölümünde]http://www.gavurege.com/webroot/home.php?op=ege&action=outview&article_id=1120&author_id=515&arsiv=yes

****

MÂ VEDDEAKE RABBUKE: "RABBİN SENİ TERK ETMEDİ"

Sabah olunca tüm başkâhinlerle halkın ihtiyarları, İsa'yı ölüm cezasına çarptırmak konusunda anlaştılar. O'nu bağladılar ve götürüp vali Pilatus'a teslim ettiler. İsa'yı ele veren Yahuda, O'nun mahkûm edildiğini görünce yaptığına pişman oldu. Otuz gümüşü başkâhinlere ve ihtiyarlara geri götürdü. ***"Ben suçsuz birini ele vermekle günah işledim"*** *dedi. Onlar ise,* ***"Bundan bize ne? Onu sen düşün"*** *dediler. Yahuda paraları tapınağın içine fırlatarak oradan ayrıldı, gidip kendini astı. Paraları toplayan başkâhinler, "**Kan bedeli olan bu paraları tapınağın hazinesine koymak doğru olmaz"** dediler. Kendi aralarında anlaşarak bu parayla yabancılar için mezarlık yapmak üzere Çömlekçi Tarlasını satın aldılar. Bunun için bu tarlaya bugüne dek `**Kan Tarlası'** denilmiştir.* ***(Matta; 27/1-8)***

İsa valinin önüne çıkarıldı. Vali O'na, ***"Sen Yahudilerin Kralı mısın?"*** *diye sordu. İsa,* ***"Söylediğin gibidir"*** *dedi. Başkâhinlerle ihtiyarlar O'nu suçlayınca hiç karşılık vermedi. Pilatus O'na,* ***"Senin aleyhinde yaptıkları bunca tanıklığı duymuyor musun?"*** *dedi. İsa bir tek konuda bile ona cevap vermedi. Vali buna çok şaştı. Her Fısıh bayramında vali, halkın istediği bir tutukluyu salıvermeyi adet edinmişti. O günlerde Barabas adında ünlü bir tutuklu vardı. Halk bir araya toplandığında, Pilatus onlara,* ***"Sizin için kimi salıvereyim istersiniz, Barabas'ı mı, Mesih denilen İsa'yı mı?"*** *diye sordu. İsa'yı kıskançlıktan ötürü kendisine teslim ettiklerini biliyordu. Pilatus yargı kürsüsünde otururken karısı ona,* ***"O doğru adama dokunma. Dün gece rüyamda O'nun yüzünden çok sıkıntı çektim"*** *diye haber gönderdi. Başkâhinler ve ihtiyarlar ise, Barabas'ın salıverilmesini ve İsa'nın öldürülmesini istesinler diye halkı kışkırttılar. Vali onlara şunu sordu:* ***"Sizin için ikisinden hangisini salıvereyim istersiniz?" "Barabas'ı"*** *dediler. Pilatus,* ***"Öyleyse Mesih denen İsa'yı ne yapayım?"*** *dedi. Hep bir ağızdan,* ***"Çarmıha gerilsin!"*** *dediler. Pilatus,* ***"O ne kötülük yaptı ki?"*** *diye sordu. Onlar ise daha yüksek sesle,* ***"Çarmıha gerilsin!"*** *diye bağrışıp durdular. Pilatus, elinden bir şey gelmediğini, tersine, bir kargaşalığın başladığını görünce su aldı, kalabalığın önünde ellerini yıkayıp şöyle dedi:* ***"Bu adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın!"*** *Bütün halk şu karşılığı verdi:* ***"O'nun kanının sorumluluğu bizim ve çocuklarımızın üzerinde olsun!"*** *Bunun üzerine Pilatus onlar için Barabas'ı salıverdi. İsa'yı ise kamçılattıktan sonra çarmıha gerilmek üzere askerlere teslim etti.* ***(Matta; 27/11-26)***

Dışarı çıktıklarında Simun adında Kireneli bir adama rastladılar. İsa'nın çarmıhını ona zorla taşıttılar. Golgota, yani Kafatası denilen yere vardıklarında içmesi için İsa'ya ödle karışık şarap verdiler. İsa bunu tadınca içmek istemedi. ***(Matta; 27/32-34)***

Bütün ülkenin üzerine öğleyin saat on ikiden saat üçe kadar süren bir karanlık çöktü. Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, ***"Elî, Elî, lema şevaktani?"*** *yani,* ***"Tanrım, Tanrım, beni niçin terk ettin?"*** *diye bağırdı. Orada duranlardan bazıları bunu işitince,* ***"Bu adam İlyas'ı çağırıyor"*** *dediler. İçlerinden biri hemen koşup bir sünger getirdi, ekşi şaraba batırıp bir kamışın ucuna takarak İsa'ya içirdi. Diğerleri ise,* ***"Dur bakalım, İlyas gelip O'nu kurtaracak mı?"*** *dediler. İsa, yüksek sesle bir kez daha bağırdı ve ruhunu teslim etti. (Matta;27/45-50)*

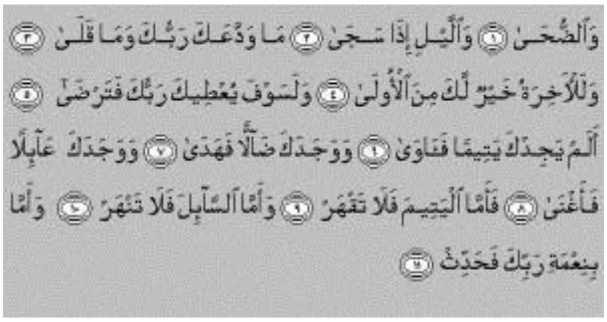

Henüz iki ile başlayan yaşlara yeni adım atmışım. [yirmili] Felsefe ve teoloji merakım en kibirli, en alevli safhasında. Özellikle bazı mukaddes şahsiyetlerin hayatlarına dair ayrıntılar üzerine okuyorum. Kutsal kitapları da öyle; altlarını çize çize, geniş paragraflı notlar çıkara çıkara. Ancak bu temel bilgileri aşan kaynaklara, yorum ve tartışmalara ulaşma becerim henüz çok zayıf. İngilizce yazılanları anlama yetim de öyle. Samimi bir arkadaşım var. Ablası Almanya'da yaşıyor uzun zamandır. Onunla paylaşıyorum arada kafama takılanları. O da meraklı biri. Sabahlara dek oturup konuştuğumuz oluyor. Böyle gecelerden birinde, Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği esnada ettiği o cümleden bahsediyorum: ***"Elî, Elî, lema şevaktani?"*** *dediğinden. O zamanlar bu cümlenin Hıristiyan teologları arasında da çokça tartışılan bir alan yarattığından haberli değilim. Benim de çok kafama takıldığını anlatıyorum uzun uzun. Bir türlü işin içinden çıkamıyoruz. Derken arkadaşım; ablasının görüştüğü önemli sayılacak pozisyonda bir Katolik kilise görevlisi olduğunu, ablasına bakılırsa adamın çok yetkin bir teoloji bilgisi bulunduğunu, adresini alarak ona yazıp, aklıma takılan bu şeyi sorabileceğimi söylüyor. Mal bulmuş magribi gibi atlıyorum bu fikrin üzerine. Ablasına telefon ediliyor, adamın adresine ulaşılıyor. Hemen kolları sıvıyorum bir İngilizce mektup yazmaya-ne de olsa papaz efendinin iyi derecede İngilizce bildiğini de öğrenmişiz abladan. Mektup sandığımdan çok daha uzun zaman alıyor. Kötü İngilizcemi yanımda envai sözlükler, şunlar bunlarla* ***"Ben var size önemli bir şey sormak"*** *mesabesine çıkarma derdindeyim. Nihayet mektup yazılıyor, postalanıyor. Aradan sanıyorum on gün falan geçtiğinde-her günü sabırsızlıkla geçirip, çok bekledim, iyi anımsıyorum- papaz efendiden mektup geliyor. Çok düzgün bir bitişik el yazısıyla, siyah dolmakalemle yazılmış tamı tamına yedi buçuk sayfalık bir mektup.*

Büyük heyecanla, evrenin sırlarını bana ifşa eden bir kriptoymuşçasına okuyup anlamaya çalıştım mektubu. Kendi anlayışımdan tatmin olmayıp, birinden yardım alarak yeniden okudum; hatta çevirisini saatlerce uğraşıp yazdım bir deftere. Hıristiyanlık propogandasına vardırmış olmasa da yer yer tebligatçı satırlar bir yana, sahiden çok içtenlikle cevap verme arzusu taşıyordu mektup. Adama bu bakımdan hayran bile oldum. Ancak sık sık yaptığı tekrar cümlelerine rağmen, kalın kafama takılı o şey, takıldığı yerdeki sabitliğini koruyordu. Bir çok kaynak adına atıf yapıyordu. Zerre anlamıyordum. Dahası açıklamaları, benim o güne dek ulaştığım izahatlardan dirhem fazlasını vaad etmiyordu. Kısa bir teşekkür mektubu

yazıp, bu konuyu kapatmaya karar verdim. Papaz efendi bir kez daha yazdı bana. Genç yaşta, üstelik farklı bir din mensubu olarak ona bu tür sorular sorduğum için beni övüyor; ona ne zaman istersem yazabileceğimi söylüyordu. Bir daha yazmadım. Bir daha yazmadı. Kafama takılanı olduğu yerde bırakıp, konuyu kapattım. Bir anlamda dönem dönem soruyu rölantiye aldım. Her yanıtlama çabası, yeni soru dağarcıkları getirdiğinde, yıldım. Hz. İsa sorusuna yanıt alsa da, ben soruyu sorma nedeninin peşini bıraktım. Artık daha çok öykü ve roman okumaya başladım.

Matta** İncili'nin 27. Bölüm 46. Ayetinde; **Markos** İncili'ninse 15. Bölüm 34. Ayetinde yer alan **"Elî, Elî, lema şevaktani?"** yani, **"Tanrım, Tanrım, niçin terk ettin beni?"** biçimindeki haykırış diğer iki kanonik [genel olarak kabul edilen] İnciller olan **Yuhanna** ve **Luka'**da bulunmuyor. Aradan onca zaman geçmişken, tamamen rastlantı eseri, yine bu cümleye döndüm. Rastlantı dediğim şuydu: Kur'an'da yer alan güzel bir sure, **Duha Suresi**. Kuşluk vakti üzerine and olsun diye başlıyor Duha Suresi; 3. Ayet'te ise **"Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ"** deniyor. İşte bu cümleyi okur okumaz birden durakladım. Çünkü **"Rabbin seni terk etmedi"** anlamına geliyordu: **Rabbin seni terk etmedi.

وَالضُّحَىٰ ① وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ② مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ③
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ④ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ⑤
أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ⑥ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ⑦ وَوَجَدَكَ عَائِلًا
فَأَغْنَىٰ ⑧ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ⑨ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ⑩ وَأَمَّا
بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ⑪

Zaman nedir?
Doğumu milad olup, bir takvime sıfır noktası kabul edilen zat açısından bakıldığında hele zaman nedir?
Bükülgen midir mesela, döngüsel mi, doğrusal mı?
Sürekli genişlemekte olan evrenin esnemesine uyarlanmış bir tatlı rüyalar repliği mi?
Zamanı Tanrı yaşar!
*Defaatle alıntıladım bu cümleyi; **"Öd tengri yaşar, kişi ogli köp ölgeli törümiş."** Bundan yaklaşık 12 yüzyıl önce dikilen **Göktürk Anıtları** üzerindeki cümlelerden biri. Hakikaten de "**zamanı Tanrı yaşar. İnsanoğlu hep ölümlü türemiş".** Hz. İsa da öyle. Tam kendini feda ediş, çarmıhta ruhunu teslim ediş esnasında sorduğu o yakıcı soruya, bizim zaman anlayışımız bakımından yüzyıllar sonra cevap geldi belki. Ama **Tanrı açısından zaman neydi, nedir; var mıdır kimse bilmez.***
***Duha Suresi'**nin **"iniş"** sebebini elbette biliyorum. Kutsal metinlere ilişkin herhangi bir "tevil" küstahlığına kalkıştığımı düşünenlere tek bir şekilde karşılık verebilirim. Tanrı sözü konu olduğunda, verilmiş cevap kimindir?*
Soruyu kim en samimi iç yangınıyla sormuşsa, cevap onadır bana kalırsa. Kim figan etmiş ah çekmişse, kimsesizlerin kimsesi ona (da) cevaptır.

*Şimdi bizim nezdimizde bambaşka zamanlarda, bambaşka dillerde sorulmuş soruyu yinelemek istiyorum: **"Elî, Elî, lema şevaktani?/Tanrım, Tanrım, niçin terk ettin beni?"** Belki ona (da) verilmiş cevabı da: **"Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ/Rabbin seni terk etmedi"***

Notlar:

Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü.(Matta, 27/45; Markos, 15/33)

Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, "Eli, Eli, lema şevaktani?" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" diye bağırdı.(Matta, 27/46; Markos, 15/34)

Kur'ân-ı Kerim; 93-Duha Suresi:

1- Vedduha/Kuşluk vaktine andolsun,

2- Vel leyli izâ secâ /'Karanlığı iyice çöktüğü' zaman geceye,

3- Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ / Rabbin seni terk etmedi ve darılmadı.

4- Ve lel âhıretu hayrun leke minel ûlâ /Şüphesiz senin için son olan, ilk olandan (ahiret dünyadan) daha hayırlıdır.

5- Ve le sevfe yu'tîke rabbuke fe terdâ/ Elbette Rabbin sana verecek, böylece sen hoşnut kalacaksın.

6- Elem yecidke yetîmen fe âvâ./Bir yetim iken, seni bulup da barındırmadı mı?

7- Ve vecedeke dâllen fe hedâ. / Ve seni yol bilmez iken, 'doğru yola yöneltip iletmedi mi?

8- Ve vecedeke âilen fe agnâ / Bir yoksul iken seni bulup zengin etmedi mi?

9- Fe emmel yetîme fe lâ takher/ Öyleyse, sakın yetimi üzüp-kahretme.

10-Ve emmes sâile fe lâ tenher./ İsteyip-dileneni azarlayıp-çıkışma.

11- Ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis/Rabbinin nimetini durmaksızın anlat.

Erişim: http://eski-tas.blogspot.com.tr/2013/07/ma-veddeake-rabbuke-rabbin-seni-terk.html

ESKİ TAS

EK-YORUM:

*Kur'ân-ı Kerim'de geçen her söz bütün insanlığı ilgilendirir. Hz. İsâ aleyhisselâmın son deminde söylediği cümleyi **MU'NUN ÇOCUKLARI** başlığı altındaki tevil ile anlamak daha yerinde olacaktır. Bilindiği üzere Nübüvvet çizgisinde olanın düşüncesindeki karamsar ifade muhakkak Allah Teâlâ tarafından hemen çözüme kavuşturulmuştur. Eski Tas sitesinin yaptığı yorum ile Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem bir nevi İsâ aleyhisselâmın nüzülü imiş gibi bir mana çağrıştırma düşüncesi ima edilebiliyor. İlk yorumlarımızda karşı çıktığımız düşüncemizden vazgeçtiğimizi beyan ederiz. Yeni kavuştuğumuz bilgiler ile konu daha değişik bir hal almaktadır.*

[Not: Aşağıdaki bilgi ilk sürümde yoktur: Sahibi İma C Çelik'ten özür dileriz.]

HAZRETİ İSÂ ALEYHİSSELÂMIN YARATILIŞINDAKİ SIR

Mürşid-i Kâmil Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

Cenâb-ı Hakk Teâlâ Hazretlerine hamdü senalar ederiz ki, bizi fazl ve inâyet-i ezeliyesi ile nimetlerin en âlâsına ve efdal-i İlâhiyye'nin en azîzi olan iman ve İslam'la müşerref kıldı,

cümle enbiyâ-ı mürselîn hazerâtının büyüğü ve kıyametten sonra dahi Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın,

-"Yâ Habîbim Muhammed, vazifeniz tamam oldu" *hitâb-ı İlâhîsi erişinceye kadar, şeriatın envâr ve fezâilinin bakî ve carî olduğu Seyyid-i Kâinat aleyhi ekmelü't-tahiyyat aleyhissalâtü ve's-selâm Efendimizin ümmetinden kılmıştır. Elhümdülillâhi Teâlâ.*

Ve yine hamdü senalar olsun ki;

Mahkeme-i Kübrâ'da da Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin envâr-ı şeriat ve ba'si (gönderilişi) bakî olup, o günden sonra yine 80 bin sene tamam oluncaya kadar şefaati câridir. Şefaati carî oldukça ba'si dahi bakî olur. Yalnız Hakk Teâlâ 50 bin sene sonra mezkûr hitabı kendisine karşı tevcîh buyuracaktır. O hitap tevcîh oluncaya kadar, ümmetinin umuru ile iştigâl edecektir. Kelâmullâhi'l- ezelin ahkâm, envâr ve âyâtı dahi, o zaman Cenâb-ı Hakk Hazretlerinin Zât-ı Akdes'ine iade olunacaktır. Cennet ve cehennem ehli arasında da bir daha görüşmemek üzere durum hâsıl olacaktır.

Rasülullâh aleyhisselâm, ümmetine ve ümmetinin hidâyet bulması için ne kadar haristir ki, Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın kendisine;

-"Yâ Habîbim Muhammed, vazifeniz tamam oldu" *diye hitap ettiği halde, daha 30 bin sene ümmetinin umuru ile iştigâl etmektedir.*

Cümle enbiyâ-ı mürselîn-i kiramdan Cenâb-ı Hakk, ahd-u mîsak alırken vâkî olan bir muahede (antlaşma) zikrediyorum, şöyle ki;

Cenâb-ı Hakk bilcümle enbiyânın ervahını yarattığında evvelâ Rasûlullâh aleyhisselâmı tasdik ettirdi. O gün yevmü'l-incilâdır (Cilâlanma, Parlama) ve hem de yevmü'l-icâbe'dir.

Bu ahdi almak üzere Cenâb-ı Hakk enbiyâ ve mürselîni davet ettiğinde; muahededen önce, Seyyidi Kâinât aleyhisselâm dedi ki:

-"Yâ Rab, ahdü mîsakdan evvel ümmetimin efradından sâdır olacak küçük ve büyük günahları ile o eshâbı seğâir (küçük) ve kebâir (büyük) olan ümmetimi bana göstermenizi niyaz ederim."

Cenâb-ı Hakk da büyük ve küçük günahlarından bir tanesi kalmadan, ümmetinden sâdır olacak günahlar ile günah sahiplerini gösterdi. Rasûlullâh aleyhisselâm üç kere o ümmet ile günahları üzerine nazar buyurdu.

Sonra:

-"Yâ Rab, büyük ricâlullâhın sulbüne girmeden (Hz. İsâ aleyhisselâm) ve dünyaya gelmeden nizâm-ı hilkatten hariç kalan ve sıfat-ı İlâhiyyenizin tamamını iktisap eden (kazanmış) ve evsâf-ı beşeriyyesine evsâf-ı İlâhiyye ve melekûtiyyesi galip olan bir hâdim-i *(hizmetkârı)* ***ümmetim için bağışlayın"*** *diye niyazda bulundu.*

Bu münâcaat ruhların ahdinden öncedir. Zerrâtın uhûdu (ahitleşmesi), ervahın uhûdundan binlerce sonradır. Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın tecelli-i ilâhiyyesi, ervâh-ı enbiyâ-ı mürselîne oldu. Enbiyâ-ı mürselîn de bu tecelliyi aynen hakikat-ı Muhammediye gibi müşahede ettiler. Cenâb-ı Hakk enbiyânın içinden bir ruhu davet ederek ona Seyyidi Kâinat aleyhisselâmın ruhunu gösterdi ve buyurdu ki:

-"BU SENİN (RUH OLARAK) ASLINDIR VE BABANDIR."

Cenâb-ı Hakk o ruhu, sahibi olan Nebiyy-i zîşânın ümmetine hadim kıldığını da beyân buyurdu. Efendimiz de:

-"Yâ Rab, bunu benim ümmetim için en muhtaç olduğu zamanda hadim kıl ki, ümmetimin üzerinde cereyan eden envâ-ı fitne ve fesâd son dereceye vardığında hadim olsun."

Cenâb-ı Hakk da kabul buyurdu.

-"Yâ Habîbim Muhammed, yüzyirmidört bin** (124 bin) **enbiyânın ümmetlerinin adedinde senin ümmetini ihyaya ve irşada ve onları hidâyete sevk etmeğe selâhiyet ihsan edeceğim. Arzu ettiğiniz zamanda, o selâhiyet-i tâmme ile beraber onu ümmetinize hadim (hizmetkâr) kılarım."

Cenâb-ı Hakk Rûhullâh İsâ aleyhisselâma buyurdu ki:

-"Sen Nebiyy-i Mürselsin, benim kütübü ilâhiyyemden iki kitabın faziletini duyacaksın."

Hakk Teâlâ Hazretleri o makâm-ı mahsûsta kendisine İncîl-i Şerîf ile Kur'ân-ı Azîmüşşânı tâlim buyurdu. Cenâb-ı Hakk kendisine muallim oldu. Sonra kendisine dördüncü semâda bir makam gösterdi ve buyurdu ki:

-"Bu makâm-ı dâvet'tir, ben seni dünyadan bu makama davet ederim. Kıyamete kadar bu makamda kalacaksın. Burada bulunduğunuz müddetçe ikinci defa yere davet edinceye kadar bu makamda Habîbim Muhammed aleyhisselâmın ümmetine hadim olacaksın."

Bu minval üzere cümle Enbiyâ-ı mürselîn hazerâtından da ahd ve mîsak aldı.

***İsâ aleyhisselâm 33 yaşında iken semâya ref olunmuştur.** O günden itibaren İsâ aleyhisselâmın âlem-i melekûtta ifa edeceği vezâif-i ubûdiyyet, ümmeti Muhammed için istiğfar olacağı tesbîh ve münâcaattan ibarettir. Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın irâde- i ezeliyesi İsâ aleyhisselâmın ibrazına taalluk buyurduğunda, İsâ aleyhisselâmın makamı olacak olan makâm-ı davete, 124 bin enbiyâ ervahı ve 199 melâike taifesi imâm ve reisleri ile beraber davet olundu. Bu melaikenin her bir taifesinin imâm ve reisleri ise, ümmeti Muhammed'in enfâsı (yani nefesleri) adedindedir. Bu azîm ictimâya nazar edince bilcümle enbiyâ ve mürselîn-i kiram taaccüp ettiler. Meleklerle teârüf (Birbirini tanımak) orada hâsıl oldu. Cenâb-ı Hakk bu kadar enbiya ve melâikey-i kiram beyninde Cibrîl-i Emîn'e:*

-"Yâ cibrîl, ben seni Meryem Binti İmrân'a gönderiyorum, zuhûriyet anında mahlûkâtın ekmeli ve efdali olan Habîbim Muhammed'in şekli üzerine nazil olacaksın ve kendini beşer olarak göstereceksin. Göstereceğin şekil ve sureti habîbimin şekli üzere temsîl edersin.".

Cenâb-ı Hakk Seyyidi Kâinat aleyhisselâma hitaben:

-"Yâ Habîbim buna râzımısın Bu senin ümmetinin hadimi olan ve arzun veçhile ıslâh-ı beşere girmeden, doğru dünyaya gelecek. Bu hadime asıl ve mebde hakkı olmaya razı mısın?"

Rasûlullah Efendimiz:

***-"Yâ Rabbe'l-'izze ve'l-Azame, emr-i irâde sizindir. Emrinize razıyım."** dedi.*

O saatte Hakk Teâlâ, İsâ aleyhisselâmın validesi Meryem aleyhisselâma vahiy ile Cibrîl-i

Emîn'i gönderdi:

-"Yâ Meryem, Cenâb-ı Hakk selâm eder, buyuruyor ki: İrâde-i ezeliyem ile ben, üzerine bir rûh ref ediyorum. O ruhu ref ederken eşref-i mahlûkâtım olan habîbim Muhammed aleyhisselâmın hakikatini sana izhâr (gösterip) ve temsîl ederim. Ve o vâsıta ile ref olunarak senden bir mevlûd zuhur ettirmek (yani bir çocuk dünyaya getirmeni) istiyorum. Sen razı mısın?"

Meryem aleyhisselâm da:

***-"Allah'ın emrine razıyım"** diye cevap verdi. Cibrîl-i Emîn hazreti Meryem'in rızâsını arz edince Cenâb-ı Hakk, o 199 melâike taifesine emir buyurdu:*

-"Meryem'i Beytullah denilen makama celp ve dâvet ediniz."

Bi-mûcibi emir, hazreti Meryem'i Beytullâh'a getirdiler. Bilcümle enbiyâ ervahı dahi makâm-ı davetten nazar ediyorlardı. Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın irâdesi ile Hazreti Meryem'e gönderilecek olan Hakîkat- ı Muhammediyye'yi, enbiyâ hazerâtı müşahede edince, meleklerle birlikte gayş ve sekrete düştüler. (hayret ve sarhoşluğa)

Bilcümle eczâ-i kâinat üzerine bir zevk ve neş'e sirayet etti ki, Cenâb-ı Hakk Teâlâ'nın, kâinatı halk buyurduğundan beri böyle bir zevk ve sürür hâsıl olmamıştı. Cenâb-ı Hakk 124 bin enbiyâ ve mürselîn ve 199 taife-i melâikenin huzurunda ve onların şehâdetleri üzerine ve Rasûlullâh aleyhisselâm ile Meryem aleyhisselâmın rızâları veçhile hükmü İlâhiyyesini itmâm ve infâz buyurdu. (tamamlandı ve uygulandı) Bu hükmü ilâhiyyenin merasimi de âlem-i melekûtta icra olundu.

Bu tecellî ve zuhurat üzere İsâ aleyhiselâmın ruhu hakîkatı Meryem aleyhisselâma nefh olundu, İsâ aleyhisselâmda 3 hakikat birleşti.
Biri İlâhî, diğeri Cibrîl aleyhisselâmın melekûtî hakîkatı ve üçüncüsü de Rasûlullâh Efendimiz'in Hakîkatı Muhammediyyesidir.
İsâ aleyhisselâm rahm-i mâderde (ana karnında) karar olduğu lahzadan itibaren Hakîkatı Muhammediyye'nin 7'inci mertebedeki hulâsası ile terbiye oldu.

Validesinin rahminde karar olduğu lahzadan (andan) itibaren yine o, nutfe-i tâhire, ümmeti Muhammed için istiğfar ederdi. Makâm-ı davette ve yevmi ahd'de kendisine gösterilmiş olan bu ümmetin büyük ve küçük günahlarına tevbe ve istiğfarda devam ediyordu. İşte bu derece mukaddes ve mükerrem olan ve Seyyidi Kâinât'ın ümmetine hadim olan İsâ aleyhisselâma hâmile olduğunda, Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerîminde kendisine melâike vasıtasıyla:

***-"Bismillah yâ Meryem, innallahe's-tafâki ve tahhereki ve's-tafâki alâ nisâi'l-âlemîn "** (Âl-i İmrân, 42. "Melekler şöyle demişti: Ey Meryem! Allah seni seçip temizledi, dünyaların kadınlarından seni üstün tuttu.") diye hitap buyurmuştur. Bu kadar taltif ve tekrîmin aslı ve esbabı ise akl-ı ezeliyey-i İlâhî ile Seyyid-i Kâinat aleyhisselamın zevcesi olduğundandır. Ve kendisine hakîkat-ı Muhammediyye'nin zuhûriyyet ve şekli üzere Cibrîl-i Emîn aleyhisselâm nazil olduğundandır. Ve Seyyidi Kâinat aleyhisselamın ümmetine en muhtaç zamanda hadim olan İsâ aleyhisselamın validesi olduğundandır.*

Yine Mürşid-i Kâmil Şeyh Şerâfeddin Bingöl kaddesellâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

-"Eyyühe'l-ihvân ve'l-ahbâb, İsâ aleyhisselamın bu umûmî hizmetinden, Rasûlü

için bir **"enni mağlubun"**[14] u önceden söyleyelim ki canımızın sahibine naz etmiş oluruz. Herşeyin vaktini bulmak için **"Hakk Teâlâ yardımlarını üzerimizden eksik buyurmasın"** duâsını unutmamak gerekiyor.

İhramcızâde İsmail Hakkı

Ekremimizin arzu buyurduğu zamandan biri de 1353 senesinin Rebîu'l- Evvel'in 7'inci (20 Mayıs 1934 Çarşamba) gecesidir. Bu geceye tesadüf ile İsâ aleyhisselamın hizmet-i mukaddeselerine nail ve mazhar olacak ümmetin içinde bizlerin de dâhil olduğu muhakkaktır. Bu umûmî hizmetin meyânında husûsî hizmetler de vardır. O husûsî hizmetlerden birisi de menâbiîn (vekillik) hakîkatından anlaşıldığı üzere hakkımızda ifâ edilecek olan hizmet-i takdîsedir. Bu nîmetullâhı cümlenize tebşîr ediyorum.

İsâ aleyhisselamın zuhûriyet ve hilkat-i beşeriyyeti ve neş'eti hakkında beyân edilecek hakâyık çoktur. Lâkin şimdiye kadar hukemâ-i İslâmiye'den gelenlerin hiçbiri bu kadarını dahi söylemeye ve beyâna mukdedir olamamışlardır. Bu kadarlıkla iktifa ediyorum. Fazla söylemek ve beyân etmek belki mûcib-i vedâ-i tereddüt olması muhtemeldir".

*(**Kaynak:** Hasan BURKAY, Menâkıb-ı Şerefiyye [Kitap]. - Ankara (Beş Cilt) : Çınar Yayınları, 1995-2010, c. V, s. 5-11)*

[14] 10.Fe dea rabbehu enni mağlubun fentesır
10. Bunun üzerine Rabbine: "Ben yenik düştüm, yardım et!" diye yalvardı.

TABÎB-İ HÂZIK

Hastayım derdime ilaç arıyorum, diyen bir dostum ileriki şehre bir yolculuğa çıkmıştı. Çok uzun zaman geçti. Biz derdini değil, onu bile unutmuştuk. Günler sonra gelince gördük ki, pul pul dökülen cildi, saçkıran olmuş başı, sedefe benzer bedeni gitmiş yerine yirmilik taze fidan gibi gelmişti.

Sorduk ne soruşturduk, nasıl bir tabîb ki **"seni seni ayparçası gibi bize hediye etti".** Çokta bir şey anlatamadı, dediği şuydu, **"Her şeyi söyle, ancak kendine yalan söyleme".**

Sinirlendik, dedik ki, **"doktora giden derdini söyler, başka ne yapar ki",** dedikse de o **"Her şeyi söyle, ancak kendine yalan söyleme"** dedi gitti.

İş bu ya derd bizim kapıyı çaldı, bir evladımız vardı. Bulunduğumuz ilde tabîbler emini bulamadılar. Kader bize de, ileriki şehre onu götürmekten başka çare bırakmadı.

Adının ileri şehir olduğuna bakmayın yolu yola benzemiyor, izi yok ki yeri tam bilinmiyor. Sora sora, bilen, bulan bulana, karanlık ormanın sarmaşıklar yolundan, ulu dağda olduğu söylenen tabîbe yol bulup gitmeye çalıştık. Hem bu kadar ileri şehir, yolu yol değil mi demeye fırsat vermeden. Evladımızın derdi gözü gönlü kör ediyordu. Düştük yoluna. Yorgunluk, eziyete aldırmadan, terlerimizin kokusunu misk yerine teneffüs ederek, bir karanlık mağara önünde bulduk kendimizi.

Her şey mi değişti biz mi boyut atladık bilemedik bir halde yorgun halimizle gördük ki, bir saray, inci mercan, bir kapısı var camdan içini gösteriyor. Kapı yok dersin içeriye girsem dediğinde engel göreceğin tutamağı kanadı olmayan cinsten.

Bir anda açılan kapıdan dünya güzeli bir vildan çıktı. Bize karşı eğildi, sanki cihan eğiliyordu. Bütün yorgunluğumuz kaybolmuş, hayran hayran ona bakarken, bize **"hoş geldiniz, sizi bekliyorduk",** dedi. Hani bizden onlara haber verecek bir cihaz veya ihbar yoktu, fakat bizleri bilmesini taaccüple düşlerken, **"sizler bu holde kalın, evladınızı biz içeri alacağız",** dedi. Kimseye bırakmaya korktuğumuz evladımızı şifa bulsun diye istemeye istemeye teslim ettik. Bizler yorgun sular gibi olduğumuz yere yayılıp kaldık. Evlad gidiyordu.

Beklerken ruhumuz tedirgin olmasın diye vizyonumuzda evladımızı görür gibi olduk. bakarken, birde ne görelim, onu zifiri karanlık içine düşmüş nefesi boğula boğula ilerliyişini görüyordum. Korkudan titreyen halsiz vücudu yıpranmış olmasına rağmen, mecburen ileride kendine gösterilen parlayan ışığa yürümeye mecburmuş gibi yürüyordu. Epey yürüdü, sıkıntıdan kurtulayım diye. Sonunda ışık büyüdü, açıldı içinde bir adam gördü. Eski üskü elbiseler, çaputlar sarılmış bedeni, her yerinden kan ve irin akan bir hasta gibi inleyen biri. Hasta olan evladım kendine mi, yoksa ona mı acısın der gibi, **Tabîb-i Hâzık dedikleri bu ise kendine faydası yok bana ne faydası olur** diye mırıldandı. Bizim evladın gönlüne hüzün akıttı.

"Çektiğim bu kadar sıkıntı, kendine derman olmayan birinden derman bulmak için mi" diyerek yere yığıldı. Kendinden geçti. Bir hayli zaman oldu, gözlerini açtı.

"Kalk evladım kalk, umduğunu bulamadın mı?" sesini duyarak aklını başına devşirdi. Ne söyleyebilsin, gelmiş, dönüşü kendine verilmeyen bir gelişle. Kalktı.

"Söyle bakalım, derdim var diye gelenler yeridir burası", evlat başladı anlatmaya, tabîb dedi ki, **"anlattığın bu derdi doğru anlattığına emin misin? İnsan yalan söyler de, kendine yalan söylemesi değil mi ki derdi artıran" .**

Başladı yine anlatmaya, tabîb dedi ki, **"bak bu derdi bilen biri var, bu anlattığın şekilde hasta olmadı".** Evlat yine anlatmaya başladı, Tabîb, üzerinden dökülen binbir dert emaresiyle dedi ki, **"bak bu derdi bilen biri var, bu anlattığın şekilde hasta olmadı." ..**

Bizim evlat anlatıyor, tabîb itiraz ediyordu. Bizim evlat isyan etti, **"ben yalan söylemiyorum, bu derdimi kim bilebilir ki"** dedi. Tabîb şöylesine süzdü. **"Ben"** dedi.

"Nasıl olur, benim yanımda hiçbir vakit yoktun ki". Tabîb dedi ki:

"Görmüyor musun sen de bir dert, bende bini var. Ben senin derdini yaşıyorum, nasıl oldu biliyorum. Sen ise hala ısrar ediyorsun, şöyle böyle deyip kendi inanmadığın bir şekilde bana anlatıyorsun. Sen önce kendine yalan söylemeyi bıraksana" dedi. Evlat ısrarla doğruluğunu iddia etti. Tabîb

"Öyle ise beraberimde, gel" dedi. Bir odaya götürdü. Camlar ve aynalarla dolu bir oda.

"Şimdi burada kendine bir baksana" dedi. Evlat kendini odada bulamadı. Çünkü odada kendine benzeyen fakat kendi olmayan binlercesi vardı. Tabîb,

"Konuş" dedi, evlat konuşmaya başladı. Camlar ve aynalarda o kadar incelikleri vardı kı bir **"âh"** sesini kırkbin şekille aksini duydu. Bir kendi olup kendisi olmayan binlerce kişinin suretinden. Bizim evlat bağıra bağıra ağladı. Ağladı. Ağlamasına tabîb dönüp bakmıyordu bile. Yorgunluktan yığılıp kaldı. Tabîb acıdı, elindeki asasını evlada uzattı.

"Buraya kadar geldin burası büyük kapı seni boş göndermek bize yakışmaz. Al bu asayı kır şu aynaları" dedi. Evlat bağıra bağıra başladı kırmaya. Aynalar kırıldı, camlar dağıldı un gibi, oda bembeyaz bir örtüye dönmüştü. Etrafta güzel bir manzara ve güzel dünya, her şey bitmiş denilen bir dünya. Herşey yok olmuş tabîb ile evlat karşı karşıya kalmıştı.

Tabîb dediki, **"evlat, tamam oldu". "Sana sözüm, başkasına değil kendine yalan söylemeyi terk etmeden ve benliğini kırmadığın müddetçe iyileşemezsin".**

“Sen tabîbin eksikliğini görme, tabîblik bilmekten çok çekmekle kazanılır. Yaşamadığını bilen olmaz. Sen kendine dürüst ol. Şifa da sende, sıhhat de sende. Dışarıdan gelen sende olanı çıkarmak içindir. Olmayan ve kabul etmediğin şeyleri bulmak istediğin değil mi, seni buralara kadar getirdi. Haydi git selamet yurdu uzakta değil” dedi.

Olan ve biten bir şey yokmuş gibi bir su başında güneşin ışıklarını hissede hissede uyandık. Ne şehir vardı, ne de başka bir şey. Evlat derin bir uykudan uyanmış, gözlerini oğuşturuyordu.

“Her şeyi söyle ancak kendine yalan söyleme” deyip duruyordu. Döndük yine hikayenin başına ..

İhramcızâde İsmail Hakkı

ŞAHİDÎ'nin ŞAHİDİ

Gördüğüm şeylere baktığında sende benim gördüğümü görseydin, derler. Şahidî gibi bende;

> Allah'ın kudretli remzi bana öğüt verince, zahiri ilmin telaşesinden el çektim.

Olmaz, olmaz.

> "Sen Allah'ı halvet köşesinde mi sanıyorsun? Kalk Şahidî, Hz. Mevlânâ gibi söylen :

- **O güzelin sevdası beni bilginlikten, Kuran okumaktan öylesine dışarı çıkardı ki, böyle sevdalara düştüm, deli divane oldum.**

- **Çalışma ve çabayla seccadeye sarılmıştım, mescide girip zahidlik elbisesine bürünmüştüm, bayıra hayır, ibadete ibadet katmaktaydım.**

- **Aşk mescide girdi ve "Ey irşadla uğraşan hoca! Varlık bağını kurtar, ne diye namaz yerine bağlanır kalırsın?" dedi.**

- **Eğer rind ve kallaş isen hakkını ver. Eğer güzel ve alımlıysan niçin perdenin arkasında kalıyorsun?** [Metin, S.131., Divan-1 Kebir, Gazel No:2498/I-3, 5]

Korkumuz kalmadı.

- **Sevgilim eğer, git aşkımız için rüsvâne ol derse, ben zühdü bir kenar ‹bırakır, rüsva olurum, rüsva olurum.**

- **Sevgilim eğer Hristiyan'sa belime zünnar bağlarım. Eğer o küfründe sadık ise Hristiyan olurum, Hristiyan olurum .**

Ey taan eden ben Şahidîyim,

- **Sen bu sözleri benden bilme, hepsi Mevlana'dandır; gör.**

- **Ben kendimden boşaldım, O'nunla doldum. Sedef gibi O'nun feyzinden inciyle doldum.**

- **Ey sır arayan! Bu benim sözüm değildir. Şahidi'nin dilinden konuşan O (Mevlana) dır.**

HAZIRLAYAN: Nuri ŞİMŞEKLER, Şahidi İbrahim Dede'nin Esrar-ı Gülşen-i Tenkitli Metin – Tahlil, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri Ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili Ve Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, 1998,Konya

ÇOCUKLARIMIZ

“Feleğin bir kuşu var çırnağı demirdendir.”

Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Peygamberler en ağır imtihanı çocukları hakkında verirler" (Camîü's-sağîr, I, 42)

GÜLZÂRI SAVAB –NEFES ZADE İBRAHİM

Bütün insanların bitmez tükenmez hamdı, şükrü kaleme, yazıya şeref ihsan buyuran yüce Tanrıya mahsustur.

Tanrı kalemi tuba dalı ve selvi gibi yaratmış ise de başka ağaçların hilâfına, onun yaprağını beyaz, çiçeğini siyah yemişini yüksek sözler olarak halkeylemiştir.

Kalem Tanrıya âşıktır, fakat aşkını hakkiyle yazamadığından şaşırıp kalmış; ağlamayı âdet edinmiştir; o durmadan ağlar hem de gözünden yaş yerine kara kan akıtır.

Kalem ağlamakla beraber kulluk vazifesini de unutmaz. Cenâb-ı hakkı her iki dil ile tesbih eder.

Kalem rızk anahtarlarındandır; bütün işlerin vâsıtası, her türlü halin rabıtasıdır.

Kalem iki dilin birisi, iki cihanın tercümanıdır.

Bütün din, dünya, ahret işleri kalemin dilinden mis gibi, anber gibi yayılmaktadır.

Kalem mana denizinin dalga kıran dalgıcıdır, kalemden çıkan şeyler söz değil incidir.

Cenâb-ı Hakk’ın bildiği şeyleri, Cenâb-ı Hakk’ın sırlarını kalemin yazması için gökler kâğıt, denizler mürekkep olsaydı gökler, denizler biter, yazılacaklar bitmezdi.

Tanrı’nın resulü, enbiyanın imamı, günahkârların şefaatçisi, sadık, emin, âlemlere rahmet olan Peygamberimiz (Muhammed Mustafa) salla’llâhu aleyhi ve sellem Efendimize, hanedanına, bâisi hidayet olan eshabına bahusus dört sevgili arkadaşına yüz binlerce salât, selâm olsun.

[Amin]

https://ismailhakkialtuntas.com/2015/12/17/gulzari-savab-nefes-zade-ibrahim/

AHSEN-EL KASAS

Ahsen-El Kasas; bir vâkiayı anlatmanın en güzeli veya bir vâkiayı en güzel anlatış. Bir haber veya hikâyenin 'kıssa' olabilmesi, şayan-ı ta'kîb ve tahrir bir haysiyeti haiz olmasına mütevakkıftır.

> Biz bu Kur'ân'ı vahyetmemizle sana en güzel kıssayı naklediyoruz. Halbuki sen ondan evvel elbette habersizlerden idin.
> Yûsuf,12/3-

Allah Teâlâ'nın, Kurân-ı Kerim'de anlattığını bildiğimiz konular arasında en çarpıcı olanı belki bir kadının aşkına verdiği değerdir. Yusuf Suresinde ilk tek sayı sayılan üç numaralı ayette – Yusuf Suresi de 12. suredir, sayı toplamı üçtür- **"en güzel hikâye -Ahsen-El Kasas"** ifadesiyle beyan edimesidir.

Yusuf aleyhisselâm ile Züleyha validemiz arasında geçen vâkıa, aşkın en ileri seviyesinde olan hadisedir. Bu kıssada Allah Teâlâ'nın bir peygamberini değil de, kadını öne alışında aşkın mertebesinde kadının ulvî seviyesine işaret etmektedir.

Bir kadın aşkı ile peygamberden öteye geçmiştir.

Rivayetlerde Yusuf, zindanda Züleyha'dan uzak durmak için Rabbi'nden mahkumiyeti talep etti denilse de, Yusuf'un onu zindanda anmadan durduğunu söylemek biraz imkansızdır. Kuledibine düşmüş gönlün, Züleyha'yı anmadan geçirdiği dakikaları yok denecek kadar az olaması gerekir.. Çünkü Züleyha, unutmuyorsa ve ağlayıp-bazı rivayetlerde gözlerine karalar düştü- duruyorsa, Yusuf onu nasıl unutabilirdi. Aşk özellik itibarıyla kendilikle (self) olmayıp beyniyetle oluşabilen durum olunca aralarında akışın olması gereken mecburi bir haldir.

Züleyha için Yusuf'a zorla sahip olmak istedi diye düşünmek yanlıştır. Züleyha ki, aşkın sarhoşluğundan çörekotundan öd ağacına kadar her şeyin adını Yusuf takmıştı. İçtiği su, yediği ekmek, aydınlandığı mum, Yusuf olmuştu. Binaenaleyh, onun sevgisinde Hakk katında bir çirkinlik bulunsaydı Kurân-ı Kerim'de anılmazdı. Sadece "kadınların hilesi/oyunu/düzeni büyüktür" ile yetinildi.

Züleyha'nın aşkı bu kadar kutsal olmasa idi, Yusuf hangi hikaye ile anılacaktı ki?

Kardeşlerin hilesi ile anlatılan bir hikaye ile -124 bin peygamber olduğunu düşününce- eşsiz güzelliği olan Yusuf biraz anılmaya değerli olamazdı. Güzelliğine de kim inanırdı? Ancak Yusuf, bu anışın bedelini kuledibinde yıllar geçirmeye razı olmuş ve hiç sıkıntı duyduğunu kimse rivayet eylememiştir.

Cenâb-ı Hakk'ın saygısına mazhar olan kadın ve aşkı için Habib-i Ekrem salla'llâhu aleyhi ve sellem **"dünyada üç şey sevdirildi"** derken ilâhi sevgiye işaret etmiştir. Yine bu değerden

dolayı, Allah Teâlâ Âdem aleyhisselâmı yaratışını açıkça beyan kılarken, Havva'yı belirgin bir ifade ile anlatmamıştır.

Yine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem "**Yeşilliğe bakmak, gözün pasını açar; güzel kadına bakmak da gözü cilâlandırır".** Şihâb'ü-l Ahbâr (206) buyuruşunda daha çok kalb gözünü kasdetmiştir. Çünkü sözlerinden âlemin sarhoş olduğu Efendimiz başka bir yerde **"Kellimîni ya Humeyrâ" [Konuş Ya Hümeyrâ]** buyurması ile kalbî sırra işaret etmiştir.

Hulasa, Ahsenel Kasas ile bahsedilen kıssanın "ahsen" kısmı Züleyha'nın olduğu bölüm, diğer kalanı ise ibret alınması gereken kıssa bölümüdür. Bu meyanda peygamber dahi olsa erkekler için bir kadının gönlüne girecek güzelliği bulmak öneme haiz durumdur. Cahillik ve şehvet kokan iğrençlik gailesi fiiller hakkında söz söylemeye fazla gerek yoktur.

İhramcızâde İsmail Hakkı

BİLİNMEYEN YÖNLERİYLE NAZIM HİKMET

İnsanlar kendileriyle yüzleşebildikleri kadar büyürler.

Bu kitap, kişileri ve olayları ne övmek ve ne de yermek için yazılmıştır. Ancak kendince ve görebildiğince bazı gerçekleri olduğu gibi yansıtmaya uğraşır, Eğer onlar, hakikati aramayı arzulayan okuyucusunda bir şeyler uyandırmaya yarayabilirse: Ödevini yapmış demektir. Yeterli sayılır. Özellikle, kitabın hazırlanıp yayınlanmasında dileği, emeği veya yardımlarıyla katkılarını esirgemeyen insan kardeşlerine şükranlar sunulur.

KORKUNÇ BİR TASARI

Yıl 1922 nin yaz aylarıdır...

Biri şair, biri yazar, biri de öğretmen üç arkadaş vardır Moskovada.. Şair, devrimin dışında yalnız deniz dalgaları, rüzgâr coşmalarıyla ilgilidir., onun için parti, program, fabrika, yol inşâ ve üretim sorunları ön planda gelmeyen konulardı., sözde üniversitede beraber okurlar., ama hiç bir zaman doktrine eğilmemiş, onu kavramamış ve öğrenmemiştir.. hatta onların çevresindeki teori ve pratiğede yabancı kalmıştı bile. Kendine çalışmasını öneren arkadaşlarına, **«siz okuyun, bana anlatırsınız»** karşılığını verirdi.

Fakat sadece işin heyecan ve duygu yönünde, şiir aracılığıyla sanatını konuşturuyordu., o kadar...

Nitekim yeni evli Şevket Süreyya Aydemir'in genç hanımını, Volgaya atarak boğma girişimi, bu duygusallığın bir kanıtıdır. Elbette bu girişimin akıl ve mantıkla ilişiği olamaz:

Kendilerine. «6 Ağustos 1921 Hücresi» adını verenler, başlarını davalarına adayan o denli heyecanlı gençlerdi. Duygusal sosyalizmin romantik tutkusu, her an coşkulu şâiri sarıyordu... **Davaya engel olacak her ayakbağı kırılıp atılmalıydı... Hücrenin üç üyesi bir gece karar verir.. «İdeolojiye zarar verecek her engel yokedilecektir, bu her ne ve kim olursa olsun»...**

Hücre kararına dayanarak Nâzım Hikmet, ertesi günü Şevket Süreyya'nın onbeş yaşındaki eşi Leman hanımı Volgaya atarak boğmayı tasarlar. Genç gelini bir akşam gezinti bahanesiyle Volga kıyısına götürür... o sırada nasılsa eve dönen Aydemir, eşini bulamaz. Doğru Volga kıyısına koşar.. böylece Aydemir eşini Nâzım'ın elinden ve boğulmaktan kurtarır.

Nâzım'ın son kez hapisaneden çıktığı 1950 lerde, Aydemir kendisini Ankara'daki evinde konuk tutar. Yıllar sonra o genç kadının, «mükemmel bir ev hanımı» yetiştiğini gören Nâzım, o eski olayı tasarladığından dolayı pişmanlığını açıklar.

Aydemir'in sağlığında yazdığı ve anlattıklarına göre ; Nazım Hikmet hiç bir zaman gerçek bir komünist olmadı.. hatta parti üyeleri arasında da yoktur. Vasiyetinde aynen yazıldığı gibi «Anadolunun ıssız bir koy mezarlığına» bile hasret gitti...» derdi...

Sh: 88-89

BİR -NÂZIM DAHA

O sıralar İttihad ve Terakki'nin kurucu ve yöneticilerinden Doktor Nâzım, Moskova'da Savoy otelinde kalıyordu. Dr. Nâzım'ın Enver paşa hakkındaki başıboş anılarının yazılmasını, üç Türk üniversitelisi kararlaştırırlar önce Nâzım Hikmet sekreter olursa da şairin, geçmiş olayları Doktor adaşıyla, sürekli tartışmasından anılar bir türlü yazılamaz. Çâresiz Şâirin yerini Aydemir alır. O zaman Moskova'da Vedat Nedim -Tör- ve İsmail Hüsrev -Tökin- de

bulunmaktadır. Ne gariptir ki o günden bu yana yurt dışına öğretime gidenlerin pek azı eser verdiği halde, Rusya'da okumuş bu beş kişinin hepsi de verimi kalıcı ve faydalı eserler bırakmışlardır. Sebebi incelenmeye değmez mi?

Nâzım, Hikmet, Moskova'da parasızlık ve yokluk içindedir. Zaten o, şairdir, hesap kitap bilmez... ortak geçim ve gider hesaplarını hep VÂ-NÛ'nun tuttuğunu VÂLÂ kendi kitabında yazar... Nâzım yine de kısıtlı parasını yetiremez... İstanbul'daki Annesi Celile hanımdan para ister... Anne yüreği bu, İstanbul'dan özel ulakla para gönderir... bu paralar, ancak Ankara hükümetinin Moskova elçiliği kanalıyla oraya ulaşır... Elçiliğin güvenli görevlisi kâtip Vedit Uzgören tarafından kendisine verilir. Sonraları uzun yıllar Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü, Elçilik ve milletvekilliği yapan merhum dostun anlattığına göre :

«Annesi Nâzım'a yine böyle bir özel para göndermişti. Nâzım, soğuk kesici, ayazlı -bir Moskova sabahı Elçiliğe geldi. Oranın dehşetli kışında, sırtında yalnız eski, püskü yırtık bir pardesü vardı. Soğuktan titriyordu, kendisine para emanetini verirken :—Bu kar, kışta sefalet çekmektense memlekete dönmen uygun olur, dedim. Nâzımın cevabı :

— **Mühim değil, içimin ateşi dışımı ısıtıyor, oldu.»**

Sh:93-94

BİR TUTUKLAMA

Ansızın ortalığa bir haber yayılır; Ankara'dan gelen acele bir emirle «Aydınlık» basılmış, aranmış ve kapatılmıştı. Topluca tutuklama var... bunun adına meşhur «1924 Komünist Tevfikatı» derler. **Derginin sahipleri Dr. Şefik Hüsnü, Sadrettin Celâl ile şair Nâzım Hikmet ve bazı yazarlar önceden haber alarak apar topar yurt dışına kaçarlar.**

Bu tutuklama haberi baskından önce Aydemir'e de fısıldanmıştı... hatta anlattığına göre : o geceyarısı ışıkları sönük bir Rus şilebi yavaş yavaş Boğazdan geçecek, kıyıdan bir sandalla şilebe yanaşacak olan kaçak bir yolcuyu alacaktı... Şevket, gerçekten o saatte kıyıya gelir, sandal da hazırdır. Koyu karanlıkta hafif ışıklarla kaypakça kıpırdayan boğazın karanlık sularına bakar bakar, düşünür... Kesin karar ânıdır... Şilep görünür: Gitmek mi, kalmak mı' Kalsa tevkif, hapisane belki ip... gitse hiç sonu bilinmez bir başka serüvene daha atılacak, belki fırınlanacaktı... dakikalar ilerler... gemi beklenen yolcusunu almadan önünden süzülür geçer... sırtından aşağı bir ter boşanır. İç tartışma sonunda kararı belli olmuştur : **«Ne de olsa oralarda yine bir sığıntı olacak... burası ise özyurdudur; ataları, çoluk, çocuğu kendi vatamndadır... hapisane de, ölüm de olsa kendi yurdunda kalacaktır.»** Rahatlar... ve öylece evine döner...

Yurda kesin dönüşten sonra sosyalist Şevket, Boğaz- içinin tenha bir kıyısında, bakımsız bir bahçe evinde çocuklarıyla oturmaktadır. Günlük Siyasal eylemleri yüzünden ailesini de derin kaygılar içinde yaşatır. O sıra güvenlik görevlilerince «Aydınlık» cılların hepsi de izlenir ve gözetlenirler. Biliyordur ki o gece de kendi evi sarılıp basılacaktır. Kesin kararı; kanuna teslim olmaktır... karanlıklar içinde sessiz duran evine yaklaşınca, pusudaki polisler yerlerinden çıkarlar. Onlara kendi isteğiyle teslim olduğunu, ve gereken işlemin yapılmasını sakin ve ağırbaşlı haliyle bildirir.

Sonu kestirilemez bir yola daha çıkıyordu şimdi? özgür değil bir tutukdur artık...

Sh:118-119

SOLDAN GELEN PROFESÖR

Şimdi yine ilginç ve pek duyulmamış bir olaya parmak basalım : Tutuklular arasında günümüzün tanınmış ve sevilmiş bir bilim adamı olan Prof. Dr, Rasim Adasal da var demiştik. Rasim, o zaman askerî tıbbiyenin hızlı bir öğrencisiydi. Şevket Süreyya'nın sağlığında bize gizli kalmasını söylediği sözlerini, sayın Rasim Adasal hocayla karşılaştırmak istedik. Konuyu aşağıdaki şekilde kısa bir röportajla açıklamayı uygun gördük.

— Hocam, **«Suyu Arayan Adam»** da Şevket Süreyya, 1924'ün başlarında yapılan ilk tutuklamanın tümüyle kimleri içine aldığını açıklamıyor. Oysa 1927 nin ön aylarındaki ikinci tutuklamada ise, **«arkadaşlarımı ele veremezdim»** gibi bir belirsizlik anlatısı kullanıyor. Sağlığında bunları kendisine sorduğum zaman gülerek, **«Rasim Adasal, Bursalı Dr. Süleyman Neşati benim üçlü gurup arkadaşımdılar... şimdilik sende kalsın»,** dedi.

Prof. Rasim Adasal, 22-5-1976 günü muayenehanesinde, bugün ve yarınki kuşaklara örnek olmak üzere gerçeği şöyle açıkladı :

— «Ben 1925 de askerî tıbbiyeden mezun oldum. Bir yıllık stajımı Gülhanede yaptım. Ayrıca Üniversitede kalarak asistan olmak istiyordum. Ardından kıt'a hizmetimi Isparta'daki 50. Piyade Alayında tamamladım. Bu sürelerde ikinci tutuklama içinde olamam.

Ancak askerî tıbbiye öğrencisi iken Türk ocaklarında çalışırdım. **İki defa Nâzım. Hikmetin şiir toplantılarına gittim..** Aydınlık dergisi vesilesyile Şevket Süreyya ile tanıştım. Galiba Aydınlık'da bir de yazım çıktı. <u>Biz o zaman Faşizme karşı, Türkiye'ye yardım eden Lenin'i sözde tutuyorduk, Sosyal adaletçi ve insaniyetçi sloganları var diye... yine o sıralarda üniversitede iki solcu kanat bulunuyordu.</u> Biri tıbbiyeliler kanadı, öteki Darülfünün'un diğer kollarındandı. Tıbbiyeliler yanında **Sadrettin Celâl, Süleyman Neşeti, Hikmet Kıvılcım, Hasan Ali Ediz** ile bazıları vardı. Bizler «Aydınlık» çılar ve şair Nâzım Hikmet'e hissen eğilim duyan, ilgi gösteren bir takım genç sempatizanlardık. 1924 deki ilk büyük tutuklamayla, bizleri! Yaniya Niza- mettin Nazif, Sefahattin Batu, Süleyman Neşati ve Şevket Süreyya ve ötekiler olarak Ankara İstiklâl Mahkemesine şevkettiler. Orada 25 gün kaldık. Bir gün yoldan arabasıyla Gazi Mustafa Kemal geçiyordu. Askerî tıbbiyenin dahili elbisesi ve kalpakla pencereden kendisine selam durdum.

Paşa beni gördü. Yaveriyle çağırttı ve suçumuzu sordu «Mahkemenin henüz başlamadığından» şikâyet ettim. Bizi hemen ertesi gün duruşmaya aldılar. Zaten İstanbulda Hamdullah Suphi ve Halide Edip Türk Ocaklarında geçmiş hizmetimi ve iyi referanslarını mektupla kendiliklerinde mahkemeye göndermişler. Beraet ettik. Bize yirmişer lira yolluk vererek İstanbul Tıbbiyesine geri yolladılar. Onlar arasından işte böylece tanıdığım Şevket Süreyya ile yaşamı boyunca hep dost kaldık. Yine bu tutuklular arasında eski Mevki Hst. Baş Hekimi Tabip General Şükrü Andaş Dr. General Fahrettin Yaka!, Prof. Selahattin Batu, Dr Mes'ut Savcı ve soyadlarını hatırlayamadığım iki-üç doktor da tıp öğrencisi olarak bulunuyordu.

Bugünün gençlerine örnek ve öğüt olmak üzere bir kaç söz söylemek isterim. Gençlik her devirde iç hormonlarının etkisiyle erginlik çağında aşırılıklara eğilim gösterir... aktiftir, ataktır... bu dönem çeşitli önlemlerle gelenmezse olayları kişisel ve toplumsal saldırılara kadar vardırabilirler. Ancak bilsinler kî zamanla bu aşırılıklar, akıl yolu ve iyi bir eğitimle durulur. Sonra da doğru yolu bulabilirler. Nitekim ben, Şevket Süreyya, İsmail Hüsrev Tök' ün, V. Nedim Tör ve yukardakilerin bazısı doğru yolu bulanlardanız. Fakat Dr. Hikmet Kıvılcım ve

öteki kimileri de daha ziyade ideolojilerinin saplantılı aşırılığı yüzünden dengeli bir yaşamdan yoksun kaldılar... maceradan maceraya atıldılar. Fakat bu da belki onlar için bir mutluluk amacı idi. Halbuki yolun sonucuna bakarak gençlerimizin bundan ibret dersi alması ve kıssadan hisse çıkarması mümkündür.»

Sayın hocaya şükranlarımızı arz ederek ayrıldık.

Sh:120-122

HAPİSANEDEKİ YÜZLER VE GÖZLER

Yargılamaların başlayabilmesi için dernek aradan 25 gün kadar bir süre geçiyor... gurubun tutukluları ayrı ayrı odalara yatırılır. Şevket Süreyya da beş kişilik bir odaya düşer. Bu beş kişinin her biri de bambaşka birer âlemin adamıdırlar. Birisi bir il mahkemesinin hakimiymiş... suçu, bir tarikata bağlı olmak... bütün ruhuyla tarikatına, şeyhine, inancına tutkun bir kişi... her işin sonunu «O» na bırakan bir teslimiyet içindedir. Hakim Sükûtî de her ehli tarikatta olduğu gibi içi ve dışıyla birlikte söyleşir :

— **«Görelim Mevlâ neyler? Neylerse güzel eyler.»** sözlerini yineler durur... yürekten dualarını okur... öylece dalar, gider.

İlk duruşmasından önce şeyhini düşünde görür, Şeyhi ona :

— **«Kalbini ferah tut. Ümit edilir ki Allah, zorluğu kolaylığa çevirir.»** diyormuş.

Mahkemeye bu inanclı yürek rahatlığı içinde girer. Hükmünü de Össaat Başkanın gözlerinde okur... ve tıpatıp aynıdır.

ikinci oda arkadaşı bir din bilginidir. Sonradan Diyanet İşleri Başkanı olan **Ahmet Hamdi Akseki...** O şeyhe değil, Tanrıya yönelmişti. Yine o bilgin'e göre, «**Din, bir hayat ve toplum kaidesidir. İslâm dini, iyi ahlâk düzeyine çıkmaktan ibarettir.**» ve ekler : **«Sen, Şevket bey, bu noktaya müspet ilim yolundan varmışsın»** der. Hoca efendinin güleç, temiz yüzü ve cana yakınlığı oda halkının içini ferahlatır. Fakat günün belli bir saatinde pencerenin karşı sırtlarında beliren çarşaflı bir kadınla etrafındaki çocukları görünce, ılık gözyaşları ip gibi yanaklarından dökülür. Karşıda her günkü buluşma yerinde belirenler hocanın eşi ve yavrularıdır.

Odanın üçüncü konuğu eski bir subay... önemli kişilerrin yaverliklerinde bulunmuş... Darendeli İsmet Bey, kendi durumunun ağırlığını bilir... belki son günlerini yaşıyordu., metin ve ciddidir... hep çevresine kırılmaz umut ve teselli dağıtır... ama bir gece sabaha karşı, oda kapısı gürültüyle açılarak onu uykusundan uyandırırlar. Gelenler İsmet beyi alır götürür. Hoca ile hakim hemen abdest tazeliyerek, Tanrı huzuruna ulaşan bu arkadaşın ruhuna iki rekât namazla tekbir iletirler

Dördüncü kişi, Duyunu-Umumiye'ci olup yabancılarla çalışmış bir 'işbirlikçi... hep dışarda yaşamış hasta ruhlu, zübbe eski bir Hariciyeci... yani yalnız rahatına düşkün, tatlısu frengi yangınlarından birisi...

Bu mahkemeye **"Üç Aliler"** mahkemesi de denmiştir... Başkan «Kel Ali» adıyla tanımmış Ali Çetinkaya, Savcı Necip Ali Küçüka ve başka bir Ali üyeden oluşmuştu... Duruşma önceleri sakin geçer. Şevket Süreyya sorgulan arasında bir sayı yani 1923 milâdî tarihini ve «İnkilâp» kelimelerini kullanınca Başkanın açık kafatası birden atarı kızarır :

— **«İnkilâp bitti. Bu memleket inkılâbını bitirdi. Başka yapacak devrimi yok»** der... ve sertçe azarlar. Salondakiler sanık hesabına derin, koyu bir karamsarlığa bürünür.

SON SAVUNMA

Başkanın kızgınlığı bir türlü geçmez. Saçsız başı, kendi değimiyle «horoz ibiği» gibi kıpkırmızıdır. Genç sanık Aydemir, inandıklarını içten bir dille, olduğunca anlatır... sözü biraz da âdeti üzere uzatır. Mahkeme kürsüsünün arkasındaki duvarda inkılâpların asıl sahibinin, Gazi'nin büyük boy bir portresi asılıdır. Onun gözlerine bakarak inançla, güvençle konuşur... içini tevil s iz döker ortaya, olduğu gibi...

Günümüzden beş yıl kadar önceydi, baharın badem çiçekleri arasında Ürgüp'ün «Peri bacalarını» beraber geziyorduk... İstiklâl mahkemesindeki savunmanın tamamını, yani kitabında yazmadığı bölümlerini sordum... dedi ki :

— «O yaştaki bir delikanlının ve inançlı, cesur bir gencin duyup düşündüklerini aynen söyledim... ve ben de bu memlekete hizmet için çarpıştım, uğraştım ve hala daha çalışıyorum... inandığım yol ve prensipler bunlardır işte... eğer bunlar için kafam isitenirse, yani kafamı, kafamın içindekiler için vermekten asla çekinmem... ölümden korkmuyorum, diye haykırdım. Elbette o zaman kanımız deliydi, gençtik... o yaş hiç bir şeyin sonunu düşünmez, ölçmez... fakat arkadaki Gazi, beni yüreklendirmek için sanki gülümsüyor gibiydi, dinliyenlerin kaçamak gözleri bana acıyormuşçasına baksa da...»

* •

Mahkeme heyeti, kısa bir aradan sonra tekrar kürsüdeki yerlerini aldı. Beklenenin tersine bu kez Başkan'ın yüzü ve rengi sakindi. Başkan hükmü, yavaş iyiliksever ve yumuşak bir ifadeyle bildirdi : On bir kişi mahkûm olmuştu... **Şevket Süreyya On yıl hapis yatacaktı.**

YOLDAŞ NÂZIMDAN GÖRÜNTÜLER

Burada Aydemir'in yaşantı çizgisine bir el koyarak ilerde kendisine amansız saldırılarda bulunacak yoldaşı Nâzım Hikmet'e dönelim : Yani o sırada biri yurt dışına kaçmış, ötekiye onyıllık bir dam yolundadır... Şimdi Şevket'in Nâzım hakkındaki düşüncelerini aktaralım :

— **«Nâzım, bir şiir ve heyecan adamıydı. Moskovada biz okurduk. O sade şiir yazardı. Komünizmin teori ve sistemlerini bilmezdi... Tıpkı bu gün beni beğenmeyen, fakat solcu geçinen bir takım yazarlar gibi... Zaten rakamlar, teoriler onu sıkardı. O yalnız işin dışyüzünü, toplumcu kalabalıkların heyecanını dile getirirdi. Okulun sahnesinde temsiller onun eliyle düzenlenir, ritmik topluluklar onun parmağıyla coşturulurdu. Damarlarında çeşitli ırkların kanını taşır, yüzünde onların renk ve çizgilerini sergilerdi. Yakışıklıydı, duygusaldı, kadınlara düşkündü. Yazık! vatan- cüdâ, yurttan uzak gurbetlerde öldü, hep yurdunun içten özlemini duyarak... kader neylersin.?»**

«Yine VÂNÛ dostumun hasta yatağında son yazdığı **«Bu Dünyadan bir Nâzım Geçti»** adlı kitabının düzeltmelerini ben yaptım. Kimi yerlerinde benim uslûbum belirgindir. Fakat o gemlenmez derecede canlı, aşkın, taşkın ve heyecan doluydu. Son kez, 1950 den sonradır ki görüştük... Hapisten çıktığı zaman Nâzımı Ankaradaki evimde konuk ettim. Kendini, Türkiyede kalması için bir türlü iknâ edemedim. Hapiste kuruntulu ve evhamlı olmuştu... bir gizli, görülmez tehlike bekler gibiydi... ama o adam şu satırları da yazdı :

«Akın var

Güneşe akın!

Güneşi zabtedeceğiz,

Güneşin zabtı yakın!»

*

Yine Nâzım'la ilgili başka bir anî bekliyor kapıda... İdeolojinin romantik coşkunluğuna kapılan Nâzım, İkinci Dünya Savaşında Bursa Hapishanesindedir. Zamanın Bursa Savcısı Hasan Kemal Akçiçek görevi gereği kendisini cezaevinde görmek ister... Müdür odasına biraz da gecikerek gelen Nâzım, cezaevinde dokuma (tezgâhları işletmektedir. Sırtında bol, partal, eski bir paltoyla içeri girer :

Savcı — **«Nâzım bey, siz artık bir burjuva patronu olmuşsunuz... size nasıl komünist diyebiliyorlar?»** diye yarı şaka yollu takılmış.

Nâzım — **«Beyim, benim sırtıma komünistliği, şu eski palto gibi geçiriverdiler... cübbeyi sürükleyip gidiyoruz işte.»** biçiminde cevap vermiştir. Savcı sağdır.

O günlerde Ankara cezaevinin koridorlarından, Kastamonu dağlarının eşkiyası Eğri Ahmet çetesi ve kızanlarından, Osmanlı Maliye Nazırı Cavit beye kadar türlü ad ve kıratta insanlar geçer. Vâdeleri gelenler, sabahın alacakaranlık saatlerinde son yolculuklarına çıkarlar. Hiç bir inkilâp kansız olamamıştır. O zamanlar toplum yapısının altı, üstüne gelmişti... bu bir savruluştu... ne var ki alın yazgısının itişiyle suyüzüne vuranlar, göze batmamış öteki benzerlerinin cezasının tümüyle üzerlerine yüklenirler... tek Devrim adına, ibret dersi olsun diye!... bakarsın, dünün Nazırları, sabbık kahraman köy ağası ve Kırşehir mebusu Rıza beyler, gericiler, hainler, saltanatçılar, şeyhler, zorbalar ve daha kimileri dalga dalga buradan geçip giderler. Bu, devrimin değişmez kanunudur. Her neki olursa olsun, **«O günler yaşanmaya değer günlerdi...»** der biyografisi yazılan adam... bu ilginç sözlerin çapraz eklentilerine ilerde yine değineceğiz.

*

Ülke bir geçit anındadır, genç sosyalist, hayallerle türlü tasanlar işler, örer kafasında... İlerde kurulacak toplum düzeninde, insanı soysuzlaştıran «sosyal ve ekonomik şartlar» (bu iki terim o zaman çok kullanılır. Ne gariptir kî bugün de öylesine sık duyulmakta) tümüyle ortadan kalkacaktır... ve bu işlerin çözümü o gün uzaktan ve fildişi kuleden pek basit, çok kolay görünür süslü tekerlemelerle...

Koğuşta biraz önce «ihtilâlcilik» adına ateşli söylevler veren bir doktor adayının (Hikmet Kıvılcım), sözleriyle gerçek davranışı arasındaki fark şaşırtıcı olur... söylevden biraz sonra altına yeni ve rahat bir karyola çekme fırsatı çıkar... bunun için giriştiği bencil zorbalık hareketi, Şevket'i derin düşüncelere götürür. Demek ki kıvılcımlı demeçlerle pratikteki iş ve davranışlar arasında açık ayrılıklar vardır. Neden acaba? Bu soruyu o tıbbiye öğrencisine soramadan koğuşu derin bir horultu kaplar. Sabahleyin de mahkemeden gelen bir emirle tutukluların başka cezaevlerine dağıtılacakları bildirilir... ama Aydemir, Kıvılcımdan daima **«dengesiz doktor»** diye sözederdi.

Şevket Süreyya Afyonkarahisar'a gönderilecek...

Sh: 122-128

RUSYA KARAGÖZÜNE BAKMAZ

Kadro'nun görüşleriyle, kuzey komşudaki yankılar birbirinin tersinedir.

Kremlin, 1920 de topladığı Enternasyonalde (komintern) bu hareketleri, kendi uyarınca şöyle değerlendirir :

«Doğu uluslarının Batılı sömürgecilere karşı ayaklanmaları, Batılı kapitalistleri ham maddesiz ve pazarsız bırakacaktır. Bundan böyle kapanacak fabrikaların işsiz kalan işçileri, beklenilen ihtilâli gerçekleştirecektir.»

Üstelik ve örneğin Stalin bu noktayı şöyle açıklar :

«Sömürge ve yarı sömürgelerin devrimci yeteneklerinden, işçi devrimi uğruna faydalanılacak... bu uluslar o yolda [ARAÇ] olarak kullanılacaktır.»

Bu yanpirik görüşlerle Rus yöneticileri millî kurtuluş; hareketini anlamaktan âcizdiler... temelden yanılıyorlardı...

Fakat burada bir nokta açıklığa kavuşmuştu : Sovyetler, Türk Kurtuluş Savaşına, Türkleri sevdikleri için yardım! etmemişlerdi... ancak kendi amaçlarına uyacak bir «araç» olabileceğini düşünüyorlardı... yoksa Türklerin karagözlerine ne hiç değil... ama o görüş açısına uyabilen bazı olumlu örnekler de yok değildir yeryüzünde...

Şimdi, bu görüşler sayesinde komünist anlayıştan aynimmiş ve hatta ona karşı çıkan yeni ve bağımsız bir görüş ortaya atılmış oluyordu.

ANA FİKİR

Kadro'ya saldıran içerdeki kavgacılar da sorunu hala anlamamışlardı. Öyleki kadro'ya saldırıların hepsi, iç ve dış hareketler olarak tuhaf bir rastlantıyla aynı zaman ve paraleldeydiler... **hatta dışardaki Moskovacılârla onların iç yandaşları, hem eski yoldaşlardan Nâzım- Hikmet de kervana katıldı. «Benerci Kendini Niçin Öldürdü?» adlı kitabıyla aynı saflarda yer aldı.** Aydemir, «Benerci» nin sözde kendisi olduğunu özel bir sohbetinde gülerek söylemişti.

Burada bir oylum parantez açalım : Şevket Süreyyanın CHP programına alınan Altıok'tan sırasıyla başta «Devletçilik, Devrimcilik, Laiklik» ilkelerine öncelikle ve özellikle ağırlık vermesi bir rastlantı mıdır? Yoksa onda önceden yerleşmiş olan sosyalist düşüncelerin derin amaç varyasyonlarına bu ilkelerin uyum ye elverişliliği midir? Yahut bu okların tanımı, etkisi ve eylem alanlarının kolayca sınırlanmamış olmasından dolayı mı?

Gerçekten bu soruları sağlığında kendisine sormadığımıza şimdi üzgünüz doğrusu... Ayrıca kadro yolu için

Sovyetlerden tehdit ve protestolar geldiği hakkındaki belgeleri ise biz elde edemedik.

Sh: 151-153

NÂZIMDAN BİR TANE DAHA

Romancı Yakup Kadri'nin ölümünden yaklaşık on yıl kadar önceydi. Romancıya — «Nazım Hikmet'in sizin için yazdığı «— Hey kara maça bey» — dizeli taşlamasına ilk okuyuşta kızdınız mı? yoksa üzüldünüz mü? dedik. Her ikisi de değil... (gülerek) adam, açıkça bana sövmüş, sövmüş ama güzel bir sövgü... beğenmedim dersem yalan olur. Fakat onu basında ilk savunan da ben olmuştum.» diye cevapladı.

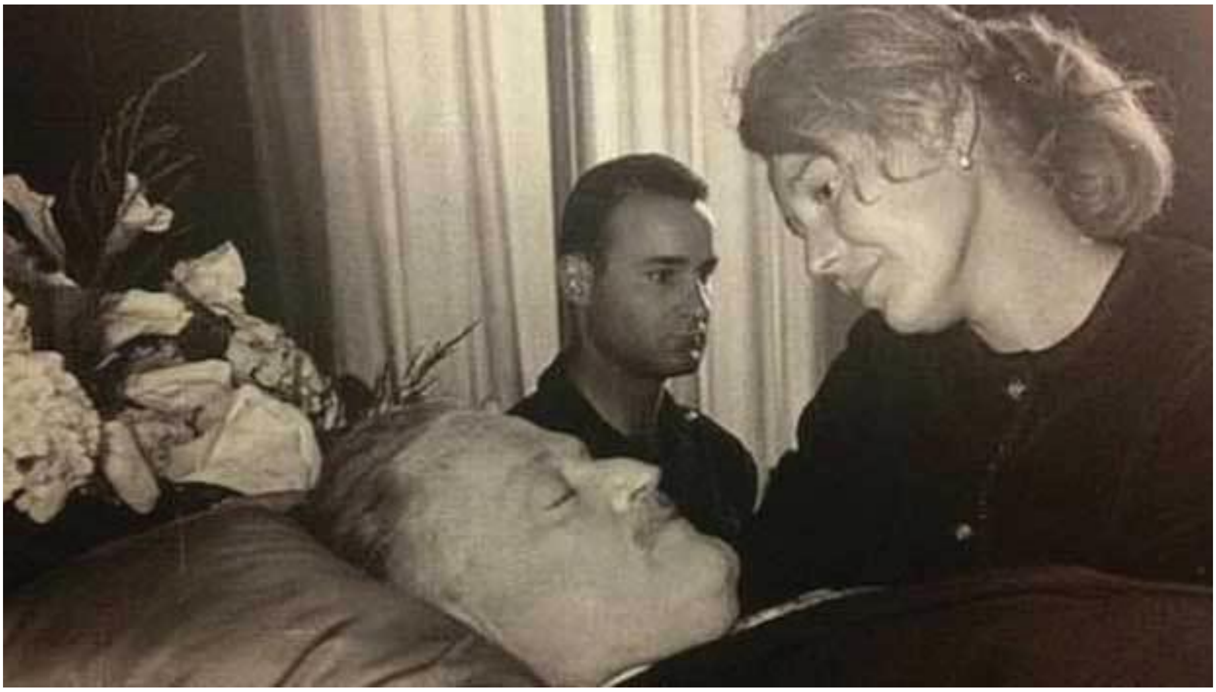
Sh: 174-175

BİR DUL'UN GÖREVİ

Bu satırların yazıldığı sıralarda bir parti başkanı, gazetecilerle Rusya'yı ziyaret etti. Çok tirajlı bir gazetede Nâzım Hikmet'in son dul eşi Vera Tulyakova ile yapılan bir dizi röportaj yayınlandı. Hatta parmakları fazlaca yüzüklerle süslü bu orta yaşlı sol-dul kadının, boy boy resimleri basıldı.. ve Nâzım hakkındaki Türkçe yeni kitabından da söz edildi. Halbuki bu kadın tek sözcük Türkçe bilmezmiş. Rus veya Özbek yahut başka bir kanmeleziyle kırma sanılan bu dulun yeni görevi yayın yoluyla ancak Sovyet propagandası olabilir. Aydemir, o kızıl saçlı dul hakkında şöyle derdi :

— Nâzım'a göre Vera, genç bir dansözdü., rahata, süse, lükse düşkün ve çok da müsrifti. İşte Nâzım bu kadına para yetiştirmek için çok çalışmak zorunda kaldı. Belki böylece de kalan Ömrünü kısaltarak tüketti. Vera ile son röportajı yapan Orhan Tokatlı'da bu sözleri tamamen onaylamıştır.

Sh: 177-178

Kaynak: Bilinmeyen Yönleriyle Şevket Süreyya Aydemir, YAŞAMI — GÖRÜŞLERİ, — ESERLERİ, Yazar'ın Yazarı: Halil İbrahim GÖKTÜRK, 1977, Ankara

KİTABI İNDİR

KUŞLARI İZLEYEN ADAM -Chelovek ukhodit za ptitsami (1975) The Man Who Loves the Birds

Dini şahsiyetlerin sembolik ifade tarzıyla anlatılışı ve hayatın sorgulandığı bir film.

Süre: 87 dk

Yönetmen:Ali Khamrayev

Senaryo:Timur Zulfikarov

Ülke:SSCB

Tür: Dram

Vizyon Tarihi:08 Ocak 1983

Dil:Rusça

Müzik:Rumil Vildanov

Nam-ı Diğer: The Man Who Loves the Birds

Oyuncular: Dzhanik Fayziev, Dilorom Kambarova, Melis Abzalov, Maksud Atabaev, A. Atakulov

Özet

Özbek/Kırgız Yönetmen Ali Hamrayev sevgi ve dostluk, sanat ve hayal gücü, güzellik ve geçicilik, doğa ve özgürlük ile ergenlik dönemi romantik idealleri üzerinde gerçekten yürekten bir meditasyon sunuyor. Yanı sıra sınıf ve iktidar, toplumsal düzen ve bozukluğu, insanlık ve kötülük ile daha fazlasını, birkaç yüzyıl önce Harzemşah bölgesinde küçük bir köyde büyüyen bir çocuğun gözlerinden süzerek izleyiciye aktarıyor.

Filmden

https://youtu.be/DqAl5jPN84Q

Millet, uyanın!

Uyanın!

Uyanın!

Millet, uyanın!

Dağlarda badem çiçekleri var. Uyanın!

Ben gördüm – dağlarda badem çiçekleri var. Dağlarda badem çiçekleri var, uyanın!

Neden hala uyuyorsunuz?

Uyanın, insanlar!

Yaygara yapma. Uyanın, uyanın, millet. Millet Uyanın Dağlarda badem çiçekleri var. Bağırmayı kes!

Uyanın!

Millet, badem çiçeği var.

Neden bağırıyorsun?

Badem çiçekleri var.

Tüm müminleri dışarı çıkardın, badem kimin umurunda?

En iyisi onu asalım!

Sana hakettiğini verelim. Seni, ayyaşın dölü, biraz badem var ha. Al, biraz daha !

Çocuğu bırakın!

Sen de kim oluyorsun ?

Ondan uzak durun, şimdi. Kim bu ?

Bazı dilenciler çocuk için ayaklanır. Git buradan, ihtiyar, git. Aksi halde sende hakkını alırsın. Kaybol, sen Çılgın ihtiyar Haydi gidelim!

Dilenci Oğul, senden ne istiyorlar?

Sen ne yaptın ?

Onları bu kadar öfkelendirecek ne yaptın ?

Onlara badem çiçeklerinin olduğunu söyledim.

Yani sen gördün mü?

Bir şair şöyle anlattı :

Badem dağlarda yeniden filizlendi. Ve karlar benim gri saçlarımda erir. Seninle tanıştığıma çok memnun oldum, oğul !

İyi şanslar. Faruk !

Faruk !

Hayatta mısın?

Faruk !

Ben kötü bir arkadaşım. Sen dayak yedin ve ben uyuyordum. Ne kadar aptalım !

Ben ne yaptım, Faruk !

Onlar orada bir sürüydü, değilmi ?

Dört. Dört ?

Ne aptalım Aptal !

En iyi arkadaşım dayak yedi. Buyurun Yeter, kalk. Neden seni dövdü ?

Ben badem çiçeği var diye bağırdım.

Ne yani ?

Kimin umurunda?

İlk kez olmuyor, doğru ?

Haydi gidelim, Habib. Bir daha ki sefere dikkatli ol, aksi takdirde yine döverler. Badem hakkındaki şu şarkıyı duydun mu?

Yok, sanırım.

Badem dağlarda yeniden filizlendi. Ve karlar benim gri saçlarımda erir.

Harika değil mi ?

Harika

Yaşlı adam bana söyledi.

Hangi yaşlı adam ?

Beni kurtaran birisi.

Anne Neden bu kadar erken öldün ? [Faruk'un doğumunda annesi doğumda vefat etmiştir.]

Neden, anne ?

Faruk. Amaderya [15]

O sana aşık. Neden ben?

Belki sana aşıktır?

Hayır Elbette sen. Eminim. Bunu görebiliyorum.

**

[15] *Ceyhun veya Amuderya (Türkmence: Ceyhun, Amıderya, Özbekçe: Amudaryo, Farsça: آمودریا; Âmudaryâ), Orta Asya'nın en uzun nehri.*

Buraya gel, Faruk. Yanıma otur, oğlum. **Bugün yine anneni hayal ettim.** İşte, biraz şarap var.

Hayır, baba. Sen de içmemelisin. Sen istemiyorsun. **Yalnızca unutmaya çalışmak için şarap içiyorum.**

Neyi unutacaksın, baba?

Annenin anılarını geri getirmeye mi çalışıyorsun?

Oh, oğul **Sanırım asla unutmayacağım. Buraya gel, oğlum. Bu dünyada bana bıraktığı tek şey sensin.**

> Tanrı gökteki konutunda bekliyor. Bahçeler ve üzüm bağları. Taze yuvarlak göğüsleri ile bakireler!
>
> Taze arzular. Bu iman sadece hayırlı hareket edecek, ve sonsuza dek zevk bahçelerinde oturacak.

Amaderya

> Tanrı gökteki konutunda bekliyor. Bahçeler ve üzüm bağları.

Faruk. Beni seviyor musun?

Bilmem. Bilmiyorum.

Beni öpmek istiyorsan geceleri bahçeye gel. Güzel

**

Neden bu kadar üzgünsün, Amaderya?

Nişanlananların, çöpçatanların seni sevmeyeceğinden mi korkuyorsun?

Bunlar olacak. Göreceksin Sen de benim güzelliğim var. Lütfen, gülümse!

Faruk. Neden elmalardan koparmıyorsun?

İstemiyorum!

Elmalarını koparmak istemiyorum!

Bana ait olmayan bir şeyi almak istemiyorum.

Yaklaş. Yeterince yakın. Faruk. Ne ?

Seni seviyorum, seviyorum. Bunu yapma!

çok Bunu yapma !

Faruk, uzaklara kaçalım. Faruk. Neden bir şey söylemiyorsun, Faruk?

Bir şeyler söyle, Faruk. Seni seviyorum. Faruk. Beni al. Duydun mu, beni al ?

Seninle burayı terketmek istiyorum. Tamam. Bekleyeceğim, Faruk. Acele et!

**

İtekle, dur gözleri kapalı daha iyi su çok iyi Bütün günümüzü burada geçirebiliriz. Yakında bizim Amaderya çok çok uzaklara gidecek. Doğru bu çok üzücü!

Seni ziyaret etmeye gelecek mi?

Bilmiyorum, kocam bana izin verirse!

**

Neden röntgenliyorsun ?

Benin burka nerede ?

Bunu al!

Kaybol !

Kaybol, seni sahtekar !

Bunu al!

Utanmaz !

O gece beni almadın

**

Neden "evet" dedin?

Neden razı oldun?

**

Faruk, bana biraz şarap ver. O testide kalan bir şey olup olmadığına bak!

Boş. Orada bir şey yok. Uyu. Faruk, bana biraz şarap ver. İyi geceler.

Bana biraz şarap ver Sadece bir yudum. Bir yudum şarap.

**

Faruk, ne var ne yok?

Haydi, biraz odun almaya gidelim. Neyin var?

Ne oldu?

Ölmüş!

Benim Hepsi benim hatam. O biraz şarap için bana yalvardı. Ve ona bir yudum vermedim. Baba

Bu senin suçun değil, Faruk.

Affet beni baba. O benim yüzümden öldü. **Ben şarabı esirgedim bir yudum şarabı esirgedim. O benim yüzümden öldü.** Baba Senin hatan değil, Faruk. Ağlama !

**

Onun günahlarını affet ve ruhu cennette huzur içinde yatsın. Amin.

Acınacak bir adam olmuştu. Çok şarap içti ve öldü.

Bana bir kase pirinç borçlu. Ve bir çuval un Öldü O ev sahibine de borçludur !

**

Onlar Herşeyi aldılar. Eşeği götürmüşler!

Herşeyi almışlar!

Herşeyi Onlar ne tür insan ?

Tamam, Faruk. Uzaklara gideceğim. Onlarla yaşayamam. **Onlarla yaşamaktansa, taş kemirmek daha iyidir.**

Birlikte terkedeceğiz.

**

Kalk. Bana akıllı eşek gerekmez. Benim işçiye ihtiyacım var, anladın mı?

Bir iş yapmadan benim ekmeğimi yiyemezsin. Ne yapıyorsun ?

İşte benim ekmeğim. Al bunu. Ne yapıyorsun ?

Ah seni!

Eşkiya. Gidelim. Peki para ne olacak?

o kadar çalıştık!

Paramız nerede, Faruk?

Onu boğarak öldürmeli!

**

Ah, ne kadar harcama yapabiliriz, en iyi şekilde?

Toz haline gelmeden önce!

Ne?

Öldükten sonra orada bizden bir şey yok mu diyorsun?

Ve biz sadece duman mıyız ?

**

Ne düşünüyorsun ?

Yarın yemek için bir şey bulmalıyız. Merak etme. Ben de inci var. En azından ekmek parası kazanmalıyız. Düğün yapacağız.

**

Bir lokmada 120 koyunu yutabilirim. Bir kerede 120 kızla yatabilirim. Ben Allayar Bey. Ben büyük ve güçlüyüm. Benden daha güçlü yoktur.

Biraz bekle, Allayar Bey.

Bir lokmada 120 koyunu yutabilirim.

İşte gerçek av Sonunda, anladım

Allayar Bey canavarlar

Haydi O tilki!

Onu bir şekilde yakalayın.

Şimdi iyi bir hediye oldu.

**

Onu neden öldürdüler?

Onlar öldürülmek için yaşar. Hayvanları, kuşları öldürüyor. Onlar yetersiz insanları da!

**

Faruk. Amaderya!

Amaderya, Sonunda seni buldum. Benimle gel

Hayır.

Seni çalacağım.

Hayır.

Neden ?

Sen kendin yapmamı istedin. Hatırlıyor musun ?

O gece, bahçede Artık çok geç, Faruk. Çok geç!

İşte, bu altın parayla daha iyilerini alabilirsin. Daha çok işine yarar

Hayır. Al

Geliyorum.

**

İşte geldim, baba!

Sana biraz şarap getireyim. Hayır içme, baba!

Bunu yapma, baba. Neden ben ?

Amaderya Anne Habib neden leylekleri öldürdüler?

neden ?

badem çiçekte badem

anne

Sakin ol, Faruk

Badem neden bu kadar erken çiçek açtı anne?

neden badem çok erken çiçek açtı?

Amaderya

Anne çok güzelsin, anne

Badem dağlarda yeniden filizlendi. Ve karlar benim gri saçlarımda erir

**

Şimdi daha iyi hissediyor musun?

Gidebilir miyiz?

Haydi, gidelim!

Kendini yorgun hissettiğinde söyle, tekrar duralım. Buyurun

> Kaleleri kralların yönettiği zaman burada tozlu dikenler köklerini kaybetti. Kulenin üstünde yalnız bir guguk kuşu inliyor Duvarların boşluğunda başka bir sesle tanışın

Faruk, neden burada yaşamayalım?

Burası çok güzel Hey, su çok sıcak. gerçekten Balık olacağız **Onların da burada bahçeleri var.** Biliyor musun?

Biz bile buraya bir ev inşa edebiliriz. Eh Sıcakken burada yaşayabiliriz. Yanısıra, etrafta hiç insan yok, doğru değil mi?

– Gerçekten. Münzeviler gibi burada yalnız yaşayalım. **Büyük bilge gibi.** Nehrin aşağısında bir kiraz ağacı gördüm. Biraz uzakta Eğer oraya gitmezsek, buraya da kimse gelmez.

> Kalbim keder içerisinde yanıyor, Ve onu söndürecek su bulunmaz Dünyaya darbe vuran rüzgar, toprak gibi ufalanan tozlarımı alıp götürür.

Habib, Habib!

Uyan!

Dinle İşte şans, **bana buğday ekmeği, bir muhafız, şarap ve tatlı bir koyun, Çölde oturmuş, Sultan bile bizi yenemez.** Anladın mı?

Sultan bile bizi yenemez!

> Benim kaderim, kadere karşı durmak olacaksa, olsun Cennetin sevinçlerinde ya da cehennemin ateşlerinde

Bilmiyorum;

> burada bahar, ekmek ve şarap ile ve sana, aşkım, kalbim söylüyor "Herşey İyi"

Anladın mı ?

Bu bizimle ilgili değil.

> Hiç bir uşak, kendisinin uşağı değildir. İyi yazılmış ve sana, aşkım, kalbim söylüyor "Herşey İyi."

Ne hava ama Umalım dağlardan sel gelmesin. Yağmur sıcak Bu nedir ?

Bak, onlardan bir sürü var. Nereden geldiler?

Bu harika!

Onlar da yağmurdan saklanıyor!

Bak!

Bunlar balık!

Neden deniz kıyısındalar?

Başka biri var **Dağlarda büyük bir sel felaketi olmuş olmalı.**

Bu iyi işte, balık aramak zorunda kalmayız.

Böyle bir balık istemiyorum.

Balık bol Haydi, ellerimizle balık yakalayalım.

Hayır.

Bu balık talihsizlik durumudur. Onun için üzülüyorum.

Bak!

Birisi sürükleniyor Bir kız sanırım. Uyuyor!

Ya da ölü!

Hayır uyuyor Haydi, gidelim. Haydi!

Hey bekle Bekle. Bekle. Bekle kız. Neden bizden kaçıyorsun?

Seni kurtarmak istiyoruz acıyor haydi izin ver!

Adın ne ?

Gülce.

Benim adım,Habib.

Bekle. Ben gidip bir tarak getireyim.

Yani saçların için bir tarak. Tamam mı?

Onların hepsi öldüler Hepsi anne ve baba Jalvatik ve Belakhatik ve Kumush Buyrun Annemin ela tarağı

Gülce,

Habib!

**

Gelin!

Yaşam melekleri geldi. Yaşam melekleri

Yani onlar

Onların mutluluğunu görüp duyabilirsiniz.

Daha önce hayat meleklerini görmemiştim. O zaman mutlu olacağız demektir. Mutlu olacağız. ve ben de?

Evet!

Yaşam melekleri bize yardım edin. Mutlu olacağız

**

Anne. Neden bu kadar erken öldün?

Neden, anne?

**

Merhaba. İyi günler. Bana göre bir işin varmı?

Söyle bana!

Hayır sana verecek hiç bir işim yok. Belki temizlik yapabilirim. Nereden geliyorsun?

Oradan geliyorum. Sen oradan mı geldin?

Yani orada, ikiniz ve bir kız var, doğru mu ?

Sizleri dövmeden defolup gidin, Şimdi!

Hey, bir dilenci mi?

Bak dilenci dilenci

Cıvıl cıvıl çekilin. Evine dön, hemen Ve sen de, kaybol!

**

Tanrı affeder İşte, biraz daha var. Peki ya sen?

Ben tokum

Yani lezzetli

Bir yerde bunu yapmalıyız.

Bunu nereden buldun?

Bilmiyorum, Gökten geldi.

Gökten geldiğini mi söylüyorsun?

Tabi.

**

Gülce, gökyüzüne bak!

bir çok yıldız var. Neden parlıyorlar?

Babam bana demişti ki, yıldızlar iyi insanların tozlarıdır. Mavi olan annem olmalıdır Ve ona yakın olanda babam olmalı. Ve oradaki iki tane de, Jalvatik ve Belakhatik. Ve biraz daha uzakta olanda, Kumush.

Peki ya sen, Faruk?

Orada birisi varmı?

Annem ve Babam.

Peki ya senin, Habib?

Aynı annem ve babam.

Bizim hiç kimsemiz ve hiçbir şeyimiz yok demektir. Ve de evimiz. Bundan sonra nasıl yaşayacağız?

Kış geldiğinde nasıl burada kalacağız?

Bizim dağlarada kendi evimiz var. Ve ineklerimiz.

Ağlama Gülce, sadece kış gelene kadar burada kalacağız. Ve sonra Khiva'ya gideriz. Biz çalışmaya başlayacağız ve akşam yemeği yiyeceğiz. Tabi ki. Ben de tüm ev işlerini yaparım. **Sen hayatın meleklerini gördün, mutlu olacaksın demektir**.

**

Gülce, bak elimizde ne var ?

Şimdi hiç sorun görünmüyor. Bu iyi bir yemek olacak. Bak, çol miktarda var. Sıkıca tutun.

Hayır Öyle değil sıkıca dedim. gerçekten büyükler kaygan

Gülce, biraz tuz getir. Hemen. Bana bir çubuk lazım böyle bana da bir tane ver oraya git Görüyorsun, yolu budur. Buyrun.

Orada bir adam gördüm. O kadar korkutucu ve kötü görünüyordu ki

Hiç bir yere yalnız gitmeyin. Sadece birlikte. Evet, dikkatli ol,

Gülce. Acele etme, Gülce. Bir sürü kemik (kılçık) var!

Fena değil. Tadı iyi. Bunu satacağım, senin için ve Faruk için elbiseler alacağım.

Sen çok iyisin, Habib.

Gülce, ben ve Faruk bir nehirde boğuluyor olsak, kimi kurtarırdın ilk önce?

Tabi ki, seni!

Peki neden?

Çünkü sen beni kurtardın, boğulmak üzereyken. Önce seni, ardından Faruk'u. Gülce!

O ilk beni kurtaracak.

– O kadar soğuk değil.

– Evet gerçekten.

– Ve çevresindeki koyu

– Gerçek karanlık. Anma şimdi, nedense, çok sıcak. Sıcak.

Şeyh Hayyam ve Şeyh Cami, Şeyh Nava'i ve Şeyh Saadi

Eğer senin dünyandan bakıyorsan onlara yardım et!

Aşk seni konuşturuyor ve onlar da aşık sanırım!

Senin dışında kimseleri yok, onlara yardım et!

Evet!

Onlar burada, uzakta değil. İki tanesi. Biri sol tarafta.

Oradaki kız mı ?

Evet, o orada. Korkak.

Aşağılık adam!

Kapa çeneni!

Senden kızı satın almak istedim, önce para teklif ettim. Şimdi kendini suçlayabilirsin. O yine benim.

Benden korkuyor musun?

Bir çocuktan?

Beni bir ağaca bağladılar. Ben yalnızım ve pek çok adamın var!

Sen adam mısınız?

Nehre gidelim ve orada mücadele edelim. Duyuyor musun?

Yoksa sana bir şey ifade etmiyor mu?

Seni öldürürüm. Hey, sen!

Çocuğu çöz!

**

Tuhaf Tamamen yalnız kaldım. Ne yapmalıyım?

Nereye gidiyorsun?

Kuşları izle, oğul.
Bu kuşlar için çok kolay. Onlar gökyüzünde. Ve ben yerdeyim. Nasıl yaşarım?
Burada nasıl yaşıyorsun, herkes birbirinden nefret ederek çalıp, öldürürken?

Neden bu kadar acımasızlar?

Bu insanlarla nasıl yaşanacağını bana öğret.

Neredeyse dağlar yeniden filizlendi. Dostum zeki, cesur ve kararlı olmalısın. Dikkatli ol, dağlardan geceleri çakallar ve kurtlar gelir!

Kendini savun. Bir kez daha. İyisin çocuğum!

JONAS MEKAS: SİNEMANIN HÜZÜNCÜ YILI

http://eski-tas.blogspot.com.tr/search/label/manifesto
11 Nisan 2015 Cumartesi

çeviri: İma

Hepinizin iyi bildiği gibi bu dünyayı ve üzerindeki her şeyi yaratan Tanrıydı. Ve tüm bunların harika olduğunu düşünüyordu. Tüm ressamlar, şairler ve müzisyenler yaradılışı şarkılarla kutluyorlardı ve her şey yolundaydı. Ama gerçek değildi. Bir şeyler eksikti. O yüzden yüz yıl kadar önce Tanrı sinema kamerasını yaratmaya karar verdi. Ve bunu yaptı da. Sonra bir yönetmen yarattı dedi ki 'işte sana sinema kamerası diye bir alet. Şimdi git, film çek, yaradılışın ve insan ruhunun düşlerinin güzelliğini kutla ve bunun tadını çıkar.'

Ama şeytan bundan hiç hoşlanmadı. Bu yüzden kameranın önüne bir torba dolusu para koydu ve yönetmenlere şöyle dedi **'bu aletle para kazanabilecekken neden dünyanın güzelliğini ve ruhunu kutlamak istiyorsunuz ki?'** Ve, ister inanın ister inanmayın, tüm yönetmenler para torbasının peşine düştüler. Tanrı bir hata yaptığını fark etti. Yirmi beş yıl kadar sonra, hatasını düzeltmek üzere bağımsız avant-garde yönetmenleri yarattı ve şöyle dedi, 'İşte size kamera. Alın onu, dünyaya gidin ve tüm yaradılışın güzelliğinin şarkılarını söyleyin ve bunun tadını çıkarın. Ama bunu yaparken zor zamanlar geçireceksiniz, ve bu aletle hiçbir zaman para kazanamayacaksınız.'

İşte böyle konuştu Tanrı.

Viking Eggeling, Germaine Dulac, Jean Epstein, Fernand Leger, Dmitri Kirsanoff, Marcel Duchamp, Hans Richter, Luis Bunuel, Man Ray, Cavalcanti, Jean Cocteau, Maya Deren, Sidney Peterson, Kenneth Anger, Gregory Markopoulos, Stan Brakhage, Marie Menken, Bruce Baillie, Francis Lee, Harry Smith, Jack Smith, Ken Jacobs, Ernie Gehr, Ron Rice, Michael Snow, Joseph Cornell, Peter Kubelka, Hollis Frampton, Barbara Rubin, Paul Sharits, Robert Beavers, Christopher McLain, Kurt Kren, Robert Breer, Dore O, Isidore Isou, Antonio De Bernardi, Maurice Lemaitre, Bruce Conner, Klaus Wyborny, Boris Lehman, Bruce Elder, Taka Iimura, Abigail Child, Andrew Noren ve pek çok diğeri ile.

Dünyanın dört köşesinden pek çok yönetmenle. Onlar da Bolex'lerini, 8mm'lerini ve Super-8 kameralarını alıp bu dünyanın güzelliklerini ve insan ruhunun karmaşık maceralarını filme almaya başladılar, üstelik bundan büyük bir keyif aldılar. **Filmler hiç para getirmedi ve işe yarar bir amaca da hizmet etmedi.**

Dünyanın dört bir köşesindeki müzeler sinemanın yüzüncü doğum gününü kutluyorlar, bu onlara sinemanın yaptığı yüz milyonlarca dolara mal oluyor, Hollywoodlarına deli oluyorlar. Ama avant-garde'lardan ya da sinemamızın bağımsızlarından bahseden yok.

Dünyanın pek çok yerindeki müzelerin, arşivlerin ve sinemateklerin broşürlerini, programlarını gördüm. Hepsi de **"biz sizin sinemanızla ilgilenmiyoruz"** diyor. Büyüklüğün, görkemin, yüz milyonluk film yapımlarının devrinde ben insan ruhunun o ince ve ufak, küçük ve görünmez işlerinden konuşmak istiyorum, öyle ki bu işler açık ışık altında kaldıklarında

ölürler. Sinemanın küçük formlarını kutlamak istiyorum, lirik formu, şiiri, suluboyaları, etüdü, karalamaları, portreyi, arabeski ve küçük 8mm şarkıları. Herkesin başarılı olup satış yapmak istediği bu zamanda, ben görünmezin, para ve ekmek getirmeyen güncel tarih, sanat tarihi ya da herhangi başka bir tarih yazmayan kişisel şeylerin peşine düşen, sosyal ve günlük olanı kucaklayanları kutlamak istiyorum. Ben birbirimiz için, birer dost olarak yaptığımız sanatın tarafındayım.

Bilgi otoyolunun tam ortasında duruyorum ve gülüyorum, çünkü Çin'de bir yerlerdeki bir çiçeğin üzerindeki bir kelebek az önce kanatlarını çırptı, ve ben tüm tarihin, kültürün bu kanat çırpışı yüzünden şiddetle değişeceğini biliyorum. **Çalışmakta olan bir Super-8 milimetre kamera az önce bir yerlerde ufak bir ses çıkardı, New York'un aşağı doğu yakasında bir yerlerde, ve dünya bir daha asla aynı olmayacak.**

Sinemanın gerçek tarihi görünmez bir tarihtir. Bir araya gelen, sevdikleri işi yapan dostların tarihi. Bizim için sinema, projektörün her çalışmaya başlarken çıkardığı sesle, kameralarımızın her çalışmaya başlamasıyla başlar. Kameralarımızın çalışmaya başlarken çıkardıkları sesle, kalplerimiz dostlarımıza doğru sıçrar.

Jonas Mekas
11 Şubat 1996
Amerikan Merkezi, Paris

(ORJİNALİ İSE ŞU.[tıkla])

Anti-100 Years of Cinema Manifesto

By Jonas Mekas

As you well know it was God who created this Earth and everything on it. And he thought it was all great. All painters and poets and musicians sang and celebrated the creation and that was all OK. But not for real. Something was missing. So about 100 years ago God

decided to create the motion picture camera. And he did so. And then he created a filmmaker and said, "Now here is an instrument called the motion picture camera. Go and film and celebrate the beauty of the creation and the dreams of human spirit, and have fun with it."

But the devil did not like that. So he placed a money bag in front of the camera and said to the filmmakers, 'Why do you want to celebrate the beauty of the world and the spirit of it if you can make money with this instrument?" And, believe it or not, all the filmmakers ran after the money bag. The Lord realized he had made a mistake. So, some 25 years later, to correct his mistake, God created independent avant-garde filmmakers and said, "Here is the camera. Take it and go into the world and sing the beauty of all creation, and have fun with it. But you will have a difficult time doing it, and you will never make any money with this instrument."

Thus spoke the Lord to Viking Eggeling, Germaine Dulac, Jean Epstein, Fernand Leger, Dmitri Kirsanoff, Marcel Duchamp, Hans Richter, Luis Bunuel, Man Ray, Cavalcanti, Jean Cocteau, and Maya Deren, and Sidney Peterson, and Kenneth Anger, Gregory Markopoulos, Stan Brakhage, Marie Menken, Bruce Baillie, Francis Lee, Harry Smith and Jack Smith and Ken Jacobs, Ernie Gehr, Ron Rice, Michael Snow, Joseph Cornell, Peter Kubelka, Hollis Frampton and Barbara Rubin, Paul Sharits, Robert Beavers, Christopher McLaine, and Kurt Kren, Robert Breer, Dore O, Isidore Isou, Antonio De Bernardi, Maurice Lemaitre, and Bruce Conner, and Klaus Wyborny, Boris Lehman, Bruce Elder, Taka Iimura, Abigail Child, Andrew Noren and too many others. Many others all over the world. And they took their Bolexs and their little 8mm and Super 8 cameras and began filming the beauty of this world, and the complex adventures of the human spirit, and they're having great fun doing it. And the films bring no money and do not do what's called useful.

And the museums all over the world are celebrating the one-hundredth anniversary of cinema, costing them millions of dollars the cinema makes, all going gaga about their Hollywoods. But there is no mention of the avant-garde or the independents of our cinema.

I have seen the brochures, the programs of the museums and archives and cinematheques around the world. But these say, "we don't care about your cinema." In the times of bigness, spectaculars, one hundred million dollar movie productions, I want to speak for the small, invisible acts of human spirit: so subtle, so small, that they die when brought out under the Klieg lights. I want to celebrate the small forms of cinema: the lyrical form, the poem, the watercolor, etude, sketch, portrait, arabesque, and bagatelle, and little 8mm songs. In the times when everybody wants to succeed and sell, I want to celebrate those who embrace social and daily failure to pursue the invisible, the personal things that bring no money and no bread and make no contemporary history, art history or any other history. I am for art which we do for each other, as friends.

I am standing in the middle of the information highway and laughing, because a butterfly on a little flower somewhere in China just fluttered its wings, and I know that the entire history, culture will drastically change because of that fluttering. A Super 8mm camera just made a little soft buzz somewhere, somewhere on the lower east side of New York, and the world will never be the same.

The real history of cinema is invisible history: history of friends getting together, doing the thing they love. For us, the cinema is beginning with every new buzz of the projector, with every new buzz of our cameras. With every new buzz of our cameras, our hearts jump forward my friends.

This text was presented at the American Center in Paris, February 11, 1996 and first published by agnès b. as a large format, 8-page artist's magazine in point d'ironie, no. 1 (Paris, 1996). Thanks to Pip Chodorov for providing his full-length transcription.

Not: Kendi sinemanız için geç kalmış değilsiniz.

SÛFÎ YAHUT ZÂHİD

“Vaiz perişan âşıklara nasihat verme. Sevgilinin bulunduğu yerin toprağı varken biz cennete bakmayız.”

**

"Mezhebimizde şarap helâldir ama ey gül fidanı gibi nazik boylu güzel, sen olmazsan haramdır."

**

Sûfî gül devşir! Yamalı hırkayı dikene, bu acı zâhidliği de tatlı şaraba bağışla. Sofu herzelerini ve akıl almaz saçmalıkları çeng ahenginin yoluna koy, tesbih ve taylasanı şaraba ve sarhoşluğa bırak”

“Kuru zâhidlikten artık usandım, saf şarap nerede? Şarabın kokusu daima dimağımı tazeler.”

“Mescitten çıkıp meyhaneye gittiysem hoş gör. Vaaz meclisi uzundu, zaman geçiyordu...”'

“Hâfız hankâhtan meyhaneye; gitti. Galiba züht ve riya sarhoşluğundan ayıldı, aklı başına geldi.”

“Zâhidlik hırkamı harabat suyu alıp götürdü. Akıl evini de meyhane ateşi silip süpürdü.”

Hâfız-ı Şîrâzî

**

Gönül tâ var elünde câm-ı mey tesbîhe el ur ma

Nemâz ehline uyma anlar ile durma oturma

Egilüp secdeye salma ferâgat tacını başdan

Vuzu ‘ suyı bile râhat yuhusı gözden uçurma

Sakın pâ-mâl olursun bûriyâ-tek mescide girme

Eğer nâ-çâr gir sen anda minber gibi çok durma

Müezzin nâlesin alma kulağa düşme teşvişe

Cehennem kapusın açdurma vâ‘izden haber sorma

Cemâ'at izdihâmı mescide saldı küdûretler

Küdûret üzre lutf et bir küdûret hem sen arturma

Hatîbün sanma sâdık müftînün kavline fi'l etme

Imâmun sanma âkil ihtiyârun ana dapşurma

Fuzûlî behre virmez tâat-i nâkıs nedür cehdün

Kerem kıl zerki tâ‘at suretinde hadden aşurma

Fuzûlî

**

Gönül tesbîh çek seccâdeden hiç ayağın ırma

Nemâz ehlinden özgeyle sakın sen durma oturma

İbâdet ehli ol hem özünü kaldırma toprakdan

Vuzû‘dan el yuyup râhat edip şol nefsi yaturma

Yüzün yerlere sür gel bûriyâ tek mescid içinde

Otur minber gibi dâim kafesde kuş gibi durma

Müezzin nâlesin dinle dağılsın dilde teşvîşün

Sakın terk eyleyüp tamu kapusın saha açdurma

Cemâ'atle nemâz terk ideni almış kudûretler

Anun terkiyle lutf it bir kudûret hem sen arturma

Hatîbün sanma kim mülhid anun fi'line uy dâim

İmâmdan gayriye aslâ sakın özünü tapşurma

Niyâzî tâ'ati terk eylemek bil kim fuzullukdur

Kerem kıl terk-i tâ'atle bu halkı başa üşürme

Niyâzî-i Mısrî

Kaynak: Doç. Dr. Ahmet Atillâ Şentürk, Klâsik Osmanlı Edebiyatı Tiplerinden Sûfî yahut Zâhid Hakkında, 1996, İstanbul

https://archive.org/details/SufiZahid2

KABULLENEMİYORUM

İçime,

Neylesem kâr etmedi,

Diyorum, neden ısrar eder ki,

Görmeseydim, kendinde kendini,

canım git diyeceğim.

Çeviremiyorum

Önü – sonu ne olan yoldan.

Gitme, olmuyor,

etme hiç oluyor.

Neden, anlayamıyorum.

Kahrederek kırdığı billur kalbini

tekrar tekrar yapmak istiyorum.

Canım yanıyor.

Bu sevdandan vaz geç,

seni sen olarak istemiyorlar,

o olsun diyorum.

yazıyorum, o yazmış gibi,

İçim

sırtını dönse de, donuyorum.

–acaba

bir daha

dönüyorum.

Hani gururlu desem,

bencil hiç değil,

hiçliğin ötesinde diyorum.

Ey kader, eğer darbe vuracaksan,

Vurma.

Onun için kalbimden hastayım.

Kendine acımayan acıma

bilir mi diyemiyorum,

neden

Cevabın olmadığı bir soru mu?

cevabı da olması gerek diyorum.

İçim

illa demek için inkar etmene gerek yok,

ben çok “la”sız “illa”lar biliyorum.

Duyarmısın her gün ölüyorum,

zalimde değilsin,

Ağlıyorum, sızlıyorum.

Sırtını her şeye dönmüş kalbin

bakarken bana gitmeye çalışıyorsun.

Gitme, kabullenemiyorum.

Baksana hala boş,

burası dolmayacak diyorum.

Zorluyorsun, kalbini bir daha atmasını istemez gibi,

Yapma

Ey cananım

ben seninle gelirim, gittiğin yerlere,

Kaybolsun dediğin suya bastığın izlerinle

476 Yazılar

Umutsuz bekleyişimle

Yine de kabullenemiyorum

İhramcızâde İsmail Hakkı

